
MAGNI
73
K6

li nō laxarēt. Igitᷣ ꝑmo mō motꝰ nō eſt
ī deo. ſ. nālis ⁊ hoc ꝓbatᷣ ꝑ q̄ttuoꝛ rōes
Pꝛīa ē qꝛ oīs motꝰ ē ad q̄etē ⁊ ꝑꝑ idi-
gētiā ſicut dicit phūs. 3. ph. ſꝫ deus nullī
us eget. ſcđa ē cū ſit vbiqꝫ nō hꝫ neceſſe
de loco ad locū moueri. tertia ē qꝛ nō ē i
eo grauitas vl' leuitas ꝑꝑ quā ſurſū ⁊ d
oꝛſuꝫ moueatᷣ. q̄rta ē ꝙ cū deꝰ i ſeipō ſꝑ
maneat nō hꝫ neceſſe locū ꝓpꝛiū ⁊ ſibi
nālez extra ſe q̄rere ſicᷣ alie creature. Itē
ſcđo mō nō mouetᷣ. ſ. motu violēto. qꝛ n̄
fit ei violentia. Job. 9. Si foꝛtitudo q̄ritᷣ
robuſtiſſimus ē. Itē tertio mō n̄ mouetᷣ
. ſ. motu volūtario. qꝛ in oꝑe nō laxatᷣ vt
aīalia p̄terea nr̄a mēs ē inſtabil'. qꝛ mō
ꝑficimꝰ mō deficimꝰ. mō reminiſcimur
mō obliuiſſimur. mō volumꝰ mō nolu-
mus. mō diffuſis cogitatōibꝰ atqꝫ effe-
ctiōibꝰ ⁊ ꝯſiliis huc atqꝫ illuc vagamur
deus āt ſꝑ ſe hꝫ equalr̄ ⁊ imobilitᷣ. Itez
alius ē motꝰ circularis aliꝰ rectus. alius
obliquus. Circularis ē coꝛpoꝝ ſuꝑioꝛuꝫ
ꝓut firmamētū mouetᷣ ſm foꝛmā q̄dez
vt dicit phūs ꝑmo celi. nō ſm ſubſtātiā
hoc ē dicerᷣ ꝙ n̄ mouetᷣ ad locū. ſꝫ i loco
Motus āt rectus ſurſuꝫ ē. vl' deoꝛſum
ſm ꝙ coꝛpoꝛa iferioꝛa mouentᷣ ꝑꝑ leui-
tatē vl' grauitatē. Motus obliquꝰ cōpo
ſitus ē ex recto ⁊ circulari. vn̄ qđ reflecti
tur hꝫ a motu circulari. qđ vō linealitᷣ ꝓ
cedit hꝫ a recto. Nullo āt iſtoꝝ modoꝛū
mouetᷣ deꝰ. qꝛ ꝓpꝛietates iſtoꝝ motuuꝫ
nō ꝯueniūt ei poſſumus āt dicere ꝙ iſti
motꝰ deo ꝯueniūt miſtice. vt dicatᷣ mo
ueri motu circulari oīa regēdo ⁊ guber-
nādo. Itē motu recto bonos remunerā
do. Itē motu obliquo malos puniēdo.
Eodē mō poſſet dici ꝙ deus mouetur
motu nāli. quo ſolita. ſ. bonitate oībꝰ cre
aturis ꝓ captu eaꝝ ſe cōicat. Itez motu
violēto quo peccatoꝛes iuſte dānat. Itez
motu volūtario quo cūcta in eē ꝯſeruat
Sic pōt exponi dictū philoſophi q aſſi-
gnauit motū acētro ⁊ ad cētrū. ⁊ circa cē
trū. q̄m deus mouetᷣ ad cētrū i icarnati
one ⁊ a cētro i aſcēſiōe. ⁊ circa cētrū i p̄di
catōe ꝑꝑ hec ⁊ his ſilia dꝛ i liꝰ ſapiētie.

xi. Spūs ſcūs ⁊ mobilis ⁊ ſtabilis eſt.
mobil' qꝛ facit ſātos mobiles ad bn̄ oꝑe
rādū ⁊ i bona ꝑficere. Stabil' āt qꝛ dat i
bono ꝑſeuerare vl' mobilis in via. ſtabil'
i pr̄ia. vl' mobilis i actiuis. ſtabilis i ꝯtē-
platiuis vl' mobilis in aliis ſcis ſtabil' in
xp̄o. Iſa. ii. Regeſcet ſuꝑ eum ſpūs dn̄i
⁊c. Sciēdū ꝙ q̄dā oꝑatōes attribuūtur
deo ſm cauſalitatē ⁊ eēntiā. vt ſcire que
dā ſm cālitatē. ⁊ nō eēntia vt comedere
⁊ currere quedā ſm eēntiā ⁊ nō cālitatē
vt creare ⁊ iuſtificare quedā nec ſic nec
ſic vt peccare ⁊ mētiri ⁊ huiuſmodi.

De ſimplicitate dei. Cap. 20

Implex ē deꝰ ⁊ angelꝰ ⁊ aīa ſed
differētᷣ. qꝛ i dō idē ē qđ ē. ⁊ quo
ē ⁊ hec ē ꝑfcā ſimplicitas. hec ſola icrea
ta nā hāc ſibi vēdicat ſimplicitatē. vt nō
aliđ ⁊ aliđ. alibi. ⁊ alibi. mō ⁊ mō iueni
atᷣ. In eo nēpe qđ hꝫ. ⁊ qđ ē. ſꝑ ⁊ vno
mō ē. ſꝫ āgelo ⁊ i aīa differt qđ ē ⁊ quo
ē. ⁊ iō ē ibi q̄dā alteritas. ⁊ cōpoſitio. lꝫ
ibi nō ſit dimēſio q̄titatis vn̄ mercuriꝰ
Inſuꝑ celeſtibꝰ eſt vnita i celeſtibꝰ alte-
ritas. i ſubceleſtibꝰ plalitas. Simplex ē
itaqꝫ deꝰ i eēntia. qꝛ nihil ei accn̄s eē pōt
imo ꝑfecta ſimplicitas ibi ē cū nō ſit ibi
poſſibil' additio. qꝛ q̄cq̄d ē in deo deꝰ eſt
vn̄ Leo papa. Simplicis diuinitatis nāe
nihil addi. l' minui pōt qꝛ ſꝑ ē qđ ē. cui ꝓ
pꝛiū eſt ſēpiternū eſſe cui idē eſt viuē ⁊ i
telligē verūtn̄ multiplex eſt i donis apꝰ.
ad Coꝛ. 12. Alii datᷣ ſmo ſapie. ⁊c. Jac.
coꝛ. p̄. Oē da. op. ⁊ oē do. p. ⁊c. Nō. n. i
deo ē ꝯpoſitio ꝑtiū integraliū vt i domo.
nec ꝑtiū potentialiū. vt i aīa nec gn̄is ⁊
dr̄aꝝ. vt i ſpē nāe māe ⁊ foꝛme. vt icoꝛ
poꝛibꝰ. nec coacernatōis vnitatū. vt i nu
mero. nec qđ ē ⁊ quo ē vt i angelo nec
ſbſtāte ⁊ accidētis. vt idiuiduo. nec coꝛ-
poꝛee ſbſtātie. ⁊ icoꝛpoꝛee. vt i hoie. de
his ber. Nō ꝑtibꝰ ꝯſiſtit deꝰ vt coꝛpꝰ nec
affectibꝰ diſtat. vt aīa. nec foꝛmis ſubſtat
vt oē qđ ſcm̄ ē. Hoc ēt on̄ditᷣ rōe. qꝛ cū
oē ꝯpoſitū ſit poſteriꝰ oībꝰ ſuis cōponē
tibꝰ. nec ꝑmo pꝛincipio. ſ. deo q̄cq̄d ſit ꝑ
us oꝫ deq̄ū ē. pꝛimū pꝛ̄. nō eſſe ꝯpoſitū

¶Preterea nullū ꝯpositū ē totū suū esse
de⁹ igr̄ cū sit suū esse nō erit ꝯpositus.
vñ Ber. Nō ē format⁹ deus. forma est.
nō est effect⁹ deus oīuꝫ efficiēs cā est. ñ
est cōpositus deus simplex. est.

De excellentia dei.

Capl'm. 21

d Iuine dignitatis excellentia tāta
ē ꝙ mēs de deo cogitās deficit.
Cū sit. n. icōphēsibilis. Sēsus. n. nō ꝑci
pit. cū sit inuisibil'. Lingua ipm̄ nō expli
cat sit ineffabilis locus eū ñ capit cū sit i
circūscriptibil'. Scriptura eū explicat. cū
sit inestimabil'. Tp̄s eū nō mēsurat cuꝫ
sit imēsurabil'. v̄tus eū nō attingit cū sit
in accessibilis desideria ⁊ vota trāsgredi
tur cū sit insuꝑabilis vl' incōꝑabil'. ⁊ bre
uiter oīs creatura ad deū cōꝑata defectū
hꝫ q: finiti ad infinitū nulla ē ꝓportio. Ec
ce pꝫ ꝙ dina excellētia nulli⁹ eget. q: sibi
sufficit. qm̄ optim⁹ ē. Nō. n. indiget cor
poī. vt sic. nec loco vt alicubi sint. nec tꝑe
vt aliqñ sit nec cā vt aliūde sit. nec forma
vt materia sit. nec subiecto in quo subsi/
stat l' cui assistat. Sūt ⁊ alia q̄ soli diuine
maiestati ꝯueniūt. ⁊ nulli alteri creature
in qbus excellētia sue dignitatis appare/
ret. sicut ē eē oīpotētē oībonū oīsciētē. q:
cognoscit oī p̄ñtia p̄terita ⁊ futura. ⁊ oīa
singularia simul actu solus cognoscit et
ea q̄ subsūt libero arbitrio. ⁊ cogitatōes
hoīuꝫ solus cognoscit ꝑ seipm̄. Itē ad ip
sum solū ꝑtinet vbiqꝫ p̄ñteꝫ eē de nihilo
res creare. in instāti oꝑari in oꝑatōe qꝫ
tū eē. mirabilia facere ex auctoritate ꝺ q̄
libꝫ creatura facere qꝺ vult volūtatē ho
minis cognoscere. in ictu oculi mortuos
suscitare. eēntie hoīs illabi peccata dīmit
tere grāꝫ infūdere. in igne ꝑpetuo corp⁹
seruare. Nñ aliqd creature ꝯuenit qꝺ cō
petit creatori tñ excellēti⁹ de deo dr̄. vt si
i creatura ē potētia in deo sit sūma potē
tia. si sapiētia. in deo sit sūma potentia et
sic de aliis. Unde ⁊ hmōi dñr de deo in
suꝑlatiuo ꝑꝑ qꝺ deus dr̄ potētissimus
sapiētissimus optim⁹. pulcherim⁹ ⁊ sic
de aliis. Aug. in libro de trinitate. Opor
tet deus cui⁹ ē. ⁊ sūme cūcta sentire atqꝫ
intelligere nec mori. nec corrūpi. nec mu
tari posse nec corp⁹ eē. sꝫ spūꝫ oīpotētissi
mū mitissimū optimū. beatissimū fatea
mur pōt ⁊ p̄ter auctoritatē rō intelligi. si
ue. assignari. q: bona sūt excellēti⁹ i deo
q̄ꝫ in creatura. qs sꝑ ē aliqd nobili⁹ in cā
q̄ꝫ in cāto. videm⁹ ēt ꝙ aq̄ purior ē i fon
te q̄ꝫ in riuo. Radii quoqꝫ solis lucidio/
res sunt in ipso sole q̄ꝫ in aere ⁊ dulcedo
maior est in melle q̄ꝫ in molito.

De notionibus dei. Cap. 22

n Otiones dei sūt qnqꝫ. s. p̄rnitas.
filiatio. ꝓcessio. inascibilitas ⁊ cōis
spiratio. Pria ē p̄ris. scđa filii. tertia spi
ritus sācti. q̄rta p̄ris. quinta p̄ris ⁊ filii.
Tres prime notōes dñr ꝑsōales eo ꝙ ꝑ
sonas faciūt. ⁊ eas ꝓprie distinguūt. ⁊ il
le sūt tres vnitates triū ꝑsonaꝝ qbus ꝑ/
sone dñr tres. vñ lꝫ p̄r plures hēat pro/
prietates. tñ p̄r p̄rnitate tm̄ vnus est idi
uisus est in se. ⁊ diuisus ab aliis. Innasci
bilitas āt est in p̄re. ⁊ sumit' priuatiue eo
ꝙ p̄r sit a nullo ⁊ tñ p̄r significat distin/
ctionē ꝑsonalē sicut ouis nō signata ꝑ h
ipsū distiguit' a signatis. Silit' cōis spi
ratio est vna notio. ⁊ illa vnitas est ideꝫ i
p̄re ⁊ filio. ⁊ ē distincta ab oī alia notiōe
Notādū igr̄ ꝙ ꝓprie loquēdo tres sunt
ꝓprietates ꝑsonales. s. p̄rnitas. filiatio. ⁊
ꝓcessio. q: ꝑsonalis ꝓprietas est q̄ vni so
li ꝑsōe ꝯuenit ⁊ eā ab oī alia re distiguit
Relatōes v̄o sūt q̄ttuor. q: vna est p̄ris
ad filiū. s. p̄rnitas alia filii ad p̄reꝫ. s. filia
tio. tertia est p̄ris ⁊ filii ad spūꝫ sāctū. s.
cōis spiratio. q̄rta spūs sācti ad p̄rem ⁊
filiū. s. ꝓcessio. Notōes āt sūt qnqꝫ. q: q̄
libet relatio ē notio. ⁊ p̄terea inascibilitas
q̄ p̄ri ꝯuenit ꝑ priuationē relatōis ad ali
qd principiū nō est relatio. Notōes hñt
multa noīa dñr. n. distictōes. q: ꝑsonas
distinguūt. dñr relatiōes. q: ꝑsone ꝑ eas
ad se inuicē referūt'. dñr quoqꝫ ꝓprieta
tes. q: ꝓprie ꝑsonis insūt. Nota regulas
notionū. nulla notio de alia p̄dicat'. Iteꝫ
q̄libet notio ē essentia diuina q̄ est deus
Itē oēs notōes sūt vna essentia. Itē nul

la notio inest diuine essentie q̄ distinguit
nec distinguit᷑. Itē notōes sūpte abstra-
ctiue p̄dicant᷑ de essentia sed sūpte ꝯcreti
ue. nō vn̄ hn̄ dr̄ essentia ſꝫ pr̄nitas. ſꝫ nō
dr̄ essentia generās. Itē notio ſꝑ īportat
dignitatē. Itē sūpta notōe nō ponit᷑ ꝑso
na. q: aliq̄d ꝯuenit notioni ꝙ nō ꝯuenit
ꝑsone. Notōi. n. ꝯuenit ꝓp̄e distiguere
ſꝫ ꝑsone distigui.

De noib⁹ diuinis. C.23

Omne nomē q̄d de deo dr̄. aut eēn
tiale. aut ꝑsonale aut noiale ē. Essē
tialiū q̄dā sūt substātiua. vt de⁹ creator ꝛ
silia. q̄dā v̄o adiectiua. vt bonus. etn̄us
imēsus. ꝛ hmōi. Personalia sunt. vt pr̄
fili⁹. ꝛ spūs sāctus. Notionalia sūt vt pr̄
nitas. filiatio. inascibilitas ꝛ spiratio cōis
De his notādū ē ꝙ nom̄ subāle. vl̄ eēn
tiale substm̄ ꝛ abstractuꝫ nullo mō pōt
trahi ad supponēdū ꝓ ꝑsona. vn̄ false st̄
hec. Essentia genuit essentiā. vl̄ diuinitas
genuit diuinitatis. Act⁹. n. gn̄atōis ſꝑ po
nēdus est in ꝯcreto. Sꝫ ꝯcreta lꝫ sint eēn
tialia trahi tn̄ pn̄t ad supponēdū ꝓ ꝑso-
na. ꝛ hec ꝑ v̄ba notōalia. vl̄ ꝑ ꝓpositōes
notōales. vn̄ v̄e st̄ he. de⁹ genuit deum
creator creatorē. vl̄ de⁹ de deo. Silr̄ de
noib⁹ q̄ media st̄ vt lumē ꝺ lumine. Itē
hoc nomē sapīa lꝫ sit abstractū vt sapīa
de sapīa. Essentialiū āt adiectiuoꝝ q̄daꝫ
p̄dicāt pure diuinā subāꝫ. vt bon⁹ ꝛ ens
q̄dā eēntiā diuinā ꝯnotādo ꝑuationē ꝑn
cipii ꝛ finis vt eternus. vl̄ certe mēsure
local̄ vt imēsus. q̄dā principalr̄ signifi-
cāt eēntiā diuinā ꝛ ꝯnotāt effectū in crea
tura actu vt creat. iustificat vl̄ in hitu vt
iustus ꝛ mīsicors vl̄ in potētia vt oīpo-
tēs. Sūt q̄dā v̄ba quoꝝ nec significatio
nec modus significādi deo ꝯuenit vt cur
rere ꝛ ābulare. nā modus est varia incli
natio aī varios ei⁹ affectus demonstrās
Modus significādi nihil aliꝺ ē q̄ꝫ dispō
vocis q̄ ꝯstituit intellectū sub tali mō itel
ligēdi. ꝛ ꝑ ꝯn̄s ip̄aꝫ rē. cū ego de deo dī
ābulare l̄ currer̄ ꝛ hmōi significatō hoꝝ
ꝓut sūt actu deo nō ꝯuenit. Modus āt
significādi q̄ q̄dā importat iꝑfectionē di-
co quo ad motū. q̄ q̄dē mot⁹ necessitatis
deo ꝯuenire absolutū est. Quedā st̄ quo
rū significatio deo ꝯuenit. sed nō modo
significādi vt creare facere q̄dā quoꝝ si-
gnificatio ēt deo ꝯuenit vt pꝫ in hoc v̄bo
Exo. Qui est misit me ad vos. Et notā
dū ꝙ oīa q̄ sūt ꝑfectōis de deo dn̄r q̄ āt
sūt imꝑfectōis nō dn̄r. Cū dn̄r aut ꝭm
assūptōeꝫ hūane nāe. vl̄ trāslatiue dn̄r.
Itē in diuinis tm̄ sūt duo modi p̄dicādi
. s. ꝑ modū substātie. ꝛ ꝑ modū relatōis
sed subā ꝯtinet vnitateꝫ ꝛ relatio multi-
plicat trinitatē. Quedā nomina q̄ de deo
dn̄r eternaliter. vt dn̄s ꝛ misericors que
cōnotant effectuꝫ in creatura ꝭm habitū
Quedā vero tꝑaliter. vt dn̄ator ꝛ mise-
rator q̄ connotāt effectū in creatura ꝭm
actū q̄daꝫ pl̄aliter. vt ꝑsone. Quedā sin
gulariter. vt de⁹. Quedā ꝓp̄ie vt ꝓp̄ie
tates ꝑsonaꝝ. Quedā appropriate. vt po
tentia sapientia. Quedā positiue vt iust⁹
Quedā priuatiue vt imortalis. ꝛ hec ma
gis ꝓp̄ie dn̄r de deo q̄ꝫ positiua. q: me
lius dr̄ de deo q̄d nō sit. q̄ꝫ q̄d sit. Que-
dā trāslatiue st̄. vt agn⁹ leo. q̄ symbolice
de deo dn̄r. Duplex ē. n. theologia sym
bolica vꝫ ꝛ mystica. Symbolica noiat
deū ab inferiori. Mystica a superiori.
Symbolica noiat deū ꝑ ꝯuenientiā reꝝ
cū dr̄ leo. agn⁹ ꝛ hmōi. Mistica v̄o. i. oc
culta noiat deū ꝑ hoc ꝙ in occulto ꝺ ip̄o
sentit ꝑ intellectualē visionē siue ꝯtēplati
onē. vt q̄n nominat deū suauē. dulcem.
dilectū. ꝛ hmōi. Utrobiq꞉ tn̄ ꝑ creatu-
ras nominat᷑. sed in simbolica ꝑ exterio-
res. in mystica ꝑ interiores ꝛ digniores
affectus quos anima supra se recipit. ꝛ
ita imponit ꝑ donū sapiētie. hmōi pro-
priū experimētū est cognoscer̄ qualis sit
deus. Quedā dn̄r collectiue. ut triniias
trinus. Quedā relatiue. vt equalis simi-
lis. Quedaꝫ respectiue ad creaturas vt
creator refugiū. Et hec noia nō dicūt re
lationeꝫ dei ad aliud. sed alia hn̄t relatio
nē ad ipsuꝫ vel ad ipsa. Duo sunt princi
palia noia dei. s. q̄ est. ꝛ bonū. Per pri-
mū significat᷑ dei eē absolutū in se. ꝛ sic

ꝯsideratᷣ.vt infinitū.ꝑ.scđꝫ notatᷣ eē di-
uinū.vt cā fecit.n.deꝰ oīa ꝑꝑ bonitatē su
aꝫ. Inteologia suppōitᷣ qđ.⁊ h ꝑꝑ nois
eētialia.vt deꝰ diuinitas potētia eētia
natura. Item supponitᷣ quis pro perso
na.supponitur que ꝓnotione. ¶Preterea
ꝑ neutrū genꝰ dr̄ subā diuina ꝑ masculi
nū ꝑsona.ꝑ femininū notio. ⁊ ꝑ hoc pꝫ
ꝙ n̄ dꝫ cātari ī hymno.vnꝰ pr̄i cū filio.
qꝛ pr̄ ⁊ filiꝰ n̄ sūt vnꝰ in ꝑsona.sꝫ vnū in
subā.vn̄ magis cātādū ē vnū pr̄i cū filio.

Qđ deꝰ est ieffabilis. Cap. 24.

n Ichil digne lᷣ ꝓpe đ deo dici pōt
ꝑꝑ eiꝰ excellētiā.nō.n. noīa ꝓpe
de deo loqmur qꝛ noīa significāt subām
cū q̄litate.⁊ ita intelligitᷣ ibi ꝯpositio for
me cū materia q̄ in deo nō ē.nec ꝑ pro-
noīa.qꝛ đ deo dicta cadūt a demōstrati
one.nō.n.ꝑt eē ibi demōstratio ad sensū
cū sit icorporeꝰ nec demōstratio ad intel
lectū.cū sit icognoscibilis. Si ergo dicis
ꝙ huiusmōi ꝓnoīa ꝭꝫ ¶Priscianū cadūt
a demōstratiōe cassa erūt ⁊ vana. Dicē
dū ē ꝙ ibi ē demōstratio ad fidē.nec ꝑ v̾
ba q̄ cū modis ⁊ formis.cū tp̄e sin̄ casu
agēdi vlᷣ patiēdi significātia si sꝫ talia nō
cadūt in deū.neqꝫ ꝑ ꝑticipia q̄ sequūtur
nām nois ⁊ v̾bi.nec ꝑ alias ꝑtes orōnes
q̄ nō sūt subiicibiles vlᷣ predicabiles. Ex
his pꝫ ꝙ deū n̄ possumꝰ notificare ꝑ dif
finitionē.sꝫ q̄litcūqꝫ ꝑ circūlocutionē.vn̄
Ber.qd ē deꝰ.ex quo oīa ꝑ queꝫ oīa.in
quo oīa Quid ē đs.quo nihil meliꝰ co-
gitari ꝑt. Quid ē đs. volūtas oīpotēs be
niuolētissima v̾tꝰ.lumē eternū.icōmuta
bilis rō.sūma beatitudo.iuisibilᷣ.inacces
sibilᷣ i se in suis spectabilis.⁊ solus mira
bilis. Mlᷣtis mōis asseritᷣ aliqd de deo
¶Prio ꝑ nālē rōeꝫ q̄ dictat ꝙ vnꝰ đs est
remunerator bonoꝝ.⁊ punitor maloꝝ
scđo ꝑ fidē q̄ dicimꝰ deū vnū eē in subā
⁊ trinū in ꝑsonis.ꝺtio ꝑ sacrā scripturā
q̄rto ꝑ rōes ꝓbabiles.5.ꝑ extēiores opi
niōes lᷣ ꝑdicatiōes. Sꝫ in his duobꝰ mo
dis n̄ ē imitēdū.nisi firmitatē hēat aliquo
ꝑdictoꝝ triū. Est.n. regula ꝙ qcūqꝫ as
serit aliqd de đo qđ nō ē sibi certū ꝑ nā-

lē rōeꝫ.lᷣ ꝑ fidē vel ꝑ sacrā scripturā ꝑ̄su
mit ⁊ peccat. De ideis ⁊ li. vite.ca. 25.

Dee reꝝ ⁊ exēplar ⁊ rōnes sic in
deo sūt ꝙ idea iportat cāꝫ efficiē
tē ꝯformē effectui.sꝫ exēplar cām
formalē.rō vero cāꝫ finalē. Deꝰ.n. oīuꝫ
reꝝ ē ꝑncipiū a quo sūtforma ⁊ exēplar
ad cuius imitationē sūt.⁊ finis ad queꝫ
sūt. Hec tria sic a se differunt ꝙ exēplar
vnū ē.causata exēplar cōnotat cālitateꝫ.
qꝛ v̾o i cā sūt vn̄ ꝭm rōnes ⁊ idee sᷣt plu
res.qꝛ ista respectu reꝝ dn̄r. Sūt itaqꝫ
plures idee q̄ cōnotāt cognitionem. Co
gnoscibilia āt distinguūtᷣ in cognoscente.
Silᷣiter ⁊ rōnes in deo plᷣes sūt. qꝛ sin-
gula cāta sūt ꝓpriis rōnibꝰ. Absurdum
n.est dicē.vt ait Aug. equū creatū eē ea
rōne q̄ hoiem. Sciēdū aūt est ꝙ duplex
ē pluralitas.vna qdē est rerū.⁊ ꝭm hoc
nō sūt plures idee.siue exēplaria i deo i-
mo vna res ē que oīuꝫ est exēplar.s.eēn
tia diuina quā oīa imitātᷣ.inq̄ꝫtū bōa sūt.
Alia v̾o ē ꝭꝫ itelligētie rōeꝫ ⁊ ꝭꝫ hoc plu
res idee sᷣt i deo.qꝛ.n.oīs res inq̄ꝫtū sūt
diuinā imitātᷣ eētiā ꝓut ē imitabilis.n̄
tn̄ vno mō.sꝫ diuersimode ⁊ ꝭm diuer
sos gradꝰ. Sic igitᷣ diuina eētia ꝭm ꝙ
ē imitabilᷣ hoc mō ab hac creata ē ꝓpa
rō huius creature.⁊ silᷣr de aliis.vn̄ ꝭm
h plᷣes idee in deo sᷣt qꝛ intelligitᷣ diuina
eētia diuersos respectꝰ quos res hn̄t ad
ipsā eā imitātes diuersimode. huiꝰ āt n̄
solū itelligūtᷣ ab itellectu creato.sꝫ ēt ab i
creato ipsiꝰ dei. Scit.n.deus. ⁊ ab eťno
sciuit ꝙ diuerse creature diuersimode ip
siꝰ eētiā eēnt imitate.⁊ ꝭm hoc ab eter
no fuerūt i mēte ⁊ dīna plᷣes idee ꝭm ꝙ
intelligūtᷣ.sicut rōnes ꝓprie reꝝ intelle-
cte in deo.hoc.n.importat nomē idee vt
sit.s.q̄dā forma intellecta ab agēte.ad cu
ius exēplū exitus opꝰ ꝑducē intēdit. Di
cendū ē ergo ꝙ lꝫ rōes in deo.⁊ idee sint
vna virtus ⁊ vna lux ⁊ essentia.dn̄r tn̄
plures rōes ⁊ idee ꝑꝑ plᷣalitateꝫ ideato
rū.cuius exemplū hapes iu naturis. Ui
demus.n.ꝙ omnes linee circuli vniuntᷣ
in centro remote aūt a centro differunt

ab inuicem. Itē idee sunt vt dicit Augu.
forme principales rerum que diuina in
telligētia ꝯtinēt. Dicēdū ē igr̄ ꝙ sicut in
mēte artificis prius est forma rei quam
opus exeat. sic idee rex̄ añ mūdū ꝯstōez
in mēte creatoris erāt. Nō .n. aliqd extra
se aspiciebat ſ̄ꝫ ꝙ mūdū faceret. Ex hoc
pꝫ ꝙ oīs creatura prius in deo existit q̄ꝫ
in se ipa vñ cū ab ipo ꝑ creationē ꝓcessit
ab ipso quodāmō distare cepit. vñ rōal'
creatura ad ipm redire dꝫ cui prio ꝯiun
cta fuit añq̄ꝫ eēt. ⁊ hoc ꝑideas q̄ nō aliud
q̄ꝫ ipse sūt ⁊ erūt sic āt ad locū vñ exeūt
flumina reuertūt̄. Res ꝓut st̄ i deo dn̄r
vita q̄ iportat rōeꝫ boni. Io. ꝑmo. Qd̄
fcm̄ ē in ipso vita erat dn̄r ēt lux q̄ ipor/
tat rōeꝫ vi. Aug. suꝑ ge. Creature i deo
st̄ lux. hec iō dn̄r. q: i deo nō st̄ male ne
qꝫ falsa. Dr̄ia ē inter exēplar ⁊ librū vi/
te. ⁊ speculū. Exēplar nāqꝫ dn̄r respcū
reū vt exeūtiū. Lib̄ vite respcū rex̄ vt re
deūtiū. Sꝫ speculū respcū rex̄ vt eūtiū
De libro vite dicit vgo. de scō vic. ꝙ lib̄
vite ē cuiꝰ origo et̄na icorruptibil' eēntia
cognitio ꝟa. scriptura idelebil' ispectio ꝯ
siderabil'. doctria facil' scia dulcis ꝓfūdi
tas ꝑscrutabilis. ꝟba innumerabilia tn̄
vnū ꝟbū oīa. Aīa ꝟo moral'r loquendo
multipl'r ē i deo. s. sicut ramꝰ in arbore.
apis i flore. nauis i littore. fessus in thala
mo. thesaurus n agro. scriptura i libro
auicula i nido. piscis i riuo quelꝫ res i si/
bi ꝓꝑo. stella i firmamēto. imago i specu
lo. cera i sigillo. gēma i auro. mel in fauo

De appropriatis diuis ꝑsonis. Cap. 26

Vlāuis oīa eēntialia oībꝰ ꝑsonis eq̄
lit̄ ꝯueniāt appropat̄ tn̄ pr̄i potētia
filio sapia. spūi scō bōitas. ⁊ hoc ꝑꝑ ex/
clusiōꝫ carnal' itellectꝰ. ne vꝫ pr̄ rōe anti
qtatis credat̄ ipotēs filiꝰ rōne iuuētutis
credat̄ isipiēs spūs scūs rōe ipetuosita/
tis credat̄ crudelis hec rō ꝑtinet ad sim
plices. s. ꝙ potētia nālit̄ ꝑcedit sapiaꝫ ⁊
vtrāqꝫ bonā volūtatē. De attributis ita
qꝫ ē loqr̄ dupl'r aut ſ̄m rē. ⁊ sic oīo idē
sūt nec appropriāt̄. aut ſ̄m rōeꝫ. ⁊ sic eo
rū q̄dā appropriāt̄. q̄dā nō. nā appropa
tio nihil aliō ē q̄ꝫ spālis attributio rōe
cuiꝰ ꝯformitatis cū ꝓprio alicuiꝰ ꝑsone
sicut potētia hꝫ silitudinē cū pr̄e q ē pri/
mū vniuersale ⁊ sapia cū ꝟbo. ⁊ bōitas
cū amore. Predcāꝫ appropriationē hꝫ
ꝯsuetudo scripturax̄ q̄ opa manifestati/
ue potētie attribuit pr̄i. sapie filio bonita
tis spūi scō. Alia ē appropriatio. Hylari
Eternitas i pr̄e q ñ hꝫ pricipiū icepcōis
in se. nec pricipiū eēndi ab alio. Spēs in
imagine. i. i ꝟbo. q: sūme pulchrū. vsus
i mūere hoc ē i spū scō. q: sūme ꝓficuuꝫ
⁊ cōicatiuū ē. Istō ꝑ alia ꝟba sic isinuat
Aug. in pr̄e vnitas in filio eq̄litas. in spū
scō eq̄litatisqꝫ ꝯcordia. Cōuenit aūt pr̄i
vnitas q: sicut vnitas a nullo descēdit ⁊
oīs pl'alitas ab eo ꝺfluit. sic deꝰ pr̄ a nul
lo ē ⁊ alie ꝑsone ab ipo st̄. Preterea sic
vnitas de se gignit vnitatē. ita ꝺ se pr̄ gi
gnit alterū se. i. filiū. In filio ꝟo dr̄ eē eq̄
litas quo eq̄t̄ pr̄i. nō solū i potētia. sapia
⁊ bōitate. sꝫ ēt i hoc q: sicut pr̄ dat suaꝫ
bonitatē alteri ꝑsone. sic ⁊ filiꝰ in spū scō
āt ē vnitas. eq̄litatisqꝫ ꝯcordia. seu ꝯne/
xio q: ē amor āborx̄. i. pr̄is ⁊ filii. itē q̄rta
appropriatio ē ꝙ in pr̄e ē rō principādi
⁊ originādi. q: sūme principiuꝫ. In filio
ꝟo rō exēplādi q: sūme pulchrū. sꝫ i spū
scō rō faciēdi. q: sūme bonum.

De potētia dei Cap. 27

p Otētia dei duplex ē. s. absoluta ⁊
ordinata. Multa ꝟo pt̄. prio mō
q̄ nō pōt. ſ̄o mō q: multa subsūt sue po
tētie q̄ ñ ꝯueniūt sibi. vt facē mala posset
tn̄ ea ꝯgruētia. ⁊ sic posset ea facē. Deꝰ
pr̄ oīa pōt oībꝰ mōis. q: pōt ꝓducere
de nō eē i eē. ⁊ hoc ꝑ creatōeꝫ. Iteꝫ pōt
ex icōplecto cōpletū facere. ⁊ hoc ꝑ ꝓpa
gationē. Itē pōt mutare vnū ꝯplctū in
aliud ꝯplectū sicut pꝫ in trāsubstātiatōeꝫ
panis in corpꝰ xp̄i. De talibꝰ dicit Aug.
Deus deo aliqd posse. ⁊ nos intelligē ñ
posse. Potētia dei apparet in mūdi ini/
tio medio. ac fine. In principio qdē q res
creauit de nihilo. In medio āt q: res ne
i nihilo ꝟtant̄ sua potētia ꝯtinet. In fine
ꝟo. q: mortuos mira celeritate suscitabit

Apparet quoqȝ potẽtia dei ĩ reb⁹ spũa
lib⁹ q: cũ diabol⁹ ptãtẽ hẽat ĩ nob ĩmu
tãdi sẽsũ ⁊ fãtasiã. ãgelus ãt hȝ ptãtẽ sup
hoc ⁊ sr̃ intellectũ. Sol⁹ ãt ds nõ solũ
hȝ ptãtẽ sr̃ tria p̃dcã. sȝ ẽt põt mutarẽ vo
lũtatẽ Aug. dicit q: ds nos p̃uenit vt vel
lim⁹. ⁊ subseq̃t ne frustra velim⁹. sȝ ds
sit oĩpotẽs. tñ nõ attribuũt̃ ei act⁹ culpa
biles. vt mẽtiri ⁊ male velle. nec penales
vt metuẽ ⁊ dolore. nec corpales. vt co-
medere ⁊ dormire. nisi forte trãsũptiue
nec act⁹ ĩcõuenĩẽtes q pñt eẽ tripl'r. p⁹ si
aliqs act⁹ ɔtradicit die potẽtie. vt ẽ facẽ
maiorẽ se. 2. si ɔtradicit ei⁹ v̇itati. vt ẽ fa-
cere aliqd sil' eẽ ⁊ nõ eẽ. vl' ꝙ p̃teritũ sit
futuꝝ. ↄtio si ↄ̃dicit ei⁹ bõitati. vt dãnare
Petrũ ⁊ saluarẽ Judã. De his Anselm⁹
Q. õlibȝ ĩcõueuiẽs ⁊ miniȝ ĩpossibile ẽ
apd deũ. Hoꝝ ãt hec ẽ rõ. q: potẽtia di
cũ sit pfectissima. nec ẽ de nihilo. nec sub
aliquo. vñ nõ p̃t deficẽ peccãdo. nec suc
cũbẽ patiẽdo nec egẽ subsidiũ in aliqb⁹
q̃rẽdo. ac p hoc nec culpabilia. nec pena
lia. nec mãlia põt. Dicẽdũ quoqȝ ꝙ ds
põt oĩa p se. vl' p creaturaȝ illa dico oĩa
posse q̃ sũt potẽtie. hoc ãt iõ dĩ. q: posse
peccare nõ ẽ potẽtie. sȝ ĩfirmitatis deo ãt
ɔpetit pfectũ posse. ⁊ pfectũ diuinũ d q°
Dio. Dãnatio ẽ nõ peiore excessus. tñ
sȝ oĩuȝ pul. ⁊ bo. oĩmoda ⁊ pfcã posses-
sio. firma ⁊ nõ valẽs cadere fortitudo.
Notãdũ ergo ꝙ q̃dã opatõẽs attribuũ
tur deo ẽm cãlitatẽ ⁊ nõ ẽm essentiã. vt
comedẽ. currere q̃dã ẽm eẽntiaȝ. ⁊ non
ẽm cãlitatẽ. vt iustificare. creare. quedaȝ
nec sic. nec sic vt peccare.

De v̇tute miracoloꝝ. Cap. 28

q. Uoniã p diuinã potẽtiã fiũt mira
cula. iõ de miracul' ẽ agẽdũ aug.
ãt illud vocat miraculũ qcqd arduũ. aut
ĩsolidũ supra speȝ vl' facultatẽ admirãtis
appet. Ad hoc ꝙ aliqd sit miraculũ q̃t-
tuor reqrũt̃ l' ɔcurrũt. p̃mũ ẽ ꝙ sit a do
ẽm ꝙ sit p̃t nãȝ. tertiũ ꝙ sit euidẽs. q̃r-
tũ ꝙ sit ad fidei corroboratõȝ vñ si aliqd
istoꝝ q̃ttuor defuerit mirũ dici põt ñ mi
raculũ. No. ꝙ q̃dã st̃ supra nãm. q̃dam
ɔtra nãm. q̃dã p̃ter nãȝ. Supra nãȝ st̃
illa qb⁹ nõ ẽ sil'e in nã. nec in potẽtia nãe
sicut ẽ v̇ginẽ pere. Cõtra nãȝ st̃ q̃ fiunt
vsu ɔtrario nãe. tñ terminant̃ ad ɔfor-
mitatẽ nãe. sicut ẽ ceci illuminatio. sed p̃
ter nãm sũt q̃ fiũt ordine sil' nãe. nõ tñ p
principiũ nãe. vt in mutatõe v̇gaꝝ in ser
pẽtes. q: illud potuisset fieri ordine nãe
p lõgã putrefactionẽ. vt pȝ p ea q̃ fiunt
ẽȝ rões seĩnales. verũtñ q: nõ fuit. Res
qñqȝ pducit̃ ab agẽte sili successiue. hoc
attribuit̃ nãe. ⁊ dr̃ nãle. qñqȝ pducitur
ab agẽte dissili in instãti ⁊ hoc attribuit̃
deo. ⁊ dr̃ miraculũ. Sciẽdũ ꝙ qñqȝ po
tẽtie aĩe ⁊ ei⁹ actus ẽ nãlis. sicut visus ⁊
videre qñqȝ potẽtia ẽ miraculosa. ⁊ act⁹
ei⁹ nãlis. vt qñ cec⁹ illuminat⁹ videt qñ
qȝ vtrũqȝ ẽ miraculosũ vt ptus v̇ginis
No. ꝙ miracula vl' mira fiunt qñqȝ in
ente. vt statio solis. ⁊ ei⁹ retrocessio. qñȝ
fiũt in vegetabili. sicut qñ v̇ga Aarõ flo
ruit. qñqȝ in sensibili sicut fuit in locutõe
asine Balaã. qñqȝ ĩ rõali. sicut fuit ĩ am
bulatõe claudoꝝ. auditõe surdoꝝ. susci-
tatõe mortuoꝝ in ptu v̇ginis. Ut ãt sci-
mus qñ aliqd miraculũ fit. No. dĩam ĩ
ter rões cãles. seminales ⁊ nãles. q: rõ
causalis ẽ potẽtia passiua creature absqȝ
oĩ dispõne nãe. vt solũmõ de⁹ ex ea faci
at qd vult. sicut fuit in ptu v̇ginis. ⁊ in ta
lib⁹ simpl'r ẽ miraculũ. Rõ ãt seĩalis est
potẽtia passiua nãe. sȝ cũ dispõne remo-
ta sicut fuit in v̇gis de qbus facti sũt ser-
pẽtes. ⁊ hoc sem̃ fuit in instãti. nã ãt fecis
set idẽ. sȝ nõ nisi paulatiȝ p lõgã putrefa
ctõeȝ. vñ pȝ ꝙ ea q̃ fiũt ẽm rões seĩales
ptiȝ st̃ nãlia. ptiȝ miraculosa. Rõ nãlis ẽ
potẽtia cũ dispõne ppinq̃. sicut pȝ in mã
qñ ẽ in vltia sui dispõne. vt formã reci-
piat. ⁊ ẽm hũc modũ ẽ rõ nãlis in gra-
no sẽiato ad pductõeȝ segetis ⁊ h ẽ mi-
raculũ.

De sciẽtia dei. Cap. 29

Cit deus oĩa p̃ntialiter ⁊ sil' pfecte
quoqȝ ⁊ imutabil'r. p̃ntial'r dico.
hoc est ita limpide. ac si cũcta eẽnt p̃ntiali
ter existẽtia. Simul ẽt scit oĩa q: videdo
se. q sibi p̃ns ẽ oĩa videt. Perfecte quo-

q̄z. q: cognitio ei⁹ nec pōt augerí nec mí
nui. Scit ⁊ īmutabil'r q: noscit oīa ꝑ na
turā sui intellect⁹ q ē īmutabil'. Dicēduz
ergo ꝙ de⁹ cognoscit tp̄lia eternalit'. mu
tabilia īmutabil'r ꝯtingētia infallibil'r. fu
tura p̄ntial'r. depēdētia ī depedēt creata
ī create. alia v̄o a se. ī se ⁊ ꝑ se. Nō. drāz
int' sciāz dei. xp̄i angeli. ⁊ hoīs. q: de⁹ scit
oīa sil' videt. n. mlta ī vno. ī. a se ip̄o. vñ ī
visiōe dei ñ differt id qd̄ videt. ⁊ ꝑ qd̄ vi
det sic ī hoīe q videt ꝑ oculū. q: videt se
ꝑ se. ⁊ in se videt oīa. xp̄s āt s̄z ꝙ hō scit
oīa q̄ scit d̄s scia visiōis. l̄z ñ ita limpide
sic d̄s. Angel⁹ v̄o dei formā hz intellectū
cū d̄o. ī. illa q̄ scit sil' actu ⁊ scia visiōis sic
d̄s l̄z nesciat oīa q̄ scit d̄s. s̄z hō vnū solū
scit actu. q: l̄z videat multa. illa tñ nō vi-
det vno actu vidēdi. s̄z multis. ī. ꝑ mul-
tas reꝝ silitudines. Sapia dei l̄z in se ip̄a
ñ diuersificet'. diuersa tñ sortit' noīa. In
q̄ztū. n. sapia dei cognosciua ē passibiliuz
d: scia siue cognitio. Itē inq̄ztū ē cogno
scitiua oīuz q̄ fiūt in mūdo d: eē visio. in
q̄ztū ē cognosciua coꝝ q̄ bñ fiunt vr' ap-
probatio. inq̄ztū ē cogniscíua futuroꝝ d:
ꝓuisio inq̄ztū ē cognosciua coꝝ q̄ ab ip̄o
deo faciēda st' d: disp̄o. inq̄ztū ē cognosci
ua ꝓmiandoꝝ d: p̄destinatio. inq̄ztū est
cognosciua dānādoꝝ dr' reprobatio co-
gnitio dīa cū sit ꝑcissima oīa cognoscit
distinctissime sub oīb⁹ ꝯditōib⁹ q̄s res
hñt ⁊ ꝑꝑ hoc futura scit futura p̄ntia. ⁊
bona approbāda. malaq̄z reprobāda.
Si āt scir' volueris q̄lit' d̄s cognoscit ma
la. Notādū ꝙ ꝯtingit aliqd cognosci du
plicit'. aut ꝑ spēz ꝓpriā aut ꝑ spēz alienā
Prio mō ꝓuatio. Itē p⁹ mō cognoscit'
lu. 2o mō tenebre. Eodē mō qd̄ ē ꝙ pri
mo mō cognoscit' bonū. 2. mō malū. s. ꝑ
spēz oppositi hitus. Nihil. n. ē malū. nisi
boni ꝓuatio. vñ dd̄ ē ꝙ d̄s cognoscit bo
nū ꝑ vnicū mediū. nā ꝑ eēntiā suā cogno
scit hitū oppositū malitie. ⁊ illo hitu me
diāte. vt ē ī ip̄o deo cognoscēte cognoscit
defectū ei⁹. ⁊ iō d: mala a lōge cognoscē
vnde psal'. Et alta a lōge cognoscit idest
male.

De p̄destinatione.

Caplm. 30

P Redestinatōis diffinitōis assignā
tur ab Aug. q̄ttuor. Pria ē p̄de-
stinatio ē p̄scia bñficioꝝ dei scd̄a ē. Pre
destinatio ē alic⁹ ad gliaz p̄ordinatio. ter
tia ē. p̄destinatio ē ꝓpositū miserēdi. q̄rta
ē. p̄destinatio ē p̄paratio grē ī p̄nti. ⁊ glo
rie ī futuro. In p̄ma diffinitōe notat' dīa
cognitio. in 2a electio. in 3a volūtas. in
q̄rta directio in finē. Predestinatōis cā
efficiēs d̄s ē q̄ztū ad effect⁹ notatos ī no
mine p̄destinatōis. Materialis ēt cā ē illa q p̄
destinat'. s̄z formalis ē modus vl' ordo p̄
destinatōis. q: primo dat' grā. ⁊ opus h̄
glia. Cā finalis ē vt sim⁹ sci ⁊ īmaculati
in ꝯspcū dī. Nō. drāz int' hec q̄ ponit.
Paul⁹ ap̄ls. s. vocatōez. iustificatōez p̄
destinatōez. ⁊ magnificatōz. Vocatō. n.
retrahit a malo. Iustificatio respicit initi
ale bonū grē p̄destinatio respicit grē bo
nū finale. Magnificatio v̄o ē bonū glie
futura. l' dicas ꝙ p̄destinatio ꝑ grāz glo
riā p̄parat. Vocatio grāz offert. Iustifi-
catio illā ꝯfert. s̄z magnificatō ꝑ grāz glo
riā multiplicat. Sciēdū ꝙ duplex ē actō
in diuinis sic in nālib⁹. Vna ponit aliqd
in rē extra vt calor ignis. Alia nō vt visio
⁊ sic visio in diuīs ē duplex actō. Alia v̄o
vt p̄destinatio. q̄ nō infert reb⁹ necessita
tē. sic v̄bi grā. De⁹ scit si iste sit comestu
rus hodie. vl' nō nihilomin⁹ iste hz ptā
tē comedēdi. ⁊ manū ad os porrigendi.
q: si p̄destinatio reb⁹ necessitatē ip̄oneret
multa seq̄rent' incōueniētia. nā frustra ꝓ
ponerēt' bonis ꝓmia. ⁊ malis supplicia
Itē iniuste remūerarēt' boni. ⁊ punirēt'
mali. Itē maloꝝ nroꝝ d̄s actor eēt. Itez
nec sperādi aliqd nec supplicādi illa eēt
rō. Itē euacuaret' libertas arbitrij q̄ se hz
ad vtrūq̄z. Itē nec bona faciētes eēt lau
dabiles mala facientes vituperabiles.
Sciendū tamē ꝙ hoc est duplex. Si de
us preuidet hoc. hoc necessario eueniet.
q: cōiunctiz est vera diuisiz falsa ⁊ est ibi
necessitas cōsequētie. nō consequentis.
q: l̄z ibi sit habitudo. siue illatio vni⁹ ca.

thegorice ad aliã nõ tñ necesse est ꝙ ipsi termini sint actu vbi gra. Si. hõ ẽ aial ẽ necessitas est ꝯsequẽtie nõ ꝯsequẽtis. nã hoc põt nõ eẽ cũ mã. tñ stabit. ⁊ de hoc hẽmus exẽplũ. Boetii in libro de conso. Si aliqs videt aliquẽ facientẽ rotã. necesse est ꝙ iste faciet rotã. nec tñ visus eius est cã illi⁹ factõis. sic deus videt mala illius opa nec tñ ẽ cã qre male opetur verũtñ fiet si puisũ ẽ. Itez bonũ exẽplũ. Si aliqs hz oculũ tante ꝑspicacitatis. vt videret futura. nõ iõ ligaret res ad euentuz. Itẽ artifex in mã nodosa bñ videt defectũ effect⁹. nihil tñ est cã effect⁹. Itẽ due sũt pagine libri vite. Una ẽ pñtis iustitie a qua põt qs deleri. Alia ẽ dispõnis eterne de q̃ nullus delebit. Dr̃a est inter ꝑdestinationẽ ⁊ pñtiã. qꝛ predestinatio est precognitio bonoꝝ cũ cãlitate eorũdẽ. sz pñtia dicit ꝑcognitionẽ maloꝝ sine cãlitate q̃ poti⁹ residet penes liberũ arbitriũ. Cũ dr̃ a sãctis ꝙ ꝑdestinatio oĩonib⁹ adiuuat. nõ ẽ sic intelligendũ ꝙ tpale causet eternũ. sz hoc qꝫtũ ad effectũ ꝑdestinatiõis iuuat orõ. s. quãtũ ad grãz ⁊ gliaz. qꝛ fm illa bñ coopat̃ liberũ arbitriuz ꝑdestinatiõi. vñ sicut de⁹ aliquẽ saluãdũ puidet. sic ⁊ moduz quo saluari debeat ꝑꝑ qd̃ stult⁹ ẽ q dicit Uolo facẽ qd̃ placuerit. qꝛ si saluari debeo saluabor. vl̃ si dãnari dãnabor. Sicut stult⁹ eẽ infirmus qꝛ diceret. Uolo comedẽ ⁊ bibẽ qd̃ placuerit. qꝛ si curari debeo curabor. vl̃ si mori debeo moriar. sic. n. inutiles eẽnt ⁊ medici ⁊ medicie. Sane si de⁹ ꝑmittit libeꝝ arbitriũ ꝙ se hẽat ad vtrũ libet in malũ cadẽ. hoc ñ ꝑmittit. nisi iuste. Rursus si ꝑ grãz ꝑueniat nulli facit iniuriã. Cuz ergo de⁹ malos dãnat ⁊ reꝓbat opat̃ fm iustitiã. qñ vo ꝑdestinat agit fm grãz ⁊ misericordiã q̃ nõ excludit iustitiã. Uolũtate ãt ꝑma vult de⁹ oẽz hoĩez saluuz fieri inqꝫtũ hõ est. Uolũtate aũt scd̃a nõ vult iustũ hominẽ reprobũ. inqꝫtuz ipse est talis. Uolũtas igit̃ antecedẽs respicit ordinez nãe in finez prout'la deo ꝯdita ẽ. voluntas vero cõsequẽs respicit ordinez ꝑsone. prout ẽ libero arbitrio suo vl̃ alte no i finez disposita. Hec de realitate dicta sũt. sz logice loqndo cũ saluatio hoĩs sit ꝯtingens de necessitate determinari ñ põt qd̃ eniz põt esse ⁊ nõ eẽ cõtingẽs nõ necessariũ. sicut philosophus dicit in libro scd̃o ꝑimen. Si vero q̃rit̃ quare deus hũc ꝑdestinauit siue elegit. ⁊ nõ illuz. hoc inexplicabile est in hac vita mortali Per hoc. n. exclamat. Apl⁹. Ro. xi. ca. O altitudo diuã sa. ⁊. s. dei. qꝫ i cõ. sc̃ vi. ⁊ i. u. ei⁹ Si. n. dicim⁹ ꝙ reprobi repellũt grãz hoc veruz ẽ. sz si eẽnt ꝑdestinati nõ repellerẽt finaliter vñ Aug. li. d̃ ꝑde. scõ. Grã inqt que occulte humãis cordi b⁹ attribuit a nullo duro corde respuit̃ iõ qppe tribuit̃ vt duritia cordiũ auferatur. De pñtia ⁊ reprobatiõe. Ca. 3ᵐ.

r
Eprobatio ẽ vt ait Aug. pñtia iniqtatis quorũdã ⁊ ꝑparatõ dam natiõis eorũdẽ. vñ no. ꝙ i reprobatiõe tria sc̃ vnũ ẽ ꝑuisio iniquitatis ab eterno alteꝝ. obduratio. i. subtractio grẽ i pñti. rtiũ ẽ ꝑparatio pene etne i futuro Si ergo q̃rit̃ vtrũ reprobatõ hẽa cãz ex pte hoĩs quãtũ ad ꝑmũ meritũ hoĩs ñ ẽ cã quo ad. fm cã ẽ meritoria ⁊ effectiua. ecõtra in ꝑdestinatiõe sũt tria cõtraria sz i hui⁹ ẽ dr̃a. qꝛ ꝑdestinatio ꝑparat gliaz fz bñplacitũ. sz reprobatio ꝑparat penã fm exigẽtiã meritoꝝ De obduratiõe sciendũ est ꝙ trãslatiue dr̃ fm silitudinẽ obduratiõis in corpib⁹. Duritiaz ãr coꝛpoꝝ sequit̃ triplex ꝓꝓrietas. ꝑmũ est ihabilitas ad suscipiẽdũ iꝑressionẽ fz est stabilitas ad ꝑmanendũ in se. tertiuz ẽ fortitudo ad restituẽdũ. His mõis dr̃ cor obdurari triplr̃. vno mõ ꝑ inhabilitatẽ ad suscipiendã grãz. 2. mõ ꝑ firmã adhesionẽ ad peccatũ. tertio mõ ꝑ rebellionẽ diuinaꝝ ĩspirationũ ⁊ mãdatoꝝ dei. vñ q̃rendũ ẽ vtrũ ꝑsciti a deo possint demereri. ⁊ ecõtrario. ad qd̃ dd̃ scia dei ꝯparat̃ ad res creatas sicut ars ad artificia vñ. sicut ars nõ solũ ẽ cognoscitiua. sz ẽt factiua eoꝝ q̃ fm artẽ fiũt. eorũ vo qbus ab artis regulis deuiat̃ ẽ cognoscitiua tã

tū ita vt scientia dei est cognoscitiua ⁊ fa
ctiua oīum bonoꝝ. maloꝝ āt nō; siue pec
catoꝝ q̄ sūt deuiatiōes q̄dā ab eterna le
ge ipsi⁹. Scīa dei ē cognoscitiua tm̄. nō
aūt cātiua. ⁊ sic pꝫ ꝙ boni q ꝑ gratiā iu
stificāt. nō solū sunt ab eterno cogniti a
deō sed ēt ad grāꝫ habebaꝫ ¶Peccatores
āt neqꝫ iustificāt ꝑ grāꝫ. nec sūt electi vl'
p̄ordinati a deo ad culpā. sꝫ solū p̄sciti ꝙ
nō sūt grāꝫ hituri. sꝫ sue nature relinquen
di. ⁊ q: nō oē agens pōt in id qꝺ ē supra
se nā sibi relicta nō pōt in actū meritoꝝiū
q ē supra. facultatē nāe. pōt āt i actū pec
cati q ē demeritoꝝi⁹. sic ⁊ i aliqd ifra nāꝫ
humanā existēs hō. n. peccādo descēdit
a dignitate sue nāe. ⁊ sic pꝫ ꝙ p̄sciti pos/
sent demereri facili⁹ q̄ꝫ mereri.

De volūtate dei. Cap. 32.

V Olūtas dei duplex ē. s. volūtas si
gni ⁊ bn̄placiti. volūtas bn̄placi/
ti ē duplex. s. antecedens. de hac
vide. supra ca. primo. que sepe explet.
⁊ ꝑ ꝯsequēs hec nunquā remanet inex/
pleta. Alia est volūtas signi ⁊ hec qn̄qꝫ
remanet inexpleta. huiusmō rō ē q: volū
tas dei pōt sumi dupliciter vl' ꝓprie. sic
accipit volūtas bn̄placiti vl' metaphori
ce. ⁊ sic accipitur volūtas signi. ¶Primo
mō dr̄ de⁹ aliqd velle. ⁊ hoc velle ipe de
us ē scdō mō metaphorice ē ad moduꝫ
volētis se hēre ⁊ hoc velle nō ē de⁹ hec
igit diuisio nō rei. sꝫ vocis est. sicut ire p̄t
dici. vl' ꝓ prie mot⁹ ire. vl' metaphorice
signū ire. volūtas bn̄placiti dei ꝯn̄s est
recta ⁊ efficas. ⁊ irrep̄hēsibilis. vn̄ q: est
recta. nullus est rectus. nisi ꝯformetur ei
Itē. q: est efficax nihil sine illa pōt effici
nihil ꝯtra illā pōt fieri. ꝑ nullū potest im
pediri. itē q: irreprehensibilis ē nihil p̄ci/
pit aut ꝑmittit. nisi iuste. nihil agit. aut cō
sulit nisi bene. Signa bn̄placiti sūt qnqꝫ
. s. p̄ceptio. ꝓhibitio. cōsilium ꝑmissio. ⁊
operatio. quoꝝ numerus sic accipit vo/
luntas diuina ꝓprie loquēdo. aut p̄n̄tiuꝫ
aut futuroꝝ est. Si respū presentium aut
idest bonū ⁊ sic ē impletio aut maluꝫ. ⁊
sic est ꝑmissio. Si respectu futuroꝝ sic ē
triplex aut est malū. ⁊ sic ē ꝓhibitio. aut
bonū necessariū. ⁊ sic ē p̄ceptio. aut bo/
nū superrogationis. ⁊ sic est ꝯsiliū. Con
tra tria p̄ma pōt aliqd fieri. q: se hn̄t vt
in fieri. sꝫ cōtra duo vltima. s. ꝑmissiōeꝫ
⁊ operationē nihil pōt fieri q̄a se hn̄t vt in
facto esse. ⁊ qꝺ ꝑfectū ē nō pōt nō fieri.
De his signis nota ꝙ p̄ceptū dicit obli/
gatiōeꝫ ad faciēdū bonū prohibitio dicit
obligationē ad vitādū malū cōsiliū dicit
doctrinā ꝑ quā scim⁹ ꝙ id qꝺ ꝯsuliter si
fiat affert p̄miū si nō fiat affert supplici
um ꝑmissio dicit priuationē cohibitiōis
⁊ ē signū diuine voluntatis. nō respectu
mali qꝺ ꝑmittit sꝫ respectu boni qꝺ ex
malo ꝑmisso dr̄ ¶Nō. n. ꝑmittit de⁹ malū
fieri. nisi ex se ipso aliqꝺ bonuꝫ eliciat vt
pꝫ i tētationib⁹ diaboli q̄ prosunt multi/
plr' scis. ¶Preterea si nō eēt malū nō eēt
i bono pulchritudo. nisi absoluta. ¶Nūc
vero ꝑꝑ ꝯparationē ad malū clari⁹ elu/
cescit. Operatio notat factionē i re ꝑ quaꝫ
refert creatura ad creatorē De ꝯformi
tate volūtatis nr̄e ad deū sciēdū ē ꝙ du
plex ē ꝯformitas. s. ꝓportiōis. ⁊ ꝓpor/
tionalitatis. ¶Primo mō est cōformatas
volūtatū in se s̄m rōeꝫ eēntie. ⁊ sic ē im
possibile. hoc mō q: finiti ad ifinitū nul/
la ē ꝓportio. scdō mō ē ꝯformitas q̄ eēꝫ
silr' se hr̄e qꝺ fieri p̄t. possibile ē. n. idem
volitū esse al' vtrobiqꝫ. vt. s. hō velit id
quod deus s̄m velle quo vult nos velle
deus qꝺ si humane attēdimus i forma
volendi. tūc si volum⁹ hēre mercedem
nr̄i corporis oꝫ ꝙ semꝑ conformemur ei
in forma volendi. Si autē querit vtrum
absolute teneamur dn̄dū ē ꝙ ꝯformitas
ē q̄dā in actu ad quā nō tenemur nisi hi
ta charitate. ⁊ nec tūc nisi ꝓ tp̄e ⁊ loco vt
qn̄ qs cogitat dei vitate. s. articulos fidei
tenet credere. qn̄ cogitat dei bonitatē te
net diligē. Est alia ꝯformitas in hitu ad
quā nō tenet qs nisi qn̄ actu dei bonita
tē recogitat q: tūc tenet se ad charitateꝫ
dei p̄parare. De ꝯformitate āt in volitō
sciēdū qꝺ volūtate sensualitatis nō tene
mur cōformari volūtati die nec inuolu/

tío nec in forma volēdi. Volūtas sensua
litatis tm̄ ē aīantis. vn̄ q̄tū ad h nos hac
volūtate n̄ peccaremꝰ. si rō huic volūtati
iūcta n̄ foret. cuiꝰ ē alteritatē r̄pn̄ē. sꝫ vo
luntate rōnis deliberatiua tenemur deo
ꝯformari in volito qđ ꝯstat nobis deuꝫ
absolute velle. vt salutē nr̄aꝫ. vl̄ cōgruit
nobis velle. Si vō n̄ ꝯgruit nobis q̄ꝫuis
bonū sit ī se n̄ vult deꝰ id nos velle. vn̄ h
nō tenemur velle nisi inq̄ꝫtū ē volitū a dō
vn̄ si scio deū velle mortē pr̄is mei. tamē
possū vitā velle ꝛ laborare ad hoc. qꝛ n̄
vult deꝰ velle me pr̄i meo ꝯtrariū. Itēꝫ
volūtate ꝯditionata nō tenemur deo cō
formari. vt qn̄ pluit vellemꝰ ꝙ nō plue-
ret si deus vellet. qꝛ volēdo ꝯditionalr̄ n̄
discordamꝰ a volūtate dei. qꝛ hoc nō est
velle simplr̄. Itē id qđ deꝰ nō vult sim
plicit̄ ꝛ absolute vt sn̄iam cōminationis
quā aliqn̄ mutat qn̄ merita mutāt̄ n̄ te-
nemur velle. Cōformitas diē volūtatis q̄
druplr̄ pt̄ ꝯsiderari fm̄ h̄itudinē q̄ttuor
cāꝝ. p̄mo. fꝫ cāꝫ mālē. vt qn̄ idē ē volitū
qđ se hꝫ vt materia circa quā ē actꝰ vo-
lūtatis. ꝛ iō ista ꝯformitas ē fm̄ qđ tm̄.
ꝛ n̄ simplr̄. qꝛ eē simplr̄ nō ē a materia
vel forma. 2. mō accipit̄ cōformitas fm̄
cāꝫ efficiētē. sicut qn̄ aliq̄s vult hoc quod
deꝰ vult eū velle. qꝛ deꝰ hāc volūtatē in
bonū ordinauit. ꝛ hoc vult nos velle ter
tiā fm̄ cām finalē. vt qn̄ quis in gliaꝫ dei
sua facta ordinat ꝑꝑ quā ꝛ deus facit oīa
ꝛ in his duobꝰ eēntiali oīs ꝯformitas cō
sistit. q̄rto fm̄ cām formalē vt. s. ex cha-
ritate velit q̄s qđ vult sicut ꝛ deꝰ ex cha
ritate vult oīa. ꝛ in isto ꝯsistit ꝑfectio cō-
formitatis. vt. s. actꝰ volūtatis nr̄e tanto
sit volūtati dīne cōformior quāto ē me-
lior ꝛ ꝑfectior. Ex p̄dictis collige qđ ꝑfe
cta seu ꝯpleta ꝯformitas ad deū compre
hēdit q̄ttuor. Primo vt velimꝰ qđ deꝰ
vult. 2. vt velimus qđ vult nos velle ter
tio vt velimꝰ ꝑꝑ qđ vult. quarto vt veli
mꝰ eo mō quo vult. Sꝫ cōformitas nō
plena ē tripliciter. p̄mo si ꝯformat̄ quis
deo ī volito tm̄. sic ꝛ iudei ꝯformes erāt
deo ī morte xp̄i. scđo si ꝯformet̄ q̄s in vo
lito ꝛ in fine. sꝫ nō in mō. vt qn̄ q̄d nō fit
ex charitate. tertio qn̄ q̄s conformat̄ in
volito ꝛ in mō. sꝫ nō ī fine. vt cū ad aliū
bonū finē tm̄ retorqueat̄ intentio. De
iustitia dei. Cap. 33.

i
Ustitia dei tribꝰ mōis sumit̄. p̄i
mo mō qn̄ redit̄ alicui qđ meru
it. 2. mō qn̄ ꝓmissū soluit̄. tertio
mō qn̄ iperfectū ꝑficit̄ p̄mo mō remu
neratio bonoꝝ ꝛ punitio r̄proboꝝ ē opꝰ
iustitie. scđo mō icarnatio xp̄i opꝰ ē iusti
tie. qꝛ ꝓmissū fuit hoc ꝓphetas. t̄tio mō
dr̄ opꝰ iustitie qn̄ deꝰ peccatores iustifi-
cat cū se ad gr̄aꝫ habilitāt. faciēdo qđ ī se
ē. Nota ꝙ ī oībꝰ opibꝰ dei inenit̄ iusti-
tia ꝛ mīsicordia. sꝫ iustitia qn̄qꝫ ē occul-
ta. ꝛ mīsicordia manifesta. vt ī iustificati
one ipīi. ꝛ in primo aduētu xp̄i aliqn̄ est
ecōtrario. s. apta iustitia. ꝛ occulta mise-
ricordia. vt in punitiōe ꝑuuloꝝ sine ba-
ptismo decētiū. ꝛ ī. 2. aduētu xp̄i. Aliūde
vtrūqꝫ ē occultū vt ī tribulatiōe quorū
dā. sꝫ iustoꝝ inocētiū. sicut fuit ī Iob. ꝛ ī
infirmitatibꝰ ꝑuuloꝝ. aliqn̄ vtrūqꝫ est
aptū. vt ī remuneratiōe iustoꝝ. ꝛ dāna
tiōe reproboꝝ. qꝛ illos remunerat supra
meritū. ꝛ istos punit circa cōdignū. qđ
ē mīsicordie. sꝫ vtrisqꝫ retribuit fꝫ meri
ta. hoc ē bonis bona. ꝛ malis mala. qđ ē
ī iustitie. Si vis scire q̄ iustitia puniat̄ hō
ꝓ pccō momētaneo eternalit̄. vide p̄mo
auctoritates Isaie. 66. Uermis eoꝝ nō
morier̄ ꝛ ignis eoꝝ nō extinguet̄ psal.
48. Ibūt ī ꝓgenies patrū suoꝝ ꝛ vsqꝫ ī
eternū n̄ videbūt lumen. Math. 25. Ite
maledicti ī ignē eternū. Apoca. 8. Ascen
dit fumꝰ eoꝝ in secula seculoꝝ. Itē Gre
go. in. 4. dialogoꝝ. Si deꝰ plus nō attē
deret cor q̄ꝫ facta iniusta posset dici talis
iustitia. sꝫ qꝛ deꝰ ītuet̄ cor. iustū ē vt sin̄ si
ne puniāt̄ q̄ nunq̄ꝫ vellēt viuē sine pecca
to. Ratiōibꝰ idē ostēdit̄. qꝛ. n. hō pecca
uit in suo eterno merito puniet̄ in eterno
dei. Itē materia ignis ē eterna. s. macula
peccati ergo ꝛ pena. Item peccatum
est cōtra illū qui est infinitus. ergo pena
debet eē infinita. sꝫ hoc nō pōt esse acer-

bitate. vñ oꝫ ꝙ fit diuturnitate. Itẽ enim hõ peccat erat in infinitũ qđãmõ rõnał irascibilis ⁊ cõcupiscibilis qñ finitũ pre ponit infinito illa qđ ẽ iudicãdo. ista adhe rẽdo ⁊ vltima appetẽdo. vñ cõgrue dꝫ eẽ pena infinita. Itẽ mala volũtas repro boꝝ eterna ẽ ergo ⁊ pena. Iteꝫ ostẽdit̃ exemplis. q: vẽditio momẽtanea dat ius possidẽdi ꝑpetuũ vulneratio momenta nea cicatricẽ infert ꝑpetuã Iteꝫ casus in foueã tꝑalis est deiectio ꝑpetua. Itẽ effos sio oculoꝝ tꝑalis est. ⁊ cecitatẽ operatur ꝑpetuã Itẽ crimẽ lese maiestatis tꝑale ẽ seruitꝰ ꝑpetua. Itẽ potio veneni momẽ tanea mortẽ opat̃ ꝑpetuã. Dicit Augꝰ. ꝙ reddit deꝰ mala ꝓ malis hoc ẽ penaꝫ ꝓ peccatis ꝓ iustitia. q: iustus est vł red dit bonũ ꝓ malis. hoc est grãꝫ iniustus. qm̃ bonꝰ ẽ. vel reddit bona ꝓ bonis hoc ẽ grãꝫ ꝓ grã q: instꝰ ⁊ bonus ẽ nũq̃ꝫ red dit mala ꝓ bonis. qm̃ iiustꝰ nõ ẽ. Aliqs punit̃ i p̃nti ꝑꝑ seip̄ꝫ. vt pctũꝫ ptũꝫ i eo purget̃. Io. v. Ecce sanꝰ factꝰ es vađ ⁊ ã. nõ. pec. ⁊c. Itẽ vt ꝑꝑ peccatũ ꝑpetuo cruciet̃. tã hic q̃ꝫ i futuro. Exẽplũ hẽs đ Herode ⁊ de Anthioco. Itẽ vt culpa đ clinet̃ vt i Paulo q cecatꝰ fuit ꝑsecutor vt pꝰ illuminaret̃ medicꝰ p̃dicator. 2. ad cor. xi. Ne magnitudo re. ex. me. ⁊c. Itẽ vt glĩa in futuro det̃. Actuũ. xiiii. Opor tet nos ꝑ mltas tri. it. ⁊c. In p̃mis dua bꝰ cãis exercet deus iustitiã. in duabꝰ se quentibꝰ misicordiã. quãto punit̃ qa ꝑꝑ deũ. s. vt glorificet̃. Io. Neqꝫ hic pecca uit neqꝫ parẽtes eius ⁊c. 6. punit̃ qs ꝑꝑ proximũ. s. vt edificetur. sic fuit punitus Thobias. vt aliis daret̃ exẽplũ patien tie. sic puniũtur etiã inocẽtes pueri videa tur incõueniẽs peccatoribꝰ si qñqꝫ tribu lantur. Iusto dei iudicio puniuntur q vł concessis abutũtur. vt. Adã vel cõcessa rapere conãtur. vt lucifer.

De misericordia dei.

Cap. 34.

Misericordia s̃m ethimologiã dr̃ tribꝰ modis. Primo dr̃ miseri cordia q̃si miseriã cordis diuidẽs sicut dr̃ i auctoritate. Celi ñ idigẽt miseri cordia. q: i eis nulla ẽ misia s̃ꝫ hũc mõꝫ miseria solũ mõ ẽ i t̃ra. 2. mõ dr̃ q̃si mit tẽs seorsũ cordis rigorẽ. sic accipit̃ ibi mi sericordia ⁊ vitas obuiauerũt sibi nã vi tas ꝑ rigorẽ ꝓceditis. sꝫ misicordia hũc rigorẽ tẽꝑat renumerãs supra meritũ. ⁊ puniẽs citra ꝯdignũ sic ẽ misericordia ẽt i iferno. t̃tio mõ dr̃ misericordia q̃si mi ra suauitas rigãs corda. sic misericordia maxie ẽ i celo. lꝫ deꝰ sit iustꝰ. sicut ⁊ mise ricors tñ dr̃ ei ꝓpriũ eẽ miseri potiusq̃ꝫ eẽ iustũ. q: nihil reqrit̃ ad ꝯplẽdũ opus misericordie. nisi volũtas eiꝰ. sꝫ ad ꝯplẽ dũ opꝰ iustitie r̃qrit̃ ẽt aliqđ ex ꝑte hoies exigentia. s. meritoꝝ. Misericordia a dei pꝫ in effectibꝰ diuinoꝝ bñficioꝝ. dat. n. reis veniã dimittẽdo tã pcti reatum q̃ꝫ peccati seq̃las. đ qbꝰ duobꝰ psał. cii. Qui ꝓpiciat̃ oibꝰ iniq̃tatibꝰ tuis. quo ad pri mũ. Qui sanat oẽs infirmitates tuas quo ad. 2. Itẽ largit̃ iustis grãꝫ dãdo. s. v̓tu tis habitũ ⁊ v̓tutis motũ vt ꝑ p̃mũ faci tat hoieꝫ deo gratũ ac vita eterna dignũ sꝫ ꝑ. 2. augeat̃ ei meritũ. De his duobꝰ psał. cii. Qui coronat te in misericordia. quo ad p̃mũ ⁊ miserõnibꝰ. quo ad. 2. ⁊ loqt̃ de corona grẽ. Itẽ ꝯfert sanctis glĩ aꝫ. ⁊ hoc dupłr. q: nũc i spe. ⁊ tãdẽ i re De his psał. cii. Qui replet in bonis de siderĩũ tuũ. quo ad primũ. renouabit̃ vt aqle iuuẽtꝰ tua. quo ad. 2. Itẽ ex miseri cordia deꝰ patiẽt̃ expectat peccatores be nigne reuocat. vlcisci dissimulat đ mltis ꝑiculis liberat grãꝫ liberalit̃ donat datã multiplicat. multiplicatã cõseruatã in ce lo premiat. Itẽ ex misericordia deꝰ pec catorẽ ad se redeũtẽ hylariter suscipit. ad penitẽdũ cor emolit. offensã cito remittit iniurie pꝰ remissionẽ ñ meminit. Iteꝫ ex misericordia dat deus aduersa vt pcm̃ purget. dat ꝓspera. vt ad amorẽ ꝓuo cet. dat sacramẽta. vt merituꝫ cumulet. dat p̃cepta vt p̃mio ditet. Itẽ ex miseri cordia errãtes ad se reducit. eũtes ad se cõducit cadẽtes erigit stãtes tenẽ ñ desi nit. ꝑuenientes in gloriã introducit.

·Stroudus· libotus·

Explicit liber primus.

Incipiunt Capitula secundi.

De ipsa rerum creatione.

Capitulum. i

Summe bonitatis triplex effusio est. scilicet per generationem per spirationem. et per creationem. Due priores emanationes sunt ab eterno. tertia est ex tempore de qua nunc est agendum. Inter creare. generare et facere differentia est. quia res de nihilo existit inesse per creationem. sed exit inesse de aliquo per factionem. quia facere est operari de aliena materia. sed de substantia exit inesse per generationem. Deus est rerum triplex causa. scilicet efficiens exemplaris et finalis. sed nullo modo materialis. Inter operari dei et creature differentia est quia deus operatur in instanti angelus au

tē repente.ſʒ nā paulatiʒ. ¶Preterea rex̄ principia ſunt a deo.⁊ īmediate. effect⁹ vero cōſequentes ſūt ab ipo mediāte na tura.nihil aūt ē a deo imediate tm̄.Cir/ ca mūdi creationeʒ q̄ttuoꝛ erāt erroꝛes. Quidā dicebāt mūdū eternū. Alii dice bāt mūdū qdeʒ factū.ſʒ hūiſſe materia le pncipiū.⁊ nō eſſe de nihilo. Alii dice/ bāt deū ſupioꝛes creaturas ꝑ ſe ꝓduxiſ ſe.ſʒ īferioꝛes ꝑ miniſteriū angeloꝝ.Alii ponebāt duo pncipia ſicut manichei.vnū .ſ.ſūme.bonū.⁊ aliō ſūme malū.dicē/ tes incoꝛruptilia eſſe a bono principio. coꝛruptibilia a malo Hos oēs erroꝛes ex cludit Moyſes primū cū dicit. In prīci pio ſʒ ibi Creauit.3.qn̄ dic̄ ds.4.cū ſeq tur.Celū ⁊ terrā.Tenendū eſt etiā ꝙ d us oīa ſimul creauit.nec aliquā nouā ſpēʒ poſtmodū addidit qūo prius nō fecerit vl'i ſe.vl'i ſuo ſil'.vt hoīuʒ aīas vel ī rō ne ſeminali ſicut pʒ in his q̄ nāliter intro ducūt̄ in eſſe.⁊ hoc eſt qō dr̄ deū die ſe ptima qeuiſſe nō qdem a laboꝛe.vel ab opere ſʒ a nouarū ſpecierū cōditōe.De operib⁹ vero ſex dierū dicūt qdam nun quā in illis debere intelligi oꝛdinē tempo ris.ſed nature qa dicūt oīa ſimul tempo re fuiſſe facta creata.⁊ diſpoſita.ac in ſu/ is ſpeciebus diſtincta. Alii dicunt omnia ſimul creata in materia.ſed nō in tali foꝛ ma ſicut in dieb⁹ ſequētibus receperūt. ⁊ hec opinio magis ſeqtur vltimā lr̄am ſed prima magis ſeqt̄ rōneʒ. Deus.n. dupliciter opat̄.aliqua nāqʒ facit mediā te natura ⁊ hec fiūt ſucceſſiue.aliqua fa/ cit ꝑ ſe immediate.vt creare.peccata di/ mittere gratiā infundere ⁊ huiuſmodi ⁊ talia fiunt incōtinēti.⁊ perfecte.⁊ ꝯplete Cū ergo deus pmoꝛdiales res nō pro duxerit mediāte nā.ſʒ īmediate.⁊ ꝑ ſe vi ꝙ inſtāti fecerit eas pfectas.⁊ cōpletas. tā ī materia q̄ʒ in foꝛma.Locue ſūt q̄ttu oꝛ.hec primitiue rex̄ creature.Celū empi reū.angeli.materia mūdi.⁊ tempus.

De diſtinctiōe creaturaꝝ.ī gn̄ali.Ca.2.

¶Reatura mūdi triplex ē.ſ.coꝛpal' c tm̄. vt elemēta. ſpūalis tm̄ vt an gelus ꝯpoſita tantū ex his vt hō. coꝛpo ralis quoqʒ natura diſtinguit̄ in coꝛpo/ ra lucida.vt ſydera.⁊ opaca.vt terra ⁊ metalla.⁊ huiuſmōi. atqʒ ꝑ ſpicua ſiue diaphana.vt aer ⁊ aqua.creature q̄daʒ ſm̄.Grego.hn̄t eē tm̄ vt lapides q̄daʒ viuē vt.arboꝛes q̄dā ſentire vt animalia quedā intelligere vt hoīes ⁊ angeli. Di ſtinguit̄ aūt mūdus triplex.ſ. archityp⁹ .i.deus ⁊ dr̄ ab archos qō eſt princeps ⁊ typus qō ē figura.i.principalis figu/ ra qꝛ ipe ē exēplar mūdi ſēſibil'. itē ē mū dus q dr̄ macro coſmus.i.maioꝛ mūd⁹ vt ē iſte mūd⁹ ſenſibilis.Itē ē mūdus q dicit̄ micro coſmus.i.minoꝛ mūdus.vt ē hō.De his trib⁹.Iob.In mūdo erat ecce primū.Et mūd⁹ per ipʒ factus ē ec ce ſm̄.Et mūdus eū nō cognouit ecce tertiū.Differētia ē inter elm̄ ⁊ elemēta/ tū.⁊ quintā eſſentiā.Elm̄ ē primū ꝯpo nibiliū.⁊ ñ ꝯpoſitū.vn̄ nec terra nec aq̄ nec aer.nec ignis purū elm̄ ē.⁊ ſimplex apō nos.qꝛ inter ſe inuicē iſta comiſcēt̄ ⁊ maxime in ea pte vbi ſe cōtingūt.Ele mentatū eſt qō lʒ coꝛpus ꝯpoſitū ex q̄t tuoꝛ elemētis.5.eēntia eſt coꝛp⁹ ꝑ ſe dif/ ferēs ab oībus elemētis.⁊ elementatis. tā in materia q̄ʒ in foꝛma.tam in natura quā in vtute nō hn̄s i ſe cōtrarietatē.vn̄ nec cām coꝛruptiōis.Opera ſex diex̄ ꝑ/ ut Moyſes diſtinxit moralit̄ ſic hn̄tur. Significāt.n.res create de nihilo ipi iu ſtificationē.Firmamēti opatio.boni ꝯpo ſiti ꝯfirmationē.Aquaꝝ cōgregatio coꝛ dis adunationē.Syderū pfectio exēplū bone opationis.Piſciū ⁊ auiū foꝛmatō ſtatū actiōis ⁊ cō tēplatiōis. Hoīs pla ſ matio rectitudinē intētiōis ¶Poſt hoc ve ro ſequit̄ ſeptima dies eternitas.ſ.regeſ Eſt loc⁹ ſūmus.i.celū vbi ſola letitia.⁊ ē infimus.i.infern⁹. vbi ſola triſtitia.⁊ eſt medi⁹.i.mūdus i quo ſūt ſūma ſperan da.⁊ infima metuēda.Diabolus igit̄ a ſūmo coꝛruit.⁊ in īfinitū deturſus eſt.qꝛ repand⁹ ñ erat.Hō vo a ſūmo nō ceci dit.⁊ ī medio collocat⁹ ē vt eēt ei locus quo aſcēderet ꝑ iuſtitiā vl' deſcēderet ꝑ

culpā. Jtē Ugo de scō vic. dicͭ ꝙ ē aliqs
locꝰ ī quo solū ⁊ summū bonuꝫ ē. s. celū
aliqs in quo solū ⁊ sūmū malū ē. s. ifer
nus aliqs in quo solū malū ē sꝫ nō sum/
mū. s. purgatoriū. aliqs in quo bonuꝫ ⁊
malū ē. sꝫ neutrū sūmuꝫ. s. mundꝰ iste.

De distinctiōe orbiū tā celestium quam elementorum. Cap. 3.

c Orporalis mūdi machina tota cō
sistit ī duobꝰ. s. ī nā celesti ⁊ ī nā
elemētali. Celestis āt distinguitͭ in
tres celos pncipales. s. in celū christalinū
⁊ empireū. ⁊ firmamētū. Jntra firmamē
tū qd̄ ē celuꝫ stellatū ꝯtinentͭ. vii. orbes
planetaꝝ q sͭ. Saturnꝰ. Jupiter Mars
Sol. Uenꝰ. Mercuriꝰ. Luna. nōie aūt
celi cristalini. siue aquei intelligitͭ illa ps
māe pme q̄ bꝫ phm formata ē in duos
orbes quoꝝ prior ē pmū mobile. Jstorū
orbiū nā est ꝙ oēs mouētͭ excepto empi
reo qd̄ qetū est. Nā v̄o elemētalis in q̄t
tuo spās principales distinguitͭ. s. Ignis
Aeris. Terre ⁊ aque Spera ignis tria
hꝫ interstitia. s. supnū. qd̄ vocatͭ igneuꝫ
⁊ mediuꝫ ⁊ infimū. qd̄ vocatͭ olympiū.
Similiter aer tria hꝫ interstitia. s. supre/
mū qd̄ vocatͭ ethereū. ⁊ mediū ac infi/
mū qd̄ vocatͭ aereū. ⁊ in supremo ē ca/
lor lux pp solis ppinqtatē. Silr ē in infi
mo. s. pp radioꝝ repcussionē a terra. Jn
medio āt interstitio ad qd̄ nō pertingere
pōt repcussio radioꝝ est frigiditas ⁊ ob
scuritas in quo dnr hitare demones qui
detrusi sͭ in hūc aerē caliginosū. Jbi etiā
fiunt tēpestates tonitrua grādo niues. ⁊
silia. Ex his collige septē orbes terraꝫ ⁊
aquā ābientes q oēs possunt vocari celi
Jstos āt excellit celū trinitatis ipse deus
q ēin oibus ⁊ sup oia. Distātia dictoruꝫ
orbiū ⁊ planetaꝝ hec ē. A terra vsqꝫ ad
lunā sūt miliaria. 15625. hec sunt stadia.
1260. a luna vsqꝫ ad Mercuriū sͭ milia
ria. 7912. ⁊ semisse. a Mercurio vsꝫ ad
Uenerē tm̄dē A venē vsqꝫ ad Solē sūt
24433. A Sole vsqꝫ ad Martē. sͭ mi/
liaria. 15625. A marte vsqꝫ ad Jouem.
6812. A Joue vsqꝫ ad Saturnū tm̄deꝫ.
A Saturno vsqꝫ ad firmamētū. 24427.
Ex his colligitͭ ꝙ a terra vsqꝫ ad celum
stellaꝝ sunt miliaria. 19375.

De natura celoꝝ ⁊ supnorum corporū. Cap. 4.

c Elū est corpꝰ puꝝ nā simplicissi/
muꝫ essentia subtilissimuꝫ. icorru
ptibilitate solidissimū q̄ꝫtitate ma
ximū q̄litate lucidū diaphanitate pspicu
uꝫ. mā purissimū. figura spericū. situ lo/
cali supmū. āplitudie creaturaꝝ ī se aliq̄
rū cōtētiuū. Jste ppetates tā celo cōue/
niūt ēpireo. q̄ꝫ primo mobili. Sꝫ pmuꝫ
h ē celū ēpireū a motu ē extraneū btōrū
spirituū hitaculū spālitͭ sedes nūcupatͭ
Celo āt cristalino ꝯuenit spūaliter qd̄ est
motu velocissimū. ac in iferiora v̄tutis in
fluxiuū. Eodē mō dicēdū ē de firmamē
to ꝙ plurime sibi ꝯueniūt d̄ ppietatibꝰ
supradictis. ⁊ isup ē aq̄ꝝ diuisiuū ac stel
lis decoratuꝫ Corpa celestia diuidūtͭ ī lu
cētia. ⁊ n̄ lucētia ⁊ diaphana. Nā corpꝰ
lucēs ē sol q solꝰ iter sidera lucet. sꝫ n̄ lu/
cētia sͭ cetere stelle ⁊ planete q̄ lumē suū
a sole mutuāt. corpa v̄o diaphana sͭ oēs
spere celestes. Jtē spe celestes cuꝫ mouē
tur n̄ mutāt locū sꝫ mouētͭ in locis suis.
supiora ifluūt in iferiora v̄tuteꝫ motiuaꝫ
vegetatiuā. sensitiuā. ac oīuꝫ gn̄abiliū p/
ductiuā. Jtē lꝫ careāt q̄litatibꝰ elemēta/
ribꝰ. nō. n. sͭ calida lͭ frigida sicca lͭ humi
da. tn̄ n̄ influūt sup liberꝝ arbitrium. nec
hn̄t v̄tutē imutādi hoīs volūtatē. lꝫ hn̄ i
mutēt atqꝫ disponāt ꝯplexionē hoīs ali/
qn̄ q̄ volūtatē nō hn̄t cogē sed magis ⁊
minꝰ ī diuersis hoibꝰ inclinare. Opantͭ
quoqꝫ corpa supiora distinctiuā cogniti
oneꝫ dieꝝ fm lumē solis distinctionē mē
siū fm lumē lune. ac distinctionū annoꝝ
fm motū solis in aliquo circulo atqꝫ di/
stinctionē tpoꝝ fm variarū cursū plane
taꝝ distātiā ⁊ cursū ascēsuꝫ ⁊ descēsū re
trogradationē ⁊ statuꝫ. Circulꝰ qdē est ī
spera intersequēs equoctꝫ q inter secatͭ
ab eodē ī duas ptes equales ⁊ vna me
dietas declinat v̄sus septētrionē. alia ver
sus austrū ⁊ dͭ ille circulꝰ zodiacꝰ. a zoi

qd̄ est vita.nā ſm motū planetaꝝ ſub ſl
la oīs vita ſub reb⁹ inferiorib⁹ ē.vl' dr̄ a
zodias qd̄ ē aīal.qa cū diuidat̄ ī.12.ptes
eq̄les.q̄lib; ps appellat̄ ſignū. ⁊ h; no
mē ſpāle a noīe aīal' pp ꝓprietatē aliquā
ↄuētionē tā ipſi q̄z aīali.l' pp diſpoſitionē
ſtellaꝝ ſitaꝝ in illis ptib⁹ ad modū aīalis
Jſte v̄o circul⁹ dr̄ latine ſignifer qa fert
ſigna l' q: diuidit̄ in ea.ab Ariſtotele v̄o
in hoc de gn̄atiōe dr̄ circul⁹ obliqu⁹ vbi
dicit ꝙ ſm acceſū ⁊ receſſum ſolis ī obli
quo circulo fiūt gn̄atiōes ⁊ corruptiōes
in reb⁹.Noīa vero ſignoꝝ.⁊ ordinatio.
⁊ numer⁹ ī his v̄ſib⁹ notāt̄.Sūt aries.
thaurus.gemini cancer.leo virgo.
Libraq;.ſcorpius.architenēs.caper.am
phora.piſcis.

De nā ſtellaꝝ in cōi. Cap. 5.

s Telle ſupme ī firmamēto figūt.
⁊ cū illo ſp mouēt̄.nā ſūt puriſ-
ſime.figura ſperice. q̄titate ma-
gne.apparētia pue q̄litate lucide. radioꝝ
diffuſiue.reꝝ inferioꝝ gn̄atiue. a ſole illu
minationez receptiue. tenebraꝝ ep̄l'ſiue.
q̄to nox obſcurior.tanto plus ſui mani-
feſtatiue in p̄ſētia ſolis ſui luminis occulta
tiue.tēpeſtatis ⁊ ſerenitatis ↄcitatiue.via
rū nauigātiū directiue quāto ſoli cōiun-
ctiores.tāto ī cōi lucidiores.ſ; ſingule mi
n⁹ apparētes.vt p; in galinatia claritate
q̄titate.differūt ac virtute.Galinatia eſt
multitudo paruarum ſtellarū quaſi cōti
guarū; illi loco orbis vbi diffundit̄ lumē
ſolis.Fit autē eclypſis cū ſoli luna ſubne
ctit.vt tenebras efficiat.Nota ꝙ oēs ſtel
le eclypſantur.⁊ hoc vel a ſeipſis.l' a ter
ra.vel a planetis.Planete enim dicunt̄
quandoq; retrogradi.q̄nq; progreſſiui
q̄nq; ſtationarii.prout in eclypſib⁹ ſuis
diuerſimode mouētur.Planete ſūt ſy-
dera inter celū ⁊ terrā errātia. firmamē
to cōtrarium curſum agantia.curſu.quē
habēt ab influxu primi mobilis mouen-
tur directe.ſed curſu ꝓprio mouēt̄ obli-
que n̄ ſintilāt. ſingli ſuos colores ⁊ circu
los hn̄t ⁊ tn̄ circulos alioꝝ igrediunt̄ ⁊
iſtoꝝ pticipāt qualitatē cū ſole micantes
occultantur. quanto terre propinquio-
res.tanto circulos habent minores q̄z-
to ſunt altiores.tanto curſus eorum na-
turalis videtur eſſe tardior.Corpora eo
rum non ſunt lucida. vel perſpicua . ſed
opaca.Alioquin non eclypſarentur ſe in
uicez.Motus primi mobilis ſcilicet no
ue ſpere ab oriente in occidentem rediēs
iterum in orientem dicitur rationalis ad
ſimilitudinē motus rationis in microcoſ
mo quando fit conſideratio a creatore p
creaturas redians in erratorez.⁊ ibi ſiſtē
do.Scd̄s motus firmamēti ⁊ planeta-
ruz eſt huic contrarius ab occidente ī ori
entez rediens in occidentem . qui dicitur
irrationalis.ſiue ſenſualis ad ſimilitudi-
nem microcoſmi qui eſt a corruptilibus
ad creatorē.⁊ iterū rediēs ad corruptilia

De luce. Cap. 6.

l Ux eſt ait ph̄us ſcd̄o de aīa actus
lucidi.ſm qd̄ lucidū.vn̄ ſciendu;
ē ꝙ lux eſt q̄litas actiua corpis lu
minoſi.ſicut calor ignis.Lux quoq; dat
eſſe intētionale corporibus vel coloribus
ſicut itellectus agēs fantaſmatib⁹ dat eſ
ſe itellectuale.Jpſa ē mediū differēs oīa
q̄ a celo ī nos deſcēdūt ipa quoq; mutu
at corpus nō lucēs a lucido.Jpſa eſt ſ;
philoſophum celi purpura. maleficiorū
inimica.nauigantium directo oculus no
ctis facies omnium rerum. Lux vt ait
Augu.rectum habet inceſſum vt nul-
lo modo incedat p currū. hec oībus re-
bus ⁊ decorē tribuit ⁊ abſq; illa cuncta
ſunt ignota.⁊ abſcondita.motus.n.eius
eſt ſubitus.q: ſine mora replet oīa. Hec
in ſuperficie eſt corporis vmbroſi nō ſe p
fundit niſi in corpore diaphano. vnde ſe
cūdum corporis groſſitudinē vel ſubtili
tatez magis ⁊ minus pticipat̄.lux enim
ſine ſui diminutione vbiq; ſe diffundit.
Plēs ꝓprietates lucis habes ſupra de
ſole que illi cōueniūt inq̄ztū lucet.Sciē
du; eſt ꝙ lux vocat̄ in corpe luoſo lux ſ;
lumen prout eſt cōicās aliis.

De planetis in ſpecie. Cap. 7.

S

Aturnus est a nobis remotissim⁹ frigidus ꝛ siccus. hoc intelligas ĩ effectu sicut ĩ aliis planetis. Ex vicinitate eius calor solis remittit̃. Ex piũctõe eius cũ Joue clarus efficit̃. cũ nãliter sit palidus nociu⁹ ẽ. Ipso dñante tãtã h3 virtutẽ vt si influat in iferiora. fetus nascit̃ mortificatus aut debilis. Plus nocet retrocedẽdo q̃3 pcedẽdo. Morat̃ in quolib3 signo. 30. mẽsibus. ex quo seq̃t ꝙ cursu3 suũ cõplet. s. 30. annis. Jupiter est clarus. ꝛ q̃si ad instar lactis cãdidus in q̃litatibus est bñ tẽperatus. q: calidus ꝛ humidus. Jn supiori pte assidue tẽperat malitiã saturni cũ ascẽderit in circulũ saturni. ɔtrahit palorẽ. l3 sit clarus. Jn quol3 signũ morat̃ p annũ. ꝛ ita cõplet cursu3 suũ ĩ. 12. ãnis. Mars calidus est ꝛ siccus ꝛ iõ nociuus ex ppꝛietatibus suis hoĩes incitat ad bellãdũ ꝛ interpositiõe veneris ꝛ Jouis ei⁹ nocuitas repꝛimit̃ Jgne⁹ apparet ꝛ radiosus in quolibet signo morat̃. xl. diebus. Sol d: octies maior terra sed fm ptolomeũ est. c. lx. vicibus maior terra calidus ꝛ lumiosus. eclipsim patit̃. cõis ẽ oĩbus. nube celat̃ sol⁹ p se lucet. qđ nulli sederi magis cõpetit vñ nomẽ accepit stellas illuminat. ꝛ tam eas p suã pñtia3 ab apparentia sui lumis priuat. medius ẽ planetaꝝ odiosus egris oculis. sed amabilis puris. tpa distinguit locis imũdis nõ ingnat̃ terrestria cõsolidat. gelida resoluit. flores apit. fruct⁹ maturat corpora diaphana penetrat. nõ requiescit. visũ retõdit. vapores eleuat hemisperia vicissi3 plustrat appropinquãs nobis estatẽ facit recedẽs vo hyeme3 efficit. oculus est mũdi in quol3 signo morat̃. 30. diebus ꝛ. 10. horis cursu3 p annũ facit motu pprio. sed diẽ pficit motu primi mobilis. Venus est lucidus calid⁹ ꝛ humid⁹ malitiã Martis tẽperat sp cũ mitat̃ solẽ. s3 cũ p̃cedit d: lucifer qñ seq̃t̃ de vesp colorẽ h3 cãdẽtẽ ꝛ refulgẽtẽ electro silẽ3. Jnter sidera pl⁹ splẽdet ɔplet cursu3 suũ ĩ. 348. dieb⁹. Mercurius sp cũ sole gradit̃. nũq̃3 ab eo plus. 30. gradibus distans. colorẽ h3 radiãte3. raro pp vicinitatẽ solis cernit̃ eloquẽtia sub ipso ẽ aqs d: dñari. ꝛ p̃esse seminibus cursu cõplet. 338. diebus. Luna noctẽ illumiat lumẽ mutuat. augmẽtũ patit̃. ꝛ detrimẽtũ. Jnfima est inter planetas eclipsim patit̃. ꝛ efficit macu'as h3 pp cõiunctione3 eius quã cũ iferiorib⁹ h3. s. cũ terra. Jtẽ corniculata interdũ apparet ex eo ꝙ ps eius nõ illuminata a nobis absconditur. Jtẽ regina celi appellat̃. q: sol tãq̃3 medius planetaꝝ pticipat ppꝛietates oĩum ꝛ eas ad lunã cũ lumine suo trãsmittit. Jpsa. n. luna quecũq3 a sole sicut recipit ita influit. Unde q: p eã tali mõ virtutes planetaꝝ recipimus merito. Regina celi vocat̃. His visis p3 ꝙ qñ luna prima intendit̃ optimũ est semina iacere. q: tũc virtutes planetaꝝ q̃s in iferiorib⁹ ifluit colligit frigida ẽ ꝛ hũida. sole p̃cedẽs minuit̃. sed seq̃ẽs crescit. ꝛ ab eo elõgatur accessus ꝛ recessus maris p eã causatur Signa ãt 3odiaci quolibet mẽse p̃currit

De natura elementorum.

Capl'm. 8

I

Gnis ɔsumit ꝛ interminat in silitudinẽ suã sibi appropiq̃uãtia cõuertit. motũ facit de cẽtro ad circũferentia ardet ꝛ lucet in materia aliena sed nõ in sua spera. Jnferiora reducit ad supiora. q: resoluit terrea in aquosa. aquosa ĩ aera. aera in se. Mollificat dura ꝛ indurat. mollia subtiliat. vt p3 in resolutione glaciei ꝛ cõdẽsat. lutũ depurat vt rubigiñe in auro. ꝛ corrũpit sic ea q̃ ɔsumit frigefaciat p accidẽs. vt p3 ĩ aceto. est ꝛ penetratiuus. cõicatiuus ꝛ diuisiuus. Jte3 ignis in spera sua nõ lucet. q: cõpactus nõ est. Nullũ. n. corpus dyaphanũ lucet. sed potius est illuminabile. Sed etiã ignis in spera cõpactus eẽ eclypsaret oẽs stellas que supra ipsũ sũt. Jgnis vo hic lucet apud nos pp materiã coadunata3 in qua est. hoc p3. q: vna candela alteri opposita vmbrã facit. Aer est subtil' mobilis pspicuus per in spirationem ꝛ respirationem. Caloris cordis tẽperatiuus

volatilibus.locus impressionum mansio spirituum dānatorꝝ est in alterabilis. leuis atqꝫ rarus nō lucet.sicut nec aliquod corpus dyaphanuꝫ.sed est illuminabilis Aqua super celos eleuatur. piscibus decoratur tēpestatibus subiicitur omnis fōtes ꝛ flumina ad mare cōtinuantur ad locum vnde venerūt reuertuntur. Aeri prebet aqua informationeꝫ volatiliū ornamentum ꝛ vegetalibus nutrimentuꝫ ꝛ optime est terminabilis termino alieno.ſꝫ minime termino ꝓprio. Aqua corpus est dyaphanū oībus est cōis in christallū cōgellat.iridem vl'ioni in nubib⁹ causat.sordes purgat ortos irrigat. febriscitātes sua frigiditate ꝛ humiditate delectat naues vehit.lumen recipit.ad suū principiū recurrit loca vacua subiicit.lapides cauat.ignē extinguit.ꝛ olim mundum purgauit. In mari rubro pplo dei cessit de latere xpi fluxit.hāc xps in vnū mutauit.ac de ipsa baptisimi materiā ordinauit. Tertia inter alia ela est infinita nigra.magis despecta.ponderosa rotunda.elementis aliis circūdata.mater fructuū radix plantaꝝ.nutrix animaliū edificioꝝ fundamēta.mortuoꝝ receptaculū machine mūdialis centrū.cōcludit in se īfernū frigida.sicca.opaca corporis hūani materia. Seruat metalla centro.motū centrū ex vaporibus suis cōcutit. inclusis herbis ꝛ floribus albet ꝛ decorat cōtra eā motu circulari celū cū siderib⁹ voluit.ab hoībus ꝛ inuentis calcat horū terre quedā cōpetūt scdm ēē suū quedā fm situ.quedā fm ɔtēptum quedaꝫ fm ornatum.qdam fm vtilitatem.

De impressionibus aeris.

Caplm. 9

Ommetes lꝫ appareat quasi stella nō est tn̄ illud qꝫ vapor īflamatus a vicinate ignis. Hic comas luis fūdit.ꝛ dicit signare mutationē regnꝫ.aut bella.aut pestilentias. Corona est albus circulus.qui qnqꝫ apparet circa soleꝫ vl' lunā aut stellas alias . ꝛ causat ex aliqs nubiū per planetarum radios attractis ꝛ illuminatis talis ēt circulus figura ē serenitatis. Assub duplex est ascendens.s. ꝛ descēdens.ascendens fit ex vaporibs inflāmatis in supremo aeris.ꝛ vr̄ ascendere sicut si euolaret sintille de fornace. Assub vero descendens est ignis retectus in nube.q tamen expellitur obuiante nube frigida.ꝛ cadit continue propter qd re q stella cadens sit longa.qꝛ relīqt ei⁹ vestigia post se. Nubes fiunt quando a virtute solis extrahuntur hūore seu vapores de aquis ac plaudibus.ꝛ locis humidis.ꝛ ferūt sursuꝫ. Nebula est id qd ex nubibus aquā pluētibus relinqtur.ꝛ ideo nebula fm Aristo.signum ē serenitatis. Caligo est vapor tenebrosus . que vulgo appellatur nebula . Iste vapore nō eleuat.sed priusqꝫ ɔuertat ī nubes vl' in pluuiam deprimit. ꝛ remanet iuxta terrā. Ros est id q descendit ex vapore paruo ꝛ in descensu suo tardat in paruis minuciis.pluuia est aqua descēdēs ex nubibus resolutis.velocitatem habēs sue descensionis.ꝛ hoc guttatim . Pruina ex vapore rorido que congelatur anteqꝫ ex ipso resoluatur aqua. Nix generatur in nube calidissima. cuius congelatio simul fit cū conuersione in aquam ꝛ ideo partes eius nō inspissant . Grādo generatur ex nube calidissima virtute solis multū eleuata.que postqꝫ in aquam resoluit tunc demū in medio interristitio congelatur. Tonitruuꝫ est sonus vaporis sicci egredientes de nubes humida vel in nube frigida ꝛ humida ꝛ scindit quicqd inuenit. Iris est lumen solis receptum in nube concaua ꝛ aquosa ac soli ex aduersa opposita. Glacies ē aqua cōgelata. Uentus ē vapor terreus supiora transcendēs.ꝛ aerem fortiter pcutiēdo ipellens. Uenti sunt quattuor principales.s. Subsolanus ab oriēte temperatus habens a dextris vulturnū desicātē ꝛ a sinistris currum nubes generantem Itē meridie est auster calidus q flumia gignit ꝛ pluuias largas hn̄s a dextris affricū calidū.ꝛ a sinistris notū tempera- 10

tum quidem.ſed peſtilẽtias inducẽtem.
Jtẽ a ſeptẽtriõe eſt aquilo frigidus hñs
a dextris grecũ niues faciẽtẽ ⁊ grandi
nes a ſiniſtris boreã nubes cõſtringentẽ
ac pluuias ꝓhibentem. Jtẽ eſt zephyrꝰ
flores ꝓducens hñs a dextris circiũ tẽ-
peſtates.ac pluuias a tonitrua gñantem
a ſiniſtris fauonũ in oriẽte nubila. ſed in
meridie ſerena faciẽtez. Turbo eſt ven
tus egrediẽs de nube in ſeipm ⁊ egredi
ens vl' duo vẽti lateralit̃ ſibi oriẽtes ſeſe
qꝫ iuxta terrã orbicul'r ĩuoluẽteſ. Terre
motus ẽ vapor groſſiſſimꝰ extractus de
ꝓfundo terre nõ potẽs exire ꝑꝑ ſupficiẽ
terre ⁊ illius ſoliditatẽ ſicqꝫ coartatus in
interioribus ꝯcauitatibus terrã ꝯcutit.

De tpe. Cap. 10

t Empus ẽ mẽſura motus primi
mobilibꝰ ⁊ hoc pꝫ.q: hic eſt tp̃s
⁊ nõ in celo ſm ſuã ſubãz.q: hic mutat̃
oia.⁊ nõ ibi hic eſt.n.nunc hyms nunc
eſtas.nũc pax.nũc diſcordia.nũc trãqli-
tas.nũc tẽpeſtas. Mutabilitas reꝝ oñ-
ditur ĩ hoc ꝙ ea que p̃cipue mũdus am
plectit̃.i.ſapia ⁊ potentia in oriẽtez cepe
rũt.⁊ terrã hitabilez ꝑcurrerũt vſqꝫ ad
occidentẽ in ſignum ꝙ oia tẽdunt ad oc
caſum. Nã ſtudiũ ſapientie cepit ĩ Egi
pto.poſtea fuit in grecia.poſt hoc Ro-
me deinde in Francia.⁊ in Anglia. Silr
regna primo fuerũt in oriente poſt in gre
cia.poſt apud Romanos.nũc ptãs im-
perii reſidet ĩ germania. Propterea Ja
cobus cõꝑat vitam noſtrã.⁊ hec muta
bilia vapori Salomon ſõno. Jſa.bacu-
lo harũdineo ⁊ liber regũ aque dilaben
ti. Dr̃a eſt inter tp̃s.⁊ euũ.⁊ eternitatẽ
Nam tp̃s hꝫ principium ⁊ finẽ. Euum
caret fine.ſed non principio. Eternitas
caret vtroqꝫ termino.q: eſt menſura in
termiata. Jſte ſũt etates mũdi. Prima
ab Adam vſqꝫ ad Noe hñs iuxta he-
breos annos.1656.ſed ſcdm. 72. inter
pretes hñt.2242.Scda eſt a Noe vſqꝫ
ad Abraaz.hñs ſm hebreos annos.292
ſed ſm.72.1072.Tertia eſt ab abrahã
vſqꝫ ad Dauid.hñs annos ſecundũ he
breos.972.ſed ſcdm.72.1130. Quarta
eſt a Dauid vſqꝫ ad tranſmigrationem
Babilonis.habens annos ſm hebreos
473.ſed ſm.72.485.Quinta eſt a trã
ſmigrationem Babilonis vſqꝫ ad Chri
ſtum habens ãnos ſm hebreos.585.ſꝫ
ſm.72.578.Jgitur ab exordio mundi
vſqꝫ ad Chriſtum ſm hebreos habemꝰ
annos.3952.ſed ſm Hieronymum eſt
hec computatio.ſꝫ vero.72.quos greci
ſequũtur.5508.Euſebius autem quem
Oroſius ſecutus eſt inter vtroſqꝫ incẽ
dens numerat annos.5198. quos pene
oẽs latini ſequũtur.Sexta etas ẽ a Xp̃o
vſqꝫ ad finez mundi.Septima eſt quie
ſcẽtium.⁊ cõcurrũt cum ſexta. Octaua
eſt reſurgentium. Porro ſm hebreos
in prima etate ſũt generatões.10. Jn ſe-
cunda.10. Jn tertia.14. Jn.4.17. quas
tm̃ Math.gr̃a myſterii.13.ponit. Jn.6
13. Etates hoies ſũt iſte.ſ. Prima infan
tia a natiuitate vſqꝫ.7.annos. Scda eſt
pueritia vſqꝫ ad.14.annos. Tertia eſt
adoleſcẽtia.a.15.ãnos vſqꝫ.28.Quarta
eſt iuuẽtus.a.28.vſqꝫ ad.49.Quĩta eſt
ſenectus.a.50.vſqꝫ ad.78.Sexta ẽ de
crepitas.ab ãno.79.quouſqꝫ vita finit̃
Dignitas dñici diei notat̃ in hoc ꝙ fu-
it prima dieꝝ. Jtez vt dicit̃ erit vltima
dies. Jtẽ nox illã nõ preceſſit. Jtem nox
illi nõ ſuccedit. Jtẽ celũ ⁊ terrã in ea ſũt
creata. Jtem angelus in ea cõuerſus eſt
ad deũ. Jtem primo data ſũt in ea filiis
Jſrael mãdata.vt dicit Origines. Jtem
in ea xp̃s natus eſt. Jtẽ xp̃s in ea ſurre-
xit. Jtẽ in ea ſpũs ſcũs datus ẽ aplĩs.itẽ
oẽs ĩ ea reſurgẽs atqꝫ iudicabimur. Jtẽ
in ea cõtinuãdũ eſt ꝑpetuo in laude dei.

De angelis in communi.

Caplm. 11

a Ngelus eſt ſm Damaſcenũ ſub
ſtãtia intellectualis ſemꝑ mobilis
arbitrio libera incorporea deo miniſtrãſ
ĩmortalitatem ſuſcipiẽs ſm gratiam nõ
naturã. Subſtantia ponitur in hac diffi
nitione ꝓ genere ⁊ ponitur hoc ad dr̃az
accidentis. Jntelligitur etiã ſubſtãtia q̃li

tercūqꝫ composita ex eo ꝙ est ⁊ quo est Intellectualis dicit᷑ potius q̄ꝫ rōalis. qꝛ ratio est virtus collatiua cause ⁊ causati ⁊ ideo composita. oīs homo aīal sor. ⁊c. Sylogissimus nihil aliud est q̄ꝫ discursꝰ a causa in causatum. Intellectus est de rōne sui. nec compositionem hꝫ ⁊ collocationem. sed est sine inquisitōe ⁊ compositōe. ⁊ ideo competit nature magis simplici ꝓ dn̄a vt est angelus. Rō autē dīa ē nature minus simplicis. s. hoīs sꝑ mobilis. nō dico de loco ad locū. sꝫ mobilitas dicit hic triplicē mobilitatē in angelo. s. nature. intelligētie. ⁊ volūtatis. Mobilitatē enim hꝫ nature. qꝛ oē creatum v̇tibile est in nihilū. nisi manu oīpotētie diuine ꝯtineat᷑. Mobilitatē intelligētie hꝫ. qꝛ lꝫ in angelo nō fit vicissitudo itelligētie. quo ad scita in verbo. cū deformem hēat intellectum ꝭm Dio. pōt tn̄ i eo esse vicissitudo intelligētie. quo ad cognitionē rerū in ꝓpria natura. ⁊ quo ad discēda. ⁊ hoc est qd̄ dicit Aug. ꝙ omne creatū hn̄s intellectū intelligit vnū post aliud. Itē in volūtate mobilis est angelus. qꝛ nō simul vult hoc ⁊ illud. Itē potest dici mobilis motu dilectionis. Arbitrio libera hoc nō dicit᷑ ꝑꝑ deflexionem ad bonū indefferēter. ⁊ ad malū. sed ꝑꝑ liberam electionēꝫ eoꝝ que voluerit. vn̄ bonus angelus semꝑ eligit libere bonuꝫ ⁊ angelus malus libere ⁊ sine coactione elegit malū. In corporea substātia dr̄. qꝛ angelus hꝫ ꝓprietatē corporis. nō naturam. s. in loco ꝯtineri. Cum eniꝫ corpus sit in loco circūspectiue ⁊ diffinitiue est angelus diffinitiue in loco. Deo ministrās Ministeriū hic ponit᷑ ꝓ quocūqꝫ obsequio. ⁊ ꝭm hūc modum tam assistētes q̄ꝫ ministrātes q̄ꝫ etiam demones ministrāt. Immortalitateꝫ suscipiēs secundū gratiam naturam. quia rediret in nihilum. nisi per gratiam cōseruatiōis detineretur. Angelo attribuūtur quattuor scilicet essētie subtilitas itellectus perspicacitas. liberi arbitrii facultas. discretio ꝑsonalis. In primis tribus ꝯuenit anima cum angelo. In quarto nō. qꝛ aīa nō est persona hꝫ etiam alia tria āgelus. scilicet virtuositatē i operādo officiositatē i ministrādo imutabilitatē post electōeꝫ. siue i bono siue i malo. Differētie quattuor assignātur iter āgelum ⁊ aīam. Prima ⁊ pricipalis est penes esse naturale. quia aīa est vnibilis corꝑi. ēt actu seꝑata. āgelus n̄. scd̄a est penes eē logicū. i. diffinitiōnē. qꝛ aīa rōalis est. sed āgelus itellectualis. Aīa. n. apprehēdit iquirēdo ⁊ cōferēdo āgelus vero ītuēdo. tertia est penes esse metaphisicuꝫ. i. seꝑatū a materia. ⁊ amotu. qꝛ āgelus n̄ habꝫ passibilitatē. nisi respectu superioꝝ. aīa v̇o respectu iferioꝝ. qꝛ īmutātur a sēsibilibus. quarta est penes esse thelogicū. qꝛ aīa vertibilis ē a bono i malum. ⁊ ecōtrario. āgelus v̇o n̄ qꝛ manet i eo ad qd̄ se ꝯuertit. siue bonum sit siue malum. Angeli. n. sūt oēs similes i eo ꝙ imortales iuisibiles. idissolubiles simplices. discreti ꝑsonis icōmutabiles icōicabiles sūt alteri nature. sed dissiles sūt i donis grē ⁊ nature. Preterea dic̄ Dio. ꝙ i oi nā spūali creata aliō ē cēntia aliō ē v̇tus. aliud est operatio.

De distictōe celestium hierarchiarum. Capitulum. 12

h Ierarchia triplex ē. s. suꝑcelestis celestis. ⁊ subcelestis. Suꝑcelestis est i tribus ꝑsonis. vt qdā dixerūt. ⁊ male. qꝛ ꝭm Dio. hierarchia dicit ordiem ⁊ ille absolute n̄ est i tribus. ⁊ ꝑsonis. sꝫ tn̄modo ordo nature. Celestis est i ordinibus āgelicis. Subcelestis i hoībꝰ scīs Porro hierarchia celestis diuiditur i superiorem mediam. ⁊ iferiorem. Superior cōtinet tres ordies. s. cherubi. seraphin. ⁊ thronos quorum primi cōsiderāt dei bonitatem. secūdi dei veritatem tertii dei equitatem. Item i primis deus amat vt charitas. In secūdis noscit. vt veritas. In tertiis. sedet vt equitas. Media cōtinet dn̄atiōes. pricipatus. ⁊ potestates quorum primi regūt officia āgelorum sequētes capitibus presūt populoꝝ Ultimi ꝑtātem coercēt demonuꝫ. Item 17

in ꝑmis deꝰ dominaẜ. vt maiestas in se quietibꝰ regit. vt principatus. in vltimis tueẜ vt salꝰ. Inferior hierarchia similiẜ ꝯtinet tres ordines. s. virtutes. archāgelos. āgelos. ad quoꝝ priores ꝑtinet miraculoꝝ oꝑatio Ad secūdos maioꝝ negociorū denūciatio. Ad ẜtios humane custodie sollicitudo. In primis deus oꝑaẜ vt virtꝰ In secūdis deꝰ reuelat. vt lux. In ẜtiis mittit vt inspirās. Hec dicta sūt ẜʒ beatuʒ. Gre. ⁊ ẜm Ber. sed ẜm Dio. Virtutes sūt meliꝰ ordo scđe hierarchie ⁊ principatꝰ primus ordo tertie hierarchie. Hic attēdēdū q in qualibʒ triū hierarchiaꝝ ꝑmissaꝝ notaẜ trinitas diuinarū ꝑsonarū. vt pʒ in celesti hierarchia tā supiori. qꝫ media. qꝫ etiā inferiori.

De proprietatibus angelorū.

Cap. 13.

a Angeli ẜʒ Isidoꝝ. sūt spūali subā facti añ oēʒ creaturam creati nā mutabiles ꝯditi. ſʒ ꝯtēplatione imutabiles facti aio ipassibiles mēte rōales felicitate securi. futuroꝝ ꝑsci. iussi mūdū regūt. missi corpa aerea sumunt i celestibꝰ cōmoraẜ Ber. de eodē. Inuestigemꝰ inuestigabilia. ⁊ ꝑmo spūs eē potētes gl'iosus beatos distinctos in ꝑsonis dispositos i dignitate ab initio stātes i ordine suo perfectos in gñe suo. mortalitates ꝑpetuos. mēte puros. affectu benignos religiōe pios. vnanimitates indiuisos pace securos. diuis laudibꝰ ⁊ obseqis ōditos Itē ẜm Ber. In angel' ē dignitas creatiōis gra. ꝯfirmatiōis. amor creatoris visio diuinitatis. ē ēt i āgelo ꝑ oia. sic ē supra dictū est eēntie subtilitas. intelligētie ꝑspicacitas. liberi arbitrii facultas. agilitatis velocitas prōpte oēs obedūt. maiores sine elatiōe presūt. minores siñ vitio subsūt q ad exteriora exeūt. ab interiori cōtēplatiōe nō recedūt. oēm veritatē inferioruʒ superiores participāt. nō ecōtra. Qui excellūt in natura ꝑcedūt in gratia ⁊ gl'oria In eodē ordine alii esse aliis digniores duplicē habēt visionē. s. maturā ⁊ vespꝑtinā Illuminatiōes qs a superioribꝰ recipiunt aliis tribuunt. De ꝓprietatibꝰ ⁊ officiis singulorū ordinum.

Cap. 14.

p Propriū ē seraphi i amore ardere Alios ad incēdiū diuini amoris ꝓmouē. ⁊ deū ordinare. formā diligendi tribuē. Isti imediate deo iūgūẜ. ⁊ iō hurius ⁊ sanctius in ipsos oꝑationes theophanie deferūẜ ad aliō quoqʒ extra amatū nō diuertūt. Cherubin quoqʒ ꝑ/mo ⁊ ꝑucipal'r relucēt diui luminis radio ꝓ eo q viciniꝰ diuine ⁊ ꝑme veritati iūgūẜ. Hoꝝ offiñ est ꝓmouere hoies ad diuinā cognitiōem. iō dñr pre ceteris lucere. qa plenitudinē luminis quā suscipiūt aliis inferioribꝰ cōicādo trāsferunt. Throni dñr eo q i eis dñs sedeat. ⁊ iudicia sua ꝑ eos determiat. In his ergo ꝑcipue ẜlucet ẜctitudo diui iudicii. Hi quoqʒ vitatē dei quā supra se accipiunt ad inferiores trāsfūdūt. Dñationes dñr eo q ceteris angelis dñanẜ ⁊ ab omni oppressione sūt liberi. ⁊ nulli inferiori subiciunẜ. Hoꝝ officiū ẜm Grego. est in bello spūali instruere qliẜ oporteat ꝑlatiōis officiū exercere. ⁊ qliter debeāt subditis dominari. Hoꝝ officiuʒ est ẜm Dio. timore seruili deposito in deū moueri. ⁊ incessanter ei famulari. Principaẜ subditis āgelis ꝑsunt. ⁊ eos ad ministerium diuinū explēduʒ disponūt. Ad hos ꝑtinet ẜm Dio. vniuersale regimen vnius regni ⁊ gentis ducere ad ei similitudinem Ministerium quoqʒ eorum est ẜʒ Grego. docere hoies. exhibere reuerentiam vnicuiqʒ ẜm gradum suum. Horū etiā officium est ꝓmouere hoies. vt nō propter vtilitatem propriam sed ꝓpter solius dei amoreʒ ⁊ honoreʒ faciant iustitiaʒ Potestatibꝰ ẜm Isido. virtutes aduerse subiecte sunt ne mūdo tm̄ noceāt qꝫtū cupiunt. Hoꝝ officiū. ẜʒ Grego. ē illos qui in spirituali certamine desudant cōfortare. ⁊ ne spirituale regnū amittāt defendere. Et ẜm Dio. ad ipsos spectat angelos inferiores quātū possibile est diuine potentie cōformare virtutes sunt in

fatigabiles ad executionē faciēdoꝝ ⁊ ro
busti ad ꝑceptionem muneꝝ. Horꝝ offi-
ciū est ſm Dio. docere prelatos vt faci-
le ⁊ ꝑseuerāter ad offiñ ꝑlationis ꝑtinet
exequātur ⁊ spūalia onera sustineāt pa-
tiēter. Itē ꝑ istos fiunt ⁊ ṽtutes faciendi
mirabilia ꝑfectis ꝓcedūtur. Archāgeli sū
mi nuncii nūcupātur. ⁊ sūma nunciant
Horꝝ offm̄ est ſm Grego. de his que ꝑ
tinēt ad ꝓmotiōem fidei vt de natiuita-
te xp̄i ⁊ de factis eius hoīes expedire. ⁊
demones ab hoīb⁹ remouere. ſm Dio
ny. ꝓphetias reuelare. Isti illuminatōes
quas a supiorībus suscipiūt inferioribus
ānūciāt ⁊ ꝑ eosdem nobis. Angeli sūt in
celesti dispositiōe vltimi ⁊ hoībus ma-
gis ꝓpinqui. Angelus nomē est officii. ñ
nature. Isti minora nūciant. ⁊ hoīes ad
diuinaꝫ cognitiōem ducūt. ⁊ vt iuste vi
uāt instruūt. Hi se sursum extēdūt ꝑ di
lectiōem dei. ⁊ in semet ipsis firmantur
ꝑ custodiā sui ac sub se ꝓgrediūt ad au
xiliū ꝓximi. Nos aūt assimilari debem⁹
seraphin ꝑ charitatē. cherubin ꝑ cogni-
tionē thronis ꝑ eq̄tatē dñatōib⁹ carnem
spiritui subiugādo. ꝑncipatibus reueren
tiam maioribus exhibēdo. ꝑtātibus ten
tatiōibus diabolicis resistēdo. Item de
bemus assimilari virtutibus ꝑ cōpassio
nē. archāgelis ꝑ instructionē angelis per
obsequii exhibitionē

De cognitione ⁊ motu angelorum.
Caplm. 15

a Ngeli cognitionē hn̄t matutinam
hoc est cognitionē reꝝ in verbo.
Itē vespertinā. i. cognitionē reruꝫ in se
Itē meridianā. i. aptam dei visiouem.
Est ⁊ alia cognitio angelica ꝓut maio-
res iudicāt miorib⁹ q̄ ꝑ diuinas theophe
nias ꝑceperūt. Theophenie vero ē ostē
sio alicuius cognoscibilis de deo ꝑ illumi
natiōeꝫ de deo veniētem. ⁊ hoc pōt esse
vł i symbolis. vł facie ad faciē. Nota ꝙ
āgelus ī cognitōe reꝝ in ꝓpria nā cogno
scit pl'a simul hitu. nō actu. Circa īcarna
tōeꝫ ⁊ passiōeꝫ xp̄i scinerūt āgeli subām
facti. sed nō oēs circūstātias. vt quare vł
quō. Preterea q̄cūqꝫ angeli cognoscūt
remota sicut ꝓpīqua. q2 cognitio eoꝝ nō
ꝑ sensuꝫ. sed ꝑ itellectū ē. Statuta āgeli
triplex ē. s. inocētie gr̄e ⁊ glie. Distiguit
motus āgeloꝝ tripliciter ſm Dio. circu
laris rectus ⁊ obliquus. Circularis ē ab
eodē i ideꝫ ⁊ ꝯtra idē cētrum imobilem
hūc motū hn̄t āgeli q imediate recipiūt
illuminatiōes a deo. ⁊ ꝑ illas reuertunt
ad deū. Istud āt ꝯuenit supiori hierar-
chie tm̄. Itē motu recto mouētur qñ ꝓ
cedūt ad ꝓuidētiam subiectoꝝ recte oīa
trāseūtes ⁊ ibi nō reuertūtur ab eodem
i deū. sed de vno ad aliud. Itē ē i angel'
motus obliquus qñ cognitōeꝫ inferioꝝ
q̄bus ꝓuidēt reflectūt i deū ꝑncipium ⁊
finē pulchri ⁊ boni. No. dr̄am iter assi-
stere ⁊ ministrare quia assistere est facieꝫ
contemplari. sic assistunt omnes boni an
geli. Item assistere est imediate recipere
illuminationes a deo. sic assistūt tm̄ tres ꝑ
mi ordines. Itē assistere est appropinq̄
re deo ⁊ extraneū eē ab exterius missiōe
sic assistūt quattuor ꝑmi ordines. Mini
strare vero est nūciare ꝓ tpis oportuni-
tate vł opari ſm officiū. est. n. ministra-
re nūcii vł officii. Erratū est circa motū
āgeloꝝ tribus modis. Dicebāt. n. q̄daꝫ
phi ꝙ āgeli nūq̄ꝫ mouētur. sꝫ mouēt spe
ras. ⁊ ꝑ eas volūtates hoīum. Iteꝫ di-
xerūt q̄dam alii ꝙ āgelus sit i pluribus
locis ēt vbicūqꝫ si voluerit. Itē dixerūt
alii ꝙ āgelus sic venit de fine spacii ꝙ ñ
trāsit media. sꝫ trāsiliit. Illō quoqꝫ ꝑter
mittēdū nō ē ꝙ vnusq̄sqꝫ ordo ab eo de
noīat' sꝫ ꝙ respectu inferioꝝ ordinū ali
q̄d excellētius accidit in munere.

De prelatione angelorum. Caplm. 16

p Resūt q̄daꝫ angeli regiōibus vt
dī Daniel'. 7. Princeps grecoꝝ
⁊ ꝑncep ꝑsaꝝ ⁊c. Quidā ṽo ꝑsūt eccl'iis
Apoc. 2. Angelo ephesi ecclesie scribe.
Itē alii ꝑsūt ꝑsonis. Actuū. 12. Angelus
petri credebat' ad hostiū stare. quidam
etiam spūs maligni dn̄r vitiis ꝑesse. vñ
vocat' aliquis spūs superbie. ⁊ luxurie.
⁊ hmōi. Qō āt ꝑlatōes ꝑmaneāt. vł ꝙ

essent post hãc vitã. Sciẽdũ est q̃ hierarchie sp̃ stabũt q̃tuz ad instãtiaz beatitudinis. ⁊ q̃tum ad gradũ dignitatis. ⁊ nobilitatẽ doni gratuiti ac nature. Cessabũt p̃latiões angelice ad hoĩs ⁊ ad ãgelos. quo actũ regiminis ẜm gubernationẽ mũdi ⁊ electoꝝ ẜm viam ad p̃riam. Prelatio aũt in demonibꝰ. quo ad officiũ insultandi ⁊ irridẽdi. ⁊ ẜm q̃ vnus ꝓuocat alterũ ĩ malitia ⁊ hoc nõ destruetur. psal. 73. Superbia eoꝝ q oderunt ascẽdit semp̃. nec destruet̃ quo ad malitiã ⁊ naturã. Cessabũt aũt eoꝝ p̃latiões quo ad offĩm tentãdi eos q sũt in via. In hoibus ẽt prelatiões euacuabũt̃. q: erũt decani cẽturiões cyliarche ⁊ hmõi. In creaturis siĩter cessabũt p̃latões. q: superiora nõ mouebũt tũc inferiora sicut mõ.

De ꝯfirmatõe angeloꝝ. Ca. 17

c Onfirmatõez hz angelus ex tribꝰ .s. ex nã. gr̃a ⁊ glia. Ex nã. q: nã spũalis semel tm̃ vertibilis est vl̃ in bonũ vl̃ in malũ nisi ex vnione vnius cũ altero. sicut pz in aĩa. q̃ dũ est in corpore põt mutari seplus de bono in malũ. ⁊ ꝯtra soluta võ nõ. Huius ãt est rõ est. q: natura spũalis pp̃ suã simplicitatẽ se totã ꝯuertit ad id qd̃ elegit. qd̃ nõ facit natura vnita. q: hz corpus retrahẽs Ex gr̃a siĩr hz ꝯfirmatõez. q: si aliqd cõnectit̃ stabili eterno vinculo ꝑpetuo illa cõnexio semꝑ manet. Sic ãgeli colligati sũt stabili eterno .s. de hoc vinculo indissolubili .s. charitas. Apꝰ. 13. Charitas nũq̃ excidit. Ex glia quoqz hñt eã. q: cuz hẽant ꝑ gliam q ex forma cõplectiua angelici desiderii nõ vagat̃ extra ipsũ vt q̃rãt qcq̃ nullo meliꝰ vl̃ desiderabiliꝰ atqz iocũdus. Nihil. n. ĩ creaturis inueniũt qd̃ possit eos a fõte diẽ dulcedinis auertet̃. Tenẽdũ ẽ itaqz q̃ angeli bõi ex libertate arbitrii ad deũ. cõuersi statĩ fuerũt ꝑ gr̃az ⁊ gliam in volũtate cõfirmati fideles ac felices effecti. atqz in rõe illustrati. vt nõ solũ cognoscerẽt res in ꝓprio genere. sed ẽt in arte hoc ẽ in vbo. filius. n. dĩ esse ars p̃is ꝑ quã opat̃. Acceperũt aũt in se ꝑfectionẽ in virtute operatiua. siue exequãt̃ illã assũpto corpore. siue als atqz ꝑfectionẽ in virtute ꝯtẽplatiua qua quoqz mittãtur intra deũ currũt.

De custodia angeloꝝ. Cap. 18

a Ngeli nobis ad custodiaz deputati tenẽt nos stãtes ne cadamus. ⁊ cadẽtes nos adiuuãt vt surgamus nec vnq̃ nos deserũt ẽt peccantes qn sint semꝑ pati auxiliari si volumus. Hoc tñ fallit in obstinatis a quoꝝ custodia desistit angelus actualiter. paratus ẽ tñ custodire si reddire voluerit q: nũq̃ deserit̃ hõ ex toto ab ãgelo. nota q̃ xp̃s nõ hũit deputatũ sibi angelũ q: aĩa eius supior fuit oĩ angelo. sz antixp̃s habebit quẽ lz pp̃ nimiã suã obstinationẽ suã nimiã nõ sit hiturus sc̃da ꝓmotionẽ hẽbit tñ ad accusationẽ. Effectus aũt angelice custodie multiplex ẽ. Prius ẽ ĩpedimẽta boni ⁊ occasiões mali ⁊ actões peccãdi remouere. Exodi. 23. Mittã angelũ precursorẽ q eiiciat Iebuseũ. Scd̃us ẽ tentatiões mitigare Dañ. tertio. Angelus dñi descẽdit in fornacẽ ⁊c. Tertius ẽ cõtra hostes visibiles aduiare. q̃rto Regũ Heliseus vidit castra ãgeloꝝ. Quartus ẽ orões nostras ⁊ elymosinas deo p̃ntare. ⁊ ꝓ nobis orare. Tobie. 12. Qñ orabas cũ lachrimis ⁊c. Quitus ẽ viã oñdere. Tobie. 5. Ego sanũ ducã ⁊ reducaz ⁊c. Sextus est in agẽdis docere. zacharia scd̃o d̃ angelo q istruxit eũ de fabris. Septimus est seipsuz ⁊ alia secreta reuelare. Tobie. 12. Ego suz raphael angelꝰ Octauꝰ ẽ a peccatis excitare. Actuum. 3. Surge velociter. Nonus ẽ ad feruorem excitare. tertio Regũ. 19. Surge comede grãdis. n. tibi restat via. Decimus ẽ cõsolari. Tobie. 5. Forti aĩo eẽ in ꝓrimo ẽ vt a deo curreris. Undecimꝰ est d̃ peccatis icrepare Iudith. Dixit ãgelus populo Israel. Cur ꝯtra deũ fecistis. Duodecimꝰ est ꝯtrarias p̃tãtes arcere. ne tm̃ nocẽ valeãt q̃ntũ velint. Tobie. 8. Qualiter. ãgelus asmodeũ ligauit angeli seruiũt nobis pp̃ tria. s. pp̃ ruine sue repa-

tionem. q: hoīes saturādi ītrabūt ī locuȝ
cadētiū angelorum. Itē. pp meriti accidēta
lis cumulatōe qd̄ augetur ī eis vsqȝ ad di
em iudicii. Itē pp amoris erga nos de-
mōstratione Diony. attribuit āgelo tres
actus. s. purgare illuminare ⁊ perficere.
Purgāt itaqȝ āgeli remouēdo fātasma
ta q̄ ipediūt illuminatōeȝ quā angelus ī
tēdit facere ī nobis. Vn̄ tria remouēt ab
aīa. s. ignorātiā ⁊ nubila fantasiarū ac fal
sas opiniones phicarū rōnuȝ releuatiōi
ↄtrariarū. Illumināt vero aīaȝ tripliciter
ad sensuȝ. vt pȝ qn̄ aliqd manifestatur ī as
sumpto corpore. ⁊ hāc ptātē ēt hȝ dia-
bolus. Itē ad intellectū. ⁊ talis illumina
tio solū pfecta ē. Notādū aūt q angelus
nō illuminat ītellectū efficiēdo nouā co-
gnitōeȝ ī aīa. q: n̄ pōt itellectu nouā spēȝ
creare. nec hītū noui luminis creare. vel
excitare. sȝ nec eius ītētionē quo vult cō-
uertere pōt. q: hoc ē ↄtra naturaȝ liberi
arbitrii. Hec. n. tria reqrunt vt itellect⁹
nr̄ ītelligat aliqd. s. spēs q̄ cognoscatur. ⁊
lumē ī quo cognoscatur ⁊ ītētio q̄ ↄuertat
se ītellect⁹ sup spēȝ. Illūinat aūt angelus
ītellectū nr̄ȝ excitādo ⁊ disponēdo ⁊ lu-
mē diuinū ī nobis trāsferēdo. Facit eniȝ
vt dictū ē ī fantasia trāsmutationē spērū
cōponēdo ⁊ diuidēdo scd̄m exigentiā rei
quā vult reuelare. Itē irradiat lumē ītel
lectus sui sup illas spēs vt moueāt ītelle
ctū nr̄ȝ. ⁊ sic plura ⁊ subtiliora videre pn̄t
ī lumīe duplicato. Itē excitat ītētionē aīe
aliquo motu. vt ipa ↄuertat se sup illa fā
tasmata obstrahēdo se ab aliis. Profici
unt aūt. i. pmouēt ad melius. Sȝ vtruȝ
angelus accēdere possit effectū humanū
tripliciter pōt intelligi. s. efficiēdo vel mouēdo
vel excitādo ⁊ adiuuādo. Primo mō so
lus de⁹ pōt inflāmare affectū. s. p effectū.
Secūdo mō ipȝ desideratū inflāmat. s.
excitādo ⁊ iuuādo. Tertio mō pōt ange
lus affectū nr̄ȝ incēdere p motū. De istis
hēmus exēplū in naturis. q: primo ignis
accēdit ligna. Secūdo mō ligna incēdūt
ignē. Et tertio q ligna igni apponit incē-
dit ignē. Differentia ē inter mittere cogi
tationē ⁊ incendere. ⁊ mentē illuminare
q: cogitationē imittere ē. vt dicit Beda
intus creare ⁊ facere cognitionē. sed icē-
dere ē cognitionē iā factā inflāmare. Illu
minare vero ē dare reuelationē d̄ aliquo
occulto intelligibili.

De locutōe angelorum
Capitulū. 19

Verbum. triplex est. s. mentis oris
⁊ operis. verbo mentis loquitur
deus angelo. ⁊ econtrario. Item
deus anime ⁊ ecōuerso. Item deus dia
bolo ⁊ ecōuerso cuius tn̄ intentio deum
latere nō potest. verbo aūt oris loquitur
homo hoī corpore vnito anime. Angel⁹
vero homini in corpore assumpto. sed ver
bo operis loquitur deus diabolo. ⁊ ange
lus diabolo. De locutiōe itaqȝ angelorū
Nota q angelus loquitur deo cum ex vi
sis in motum admirationis exurgit vel
cuȝ effectus suos ei presentat. quos tamē
eū latere minime dubitat Angelus vero
loquitur angelo verbo mentis sue. spēs
ostendendo mediāte illuminatōe quedā
spirituali irradiāte ad ipso. Item angel⁹
facit corā angelo. quo facto intelligit qd̄
nō itelligebat ⁊ sic loquūtur omnes om
nibus scilicet maiores inferioribus ⁊ ecō
uerso. Item loquitur angelo per cōica-
tōem diuini luminis ipsum instruendo
sic nō loquūtur oēs omnibus nec oia. sȝ
tm̄ superiores inferioribus de his que p
diuīas theophonias perceperūt. Loqui
tur aūt āgelus hoī dupliciter primo mō
verbo vocali in assumpto corpore. sȝ tūc
sicut nō profert sonū in organis materia
libus secūdum naturam. ita nec circulariter
imutat medium quēadmodum in voce
naturali. vn̄ nō auditur nisi ab alio ad quē
ordinatur. ⁊ simile est in apparitionibus
angelorum quos quidam vident ⁊ alii
eque propinqui nō vident. vt apparet in
Heliseo ⁊ puero eius. Dicūt tamen ali
qui q angelus nūquam apparet vel ap
paruit. aut loquitur homini in subiecta
creatura. sed intentionem siue similitudi
nem imponit in oculo eius. vel intentio-

nem vocis ponit i aure ei⁹. ⁊ ita recepit sensus cõi species illas. ac deīde ꝑueniūt ad imaginationē. post hec ad intellectuꝫ ⁊ hoc est ꝙ angelus dicit̄ apparere vel loq̄ homini. Secūdo mō loq̄t̄ angelus hōi ꝑ impssionē rez sensibiliū moto instrumento imaginis. ⁊ sic loquit̄ vigilā tibus ⁊ dormiētib⁹. Jtē loq̄t̄ angel⁹ diabolo. spēs sui intellect⁹ ei sine aliq̄ illuminatiōe ostēdēdo. Jtē loquit̄ diabol⁹ hōi dupl'r. Primo mō sensū imutādo ⁊ h vł imaginationē alicui⁹ rei iprimēdo instrumēto visus vł obiiciēdo visui silitudinē alicuius rei. Secūdo mō loq̄t̄ diabol⁹ hōi ꝑ impressionē rerū sensibiliuꝫ i instr̄o imagis. ⁊ hoc facit qn̄qꝫ vigilāti b⁹ qn̄qꝫ dormiētib⁹. ⁊ sic imittit cogitationē mali cogitationē malā nō p̄t imittere que tn̄ mala fit per cōsensum. Est ⁊ locutio animaz q: anima loq̄t̄ deo ꝑ desideriū cuius affectiōes nude sunt. ⁊ apte oculis dei. Aīa simılit̄ angelo loq̄t̄. sꝫ hoc ꝑ voces. corporis quas bn̄ ꝑcipit angelus sicut ⁊ alia sensibilia vnde existēs in anima in corpore alia spāli potāte loquēdi ad angelos nō indiget. sed hāc habebit exuta a corꝑe Jtē aīa loq̄t̄ diabolo q: silitudines affectionū iprimūtur sensibus vbi diabolus legit eas.

De spiritualibus noibus angelorum.
Capitulum. 20.

d E Michael ⁊ Gabriel. ⁊ Raphael noib⁹. Sciēdū ē ꝙ hec sūt propria noīa archāgeloz ſꝫ eoz interpretatiōes cōueniāt excellētius. Michael iterpretat̄ q̄s vt deus. Hic est de ordine principatū ⁊ attribuūtur ei quattuor. s. esse prepositū paradisi. i. ecclesie. sicut ⁊ oliꝫ fuit p̄nceps synagoge. Jtem deferre aīas iparadisū sꝫ hoc intellige ꝙ gliosus deferat q̄ꝫ alii. Jtē pugnare cū dracone. i. diabolo sicut legit̄ in Apoc. xii. factuꝫ preliū magnū. Michael ⁊ angeli ei⁹ p̄labiant̄ cū dracone. Jtē veniri i adiutoriū populo dei. Gabriel iterpretat̄ fortitudo dei. Hic est de ordine archāgelorū ⁊ merito quia magna nūciauit. Raphael interp̄tat̄ medicina dei. ⁊ de ordine angeloz est. qua vnaꝫ ꝑsonā custodiunt.

De casu angeli. Cap. 21.

o Mnes angelos fecit de⁹ bonos n̄ tn̄ sūmos. sꝫ medios inter sūmuꝫ bonū ⁊ bonū cōmutabile qd̄ ē creatura ita ꝙ si cōuenerēt̄ ad amādū deū q supra se erat ascēderēt ad statū gr̄e ad gl'ie Si vere auertarēt̄ ad bonū ꝯmutabile qd̄ fuit infra se hoc ip̄o irruerēt in maluꝫ culpe ⁊ pene. q: nō ē dedec⁹ pcti sin̄ decore iustitie.

De spūali casu. Cap. 22.

c Asus diaboli duplex fuit. s. spiritualis ⁊ localis. Spūalis. q: cecidit de nāe puritate. de flexibilitate liberi arbitrii ad ꝯmutabile bonū d̄ luce in tenebras de scia ad ignorātiā. de inocētia ad culpā d̄ felicitate ad penā d̄ dilectione in odiū. Post casū. n. factus ē impenitēs ⁊ obstinat⁹ in malo ⁊ excecat⁹ a v̄o ⁊ deordinat⁹ in bono. ⁊ infirmat⁹ in v̄tute. ⁊ exclusus a dei ꝯtēplatiōe. Preterea volūtas eius ipia ꝯuersa ē ad hōis odiū ⁊ inuidiā. vn̄ toto conaīe nitit̄ ad ei⁹ subuersionē ꝑ tētationē multiplicem.

De locali casu. Cap. 23.

Asus ēt diaboli localis fuit. q: vł in infernū vł in caliginosū aereꝫ q est medio. i. interstitio aeris corruit Demones. n. nō st̄ in supiori ꝑte aeris ne lumine gaudeāt. nec sūt in ꝑte inferiori ne nimis ꝯtra nos seuiāt. Vn̄ notādū ē ꝙ i demonib⁹ ē tria ꝯsiderare. s. nāꝫ offiū ⁊ peccatū. Et nāe qdē ꝯuenit loc⁹ sūm⁹. i. celū in quo tāq̄ꝫ in loco ꝯgruo sūt creati ⁊ postmodū in nā si stetissent perficiēdi. Offō vero qd̄ hn̄t exercēdi hoīes ꝯuenit loc⁹ medi⁹. i. aer caliginosus vbi ⁊ satis ꝓping st̄ nob tētādū. ⁊ tn̄ nō hn̄t lumē ad gaudēdū. Sꝫ pectō ꝯuenit locus infim⁹. s. infern⁹. Vn̄ ⁊ demones p⁹ finem mūdi qn̄ cessauit eoz offiū detrudēt̄ sit in infernū dn̄t qdā ꝙ angel⁹ cecidit scd̄a die. sꝫ cōior est opinio ꝙ p̄ma de subito pōt creationeꝫ suam ceciderit. Dr̄ cōit̄ ꝙ dicim⁹ chor⁹ āgeloz ceciderit. sꝫ hoc nō dr̄ ꝙ decē ordines āgeloz fuerūt sed

ꝙ tot de singulis ordinibꝰ ceciderāt ꝙ po
terāt facē chorū vnū. Noue ordines an
geloꝝ. sūt qlibȝ ordo hȝ suas legiōes. Le
gio aūt angeloꝝ hȝ. 6666 vnitates. Tot
āt in singulis ordinibꝰ sūt legiōes quot i
legione sunt vnitates.

De restauratiōe ruine. Cap. 24.

a Ngeloꝝ ruina restaurabiť saluā
dos. Dicit āt Aug. ꝙ tot saluabū
tur hoīes quot angeli ceciderunt
Gre. vō diċ ꝙ tot hoīes saluabūť quot
angeli ꝑstiterūt. Dixerūt etiā quidaȝ ꝙ
duo parietes erūt in celo. s. vnꝰ hominū
⁊ aliꝰ angeloꝝ ⁊ ꝙ ruina āgelica restau
rabiť ꝑ virgines. ⁊ de alio pariete tot
sunt saluādi quot in alio pariete sūt vir-
gines ⁊ angeli. Cur peccatuȝ diaboli sit
irremissibile. Cap. 25.

Uare peccatū diaboli sit remissi-
bile assignāť plurime rōes Pri-
ma ē q: ſm Aug. nullo suggerē-
te peccauit. ⁊ iō nullo reparāte redidit.
scdā est ſm Dama. q: cōtra dei formeȝ
intellectū peccauit. Quāto aūt nobilior ē
cognitō tāto peior est error. Jo. xiii. Ser
uꝰ. n. sciēs volūtatē dn̄i ⁊c. Tertia ſȝ eū
dem Dama. est q: angelꝰ nō ē suscepti
bilis penitentie vnde nec venie. Quarta
ē q: i diabolo extincta est fidē sīs quātū
ad boni ꝓmotioneȝ. Quinta ē q: natura
spiritualis semel tm̄ vertibilis est eo ꝙ
tota se cōuertat. qď nō facit hō qa caro
semper repugnat spiritui. Statꝰ aūt an
geli mali triplex est vt patere potuit ex ꝑ
dictis. Primꝰ. s. nocētie. Secūdus cul-
pe. Tertiꝰ peno ⁊ miserie.

De ꝓprietatibꝰ demonū. Cap. 26.

d Emones aūt sūt spūs impuri hu
māi gn̄is inimici. mēte rōnales. i
ngtia subtiles. cupidi nocēdi. per
supbiā tumidi. sp in fraude noui imutāt
sensus. ingnāt affectꝰ. vigilātes turbant.
dormiētes ꝑ somnia ingetāt morbos in
ferūt tempestas ꝯcitāt. in lucis āgelos se
trāsformant. Semꝑ infernū suuȝ secū in
portāt. in idolis diuinū officiū sibi vsur-
pant. supꝑ bonos dominari appetūt. ma
gice artes ꝑ eos fiūt. bonis ad exercitiuȝ
danť. semꝑ fini hoīs insidianť. Triplici
acumine vigent demones. Primo sub
tilitate nāe. ⁊ hoc per cognitionē vespti-
nā. Secūdo experiētia tēpoꝝ Tertio re
uelatiōe superioꝝ spirituuȝ. Primo mō
intelligūt naturalia p̄ntia. Secundo mō
futura naturalia. Tertio mō cognoscūt
volūtaria. Multipliciter vero diabolus
nominať per quod ⁊ ꝓprietates sue co-
gnoscūť. vocať enim diabolus. qď inter
pretať defluens q: defluit. i. corruit spū
aliter ⁊ localiter sicut dictū est grece iter
pretať diabolus clausus ergastulo ⁊ hoc
sibi cōuenit. q: nō ꝑmittiť tātuȝ nocere
quātū vellet. Preterea ſm ethimologi
am diabolus diciť a dia qď ē duo ⁊ bo-
lus qď ē morselus. q: duo occidit. s. cor-
pus ⁊ aīam. Itē vocať demon. i. sangui
neꝰ. ⁊ hoc ꝓꝑ peccatū. vľ sciēs. q: viget
triplici scientia sicut dictū ē. Itē Bellial
qď interꝑtať absqȝ iugo. vel absqȝ dn̄o
q: ꝓ posse cōtra eū pugnat cū deberet
eē subiectꝰ Itē Belzebub qď interꝑtať
vir muscaꝝ. i. aīarū peccatricuȝ. q: relin
quūt verū sponsū xp̄m. Itē Sathanas
. i. aduersarius vn̄. Pe. ca. v. ⁊c. Item
Behemoth. i. bestia q: facit homines be
stiales. Itē Leuiathan. i. additamētū eo
rū q pccā peccatis cumulant.

De militia diaboli cōtra nos. Cap. 27.

d Iabolus nocet homini multipli-
citer. qa ꝑ violentiaȝ ⁊ hoc qn̄qȝ
exterius corpus ledendo sicut fe
cit Job qn̄qȝ intra mēbra ledendo sicut
in obsessis. ⁊ ꝓꝑ hoc dať ꝑuulis angelꝰ
bonꝰ ne diabolus in his ledat eos ⁊ ex
cedat. Itē nocet per īpressionē imaginū
mala suggerēdo vel ꝑ cōmotionē sangui
nis ad pccm̄ accedēdo. vel sensus exteri-
ores ꝑ obiectionē falsarū formarū deci-
piēdo. De his ⁊ similibꝰ dicit. Grego.
Aut opprimēdo rapit. aut insidiādo cir
cūuolat. aut suadēdo blādiť. aut minan-
do terret. aut de sperādo frāgit aut per-
mittēdo decipit. Diabolꝰ decipit hoīes
q̄ttuor modis. Primo suadēdo bonuȝ

⁊ hoc ꝑꝑ malū vt cū hōi instabili suadet
ingressū religionis. ⁊ hoc vt postmodū
apostaret. Secūdo mō suadēdo malū. ⁊
hoc sub spē boni. vt ꝑ iurare ꝓ reb⁹ alte
rius obseruandis. Tertio mō dissuadē/
do bonū tāq̄ȝ nociuū vt cū dissuadet bo
no viro religiōis ingressū ne de hoc peni
teat ⁊ egrediēs ꝯfundant᷑. Uel qn̄ dissu
adet alicui oratiōnē vel elymosynā. ne ꝑ
hoc incurrat vanā gloriā. Quarto dissu
adēdo malū vt ducat ad pei⁹. vt qn̄ dis/
suadet tēperātiaȝ in victu ⁊ somno. vt ꝑ
hoc inducat ad indiscretā abstinētiaȝ qđ
peius est. Impedit᷑ diabolus in effectu
sue malitie multis modis. s. qn̄qȝ per ter
minū sue potestati a deo īpositū. Itē qn̄
qȝ ꝑ resistētiā bonorū spiritnū. Hȝ. n. q̄li
bet anima duos angelos. vnū bonuȝ ad
custodiā aliū malū ad exercitiū. Itē ꝑ ar
bitriū hoīs nō ꝯsentiētis. Iteȝ ꝑ peccati
abominationē. q: qn̄qȝ demōes nobilio
ris nature peccata vilia detestantur. Itē
propter cautelā omittit facere mala vt pe
ius fiat. sicut modo nō vexat excōmuni/
catos vt minus timeant tales sentētias
Utrū virtus tētationis minuantur ī dia
bolo qn̄ vincit᷑ diuerse sūt opiniōes. Di
cunt eniȝ quidā ꝙ superatus in vno vi/
tio ipsū victorē nō possit amplius tētare
de eodem vitio. sed alius diabolus pōt.
Alii dicūt ꝙ superatus de vno vitio nul
lum de illo vitio possit amplius tētare de
cetero. Data est ptās demonib⁹ exercē/
di magicas artes multiplici rōne. Pri/
mo ad fallēdū fallaces sicut egiptios ⁊ ip
sos magos. Unde etiā que ipsi per taleȝ
modū acturi sunt q̄si cōmunicādo p̄di/
cūt vt ibi. Cresus perdet aliū transuect⁹
maxima regna. Secūdo ad monēduȝ fi
deles. ue. s. tale qđ ꝓ magno desiderent
cū videāt etiā malos facere huiusmodi.
Tertio ad ꝓbādā ⁊ exercēdā patientiā
⁊ fidē iustoꝝ. De lucifero. Cap. 28.

d E lucifero sciēdū est quod fuit de
supremo ordine superioris hierar
chie. ac in illo ordine supernū gra
dū tenuit. cui tanquā principi de singulis
ordinib⁹ magna multitudo adhesit. quos
oēs secuȝ traxit. dictus est lucifer. q: pre
ceteris luxit. seque pulchritudinis cōside
ratio eum excecauit. Primū hominē tē/
tauit. ⁊ vicit. Secūduȝ tētauit. ⁊ victus
est. Potestateȝ tunc amisit quā vltimis
tēporibus recuperabit nūc religatus est
⁊ in fine soluet᷑. Peccatū luciferi fuit ꝙ
se ⁊ suū bonum priuatū dilexit excecat⁹
de altitudine habita p̄sumpsit. ac ꝓpriaȝ
excellētiaȝ abnuit quasi habiturus fuerit
ex se nō ab alio ⁊ sine meritis habere vo
luit stare vel sperare cū posset. quousqȝ
gratia apponeret᷑ dei similitudinē cōcu
piuit. nō quidē causa imitationis. sȝ po/
testatis. i. subditos hȝ voluit ⁊ nulli subie
ctus esse cōcupiuit. Quid sit aīa ꝑm di/
finitionem. Cap. 29.

p Ost naturā corporeā ⁊ incorpoream
dicēdū est de natura ex vtrisqȝ cō
posita. Sȝ primo ex ꝑte mētis. se
cūdo ex ꝑte corporis. tertio ex ꝑte totius
hoīs. De aīa igit᷑ vidēdū est quid sit ꝑȝ
diffinitionē. Porro a q̄busdā diffinit᷑ vt
spūs. a q̄busdā vt aīa. a q̄busdā vero vt
spiritus ⁊ aīa. Inquātū igitur aīa natu/
rā hȝ spiritus diffinit᷑ ab alexādro in li/
bro de motu cordis. Ab Aug. sic. Aīa est
subā īcorꝑa ītellectualis illumiaōis capax
vltia reuelatiōe ꝑceptiua vltima dico q:
mediātib⁹ āgelis ꝑcipit. Ex hac diffinitōe
cognoscim⁹ ꝙ spūs humanus q ē aīa in
ter oēs creaturas post. angelos īmedia/
te illuminatiōis diuine sit ꝑceptiua. Aīa
vero inquātū aīa sic diffinit᷑ a Remigio
Aīa ē subā incorporea regēs corpus. Ex
hac diffinitiōe hēmus ꝙ aīa sit corꝑis re
ctor ⁊ motor. Itē aīa inquātū aīa diffi/
nitur a phō ī libro scđo de aīa sic. aīa est
endelchia. i. act⁹ corporis phici organici
potētialiter vitā habētis. Endelchia for/
mā vel actus signat. ⁊ dicit᷑ hic actus pri
mus siue ꝑfectio. Ex hac diffinitiōe hē/
mus ꝙ aīa vnibilis est corpori nō omni
sȝ solo organico ⁊ phico. i. naturali ad su
sceptionē aīe rationalis disposito. Item
aīa īquātū ē spūs. ⁊ aīa sic diffinitur ab

Aug. aia est omniū similitudo. Hec dif-
finitio data ē p cōpatione aie ad creatu
ras. aia enim ex sui natura ad suscipien/
das omniū rerum tā corporaliū q̄ʒ spiri
tualiū similitudines apta ē. Sʒ sciēdū est
q̄ quedā intelligi habēt p opposita. vt te
nebre p pñtiam lucis. incorporalia p cor
poralia. ⁊ sic dicit̄ suscipere anima spiri
tualiter rerū similitudines. Itē anime d
scriptio talis est. Anima est deforme spi/
raculū vite. Hec descriptio dat̄ s̄m q̄
aia comparat̄ a deum prout nō ex tra/
duce vel seminali ratiōe propagat̄. sed a
deo corpori creādo infunditur. ⁊ īfundē
do creat̄. Item. Seneca. sic diffinit aiaʒ
Anima est spiritus intellectualis ad bea
titudinē se ⁊ ī corpore ordinat⁹. hec diffi
nitio ē in reuelatione aie ad finē sʒ q̄ nō
solū separata beatificatur ī se sicut ange/
lus imo in corpore glorificato ipsi beati/
tudo ampliatur.

Quid sit anima s̄m rē. Cap. 30.

Uid sit aia s̄m rem diuersas vi/
dētur sentētias philosophi ptulis/
se. Plato enim dicit animaʒ nume
rum se ipsū mouētē. Aristoteles endel/
chiā. Pitagoras armoniam. Hippocra
tes spiritū tenueʒ. Rabbanus lucē. De
mocrytus spiritū ex athomis cōpositū.
Acconomius hypere⁹ igneū vigorem.
Parmenides dicit eā de terra ⁊ igne cē
Epicurrus āt ex aere ⁊ igne Inter has
diuersitates nos sequimur dicta sancto/
rum ⁊ catholicorū magistrorꝫ dicētium
q̄ anima ē subā spiritualis ⁊ rōnalis ad
viuificādū corpus humanum de nihilo
creata. Creata est inq̄ʒ anima pfectibilis
⁊ iperfecta q̄ʒtū ad sciētiā ⁊ virtutes. p/
fectissima tñ est q̄ʒtum ad potētias natu
rales. Et q̄ꝛ ī est sensui nō ē subiecta. ne/
qʒ s̄m dimēsionē est extēsiua. Quantita
tē. n. hʒ aia vt dicit Aug. nō dimēsiuaʒ.
sʒ potestatiuā ⁊ virtualē Et q̄ꝛ simplex ē
aia. iō nec angmēti. nec detrimēti est su/
sceptiua. q̄a nec in corpe maiori maior.
nec ī minori minor reperit̄. vt dicit Au.
Multitudo potētiarū ī aia nō ponit ma
ioritatē ī aie natura. sʒ multiplicē effectū
aia etiā est vita ppetua. s. p memoriā. in
telligētiā. ⁊ volūtatē. ad imaginē dei fa/
cta capax virtutis ⁊ vitii. susceptibil' pe
ne. vel premii arbitrio libera. potētiis ⁊
habitib⁹ ⁊ effectiōib⁹ decorata. caret pō
dere. ⁊ figura ⁊ calore passibilis ⁊ muta
bilis est eo magna est quo capax est. eter
nitatis. eo recta quo nāliter appetēs est
bonitatis eo bona quo particeps est diui
nitatis.

Quid sit aia s̄m nomē. Cap. 31.

Anima dr̄ inquātū corpus aiat ⁊
viuificat Mēs iq̄ʒtū recolit. Aius
dū vult. Rō dum recte iudicat.
Spūs dū spirat vl' q̄ꝛ spūalē nāʒ hʒ. Sē
sus dū sentit. Memoria dū recordatur.
Uolūtas dū cōsentit. Hec noīa diuer/
sa sū aie nō pp eēntie plalitatē. sʒ pp effe
ctus multiplicitatē ⁊ operationeʒ. Dicit̄
anima ab a qd̄ ē sine. ⁊ nemes qd̄ ē san/
guis. eo q̄ sit sine sanguine. vel dr̄ ab an
qd̄ est tribuere. eo q̄ anima vitā tribuit

De triplici anima. Cap. 32.

Ctus aie triplex ē. s. vegetare. sē/
tire. ⁊ ratiocinari. ⁊ s̄m hoc distī
guit̄ aie potētia tripliciter. s. vege
tabilis sēsibilis. ⁊ rōnabilis. De qb⁹ di/
cit ambrosi⁹. q̄ aia vegetabil' appetit eē.
sēsibilis hñ eē rōnalis āt optime eē. ⁊ iō
nūq̄ʒ quiescit donec optimo cōiungat̄. ⁊
pp hoc in amoris mouet̄ in deuʒ vt ī ip
so lumine delectet̄. Hec tres potētie ī di
uersis substātiis tres anime dici possunt
Nam vegetabilis est anima in plantis
sensibilis in brutis. rōalis vō in hoibus
In hoie aūt predicte tres aie vna sūt es/
sentia sed differūt in potētiis. nec obstat
q̄ in homine successiue. ac diuersis tem
poribus manifestātur. hoc. n. est a vtute
formatiua que rationaliter prius dispōit
ad vitā q̄ʒ ad sēsū. ⁊ prius ad sensum q̄ʒ
ad rōnē presertim cuʒ natura nō subito
sʒ paulatiʒ ⁊ successiue operet̄. Cū auteʒ
aia rōalis infunditur corpori pdicte pri/
mo infuse nō hñt actiōes suas deinceps
a virtute formatiua. sed ab ipa aia. Ani/
ma quoqʒ duas primas potētias. s. vege

tabilē. ⁊ sensibilē exercet tm̄ in corpore. Aīa vegetabilis ⁊ sensibilis nō dn̄t dici aīe in hoīe sed potētie. nec aīa vegetabil' in aīali dicēda est aīa sed potētia. Aīa aūt vegetabil' ī plāta d. cēda ē aīa. n̄ potētia.

De potētia anime vegetatiue.

Cap'm. 33

s Anima vegetabilis tres hȝ potētias. s. gn̄atiuā nutritiuā. ⁊ augmētatiuā. Prima est ad spēi ꝯseruationem Scd̄a est ad ꝯseruationē indiuidui. Tertia est ad pfectōeȝ subiecti. Uirtuti āt nutritiue quattuor ad deßuiūt. s. virt⁹ attractiua q̄ assumit necessaria in nutrimēto Itē digestiua q̄ sepat ꝯueniēs ab incōuenieti in alimēto. Itē retētiua que cibum tā diu retinet in vno loco. donec debitaȝ recipiat alteratione. Item expulsiua q̄ expellit qd̄ supfluū est in nutrimento. sed ante oēs has est appetitiua.

De potētiis aīe apphēsiuis.

Cap. 34

s Anima sensibilis duplicē hȝ potētiā. s. apphēsiuā ꝯ motiuā. apphēsiua diuidit' in apprehēsiuā de foris. ⁊ apprehēsiuā de intus. Uires apphēsiue de foris sunt qnqȝ sensus pticulares. s. visus. auditus. ⁊ c. vl' potētie exteriores. Uires āt apprehēsiue de intus sūt qnqȝ potētie interiores sensibiles q̄ sunt cōis sensus. imaginatio estimatio. fātasia ⁊ memoria. Tradunt. Per hipathetici oēs vires istas organicas eē. ⁊ ꝙ p istra corporalia suas operationes pficiūt eo ꝙ sint circa pticularia tm̄. Oīs. n. forma pticularis in materia aliena est qm̄ forma sine oī mā accepta vniuersalis ē circa quā opat' intellectus. Ista facile est videre in sensibus pticularib⁹. qm̄ illi nō apprehēdūt nisi p rei sensibilis pn̄tiaȝ. De virtutibus autem interioribus q̄ sūt imaginatio. estimatio fantasia. idē est. qm̄ in illis oībus est apprehēsio forma singularis secundum sitū partiū ⁊ lineamēta ⁊ q̄ītitatem. Oēs iste potentie passiue sūt ⁊ patiuntur a formis ⁊ indiuiduis que sūt pn̄cipia cognitionis sensibilis. sensibilis dico quia duplex est cognitio intellectualis que oritur ex eo ꝙ proprie pro intellectū hȝ dignosci. vt forme cōuenientes ⁊ hmōi. Sensibilis que ꝓuenit ex idiuiduis ⁊ obiectis sensum pticularium que sūt principia cognitōis sensibilis. Sciendum preterea ꝙ nulla potētia apphensiua sensibilis retinet id qd̄ apphēdit. imo qd̄ vna apphēdit alia retinet. Notāduȝ ergo ꝙ alia v̄tus est q̄ bn̄ tenet. alia q̄ bn̄ recipit. ⁊ ista q̄ bn̄ tenet pficit' sicco ⁊ frigido. ȝ illa q̄ bn̄ recipit pficitur humido

De sensibus particularibus.

Cap'm. 35

s Ensus pticularis in qnqȝ diuidit' . s. in visuȝ. auditū. gustū. odoratū ⁊ tactū q in multis ꝯueniūt. ⁊ in multis differūt. Cōueniūt. n. qnqȝ sensus in hoc ꝙ sūt vires passiue. Sētimus. n. intra suscipiētes nō extra mittētes. Sēsibile. n. positū supra sensū nō sētit'. scd̄o de aīa. Oēs sensus sūt pceptibiles singulariū nō viliū. ad quē'ibet sensū extēdūtur nerui duo. vnus ad sentiēdū q agit' ꝯtra exteriora. ⁊ alius ad motū volūtariuȝ q agit vt ius aīe interior. ⁊ ad organū dirigit intētiōeȝ. In oī sensu oȝ esse ꝓportionē sensibilis ad sensum. q2 in mediis delectātur. ⁊ in extremis corrumpūtur. Ad sentiēdū aliqd oȝ esse obiectū pn̄s ⁊ mediū differēs. ⁊ organū sanū atqȝ ꝯueniēs ⁊ aīe itētio actualis. Oēs sensus vnā hn̄t originē ßm sensuȝ cōem a quo velut a cētro q̄si linee quedā exeūt. Differūt etiaȝ sensus pticulares in multis nā qlibet hȝ spāle istrꝫ. Differūt ēt in obiectis. differt ī medio dr̄ie. q2 tactus ⁊ gustus hn̄t mediū intrinsecus ⁊ alii itrisec⁹. Differūt ī velocitate apprehēdi. q2 visus ē citissime apprehensionis. ⁊ remota apprehendit Differūt situ q2 visus ē supm̄us. Post auditus. deide alii p ordinē. Differūt vtilitate. q2 gustus ⁊ tactus maxime sūt necessarii ad ꝯseruationem idiuidui ⁊ speciei. Gustus. n. discernit cibum per quē seruat' animal a nociuo. ⁊ tact⁹ discernit qualitates sēsatoꝝ. sicut calide ⁊ frigide

⁊ huiuſmodi vt aīal declinet extrema ta
liū qualitatum ne corruptionē incurrat
Differūt gn̄alitate. q2 tactus ē generali
or. cū nō hēat organū determinatū. ſed
in omnibus mēbris fit. Differūt ēt in i
preſſionū retentione. ſenſus eni3 groſſio
res fortiuſ retinēt ſuas impſſiōes ſicut p3
in tactu. Nota. ꝙ videm9 viſu ⁊ oculo
ſed differenter. nā viſu videm9 effectiue
ſiue formaliter. ſed oculo videm9 inſtru
mental'r. Eodē mō dicendū eſt de cete
ris ſenſib9 Aīa alienat' a ſenſibus tripli
citer. Primo in ſomno. 2. in extaſi ma
gis. 3. in morte maxime.

De ſenſu cōmuni. Cap. 36.

s Enſus cōis eſt potentia q̄ oīu3 ſē
ſuū ꝑticularium obiecta apprehē
dit. vt dicit phi. 2. de aīa. Omneſ
eni3 ſenſus exteriores a ſenſu cōi exterio
ri velut a centro ꝑticularit' exeūt ⁊ ſena
toꝝ ſuoꝝ ſil'itudines ad ſenſū cōe3 redu
cūt quo mediāte de ſinguloꝝ ꝓprietati
b9 iudicāt ⁊ diſcernūt. Vn̄ ſciendum ꝙ
ſenſus cōis ē fons ex quo oēs ſenſus ori
unt' ad quē oīs mot9 ſenſibiliū refertur
ſicut ad vltimū finem. Hec potētia q̄dā
h3 inquantū eſt ſenſus ⁊ quedā inquātū
cōis eſt. inquantū. n. ſenſus eſt h3 recipe
re reꝝ ſpēs ſine materia. ⁊ tn̄ p̄ſente ma
teria. inquantū cōis eſt h3 duo quorum
vnū eſt iudiciū ſenſibilium ꝑ qd̄ nos ap
prehendimus nos videre qn̄ videmus.
⁊ audire qn̄ audimus. ⁊ ſic de aliis. Si
eni3 hoc iudiciū nō eēt in aīalibus. nō ſa
tis eſſet videre ⁊ audire vtile. ⁊ ſ3 alios
ſenſus apprehēdere. Secūdū eſt cōpa
rare plura ſenſata dicendo vnū eſſe dul
ce. ⁊ aliud dulci9 eſſe ⁊ hoc ideo ſenſus
cōis h3. q2 ad ipſū referunt' omnium ꝓ
priū ſenſuū ſenſata. Hec virtus in ante
riori parte cerebri ponitur in loco vbi cō
currunt nerui ſenſitiui quinq3 ſenſuu3 q
loc9 medulloſus ⁊ humid9 ē. De vi ima
ginatiua. Cap. 37.

v Irtus imaginatiua ē potentia ap
prehēſiua. in qua imagines reru3
ſenſibiliū reſuāt'. Hec virt9 pluſ
abſtrahit q̄3 ſenſus. q2 ſenſus nō accipit
formā. niſi p̄n̄te re illa āt reſuat formā ēt
re abſēte. In hoc ēt imaginatio differt a
ſenſu cōi. q2 ſenſus cōis p̄n̄tia rei exterio
ris indiget ſicut ſenſus particularis. Iſta
āt virtus. ſ. imaginatio theſaurus forma
rū vocat'. q2 in ea ſic dictū ē forme a ꝑti
cularib9 ſenſib9 recepte retinēt'. hec po
tētia i āteriori ꝑte cerebri ſeu interiori. ſi
cut ⁊ ſenſus cōis ponit'. ⁊ hic maior eſt
duricies ex frigiditate cerebri ꝓueniēs.
vbi ⁊ imaginatiua retinet ip̄reſſiones a
ſenſu cōi receptas. De vi eſtimatiua.
Cap. 38.

e Stimatiua vt9 q̄ a forma acq̄ſi
ta intētiones elicit q̄ a ſenſu nō ꝑ
cipiūt'. ſm̄ quā ouis fugit lupū ⁊ lupus
miſeret' filio ſuo. hot aūt nō poſſet fieri
niſi lup9 hēret cognitionē ei9 indiuidui.
⁊ ꝙ hoc indiuiduū ſit natus eius ſicut ⁊
ouis apprehēdit lupū ſibi nociuu3. Iſta
v̄o nō p̄n̄t fieri ꝑ ſenſū. Eſtimatiua dif
fert ab imaginatiōe qm̄ imaginatio ſolū
retinet formas apprehēſas ꝑ ſenſū cōe3
⁊ ad imaginationē ſolā nō ſeq̄t' affectus
miſerie vl' triſtitie. vl' fuga. vel inſecutio.
Ad eſtimationē aūt ſtati3 ⁊ ſeq̄t' qd̄libet
iſtoꝝ vn̄ ſicut intellect9 practic9 ſe h3 ad
ſpeculationē. ita ſe h3 eſtimatiua ad ima
ginationē. ⁊ ꝑꝑ hoc eſtimatiua nō peni
tus apprehēſiua ē. ſ3 ēt motiua ꝑ hoc ꝙ
determinat ad q̄d moueri debeat aīal. ⁊
a quo fugere cū. n. aīal mouet' ad cibu3
o3 imaginē cibi in aīali eſſe. S3 eſtimati
ua nō ſolū mouet. imo ēt apprehendit.
O3 igit' aīal hr̄e eſtimationē q̄ moueat'.
Officiū eſtimatiue eſt apprehendere intē
tiones nō q̄dē rōnis ſed nāe. Vn̄ nō ap
prehēdit q̄d ſit ſimilis. aut nomē. aut ver
bū vl' amicitiā. vel inimicitiā. cōmode vl'
incōmode. ſicut dictū ē. Hec virtus po
nit' in prima ꝑte medie cellule cerebri q̄
calida eſt ex motu multi ſpūs ad ipſa3.
De fantaſia. Cap. 39.

Antaſia eſt potentia ꝯponēs ima
gines cū imaginibus. ⁊ imagīes
cū intētionib9. Cōponit inquam 22

fantasia imagines cũ imaginib⁹. vt ẽ ap
prehendẽ aliqd eẽ albũ vel nigrũ. vł di/
uersas formas cõponẽ vł fingẽ chime/
ras. Cõponit ẽt imagines cũ intẽtionib⁹
vt cũ apprehẽdit ouis formã lupinã esse
fugiẽdã. Cõponit ẽt intentiões cũ ĩtẽtiõi
b⁹. vt pꝫ i oue q̃ apphẽdit nato suo pbẽ
da eẽ vbera ⁊ alienũ eẽ repellẽdũ. ¶Per
fantasiã maior hr̃ cognitio q̃ pt hr̃i i aĩa
sensibili q̃ ẽ in brutis. p hãc. n. nõ solũ scit
pñtia sꝫ ẽt puidet sibi in futuꝝ. ¶Per hãc
n. q̃dã aĩalia faciũt sibi casas. ⁊ de cibo p
uidẽt in lõginquũ. p hãc de illo scit qḋ sit
idẽ ⁊ de alio ꝙ sit aliud ⁊ sic de eo oĩ de
quo sñia pferr̃ p modũ affirmatiõis ⁊
negatiõis. ¶Per hãc quoqꝫ videm⁹ ali/
qd eligere ⁊ aĩalia. ⁊ aliqd refutare. Ad
electionẽ ⁊ refutationẽ p̃ exigir̃ scia ⁊ di/
scretio. et iõ multi dixerũt ꝙ fãtasia ẽ ali
qd rõnis sꝫ dicim⁹ nõ eẽ verã electionem
aĩe sensibilis. sꝫ aliqd simile. Hec a vul/
go i hoĩe vocar̃ cogitatiua. cũ tñ cogitar̃
pprie sit rõnis. Fantasia operar̃ in sõno
sicut in vigilia. Qḋ ãt in sõnis res videt̃
eẽ pñtes. hoc ẽ q: fit ruersio ad sẽsũ cõem
Jsta potẽtia qñ ꝯiũcta ẽ rõni sicut est in
oĩe. tũc accipit agẽdi ⁊ operãdi regimẽ
a rõne. Sꝫ q: rõ diuersificar̃ ƒm diuersi
atẽ eoꝝ de qb⁹ ratiocinatio fit. iõ p opa
tiones fãtasie multiplicãr̃ in hoĩe valde.
Ubi aũt fantasia nõ est cũ rõe. vt est in
brutis tũc regit̃ solũ ƒm instinctũ natu/
re. Et q: natura vno mõ ẽ in habẽtibus
speciẽ vnã. iõ cõceptio fantasie opar̃ i ta
lib⁹ vno mõ. Et inde est ꝙ oĩs hirundo
facit vno mõ nidũ suũ. Dixerũt quidam
philosophi ꝙ iste virtutes in brutis poti
us agũt q̃ꝫ agãt. sꝫ in hoĩe poti⁹ agũt q̃ꝫ
agãtur. q: bruta mouent̃ ƒm impetũ ⁊
ĩpulsũ appetitus naturalis. Mot⁹ autẽ
hũani regulãr̃ ƒꝫ regimen rõnis. ¶Notã
dũ ꝙ melanconici ⁊ infirmi ⁊ amantes
multas hñt fantasias. sꝫ hoc nõ est ex il/
lustratione que fit per imagines reꝝ sen/
sibiliũ. sꝫ ex passionib⁹ nature ⁊ cõfusiõe
spirituũ ascendentiũ ad cerebrũ ⁊ caput
turbantium. Tales. n. spũs diuersarum

imaginũ ĩuolutiões faciũt ⁊ generãt hor
ribiles visiones conceptiões. ¶Preterea
sciendũ ꝙ bruta citius recipiunt influx⁹
primi motoris q̃ꝫ hoĩes. sicut pꝫ in formi
ca que qñ cibũ colligit infra tres dies nõ
pluit. Et gallus cantũ suũ p tempus va
riat. q: ĩmutationẽ aure ex influxione pri
mi motoris pñtiũt. Hui⁹ dicti hec est rõ
qm̃ hoĩes multũ occupant̃ circa cõcep/
tiones suas cõferẽdo ⁊ cõponendo ⁊ di
uidẽdo. quare influxiões primi motoris
nõ pcipiũt ita cito sicut bruta que nõ sic
occupant̃ in suis cõceptiõib⁹. nec ƒm il/
las opant̃. sꝫ tantũ ƒm intellectũ natu/
re. Jsta vis. s. fantasia plurimũ impedit
intellectũ eo ꝙ minus occupat aĩam cõ/
positiõe ⁊ diuisiõe imaginũ. nõ solũ ac/
ceptaꝝ a sensib⁹. sꝫ ẽt fictaꝝ. maxime aũt
ĩpedit intellectũ qñ aliqd de celestibus ⁊
diuinis ĩprimit̃ ei. ⁊ hoc iõ. q: ꝯceptio/
nes talis non põt ferre nec sunt similes
imaginationib⁹ ⁊ fictionib⁹ fãtasie. Fan
tasia vero ponit̃ in medio medie cellule
cerebri tãquã centrum inter memoratiuã
⁊ imaginatiuã. q: fantasia cõuertit se tã
p formãs quas accipit imaginatiua p sen
sũ q̃ꝫ sup intentiones quas reƒuat memo
ria. ⁊ tũc illas formas ac intentiones di
uidit ac componit.

De memoria. Cap 40.

Memoria aũt est repositorium p̃/
teritoꝝ. Reseruat eniꝫ memoria
intẽtiões p estimationẽ a figuris
reꝝ elicitas. Aĩa p memoriã mediãtibus
reb⁹ sensibilib⁹ i ipsas reddit res sensi/
biles que sunt extra ipsã. ⁊ pp hoc opor
tet actũ memorie duas p̃cedere operati
ones. quaꝝ vna est hoc eẽ receptum. ⁊
hec est operatio sensu cõis. ⁊ in hoc me
moria incipit. secũda est hoc esse cõserua
tũ apud nos qḋ fit p imaginationem. Oꝫ
etiam ꝙ ante memoriã quedam virtus
operet̃ que ex figuris reꝝ diuidat rerũ
intentiões singulares. Differũt imagina
tio ⁊ memoria. quia ista cõseruat species
rerum hec cõseruat ĩtẽtiões specierum.
Sciẽduꝫ quoqꝫ ꝙ memoria differt a re

miniſcentia. q꞉ memoria diſcrete ⁊ diſti
cte reuertit̃ ad res componẽdo intẽtiões
diſtinctas cum imaginibus. ¶Reminiſcẽ
tia ſiue recordatio eſt motus quaſi iterce
ceptꝰ ⁊ abſciſſus ꝑ obliuionẽ. ⁊ eſt cum
collatiõe tẽporis ⁊ loci ⁊ huiuſmõi. ¶Re
miniſcẽtie enim modus ñ eſt vniformis
ſed cauſat̃ ĩ pluribus ꝑ̃cipiis circũſtã/
tibus id cuius ꝓprie eſt remiſcibilitas cũ
ſit ꝑ̃cipiũ multorũ prius memoratoꝝ.
Cuꝫ eniꝫ per memoriã fiat reꝝ apprehẽ
ſio quod eadem res prius fuerũt ĩ ſe vl̃
ĩ ſẽſibus aliis cognite. patet ꝙ ſi quis reꝫ
totaliter oblitus eſt ñ poteſt per memo/
riam recordari ſe eẽ oblitũ. Sed ſi obli/
tus eſt ĩ parte. tũc per id qḋ remãſit po
teſt reminiſci. ſed quãdoqꝫ ſciuiſe vl̃ per
collectõeꝫ remiſcẽtie p̂t ẽt ad id qḋ obli/
tꝰ ẽ redire cũ illius adiutorio qḋ remãſit
memorie. Alia ẽ dr̃a iter memoriã remi
niſcẽtiã. quia memoria multa dãt aialia.
ſꝫ reminiſcẽtia eſt ſoliꝰ rõniſ. q꞉ reminiſcẽ
tia ẽ q̃dã inueſtigatio q̃ ſine ordine rõnis
nõ eſt. ac ſine deliberatiõe ꝑ q̃ antecedẽſ
ordinat̃ ad ꝯñs. Sane cum qs reminiſci
voluerit ea q̃ nõ eo mõ quo ꝑ ſenſũ. ſꝫ ꝑ
ĩtellectũ apprehẽdit hoc nõ fit ꝑ memo
riã q꞉ memoria talia nõ reſeruat. ſed ĩtel
lectus cõuertit ſe ſuper ea que hꝫ apud
ſe. ⁊ ea reducit ad actum que hꝫ in hitu.
Iſte aũt habitus manet actualiter apud
intellectũ potẽtialeꝫ qui ẽ locus ſpecieruꝫ
vniuerſaliũ. vñ ⁊ vniuerſalia ſpeculata
remanẽt apud ipſum tãq̃ꝫ in loco ſue ge
neratiõis etiaꝫ actu quãdo illa nõ cõſide
rat. Intellectus autem potẽtialis ad has
ſpecies quas ſic habet apud ſe cõuerti/
tur vl̃ ab eis auertitur quãdo voluerit.
Ultimo notanduꝫ ꝙ memoria ponitur
in poſteriori parte cerebri qui locus eſt
ſiccus propter neruios motiuos qui oriũ
tur ex ipſo.

De vi ſẽſibili ⁊ motiua.

Cap. 41.

S Equit̃ de vi ſenſibili motiua. hec
mouet qñqꝫ ſpũalr̃. qñqꝫ corꝑa/
liter. ¶Primo mõ dr̃ appetitiua q̃ mouet
duplr̃. aut diligẽdo. aut odiẽdo. ⁊ diui
dit̃ in cõcupiſcibilẽ ⁊ iraſcibileꝫ ꝑ quas
appetit aia bonũ. vl̃ inſurgit cõtra ma/
lũ. Ab his vero duobꝰ. ſ. iraſcibili ⁊ ꝯcu
piſcibili oriũt̃ quattuor affectiões. ſ. gau
diũ ſpes. dolor. ⁊ timor. Nã ſi pñs ẽ qḋ
ꝯcupiſcimꝰ gaudemꝰ ſi abſẽs ẽ ſperamꝰ
Silr̃ ſi pñs ẽ de quo iraſcimur dolemꝰ.
ſi abſens eſt timemꝰ. Senſualitas aũt ẽ
vis aie ſenſibilis motiue ⁊ ad idẽ mouet
ad qḋ cõcupiſcibilis ⁊ iraſcibilis. Sen/
ſualitas. n. appetit. q̃ dlectabilia ſt̃ corꝑi
ac nociua refugit. Differt ãt ſenſualitas a
cõcupiſcibili. ⁊ iraſcibili q꞉ ſẽſualitaſ ma
gis ꝯiũgit̃ corpori. ⁊ ſicut ĩ brutis ita in
hoie nulla lege ſtrigit̃. qn ſꝑ ĩ appetitus
reꝝ ad corpus ꝑtinẽtiũ moueat̃. Sꝫ cõ/
cupiſcibilis ⁊ iraſcibilis iũgit̃ rõi. ⁊ pro
ut ſũt ĩ hoie frenant̃ rõi. ac regũt̃ virtu
tibꝰ que fundãt̃ in ipſis. Eſt. n. tempera͠
tia in ꝯcupiſcibili. ⁊ fortitudo in iraſcibili
⁊ ſic de aliis ſꝫm ꝙ vis motiua ſenſibilis
mouet corꝑaliter. ſic diuidit̃ ĩ virtutẽ na
turalẽ. vitalẽ. ⁊ aialẽ. quaꝝ prima ſitũ ſu
um hꝫ in epate. vt ꝑ in ꝓximo ꝑ̃cipio
cũ primũ ꝑ̃cipiũ eſt cor. Secũda ĩ cor
de. tertia in capite. vt ĩ ꝓximo principio.
tñ primũ ꝑ̃cipiũ ẽ cor. Uirtus natural̃
eſt motiua humorũ. vitalis motiua pul
ſuũ. aialis eſt motiua mẽbroꝝ. Dicimuſ
ꝙ virtus nãlis ẽ motiua humoꝝ medi͠a
tibꝰ artheriis ⁊ venis q̃ radicant̃ ĩ epa/
te ſꝫm Galienũ. ſꝫ ſꝫm Ariſtotelẽ radica͠
tur in corde. ⁊ hoc ꝑ ſpũꝫ nãlẽ. Eſt aũt
v̾tus naturalis ſubſtãtia ſubtilis ⁊ aerea
vi caloris in corde gñata hec ſanguineum
ad ſingula mẽbra ĩpulſat. ex quo corpꝰ
vegetatur. Uirtus vitalis ẽ motiua pul
ſuuꝫ mediãtibus artheriis que radicãt̃
ĩ corde. Spũs autẽ vitalis eſt idem qui
⁊ naturalis. Idem dico ĩ ſubſtãtia. ſed
differẽs ĩ virtute. hic per artherias ad
membra corporis ſe diffũdẽs viuificat
ipſum corpus tãq̃ꝫ inſtr̃m. Uirtꝰ aialis
eſt motiua mẽbroꝝ mediãtibus neruis
qui radicãt̃ ĩ capite. ⁊ hoc per ſpũꝫ aia
lem. Eſt aũt ſpũs aialis idẽ q ⁊ natura

ƀƺ. ⁊ vitalis. sed aialis dr̃ cū ad cerebrū deuenerit. hic ceteris subtilior p̲ neruos ad organa sentiendi dirigit̃ vt sensus ⁊ motus ẜm locū exinde generet̃ in corpo re aĩlis. Circa vires istas deniqꝫ sciendū est ꝙ cū virtutes aiales intendūtur. tūc naturales remittūtur. pp̲ hoc in homine dedito studio. vl' meditationibus min⁹ operat̃ virtus nutritiua ⁊ generatiua. ⁊ augmentatiua. ex quo pꝫ ꝙ cōcupiscen-tia carnis domat̃ in viro studioso. Vñ ait Hierony. Ama sciam scripturarum. ⁊ carnis vitia nō amabis. ¶Preterea qñ vir tutes aiales remittūtur. nãles incedant̃ sicut pꝫ in somno q describit̃ esse quies virtutū aialiuꝫ cū intentõe naturalium.

De potentiis anime. rõnalis.

Caplm. 42

t Ria sūt in aia vt ait ph⁹. 3. de aia . s. potētie hitus ⁊ passiões. ¶Po tētie qdem sūt innate. hitus ãt sūt acqsiti vl' isusi. passiões v̇o sūt illate vl' innate. Hitus. n. sūt acqsiti vt pꝫ in scia ⁊ virtu te pollitica. Nã ex frequēti studio hō ac qrit sciētiaꝫ ⁊ ex frequēti bñ agere fit hō bonis bonitate v̇tutis pollitice. Sunt ⁊ habit⁹ qñqꝫ nō p̲ acqsitionē ſꝫ p̲ infusio nē. sicut sapia fuit infusa. Salomoni. ⁊ v̇ tutes theologice auferūtur quotidie par uulis in baptismo ⁊ ēt penitētibus in iu-stificatione ⁊ ex actib⁹ nō gñant̃ tales hi tus. sed poti⁹ ecōuerso ex talib⁹ hitibus eliciūt̃ boni actus ex potētiis. vñ in habi tus acqsitis seqtur. q̃'es sūt actus tales sūt hitus. ſꝫ in habitib⁹ infusis ē cōtrari um. s. q̃les habitus sūt actus. Est tñ ne rum ꝙ sicut habitus acqsiti gñantur per actus. ita ⁊ generant̃ p̲ actiones. sed nō meritorias inquãtū tales. ¶Passiones ãt sunt illate ab extrinseco. vocat autē pas siones ph⁹ receptões obiector. Sumit̃ ⁊ aliter passiones vt dicãtur effectiones sicut dolor timor spes ⁊ gaudium.

De diuisione potētiar aie. Cap. 43

n Unc ad diuisiōeꝫ potētiar aie ac cedam⁹. ph⁹. 3. de aia igit̃ diuidit p̄ncipalr̃ aie potētias i cogitatiuã ⁊ motiuã. q̃s theolog⁹ appellat intelle-ctū ⁊ affectū ipm ãt affectū intelligit vo lūtatē. ¶Potētiar ãt aie q̃dam sūt sep̲ate a corp̲e. vt velle. ⁊ intelligē. ẜꝫ quas aia nō vtit̃ corp̲e. sed vtit̃ vtente corp̲e. s. fã tasia q̃ sic hꝫ se ad itellectū sic color ad vi suꝫ. vt ait ph⁹. 2. de aia. Quedã v̇o sunt vires insep̲abiles a corpore. vt vegetabi les. ⁊ sensibiles q̃ꝫtuꝫ ad op̲ationē. ⁊ q̃ꝫ-tuꝫ ad eēntiã. vt in brutis. Sꝫ in hoie se-p̲ant̃ vires iste a corp̲e q̃ꝫtū ad eēntiam lꝫ aia op̲ationes eorum exercere nō pos sit extra corpus. In brutis vero simplr̃ pereūt q̃ꝫtū ad vtrūqꝫ. Itē aia potētias quasdã hꝫ ꝯueniētes cū brutis. vt est sen sualitas. sensus p̲ticularis. sēsus cōi ima ginatio estimatio memoria. Quasdã hꝫ nō cōes cū illis. vt ē rō. ⁊ intellectus ⁊ hmõi. Itē aia hꝫ vires quasdã quo ad se. vt est rō. volūtas. liberū arbitriū. q̃s-dã hꝫ qbus corpori p̲miscet̃. vt ē vis nã lis. vital' ⁊ aialis de qbus dictū ē sup̄ ca. 41. Ex iam dictis pꝫ ꝙ potētie quedam sūt organice. quedã nō. Itē ex predictis collige ꝙ aia rõalis oēs potētias hꝫ aie vegetabilis ⁊ sensibilis. sed nō inq̃ꝫtum rõalis est. Uerū inq̃ꝫtū rõalis est addit i tellectū ⁊ liberū arbitriū. ⁊ hmõi. Et h̄ qd̄ dicit Greg. Omnis inquit creature aliquid cōe hꝫ hō. Hēt nãqꝫ hō cōe eē cū lapidib⁹. viuere cū arboribus. sentire cū aialib⁹ intelligere cū angelis. Quicqd enīꝫ virtutis aut nobilitatis hr̃e p̲ūt na-ture inferiores. hñt ⁊ sup̲iores. sed p̲fecti ori mō ⁊ nobiliori pp̲ hoc manifestatū est ꝙ oēs vires qbus cōicam⁹ cū brutis differūt spē. p̲ut sunt in nobis ⁊ i brutis

De differētiis potētiarum ipsius anime

Caplm 44

q Uattuor assignant̃ differētie vir-tutis intellectiue. ¶Prima dat̃ ẜm drãm nature sic intellectuo diuidit̃ i agē te ⁊ possibile ē. scdã dat̃ ẜm drãꝫ obie-cti. ⁊ sic diuidit̃ intellectus in speculatiuū ⁊ practicū. tertia assignat̃ ẜm drãm di-gnitatis. ⁊ sic diuidit̃ rō in p̲tē superio-rē ⁊ inferiorem. quarta datur ẜm com

paratiōnē ad actum ⁊ sic diuidit̄ intelle
ctus in hītum ⁊ in actū. in hītum qdem
cū pōt intelligere qñ vult in actū vō cū
actualiter ad intelligibile se ɔuertit. Dif
ferētia vō intellectus in effectu ⁊ eius q
dr̄ adeptus sumit̄ sm maiorē ⁊ minorē
pfectionē ipsius itellectus possibilis. Nā
cū intellectus possibilis recipit spēs cū lu
mine intellectus agētis tūc dr̄ intellecus
in effectu ⁊ ēt in hītu. Intellectus vō cū
respicit pfecte lumē sm formalē cōiūctio
nem. tūc vocat̄ intellectus adeptus. Di
ligenter aūt notādū ē q oēs differētie in
tellectū iam pdicte sumunt̄ vl' sm actū
vl' sm hītum. vl' sm modū intelligēdi
⁊ nulla sumit̄ sm diuisionē potētie co
gnitiue nisi prima tm̄. scđm quā diuidi
tur in agētem ⁊ possibilem.

De modo cognoscēdi. Cap. 45

Es cognoscit aliter deus. alit̄ an
r gelus aliter hō. Ipse.n. hō aliter
cognoscit deū p intellectū. aliter
p creaturas. Intellectus.n. diuinus co
gnoscit res ex se ipo. Intellectus aūt an
geli cognoscit res p species sibi ɔcreatas
q̄ sūt silitudines rerum. Sed intellectus
humanus cognoscit res p species abstra
ctas. a rebus particularib⁹ p sensū pri⁹
cognitis. Unde sciēdū q sicut sensus co
gnoscit res pñte obiecto. ⁊ sicut imagina
tio cognoscit abñte obiecto. ⁊ tm̄ cū appē
ditiis materie ita intellectus cognoscit si
ne appēditiis materie sub intētione vni
uersali. Aīa igitur p intellectum aliqual'r
cognoscit oīa ⁊ attingit. Cognoscit.n. deū
supra se. ⁊ seipam in se. ⁊ angelos iuxta se
⁊ qcquid celi ābitu cōtinet̄ īfra se. Quid
sit aūt modus cognoscēdi deū. nota q in
tellectus humanus nō cognoscit deū p
abstractiōes sicut alias res. ⁊ hoc ideo ē
q: silitudo abstracta simplicior est illo a
quo fit abstractio. deo aūt nihil simplici⁹
est. Alia rō est q: in abstractiōe oz cē pti
culare ⁊ vniuersale. pticulare qdē a quo
fit abstractio. vniuersale aūt.s. seipm ab
stractū. sed nihil hoꝝ cadit in deū. Sciē
dum pterea q p sensū cognoscimus p
ticularia. sed p intellectū vniuersalia. ⁊
qñ se intellectus ɔuertit ad pticulare vt
ipsū apprehēdat. tūc silitudo abstracta
a pticulari erit vniuersalis ⁊ nō pticula
ris. Itē nihil venit in intellectum nisi per
sensū ⁊ hoc fit duob⁹ mōis.s. vl' simpli
citer. vl' p accidēs. simpliciter qdem vt
qñ intelligimus sensibilia prius p sensū
apprehēsa. Per accidēs aūt. vt qñ intel
ligimus in sensibilia p effectū. Notādū
est ēt q aliud est res p cognitionē in in
tellectū venire ⁊ aliud est in re iam itel
lecta versari. q: tūc cognitio rerū p sensū
venit in intellectū. sicut dictū est. sed cū
intellectus iam apprehēdit. tunc delecta
tur ⁊ negociat̄ in illa. ēt sine sensu admi
niculo. ad cognoscēdum ista plenius no
ta vtrūq3 veꝝ esse.s. p pticularia cogno
scūtur p vniuersalia ⁊ ecōtra. vniuesalia
cognoscūt̄ p pticularia istud sic p3. q: du
plex est vniuersale. vnū.s. put est abstra
ctum. ⁊ aliud cōfusū v3 sm q est in pti
culari. Dicimus ergo q ad cognitionē
vniuersalis abstracti venimus p pticula
ria. sicut p3 in pueris in quibus pri⁹ ope
rat̄ sensitiua q3 intellectiua. q: prius co
gnoscūt pticularia p sensū ⁊ postea vni
uersalia p intellectū. Sic ⁊ philosophi in
uenerūt modū argumētandi p inductio
nem q: ex multis ppositionib⁹ pticulari
bus vnā ɔclusionē faciunt vniuersalem
hoc mō. Socrates est aīal. Plato ē aīal
Cicero est aīal. ergo ois homo est aīal.
Ecōtrario est in vniuersario ɔfuso. qñ
p talem vniuersalē venimus in cognitio
nem pticulariū. sicut p3 qñ vidimus ho
minē a remotis tūc nō cognoscimus. ni
si eius subām corporeā. s3 postea p mo
tum cernit̄ esse aīal. dū vero magis ap
propinquat cernit̄ esse homo. tādem co
gnoscit̄ esse petrus. Nota q sm phm i
libro de sensu ⁊ sensato plura. scire possu
mus. sed vnū solū intelligere. qñ scire di
cit hītum p quē plura scimus intelligere
aūt dicit actū q nō pōt in intellectū esse
duplicatus. intellectus.n. ad vnū solū se
pōt actualiter cōuertere. ⁊ hoc p3 q: qñ 24

qs agit duos actus rōnis simul vno tpe vnus est itellectus ⁊ alius memorie siue ↄsuetudinis verbi grā. Aliqs dicit horas ⁊ querit in libro ↄcordātias. vl' nūerat denarios. vnū illoꝝ. s. querere ↄcordātias ē actus intellect⁹. ſ3 aliud. s. dicere horas ē act⁹ memorie. sicut ēt aīal brutū sine regimine itellectus vadit ad dominum ad quā sepe viuit. Itē nota ꝙ ad intelligētiā rei nō reqrit̃ pñtia rei itelligibilis. sed pñtia silitudinis ei⁹ tm̄. qꝛ res nō cognoscūt̃ eēntiā. ſ3 ꝑ silitudinē. ⁊ ide ē ꝙ itellect⁹ adꝑhēdit remota sicut ꝓpinq̄.

De itellectu agēte ⁊ possibili. Cap. 46

Nunc de itellectu agēte ⁊ possibili spālit̃ ē dd̄. Intellect⁹ igr̃ agēs est q abstrahit spēs ab imagine siue fantasia. ⁊ sua irradiatioue facit vniuersales. ac ponit res i itellectu possibili na3 sicut ad vsu3 corporalē exigit̃ lux abstrahēs intētōes coloꝝ. i. silitudines a colorato. ⁊ ponit eas i aere. nō qdē ꝼm eēntia3 sed ꝼm intētiōe3. i. silitudinē. Sic intellectus agēs q est lux aīe ponit spēs abstractas a fantasia i intellectu possibili nō qdē actuauit̃ sed ꝼm intētionē. i. silitudine3 Quare aūt inter imagīatiōe3 ⁊ intellectū possibilē nō sīt potētie eiusdē spēi hec est rō qm̄ altera ē potētia aīe sensibil' altera aīe rōalis intellect⁹ āt possibil' dr̄. qꝛ pōt recipere tales spēs. ſ3 nōdū suscipit eas c⁹ exēplū ē tabula nuda nullā hñs picturā potēs ē āt hīe quācūq3. Sane cu3 intellect⁹ possibil' tales spēs receperit tūc sicut hēs supra ca. 3 1. vocat̃ intellect⁹ in effectu vl' in hitu. Cū v° illustrat̃ multitudine spēꝝ sensibiliū tūc ē itellect⁹ adeptus. Qualiter āt iste spēs remaneāt in itelletu possibile vl' q̄liter ad eas fiat ꝑ reminiscētiā ↄuersio ⁊ reuersio hēs supra in ca. 40. de memoria. Porro intellect⁹ agēs ⁊ possibilis differūt. sicut lux ⁊ illuminatū sicut ꝑficiēs ⁊ ꝑfectibile qꝛ vt dicit ph⁹ intellect⁹ agēs est oīa facere. sed itellect⁹ possibilis ē fieri. Et vt plenius inotescat notādū ꝙ sicut ad hoc ꝑ speculū aliqd videat̃. tria sīt necessaria. s. speculū q̄d aptū natū recipere ipssionē corporum obiectoꝝ. color: āt in corporib⁹ obiectoꝝ. ⁊ lux q̄ moueat̃ color corpoꝝ obiectoꝝ q̄ sine luminis influxu q̄tūcūq3 obijciat̃ nō sūt receptibiles a speculo sic siliter ad hoc vt aliqd in itellectu videamus o3 ꝙ sit intellect⁹ possibilis q aptus nat⁹ ē recipe spēs quēadmodū dictū ē de speculo o3 ēt ꝙ sint spēs speculate apud itellectū possibilē q h3 ipsas hitu cū sit locus spērum vniuersaliū. Sed sicut color i corpore nō mouet̃ nec spēs nisi mediāte lumine ipmūt̃ in speculo. sic nec fātasmata erūt actu intelligibilia nisi intellectus agēs irradiat ⁊ diffūdat sup eū lumē suū sicut lux sup colores vt sic ꝼm actū intelligibilia efficiāt̃.

De intellectu speculatiuo ⁊ practico. Cap. 47

Legtur d̄ itellectu speculatiuo ⁊ ꝑ̄ctico q ābo in cognitōe consistūt. Sed in hoc differūt qꝛ intellect⁹ speculatiu⁹ cognoscit veꝝ i rōe veri practic⁹ āt cognoscit veꝝ in rōe boni. Item intellect⁹ speculatiu⁹ vocat̃ cognitio speculatiua. ſ3 practic⁹ dr̄ cognitio affectiua itē finis speculatiui est veꝝ finis āt practici ē opus. itē ꝑ speculatiuū itelligim⁹ recte. sed ꝑ practicū recte viuim⁹. intellect⁹ practic⁹ vocat̃ opatiu⁹. qꝛ dr̄ a praxi. ꝙ est opatio. itē intellect⁹ practic⁹ diuidit̃ i rōe3 ⁊ synderesi3. Rō āt diuidit̃ i ꝑte3 supiorē ⁊ inferiorem de qbus ꝑ ordine3 dicendum est.

De rōe ⁊ ꝑtib⁹ ei⁹. Ca. 38

Ratio āt ē uis aīe. nō solū cognitiua sed ēt motiua. Ideo āt cū iudicat aliqd eē bonū vl' malū. ⁊ ibi sistit tūc dr̄ cognitiua. Si āt ꝓcedit āplius ⁊ iudicat bonū vt fiat sic dr̄ motiua. si vero ad hoc vltimū ꝓcedit vt nō solū iudicet eē bonū vt fiat. ſ3 ēt id appetit. sic dr̄ liberū arbitriū. qm̄ liberꝝ arbitriū apꝑhēdit rōe3 ⁊ volūtatē. Rō ꝑut se h3 ad bonū ꝑticulare diuit̃ in ꝑtē supiorē ⁊ inferiorē Superior ps diuinis ⁊ eternis intēdit. Inferior āt de trāsitoriis iudicat ⁊ ea disponit. Itē supior ps accipit rōnes ꝑ le

ges dininas. vt hoc est faciẽdũ qd̃ deus p̃cepit. Pars ãt inferior accipit rõnes p leges humanas. vt hoc ẽ faciẽdũ qd̃ ho nestũ est vl' q: expedit reipu. Jtẽ supior ps rõis dr̃ vis. q: lz vsq3 ad ɔtẽplatiões3 eternoꝝ. se extendat differt tñ ab intelle/ ctiua. q: itelligẽtia negociat̃ in eternis p modũ rõis vl' intẽtionis. Nõ ãt nõ sic. sed ɔferẽdo ꝛ rõcinãdo. Dr̃t ãt rõ alio modo ab intellectu qm̃ intellectus app̃/ hẽdit esse rei absolute. rõ aũt cũ coll'one vnius ad alterũ. inferior vero ps rõis dĩ multiplicat̃ q̃ circa res corpales versatur ɔiũcta est sensualitati. ꝛ sepe alicit̃ ab ea videt. n. sp porrigi pomũ sibi. i. illecebrã vicinã. Nõ tñ inferior ꝛ supior idẽ sũt in cẽntia. sed differũt i offm̃. Exẽplũ i ocu lo sursum ꝛ deorsum aspiciente.

De aie motiuis. Cap. 49

Irũ motiuaꝝ aie rõalis ẽ diuisio
v Diuidit̃. n. vis motiua in ipatiuã
ꝛ ɔsiliatricẽ. ꝛ effectiuã. ꝛ cõsilia

tricẽ simul ꝛ effectiuã. Uis ipatiua est li/ berũ arbitriũ ꝛ synderesis. Cõsiliatrix est ipsa ṽo que diuidit̃ in ptẽ supiorẽ ꝛ i feriorẽ. Uis affectiua est volũtas q̃ diui/ dit̃ i thelesyn. ꝛ bulysiz. Uis q̃ sil' ɔsilia trix ẽ ꝛ affectiua ẽ ipe itellect⁹ practicus.

De volũtate. Cap. 50

Inter dictas potẽtias prio dd̃ est de volũtate q̃ inter ceteras moti/ uas ẽ p̃cipua cũ sit generalis mo tor oiuz viriũ. Cũ. n. intellect⁹ app̃hẽdit aliqd vt bonũ. volũtas iperat virib⁹ affi xis ipsis organis. sicut visui ad vidẽduz auditui ad audiẽdũ. ꝛ sic de aliis sensib⁹ Silr̃ in motu vocali volũtas iperat vir tuti aiali q̃ est in neruis ꝛ in musculis. et ita mouet ad ãbulãdũ vl' currẽdũ. ꝛ ad hmõi siliã. sed fallit illud in potẽtiis aie vegetabilis in qbus volũtas suũ imperi um nõ exercet. Nutritiua ꝛ gñatiua. ꝛ augmẽtatiua. nõ fm̃ nr̃um arbitriũ. sed naturaliter operãtur. Uolũtas ãt i duas diuidit̃ ptes. s. in thelesiz. ꝛ bulysiz. i. vo lũtatẽ nãlem ad deliberatiuã. quarũ pri ma. s. volũtas nãlis dirigit̃ p sinderesiz scd̃a ṽo. s. deliberatiua p rõez. Nota q volũtas ꝓprie ꝛ stricte est tñmõ rõabi liũ. sed large dĩ etiã brutoꝝ esse iproprie ṽo quasi methaphorice. dĩ ẽt esse vege tabiliũ. vñ volũtas primo mõ sũpta. s. ꝓut est rõabilium ꝓprie volũtas dr̃. 2. modo ꝓut est brutoꝝ vocat̃ ꝓprie desi deriũ. 3. modo ꝓut est vegetabiliũ voca tur appetit⁹ inter potẽtias nulla ẽ liberi/ or q̃3 volũtas. q: nec obligat̃ organo sic imaginatio ꝛ estimatio. ꝛ hmõi nec cogi tur a bono. sicut intellect⁹ cogit̃ a vero. Uires ãt affixe organis imutant̃ necessa rio imutato organo qbus oibus volũtas caret vñ ait Aug. Nihil a deo in nr̃a ptã te est sicut volũtas. Si aũt scire volueris q̃re volũtas nõ cogit̃ a bono sicut intelle ctus a ṽo. hec est rõ. q: citra primũ. ni/ hil ita bonũ qd̃ nõ aliqd ipfectiõis hẽat sed aliqd ita verũ est. q: nihil falsitatis hz vt in hac ꝓpositõe qd̃libet totũ maius est in sua pte. vñ tali ṽo cogit̃ intellectus assentire. sed volũtas nulli bono creato cogit̃ adherere. itẽ volũtas vr̃ interduz cogi p inordinatũ appetitũ ꝓut volũtas qñq3 trahit hoiem ꝛ illicit vt bonũ sper nat ꝛ incõmutabile. ꝛ reb⁹ mutabilius adhereat. sed hmõi coactione libertas q̃ dã est. vñ Aug. Omne peccatũ a deo est volũtariũ qd̃ si non est volũtariũ non est peccatum

De synderesi. Cap. 51

Indereſis vis est motiua q̃ semp
s nata est figi in supioribus. nãliter
mouẽs ꝛ stimulãs ad bonũ. ꝛ ad

horrẽs malum. ꝛ in istis nunq̃ est errãs neq3 secũdũ sinderesim est peccare. Sci endũ qd̃ ois sinderesis nunq̃ extinguit̃ totaliter etiam in abolo ꝛ in dãnatis re/ manet in illis aliquis actus. Synderesis in quantũ ad instinctum boni ꝛ q̃tuz ad displicẽtiam mali culpe absolute ɔsidera te extincta est in diabolo ꝛ in dãnatis. se cundũ vero q culpa cõparat̃ ad penaz sic nõ est extincta in illis sinderesis ẽt in hũc modũ remanet in pena. Jsa. ca. 66 Uermis eoꝝ non moriet̃ hz igitur dis/

pñicētiā mali in cōperatiōe ⁊ collōne ad penā. De ꝯsciētia. Cap. 52.

H Oc nomē ꝯsciētia ꝯponit̄ ab hac ppositiōe. cuz. ⁊ hoc noīe scia. vñ cōsciētia dicit duo. s. sciētiā. ⁊ ſm hoc cōsciētia ē habit⁹ nālis. nō solū cogniti-uus. ſ; ēt motiu⁹. inclinat. n. aīaz ad ꝓse cutionē boni. ⁊ fugā mali. alio mō dicit ꝯsciētia acceptionē ex pte rōnis. qd nota tur in hac ppositiōe cū. Primo igr̄ mō put ꝯsciētia includit sciētiaz in se h; se si-cut supius. ⁊ cōiūgit̄ synderesi. ⁊ semp ē recta secūdo ꝯiūgit̄ magis rōni. ⁊ sic se h; sicut inferius. hoc mō recipit errorē ⁊ ꝯturbationē. in ꝯsciētia. n. ex pte inferio-ri bene pōt accidere error. Nā ratio cuz ꝯsciētia pti inferiori iungit̄. ⁊ h; versari circa pticularia in qbus sepe ꝯtingit er-rare. sicut p; in sigillo ꝯsciētie in quo sin deresis ꝓponit maiorē sic. nullū malum est faciēdū. rō assumit minorē. s. hoc est malū ꝯsciētia ꝯcludit. ergo nō est faciēdū Circa primā nō ē error. Circa scdā; qñq; est error. ⁊ ex hoc falsitas in ꝯclusiōe qñ q; oritur. Cauēda ē cōsciētia nimis lar-ga ⁊ nimis stricta. Naz prima generat presumptionē. scda desperationē. itē pri-ma dicit sepe malū bonū scda ecōtra bo nū malū. itē prima sepe saluat dānādu;. scda ecōtra dānat saluādū. no. ꝙ aliud ē ꝯsciētia aliud est timor ꝯsciētie tūc. n. est cōscia qñ qs ſnīaliter iudicat aliqd eē fa ciēdū vel vitādū. ⁊ cōtra talē ꝯscientiam facere. etiā si sit erronea pccm̄ est. S; cō tra timorē ꝯscientie facere nō semp ē pec catū. q: talis timor nō ē semp ex diffiniti ua ſnīa rōis p quā iudicet se te teneri ad aliqd ſ; ex eo ꝙ vacillat īter dubia nesciēs qd sit melius. vl̄ ad qd teneat̄ poti⁹. cū tñ nō omitteret qcqd sciret eē placitū di uine volūtati. De ꝯscia quoq; faciēdu; ꝙ qñq; respicit p̄teritū qñq; pñs. qñ-q; futurū. nā cōsciētia accusat de p̄terito remunerat de p̄senti ⁊ p̄caueat futuro. Preterita nāq; respicit vt qñ cōsciētia mētē reprehēdit de malo cōmisso. vl̄ de bono omisso pñtia aūt respicit ꝯtradicē do ei cuius p cōsciaz hūimus oppositū. Futura quoq; respicit. vt qñ instruit ⁊ stimulat mētē ad ea faciēda. vel vitanda ad que cōscia ipsa iudicat nos teneri qd aūt ꝯscientia se extēdat vt dictū est tam ad facta q̄; ad fiēda pōt colligi ex diffini tionib⁹ cōscie q̄ tales sūt. Joannes Da-ma. Cōscia est lex intellectus nostri Ba silius. Conscia est rōnale iudicatoriū Dif finitiōes magistrales st̄ iste. ꝯsciētia ē co gnitio sui ipsius. itē cōsciētia ē habit⁹ ani mi agēdoꝝ. ⁊ nō agēdoꝝ. itē ꝯsciētia est habitus mētis boni ⁊ mali discretiuus. itē cōsciētia est credulitas intētionē ad ali qd faciēdū. vl̄ nō faciendū animi delibe-ratiōe firmata. Error ꝯsciētie octo mo-dis causat̄ Primo ex ignorātia qñ. s. ne scit qcqd sit eligēdū vel declinādu;. De tali errore dicit̄ secūdo paralipo. 20. cu; ignoram⁹ qd agere debeamus hoc solū residui habemus vt oculi nostri ad te di rigātur. secundo ex negligētia vt cu; qs negligit conscientiaz discutere. vel si nescit se expedire negligit tñ ab aliis querere. 3. ex supbia vt quando qs hūiliat intelle ctum suum vt melioribus ⁊ sapientiori-b⁹ se velit credere. Cōtra qd Ap⁹. scde corinth. 10. Captiuātes oēm intellectum vestrū in obsequiū christi hoc ē ꝙ qlibet in credēdis plus d; cōsentire fidei q̄; sibi ⁊ in agēdis plus d; aliis credere q̄; sibi quarto ex singularitate qua hō sequens sensū ꝓpriū nō cōformat se aliis nec seq tur vias cōes bonoꝝ De his nūeri ca. x. Extrema castroꝝ cōsūpsit ignis. 50. ex affectu i ordinato q sepe inclinat ꝯscia ad id qd hō tūc appetit ⁊ sic facit eam a sua rectitudine deuiare. Seneca. Perit oē iudiciū cū res trāsit in affectū. 6. ex pu silanimitate qua quis timet nō timenda ſm rectū iudiciū rōis. Jsa. ca. 30. Dici te pusillanimes cōfortamini ⁊ nolite time re. 7. ex pplexitate qua hō se credit esse positū inter duo peccata. quorū alterum sit ipossibile declinare. S; sciēdu; ꝙ per plexitas nihil ē simpliciter. potest tamen quis esse pplexus ſm quid. i. ſm erro-

neaȝ cõsciẽtiã qua deposita erit liberat⁹
8. ex humilitate. ⁊ cordis puritate. Gregorius bona ꝝ mẽtiũ est ibi culpas agnoscere vbi culpa nõ ẽ. Error p̄missis septẽ modis acceptus reprehẽsibilis est nono vero modo laudabilis est imo nec error dici dȝ. sed humilis suoꝝ defectuum recognitio dũmodo nõ sit nimia.

De operibus anime. Cap. 53

a Anima ẽm diuersas potẽtias multas ⁊ diuersas hȝ opatiões. Ipsa .n. cognoscit verũ p intellectũ speclatiuũ affectat bonũ p intellectũ practicũ Discernit ãt oferẽdo inter bonũ ⁊ malũ veruȝ ⁊ falsũ p rõeȝ discernit sil' ⁊ elegit p liberũ arbitriũ. Cõsentit p volũtatem. Inuenit mediũ p ingeniũ stimulat ad bonũ p sinderesim. Aĩa ẽt in actib⁹ suis ordinẽ hȝ. nã qd sensus pcipit imaginatio repñtat. cognitio format ingeniũ inuestigat. rõ iudicat. memoria seruat. intelligẽtia apphẽdit. ⁊ ad õtẽplationẽ adducit. Aĩa p̄terea cognoscit res pñtes p sensuȝ abñtes vero p imaginatõeȝ res ãt i mã p pñtiã sui. In semetipsa aũt seipsuȝ per deflexionem sui supra se. Aĩa alios hȝ actus ptinẽtes ad corpus sicut est vegetare p virtutem nãlem sentire p virtutem animalẽ. ⁊ viuificare p virtutem vitaleȝ de quibus omnibus dictũ est supra.

De quãtite anime. Cap. 54

a Anima cũ sit simplex nõ hȝ q̃ztitatem dimissiuã. sed virtualẽ. vñ pȝ ꝙ aĩa ẽm eẽntiã nõ est in toto corpore sed in pte corpis determinata. ⁊ tñ ṽtutẽ isluit toto corpi ⁊ ad hoc põit. Calcidi⁹ exẽplũ de aranea q̃ i medio telle sue residẽs sentit quẽlibet motũ. siue interius siue exteri⁹ in tella factũ. Eodẽ mõ aĩa i centro cordis posita sine sui distentiõe totũ corp⁹ sibi vnitũ sẽsificat viuificat atqȝ mouet nec cõtra simplitatẽ aĩe ẽ ꝙ dñr tres aĩe eẽ. s. vegetabilis sensibilis. ⁊ rõabilis c⁹ intelligẽtia supius est expssa. Aĩa quoqȝ lȝ sit simplex tñ ẽm Boetiũ dñt i eo ꝙ ẽ. ⁊ quo ẽ sic ⁊ ãgelus ⁊ oẽ creatũ q̃ oĩa differt ẽȝ rõeȝ vniuersal' ⁊ pticlaris

De imortalitate aĩe Ca. 55

a Anima eẽ imortalẽ oñdit auctoritate ⁊ rõe. Sapie. 3. Iustoꝝ aĩe i ma. dei sũt ⁊ infra. Et spes illoꝝ imortalitatẽ plena ẽ. Itẽ in euãgelio. Querẽt homines mortẽ ⁊ nõ inuenient. Itẽ. G. loqt de malis inferni. Ibi mors sp viuit finis sp incipit ⁊ defectus deficere nescit. Iteȝ Ioãnis. 6. Qui mãducat me. car. ⁊ bi. m. san. hȝ vitã eternã. Itẽ p rões. Prima talis ẽ. Oĩs corruptio ex ɔtrarietate cãtur nihil ãt ẽ ꝙ sub ẽ aĩe ɔtrariet'. Itẽ aĩa capax beatitudinis ẽ sȝ deus vt ait Aug. ingẽti liberalitate replet oẽs creaturas p captu eaꝝ ergo ɔfert aĩe beatitudinẽ. sed ad beatitudinẽ spectat vita eterna ⁊ ppetua glia. Preterea si aĩa moreret' cũ corpore hõ nõ timeret' mortuus sicut nec lupus. nec canis mortu⁹. ergo relinqtur aliqd viuẽs post mortẽ hoĩs ꝙ timetur ⁊ hoc est aĩa. itẽ cũ de⁹ iustus sit hẽbũt iusti p̄miũ. ⁊ mali penã. sed hoc non fit in hoc mũdo. Cũ mali videãt' florere deducẽtes in bõis dies suos. vt dic̃ Job Boni ergo vbi florebunt. fiet eo⁹. ergo fiet alibi. sȝ hoc nõ põt eẽ nisi aĩa sit imortalis. Aug. Trãseũt in pñti tri. ⁊ prospera cũ tpe. sed cãcellatis manib⁹ more iacob eãdẽ redeũt sine fine mãsura. vt h̄ tribulati ⁊ afflicti sine fine gaudeãt. iocũdi ṽo ⁊ ditati penas eternas sustineãt. iacobus ca. 1. Oẽ gaudiũ estimate fratres cũ in varias tẽtatiões incideritis. Beda sup isto ṽbo. Ne indignemini fr̃es mei si male in mũdo florẽt. ⁊ vos patimini. qꝛ nõ est xp̄iane dignitatis in tpalib⁹ exaltari. sed dep̄mi. Mali nihil hñt i celo. vos nihil in mũdo. Sed spe illi⁹ boni ad qd tenditis qcqd in via ɔtingat gaudere debetis. Hie. Difficile imo ipossibile est vt pñtib⁹ qs fruat' ⁊ futuris. vt h̄ ventreȝ illic mentẽ reficiat vt d delitiis trãseat. vt in celo ⁊ i terra appeat gloriosus. i ẽ de⁹ fecit aĩam ad imaginẽ ⁊ silitudinẽȝ suã sed deus est immortalis ergo ⁊ anima.

De libero arbitrio. Cap. 56

l Iberũ arbitriũ est vt ait Aug. fa

cultas rõis ⁊ volũtatis q̃ eligitur bonũ
grã assistẽte. malũ vͦ grã desistente. in
hac diffinitõe simul ponit̃ rõ ⁊ volũtas
Rõ qdem vt ꝯsiliarius volũtas ãt impa
tor. nã rõ dicit aliqd esse bonũ vl̃ malum
Volũtas dicit fiat fiat. nota libertas libe
ri arbitrii est libera a coactione sufficienti
sed nõ libera a coactiõe efficiẽti. nulla. n.
coactio exterior est cã sufficiẽs vt aliqd fi
at. lʒ qñqʒ fit efficiẽs. vt pʒ in multis qui
coacti sũt negare xp̃m ꝑ tormenta. qm̃ in
hmõi coacta volũtas. Volũtas est vt ait
Aug. Q̃ñ peccator retrahit̃ a grã tũc ñ
destruit̃ libertas liberi arbitrii. q2 cecus
vel fessus. vl̃ claudus in foueã cadẽs qñ
extrahit̃ nõ fit eo inuito. Libertas liberi
arbitrii triplex est. s. a necessitate a pecca/
to a miseria. ¶Prima libertas est nature.
scd̃a grẽ. tertia glĩe. itẽ prima est bonoꝝ
⁊ maloꝝ. scd̃a tm̃mõ est bonoꝝ. tertia ĩ
celo regnãtiũ. Ex his pʒ ꝙ libertas ma
loꝝ est velle peccare. sed libertas in para
diso fuit posse nõ peccare. nec posse tur/
bari. ¶Pʒ ergo ꝙ liberũ arbitriũ ẽ tã in
bonis q̃ʒ in malis. q2 ĩ bonis ẽ tm̃mõ ser
uitus miserie in malis ãt est ⁊uitus mise
rie ⁊ pcc̃i. sʒ ĩ p̃ma ẽ liberimũ. qm̃ ois ta
lis seruit⁹ destruit̃. No. ꝙ lʒ de⁹ nõ pos
sit male facere ⁊ sil̃r angelus ⁊ aĩe bone
vl̃ beate. tñ ẽ in eis liberũ arbitriũ. q2 bo
nũ eligũt ⁊ malũ declinãt. nõ ex infirma
necessitate. sʒ libera volũtate. Eodẽ mõ
dõ est de diabolo. q2 hʒ liberũ arbitrium
bonũ tñ sꝑ respuit. ⁊ malũ eligit. sʒ hoc
nõ facit in eo violẽta coatio. sʒ volũtaria
obstinatio. Liberũ arbitriũ hʒ se in qbus
dã idᵉferent̃ ad bonũ ⁊ ad malũ. vt ĩ pri
mis ꝑentib⁹ añ lapsũ. In qbusdã pl⁹ se
hʒ ad malũ q̃ʒ ad bonũ. vt ĩ generbtis p⁹
baptismũ. In qbusdã se hʒ ad bonũ. q̃ʒ
ad malũ scĩficatis in vtero. In qbusdã se
hʒ necessario ad malũ. vt in fidelib⁹ nõ
regeneratis. In qbusdã se hʒ necessario
ad bonũ vt in cõfirmatis. sicut fuit beata
virgo post conceptionem filii.

De natura corporis hũani. Ca. 57

Homo grece ãtropos dr̃. i. arbor
euersa. hʒ. n. caput cũ capillis ad modum
radicis brachia vͦ cũ cruribus sũt q̃si
rami. Solus homo est lõgi ⁊ lati corꝑis
solus ẽt hõ est erecti corꝑis. ⁊ hmõi rõ
duplex est. s. nãlis ⁊ moralis. Nãlis rõ
est q2 in aliis aĩalib⁹ abũdat ĩ capite mã
terrea deprimẽs. ⁊ deficit calor erigẽs ꝙ
nõ est in hoĩe. Est ⁊ rõ moralis vt. s. re/
ctitudo stature corꝑis attestet̃ rectitudi/
nẽ mẽtis sursũ ad celestia tẽdẽtis. Accidẽ
tia aĩe trãsmutat corpus. q2 forma dele/
ctabilis imaginata mouet corpus sicut tri
stabilis. ⁊ iõ Auic. ait ꝙ mutũ tristis ac
leprã timẽs. erit aliqñ leprosus. sicut ecõ
uerso ꝙ corꝑis passiões redundãt in aĩe
turbationẽ. sicut pʒ in sõno. Itẽ ꝑtes cor
ꝑis hũani hñt silitudinẽ toti⁹ mũdi. q2 tã
ta est distãtia iter extremitatis duoꝝ lõ
gorũ digitoꝝ vtriusqʒ manus quãta est
auertice capitis vsqʒ ad plãtã pedis. sic
tanta ẽ distãtia a cenith capitis ad oppo
sitũ tropiũ in celo quãta ẽ ab oriẽte in oc
cidẽtẽ. Corpus humanũ ex q̃ttuor elem̃
tis cõpositũ ẽ. sed apparet terra in ossib⁹
⁊ in carne. Aqua vͦ in hũorib⁹. s. sangui
ne flumate. collera. melãconia. Aer ꝯti/
net̃ in pulmone. ⁊ hoc pʒ. q2 sꝑ in motu
est nã pulmo vẽtilabrũ cordis ẽ ne nimio
calore dissoluat̃. Sʒ ignis ꝯtinet̃ ĩ corde
⁊ iõ inferi⁹ est latũ. ⁊ suꝑius acutũ quã
formã ab igne retinet. Mẽbra corporis
triplicia. Sũt. n. q̃dã redicaria. vt cere/
brũ. epar. cor genitalia inter q̃ tria prima
sũt de cẽ indiuidui in qbus vt supradictũ
ẽ sedẽ hʒ spũs nãlis vitalis. ⁊ aĩalis. sed
mẽbra genitalia st̃ ad ꝯ⁊uationẽ spẽcialia
st̃ m̃bra de⁊uiẽtia. vt vene artherie ⁊ ner
ui ꝑ q̃ vehit̃ ille triplex spũs vt h̃ʒ sup̃
alia st̃ mẽbra officialia vt man⁹ ⁊ pedes
⁊ h⁹i. Sũt ẽt mẽbra tã artificialit̃ ordia
ta. vt mutuo deseruiãt. nã suꝑiora inferi/
orib⁹ ãministrãt subuẽtionẽ. vt pʒ ĩ ocu
lis. Itẽ inferiora p̃bẽt suꝑiorib⁹ suppor/
tationẽ. vt pʒ in pedibus ⁊ crurib⁹ q̃ to
tũ põdus alioꝝ mẽbroꝝ sustinẽt. Itẽ me
dia iꝑtuũt̃ vtrisqʒ defensionẽ ⁊ necessa
rioꝝ acq̃sitionẽ. vt pʒ ĩ mãib⁹ ⁊ brachiis

Item sic sũt ordinata vt mutuo sibi condoleãt. Nã si vnũ mẽbrũ dolet ꝯdolent ei oĩa mẽbra. ⁊ hoc ꝑꝑ cõnexionẽ ⁊ colligationẽ. Itẽ sic ordinata sũt vt qñ mẽbrũ deficit alia mẽbra eiꝰ defectũ supplẽt. vñ videmus aliquos carẽtes manibꝰ comedere cũ pedibꝰ ⁊ alios carẽtes pedibus cũ manibꝰ ãbulare. Itẽ sic ordinata sũt vt vnũ mẽbrũ piculis se exponat ꝓ alio vt pȝ in capite ꝓ cuiꝰ defensiõe alia mẽbra piculis se exponũt. Itẽ magnus dolor in vno mẽbro facit minorẽ in alio nõ sentire. Itẽ mẽbra quoꝝ motus subest libero arbitrio tã ꝓ̃ptã obediẽtiã ꝑ̃ant vt inter ipsum volũtatis ⁊ executionem operis q̃ si nulla mora videat̃ ⁊ hãc obediẽtiã videmus seruare oculũ in videndo. lingua in loquendo. os in comedẽdo manus in operando ⁊ hmõi.

De physonomia hoĩs. Cap. 58

d Iuerse mẽbroꝝ dispositiões ꝓm artẽ physonomie diuersos affectꝰ ac mores indicãt in hoĩe ñ ꝙ ista signa necessitatẽ ĩponãt moribꝰ hoĩuȝ. ſȝ ostẽdãt iclinatões nãc q̃ tñ retineri põt freno rõis. Sequamur igit̃ in hoc tractatu huius artis magr̃os auctores. s. Aristotelẽ. auicenã Cõstam. Philomenem Loxiũ. Palemotũ incipiẽtes a cõplexionibꝰ. Melãconicos. tristes ⁊ graues esse dicimꝰ sanguineos vͦ opposita hẽre videmus. Colerici faciles sunt ad iras ⁊ fleumatici pigri sũt. ⁊ sõnolenti. Physonomie textus dicit qd̃ masculinus vehemẽs ẽ ad ipetus studiosus ⁊ aiosus. Femine ãt misericordes sũt ⁊ timide. Capilli molles ⁊ rari hẽs ingeniũ ꝓloquũt̃ Itẽ capilli crispi ꝓnũciãt tumidũ. ⁊ lucri cupidũ. Itẽ capilli depressi nimium ⁊ fronti iminẽtes ferum declarãt aĩum. ⁊ his cõcordat capitis vrsini capillatura. Itẽ capilli flaui ⁊ grossi ⁊ albi indicãt indociles. Capilli vͦ subnigri si sint moderate tenues mores indicãt bonos. ⁊ bonã hoĩs indicãt ꝯplexionẽ. Caput nimis magnũ stolidũ indicat. Caput aũt globosum ⁊ breue est sine sapia ⁊ memoria.

Itẽ caput humile supersus ⁊ quasi planũ insolẽtie ⁊ dissolutõis dat inditiũ. Itẽ caput oblũgũ aliquãtulũ ⁊ maleo simile hoĩez circũspectũ ac ꝓuidũ idicat. Frõs angusta nimis indocilẽ ⁊ voracem declarat. lata vͦ paruitatẽ signat discretiõis. Sed rotũda designat iracũdiam. Item humilis ⁊ demissa signat verecũdiam. ⁊ nõ admittẽtez turpia. Itẽ quadrata ⁊ moderate magnitudinis magne sapiẽtie ⁊ maganimitatis est indiciũ. Supcilia arcualia q̃ cõiunguũtur vsq3 ad cornu nasi signãt subtilẽ ⁊ studiosuȝ in oĩbus operibus suis. Si aũt ibidẽ coeũt tristez hominẽ ⁊ parũ sapiẽtẽ dmõstrãt. Si ãt arcuositas declinat ad tpa. ⁊ ad gibositatẽ gẽnarũ signãt negligẽtẽ. Item supcilia si sint lõgoꝝ ⁊ multoꝝ pilloꝝ signãt ferũ ⁊ magna meditãtẽ. Oculi q tãq3 guttule nitoris relucẽt mores cõpositos indicant qñ varie mouent̃ vt mõ currãt. mõ qescãt. signãt mala reuolui iã in aĩo. ſȝ nõdũ esse ꝑpetrata signãt. Oculi glauci splẽdor tñ micãtes signãt audacẽ ⁊ pugilez ad maliciã. Oculi nigri trementes. ⁊ obscuri designãt potatori vini. ⁊ intẽꝑantiã veneris. Oculi pure nigri signãt ibecilez ⁊ sine v̾tute aĩuȝ ⁊ lucri auidũ. qñ ãt guttule rubentes aliq̃tulũ ibi sũt ⁊ tñ nigre appent aĩuȝ istũ ꝓbũ ⁊ ingeniosũ ostẽdũt. Ubi ãt in nigris oculis gutture vehement̃ rubent. ⁊ alique tẽdũt ad q̃dr

turã ⁊ q̃dam sũt palide. q̃dam glauce. ⁊ circuli q fori secus ambiũt pupillas sunt sanguinolenti. ⁊ sũt magni oculi ⁊ nitor pupilli moueat̃ vt mouet̃ palpebra talesi inq̃tũ oculi signãt aĩum q oĩum excedat more ferarũ qcqd. n. nefandoruȝ cogitari potest talibus oculis ꝑpetrabile est nec etiam a domestico cessabunt sanguine. Oculi nimiũ ꝓminentes rubicundi. ⁊ parui linguã declarant affrenatam ⁊ corpus instabile. Oculi acute intuentes si sunt humidi indicant hoĩem veridicũ ac inagẽdis velocẽ ꝓuidũq3. Oculi q frequẽter claudũtur. ⁊ frequent̃ reserantur timidũ ac imbecillẽ declarãt. Oculi mul-

d 4

te aptionis signant stultū ⁊ inuerecūdū.
Si aūt multe clausure sunt signāt mobi
lez ⁊ incōstātē i oibus factis suis. Aures
ꝓminentes ⁊ valde magne signāt stoli/
ditatē ⁊ garulitatē. ⁊ iprudētiā. sꝫ valde
parue malignitatis sūt indicia. Aures ni
miū rotūde indocilē signāt. Aures oblō
ge ⁊ anguste inuidie signa sūt. Aures la
cētes ⁊ supra caput applicate pigritia de
signāt. Gēne grasse signāt ignauiā et sō
nolētiā nimiū aūt tenues malignitatem.
Gēne rotūde inuidie arguunt. Nares
patule alacritatis ⁊ fortitudinis dāt indi
ciū. lōge vero tenues mobilitatis signuꝫ
hñt. Nariū autē ps q̄ iuxta frōtez est si
nec alta nec humili. sꝫ eq̄li linea descēdat
virile signū ē. ⁊ ꝯstātiā demonstrat siue
prudētia. Nares minores debito furibꝰ
asignātur. Ois vultus cū plenus ē ⁊ cras
sus ignauū ⁊ voluptatibꝰ deditū signat
vultus dependēs cogitatorē subdolū in
dicat. Labia tenua in ore maiori si supe/
rius labiū aliquātulū exuperet sup iferiꝰ
magnanimū indicat ⁊ forē. Tenua ve
ro ⁊ parui oris imbecilem aīuꝫ ⁊ versu
tū indicāt. Labia vero soluta aliquātulū
ab ore depēdētia inertem demonstrant.
Nā in asinis ⁊ equis antiqs hoc signuꝫ
īuenit. Os parū cōuenit iā vultibꝰ mu/
lierum q̄ꝫ hoibus effeminatis. Os quod
vltra modū dilatat voracē. indicat. ⁊ im
mite. ⁊ ipiū. Talis. n. oris ritus marinis
mōstris ꝯuenit. Mētū plixū aliquātu/
lū demōstrat minus iracundū ⁊ minus
ꝑturbatū. Qui paruū ⁊ breue mētū ha/
bēt imites sūt ⁊ inuidi. Hoc. n. plato ad
serpētes ꝑtinere referebat. Tulius ē mē
tū cōmēsuratū. fm aliqd quadraturam
accedēs. Mētū si iprolixū distēdat do/
lis assuetū ostēdit. Vos exn̄s similis vo
ci ouiū aut capraꝝ stultitie hꝫ idiciū. Qd
āt i moꝫ auiū de facili fiūt leues. Vox te
nuis quasi lugubris tristē idicat ⁊ suspici
osū. quoꝝ vox i nares incurrit. ita vt na
res ꝯsonēt mēdaces sunt ⁊ maliuoli. ac
malis alienis gaudētes. Ceruix lōga ⁊ te
nuis eū signat q maligna mediat. Cer/
uix rotūda ꝓbat virtutē aī ⁊ corꝑis hu/
militatē. Ceruis breuis indiciū est eius q
cū temeritate audax ē. Ceruix nimis ere
cta insolētē. ⁊ cōtumacē dicit. Pectus q
dē multis carnibus congestū indociles ⁊
ignaros indicat. Pectus qd lōgius ē q
vēter prudētē indicat. Pectus si nimie/
tate pilloꝝ cū vētre tegat signat hoiem
istabilē ⁊ animū sine religiōe ⁊ pietate.
Cū āt solū pectus capillos ꝓfert animo/
sū designat. Humeri tenues ⁊ q i acumi
ne acumine erecti sūt insidiosum indicāt
hoiem. Brachia qñ in tāta ꝓlixitate extē
dunt vt erecto corꝑe extremitas mediī
digiti appropinquat ad genu. sꝫ forte mē
sura quattuor digitoꝝ deficiet humiles
dicit hoies ⁊ fortes. cū aūt ꝓlixitas. hec
ad femur desinit. vl' parū vltra declarat
hoies maliuolos ⁊ malis alienis guadē
tes. Manus nimiū breues ⁊ exigue. for
tes. designat ⁊ sagaces. Crasse manus si
digitos breues ⁊ vltra modū hñt decla
rāt tergiuersorē insidiosū ⁊ furē. Manꝰ
indomite. i. intorte ⁊ tenues loquaces si/
gnāt ⁊ voraces. Vngues albi ⁊ plani ⁊
molles ac tenues ac obrubtes ⁊ bene ꝑ
lucidi optimū ingeniuꝫ idicāt. Vngues
influxi ⁊ curui iprudētes idicāt ⁊ rapa/
ces. Vngues breues nimiū declarāt ma
lignū. Digiti collecti ⁊ globati auarū di
cūt ⁊ malignum. Digiti parui ⁊ tenues
stultū demōstrāt. Digiti vero parui ⁊
grossi inuidū idicāt ⁊ audacē. Latera te
nua ⁊ angusta ⁊ depressa timiditatez in
dicāt. Latera refecta carnibꝰ ⁊ dura ostē
dūt hoiez indocilē. ⁊ hec enim ad ranas
fm platonē referūt. Pars cruris que
sub genu est q̄ vocat sura qñ plena est ⁊
quasi graulda intēperatū hoiez signat ⁊
imprudētē. molles sure effeminatis assi/
gnāt. Pedes grossi ⁊ breues valde in/
firmū hoiem indicāt. Pedes nimiuꝫ ꝓ
lixi ꝑtinēt ad hominē dolosū. Pedes ꝑ/
tenues ⁊ breues ꝓdūt hominē malignū
Qui lōgis passibus incedūt magnanimi
esse solēt ⁊ efficaces. q celeriter incedēdo
se cōprimit ⁊ vultu deducit atq꜠ totum

corpus implicat signat timidũ paruũ ꝛ
versutũ. Qui breues passus hꝫ eũdoqꝫ accelerat malign⁹ eẽ dicit̃ ꝛ imbecil' Color cutis niger versutũ idicat. Color alb⁹ rubeusqꝫ fortes aiosusqꝫ ondit. Color vehemẽter alb⁹ cũ palore defectũ virtutis signat ex nimia victoria fleumatis. Color ignit⁹ lucẽtib⁹ oculis ad isaniã vgit. Color medi⁹ inter nigrũ ꝛ albũ q declinat i brunũ si clarus est ostẽdit virũ bonũ ingenii ꝛ bonorũ morum.

De regulis generalis physonomie. Capitulum. 59.

G Eneraliter igit̃ tenẽdũ ẽ ꝙ membra q̃ in ꝓportiõe naturali sit quo ad figurã. colorẽ q̃titatẽ. sitũ. ꝛ motũ indicãt mẽtis bonã habitudinẽ naturalẽ. Mẽbra vero que nõ habẽt ꝓportionez debitã in figura. quantitate. situ. ꝛ motu q̃litatẽ puersaꝫ mẽtis indicãt. Preterea plato dicebat. ꝙ q̃cũqꝫ similitudo aialiũ aliquoꝝ in hoibus ẽ tales hoĩes ẽt taliũꝫ imitãt̃ mores. Nota insup ꝙ licet p signa mẽbroꝝ naturaliũ mores hominum cognoscãtur. nõ tamẽ iponũt necessitatem ſꝫ tm̃ ostẽdũt inclinationẽ natura. nec sp denũciãt affectus hominũ. ſꝫ frequẽtant ꝓbabiliter. Itẽ ꝓpter signa ꝓferẽda exteriora. de qbus dictũ ẽ nõ statim ꝓferẽdũ est iudiciũ. q: forte signũ ẽ p accidẽs. ꝛ nõ per naturã. ꝛ forte victũ est p ꝯtrariam consuetudinem ꝛ freno rõnis tenetur. vnde narrat ari. ꝙ discipuli hippocratis. detulerunt philomeni excellenti physonomo figuram hyppocratis. qui ꝓnũciauit de ipso ꝙ eẽt vir luxuriosus. Illis autẽ idignantib⁹ ꝛ culpãtib⁹. Philomenẽ. ꝙ de optimo viro taliter iudicasset retulerũt hoc hippocrati q cõfessus ẽ philomenẽ hoc recte iudicasse. ſꝫ ex amore philosophie ꝛ honestatis sui cordis cõcupiscẽtiã dixit se vicisse ꝛ accepisse per studiũ. qd nature fuerat denegatũ. Deniqꝫ sciẽdũ est ꝙ signa exteriora nõ referunt̃ nisi ad eas passiones que naturaliter in sunt hoĩ. sicut ẽ ira. cõcupiscẽtia ꝛ huiusmodi. nõ autẽ ad eas que sunt aie solius sicut ẽ musica. geometria. ꝛ similia. Sciẽdũ quoqꝫ ꝙ in oculis principaliter cõsistit ois ꝑfectio physonomie. ꝛ si oculorũ iudiciũ cõfirmat ceteroꝝ membroꝝ iudicium tunc ratum dixit Aristo. esse iudiciũꝫ. vt in leprosis. Si aũt cõtrariant̃. tũc ꝑualẽt iudicia oculorũꝫ ꝓpter qd omnes physonomi affirmauerunt oculũ esse verũ cordis nuncium.

De toto homine. Cap. 60.

P Ostq̃ expeditũ est de homine ex pte mẽtis. ꝛ ex pte corpis. nunc dd ẽ de ipso ꝓut est cõposit⁹ ex vtroqꝫ vbi spãliter ondit̃ dei potentia. q: naturas tã distãtes cõiũxit in vnã ꝑsonã. s. naturã corporeã ꝛ incorporeaꝫ q̃ maxime distãt in ꝑdicamẽto substantie. Preterea cũ eẽt vna sola creatura que hẽbat intus cognitionẽ p intellectũ. vt angelus. ꝛ alia que habebat cognitionẽ foris per sensũ vt qdlibet aial brutuꝫ fieri debuit creatura ad ꝯpletionẽ ꝛ decorem vniuersi pp ꝑfectionẽ vniuersitatis que hac duplici cognitiõe esset ꝑdicta. vt posset legere in libro scripto int⁹ ꝛ foris hoc ẽ in creatore vt in opere suo. Unita ẽ aia corpi multiplici rõe. ſꝫ sepata dignior videret̃. Prima rõ est vt p ꝯiũctionẽ taꝫ disparium naturarũ erigeret̃ mẽs ad sperãdã illã vnionẽ q̃ erit inter aiam ꝛ spũꝫ increatũ. Alia rõ ẽ. vt aia seruiẽdo deo in corpe hẽat maius merituꝫ. q: vbi maior pugna. ibi maior victoria ꝛ p ꝯñs maior corona. Difficultas. n. operis multũ valet efficaciã merẽdi. Tertia rõ ẽ pp ꝯplemẽtũ vniuersi. Cũ. n. sicut dictũ ẽ quedã esset creatura pure spiritualis quedam pure corpalis cõueniẽs fuit fieri creaturã mixtã. s. ptiꝫ spũalẽ ꝛ partiꝫ corpalez Quarta ẽ q: sicut corpus vnuꝫ valet ad fructũ pnie. sic post mortẽ resuscitatũ valebit ad ꝯfirmationẽ stole duplicate. quia nõ solũ aia. ſꝫ ẽt corpus premiabit̃ dote sua. Quinta rõ est q: hõ ex defectu corporis multã habet materiã humiliatõs iuxta id humiliatio tua in medio tui. Sicut aia ex cõiunctiõe ad corpus pla cõse

quitur bona. sic ꝛ multa cōtrahit incom
moda. ¶Primo peccati originalis inqui/
nationem. Job .13. Quis potest facere
mundum de imūdo scie conceptum .2.
peccati pnitatē Gen. viii. ¶Proni sūt sē/
sus hoīs ad malū ab adolescentia sua.3.
opādi bene difficultatē. puer.24. ¶Per
agrū hoīs pigri trāsiui ꝛ ecce totū suffo
cauerāt spine.4. itellect⁹ hebetudinem.
Sapie.9. Corpus qđ corrūpit᷑ agrauat
aiaꝫ.5. ɔtinuā īpugnatōeꝫ.5. caro ɔcupi
scit aduersus spūꝫ ꝛc. sexto curarū solli
citudinē. math. sexto. Di. vo. ne. sollicit
sitis aie vrē ꝛc septio passionū mltiplici
tatē. Job.13. Hō natus de mulier᷑ breui
viuēs tpe replet⁹ multis miseriis . octa/
uo glīe retardationē gliam .n. pcipē nō
possum⁹ qꝫdiu i corpe ɔtinemur pp hoc
Ap⁹. cupiebat dissolui ꝛ esse cū xpo.

De pprietatib⁹ hoīs. Cap. 61.

Proprietates hoīs sūt discernē in
ter honestū ꝛ turpe. vñ ꝛ solius
hoīs ꝛ honestū pseq cū oīa bruta
nisi vtilia ꝛ dlectabilia psequūtur. Itē pas
siones ordinare ad inuicē rōe. Supra mū
dū p intellectū eleuari. ꝛ iō qñ aliqs per
adhesionē in terrenis se mūdo inferiorē
facit iā qsi honore humanitatis exutus p
ꝑetatē accipit bestie ita vt dicat᷑ ferꝫ p cō
cupiscētia porcus. p irā canis. p rapinam
leo. ꝛ sic de aliis. qđ plato vocauit scđaꝫ
aiarū incorruptionē qđ qdā male intelli/
gētes crediderūt platoneꝫ dixisse ꝙ aie
exeūtes de corpe intrabāt bestias qđ fal
sū est. Amicitiā hre fm oē genus amici/
tie ꝛ in hoc differt a brutis q̄ nō habent
amicitie spēꝫ nisi q̄ delectatiōis ē vl' cum
nutritiua. ꝛ huiusmōi. Intellectib⁹ theo
ricis eminētib⁹ speculari ꝛ delectari i ta
libus. verecundari in turpi ppetrato pp
qđ inemēdabiles dñr inuerecūdi qꝛ in
aliquo mutati sūt a rōis honore peccori/
nā naturā assumētes. ¶Perfecte esse cō/
iugale aial eo ꝙ legib⁹ ordinatas faciāt
honestates nuptias. Ciuile aial esse. quia
distributiōes. ꝛ cohabitatiōes ꝛ federa
pugnas pfectas hꝫ vrbanitatib⁹ ordina
tas. Discipline esse perceptibile ppter
rationis vsuꝫ. Esse aial māsuetū. Nam
pp ciuitateꝫ hꝫ esse aial risibile. Esse aial
gloriosū ppter pfectas gaudēdi rōes q̄
soli ɔiugūt hoī. Esse microcosmū .i. mi
norē mūdā eo ꝙ de oibus creaturis ali/
qd hēat hō. vꝫ eē cū lapidibus. vegetari
cū arboribus. sentire cū aialibus intellige
re cū āgeli ex duplici natura ɔpositū eē
s. corpalia spirituali creaturaꝝ eē dignissi
mā. Esse aial rōale ꝛ mōtale. Humana
fragilitas i hoc cōsistit ꝙ in hoīe ē assidui
tas deficiēdi. ipossibilitas standi. facilitas
cadēdi. difficultas resurgēdi vilitas nas/
cēdi icertitudo moriēdi. Defectus huma
nus ē qꝛ quicqd habem⁹ aliūde habem⁹
imꝑfecte habem⁹ insup amittere possu/
mus. In hoīe. quoqꝫ ē moriēdi necessi/
tas. ꝛ hec vl' illata necessitas sicut fuit in
adā. vl' innata sicut est i nobis. vl' assum
pta sicut fuit in christo.

De primis parētibus. Cap. 62.

Summa bonitas volēs cōicar᷑ bo
nū suū cū aliis fecit creaturā rōa
lē q̄ sūmū bonū intelligeret itelli/
gēdo amaret amēdo possideret possidē/
do beata eē. Fecit autem deus hominēꝫ
formādo corpus ei⁹ p ministeriū angelo
rum de limo terre in agro damasceno. ꝛ
inspirauit in faciē ei⁹ spiraculū vite .i. ani
mā creauit quā corpori facto vniuit. fa/
ctus ē autē hō ad imagineꝫ ꝛ similitudi/
nē dei potiusqꝫ angel⁹ cōueniētiā hꝫ ho/
mo cū deo intus ꝛ extra. qđ nō hꝫ ange
lus. Intus .n. hꝫ cōuenētiā fm memori
am intelligētiā. ꝛ volūtatē. sicut angelus.
Nā sicut a patre ē filius. sic ab homine
homo eiusdē nāe. ¶Preterea sicut deus
ꝑlatus est omni creature simplicit᷑. sic hō
i suo vniuerso ps.9. Oia subiecisti sub pe.
ꝛc. Itē sicut deus vbiqꝫ ē sic aia vbiqꝫ ē
in suo habitabili .i. in corpe. nō qdēꝫ per
essentiā sꝫ p potētiā. Dignitas humana
est in hec ꝙ deus fecit hoīem rōne sapiē
tē. vita innocētē dño potēteꝫ. primū nota
tur in hoc ꝙ homo factus ē ad imaginē
dei fm ꝙ ad dei similitudinē. tertiū qꝛ p

positus est homo cunctis animātibus. ⁊
aliis creaturis que omnia sibi fuiūt. Et
nota ꝙ volūtati bonorum hominuȝ nō
solum subdit̃ creatura. ſȝ etiā ipse deus.
p̄s. cxxxiiii. Volūtatē timētiuȝ se faciet.
⁊c. Itē angeli qui deputātur ad custodi
am. Item demone qui dātur ad exerci-
tiū bonorū. Iteȝ hoīes boni qui sūt socii
tribulationē. Item homines mali q bo-
nos magis ꝓmouēt persequēdo q̄ȝ pos
sēt facere seruiēdo Corpus tale dedit de
us primo hōi ꝙ aīe subiectū esset vt esset
obtēperās sine rebelliōe esset ꝓpagabile
sine libidine. esset vegetabile siñ mortali-
tate. esset ꝓportionabile quo ad cōplexio
nē equalē esset quoqȝ aīe cōforme vt sic
anima erat īnocens. ⁊ tamē poterat pec
care sic corpus esset impassibile. vt tamē
posset in mortalitatē incurrere. ⁊ idō po-
terat mori. ⁊ nō mori poterat hr̃e suffi-
cientiā ⁊ indigētiā. poterat obtempera-
re ⁊ rebellare. ⁊ hoc fuit rōe nature de-
fectiue ex nihilo create nec ꝑ gloriaȝ cōfir
mate. Fuit tamē corpus ita cōdituȝ vt in
eo esset nulla pugna rebellionis nulla ꝓ-
nitas libidinis. nulla diminutio vigoris
nulla corruptio mortis. Hec autē īmorta
litas corpis. Ade principaliter fuit ab aīa.
sicut ab influēte a corpe ꝓ equali cōposi
tione sicut a disponēte a ligno vite. sicut
a vegetāte. a regimine vero diuine potē
tie. sicut ab interius cōseruāte. ⁊ exterius
ꝓtegēte. Factus est itaqȝ hō absqȝ oī cul
pa ⁊ miseria. nec ad culpā hūit fomitis
icitamētū. Insup datū ei quadruplex ad
iutoriū. Primū ad recte volēdū. qd est
cōscia. ſȝ fuit ad murmurādū ꝯtra ma-
lū ⁊ ad stimulādū ad bonū qd est synde
resis. tertiū fuit scīa illuminās intellectuȝ
ad cognoscēdū deū suū seipm. ⁊ mūduȝ
istū qui factus fuerat ꝑꝑ ipsū. quartum
fuit charitas accēdēs affectū ad diligēdū
deū sup oīa ⁊ proximū suū sicut seipso.
Prima duo pertinēt ad ꝑfectionē natu-
raliū. alia duo ad ꝑfectionē gratuitorum
quorum vnū fuit gratie gratis date. s. sci
entia reliquū gratie gratū faciētes. s. cha-
ritas. Accepit homo triplicem oculuȝ. s.
carnis quo videret mūdū rōnis quo vi-
deret animū. ⁊ cōtēplationis quo vide-
ret deū. Et sic oculo carnis videt hō que
extra se sūt oculo rōis q̄ sūt intra se. ocu
lo cōtēplatiōis que sūt supra. se Notitiā
dei hūit cuius p̄ntiam quadā interiori as
piratiōe. cōtēplabat̃ nō ita excellēter vt
ī patria nec ita ī enigmate vt in via. Res
etiā factas nouit qb⁹ oīb⁹ noīa imposu-
it. Notitiā quoqȝ sui habuit quia qualis
factus erat sciuit. ⁊ quid agere quid ca-
uere deberet intellexit. Fuit quoqȝ si-
ne penalitatibus. qꝛ nec esuriuit nec siti-
uit. Iteȝ frigus vl̃ estus labor vel infir-
mitas eum nō lesit nec mortē expectauit
qꝛ viuus erat ad gloriā trāsferēdus. Ve
stibus nō eguisset ⁊ nud⁹ verecūdiā nō
sensisset. natura in eo quo ad deformita-
tē membrorum nō errasset Cōcept⁹ fuis
set sine pudore. ⁊ partus sine dolore fuis-
set. Motus membrorum etiam subiecti
voluntati fuissent.

De preceptis Ade datis. Cap. 63.

a Dam factū deus transtulit ī pa-
radisuȝ. ⁊ ibi de costa dormientis
Euā sibi sociā formauit. Hāc nō
fecit de capite ne viro dominaret̃ nec d̄
pedib⁹ ne cōtenneret̃. ſȝ de latē vt amo
ris vinculū probaret̃. Duplex bonū il-
lis deus p̄parauit. vnū temporale. aliud
eternū. primū dedit. ſm promisit. Ideo
duplex p̄ceptum primis homo habuit.
vnū nature ad custodiēdū bonū datum
Aliud discipline ad ꝓmerēdū bonū pro
missū. ⁊ hoc ñ poterat mereri melius q̄ȝ
ꝑ merā obediētiā. que tūc mera ē quan-
do preceptū ex se solo obligat. ⁊ non ex
alia cā. ⁊ tale dicit̃ preceptuȝ discipline.
qꝛ ꝑ ipsū discit̃ quāta sit virtus obediē-
tie Unde ⁊ discipline preceptum dicit̃.
qꝛ vitare lignū scientie nō suadebat natu
ra. sed disciplina. Preceptuȝ vero natu
re duplex fuit. vnū de conseruatione in-
diuidui vt ibi gene. 3. De omni ligno pa
radisi comede. Inter que ligna ī medio
paradisi fuit spāliter nominatuȝ lignum

vite. et sic dictum est ab effectu. quia corpa primorum parentum debebat continue vegetari. Aliud fuit preceptum nature pro conseruationem speciei vt illud. Crescite et multiplicamini. Circa primum .i. preceptum discipline. nota quod aliquid prohibetur quia malum. Exodi. 2. Non furtum facies. Aliquid quia occasio mali. Math. 5. Non iurare omnino. sic platus multa prohibere potest que tamen non sunt expressa in sua regula. Aliquid ad probationem obedientie et tale fuit preceptum de ligno vite.

De paradiso. Cap. 64

b Omo predictis fultis auxiliis accepit locum paradisi terrestris in habitationem tranquillam. Fuit autem locus ille vt ait Damascenus exaltationis vniuerse prom ptuarium qui terra excelsior est positus. et temperato ac purissimo aere circumfulget plantis semper et floribus ornatus est. bono odore plenus nullumque irrationabilium aialium ibi habitat precipue hec in gene. ii. quod a domino paradisus plantatur fonte qui diuiditur in quattuor capita irrigatur ligno vite ac scientie boni et mali decoratur. Per cherubin et flammeum gladium custoditur. Notandum insuper quod ibi nulle sunt tempestates. Due quoque hyemes sunt ibi et due estates. et bis fructificant ibi arbores. In vtroque solstitio habent hyemem temperatissimam. et in vtroque equoctio estatem. huiusmodi ratio est. quia paradisus sub circulo equinociali situs est et semper habet equnocitum.

De casu primi hominis. Cap. 65

i Nuidens ergo diabolus felicitati hominis in specie serpentis ipsam mulierem tamquam fragiliorem aggreditur tentandam quam cum in responsione dubitantem cerneret fortius institit et vincens illam tandem virum illa mediante deiecit. Processit ergo sic. Primo .s. querendo cur precepit vobis deus etc. 2. asserendo falsum. nequaquam moriemini. 3 promittendo eritis sicut dii scientes bonum et malum. Processus iste fuit magne versutie. quia processi experiendo inpellendo et alliciendo. Experientiam .n. accepit in interrogatione. impulit in mendati assertione allexit in falsa promissione. allexit vero diabolus mulierem per triplex appetibile. s. per sciam quod est appetibilis rationalis per excellentiam ad modum dei quod est appetibilis irascibilis. per suauitatem quod est appetibilis concupiscibilis. Igitur vir peccauit. quia lignum vetitum gustauit vnde ad penam accepit vt in se sudore vultus sui pane suo vesceretur. Mulier autem in duobus peccauit. Nam superbiuit et vetitum comedit vnde et duplicem maledictionem habuit .s. sub viri potestate eris. et hoc propter primum Item in dolore paries. et hoc propter secundum. diabolus vero in serpente inuidit mentitus est decepit. vnde propter primum dictum est ei. gen. 4. Supra pectus tuum gradieris. propter secundum terram comedes. propter tertium ipsa conteret caput tuum. Si scire volueris quis eorum plus peccauit .s. vir vel mulier. dicendum est quod plus peccauit mulier quantum ad aliqua. et quantum ad aliqua ipse vir. Nam mulier plus peccauit quo ad peioris finis intentionem voluit .n. fieri sicut deus. sed vir intendebat non contristare delicias suas. item mulier peccauit in plures. quia in se in deum et in proximum item mulier dannosius peccauit. quia plures maledictiones recepit. Vir autem peccauit plus quantum ad originem quia ex certa scientia item vir peccauit maiori ingratitudine. Querunt multi cur deus hominem fecerit qui posset peccare. et ad hoc assignantur plures rationes. Prima est vt ondatur diuina potentia qui solus immutabilis est omnis autem creatura mutabilis est. secunda vt declaretur dei sapientia que de malo sit elicere bonum quod non potuit fieri nisi deus creaturam fecisset vertibilem in malum tertia vt manifestetur dei clementia quam christus per mortem suam hominem perditum liberauit. quarta vt ondatur dei iustitia quam non solum reddit bonis premia. sed etiam malis supplicia. quinta vt homo non sit peioris conditionis quam alie creature quas omnes deus sic amministrauit. vt eas propriis motibus agere sinat. vnde et hominem in proprio arbitrio relinquere debuit. sexta est laus humana. Laus est .n. viri iusti qui potuit transgredi et non est transgressus septima est decus vniuersi. quia opposita iuxta se posita magis elucescunt ita mali bonos commendat ad iudicem conpati. octaua ratio est quia boni exercitantur probatur per malos. Adam

⁊ Eua post peccatū de ꝑadiso expulsi sᵗ
sic lucifer de celo ⁊ in hac valle miserie
habitātes facti sūt mortales. Nā sicut in
celo ē nō posse mori. sic in inferno ē sem-
per mori. In mūdo medio posse viuere
⁊ posse mori. Ex his pȝ ꝙ p̄im⁹ status
hoīs fuit innocētie. secundus grē tertius
culpe q̄rtus penitētie quīnt⁹ glīe. Dum
n. inordinate erexit se supra cecidit mise-
rabiliter infra se. s. a statu īnocētie ⁊ grē
in statū culpe ⁊ miserie Itē qꝛ factus est
inobediēs superiori iusto dei iudicio fa-
ctū ē vt sibi fieret inobediēs suū inferi⁹
. s. caro. ⁊ maxime circa mēbra virtuti
gnatiue deseruientia. De ordine tēta
tionis in nobis. Cap. 66.

Rdo tentatiōis q fuit in primis
pentib⁹ ēt in nobis ↄplet᷑. Nā si
cut serpēs vbi suggessit. mulier delecta-
ta ē vir comedit sic in nobis ꝺm Greg.
diabol⁹ gregit serpētis offiñ sensualitas
vo q̄ incarne ex offiñ mulieris ⁊ rō te-
net locū viri ꝑ cōsensū. vl' dicas ꝺm Au.
suggestio ꝺpētis ex p̄m⁹ mot⁹ ex fomite
comestio vero mulieris est delectatio co
gitatiōis. s. ꝑ inferiorē ptē rōnis. ſȝ come
stio viri ē cōsensus rōis. s. supioris ptis.
Per hec. n. tria. s. suggestionē delectati-
onē. ⁊ cōsensuȝ hō in tētatione ducit᷑ qꝛ
tentatio ꝑ suggestionē incohoat᷑. ſȝ ꝑ dele
ctationē ꝓgredit᷑. ꝑ cōsensū aūt ↄsumat᷑
sūt aūt alia tria ꝑ q̄ qs in tentationeȝ de
tinet᷑. s. opus paruū ↄsuetudo. ⁊ despera
tio. Sciēdū est ꝙ tentatio est triplex. s. a
prima ē a diabolo. vl' ꝑ modū suggestio
nis. vl' ꝑ modū afflictiōis. scđa ē a mūdo
q voluptate ac vanitate allicit. vl' ꝑsecuti
one frāgit. tcia est carnis q̄ ꝑ sensualita-
tē ac fomitem ad peccatū ipulit qbus rō
ↄsētiēs pficit pctm̄. Due sūt spēs tētatio
nis. Prima. s. diaboli scđa mūdi. ⁊ sūt
extra nos. ⁊ nō hn̄t pccm̄. vn̄ Aug. Tē
tatio cui nō ↄsentit᷑ nō ē peccatū sed mā
exercēde virtutis. 3. mūdus tentandi est
intra nos. ⁊ est peccatū veniale quin pri-
m⁹ mot⁹ ē tm̄. ſȝ mortale est si cōsensus
aduenerit. Cōtra ꝑdictos tentatores de-
dit nobis dn̄s tria remedia. qꝛ ↄtra dia-
bolū hēm⁹ spūs āgelicos q ad bonū nos
stimulāt. ⁊ ↄtra isult⁹ diaboli defendūt.
Itē ↄtra mūdū hēm⁹ exēpla scōꝝ. quos
n̄ alliciebāt mūdi blādimēta. nec t̄rebāt
supplicia. Itē ↄtra carnē habem⁹ bona
nāia. s. synderesiȝ ⁊ vi irascibileȝ q̄ nālit᷑
nos docēt n̄ aqescē carni. ſȝ spūi. Hēm⁹
ēt gratuita. s. charitatē. tēꝑantiā. ⁊ huiuſ
mōi qb⁹ carnis vitia mortificamus. Est
āt dr̄a inter tētatiōes q̄ sᵗ a diabolo. q̄ sᵗ
a carne Tētatiōes. n. q̄ a diabolo sᵗ sepe
oriūt᷑ ꝑter rōeȝ. vt cū nuꝑ faciat⁹ fameȝ
patit᷑ ⁊ p⁹ lōgā dormitiōeȝ sōno gratui
tur. tentatōes vero q̄ sūt a carne freq̄nt
surgūt ꝑꝑ necessitateȝ. ſȝ interdū excres-
scūt in supfluitatē. vt si cib⁹ p⁹ ieiuniū im
moderate appetit᷑ vl' i cōmedēdo mēsu
ra ⁊ mod⁹ nō tenet᷑. Tētatio multiplex
est q̄dā ē ꝓbatiōis hec ē adeo ꝺȝ ꝙ dn̄s
tētauit Abrahā q̄dā exaīatiōis. hec ē ab
hoīe. q̄dā p̄cipitatōis. hec est a diabolo
q p̄mos pentes tentauit q̄dā delectatōes
hec est acarne q̄dā ↄsensus. hec est rōis.
Tētationū q̄ttuor sᵗ spēs. Prima est aspa
hec fit ꝺ laborib⁹ icōsuetis i principio cō
uersiōis. Scđa est vana ⁊ orit᷑ de spūali
b⁹ ꝓsꝑitatib⁹. vt cū qs ꝺ v̄tutū successi
b⁹ gliat᷑. Tertia est dubia. vt qñ qs am
bigit qd certū de aliq̄ re tenē debeat. vn̄
accidit ꝙ senior qsqȝ ad bonū reddit᷑ qñ
id qđ agit bonū esse dubitat᷑. ⁊ ꝓnior fit
ad malū qñ maluȝ esse nescit᷑. Quarta ē
fraudolētia. vt qñ diabol⁹ in āgelū lucis
se trāsfigurat sub specie virtutū inducēs
vitiū. hec fit qñ suadēdo honestatem in-
ducit superbiā. vl' dissuadendo discretū.
obsequū inducit nimiū carnis cōmodum
vl' suadendo iustū iudiciū inducit crude
litatē. vl' suadendo misericordiā inducit
remissioneȝ ⁊ negligētiā. vl' suadēdo lar
gitatē inducit ꝓdigalitateȝ. ⁊ sic de alijs.
In talib⁹ aūt piculosissimū est piculum
nō videre. Primā p̄s. appellat timoreȝ
nocturnū. ꝑ noctē. n. aduersitas designa

Tertius libellus

tur. Secūdā appellat sagittam volātem ī dia. quia per diē prosperitas designat. Tertiam appellat negocium perambulans ī tenebris. ⁊ hec propter dubiū perplexitatis. Quartam vocat demonium meridianū. vnde dicit. Nō timebis a ti. no. a. sa. vo. ī. die. a nego. perā. ī. te. ab in cur. ⁊ demo. mere. De his quattuor generibus tētationū item ait. Super aspidem quo ad primū. ⁊ basiliscum. quo ad 2m. ⁊ cōculpabis leonē. quo ad tertiū. ⁊ draconē quo ad quartū. Propter p̄dictas tētationes vel deceptiones diaboli nō sūt etiam licita faciēda ⁊ hec in quinq; casibus. Primus est si suadet homini aliqd̄ bonū nō faciēdū ne videamur suis cōsiliis cōsentire. vnde xp̄s ipso suadēte voluit facere panē de lapidibus. qd̄ tñ opus bonū fuisset. Secūdus si ꝓponatur aliqd̄ bonū cōtra legem dei. Unde Machabei nolebāt comedē carnes q̄s tpe necessitatis comedē licuisset. Tertiꝰ quādo bonū fit cum scādalo aliorum prima Corinth. viii. Peccātes in frēs ⁊c. loquit̄ de idolaticis. Quartus est quādo bonū fit ꝓ ostētationē Job. ca. 36. Si osculatus sum manū meā que est iniqtas maxima. sup qd̄ dicit Gre. Manū suā osculat̄ qui laudat qd̄ facit ⁊ hec ē iniqtas maxima. Quintus cū īpedit obediētiā superioris. quia lꝫ propter mādatum prelati nūq; malū debeat fier i. potest tñ bonū aliquādo ꝓpter obiāꝫ remitti. Remedia cōtra tentationes memoriā dñice passionis. mortificatio carnis. vtile exercitium. declinatio occasionū. cōculcatio principii tētationum.

Explicit liber secūdus. Incipiūt capitula libri tertii.

Explicīūt capitula. Incipit liber tertiꝰ

De malo in genere. Cap. i

Malū triplex ē. s. culpe pene ⁊ dāni. quod opponit̄ triplici bono. s. honesto. delectabili. ⁊ vtili. Nā culpe opponit̄ honestū pene opponit̄ delectabile. dāno opponitur. vtile. Malum est vtile multis modis. Primo ꝓp suā ordiatiōnē. q: ꝓ vilificationē ponit̄ i loco ī ferior in vniuersitate rerum. vñ ⁊ bene ordinātur. ⁊ sicut ⁊ ordinate ponit̄ diabolus in inferno. ⁊ fur in patibulo. Scd̄o modo vtile est ꝓp suā coactionē. Amari

tndo. n. cōsciētie cogit hoīeȝ a peccato re
cedeř. Jere. scđo. Arguet te malitia tua
⁊ auersio tua increpabit te. item in codē
Vide qȝ malū ⁊ amarū ē te dereliquis/
se dñȝ deū tuū. tertio est vtile p ipsi⁹ ma
li cōsideratiōnē. ex eo. n. ꝙ hō malū vi/
det nāliter ꝓficit. q2 sicut hō naturalř bo
num appetit. ita naturaliter horret ma
lum ⁊ fugit.

De peccati diffinitione. Cap. 2.

(p) Ost malū in genere sequitur đ ma
lo culpe i specie. Diffiniť aūt pec
catū multis mōis. Primo sic ab
Aug. Peccatū ē volūtas retinēdi vł cō
sequēdi qđ iustitia vetat. Jtē ab eodem.
Peccatū ē dictū vel factū. vł cōcupitū
cōtra legē dei. Jtē Ambro. peccatū est p̄
uaricatio legis diuine celestiū inobedien
tia pceptoꝝ Jtē Aug. pccm̄ ē spto icōmu
tabili bono reb⁹ mutabilib⁹ adherere.
prima diffinitio datur ꝫm cām efficientē
scđa ꝫm cām materialē. tertia ꝫm cām
formalē. q̄rta ꝫm cām finalē. Jn quarta
diffinitiōe nota ꝙ i pctō duo sūt. s. auer
sio a creatore. ⁊ cōuersio ad creaturam.
quoꝝ primū est quasi formale ꝫm quasi
materiale. Et in actiōe nō est peccatum
rōe cōuersiōis si nō sistať i creatura. sȝ
rōe auersiōis in qua ē deformitas ⁊ cō/
tēptus. Quod āt rōe cōuersiōis nō sit
peccatū principalř. pȝ q2 pōt fieri venia/
liter qñqȝ vt qñ quis delectať i creatu/
ra plus debito. sȝ tñ circa deū. qñqȝ etiā
potest quis delectari in creatura sine oī
peccato vt cū delectatio naturalis est tm̄
ꝫm ꝙ visus delectatur in viridi. ⁊ gust⁹
in dulci. ⁊ sic de aliis. Jnterdum potest
ēt quis delectari meritorie. s. qñ ad deuȝ
refertur vnde ps. 91. Delectasti me dñe
in factura tua. ⁊c. Sȝ tunc sumitur dele
ctatio pro motu. nō pro passione.

Quid sit peccatū ꝫm rē. Cap. 3.

(t) Enēdū ē de peccato ꝙ nō ē subā
vel res aliqua sȝ defectus ⁊ corru
ptela. Et diciť pccm̄ nihil pp tria
Primo pp defectū. q2 pccm̄ nō ē aliqua
res naturalis. sȝ corruptio boni. Secun
do pp effectū. q2 peccatū āníhilat hoīeȝ
⁊ deficere facit a vero eē. Tertio pp de
spectū. q2 vilē facit hoīem ⁊ indignū pre
mio. Circa pdicta tñ sciēdū ē ꝙ aliud est
peccati actus. ⁊ aliud habitus ⁊ aliđ ma
cula peccati actus aliquid est. sȝ nō habȝ
amplius esse aduenīēte gr̄a. sȝ pcci habi
tus qui relinquiť ex malis actibus aliqđ
est ⁊ remanet interdū ēt cessantib⁹ acti
bus. ⁊ post infusā gr̄am ⁊ peccati remis
sionem. peccati vero macula nihil est sȝ
rē. ⁊ tñ deformat animā nō p modum
passionis sȝ p̄uationis sicut trūcatio me
bri deformat corpus ⁊ maculat Dicit āt
Aug. ꝙ abstinētia nulla subā est. ⁊ tñ ex
ea corpus lāguet. Jta peccatū nō ē res
aliq̄ vł sbā aliq̄. ex eo tñ nā corrumpiť sȝ
deleť p gratiā Notādū pterea ꝙ pecca
tū qñqȝ transit actu. ⁊ remanet reatu. si
cut pȝ i pctō originali p⁹ baptismū qñqȝ
trāsit actu simul ⁊ reatu. sic pctm̄ actuale
post pñtiam pfectā. qñqȝ remanet actu
⁊ reatu sicut pccm̄ origiale añ baptismū

Quid sit peccatū ꝫm nomē. Cap. 4.

(p) Eccatū. n. hȝ multa noīa. vocať
macula. ⁊ hoc q2 imaginē anime
deformat. Jtē reatus. qm̄ ad pe/
nā eternā obligat. Jtē pollutio. ⁊ hoc q̄ȝ
tū ad ꝯtagionē cōtractā ex terrena dele/
ctatiōe. Jtē vocať pena. inq̄ȝtuȝ respicit
peccatū primi hoīs. i quo natura nr̄a fu
it corrupta. Jtē delictū. ꝫm ꝙ ē recessus
a dignitate gr̄e habite. Jteȝ vocatur cul
pa prout respicit penā. Jtē offēsa. ⁊ hoc
q2 cōtra diuinā legē. ⁊ bonitatē. Jtē p̄ua
ricatio. ⁊ hoc iquātū mādatū dei respui
tur. Jtē vitiū. i. defectus bonorū natura
liū. Jtē peccatū ꝓut ē ꝯuersio ad bonuȝ
cōmutabile. Jteȝ vocať scelus pp iniuri
am dei magnā. Jtē nefas ꝓut est illicitū
ꝑsone. perpetrāti. Jteȝ vocať crimē pro
ut est dignū accusatiōe ⁊ pena.

De origiue peccati. Cap. 5.

(q) Vāuis peccatū sit cōtrariū ipi bo
no. nō tñ hȝ esse nisi in bono qđ q
dem bonum est liberū arbitriuȝ.
sc voluntas. a qua peccatū sicut a prima

origine ⁊ in qua est sicut in ꝓprio subie-
cto. Uoluntas igit᷑ est cā peccati. cā dico
nō efficiens sed deficiēs. Uolūtas. n. ſm
ꝙ hꝫ respectum ad suū principiuꝫ a quo
est. s. ad deum nō est nata elicere ex se' ni
si bonū sed ſm respectum ad principiuꝫ
ex quo est qđ est nihiluꝫ. inclinat᷑ ad ma
lum. cū ipsa volūtas sit ex nihilo tēdit ad
defectum. Si ergo volumus scire vñ sit
malum culpe materialiter dicimus ꝙ ex
absentia debiti boni. s. speciei modi ⁊
ordinis. ¶ Sed si volumus scire vnde
sit originaliter. dicemus ꝙ a voluntate si
libero arbitrio. De ꝓgressu peccati. no.
ꝙ peccatū initiat᷑ primo in cogitatiōe. ꝓ
cedit ⁊ crescit in delectatiōe. ꝑficit᷑ in cō
sensu. Circa ꝓgressuꝫ peccati sciēdum ꝙ
quedā añcedūt ipsum peccatum quedā
sequūtur quedā circūstant. peccatū añce
dunt aliqua ex ꝑte euersionis. aliqua ex ꝑ
te cōuersionis. Ex parte auersiōis añce-
dunt ipsuꝫ peccatū ista. s. Contemptus.
Omissio. Ingratitudo. Inobediētia. pre
uaricatio. Illa vero q̄ peccatum añcedūt
ex parte ꝯuersionis sūt hec. s. Cogitatio.
Libido. Cōcupia. Delectatio. ꝑPeruer
sa intentio ⁊ ꝯsensus. Alia sūt que sequū
tur peccatū. sicut ē macula. i. deformatio
imaginis dei. ⁊ reatus. i. obligatio ad pe
nā eternā. Sūt adhuc alia q̄ peccatū co
mittātur vt sūt peccatorum circūstantie
que peccatū aggrauāt. ⁊ diminuūt q̄ no
tāt᷑ i hoc versu. Quisqđ vbi ꝑ quos quo
tiēs cur q̄uo qñ. Actio. n. deprauat᷑ etiaꝫ
ꝑ peccatū. etiā illa que de genere bonoꝝ
est qñqꝫ in principio. qñqꝫ in medio. qñ
qꝫ in fine ⁊ hoc ꝑ malā intētionē vel per
negligētiā vl' ꝑ vanā gliam. Unū pecca
tū dr̄ mai⁹ altero. mltis mōis. s. causalita
te. vt peccatū luciferi. vel generalitate. vt
peccatum. Ade. vel deformitate. vt pec-
catū iude. vel difficultate vt peccatum i
spūm sanctum. vel ꝑiculositate sicut pec
catuꝫ ignōrātie. vl' inseperabilitate vt pec
catum cupiditatis. vel ꝓnitate vt pecca-
catū carnis. vl' offensione vt peccatū ido
latrie. vel expugnādi difficulatate. vt pec
catū suꝑbie. vl' mētis cecitate. vt peccatū
ire. Circa peccati grauitatē nota ꝙ nihil
est peccatū viro perfecto ꝙ nō sit pecca-
tū in imꝑfecto. nisi in his que nouit. Nā
perfectio nō mutat genus peccati. sed q̄
titatem auget.

De diuisione peccati. Cap. 6

d Iuisio peccatorum multiplex est.
Alia est. n. ſm cām efficientē ſm
se vt hec. peccatoꝝ aliud est ex im
potētia aliud est ex ignorātia. aliud ex ma
licia. Alia sumit᷑ ſm cām efficiētem rōne
āneri ſm quā sumit᷑ hec diuisio. peccato
rum aliud est ex amore male accedente.
aliud ex timore male humiliāte. hoc est
ꝙ homo potius vult peccatum cōmitte
re. q̄ꝫ amato carere. aut malū pene qđ ti
met icurrere. Sumūtur peccatoruꝫ etiā
diuisiōes ſm cām materialē circa quā ⁊
ſm cām formalē circa q̄ꝫ primo sumitur
hec diuisio petōꝝ. aliud ē cordis. aliđ oris
aliđ opis. Itē hec ꝑPeccatoꝝ aliud locu
tionis aliud cogitationis aliud operatio-
nis. Secđo mō sumit᷑ sic. ꝑPeccatorū ali-
ud est in deū aliud in se ipsum aliud in ꝓ
ximū. In deū diuidit᷑ sic. aliud in patrē.
aliud in filium. aliud in spūm sanctum.
Aliis tribus modis peccat᷑. s. male ꝑ in
fidelitatē de deo sentiendo. Iteꝫ blasphe
mādo. Itē sacra dei indigne tractando.
Alio⁹. peccat quis in deū. s. ipsuꝫ tētādo
⁊ hoc fit tripliciter. Nā qñqꝫ tentat quis
dei potentiā vt cū signa petit qñqꝫ dei iu
stitiā vt cū ꝑ cādens ferrū vel ꝑ duelluꝫ
vl' silia qs iudiciū querit qñqꝫ dei mise
cordiā. vt cū qs dei bonitatē examinans
cōmittit se stultis ꝑiculis. In seipm pec-
cat qs trib⁹ modis silr. s. necessaria sibi
subtrahēdo. Itē suꝑflua sumēdo. itē vl-
tra vires ꝯcpiā aggrediēdo i ꝓximū pec
cat ēt qs tripl'r ꝓximo sua auferēdo. Itē
sibi in necessitate nō cōicādo sua. Itē ma
lo exēploillū ad peccatū trahēdo. Sumū
tur ꝑterea diuisiōes peccatoꝝ ſm cāꝫ for
malē ⁊ hoc tribus modis. qñqꝫ nāliter
ſm qualitatem vl' ſm q̄ꝫtitatem vl' ſm
relationē. Secđm qualitatem sumit᷑ hec

diuisio peccatorum aliud est cõmissi. aliud est delicti. quorum primũ est preuaricatio preceptorum negatiuorum. secundum est preuaricatio preceptorum affirmatiuorũ. Item predictum peccatũ est duplex contra duas partes iustitie que sũt declinare a malo. et facere bonũ. item alia diuisio sumitur secundum qualitatem sic peccatorum quedã sunt carnalia quedam spũalia. sed carnalia sũt maioris infamie spũalia vero maioris culpe. Secundum quãtitatem sumitur hec diuisio peccatorum aliud est mortale aliud est veniale. quorum primũ dicitur puersio. secundum vero inordinatio. quoniam peccatũ mortale est auersio totalis a bono incõmutabili. et conuersio totalis ad bonũ commutabile. Sed pctm̃ veniale est amor voluptatũ in creatura citra deũ. tamen secundum relationẽ sumitur hec diuisio peccatorum. aliud est originale. aliud actuale. Ultima diuisio est secundum causam finalẽ. et hoc dupliciter. quia vel secundum ipsum appetibile vel secundum actũ hominis appetẽtis. Secundum ipsum appetibile sumitur hec diuisio. Omne quod in mũdo est aut est concupiscẽtia carnis. aut concupiscẽtia oculorum. aut superbia vite. quorum primũ est appetitus deliciarũ. secundum appetitus diuiciarum. tertiũ est appetitus honorum. Secundum actũ hominis appetẽtis diuiditur pctm̃ in septẽ vitia capitalia. superbiã inuidiã. irã. accidiã. auariciã. gulam et luxuriã. Nota quod quinque sũt genera operum. Nã quedam sũt mala in se. vt illa que secundum suã nãm mala sũt. possunt tamen per aliquã circũstantiã fieri bona. vt homicidiũ. Quedã sunt mala secundum se. vt illa que per nullã circũstãtiam possunt fieri bona. sicut est odire deũ. fornicari. et huiusmodi. Quedã sũt bona in se. vt que sunt bona ex genere. tamen possunt fieri mala ex circũstãtia. sicut est dare elemosinã. Quedã sũt bona secundum se. vt que per nullã circumstãtiã possunt fieri mala. sicut est diligere deum ex caritate. Quedã sũt in differentia. vt que nec bona nec mala sũt. possunt tamen fieri vel bona vel mala. sicut est mouere pedẽ sine deliberatione. vel quandoque comedere.

De effectu peccati. Cap. 7

Ulta mala facit homini pctm̃. et ante mortẽ et in mortẽ et post mortẽ. Ante mortẽ pctm̃ hec mala operatur. Nã aĩam vulnerat. vt significatur in illo qui incidit in latrones. Item intellectus obscuratur in cognitiõe veri. et affectus tepescit in operatione boni. Gratuitis spoliat. Tre. 4. Dispersi sũt lapides sanctuarii etc. Sed nec aliquod bonũ percat illa bona opera que quis peccãdo mortificat aliis saluãdis dabũtur. sicut quando corpali morte quis moritur fratres et propinqui in bonis eius succedũt. Aĩam maculat. Tre. 4. Denigrata est super carbones facies eorum. Ad penã eternã obligat. Gen. 2 Quacũque die comederis morte morieris. Itẽ conscientiam amaricat. Hie. c. 3. Uide quam malũ et amarum est te dereliquisse deũ tuum Cor indurat. Prouer. 18. Peccator cum in profundũ peccatorum venerit contẽnit insensibilẽ reddit. Gen. 18. Uisus est ei quasi ludẽs loqui. Similiter habes in cane submergẽdo qui nõ sentit lapidẽ in collo. donec in aquã extra nauẽ proiciatur. Aĩam occidit. quia vera vita. id est deo priuat. in Regũ. 31. Saul irruit in gladiũ suũ. Sed nota quod pctm̃ veniale disponit ad mortẽ. mortale vero dat et infert mortem. sed obstinatio detinet in morte. Ad alia petã trahit. Greg. Peccatũ quod per penitentiam nõ diluitur mox suo põdere ad aliud trahit. Exẽplũ hẽmus in Chaym qui egressus in agrum occidit fratrem suum Abel. Exẽplũ hẽs etiam in figura. Coruus egressus de archa interceptus est agere Et dina egressa vt videret etc. virginitatẽ amisit. Et iudas egressus xpm tradidit. Et post adulteriũ Dauid secutũ est homicidiũ. et sic patet quod pctm̃ est pena peccati. Peccatũ enim secundum quod in se est culpa precedẽtis pctĩ dicitur pena. et ita dicitur aliquid simul culpa et pena. sed rõe actõis culpa. dicitur vero pena rõne passionis. quia culpa est quod facimus pena vero quod patimur. Licet igitur oĩs culpa sit a nobis. nõ tamen oĩs pena est a nobis. jmo quedã est a nobis acta. quedã a deo inflicta. quedam a primis parẽtibus contracta. Et quia cũ quis facit quod nõ debet iustũ est pati quod debet. ideo oĩs pena est iusta et a diuina prouidẽtia ordinata. Quod autem vnũ pctm̃ nascatur ex alio sic apparet. Superbia que vult 32

c

oēs excellere dolet si aliqs ei equat̄. ⁊ sic
ex ea nascit̄ inuidia. Inuidia vͦo qꝛ de faci
li irascit̄ ei cui inuidet. iō ex ea nascit̄ ira.
Sed ira cū nō pōt se vindicare tristat̄. ⁊
iō ex ea nascit̄ accidia. Accidia vͦo ꝯsola-
tōez q̄rens in exteriorib⁹ facit auaꝝ. Aua
ricia aūt qꝛ in tꝑalib⁹ abūdat pōt magis
exercere gulā. Gulā vͦo ꝓꝑ vētris reple
tiōez de facili spumat in libidinem. ⁊ ita
gn̄at luxuriā. Itē bona q̄ fiūt infructuo-
sa reddit ⁊ q̄tū ad meritū ⁊ q̄tū ad pre
miū. sicut ramus p̄cisus ab arbore nō p̄
fert fructū. sed arescit ⁊ abilitat̄ ad incen
diū. De talib⁹ dī Deut. 28. Maledict⁹
eris ingrediēs ⁊ egrediēs. s. ecclesiā mā-
lem ad orādū. qꝛ taliū oīo nō est merito
ria. imo dicit Aug. ꝙ si tales cruce si si-
gnāt poti⁹ includūt in se diabolū q̄ exclu
dāt. qꝛ iā in eis ꝑ effectū hitat. Ex hoie i
fernū facit. qꝛ in petōre ē ignis auaricie.
fetor luxurie. tenebre ignorātie. v̄mis cō
scie. sitis cōcupiscētie. demones ꝑ effectū
⁊ hmōi. Itē tandē hoiez relinquit vacuū
Geñ. Terra erat inanis ⁊ vacua. ⁊ me
rito qꝛ mūdo adherētes suggunt vbera
arida eo ꝙ relinquāt fontē vite. ⁊ venaz
aquaꝝ viuētiū ⁊ palludibus turbidis se
satiāt. Itē fallēdo decipit sicut lignum pu
tridū de nocte lucēs. ⁊ sicut esca i hamo
latēs piscē decipit. Stultū hoiez demon
strat. qꝛ peccādo qs sibi onus ad se deꝑ
mēdū iponit. ⁊ ligna suꝑ dorsuz suū cre
māda colligit. ⁊ illi seruit q eū ꝓ seruitio
torquebit. Aug. Stultū ē in tali statu vi-
uere in quo qs nō audet mori. Sciēduz
ꝙ pctm̄ grauat hoiez in morte. qꝛ i mor
te priuat̄ hō solatio visibiliū q̄ dilexit. s.
cibo potu. amicis reb⁹. lumie. rege ⁊ ꝓ
prio corꝑe. qd̄ nūq̄ i tali forma suscipiet
imo vellet hr̄e sicut qn̄ ꝓ dimidia parte
corrosū est a v̄mib⁹. qꝛ stupebit aīa petō
ris qn̄ corp⁹ resumēdi videbit. Turba-
bit̄ peccator in morte qn̄ videbit ꝯcursū
demonū ad aīam. parētū ad res. Treñ.
Oēs inimici eius apphenderūt eā inter
angustias. Postremo vidēdū est q̄liter
pctm̄ p̄uat hoiez post mortē. Cōfusionē
hēbit ex maloꝝ operū denudatōe. ꝓphe
ta. Reuelabo pudenda tua in facie tua.
Exprobatiōez xp̄i audiet iudicio. Ma-
thei. 25. Esuriui. n. ⁊ non dedistis mihi
mādUcar̄ ⁊c. Rege ⁊ luce p̄uabit̄. Ma
thei. 22. Ligatis manib⁹ ⁊ pedib⁹ mitti
te eū in tenebras exteriores. Viñ nō vale
bit ei ille cātus. Regez eternū ⁊c. Suf-
fragus ecclie nō gaudebit. Isa. 66. Uer
mis eoꝝ nō morit̄ ⁊ ignis eoꝝ nō extin
guet̄. in ifernuz p̄cipitabit̄. Exemplum
de lapide molari quē angelus i apoc. ꝓ-
iecit in mare dicēs. Hoc ipetu mittet̄ ba
bylon in ifernū. A deo ⁊ electis ⁊ oibus
bonis seꝑabit̄ Mathei. 25. Ite maledi
cti in ignē eternū. A statu penitēdi cadet.
Hie. Trāsit estas finita est messis. Ois
spes misericordie p̄cidet̄. Isa. nō remane
bit testa vt portet̄ igniculus. s. charitatis
de incēdio aut hauriat̄ parū aq̄ de fouea
. s. diuine mie. Sicut itaq3 pctm̄ nocet in
petō existēti ac in petō morienti sic quoq3
multiplr̄ nocet pctm̄ ipsū deserēti ⁊ de
illo penitēti. qꝛ gloriā p̄me innocētie nun
q̄ recuꝑabit sicut. n. corrupta de cetero
v̄go n̄ erit. ita semel peccās nūq̄ se n̄ pec
casse gaudebit. Istud multis oñdit̄ exē-
plis. Nā post sanationē vulneris sꝑ ma
net cicatrix. Itē q semel furat̄ sꝑ dr̄ fur.
Itē dom⁹ eius dom⁹ discalciati dici pōt
Itē symon quē dn̄s a lepra mūdauit p⁹
mūdationē sꝑ vocat̄ symon leprosus.
Itē tēplū qd̄ reedificatū fuit post destru
ctiōez p̄mi. nullo mō fuit silēz i pulchri-
tudine tēplo priori. Ad tꝑalem penā obli
gat. Viñ nō exibit idē donec reddat no-
uissimū q̄drantē. Itē regnū celoꝝ nō in
trabit donec lignū fenū stipulam. i. pena
petōꝝ tā mortaliū q̄ venialiū que i pn̄ti
soluta nō est suꝑ ip3 cremet̄. A glīa re-
tardat qd̄ figuratū est in absalon q post
q̄ pr̄i recōciliatus fuit. tñ māsit duobus
annis ꝙ faciē ei⁹ nō vidit. qꝛ tādiu differ
tur qs a glīa quousq3 fiat sine oi macula
sicut erat in baptismo. Tēpus amissum
⁊ meritū qd̄ sibi ꝯgrere potuit cū p̄mo
nūq̄ recuꝑabit. Hiero. Qui vēdit ad id

qđ vēdidit nō reuertet̄. Obscurat oculū
cognitōis ⁊ hoc ꝑꝑ trabē q̄ intus erat ꝓ
pter stercora hyrūdinū q̄ ipm̄ excecaue/
rāt. vt signat̄ in Tobia. Vñ augu. Ocu
lis egris odiosa ē lux sicut noctuis ⁊ ve/
spti[?]lionibꝰ. Et nota qꝛ ad hoc ē de quo/
dā ceco quē lꝫ dñs illumiauerit nō tñ sta
tiꝫ ꝑfecte vidit. sꝫ vidit hoīes q̄si arbores
ābulātes. Affectū reddit tepidū. sicut in
pede vulneratꝰ. ēt sanatꝰ claudicat. ⁊ ar
bor de loco suo āmota. aliqd vtutis amit
tit. Vñ deiū est hoī post peccatū. Spīas
⁊ tribulos germinabit tibi. ⁊ deīn ē ser
pēti. Supra pectus tuus gradieris. fasti
diuꝫ hoī generat. Exo. Aīa nr̄a nauseat
suꝑ cibo isto leuissimo. Aug. Palato nō
sano pena est panis. Idē de se dixit post
q̄ꝫ cōuersus fuit plus valebit malū inno
litū q̄ꝫ bonū insolitū. Ad bñ oꝑandū im
pedit. Geñ. 19. Vxor loth respiciēs retro
uersa ē in statuā salis qđ sterilis facit ter
rā. Itē in dolore paries filios. s. bonoruꝫ
opeꝝ ⁊ scōꝝ. Ad resistēdū tētatiōibꝰ de
bilitat. Iudic. 16. Sāson post criniū absci
sionē amisit vires. ⁊ arbor lesa ꝑ securiꝫ
cito a vēto deiicit̄. Feruorē minuit chari/
tatis. sic eclypsis solis diu postmodum
nocet terre eo modico tempore sibi vir/
tus radiorum solis subtrahitur. 3. Reg.
1. Rex dauid senuerat ⁊ cū operiret̄ ve
stibus nō calefiebat. Et aqua calorem
ignis minuit vl' extīguit. Dolorē ⁊ timo
rē semꝑ infligit. dolorē qdeꝫ qꝛ certus ð
ꝑpetrata culpa. timorē āt qꝛ incertus est
de venia. Aug. Penitens sꝑ doleat. ⁊ ð
dolore gaudeat. ⁊ nō sꝑ doluisse doleat.
Per pctm̄ corrūpit̄ puritas liberi arbi/
trij dupliciter. s. in agendo. ⁊ suscipiēdo.
In agēdo qdē. qꝛ nō pōt sꝑ facere quod
dꝫ vl' vitare qđ nocet. In suscipiēdo aūt
qꝛ grāꝫ stabilē nō pōt suscipere in hac vi
ta. Item corrūpitur rō in hac vita dupli
citer. s. q̄ꝫtum ad discretionē iudicii inter
bonū ⁊ malum ⁊ q̄ꝫtum deliberationeꝫ
cōsilii expediēs. Item corrūpitur affectus
dupliciter. s. in ordine ⁊ in modo. qꝛ nec
sꝑ est ordinatus nec semꝑ moderatus.

Peccatum multis nocet. s. ipsi facienti.
P̄s. Peccatū meū ↄtra me est semper.
His qui sūt in purgatorio quos nō pos
sunt peccatores tam efficaciter iuuare si/
cut si essent in gratia. Ipsis damnatis ⁊
hoc per modum ↄiunctionis. quanto. n.
plures sunt in inferno tanto maior hor/
ror ⁊ maior pena. fallit eniꝫ in inferno re
gula illa. Solatium est miseris socios ha
bere penarum. Saluatis ⁊ hoc per mo/
dum abstractionis. Nā ex ↄsortio ⁊ so/
cietate glorificatorum augetur donuꝫ ac
cidentale. Deniqꝫ ipsis victoribus no/
cet tum pro eo qꝛ acies eorum contra de
mones minuit̄ in illo q peccatū ꝑpetra/
tū ꝓ eo qꝛ alios malo exēplo corrūpit ⁊
scādalizat. Multa mala sil'r cuēniūt hoī
ex eo qꝛ in peccatū a quo ꝑ pn̄iaꝫ surre/
xerat recidiuat. Primū est qꝛ hō fit ipo
tētior ad resurgēdū. Heb. 6. Impossibi
le est eos q semel illuminati sūt ⁊ gusta/
uerūt ⁊c. ⁊ ꝓlapsi sūt iteꝝ renouari. Se
cūdū est qꝛ vitiū fortificat̄ ad īpugnandū
Augustinus de se loquit̄. Plus iquit va
lebat malum inuolitum q̄ꝫ bonum inso/
lutum. Tertiuꝫ est qꝛ culpa fit difficilior
ad remittendum. Iere. O quam vilis fa
cta es nimis iterans vias tuas. ita etiam
dicitur qꝛ vulnus iteratur tardius sana/
tur. Quartuꝫ est qꝛ deus fit difficilior ad
placandum. 3. Reg. de semei qui ad pri
mam petitionem inuenit misericordiam
eo tamen pacto quod staret in hierusalē
sed quando secundario peccauit sine vl/
la misericordia occisus est. Quintum est
qꝛ diabolus difficilior est ad expellenduꝫ
Luce. Tunc assumpsit septē spūs nequio
res se ⁊ ingressus hītat ibi. ⁊ fi. no. ho. il.
pe. p̄o. Sequitur de corruptione spēi ⁊
modi ⁊ ordinis. Vnde nota qꝛ bonitas
naturaliuꝫ comparata ad animam quaꝫ
speciosaꝫ facit dicitur species. sed compa
rata ad opus qđ modificat dicit̄ modus
cōꝑata vō ad finē. s. deū ad quē ordinat̄
dr̄ ordo. Alio modo corruptio speciei est
dissimilitudo aīe ad deū. Nam spēs aīe
est similitudo dei. Corruptio vero mo/ 33

di ē diminutio extēsiōis virtualis siue i-
firmatio potētie q̄ lex hoc est ꝙ aīe nō su
stētāt᷑ cibo spūali gustādo quā suauis est
dn̄s. Corruptio aūt ordinis ē in aīa cum
aspect⁹ ⁊ affect⁹ deorsuȝ ē ad creaturas
extra naturalē sitū. Cū .n. hec duo q̄ sīt q̄
si caput anime sursuȝ sunt ad in naturali
situ ⁊ ordine sūt alioquin hō erit q̄si euer
sus. Alr̄ priuatio spēi est deformitas siue
carētia debite rectitudinis volūtatis. Re
ctitudo aūt volūtatis ē vt nō declinet a
suis extremis. s. a deo principio. ⁊ a deo
fine. s. omnia q̄ hȝ a deo pricipio referat
ad deū finē. Cū .n. qs qd̄ hȝ sibi attribuit
aut ponit aliū finē q̄ȝ deū. hō iste currus
est Itē priuatio mōi ē excessus ꝓprie vo
lūtatis. s. cū vult aliqd diuine volūtati cō
trariū. Itē priuatio ordinis est auersio vo
lūtatis a deo ⁊ cōuersio ad creaturā. Itē
⁊ alr̄ creatura rōalis a sūmo bono ē f̄m
triplicē habitudinē. s. efficientis formalis
ac finalis ⁊ ideo nata ē agere opera sua a
deo ⁊ f̄m deum ꝓpter deuȝ. ⁊ hoc f̄m
modū spēm ⁊ ordinē sibi insitū. Sȝ qm̄
eadē rōnalis creatura. de nihilo facta fu-
it q̄ȝtū ad cāȝ materialē potuit deficere
suis actiōib⁹ vt. s. operatōes sue nō eēnt
a deo ac per hoc nec f̄m deū nec ꝓpter
deum. hoc aūt est pcc̄m ipsius spēi mo-
dis ⁊ ordinis corruptiuum.

De pctō originali f̄m rē. Cap. 8.

e Xpedito de pctō i genē. dicēduȝ
est de pctō i specie. ⁊ primo d̄ ori
ginali ⁊ p⁹ hoc de actuali. lȝ igit᷑
anima nō sit ex traduce. tn̄ originalis cul
pa ab aīa ade trāsit ad aīas posteriorum
mediāte carne ꝑ cōcupiāȝ generata Ita
ꝙ sic ab aīa peccāte īfecta fuit caro ade.
⁊ ꝓna effecta ad libidinē. ita seminata ca
ro secū trahit infectionē ⁊ vitiat aīaȝ. Ex
quo pȝ ꝙ peccatū originale est i carne ⁊
est i aīa In carne ē materialr̄ ⁊ origina-
liter. ⁊ in aīa formaliter tāquā i subiecto
Sola eniȝ aīa est susceptibilis virtutis ⁊
vitii. ⁊ tn̄ sic dictū est ex cōiūctiōe ad cor
pus corruptiuū trahit ad vitiū. sic quā-
do cadit qs i lutū fedat᷑ ⁊ maculat᷑. Ta
lis aūt infectio anime nō tn̄ ē pena. sȝ ēt
culpa. Ipsa vero culpa q̄ macula ē dele-
tur in baptismo. Pena āt q̄ fomes ap-
pellat᷑ siue peccādi ꝓnitas remanet. post
baptismū. Licet eniȝ curet᷑ in baptismo
culpa q̄ȝtū ad reatū dānatiōis eterne. tn̄
remanet ipsa pena qnātū ad actū ⁊ mo
tū ꝯcupiē. cū qua nos oȝ quādiu viuim⁹
pugnare. nisi extingant᷑ cōcupiscētia per
grāȝ. qd̄ tn̄ raro. ꝯtingit in aliquo hoīe.
qd̄ dico ꝓꝑbeatā mariā virgineȝ in qua
fuit extincta in cōceptiōe filii ꝑ grām sin
gularē. Ex predictis pȝ ꝙ ꝑsona corrū-
pit naturā. ecōtra natura corrupta corrū
pit personā. Nā ꝑ peccatuȝ primi hoīs
corrupta est hūana natura. sed natura sic
corrupta corrūpit alias personas. Notā-
dum āt ꝙ corruptio ꝑsone ē reatus mē-
tis. corruptio vero nature ē īfectio carnis
ꝓut est ꝑncipiū ad carnē alteram. Deni
qȝ nullo modo dȝ imputari deo infectio
aīe. lȝ ea creādo infūdat ⁊ vniat cū carne
infecta qm̄ ordinatissimū fuit vt huma-
na nā cōdiret᷑. ita ꝙ cōdita ꝓpagaretur
⁊ pro pctō puniret᷑. vn̄ sicut in conditio
ne seruatus ē ordo sapiētie in ꝓpagatio
ne seruatus est ordo nature sic i punitōe
debuit seruari ordo iustitie. Et ita pȝ ꝙ
nō est cōtra diuinā eq̄tatē. si ad posteros
culpa trāsmittit᷑. Dicēdū igit᷑ ꝙ origina
lis culpe trāsfusio vel trāsmissio nō est a
deo nec a natura cōdita sed a vitio primi
hoīs ꝑpetrato. Et hoc qd̄ ait Aug⁹. ꝙ
peccatū originale nō trāsmittit ad poste
ros ꝓpagatio sȝ libido. Sic .n. cōditus ē
homo vt spirit⁹ preesset corpi. ⁊ corpus
subesset spūi. s. quādiu ille obediret suo
cōditori. Et econtra si spūs nō obediret
deo iusto de iudicio corpus inciperet re
bellare spiritui. Sic vt ergo si adā stetis-
set corpus suū obediēs ei fuisset ⁊ tale ad
posteros trāsmisisset. sic adā ex quo pec
cauit ⁊ caro eius facta est rebellis opȝ ꝙ
talē ad posteros trāsmittat. ⁊ ꝙ deus f̄ȝ
institutionē primariā animā infūdat cor

poꝛ· Ex hoc pꝫ ꝙ patet eſt cā oꝛiginalis
peccati in filio. ſꝫ cām hic intellige in gn̄e
cāe efficiētis. Oēs ꝑ ꝯcupiſcētiā nati na-
ſcūť filii ire ꝑꝑ qḋ incurrimꝰ multiplicē
defectū tā coꝛꝑis q̄ꝫ aīe ad quos ſubſeq-
mur penā moꝛtis. ⁊ penā carētie viſiōis
dine ⁊ amiſſiōis glīe celeſtis nō ſoluꝫ in
adultis. veꝝ ēt ī ꝑuulis ū baptizatis q pe
na mitiſſima inter ceteros puniūť. q: ſo-
lā dāni hn̄t ſine pena ſēſus. Oꝛiginale pec
catū ſic curať ꝑ baptiſmū ī ꝑente ꝙ ni-
hilominꝰ ab eo q curatꝰ ē trāſmittiť ī ꝓ
lē. ſicut videmꝰ ꝙ circūciſus gn̄at filium
cū ꝑputio ⁊ granū nudū ſeminatū gn̄at
granū cū palea. ⁊ hec eſt rō. q: hō gn̄at
filiū nō ſm ꝙ creatus ē in mēte. ſed ſm
qḋ coꝛꝛuptus eſt in carne nō ſm ꝙ ſpūa
lis. ſed ſm quod carnalis.

De peccato oꝛiginali ſm nomen. Ca. 9

O Riginale petm̄ hꝫ multa noīa. et
hoc multiplici de cā. Scḋm. n. ꝙ
oꝛiginale petm̄ cōparať ad aīam
vocať infirmitas. q: reddit aīaꝫ ipotētē
ad reſiſtēdū motibꝰ. Itē feditas. q: ꝑ ipꝫ
aīa maculať. Itē ꝓnitas ꝑꝑ ꝯtinuā incli
natōeꝫ appetitus ad malū. Itē coꝛꝛuptio
q: ducit ad nihilū. i. ad petm̄. Itē vitium
q: diminutio ē bonoꝝ nālīuꝫ. Itē langoꝛ
nāe q: durat in nā coꝛꝛupta. Sed ſm ꝙ
comꝑať ad coꝛpꝰ vocať. lex carnis eo ꝙ
lege dīna carni ſit inflictū. Itē lex mēbꝛo
rū. q: mouet oꝛgana ad oꝑa ꝯcupīe. Itē
tyrānꝰ ꝑꝑ dānatōeꝫ quā hꝫ q̄ſi violētaꝫ
ī ipſa carne ꝯcupiſcibili. Itē fomes. q: ſic
cinis fouet ignē. ita ꝑ ipm̄ fouež petm̄ in
carne ſm actū nutritiue ⁊ gn̄atiue. Itē ſti
mulus carnis. q: ſtimulat carnē pꝛimos
motus. ⁊ aīum ad ꝯſenſuꝫ. Sꝫ ꝓut cō-
ꝑať ad actus delectabiles vocať ꝯcupi-
ſcētiā q̄ ſonat vitiū ī actu ꝓut ē ī adultis
Itē ꝯcupiſcibilitas q̄ ſonat vitiū ī potētiā
ꝓut eſt in ꝑuulis. Scḋm vero ꝙ cōꝑať
ad pꝛimū hoīem a quo ꝯtrahiť vocatur
petm̄ oꝛiginale qḋ ē carētia debite iuſti-
tie. hoīs. De pꝛimi motibus. Ca. 10

V Tm petōꝝ aliud ſit actū. aliud cō
tractū. ipm̄ petm̄ actuale fre quē-
ter a pꝛimis motibꝰ hꝫ oꝛtū. Vn̄ ſciēdu
ꝙ in ſtatu inocētie nō mouebať ſenſuali
tas niſi ſm motū rōis. Ideo ſtāte ꝑmo
hoīe ī codē ſtatu nō poterat ī eo cē petm̄
ēt veniale. ¶ Pꝛimi motꝰ ⁊ ſi ꝑticulariter
⁊ ſingilatiꝫ pn̄t declinari tn̄ nullo mō oēſ
pn̄t caueri. q: ſic ſť petā quot ſunt etiam
pene peti. ⁊ iō merito dn̄r venialia. quia
hoc ipō ſūt digna venia. ¶ Pꝛimus motꝰ
ſic deſcribiť. q: ē motꝰ ſenſualitatis ſm
īpulſuꝫ fomitis īpetuoſe tēdētis ad frui-
tōeꝫ creature delectabilis. Dupliciť ꝑmꝰ
motus diſtinguiť q̄ꝫtuꝫ ſpectat ad pn̄teꝫ
māꝫ. ſ. pꝛio pꝛimꝰ q ē nālis. ⁊. 2. pꝛimꝰ q
ē ſenſualitas. Cū ergo loquimur de pꝛimiſ
motibꝰ ꝙ ſť petā intelligēdū ē de ſo pꝛi
mis q ſunt ſenſualitatis. q: pꝛimo pꝛimi
nō ſť petā cū ſint nāles ⁊ extra genꝰ moꝛ
tis. ꝙ pꝫ ꝑ hoc ꝙ tales nō ſequūť imagi
natiōeꝫ ſꝫ ſolūmō nālīū q̄litatū actioneꝫ
Motus āt ſcḋo pꝛimi ſūt petā. q: ſť actꝰ
inoꝛdinati in gn̄e moꝛis ꝙ pꝫ ꝑ hoc ꝙ ta
les motꝰ ſť ſēſualitatis q ſubiacēt aliquo
mō dn̄io volūtatis. Volūtas āt eſt pꝛīci
piū moꝛaliū ſicut hꝛ. 7. ethicoꝝ. Hinc ē
ꝙ genus moꝛis ī pꝛīcipio incipit vbi in
ueniť dn̄iuꝫ volūtatis hoc āt ē in ſenſuali
tate. Quāuis āt ꝑ rōeꝫ ꝑdictā ſit ī ſenſua
litate petm̄. nō tn̄ erit moꝛtale ſꝫ tm̄mō
veniale. q: volūtas nō hꝫ plenū dn̄ium
ſuꝑ pꝛimos motꝰ q ſť ſēſualitatis. ſič ē in
illis actibꝰ q ex ipſo volūtatis ꝓcedūt. ſꝫ
hꝫ in eis dn̄iuꝫ icōpletū ſicut in illis acti
bus q nō ꝑ ipiuꝫ rōis ꝓcedūt. ⁊ tn̄ volū
tas tales motꝰ ſenſualitatis īpedire pote
rat. ⁊ iō ſť petā venialia. ꝑꝑ h̄ dič Aug.
ꝙ petm̄ adeo ē volūtariū. ꝙ niſi ſit volū
tariū nō ē petm̄. ¶ Pꝛimi quoqꝫ motꝰ iō
ſenſualitati aſcribūť. q: taliū motuū pꝛin
cipiū ſēſualitas ⁊ ſubm̄. Dicēdū ergo ꝙ
pꝛimi motus ſm ꝑdicta ſť petā venialia
triplici rōe. ¶ Pꝛimo q: mouēt ad illicitū
Scḋo q: ſūt quodāmō volūtarii nō ſm
ſe. ſꝫ q: ſicut dictū eſt īpediūť a volūtate
vľ ēt ꝑꝑ ꝑcedēteꝫ repꝛhēſionē. Tertio ꝑꝑ
delectationē annexā. Cū. n. aīa ꝑ delecta
tionē coniungiť creature obtenebꝛatur.

⁊ pelorat᷑. ſicut qñ ꝯiũgit᷑ deo illuminat᷑
⁊ melioꝛat᷑. Nota ꝙ hõ ꝓnioꝛ ē ad ma
lũ q̄ȝ ad bonũ. ⁊ hoc multis de cauſis.
¶Primo q: ſicut dı̄ Sap. ii. Corpus qđ
corrũpit᷑ aggrauat aı̄aȝ trahens illã ad
malũ. ⁊ ſic nõ eriges ad bonũ. Scđo q:
ſicut dicit Aug. plus valet malũ inſolitũ
q̄ȝ bonũ inſolitũ. Tertio q: nãl'r facili⁹
eſt deſcẽdere q̄ȝ aſcẽdere. ⁊ vnus magis
trahit deoꝛſũ q̄ȝ decẽ ſurſũ. Quarto q: i
citãs ad malũ delectatio pñs ē ſꝑ ſȝ finis
ꝟtutũ icitãs ad bonũ abñs ē. Delectabi
le ãt appbẽſũ ꝑ ſẽſuȝ l' imaginatõȝ q̄ſi đ
neceſſitate mouet ꝯcupiaȝ. Quito q: plu
res circũſtãtie req̄runt᷑ bonũ q̄ȝ ad ma
lũ. Sexto q: tẽdim⁹ ad nr̃ȝ principiũ .ſ.
ad nihilũ. Septimo q: fomes q̄ mouet
ad malũ ſꝑ intra nos ē. gl'ia ꝟo quã q̄ri
m⁹ extra nos ē. Octauo q: vires aı̄e ſũt
actiue ad diligẽdũ tꝑalia. ſȝ paſſiue ⁊ mã
les ad ea q̄ ſt̃ gr̃e ⁊ gloꝛie. vñ ꝟſus. Quic
qđ hȝ meriti ꝑuẽtus gr̃a donat. Nil de⁹
in nobiſ ꝑter ſua dona coꝛonat. q: nõ pñt
hr̃i ꝟtutes ꝑ modũ acq̄ſitiõis ſed ꝑ mõȝ
receptõis. Vñ malũ poſſumus facere ꝑ
nos. ſȝ nõ poſſum⁹ facere bonũ ſine gr̃a
adiutrice.

De moroſa delectatione. Cap. 11

d Electatio carnalis moroſa pecca-
tum eſt moꝛtale. ſed nulla dicitur
moroſa niſi qñ ex ꝯſenſu rõnis ē
Vñ nõ intelligit᷑ hic moꝛa tꝑis. ſed cõſen
ſus. Sciẽdũ eſt ergo q: delectatio ſi ſiſtit
circa cõſenſu. veniale pctm̃ ē. ſi ꝟo ꝓce-
dit vlteri⁹ ita ꝙ hõ vult interi⁹ delectati
one voluptari. nec tñ vult in op⁹ ꝓceder̃
talis ꝯſenſus ē intra moꝛtalia ꝯputãdus
qđ maxime dȝ intelligi in carnalib⁹ pctiſ
verũtñ iſte ꝯſenſus in illecebꝛa duplex ē.
q: ꝯſenſus in illecebꝛa aliq̄s eſt ſubit⁹ nõ
ꝑ p̄habitã deliberatõeȝ. ſed ex ſola coꝛru
ptione carnis quã p̄cedit appetit⁹ ſenſua
litatis in p̄mo motu. Talis ãt ꝯſenſus dı̄
ſubꝛeptio ⁊ eſt pctm̃ veniale. Ali⁹ cõſen
ſus ē in delectatiõe motuũ carnis q̄ ē cuȝ
deliberatõe rõnis. ⁊ iſte ē pctm̃ moꝛtale
vt dictũ eſt. Si ãt rõ ꝯſentit cũ deliberati
one que fit per rationes diuinas hoc mo
do. q: omne lege dei ꝓhibitũ eſt vitãdũ
tũc dı̄ pctm̃ eſſe in ſupioꝛi pti rõis. Sed
ſi deliberatio ſit ꝑ rões humanas vl' nã
les hoc modo oē in quo trãſgredit᷑ me-
diũ ꝟtutis ē vitãdũ. tũc dı̄ pctm̃ eſſe i in
ferioꝛi pte rõnis. Et ſi adhuc ꝓcedit cõ-
ſenſus vlteri⁹. qñ. ſ. ꝓponit opus ꝯſumma
re. tũc volũtas ꝓ ſcõ reputat᷑. et ſi facul-
tas deſit ꝑficiendi ipſũ opus. Si ꝟo cõſe
quit᷑ ꝯſenſus ⁊ opus in his q̄ diuina le
ge ſt̃ ꝓhibita pctm̃ eſt moꝛtale ꝯſumatũ
Ex p̄dictis collige diſtinctõeȝ q: delecta-
tio duplex eſt. ſ. nãlis ⁊ volũtaria. In de
lectatione pure nãli. nec eſt meritũ nec đ
meritũ. Volũtaria duplex ē. q: alia eſt in
creatoꝛe. alia in creatura. Delectatio que
in creatoꝛe eſt bona eſt de qua. p̄s. Me-
moꝛ fui dei ⁊ delectat⁹ ſũ ⁊c. Que aũt in
creat᷑a ē duplex ē q̄dã. n. ē ꝑꝑ deũ ⁊ hec
bona eſt. ſed hic ſumit᷑ delectatio ꝓ opa
tione rõis. nõ ꝓ paſſione de q̄ p̄s. Dele
taſti me dñe in factura tua. quedã ē ꝯtra
deũ. Et hec ſil'r duplex ē. q: q̄daȝ nõ
eſt cõtra deũ. ſȝ ꝑter deũ ⁊ hec eſt pecca
tũ veniale. q̄daȝ ꝟo eſt ꝯtra deũ ſimpl'r.
q̄ frãgit᷑ dei p̄ceptũ. ⁊ h̄ ē pctm̃ moꝛtale

De peccato veniali. Capl'um. 12

p Eccatum veniale minoꝛis eſt cul
pe. Nã i puul' p⁹ baptiſmũ p̄mo
ſurgũt venialia poſtea moꝛtalia. Veniale
aũt pctm̃ eſt vt ait Aug. qđ hoiem vſq̄ȝ
ad reatũ ꝑpetue moꝛtis nõ grauat. ſȝ pe
nã meret᷑. ⁊ ſic facile idulget᷑. ¶Pctm̃ ve
niale ſemꝑ eſt a voluntate ad hoc mouẽ
te vl' ꝑmittẽte. vl' nõ ꝓhibente. ¶Pctm̃
aliqđ eſt veniale tribus modis. ¶Primo
modo ex genere. ſic verbũ ocioſũ eſt ve
niale. ſcđa ex euẽtu ſm̃ ꝙ ꝑ pñiaȝ đ moꝛ
tali fit veniale. tertia ex cã vt qñ fiũt que
dã ex infirmitate vl' ignoꝛãtia q̄ lȝ q̄ñq̄ȝ
ſint moꝛtalia. tñ dñr venialia. ſiue remiſſi
bilia ex comparatione ad peccatũ qđ fit
ex certa malicia qđ ē irremiſſibile. ⁊ hoc
verum eſt niſi aliqđ ſit moꝛtale ex ſuo ge
nere. ſicut eſt foꝛnicari q: tale etiam ſi fi-
at ex infirmitate moꝛtale eſt. Sciendũ ꝙ

peccatū veniale nūq̄ pōt fieri mortale. Ita.s.si intelligat idē ſm ſubſtāciā.q2 pri us veniale mortale fieri nunq̄ pōt.⁊ hᵒ nec q̄ntum ad actū.nec q̄ntum ad macu lā. Et rō hmōi est q2 nulla res pōt mu tare ſuam ſpeciem. Pctm aūt veniale ⁊ mortale ſunt diuerſe ſpēs.peccati. Verū tn̄ actus q ex ſe eſt de genere venialis po teſt fieri mortalis quattuor modis. Pri mo ex cōſciētia.q2 qcqd fit cōtra cōſciaz edificat ad gehēnaz.ēt ſi ſit contra ɔſciaz erroneaz.⁊ hec eſt rō.q2 cū in pctō duo ſunt.ſ.auerſio ⁊ cōuerſio.⁊ penes pmū iudicat pctm̄.qm̄ auerſio a deo eſt qua ſi formale.⁊ cōuerſio ad creaturā quaſi materiale. Quāuis ergo leuare feſtucam vel calamū de terra videat leue ⁊ indif ferenſ.tn̄ quando fit cōtra ɔſciam pctm̄ eſt.q2 ſpernit bonū incōmutabile.⁊ ita fit auerſio a creatore. Scdo ex cōplacen tia. Unde Aug. Nullū pctm̄ a deo eſt ve niale qd nō fiat mortale dū multū placz 3ᵒ.ex diſpoſitione.q2 frequenter p lapſū in venialia diſponit hō ad mortalia.⁊ h ſm illud G. Uitaſti ſara grandia vide ne obruaris arena.⁊ hoc iō dicit.q2 ſe pe de minimis peccatis venit ad magna ſicut de modica ſintilla qn̄q3 ſurgit ma gnᵒ ignis. Ecc.19. Qui modica ſpnit pau latim decidet. Quarto ex ɋgreſſu.q2 qn̄ ſurgit veniale ſi nō ɋhiberet poſſet pro gredi vſq3 ad mortale.nō q2 ipſuz venia le in ſbā poſſz fieri mortale.ſz q2 ex ipſo occaſionaliter poteſt fieri ɋgrediēdo vſ q3 ad mortale. Et iſtud pz in primis mo tibᵒ q inter venialia cōputant.ſed quan do delectatio cōualeſcit in tm̄ q ɔſēſus accedat iam pctm̄ mortale eſt. Differen tia eſt inter pctm̄ mortale ⁊ veniale.quia pctm̄ veniale eſt libido ſiue voluptas in creatura circa deum. Mortale aūt eſt li bido ſiue voluptas in creatura ſupra de um vel eque deo. Rectus ordo eſt vt bo num incōmutabile preferat bono cōmu tabili.⁊ honeſtum vtili.⁊ volūtas dei vo luntati noſtre.⁊ ratio ſenſualitati.qn̄ iſte ordo peruertitur.tūc pctm̄ cōmittitur.

Utrū3 aliqs poſſit eſſe vl viuere ſine pec cato veniali dum eſt in hac vita preſenti Dicendū eſt q ſi loquimur de tota vita hoīs qui peruenit iam ad etatem adultā de excellēti ⁊ ſpāli grā eſt q talis ſine ve niali peccato ſit ſicut beatus Aug.dicit d beata virgine. Si aūt loquimur de aliq̄ pticula vite pn̄tis.ſic poteſt eſſe aliqs ſi ne peccato veniali. Iſtud pz p exemplu3 q2 nauta pōt ſingula foramina nauis ad horam obſtruere ne aqua intret.ſed nō pōt ſimul.oīa obſtruere vt aqua nuſq̄ intret.vn̄ charitas ēt pfecta non facit qd pctm̄ veniale nō adueniat.ſed facit q nō duret. Quēadmodū caminus ignis non facit vt gutta aque ſibi nō apponat.ſed facit vt appoſita citius extinguat. Per fecta eni3 charitas ſtatim inflāmat hoīe3 vt de peccato veniali doleat ⁊ peniteat qd nō facit charitas imperfecta.vn̄ i im perfectis aggregantur multa venialia.p que fit ad proſtrationez maior diſpoſitio De effectu peccati venialis.

Capitm. 13

Effectus peccati vēialis multiplex eſt. Primus q2 ad penam obli gat nō aūt determinate neq3 preciſe obli gat ad penam eternā vel purgatoriā vel pn̄tis ſatiſfactionis.ſed ad aliquā illaru3 penaꝝ quā ſm forum eccleſie preſentis ſatiſfaciat hō leuiter ſm foꝝ purgatorij puniet grauius.ſm vero foꝝ inferni pu niet homo grauiſſime p veniali.q2 eter naliter ſi cū veniali ⁊ mortali deceſſerit. Exemplum habemus de hoc.q2 men ſura vini q in vno loco valet.6.denarioſ ſi ducat vlterius valet.16.⁊ ſi ducat ad huc vlterius valet duos ſolidos. Pena tn̄ illata p veniali in inferno incōparabili ter minor eſt q̄ illata p mortali. Unde ſolet dici qd pena illata in inferno p mor tali eſt ſicut ſolliditas. Illata vero pro ve niali ibidem eſt ſicut ſuperficies. Illata p veniali in purgatorio eſt ſicut linea. Illa ta p veniali in preſenti eſt ſicut pūctus. Unde ſicut iſta quattuor ſunt in propor tionabilia.ita inter predictas penas ma

gna ē dr̄ia. Scđs effect⁹ ē ꝙ pctm̄ venia
le aīaꝫ maculat. ⁊ ponit̄ tale exēplū. Ali
qñ.n. denigrat̄ aliq̄ imago depicta i tm̄
vt videri nō possit. Aliqñ vō sic obscura
tur vt videri qđ possit. sꝫ ñ plene discer
ni. ⁊ iō ꝑꝑ taleꝫ dr̄iaꝫ dic̄ gre. ꝙ veniale
obscurat. mortale obtenebrat. De macu
la vō ista dr̄ ꝙ i saluādis oē pctm̄ venia
le delet̄ gr̄a a finali. ⁊ h̄ q̄ztū ad culpā ⁊
nō q̄z tū ad penā imo illa soluet̄ i purga
torio. delet āt pctm̄ veniale gr̄a final' iīpa
dissolutōe corꝑis ⁊ aīe ex v̄tute ꝯplōnis
⁊ sui stat⁹ quāuis ñ sit mot⁹ ꝯtritōis ad
illđ direct⁹. ꝭꝫ hoc itelligit̄ v̄bū Aug. q
dic̄. ꝙ i purgatorio p̄t cē absolutō a pe
na ñ a culpa. h̄ ab āṫiqs dcm̄ ē. sꝫ nūc cōi
ter tenet̄. ꝙ pctm̄ veniale hic deferat̄ a
mortis. ⁊ ꝙ q̄ztū ad culpā i purgatorio ēt
purgat̄. q₂ dñs dic̄ đ qbusdā pctis ꝙ ñ
r̄mittūt̄ nꝫ i h̄ seclō. nꝫ i futuro Expōit
gre. ꝙ venialia dimittēt̄. i futuro qđ si i
telligat̄ q̄ztū ad penaꝫ tm̄ tūc expositio
Gregorii nulla ē. q₂ ēt mortalia quo ad
penā purgāt̄. q̄ hic soluta ñ ē. Terti⁹ ē.
q₂ minuit feruorē charitatis sic aq̄ i igne
ꝓiecta. lꝫ ignē ñ extinguat. feruorē tñ illi
us tēꝑat. Quart⁹ ē. q₂ potētias aīe in bo
nis opib⁹ lassat. sicut qñ ponit̄ pōd⁹ sup
equū min⁹erit ꝓmptus ad ambulādū.
Quit⁹ ē qa retardat a gl'ia. q₂ hō q de
beret ⁊ possꝫ statiꝫ euolare ad celū post
mortē. cogit̄ ꝑꝑ venialia ad tp̄s in purga
torio expectare. Nūq̄z .n. ab aliquo faci
es dei videbit̄ donec soluat minimū q̄
drātē venialiū peccatoꝝ. s. ꝓ penā. Oꝫ. n.
quēlibꝫ ita mūdū esse ante introitū para
disi sicut fuerat in innocētia baptismali.
Sextus ē ꝙ bona gloria celestis diminu
it. nō qđ illa que iā debent̄ ⁊ que iā hē
m⁹ ibi ꝓ meritū reposita. sꝫ q̄ deberent̄
si venialia nō fierēt. q₂ medio tꝑe possēt
aliqua bona fieri qñ illa sūt. ꝓpterea p⁹
ꝑpetratōeꝫ venialiū. oꝫ nos oꝑa quedā
cōuertere ad solutionē huiusmōi debito
rū ꝓ que nobis deberet crescere cumul⁹
eterni p̄mii. Septim⁹ effectus. ꝙ venia
lia sepe sūt occasio mortaliū pctōꝝ ⁊ hoc

quattuor modis sicut hēs supra capitu
lo primo. vbi dr̄ ꝙ actus q ex se venia
lis ē. pōt fieri mortalis quattor modis.
Hoc ē ēt singulariter aduertēdū ꝙ sicut
ad remissionē peccati mortalis exigit̄ de
seruo actus peccādi cū volūtate in poste
rum abstinēdi. sic quoqꝫ pctm̄ veniale i
p̄nti ñ dimittit̄ nisi actu ⁊ ꝓposito đferat̄

De septē vitiis capitalib⁹ i spē. Cap. 14.

f Actoꝝ actualiū vnū initiū est. du
plex radix. triplex fomētuꝫ. septi
forme caput. vnū initiū dr̄ super
bia. iuxta illud. Initiuꝫ oīs pcti supbia.
Duplex radix ē timor male humiliās ⁊
amor male accēdēs. tñ oīs timor ortū hꝫ
ab amore nullus. n. timet aliqd ꝑdere. ni
si q amat istud hēre. Triplex fomētū sūt
tria q̄ sūt in mūdo. s. cōcupiscētia carnis
cōcupiscētia oculoꝝ. ⁊ supbia vite. Se
ptiforme caput sūt. Supbia. inuidia. ira.
Accidia. Auaritia Gula. ⁊ Luxuria. In
ter q̄ sūt qnqꝫ spūalia. duo vero carnalia.
Sufficiētia hoꝝ vitioꝝ sic p̄t colligi. Volū
tas nr̄a deordinat̄. aut qa appetit nō ap
petēdū. aut q₂ refugit nō refugiēdū. Si
p̄mo mō. aut ē interi⁹. sic ē vana gloria.
aut. exteri⁹. ⁊ sic ē auaritia aut inferi⁹. ⁊
sic ē delectabile. Sꝫ illud delectabile aut
est ad ꝯseruatiōeꝫ idiuidui. ⁊ sic ē alimē
tū qđ appetit̄ inordinate a gula. aut ē ad
cōseruatiōeꝫ spēi. ⁊ sic est coit⁹ q appetit̄
a luxuria. Si āt volūtas nr̄a deordinat̄
q₂ refugit qđ nō ē refugiēdū. hoc pōt cē
tripliciter. aut. n. refugit qđ ñ est refugiē
dū ꝭm ꝑuersū instinctū rōalē. ⁊ sic est i
uidia. aut ꝭm instinctū ꝑuersū irascibilis
⁊ sic est ira. aut ꝭm ꝑuersū instinctuꝫ ꝯcu
piscibilis. ⁊ sic est accidia. Ex his pꝫ ꝙ q̄
tuor sūt appetibilia ⁊ tres sūt vires ꝭꝫ q̄
rū instinctū ē fuga. ⁊ iō tm̄ sūt. 7. pctā ca
pitalia. Pctā q̄ dcā sūt qñqꝫ se publice
ostdūt. vt qñ directe fiūt. qñqꝫ vō sub q̄
daꝫ spē palliata decipiūt. Vñ supbia qñ
qꝫ dicit ad hoc volo p̄esse vt possiꝫ ꝓdes
se. Ira dic̄ ñ đbēt illata mala tollerari ne
ꝯuescāt iferri. inuidia dicit aliis bona nō
cupio. ne in successibus eleuent̄. Accidia

dicit ad hoc i laborib⁹ mihi pco ne temere ritate idiscretiōis arguar. Auaritia dicit Ad hoc sūt mīta ɔgregrāda ne pp inopiā cōmittat̄ furtū vl̄ rapina. Gula dicit. ad hoc ē corp⁹ cibis potib⁹ delicatiorib⁹ nutriēdū vt sit forti⁹ ad deo seruiendū. Luxuria dicit ad tps dʒ qsqʒ ad libitū viuē. vt possit postea fortit̄ penitē. Septē vitia cōpant̄ septeʒ bestus. Supbia cōpat̄ leoni. Inuidia cani. Ira lupo. Accidia asino. Auaritia ericio. Gula vrso. Luxuria porco. Alio mō cōpant̄ septē ifirmitatib⁹. Supbia cōpat̄ inflatiōi. Inuidia lepre. Ira frenesi. Accidia ligitargie Auaritia hidropisi. Gula epilētie. Luxuria febri. Septē vitia xp̄i passiōe curant̄. Capitis inclinatio. i cruce curat supbiā. Orō p inimicis irā. Aptio lateris inuidiaʒ. Portatio crucis accidiā. traditio spūs pr̄i corpis cruci. mr̄is discipulo. vestium crucifixorib⁹. hec curr̄at auaritiā. flagellatio luxuriā. potatio fellis gulā.

De supbia. Cap. 15.

Nunc dicēdū ē de. 7. vitiis capitalib⁹ i spē. ⁊ pmo de supbia q̄ ē regina oīuʒ vitiorꝫ ⁊ mr̄. Est āt supbia. vt ait Aug. pūerse celsitudis appetit⁹. Vn̄ sicut idē Aug. ait. Supbia oibus inuidet .s. maiorib⁹. q2 eis n̄ equat̄. Inferiorib⁹ q2 ei eq̄ri timet pib⁹. q2 ei equāt̄. Supbia dr̄ initiū ois pecti triplici rōe. Prīo pp cāʒ q̄ inuenit̄ in oī peccato qa i oī peccato iuenitur cōtēptus dei qui ē quedā cā pecti. Ideʒ aūt ɔtēpt⁹ est auersio a creatorē q̄ in oī petō ē. vbi pponit̄ bonū cōmutabile bono icōmutabili q2 sic sine caritate alie v̄tutes nihil sūt. ita sine supbia alia vitia nihil Abstrahe supbiā ⁊ hēbis grāʒ. q2 supbis de⁹ resistit. hūilib⁹ āt dat grām. Cōnexū. n. inq̄tū huiusmōi n̄ est receptiuū. sʒ ɔcauū. Scdo q2 pmū peccatū fuit. hoc. n. gn̄e peccauit diabolus in celo. Isa. Ponā sedē meā i aqlōe ⁊ ero si. al. Et pm⁹ hō in paradiso. Gen̄. Eritis sicut dii. sciētes bonū ⁊ ma ū. Tertio q2 ex ea nascunt̄ alia vitia fm̄ pus ⁊ posterius. hoc ē mediate vel immediate sicut hr̄ supra. c. de effectu vitiorꝫ. Est aūt inter supbiā ⁊ vanā gloriā dr̄ia. q2 licet vtrobiqʒ sit appetit⁹ ɔprie excellētie. tn̄ supb⁹ sibi appet magn⁹ int⁹. sʒ vanagloriosus appetit apparē i ore aliorꝫ p laudē exterioreʒ. Diuersa petā dn̄r radices ⁊ initia siue cāe aliorꝫ petōꝝ sʒ diuersis respectib⁹. Supbia dr̄ initiū ois peccati ppter tres cās supi⁹ enarratas. libido etiā dr̄ cā ois peccati sicut ait Aug. ⁊ hoc pp delectatiōeʒ creature q̄ inordinate trahit aiaʒ ⁊ auertit a sūmo bono. Est. n. libido improba voluptas q̄ mouet̄ aia rōnalis ad hoc qd̄ delectet̄ in creatura. Cupiditas ēt dr̄ radix omniū malorꝫ sicut dicit Apo. i. ad thi. 6. ⁊ hoc pp eadeʒ rōeʒ sicut libido. Est. n. cupiditas ex amore inordinato ad creaturā. Luxuria etiaʒ fm̄ Cassianū dr̄ radix ois pe cati. q2 carnales delectatiōes nobis sūt naturales. ad naturalia aūt ɔmpti sumus ⁊ difficulter resistimus. Inanis glorie. 7. sunt filie fʒ Grego. Prima est inobedientia. q2 vana gloriosus in nullo vult videri inferior qd̄ fieret si faceret ⁊ mādatū. Secunda est cōtentio q2 vult vincere cū clamore. ⁊ hoc ɔpter apparere. Tertia est iactantia q̄ quis enumerat bona sua. vt laudabilis appareat Quarta est hypocrisis q̄ querit in exteriorib⁹ hominib⁹ apparere Quinta est ptinacia que factū suū vl̄ dictū malū defendit. ne errasse videatur. Sexta est discordia que cōtra omne dictū sustinet vel assumit̄ cōtrariū pp vanā gloriā. Septima est nouitatū p̄sūptio qua qs noua vel dicit vel inuenit vt laudet̄. Quattuor sunt spēs supbie q̄s assignat Grego. 32. moral. Prima est cuʒ hō a seipso estimat hr̄e bonū qd̄ hʒ. Secūda si desup datū credit p suis tn̄ meritis accepisse se putat. Tertia cuʒ iactat se hr̄e bonū qd̄ nō hʒ. Quarta qn̄ ceteris despectis singulariter vult videri. per pmā ⁊ secūdā spēʒ iniuriat̄ hō deo in se. q2 per pmā ponit se hō totā causam sui boni. sʒ in scd̄a ponit se cāʒ principalē. in 3. vero spē iniuriat̄. hō deo in pximo. in

4. aũt iniuriat᷑ hõ deo in eo qđ nõ ha/
b r. Gradus superbie ꝯm Ber. sũt .12.
q̃ sũt. Curiositas. Mẽtis leuitas. Inepta
leticia. Iactãtia. Singularitas. Arrogã/
tia. Presumptio. Pctõꝝ defensio. Si/
mulata cõfessio. Rebellio. Libtas. Pec
cãdi ꝯsuetudo. Numer⁹ istoꝝ sic accipi
tur. Nõ ꝑ suꝑbiã iniuriatur deo ⁊ hõi.
deo cui dꝫ esse inferior. hõi cui dꝫ eẽ par.
Sex primi grad⁹ accipiũt᷑ ꝯm iniuriã q̃
fit hõi cui dꝫ eẽ par. Quattuor alii ꝯm in
iuriã q̃ fit hõi suꝑiori vt ꝑlato. Duo vlti
mi determinant᷑ ꝓprie q̃ꝫtũ ad iiuriã q̃
deo imediate fit. hoc tñ dicim⁹. q2 ⁊ su/
periores grad⁹ in deũ redũdãt. sꝫ medi
ante primo. Gradus aũt vocat᷑. q2 fit a i
minori ꝓgressus ad maius. ꝑm⁹. n. ma/
ius ẽ. secũdus peior. ⁊ sic scãdẽdo inueni
tur ꝙ vltim⁹ est pessim⁹. Vñ iiuria q̃ ẽ
respectu paris est minor. Illa vo q ẽ re/
spectu suꝑioris ẽ maior. sꝫ illa q̃ est respe
ctu dei ẽ maxima. ꝑꝑ qđ ⁊ isti grad⁹ ta
liter ordinãt᷑. Suꝑbia facit multa mala.
ꝑmo id qđ dei est vsurpat .s. gloriã. Isa.
42. Gloriã meã alteri nõ dabo. In bõis
n. opib⁹ q̃ facim⁹ duo st .s. honor ⁊ vtili
tas. Sꝫ ꝑmũ dñs sibi reseruat. aliud no/
bis tribuit. Vñ debem⁹ deo suã ꝑtẽ reli
quere si nr̃a ꝑte nolum⁹ spoliari. Scđo
ꝑfectos viros ipugnat. Suꝑbia ẽ enim
q̃si turris babel q̃ vsq3 ad celos. i. vsq3 ad
viros celestes debebat ꝑtingere. Super
bia ẽt bonis opib⁹ insidiat᷑ vt ꝑeãt. Vñ
suꝑbia iexpugnabilis ẽ sicut castꝝ in alto
mõte suũ. Tertio gr̃a dei hoiem denu/
dat. Iaco. 4. Suꝑbis deus resistit ⁊c. 2.
Regũ. i. Mõtes gelboe nec ros nec plu
uia veniat suꝑ vos. Vñ ꝯm naturã ꝯne
xũ nõ ẽ receptiuũ sꝫ cõcauũ. Quarto ãt
hoiez deo ꝑuat. Vgo de scõ vict. Suꝑ/
bia aufert mihi deũ. inuidia ꝓximũ. Ira
meipꝫ. Suꝑbia ẽt deo est odibilis. Ecc.
10. ⁊ ꝓuer. Tria sũt q̃ odit de⁹. pauperẽ
suꝑbũ ⁊c. Deũ ipugnat. q2 vexillũ ini/
mici sui. i. diaboli ponit in castro suo. ⁊ đ
ponit vexillũ xp̃i. s. crucez quã dꝫ sꝑ hõ
portare iuxta illud. Qui vult venire post
me. Diabolo hoiem assimilat. Ipse ẽ. n.
rex suꝑ oẽs filios suꝑbie. Vñ sicut domi
nus ait de caritate. In hoc cognoscẽt oẽs
ꝙ discipuli mei eritis. si delectiõꝫ habue
ritis ad iuicẽ. Ita ꝑt diabolus dicẽ đ su
perbia. In hoc cognoscẽt ⁊c. Hoiez stul
tũ demõstrat. q2 ancillã ornat ⁊ dñaꝫ nu
dã relinqt. Itẽ q2 magna ꝓ modico vẽ/
dit. i. ꝓ laude hũana. Itẽ q2 credit se pos
se cũ suꝑbia illuc attingere. vbi diabolus
exñs nõ potuit cũ suꝑbia remanẽ. Ho/
minẽ deiicit. q2 scãdẽtes in altuꝫ de facili
cadũt ⁊ q se eleuãt sub hostio humili de
facili caput ledunt.

De inuidia. Cap. 16.

Inuidia ẽ. vt ait Aug. Odiũ felici
tatis aliene. vl' ꝯꝫ Io. damas. In
uidia ẽ tristitia de alienis bonis. Dr̃ aũt
iuidia a nõ vidẽdo. q2 nõ põt videre bo
na aliorũ. Vñ displicẽtia boni q̃ est inui/
dia põt notari ꝑ visionẽ interiorẽ ⁊ exte/
riorem sicut vult Seneca dicens. Quic/
quid mẽte fugimus in gestũ oculis vide
mus. Inuidia hꝫ qnq3 filias ꝯm Gre.
Prima est odiũ qđ est velle malũ alicui
⁊ nolle bonũ. Scđa ẽ exultatio i aduer/
sus ꝓximi. tr̃ia ẽ afflictio i ꝓsꝑis ꝓximi
quarta ẽ susurra⁹ que est detractio latẽs
quinta est detractio. hec aũt fit in oꝑato
quia intẽdit melior apparere illo cui de/
trahit. Inuidia multa mala facit. De lu
mine facit tenebras de vidente cecũ q2 ꝓ
ximi bona videre nõ põt. Vñ inuid⁹ cõ
parat᷑ noctue ⁊ vesꝑtilioni. Aug. Egris
oculis odiosa ẽ lux que puris est amabi/
lis De vita morit᷑. G. Panis vitã for/
tiũ roborat ⁊ paruuloꝝ necat. Vñ iuid⁹
cõparat᷑ fabricitãdi cui ẽt boni cibi sũt
cõtrarii. Deo cõtrariat᷑. q2 tã bonus est
deus vt ait Aug. vt ẽt de mal' bonũ elici
at. sꝫ ecõtra tã mali sunt isti vt de bonis
malũ eliciãt. Itez diuina bonitas oĩa sua
cõicat. isti vero nõ. Itẽ deo placet bonũ
hois. ac malũ displicet. isti ãt ecõtra bo/
nũ gr̃e ⁊ nature ꝑuenerũt. Vñ sicut oĩa
mũda mũdis. sic istis oĩa sũt imũda. Et
sicut bonis mala cooperant᷑ i bonũ. ita i

uidis bona cooperãt in malũ. Uñ tales aurũ ꝯuertũt in cuprũ gẽmas ĩ lutũ granũ ĩ paleã. vinũ in aquã. mel in fel. diem in noctẽ. gaudiũ in merorẽ. rosã ĩ paliurũ balsamũ in sterquiliniũ. electuariũ in venenũ. Hoĩeꝫ maledicit. Isa. 5. Ue. q dicitis bonũ malũ ⁊c. Stultũ efficit. Nimis errat q idcirco sibi vult vnũ oculũ erui. vt alii ẽt vnꝰ eruat̃. sicut facit inuidus ⁊ diabolꝰ q ꝑ hoc ꝙ aliis inuidẽt sibi magis nocet. Auctorẽ suũ torq̃ndo ledit. Sene. Utinã inuidi in oĩbꝰ ciuitatibꝰ oculos ⁊ aures haberent. Proximum fraudulenter decipit. Unde inuidus comparatur cani qui blãditur in facie ⁊ mordet a tergo. Item qui osculo xp̃ꝫ tradidit. itẽ boni perfido qui ledit hoominem ꝫ euꝫ nũq̃ molestauit.

De ira. Cap. 17.

Ira ẽ vt ait Aug. vlciscẽdi libido. ⁊ Cas. Ira ẽ motꝰ aĩ ꝯcitatꝰ ad penã. hec ẽ diffinitio ire ꝑ viciũ nõ ꝑ zelũ ꝺ q̃ ẽ hic agẽdũ. Ira igit̃ duplex eẽ hꝫ. s. nãe ⁊ mortis prout ergo deordinat ab optimo hꝫ eẽ mortale qđ viciũ ẽ quia ira nõ ẽ peccatũ rõe pure passiõis. imo pena sꝫ cũ hoc dicit quãdã actionẽ ꝑ quã deordinat hoĩeꝫ. ⁊ q̃tũ ad deũ. ⁊ q̃tum ad ꝓximũ. Uult eniꝫ a se expetẽ vl' a iudice a deo cõstituto ⁊ sub deo. Utrũ teneat̃ qs remittẽ iniuriaꝫ inimico petenti Nota distinctionẽ. q: ex iniuria solẽt oriri tria. Primũ ẽ rãcor in affectu. Secundũ ẽ rãcoris signũ in effectu. Tertiũ ẽ actio cõtra iniuriantẽ Primũ tenet̃ qs statiꝫ remittere ⁊ si nõ reget̃. Secũdũ tenetur remittere veniã veraciter petẽti. i. parato emẽdare ꝺm facultatẽ suã. Tertiuꝫ nõ tenet̃ remittẽ. Si vo volueris scire vtrũ ille cui facta est iniuria debeat amicitiã q̃rere sciẽdũ ꝙ duplex ẽ debitũ. primũ est necessitatis sine quo nõ ẽ salꝰ. Secũdũ est ꝑfectiõis. Quãtũ ad primũ debitũ nõ tenet̃ qs recõciliationẽ querẽ siue amicitiaꝫ Sed de scđo dicit Chrisoꝰ ꝙ dꝫ q̃rere recõciliatiõeꝫ vt duplicẽ coronã cõseq̃t̃. vnã q: iuriã passus ẽ, Aliã q: prior rogauit. Dñs autem ponit tres gradꝰ circa reatũ ĩ re cuꝫ dicit Ma. 5. Oĩs q irascit̃ fratri suo reus erit iudicio. Qui aũt dixerit rachareus erit concilio. Qui aũt dixerit fature reus erit gehenne ignis. De his dicẽdum est ꝙ vbi creuit gradus culpe creuit ⁊ ordo pene. Unde recte ira sine voce puniẽda est iudicio ira cũ voce cõcilio ira cũ sermone cõtumelie gehenne igni mãcipatur Secũdũ Augu. In primo est ira tãtũ In secũdo ira ⁊ vox. In tertio ira est ⁊ sermo ⁊ certa expressio irrisionis. Dicit autẽ Grego. ꝙ iudiciũ ẽ cause discussio. cõciliũ sententie diffinitio gehẽna ignis siñe executio. Notãdũ ꝙ reddere malũ ꝓ malo ẽ fragilitatis sicut fecit Joab qñ interfecit. Abner. s. interfectorem fratris sui asael. Sꝫ reddere malũ ꝓ bono est ꝑuersitatis. sicut fecit iuda tradẽdo xp̃ꝫ. Reddere bonum ꝓ bono est equitatis sicut fecit assuerus quando Mardocheũ honorauit. Reddere bonũ pro malo ẽ perfectionis sicut fec̃ btũs Stephanus qñ ꝓ inimicis suis orauit. Filie ire ꝺm Greg. sũt sex. prima est rixa. hec est audax voluntas vindicãdi iniuriã factã ꝑ se. Secũda ẽ tumor mẽtis. hec ẽ volũtas vindicãdi causa fugiẽs aduersantem ne cũ eo colloquium habeatur ꝑꝑ extimatas inimicitias. Tertia ẽ contumelia que est volũtas se vindicans per exprobationẽ maloruꝫ. Quarta ẽ clamor que est volũtas se vindicans in exaltãdo vocem per vituperium exprobratuꝫ ⁊ ad aliorum per veniens aures. Quinta est indignatio que ẽ voluntas se vindicans per signum molestie exterius declaratum. sexta est blasphemia que est voluntas se vindicans ꝑ opprobrium deo vel sanctis illatuꝫ. Ex ira veniunt multa mala. Hospitium spiritus sancti turbat. Gregoriũ Dum ira animum pulsat spiritui sancto hospitium suum turbat. Nam sicut in pace factus est locus dei. sic in discordia locus diaboli. Tales sunt etiam incendiarii domus dei psal'. 73. Incenderũt

ígni sanctuariũ tuũ dñe ⁊c̃. Uñ isti sũt si
miles draconi q emittit ex ore ignẽ. Q̃d
dei est sibi vsurpati. s. vĩdictã ꝓuer. Mi
hi vindictã ⁊ ego retribuã. Talis se fecit
iudicẽ ⁊ deum vult esse tortorẽ sicut dicit
Aug. Dicit. n. malus in orõnibus suis.
Dñe occide malũ inimicũ meũ. Rñdet
ei dñs. quẽ vestrũ. Ambo estis mali imo
talis vult esse actor ⁊ iudex in eadem cã.
Stultũ se demõstrat. q꞉ ꝑ cor suũ imit-
tit gladiũ vt ledat tunicã inimici. imo si
sapiẽter faceret prius se de se ipso vindi-
care deberet. irã. s. ꝑ zelũ aduersus iram
suã ꝑ vitiũ assumẽdo. Lima purgatiõis
ↄuertit ĩ rubiginẽ deprauatõis. Aduersi
tates. n. que ipm deberẽt a pctõ purgarẽ
ꝑ ĩpacientiã magis ingnãt ⁊ fornax ꝓba
tiõis mutat ei aurũ in cuprũ. ⁊ flagellũ
ex grano facit paleã. Durã sniam talis ĩ
iudicio expectabit. Cũ. n. dñs ĩproꝑabit
qbusdaꝫ. Nudus fui ⁊ nõ cooperuistis
me. Mathe. 25. Quid dicturi sunt illi
q nõ solũ nudos nõ vestiũt. sꝫ ẽt vestitos
spoliãt. Bellũ mũdi carnis ⁊ diaboli cõ
tra se instaurãt. sed sapiẽtes sedãt mino-
res guerras ꝑꝑ maiores q̃ iminẽt. Ma
lã faciũt cõmutationẽ. q꞉ auferẽdo palliũ
bone fame dant tunicã innocẽtie. Reme
dia ire sũt Silẽtii obseruatio. ꝓuer. Cuꝫ
defecerit ligna extinguetᷣ ignis. q꞉ sicut
ex collisione duoꝝ corpoꝝ elicitᷣ ignis. ita
ex amaris verbis aliquoꝝ ira cõcitatᷣ. ꝓ
uer. 15. Rñsio molis frangit irã. ⁊ ſmo
durus excitat furorẽ. Ibidẽ. Quasi q ca-
nẽ aurib⁹ ⁊c. Dñice passionis cõsidera-
tio. G. Si passio dñi ad memoriã reuo
cetᷣ nihil adeo durũ est qd nõ equanimi
ter toleretᷣ. Hoc figuratũ est numeri. 21.
Ubi respiciẽtes serpẽtẽ eneũ sanabantᷣ.
Item premii tollerantie animaduersio.
Unde cõsideratio premii minuit vim fla
gelli.

De accidia.

Caplm. 18

a Ccidia est de ṽtutũ laudabili exer
citio vtriusqꝫ hoĩs languida dele
ctio. Itẽ accidia est diffidẽtia de ꝓ
priis virib⁹ ⁊ de mãdato dei ĩplẽdo ar-
dua tristitia. Duo noĩa sũt hui⁹ vitii. scꝫ
Tristicia ⁊ Accidia. Hoꝝ ãt noĩuꝫ hec ẽ
rõ. q꞉ isto pctõ est auersio a spũali bono
qd estimatᷣ graue. sicut ẽ ieiunare ⁊ h⁹i
⁊ rõe h⁹ dĩ tristitia. Est ẽt ibi ↄuersio ad
creaturã. s. ad gẽtẽ q̃ estimatᷣ leuis ⁊ rõe
h⁹ dĩ accidia. Patet ergo ex his ꝙ hoc
viticiũ ꝓut vocatᷣ tristitia opponitᷣ letitie
spũali. q̃ ẽ in exercitio spũali. Sꝫ ꝓut vo
catᷣ accidia opponitᷣ fortitudini q̃ ↄsistit ĩ
agrediẽdis arduis. ⁊ sustinẽdis aduersis
Accidia denoĩatᷣ ab accidine. q꞉ ꝑ eaꝫ aĩa
tediũ hꝫ de oĩ spũali difficili. Accidia ſm
Gre. hꝫ sex filias. Prima vocatᷣ mali-
tia q̃ ſꝫ Aug. est volũtas machinãdi ma
lũ alicui. Cũ. n. qs iniuriatᷣ alii tũc irascitᷣ
⁊ postea tristatᷣ. ſa desꝑatio q꞉ diffidẽtia
meritoꝝ mater ẽ diffidẽtie ꝓmioꝝ. ex q̃
iterũ oritᷣ tristitia. tertia pusillaminitas q̃
nascitᷣ ex diffidẽtia ꝓueniẽte ex ↄsiderati
one ꝓprie ĩfirmitatis. vł opis arduitatis
q̃rta ẽ rancor q est inueteratũ odiũ sicut
. n. ex charitate sũt oꝑa bona ex qbus est
ↄfirmatio charitatis. ita ex ira ẽ accidia.
ex accidia vetustas ire. qnta torpor circa
ꝑcepta. i. qdã insensibilitas ꝑꝑ quã hõ ñ
põt induci ad executiõeꝫ mãdatoꝝ dei.
sexta ẽ euagatio mẽtis circa illicita. hec ãt
euagatio qñqꝫ ẽ ꝑticularis ⁊ certã habꝫ
mãm. ⁊ sic ↄuenit oĩb⁹ vitiis qñqꝫ ẽ ge
neralis ⁊ incerta. ⁊ hec ẽ ꝓprie euagina-
tio accidie. Qui. n. ẽ absorptus tristitia nõ
hñs in se vñ delectetᷣ euagatᷣ ad oĩa q̃rẽs
delectatiõeꝫ. Ex accidia eueniunt multa
mala. Preceptũ dñi negligitᷣ Geñ. 3.
In sudore vultus tui ⁊c. Maledictio dei
incurritᷣ. Exẽplũ de ficu cui dñs maledi
xit. q꞉ folia tñi hũit. math. 21. Discrepat
a ceteris creaturis. Exẽpluꝫ inaĩatis. sicẽ
in sole ⁊ luna q quottidie surgũt ⁊ perfi-
ciũt cursuꝫ suum. Idẽ patet in corporib⁹
aĩatis. sicut sũt arbores ⁊ herbe que lꝫ in
hyeme nude sint. tamen virtutem seruãt
⁊ in tempore suo redeunt ad consueta.
Idem ostenditur in sensibilibus. ꝓuer.
2. Uade ad formica o piger ⁊ considera

viās ei⁹. Preciosū tp̄s ꝑdit᷑. q: eo nihil
p̄ciosi⁹ ē quo breui hora posset obtinere
veniā grāꝫ ⁊ gl̄iaꝫ. Et tn̄ vt ait Ber. Ni
hil vilius reputat᷑. q: dn̄t hoīes ociosi ec
cl'. vi. Venite ⁊ fruamur. Spūale lucrū
negligit᷑. q: qui nō mercat᷑ ī nūdinis po
stea n̄ hēbit. puer. 2i. Propter frig⁹ pi/
ger arare noluit. mēdicabit ergo estate ⁊
non dabit᷑ ei. Incitamēta vicioꝝ colligit
ꝓuer. 24. Per agruꝫ hoīs pigri trāsiui
⁊ ecce totū repleuerāt vrtice ⁊ cooperu
erāt sup̄ficiē ei⁹ spine. No. ꝙ aq̄ corrū/
pit᷑ qete. ⁊ ferruꝫ cōtrahit rubiginem. ⁊
porcus mactād⁹ ꝑmittit᷑ ingetē pingue/
scere Locū diabolo p̄parat. q: hō ocio/
sus ē q̄si puluinar diaboli. ⁊ in ollā tepi/
dā libēter musce insidiāt᷑ q̄ feruētē fugiūt
Tētatiōib⁹ pꝫ. Vn̄ legit᷑ in collatiōibus
patrū ꝙ monachū opantē demō null⁹
pulsat. ociosuꝫ in nūeri. demones tētant.
Est. n. hō accidiosus q̄si vrbs absqꝫ mu
roꝝ ābitu ⁊ q̄si signū positū ad sagittam
mores ꝑuertit. q: vult metē ⁊ nō semi/
nare sic gatt⁹ q. libēt pisces comedit sed
nō eos libēt capit. Seneca. Incertū est i
quo loco quomō mors te excipiat. ⁊ iō
tu illā in oī loco ⁊ tp̄e expecta. Furē fodi
entē pariētē nō repellit. q: mors fur ē. ⁊
quotidie tollit vnū asserē. i. vnū diē ma/
thei. 24. Si sciret vtiqꝫ pr̄familias qua
ho. f. ve. vi. vtiꝫ ⁊c. Receptaculū sordiū
se facit. Ber. Oiuꝫ tētationū sentina ē oci
uꝫ. Ip̄m. n. ē occasio luxurie. 2. rubrica.
xi. Factū ē eo tp̄e quo solēt reges ad bal
nea ꝓcedē. Itē occasio nugarū. Act⁹. 6.
Atheniēses ad nihil aliud vacabant. ⁊c.
Itē occasio curiositatis. i. thi. i. Discunt
circuire domos. stultitiā ostēdit. q: toni/
trua audiēs nō surgit. Tonuit āt christ⁹
in p̄dicatiōe tonabit ēt in die iudicii. Iteꝫ
stultus est qui imūditias de oculo nō ei
icit. Mathei. 7. Hypocrita eiice p̄muꝫ
trabem de oculo tuo. Ad celestia veni
re negligit q: vix ad locū quis venit qui
vnū pedē hodie mouet ⁊ post ānū aliuꝫ
sic ⁊ illi quoꝝ mot⁹ ē pes intellect⁹. ⁊ nō
pes affect⁹ cū tn̄ sit affectib⁹ ambulādū.

Varitia vt ait. Tulli⁹ ē imodera
a t⁹ amor hn̄di. Itē fm Ber. Aua
ritia ē q̄rūlibꝫ reꝝ insatiabilis ⁊ i
honesta cupido. fm apl'ꝫ Eph. v. Aua/
ritia ē idoloꝝ seruitus qa hō auar⁹ exhi/
bet creature qđ dꝫ creatori. s. fidē speꝫ ⁊
charitatē. hec. n. auari exhibent pecunie.
In hoc ergo spālit᷑ rep̄hēdūt᷑ isti q rei vi
lissime amorē suū exhibēt. s. pecunie que
de terra tollit᷑ quā nā infimā ordinauit.
Eccl'. Dr̄ in xxx. ꝙ auaro nihil ē scelesti
us ⁊ hoc ꝑꝑ q̄tuor cās. p̄ma q: fere oīa
scelera ꝑpetrāt᷑ ꝓ auaritia. vt furta. ꝑiu/
ria. homicidia ⁊ huiusmōi. scđa q: ē cō/
tra legē nāe. Luce. 6. Quecūqꝫ vultis vt
faciāt vobis ho. hec eadeꝫ facite illis. ⁊c.
Tertia q: ē ꝯtra legē scriptaꝫ. Luce. vi.
Estote misericordes. sicut ⁊ pr̄. vester. ⁊
Quarta q: ē ꝯtra legē vtilē q̄ ē in oībus
reb⁹ q̄ ꝯpellūt᷑ se dare. Auar⁹. n. q̄si cap
tas detinet res ne se cōicare possint vtrū
aūt cuiq̄ liceat thesauros cōgerē. notan
dū ꝙ ē thesaurizare vno ex affectu aua/
ritie absqꝫ intētiōe necessitatis ꝓp̄ie vel
aliene ⁊ hoc mō thesaurizare oībus est
ꝓhibitū. alio mō ē thesaurizare ex ꝓui/
dētia. ⁊ hoc vl' cōsideratio necessitatis ⁊
sic cōcedit᷑ ꝑentib⁹ secularib⁹ ob necessi
tatē filioꝝ educādoꝝ vel filiaruꝫ cōiugio
tradēdarū nō autē ditādarū. sed seruato
mō vl' statu ꝑsone alio mō ē thesauriza
re ex ꝯsideratōe publice vtilitatis. s. regni
defēdēdi vel cultus dei āpliādi. ⁊ sic cō/
cessū ē regib⁹ thesaurizare ꝑsonis aūt ec
clesiasticis ꝓp̄ie nūquā thesaurizare liceꝫ
nec pecunia etiaꝫ tenere intētiōe seruādi.
Ambrosi⁹. Auꝝ hꝫ ecclesia nō huet sꝫ vt
eroget. Ex p̄dictis pꝫ ꝙ duplex pōt esse
amor pecunie vl' tp̄aliū. siue respectu ne
cessarii. siue respectu sup̄flui. cōtra p̄mū
ꝓhibet dominus p̄focātē solicitudinem.
Cōtra s̄ꝫ ꝓhibet thesaurizationes. Ex
auaritia sequūt᷑ mlta mala. Primo qa
a deo maledicit᷑ Aug. Maladictus dis/
pēsator auarus cui⁹ larg⁹ est dn̄s. Semꝑ
eget. Hieronym⁹. auaro tā deest qđ hꝫ

quã q̄ nõ hȝ. Stultus mercator ẽ q regnũ celorũ immo ipsũ christũ vẽdit ꝑ paucis denariis. ⁊ i hoc sepe peior ẽ auarus hõ quã ipse. Judas vẽdidit christũ triginta denariis. Iste autẽ interdũ ꝑ vno denario. Corpus euiscerat q̄r diuitie acqrũtur cũ labore possidẽt cũ timore amittũt cũ dolore. vñ ipsi laborãt ⁊ alii i labores eoꝝ sepe intrãt. s. fures vel latrones vel certe filii mali. Isti similes sũt aranee q̄ faciẽdo telã ꝑ capiẽdo muscas seipsã euiscerat. Mẽtẽ suffocat. Aug. Naufragiũ fugis ⁊ plũbũ ãplecteris. vñ Soc. massam argẽti proiciẽs in mare dixit. Mergã tene mergas me. Jngnat. Exo. 24. Filii israel seruiebãt in luto ⁊ latere. Excecat. Exẽplũ in Thob. q excecatus fuit stercore hyrũdinũ. Cor. dilacerat. vñ diuitie ꝯparãt spinis Mathei. 13. Insatiabilẽ facit. vide cõparãt sacco ꝑtuso ⁊ inferno q nunq̄ȝ dicit sufficit. Et mar cui oĩa flumina influũt. ⁊ tñ nõ redũdat. Et hydrũdo coq quãto plus bibit tãto plꝰ sitit. Filie auaritie st sex fm Gre. Pria est obduratio cordis que fit omittẽdo elemosynã. istã filiã vocat Isidorus i hũanitatẽ. scda est violẽtia hec fit nocẽdo alicui palã affecta mala quã vocat Isidorus rapacitatẽ. tertia ẽ inqetudo hec est appetitus lucri. q̄rta ẽ ꝑiuriũ qđ sepe incidit in emptionẽ ⁊ vẽditionẽ q̄nta est falacia q̄ fit ꝑ verba decipiẽtis in occulto. sexta est fraꝰ hec ẽ deceptio ꝑfecta ⁊ hoc i p̄ñtia illius q decipit. septima ꝑditio que ẽ idẽ quod deceptio que fit in abscentia decepti.

De gula. Cap. 20.

Gula vt ait Aug. ẽ imoderata cibi auiditas. Itẽ Gula ẽ vorax edacitas nãe finibꝰ nõ cõtẽta. Quinqȝ modis peccatur circa gulaȝ. vt dicit G. Primo cũ qs horã comedẽdi p̄uenit. ⁊ hoc fit ꝑ ipatiam expectãdi tp̄s debituȝ secũdo cũ qs q̄rit cibaria p̄ciosa ⁊ delicata de qbꝰ Ouidiꝰ. Est virtꝰ placitis abstinuisse cibis. sȝ ꝯtra hoc fecit diues ille q epulabat quotidie splẽdide. t̄tio q̄ñ qs mẽsurã excedit. s. nimis comedẽdo. Sciendũ tñ q̄r qđ vni nociuũ est alteri est remediũ. sic ⁊ qđ vni ẽ mẽsura debita alteri est excessus. Vñ nõ consistit mẽsura in cibi q̄ȝtitate sȝ i comedẽdis q̄litate. verũ tñ qdã ieiuniũ suũ recõpẽsãt postmoduȝ nimietate sup̄flua. sȝ hoc qd aliud q̄ȝ dare duos obolos ꝑ vno denario. Quarto q̄ñ nimis ardẽter ac festine qs comedit Nõ. n. vsus ciboꝝ sȝ ꝯcupiscẽtia in vitio Quinto q̄ñ qs cibaria sua nimis studio se p̄parat. vñ Ber. Nõ sapores sed fames excitet appetitũ. In oĩbꝰ his sumẽda sũt nõ q̄ voluptas. sȝ q̄ reqrit necessitas. Cõtingit etiã peccatũ eẽ circa diminutionẽ cibi. sicut circa sup̄fluitateȝ. Filie gule sũt q̄nqȝ fm Gre. prima ẽ scurrilitas. q̄r gula mouet ad verba scurrilia. secũda multiloq̄ũ. s. detractio. vituperia. ⁊ alia verba inania. Tertia inepta letitia. i. lascivia carnis siue gestꝰ corpis inordinatus. lasciuiã mẽtis demõstrãs Quarta imũditia q̄ solet ꝑuenire ex gula vt ẽ vomitꝰ ⁊ eructatiões fetide ⁊ luxuria. q̄nta ẽ ebetudo mẽtis. i. subuersio rõis. Gula duo cõplectit. s. cõmessationẽ ⁊ ebrietatẽ. ⁊ ꝓprie loquẽdo p̄ simonia opponit cõmessationi. ⁊ ebrietati sobrietas. Gula nocet multiplr̄ De paradiso eiicit hoieȝ exẽplũ in Adã. Sp̄ũalia bona perdit exẽplũ in Esau. q ꝑ cibo vẽdidit primogenitură. diabolo domũ p̄parat. Mathe. viii. si eiicis nos hinc mitte nos i porcos. Seruũ suũ ꝯtra se aĩat. puerꝰ 29. Qui đ licate nutrit seruũ suũ postea sentiet illuȝ cõtumacẽ. Luxuriã inducit. exemplum de Loth. Homicidã ꝑficit exẽplũ đ Joãne baptista. q ꝯuiuio periit. Induč mõtẽ nãe. Ecci. 37. Propter crapulã multi pierũt Geñ. 2. Quacũqȝ die comederis ex eo morte morieris. Inducit mortẽ culpe prima tbi. quarta vidua in deliciis viuẽs mortua ẽ. Induč mortẽ gehẽne. Luce. 16. Diues epulo sepultꝰ ẽ i iferno. Remedia gule sũt q̄ttuor. primũ est spiritualiũ ciboꝝ frequẽs sũptio. Math. 4. nõ in solo pa. vi. ⁊c. fm futura carnis

nr̃e cōſideraꝰ. Hiero. facile cōtēnit oīa
q ſe ſemp̱ cogitat moriturū. t̃tiū ē eterne
cene ꝯſideratio. Lu. 14. Hō qdā fec̃ ce
na. q̃rtū ē famiſ xp̄i ꝛ ſuoꝝ pc̄ſatō. Tre.
Recordar̃ paup̱tatiſ mee abſcithii ꝛ fell'
De luxuria.

Capitulum. 21.

Luxuria ē ex immundis deſideriis
l veniens lubrica mētis ꝛ carnis p̄
ſtitutio. Itē luxuria ē libidioſe vo
luptatis appetitꝰ. ꝛ itelligas hic appetitū
q ē ex ꝯſēſu rōis. q: tal' ē pctm̄ mortale ꝛ
dr̃ pctm̄ mortale. qñ rō ñ ꝓhibet huiuſ
mōi appetitū cū poſſet. Drie luxurie ſt̃
8. p̄ma ē fornicaꝰ. q̄ ē ſoluti cū ſoluta. ſ̃a
meretriciū. qd̄ fit dupl'r. ſ. p̱ vagā libidi
nē cū diuerſis ſectādo vl' cū publice ve/
nali ꝯcubēdo. t̃tia ē adulteriū quo ꝯiuga
lis thorꝰ vitiat̃ q̄rta ē ſtupꝝ quo v̉ginal' i
tegritaſ corrūpit̃. q̄nta ſacrilegiū quo cō
tinētia deo dicata ledit̃ vt i clericis ꝛ re
ligioſis ſacris ordinibꝰ ſublimatis ꝛ i his
q emiſerūt votū cōtinētie. ſexta ē inceſtꝰ
quo vinculū ꝯſanguinitatis l' affinitatis l'
cōpaternitatis corrūpit̃. ſeptima ē pctm̄
ꝯtra nāʒ ſiue ſodomia quo nālis vſus p̱
uertit̃ notādū āt ꝙ aliqd ē ꝯtra nāʒ ſp̄ei
ꝛ aliqd ē ꝯtra nāʒ gñis. p̄mo mō ē pctm̄
mortale ē ꝯtra nāʒ. q: in rōnali creatura
remurmurat ſindereſis ꝯtra oē pctm̄ ſʒ
ſcd̄o mō pctm̄ ſodomie ē ꝯtra nāʒ gñis
q: ñ ſolū i hoīe ſʒ ēt i brutis diuerſi ſexꝰ
i coitu ꝯueniūt. vñ ſi aliquo mō fit cōtra
nāʒ gñiſ ē. Octaua ē libidioſus coitꝰ cōiu
gal' q multiplex ē. coitꝰ. n. cōiugal' aliꝰ li
citꝰ aliꝰ fragilis aliꝰ ipetuoſus licitꝰ tri/
plicit̃ fit. vt qñ cā ꝓlis. l' ad ampliādum
cultū dei l' cā reddēdi d̄bitū l' cā vitāde
fornicatiōis nō i ſe ſʒ i cōiuge p̄mꝰ ē pie
tatis. Scd̄s iuſtitie. Tertius cautele. In
his nullū dr̃ pctm̄ eē. Fragilis ē qñ fit cā
delectatiōis. ꝛ tūc diſtiguit̃. q: ſi amor il
liꝰ delectatōis p̄ponit̃ d̄o mortale pctm̄ ē
ſi v̉o pꝰ ponit̃ veniale. Impetuoſus ē q
ex ſola libidie ꝓueniēs metas honeſtatiſ
ꝛ rōis trāſcēdit. ꝙ fit q̄nqʒ modis p̄mo
cauſa ſatiādi libidis p̱ meritricias blādi/
tiaſ. ſcd̄o cū fit cōtra naturalē modū. t̃tio
cū fit tp̱e ꝓhibitiōis. q̄rto qñ fit in loco ꝓ
hibitio. q̄nto qñ accedit̃ ad mulierē pre/
gnātē vicinā ꝑtui vl' que ē in fluxu men
ſtruo. Filie luxurie ſūt. 8. ſ̃ʒ Gre. p̄ia ē
cecitas mētis. q: ſ̃m. Aug. in op̱e luxu/
rie tota rō abſorbet̃. ſecūda ē incōſidera
tio mortis. ſ. inferni. tertia icōſtātia. ſ. ad
cogitādū deſiderādūqʒ nūc iſtud nūc il/
lud. quarta amor ſui. ſ. quo aliqs deſide
rat lōgā vitā ad hoc vt expleat volupta
tē ſuā q̄nta p̄cipitaꝰ q̄ qs currit p̄cipitāt̃
ad peccādū exponēs ſe p̱iculo mortiſ p̱p̱
luxuriā faciēdā. ſexta ē odiū dei ꝙ fit. q:
deꝰ abſtrahit ꝛ punit eos q ſequūt̃ car/
nis delitias ad q̄s iclinat luxuria. ſeptia
affectꝰ p̄ntis ſeculi. ſ. appetitꝰ bonoꝝ di/
uitiaꝝ ſanitatis huiuſmō p̱ q̄ luxurioſus
finē ſuū ꝯſeq̄t̃. octaua ē deſp̱atio futuri ſe
culi q̄ eſt diffidētia glorie vel venie cōſe/
quēde. ꝛ hec eſt filia luxurie conſumate.
Luxuria nocet multipliciter. deo eſt con
tumelioſa quia templū eiꝰ inquinat De
monibꝰ placita Job. 16. behemat dormit
in locis humentibus. ſubiecto ꝓprio no/
ciua. prima corin. vi. Qui fornicat̃ i cor
pus ſuū peccat. Proximuʒ ſcandalizat
Oſee quinto. Facti eſtis laqueus ſpecula
tioni. ꝛ rethe expāſum ſuper mōtē tha/
bor Animā propriaʒ damnat̃. ſcd̄o ru/
brica. 12. nō recedet gladiꝰ de domo tua
hoc dictuʒ fuit ad dd̄ p̱p̱ pctm̄ berſabee
viliſſimo domino ſe ſubiicit. ſ. carni ꝛ ſē
ſualitati. Geneſis. 3. Quia obediſti voci
vxoris tue. maledicta terra in opere tuo.
Mēteʒ infatuat. Oſee. 4. Uinū ꝛ mulie
res auferūt cor. Remedia luxurie ſt̃. Oc
caſiōis fugē. Job. 13. Pepigi fedus cuʒ
oculis meis vt nec cogitar̃ d̄ v̉gie. ꝓuer.
13. Qui tetigerit piceʒ coinq̄nabit̃ ab ea.
Mortiſ extrema cogitar̃. ꝓuer. vii. Me
morare nouiſſima tua ꝛ in eternū ñ pec
cabis. De ſe nō p̄ſumere. q: cecidit Da
uid ſanctiſſimꝰ. Salomō ſapiētiſſimus.
Sanſon fortiſſimꝰ. Frequēter ſe occupa
re. Hie. Sēp̱ aliqd boni facito. vt te dia/
bolꝰ iueniat occupatū. Temtatōi i p̄ncipio

terer caput tuum. Carnē domare. mar
ci.9. Hoc genus demoni nō eiicitur nisi
in oratione ⁊ ieiunio.

Q̄ūo sup̱bia sit mortale vel veniale.

Caplm̄. 22

o Omnia p̄dicta q̄uis semp̱ sint pec
cata. non tn̄ semp̱ sint mortalia.
Unde videndum est qn̄ vnum quodqꝫ
mortale sit. ⁊ qn̄ veniale. Uanaglia igit̄
ex suo genere est veniale. q: genus ope-
ris sumitur ex obiecto. Uanū aūt fm̄ se
nō est obiectum peccati mortalis. sed ve
nialis. Unde cū vana laus sit huius pec
cati obiectū pꝫ ꝙ nō semp̱ est peccatum
mortale. Erit tn̄ vanagloria mortalis du
pliciter. s. rōne finis p̱p̱ quem laus appe
titur. Opus namqꝫ tale est quale est id ꝓ
pter quod appetitur. Item rōne operis
in quo laus queritur. Circa primum di-
cendum est ꝙ q̄drupl̄ici fine laus querit̄
Primo ad vitandū malū infamie sicut
Samuel se laudauit. i. Reg. 2. Secūdo
ꝓpter aliquā vtilitatē spūalem. vt est glo
ria dei vel edificatio ꝓximi. sicut Pau-
lus se cōmēdauit. 2. cor. ii. Tertio ꝓpter
lucrū auaricie sicut pharisei q deuorant
domos viduaꝝ longas orōnes simulan
tes. Mathei 23. Quarto ꝓpter aliquē
actum venialis peccati. sicut qn̄ qs lau-
dari vult eo ꝙ venialiter in laude delecte
tur. Primū est prudētie. Scd̄m ē chari
tatis. Tertiū est mortale. ⁊ idē intelligen
dū est qn̄cūqꝫ lasus ponit̄ finis alicuius
operis. Quartū est veniale. Seqtur se-
cūda cā. qr̄ vana gloria sit peccatuꝫ mor
tale. s. rōe operis p̱ qd̄ laus q̄rit̄. hoc āt
pōt fieri tripliciter. q: laus quandoqꝫ q̄
rit̄ p̱ opera illicita. qn̄qꝫ p̱ opera ex se in
dr̄a. qn̄qꝫ p̱ op̱a virtutū. Si primo mō
sic tale est pctm̄ q̄le est id illicitum. s. mor
tale vel veniale. Si scd̄o mō. sic est pctm̄
veniale. vt hr̄e diuitias vl' vestes p̄ciosas
cū abusu talium in laude. Uerūtn̄ si talia
sūt d̄ se inordinata. vt sint occasio peccati
mortalis. fm̄ ꝙ mulier cū ornatu mere-
tricio ad aīas capiēdas p̄p̱atur. vl' si fcm̄
illud est illicitū ex ꝓhibitione sup̱ioris. vt
torneamētum ⁊ hmōi. cū excederet pre
ceptū eccl'ie sic sūt pctā mortalia. Si ter
tio mō. i. si laus q̄rat̄ p̱ op̱a v̄tutuꝫ. hoc
est dupliciter. vl' q: appetitus laudis ad
iungit̄ op̱is virtutis tāq̄ incidēs. sic cō-
tingit in cātu vl' in p̄dicatōe qn̄qꝫ. ⁊ tunc
est veniale. Uel laus est finis principalit̄
p̄stitutus op̱i v̄tutis ⁊ op̱anti. ita ꝙ ibi
cōstituit finē vltimū. ⁊ sic est mortale. q:
tūc inheret ei vt fini vltio. Nota ꝙ ma-
ius est pctm̄ gloriari de bonis spūalibus
q̄ꝫ de tp̱alibus. q: minus hn̄t motiuū eo
ꝙ minus app̱ant extra q̄ꝫ tp̱alia.

Q̄ūo inuidia sit mortale vl' veniale.

Caplm̄ 23

i Inuidia ex suo gn̄e ē pctm̄ morta
le q: cū inuidia fꝫ Remi. sit dolor
de alieno bono ↄtrariat̄ directi charitati
q̄ nō emulat̄. sed cōgaudet veritati. p̱ria
Corin. 13. Charitati v̄o nihil est ↄtrari
um nisi pctm̄ mortale. Tn̄ illd̄ ꝙ ex gn̄e
est mortale pōt esse veniale vel ꝓut in
suo primo motu cōsistit. vl' extra suā rō
nem trahit̄. Dolor ergo de alieno bono
est quadrupliciter. vl' q: est p̱rio. primus
motus extra veniēs. sic qdam nāliter in
uidi sūt. ⁊ hoc nullum pctm̄ est. cū nullo
modo sit in ptāte nostra. vel est scd̄o pri
mus motus qn̄ appetitus sine cōpleta d̄
liberatione tali passione afficit̄. ⁊ sic ē ve
niale pctm̄. vel est actus volūtarius deli
beratiue. ⁊ sic est mortale. vl' trahit̄ p̱ in
tētionē extra suā rōnem vt qn̄ dolor de
alieno bono surgit cuiq̄ꝫ ex causa bona. si
cut qn̄ dolet aliqs de bono tp̱ali alterius
q: videt illud redūdare in detrimētū aīe
illius. vl' in detrimētum cōitatis ⁊ talis
dolor bonus est. q: maius bonū sp̱ ē ap
petēdū. Notādū ergo ꝙ p̱ dolorē boni
cōprehenditur gaudium de malo quod
ex ipso cātur.

Q̄ūo ira sit mortale vel veniale.

Caplm̄ 24

i Ira ex suo genere est pctm̄ mor
tale. q: fm̄ Isidoꝝ. Ira est aīus
cōcitatus ad penā ꝓuocāti inferēdā. Ta
lis. aūt motus ↄtrariat̄ charitati que nō

irritat nec cogitat malū. i. cor. 13. Ira igitur vel dicit irā zeli que est detestatio vitii et hoc nō est pctm̄. sed pfectionis. Pōt ēt qs sibi p hūc modū irasci. sic dicit glo. sup illud ps. Irascimini et nolite peccare Quid est inqt hō penitēs nisi irascēs sibi vel dicit remissionē affectus circa primū p quā hō non dolet de malo primi. nec gaudet d bono ei9 lz nō doleat de bono nec gaudeat de malo ei9. sz differēs ei et sic nō est mortale. sz impfectio charitatis vel dicit actualē impaciētiā absqz appetitu vindicte talis motus ēt deliberatus ē pec catū veniale. qz hz incōpletā rōnem ire sicut ex supradicta pz diffinitōe. vel dicit īpacientiā cū appetitu vindicte. et hoc est tripliciter. qnqz hoc est a natura. sicut est in melācolicis in qbus fm phm̄ cōtinue mordet natura pter qd semp sūt turbulēti et sic nullū est pctm̄ cū sit mot9 naturalis. qnqz est ab appetitu indelibrato et sic ē veniale. sicut alii pmi motus. qnqz a voluntate deliberatiua. et tūc est peccatum mortale.

Quō accidia sit mortale vel veniale.

Caplm̄. 25

Accidia ex suo genere ē pctm̄ veniale. qz fm Aug. Accidia est tedium interni boni. hoc āt nō opponit charitati. sed dicit diminutōēz feruoris charitatis. in quo ɔsistit oē veniale. Istud ergo tediū vel est mot9 naturalis. et sic nullū est pctm̄. vel est motus appetitus cōtristati de ope spūali laborioso. et sic est veniale. qūuis ēt ille appetit9 nālis sit deliberat9. qz ɔsēsus i veniale nō ē. nisi veniale Accidia vo ex gñe et p se veniale ē vel hō tediū redūdat in omissionē coz que sunt necessaria saluti vt frāgere pcepta dei vel ecclesie sine cā rōnabili. et tūc est mortale Si aūt tediū illud ex omissiōe boni et difficultate aggrediēdi bonū ducit in desperatōem. tūc iam accedit ad pctm̄ in spūz sanctū. Et si tediū illud cresci: qd ēt ducit in tediū vite in tm̄ qp iniciat sibi man9 tūc iā similis ē Iude q laqueo se suspēdit

Quō auaritia sit mortale vel veniale.

Auaritia fm Tulli. est imoderat9 amor hñdi hec igit aut ɔsistit i appetēdo. vel in acqrēdo vel in retinēdo. Si primo mō hoc est qnqz modis. Primo qz appetit aliena appetitu ɔpleto q pcederet in op9 si adesset facultas. et sic ē peccatū mortale. Scdo qz appetit illicita voluntate ɔpleta vt si aliqs indignus conat bñficiū eccl'asticum adipisci sic iterū est mortale. Tertio si appetit talia. siue sint illicita. siue aliena cū volūtate ɔditiōata. s. si posset hre sine offensa dei ac iniuria pximi. et tūc vel nullū. vel veniale est. siue talē ɔditionē actualiter addat siue hitualiter eā intēdat. Quarto si simplciter appetit hre supflua et hoc appetitu suffocāte mētem. s. a cura sui et ɔsideratiōe diuinoz. et hoc est peccatū mortale. Quinto si supfluo amore inheret. tpalibus tn̄ infra dei amorē hoc ē veniale. Si aūt auaritia cōsistit in acqrēdo hoc est tripliciter qz vel acqrit iniuste quocūqz mō. et tunc est mortale. vel acqrit p tale opus. aut artē. aut offm̄ qd p se est pctm̄ mortale. si ēt eēt sine lucro. vt pcreare aliqd fornicari. et tūt ē mortale. vel acqrit talia p opa illicita que sūt veniale pctm̄. vt cū aliqs vba iocosa cōponit ad lucrū. salua tn̄ honestate. et hoc est veniale. nisi pp delectatiōnē dissolutōis totalit se det talib9 tūc .n. mortale est. Dico aūt pter delectatōēz. qz si aliqs p necessitatē p talia sibi sustentationē cōgreret cū aliā lucrosaz nesciret nō reputarē cū in statu dānatoz. Si āt auaritia cōsistit in retinēdo hoc pōt eē qnqz modis. Primo qz retinet scient ea que restituere tenet. et aio retinēdi. sic est pctm̄ mortale. Scdo qz retinet ea q̄ ad necessitatē suā et suoz ptinent. vel ad cōseruationē status sui. et suoz fm decē tiam suā. et hoc nō est peccatuz. Tertio qz retinet supflua respectu vtriusqz iam dictoz et hoc tempore extreme necessitatis alicuius sic est pctm̄ mortale. Quarto qz retinet supflua etiā citra extremam necessitatē ex insatiabili cupiditate. sic ē pec

catum mortale.precipuū aūt signuз talis affectus est φ qs res potius sinit putre/scere penes se q̄ȝ vtiliter aliis dispenset. Quinto q: retinet supflua quedā ex inordinato amore tpaliuз p quē modū deficē a medio largitatis salno tñ statu virtutis ⁊ sic est veniale. Nota φ auaritia ex suo gñe est mortale.quā Apo.idolatrie cōpa rat.nō q: sit de specie illius peccati.cum nō hēat actū eius sed q: facit aliqd simile idolatrie fruēdo creatur̄ poti⁹ q̄ȝ creatori

Quō gula sit mortale vel veniale.

Caplm. 27

Gula ex genere suo est petm̄ venia le.q: appetitus comedendi ex sua rōe nō subiacet dn̄io volūtātis. Gula est imoderatus appetitus comedēdi qō p̄t esse qnqȝ modis. Primo si est ibi solus appetitus cibi. ⁊ hoc nūq̄ȝ est petm̄. nec ēt delectatio cibū ꝯñsest petm̄ inq̄ȝtuȝ ordinat̄ ꝯtra defectum cibi ꝯtrariū.hec.n. sūt pure nāl̄ia.in quibus nec est merituȝ nec demeritū. Secō si appetitui necessitatis adiungit̄ appetitus delectatiōis ⁊ voluptatis in cibo ⁊ hoc est petm̄ venia le. Tertio si ē ibi trāsgressio p̄cepti vt cū aliqs sine necessitate soluit ieiuniū eccl̄ie. vel qñ religionis comedit carnes cū hoc in suo ordine sit ꝓhibitū.s.sub p̄cepto sic est mortale. Quarto si appetitus edendi est cū libidine vt qñ nimio ⁊ finali affe/ctu inheret delectationi cibi. ⁊ hoc ē pec/catū mortale. Quinto si ducit̄ in ꝯsuetu dinē talē que facit totā vitā hoīs delecta tionibus hmōi deputari.hec tñ sūt vici/na petō mortali eo φ ebrietas ab aposto lo inter peccata mortalia cōputat̄. Ebrie tas tñ qñqȝ est petm̄ veniale.vt qñ vltra necessitatē qs accipit fm mēsurā tñ pce/ptibilē. Q.ñ vō qs egredit̄ a mēsura pce ptibili fm rōem hñ ordinatā ad discer/duȝ. ⁊ hoc in tali mēsura in qua euertit̄ stat⁹ mētis effrenata libidine qñ hoc deo p̄ponit tūc peccat mortaliter. Si aliquis aūt inebriat alium ita.s.inuitās eū ad potum.vt intendat statū mentis eius euer/ere. ⁊ hoc facit in eius nocumētū peccat mortaliter.q: aufert ei pluſq̄ȝ si auferret aliqō bonū tpale q: vsum rōis aufert ei

Quō luxuria sit mortale vl̄ veniale.

Caplm. 28

Luxuria est ex suo genere peccatū mortale.q: est ꝯtra illud. Nō me caberis. Cōcupiscētia luxurie distinguit̄ in sex modis. Primus est cōcupiscentia ꝯtingit in primo motu tm̄. ⁊ sic est petm̄ veniale. Secōs est cū sequit̄ cōsensus vl̄ qȝ in delectationē lȝ nō in opus. ⁊ sic est mortale. Tertius est cū ꝯsentit̄ ēt in op⁹ ⁊ sic est iterꝫ mortale. Quartus cū cōcupi scētia nō solū tenet̄ corde.sed.ēt pascitur visu. ⁊ sic iterꝫ ē mortale. Math. 5. Qui viderit mulierē ad ꝯcu.eam iā mechat⁹ est eā in corde suo.i.si aīo ⁊ fine attendat mulierē vt ꝯcupiscat eā.q: fȝ Aug. hoc nō est tm̄ titulari.sed plene ꝯsentire libidi/ni.hñ āt dr̄ ad ꝯcupiscēduȝ eā q: si aliqs videret mulierē vt rē pulchrā. ⁊ vlteri⁹ nō ꝑcederet.tūc nullū petm̄ eēt vel solū petm̄ curiositatis. Quintus modus ē in stultiloquio.vt cū quis mulierē p̄cat̄.vl̄ ꝑpter libidinē hȝ secuȝ familiaria collo/quia ⁊ est mortale. Sextus modus vo/cat̄ ab aposto.turpitudo. Glo.vt i oscu lis ⁊ in amplexib⁹ hoc est petm̄ mortale ⁊ tāto grauius peccat̄ q̄ȝto magis libido p talia accēdit̄ pp nimiā approximatōeȝ ad ignē notāduȝ vō φ tangere mulierēȝ p̄ter intentionē nō est petm̄.silr cū inten tione tagere.sed ex necessitate nō est pec catū. Si tāgere ex libidine vl̄ osculari ad nō ptinentē petm̄ mortale est. Nota φ dr̄a ē iter p̄mos mot⁹ gñatiue. ⁊ nutritiue q: p̄m⁹ mot⁹ i gñatiua sp̄ ē petm̄ nisi p sacrȝ mr̄imonii excuset̄.sed nō sp̄ in nu/tritiua qm̄ potētia ꝯcupiscibil̄.n.tm̄ cor/rupta ē i nutritiua sic̄ i gñatiua. De hac mā reqre supra titulo ꝑrio.vbi agit̄ de speciebus luxurie.

De peccato in spm̄ scm̄. Cap. 29

Quāuis oē petm̄ gñaliter sit cōtra deū trinū ⁊ vnū appropriate tm̄ dr̄ aliqō petm̄ in p̄rem.aliqō in filiū ali/qō in spm̄ scm̄. In p̄reȝ.n.peccat̄ ex im

potētia. In filiuȝ ex ignorātia. In spiritū
scm̄ ex malitia certa. hoc est qn̄ volūtas
pōt ⁊ scit resistē alicui malo. ⁊ tn̄ ex sola
malitia illud eligit. Pctm̄ in spm̄ scm̄ me
re ꝓcedit ex libera volūtate ⁊ iprobe ⁊
directe ipugnat grāȝ spūs sancti. ⁊ ideo
nō hȝ colorē excusatiōis. qꝛ q̄ꝫtum est de
se directe est impugnatiuū medici ⁊ re-
medii. ꝑ qđ fieri hȝ remissio pctī. Pec-
catū in spm̄ scm̄ dr̄ irremissibile in hoc se
culo ⁊ in futuro. nō qꝛ dimitti nō possit
sed qꝛ vix dimittit̄. aut in hoc seculo q̄ꝫtū
ad culpā. aut in futuro q̄ꝫtuȝ ad penam.
Itē qꝛ n̄ legit̄ dimissū ꝓpter qđ dr̄ irrimissi
bile. sicut Melchisedech dr̄ sine prē. qꝛ
nō legit̄ de eius prē. Itē qꝛ aduersatur
fonti remissiōis. s. spūi scō. Iteȝ ꝓpter i
potentiam hoīs. qꝛ vix se pōt parare ad
grāȝ quē tāta moles peccati ꝑmit. Sciē
duȝ est ꝙ accipit̄ hoc nomē irremissibile
tripliciter. s. negatiue. vt qꝛ nullo mō pt
remitti. hoc mō pctm̄ angeli ⁊ dānatoꝝ
est irremissibile. Itē priuatiue. vt qꝛ non
hȝ ꝯgruētiā de se vt remitti debeat. lȝ ex
ꝯgrua volūtate dei possit oē pctm̄ dimit
ti. hoc mō oē pctm̄ mortale est irremissi
bile. Itē cōtrarie sm̄ ꝙ hȝ aliqua culpa
ꝯtrariā dispositōeȝ ad remittēdum. hoc
modo pctm̄ in spm̄ sanctū est irrimissibi
le qꝛ ꝯtrariat̄ grē remittēdi pctm̄. ⁊ hoc
ꝑ dispōneȝ. vl' p̄sūptionē. vl' alias species
huiꝰ pctī. Sex sūt spēs pctī in spm̄ scm̄ vȝ
desꝑatio. p̄sūptio. ipugnatio v̇itatis agni
te. Inuidētia charitatis fraterne. obstina
tio. finalis ipenitentia. hoꝝ numerus sic
accipit̄. In remissione tria sūt. s. ip̄e remit
tēs ⁊ ille cui remittit̄ ac dispositio remit
tendi in eo cui remittit̄. In ip̄o remittēte
duo sūt. s. misericordia ⁊ iustitia. Cōtra pri
mū est desꝑatio. Cōtra sȝ ē p̄sūptio. In
eo cui remittit̄ duo sūt. s. dolor de cōmis
so ⁊ ꝓpositū de nō cōmittēdo. Cōtra p̄
mū ē obstinatio. Cōtra sȝ ē finalis ipeni
tētia. p̄terea dispō remittēdi in eo cui re-
mittit̄ duplex est. s. cognitio veri ⁊ amor
boni. Cōtra p̄mū est ipugnatio v̇itatis
agnite. Cōtra sȝ iuidētia charitatis frn̄e

De finali pnīa nota ꝙ si dicit cōtinuatio
nē pctī vsqȝ in finē sic in oī pctō i quo qs
decedat est finalis pnīa ꝑut aūt est vna
species peccati in spiritū sanctū sm̄ ꝙ sic
sumit̄ sic dr̄ ꝓpositū nō penitēdi.

De peccatis cordis. Cap. 30

P Ctā cordis sūt hec. cogitatio. dile-
ctatio. ꝯsensus. desideriū mali. vo
lūtas ꝑuersa. ifidelitas. idēuotio.
presūptio. desꝑatio. timor male hūiliās.
amor male accēdens. suspitio. ira inuidia
odiū. timere futire. exultatio in aduersis
ꝓximi. cōtēptus pauꝑuȝ vl' pctōꝝ. ꝑso-
naꝝ acceptio. ꝑfidia. affectꝰ parentuȝ carna
liū. inepta leticia. seculi tristicia. ipatiētia.
auaricia. supbia. ꝑplexitas. obstinatio ma
li. tediū boni. accidia. icōstātia. pena pnīe
dolor qn̄ facit amplꝰ malū. hypocrisis
amor placēdi. timor displicēdi. verecun-
dia de bono opere. amor priuatus. sen-
sus singularis. ambitio dignitatū. vana
gloria de bonis nature. vel grē. vl' fortu
ne. verecūdia de pauperibus amicis cō-
temptus ammonitionum imisericordia

De peccatis oris. Caplm̄. 31

P Eccata oris sunt hec. crebra iura
tio. ꝑiuriū. blasphemia. nomē dn̄i
irreuerēter assumere. v̇itatem im
pugnare. de mādato ⁊ vanis alios istru
ere. ꝯtra deū murmurare. Irreuerēter
horas dicere. detractio. adulatio. menda
ciū. vituꝑiuȝ. maledictio. ifamatio. cōmi
natio. ipugnatio v̇itatis agnite. ipugna-
tio charitatis fraterne. seminatio discor-
die. ꝓditio. falsūȝ testimoniū. mala ꝯscia
derisio ꝯtradictio obediētie. inuertere sa
cta bona i ecclesiis placitare ad irā hoīeȝ
ꝓuocare reprehendere ꝓximū in aliquo
qđ ip̄se facit. vaniloquiū. stultiloquiū ꝓ
ferre v̇ba ociosa. vl' suꝑflua. vel curiosa.
iactātia. v̇boꝝ polutio. pctōꝝ defensio cla
mor. risus cachinus. turpiloquiuȝ lenoci
niū. cātare cātilenas seculares. in cātu di
uino magis studere vocē frāgere q̄ꝫ de-
uote psallē. murmure. v̇ba scurrilia ꝓfer
re. i iniusta cā aduocare. malū comēdar̄

De peccatis operis. Cap. 32

· Quaestus · libelluf ·

Peccata opis sũt hec. gula. luxuria ebrietas. symonia. sortilegiũ. violatio dierũ solẽniũ. sacrilegiũ. indigne cõicare. votoꝝ fractio. apostasia. dissolutio in diuino officio. scandalizare suo malo exẽplo ꝓximũ ⁊ corrũpere. ledere hoĩeꝫ in rebꝰ vel in ꝑsona vel ĩ fama furtũ. rapina. vsura. deceptio. ludus. venditio iustitie. exactio indebita. thelonea ĩiusta. auscultare mala. ioculatoribꝰ dare. necẽia substrahere. sup̄flua sumere. vltra vires ꝓprias qddã aggredi. cõsuetudo peccãdi. recidiuatio. simulatio. tenere officiũ ad qđ nõ sufficit. vel qđ sine pctõ ñ agit. correizare. nouitatẽ inuenire. maioribꝰ rebellare. minores opprimere. delinquere visu. auditu. odoratu. gustu. ⁊ tactu. lucta. osculis. muneribꝰ. itineribus. nutibꝰ. mãdatis. scripturis. circũstãtias aggrauãtes omittere. que sũt. tp̄s. modꝰ numerus. ꝑsona. mora sciẽtia. etas. tẽtationem peruenire se ipsum ad peccatum cogere.

De pctis omissionis. Cap. 33.

Peccata omissiõis sũt hec. đ deo ñ cogitare. ipsũ nõ timere vel amare. grãs de bñficiis nõ agẽ. opa q̄ qs facit ad ipsũ nõ referre. de peccatis sicut đꝫ nõ dolere. ad gratiã ꝑcipiendã se nõ p̄parare. gratia accepta nõ vti nec eã ꝯuare. ad inspirationẽ diuinã se nõ ꝯuertere. volũtatẽ suã volũtati diuine nõ cõformare. ad rõnes dicẽdas nõ attẽdere. orões debitas omittere. ea ad q̄ tenet̃ ex voto. vel p̄cepto vel officio negligere. ecclesias ⁊ p̄dicatiões fugere. tẽtatõi nõ resistere. penitẽtias iniunctas negligere. ⁊ negligenter facere ⁊ que statim faciẽda sunt differre. bonis ꝓximi nõ gaudere malis nõ cõdolere. iniurias nõ remittere. fidẽ proximo nõ seruare. ⁊ beneficiis eius nõ respondere. delinquẽtes nõ corripere. lites nõ sedare. ignorãtes nõ ĩstruere. afflictos nõ cõsolari. ammonitionibus nõ acquiescere.

Explicit liber tertiꝰ.

Incipiũt capitula quarti libri.

Expliciũt capitula.

Incipit liber quartus.

De incarnatiõe xp̄i. Cap. 1.

Sicut deus ẽ rex principiuꝫ effectiuum in creatiõe. sic est refectiuũ in redẽptiõe ⁊ ꝑfectiuũ ĩ retributiõe. qm̄ sicut pr̄ oĩa creauit ꝑ vbũ increatũ. sic oĩa recreauit ⁊ renouauit ꝑ vbũ ĩcarnatũ. ¶Porro circa ĩcarnatiõꝫ xp̄i talis fuit ordo. Salutatio angelica. rñsio vgĩs scificatio materna cõceptio diuina đ qbꝰ nũc ꝑ ordinẽ est agendum.

De salutatiõe angelica. Ca. 2.

Missus ẽ angelꝰ gabriel q fuit đ ordine archãgeloꝝ ad beatã vgineꝫ cui appuit visiõe corpali. q̃uis leq̃ret loqutiõe sp̄ũali. Ad illđ notabile sacrũ nũciꝰ debuit eẽ ãgelꝰ ꝑꝑ tria. p̄mo ꝑpt̃ cognatiõꝫ virginitatis ad ãgelicã naturã. 2. ꝑꝑ ordinẽ ꝑditiõis hũane qr sicut ibi venit diabolꝰ ĩ serpẽte ad mulierẽ. ita hic deꝰ

venit p angelū ad vginē. vt sic ex opposito medicina rñdeat morbo. ⁊ repatio lapsui. ⁊ remediū nocumēto. 3. qꝛ sicut illa grā fuit rpatio nāe hūane sic fuit ⁊ ruine angelice. vt cōi bñficio vtraqꝫ nā cōit debuit ministrare angelica. s. ⁊ hūana. Diuidit āt salutatio btē vginis in tres ptes prīmā ptē incipit angelus dicēs. Aue grā plena dñs tecū bñdicta tu in mulie. Scdā subiūxit helisabeth. cū ait. Et bñdi. f. v. tui. Tertiā opposuit ecclīa vt i reuerētia nomē marie hret nā maria nō ē de textu. ista salutatio cōmēdabil' est i. 4 pmo pp auctorē. qꝛ missus est angelus a deo. 2. pp nūciū. nō. n. hō fuit dign⁹ nūciare sꝫ āgelus. nec qlibꝫ angelus. sꝫ gabriel. 3. ab ea q̄ salutat. qꝛ vgo. nec qlibꝫ vgo. sꝫ maria. 4. ab ipso mō salutādi q i dicat inocētiā vgis. cū dr̄ grā plena. Itē excellētia ꝯceptōis. cū dr̄ dñs tecū. Itē priuilegiū ꝓrogatiue singularis. cū dr̄ bñdicta tu in mu. Salutatiōes q̄dā inueniūtur optatiue salutis. 2. Regū. 16. Salue rex q̄dā grē. Apo. in plibus locis. Grā vobis ⁊ pax q̄dā gaudii. thob. 5. Gaudiū tibi sp sit. q̄dā bñdictōis. Ruth. 2. Bñdicat tibi dñs. hec āt salutatio angeli ex oib⁹ pdictis ꝯflata vr̄. Cōtinet. n. salutē cū dicit. Aue. Itē grā cū dicit. gratia ple. Itē gaudiū cū dicit dñs tecū. Itē bñdictōꝫ cū dicit. bñdicta tu ⁊c. Preterea in hac salutatōe notat triplex ꝓrogatiua btē vginis. s. nāe cū dr̄. Aue grā. cū dicit grā plena. glīe. cū dr̄ bñdicta tu ⁊c. Nota deniqꝫ sex in angelica legatōe. primo q̄ꝫ reueret beatā vginē salutauit cū dixit Aue. g. p. 2. q̄ꝫ excellēt ꝯmēdauit. ibi bñdicta tu ⁊c. 3. q̄ꝫ dulcit ꝯfortauit. ibi. Ne timeas ma. 4. q̄ꝫ eligāt mōꝫ exposuit. ibi Spūs scūs supne ⁊c. 5. q̄ꝫ diligēt suā legationē cōpleuit ibi. Ecce ꝯcipies ⁊ pa. 6. q̄ꝫ ꝯueniēter ꝓlē nasciturā descripsit ibi. Ideoqꝫ nascet ex te sanctum voca. filius dei.

De rñsione virginis. Cap. 3

Uos legimus in scriptura dialogos. vnū inter euā ⁊ diabolū quo mors ꝯcludebat. Alterꝫ inter mariam ⁊ angelū quo vita oriebat. Uide āt tria q̄ fecit beata vgo in salutatōe āgeli. s. cognitionē seu deliberationē. qꝛ cogitabat q̄lis eēt ista salutatio. Interrogatōeꝫ. qꝛ q̄ret q̄uō fiet istud. Cōsensuꝫ. qꝛ rñdit. Ecce ancilla dñi ⁊c. Nec in deliberatōe fuit subita sic Eua. nec iterrogādo dubiasic Zacharias. nec in cōsentiēdo tarda sicut sarra. In rñsiōe cōsensus btē vgis q̄ttuor vba inuenies. que q̄ttuor vtutib⁹ marie redolēt. Ait. n. Ecce. qd̄ ē obediētie ꝓ̄pte. Ancilla dñi. qd̄ est hūilitatis pfecte Fiat mihi. qd̄ est charitatis inflamate. Scdꝫ vbū tuū. qd̄ est fidei deuote. Septē vba hec locuta est beata vgo in euāgelio. primū fuit. vinū nō hñt. Scdꝫ filii qd fecisti nobis sic. tertiū. Q̄dcūqꝫ dixerit vobis facite. q̄rtū qñ salutauit helisabeth. q̄ntū q̄uō fiet istud ⁊c. sextū Ecce ācilla dñi. septimū Magnificat aīa mea dñꝫ. Uerbū primū fuit pietatis. sꝫ charitatis. tertiū instructionis. q̄rtū ꝯsolatōis quintum discretionis. sextū humilitatis septimū orōnis. ⁊ grāꝝ actōis. Et nota qꝫ vba pdicta fuerūt breuia pter vltimū

De sanctificatione materna. Caplm. 4

Sanctificatio triplex est. q̄dā cōis q̄ fit p scrā. q̄dā spālis q̄ fit p gratiā spūs scī. q̄dā spālissima q̄ fit p grām singularē. prima remouet culpā ⁊ cōfert grāꝫ. remanet tn̄ fomes ⁊ ꝓnitas ad peccādū ⁊ talis est baptismatis. 2. remouet culpā ⁊ ꝓnitatē peccādi mortaliter. ⁊ talis fuit scificatio. Ioānis bap. ⁊ Jere. in vtero. 3. remouet culpā originalē ⁊ ꝓnitatē ad peccādū tā venialiter q̄ꝫ mortalit ⁊ talis fuit in beata vgine. Et sciēdū qꝫ lꝫ grā scificatōis in vtero sit maior q̄ꝫtuꝫ ad eēntiā q̄ꝫ gratia sacralis. tn̄ quātū ad aliquos effectus maior est grā sacralis. qꝛ baptismus iprimit caracterē. ⁊ apit ianuam celi. ⁊ habilitat hoīeꝫ ad alia sacra quoꝝ nihil facit scificatio in vtero ex se. Uerūtn̄ grā scificationis in vtero pcellit in hoc grāꝫ baptismaleꝫ. qꝛ taliter sancti

ficatus nō pōt mortaliter peccare. ⁊ ad
venialia minus inclinat eū fomes. Pre-
terea minora ⁊ pauciora venialia cōmit
tit. ⁊ talis gr̄a fuit in Joāne bap. ⁊ iō ne
invanū gr̄aꝫ dei reciperet fugit hoīuꝫ socie
tatē. ⁊ artissimā in se pn̄iaꝫ tenuit ne leui
saltē maculare vitā famine posset. Patꝫ
igit̄ qđ in sc̄ificatōne in vtero ꝯfert̄ gr̄a
media īter gr̄aꝫ sacralē. ⁊ gr̄aꝫ plene cō
firmatōis in p̄ria q̄ hꝫ ꝯiūctū sibi finē vl
timū. Ad ꝯfirmatōꝫ .n. ꝑfectā tria ꝑtinēt
Primū est inseꝑabil' adhesio rōnis ad
deū. Scđm ē īdeflexibil' subiecto īfirmaꝝ po
tētiaꝝ aīe sub īꝑio rōis. tertiū ē indiscō
tinualis cōuersio actual' totiꝰ hoīs ī deū
qn̄ hō diīa dulcedine affectꝰ ex toto cor
de ⁊ ex tota aīa. ⁊ ex oībꝰ viribꝰ sꝑ actu
tēdit in deū. ⁊ in qđcūqꝫ aliud in quo re
lucet deꝰ. Primū hoꝝ hꝫ gr̄a sc̄ificatōis
simpl'r vt .s. nullus q ꝑticeps eiꝰ fuerit n̄
possit peccare mortalit̄. Scđm hūit btā v̄go
⁊ iō nec venial'r vnq̄ꝫ peccauit. sic dicit
Aug. t̄tiū āt nō p̄t ꝯuenir̄ gr̄e vie eo ꝙ il
lud ex fruitōe di cāet̄ q̄ tm̄ ē i p̄ria. Tres
fuerūt sc̄ificatōes mr̄is dei. p̄ma fuit sci
ficatio in vtero. ⁊ hec tres hūit effectus
.s. originalis culpe expiatōeꝫ ⁊ gr̄e infusi
onē ⁊ fomitis tātā restrictōeꝫ vt nō possꝫ
in mortale pctm̄ duci lꝫ fomes maneret
ſm eēntiā. Scđa sanctificatio fuit ī spūs
sancti obūbratōe ⁊ filii dei cōceptione q̄
tribus premissis duo sꝑ addidit .s. oīmo
dā fomitis extinctionē. ⁊ cōfirmationem
in bono. ita ꝙ q̄ prius peccare nō pote-
rat mortaliter iā nō posset peccare. Hos
duos effectus expressit angelus. Luce .i.
spūs sāctus suꝑueniet in te quo ad p̄mū
Et virtꝰ altissimi obūbrabit tibi. quo ad
scđꝫ. Ista cōfirmatio nō fuit liberi arbi-
trii ablatio sed eiꝰ ꝑ gr̄aꝫ cōplectio. Pre
terea spūs scūs suꝑuenit in eā nō solum
ad sanctificādū. sed ēt ad fecūdādū. cuius
v̄tute v̄go ꝯcepit. virgo peperit. ⁊ post
ꝑtum virgo ꝑmāsit. Tertia sanctificatō
fuit ī filii dei inhabitatione q nouē mēsi-
bus in vtero eius māsit. Ex his oībus p̄
dictis duos effectus addidit. Unus fuit

ꝙ oēs dispōnes fomitis sublate fuerūt. si
cut qn̄ morbꝰ est curatus adhuc interdū
remanēt reliqe curāde. Scđus fuit dedi
catio ad diuina. ita ꝙ ēt licitis vsibus mū
danis .s. nālibus optare eā esset impoſꝫ
qꝛ tūc solū mēs. sed ēt corpus luce diui-
tatis resplēduit. vt signatū ē. Ezech. 43
Ex p̄dictis collige ꝙ fomes ⁊ ꝑsonā īfi-
cit ⁊ nām. Personā qdā. qꝛ ad malū ꝓ
nā facit ⁊ stimulat ad pctm̄. Natura v̄o
qꝛ carnē inficit. ꝓut est p̄ncipiū ad alterā
carnē. Sꝫ btā v̄go in prima sanctificatōe
q̄ fuit in vtero mundata fuit ab originali
pctō. inquātū fomes respicit ꝑsonā suaꝫ
qꝛ nihil in ꝑsona sua purgādū remansit.
In scđa vero sc̄ificatōe q̄ fuit qn̄ spūs su
ꝑuenit in eā purgata fuit a fomite ꝓut ip
se fomes respicit nām incōꝑatōe ad ꝓleꝫ
ꝓpagādā. nō oꝑe nāe. sed oꝑe spūs sci
Remotus .n. fuit eēntialit̄ ꝑꝑ qđ ꝑs ab
ea seꝑanda in corpus xp̄i de fomite nihil
hūit sicut nec mr̄. Nota sil'r ex p̄dictis ⁊
ex sequētibꝰ ꝙ btā v̄go ex prima sc̄ifica-
tōe excellebat puritate oēs baptizatos. ex
sc̄ificatōe .2. excellebat puritatē. Adeo quā
habuit an̄ pctm̄ ꝑ ꝯfirmatōeꝫ excellebat
angelos. qm̄ nec illi crescere pn̄t in p̄mio
subāli siue eēntiali. sicut nec decrescere. sꝫ
btā virgo ꝓficere potuit in merito ⁊ nō
deficere. Puritas mr̄is dei fuit q̄dru-
plex in q̄ nulla creatura sibi poterit cōꝑa
ri. prima puritas sc̄ificatōis ī vtero. Oīs
eniꝫ rōalis creature puritas. vl' ē nāe. vt
angelus. vl' ē gr̄e gratis date. vt fuit inno
cētia p̄mi status hoīs. vl' est gr̄e gratū fa
ciētis. ⁊ ista est maior aliis duabꝰ. Unde
cū in illa spē gr̄e sc̄ificatio mr̄is dei fuerit
suprema. pꝫ ꝙ vincit puritatē oīs pure
creature. scđa est puritas innocētie in vi
ta in q̄ sil'r oēs excellit. qꝛ beata virgo vi
xit sine oī peccato. ⁊ hoc oportuit eē ma-
xime gr̄e que nō solū ipsius nām ꝑfice-
ret. sed eā supra legē nature corrupte ex-
tolleret. tertia est puritas v̄ginee castita-
tis in q̄ excellit ⁊ angelos ⁊ hoīes. Ange
los qdem. qꝛ ſm Hiero. hec retinuit per
vitutē castitatis qđ fuit in angelis nece ss

tatis nature. Itē excellit hoīes in hoc. q: primū exēplar fuit hui⁹ integritatis. ps. Adducētur regi virgines post eā. Preterea ostēdit illud alia rōne. q: summa hec est puritas. que poti⁹ pōt suū ɔtrarium secū pati q̄ possit violari. et talis fuit vgi nitas dñe nr̄e. q̄ gaudiū mr̄is h₃ cū virginitatis honore. iō nec primā silem visa est. nec hr̄e sequētē. 4. est puritas sāctificatōis ex supuētione spūs scī et pñtie dei in q̄ excellit oēm creaturā. Cū. n. esse matrem dei sit dignitas supior q̄ pure creature cōicari possit necesse est grā₃ ad hoc disponētē eē maiorē oī grā pure creature Oportet ergo priuilegiū sanctificationis sue in hac parte omnem sanctificationē₃ excedere aliorum.

De conceptione diuina.

Capl'm. 5

Ex vt virgo beatissima assensum angelo pbuit. dicēs. Fiat mihi s₃ verbū tuū. Spūs scūs sup eā venit. ac filiū dei cōcepit. Hec āt tria simul fuerūt tpe nō nā. tūc impleta sūt pambula figurarū. et documēta scripturarū. et desideria pphetarū pp qd etiā aduētus xp̄i dī plenitudo tpis. Quare āt xp̄s nec prius nec posterius venerit. nōnulle sūt rōnes Prima est vt ordinē vniuesi de⁹ nō turbaret. Singulā nāq₃ suis fiūt tpibus q̄₃ to magis in maximo dei ope. s. filii incarnatione. Scda nc fides et spes de pmissa incarnatōe et nimis tardata perirent. Si. n. tardasset venire quottidie decreuissent hoīes in fide et tepuissent. s₃ pri⁹ venire nō fuit necesse. q: nō pdest medicia spūalis sine affectu recipiētis. Tertia est vt supreme infirmitatatis culpe imedia te succederet melioratio. sicutsūmū₃ dolorē₃ acute febris sanatio. Quarta vt hō lege naturali et scripta cōuinceret sic ait Aug. q: si statī₃ venisset diceret homo q: p legē naturalē saluari poterat. et supfluum crederet aduētū₃ xp̄i. Silr dicer po terat de lege scripta. sed cōperto q̄ nec sic. nec sic saluari poterat. et tē venit ipse. q: tūc erat tp̄s miserēdi. Quinta vt sicut primus hō pditus fuit sexta die ad toti⁹ mūdi cōplemētū. sic scdus fieret in sexta etate ad totius creature pfectionē. sexta eni₃ etas apta est ad exercitiū sapiētie. ad remissionē culpe. ad meritū vite eterne. et ad trāsitū de statu miserie ad statū glorie. et ista notātur in sexta etate rōne pfectionis senarii. Sexta q: xp̄s nō debuit venire in principio tpis. q: aduētus eius nimis fuisset festinus. nec in fine vltimo. q: tūc nimis fuisset tardus. sed decebat saluatorē inter tp̄s morbi. et tp̄s iudicii introducere tp̄s remedii. Septima q: decebat ducē pfectu₃ tūc se ostēdere. cū esset oportunitas currēdi ad brauiū. hoc est in fine tēporū. et tn̄ añ terminū vt p timorē₃ iudicii stimulati p spēm pmii attracti. et p exēpli pfectōē₃ aīati seq possem⁹ efficaciter ducē nr̄m. Octaua q: decebat mediatorē quosdā mēbrorū suorū ipse pcedere. quosdā ipsū seq. Incarnatōē₃ christi multe figure pcesserūt et pphetie de quibus aliq̄s assignemus. Abrahā descēdit i egyptū vt pegriaret ibi. Lapis pcisus est de mōte sine manib⁹. Fluuius egrediebat de loco voluptatis ad irrigādum padisum. Sapiētia edificauit sibi domū excidit colūnas septē. Thronū fecit sibi salomon de ebore grāde. Florum faciet dñs sup terrā. femina circūdabit virum Jonas in mare pijcit. et mare sedatur. Stillabūt mōtes dulcedinē. Descēdi in ortū meū vt viderē poma cōuallium. Vellus gedeonis rorificat. Māna seruāt i vrna aurea. Virga Aron floret. Flos de radice eius ascēdet. Emittit colūba de archa Noe. mittit lignū i aq̄s marath. Paradisus plātat. Moyses ponitur in phisellā scirpeā Israel iduit Joseph tunica polimita. In sole posuit tabernaculu₃ suū. Duo viri terūt in vite botrū d terra pmissionis. Mittit ioseph in cisternā Vrbs fortitudinis nr̄e syon saluator ponetur in ea murus. Emitte agnum domine. Rorate celi de super et c. Ascendet dominus super nubem leuem. Misericordia et veri. ob. si. Gemma carbun-

culi i ornamēto auri. Simul i vnū diues
⁊ paup. Ego pm⁹ ⁊ nouissim⁹. i chari
tate ppetua dilexi te Mittit. Daniel i la
cū leonū. Appet i caīno pt⁹ filis filio ho
mis. Umbra descendit i horologiū .10.
gradib⁹. Ignis appet in rubo nō cōbu
rens. Solez nube tegan. Quid lucidius
sole. ⁊ hic deficiet ps. A sūmo celo egres
sio eius.

De rōib⁹ incarnationis. Ca. 6.

p Er verbū igr̄ incarnatū fcā ē hu
mani gnis r̄pa:io n̄ q: alit saluari
nō poterat. sz q: nullus alius modus fu
it ita cōgruus ipsi repatori ⁊ repabili ac
repatōi. Cōgruebat inqz iste modus re
paratori quē decebat suā potēiā sapien
tiā ⁊ bonitatē oñdere. Quid aūt potēti/
us qz cōiūgē extrema sūme distātia. hoc
est creatorē ⁊ creaturā. Magna potētia
fuit in cōiūctiōe dispariū elemētoꝝ. Ma
ior i cōiūctione illoꝝ ad spiritūz creatuz.
Maxima in cōiūctiōe istoꝝ oīuz ad spz
icreatū. vbi ⁊ maxia disparitas ē. Quid
vo sapiētius qz q ad pfectiōez toti⁹ vni
uersi fieret cōiunctio primi ⁊ vltimi. hoc
est vbi dei qd oīuz pncipiuz ⁊ humane
creature que in opib⁹ sex dieꝝ fuit vlti/
ma oīuz creaturaꝝ. Quid etiā beniuolē
tius qz q creator reꝝ cōicare se voluit re
bus creatis. ⁊ hec benignitas magna fu
it in cōicatōe sui. oibus rebus p pn̄tiā.
maior. q: cōicauit se hōis p grāz maxi/
ma q: cōicauit se hōi p vnionē. ⁊ p 9n̄s
gn̄ib⁹ singuloꝝ i vnitate psōe. fuit ēt iste
mod⁹ 9gruētissim⁹ ipsi repabili. q: hō p
pctm̄ corruit in ifirmitatē ⁊ ignorātiaz ⁊
malitiā p q̄ inept⁹ factus ē ad vtutē di/
uinā imitādā. ⁊ ad vitatē cognoscēdā. ⁊
ad bonitatē diligēdā. iō ds̄ fact⁹ est hō p
qd se reddidit hōi imitabilē cognoscibi/
lē. ⁊ amabilē. fuit ēt iste mod⁹ cōgruētis
sim⁹ nr̄e repatōi q: dn̄s i forma sui pcu
rauit salutē sui. sūt ⁊ alie rōes qre fuit cō
ueniēs deū incarnari. pma ē q: puarica
tor abstulit nob deū vn̄ cōueniēs fuit vt
repator redderet nobis deū. .2. q: humi
litas decuit deū sz n̄ potuit hūiliari vsqz

ad penas in nā diuina. oportuit ergo q
in alia. 3. vt pphetias ipleret. Isa ego q
loqbar eē adsū. Abacuch. Apparebit in
finē. ⁊ nō mētiet si morā fecerit expecta
eū q: veniēs veniet. vt. s. doceret potius
vincē p iustitiā qz p potētiā. 4. pp vitan
dū icōueniēs q: si de⁹ icarnari nō potu
it vel nesciuit. vl' noluit videt in eo eē ipo
tētia vl' ignorātia vl' iuidia qd absit. Qui
ta vt tāta eēt hūilitas i redēptore qzta fu
it supbia in puaricatore. q: supbia tanta
fuit vt hō vellet eē vt deus. vn̄ humilitas
tāta debuit eē vt de⁹ fieret hō. Sexta vt
nostrū amorē excitaret ⁊ nostrā spē eri/
geret. Septima vt exēplū imitāde virtu
tis nobis daret in forma visibili ⁊ huma
na. Quāuis opa trinitatis sint idiuisa. ita
q qcqd opat vna psona opet ⁊ alia. tn̄
sol⁹ filius accepit carnē. ⁊ nō pr̄ vl' spūs
scūs. Et hēm⁹ exēplū in trib⁹ domicellis
induētib⁹ ipsarū tertiā de qbus pōt dici
qcqd facit vna facit alia vna tn̄ sola indui
tur. Eodē mō dicēdū q icarnatōis op⁹
qn̄qz attribuit pr̄i vt ibi. at vbi vēit pleni
tudo tpis mi. de⁹. fi. suū. qn̄qz attribuit
filio vt ibi. Exiui a pr̄e meo ⁊ veni i mū
dū qn̄qz spūi scō. vt in symbolo. q cōce
pt⁹ ē de spū scō. sz hec iō dn̄r. q: op⁹ in
carnatiōis fuit maxime potētie. sapiētie.
⁊ bonitatis q̄ trib⁹ psōis attribuit. Sūt
āt multe rōnes qr̄ fili⁹ incarnat⁹ sit. ⁊ n̄
pr̄ vl' spūs scūs. pma vt p eādē sapiam
q̄ mūdū 9siderat fieret repatio. 2. vt q fi
li⁹ ē i deitate eēt fili⁹ in hūanitate. 3. ne idē
eēt ⁊ pr̄ ⁊ fili⁹ si pr̄ d hōie nasceret .4.
q: cōgruēti⁹ mittebat q ē ab alio qz q ē
a nullo. 5. pp cōfirmatiōez hereditatis p
misse. ne. s. possem⁹ dicē pr̄i. Dn̄e tu ha
bes filiū cui 9petit hēditas quā hōi pmi
sisti. 6. vt pr̄is erga nos oñderet caritas
Jo. 3. Sic deus dile. m. vt. fi. su. vnigeni
tū daret. 7. vt oñdat q de⁹ pr̄ nihil hz
qd nō sit nobis pat⁹ dare cū filiū suū vni
genitū. dederit. 8. vt sic dei fili⁹ fact⁹ ē hō
sic hō fieret fili⁹ dei. Apo. ad Gal. Misi
sit deus filiū suū vt adoptionē filioꝝ reci
pem⁹ .9. vt eēt occasio salutis. q dr̄ occa

fio ruine.io.q2 imago debuit p imaginē repari.ii.q2 sicut verbū mētis mediāte grossior nā emittit p vocē.sic vbū eternū p assūptionē nē.12.q2 medi9 iter psonas debuit eē mediator dei.s.7 hoīuz.13. q2 sapiētia pr̄is reparare debuit appetitorē sapiētie Geñ.2.Eritis sicut dii scientes bonū 7 malū.14.q2 decētissime cōiūgit humilitas 7 sapiētia puer.Ubi humilitas ibi 7 sapia.vñ filiū dei pcipue decuit icarnatio.15.q2 idee nō sunt nisi sapiētia dei q̄ filio appropriat vñ cū singule idee singulo2 sint cāe tūc demū oia pfecta sūt 7 cōpleta cū p vnionē ad suū principiuz redierint.16.q2 si pr̄ fuisset incarnat9 tūc nulla persona sine principio fuisset.17.q2 oportuit incarnatā psonā tāq2 sacerdotē supplicare p nā assumpta.s3 magis decuit filiū supplicare pr̄i q̄3 ecōtra.18.q2 si spirit9 sanctus fuisset incarnat9 tūc duo eēnt filii.19.q2 nullū decet magis reducē ad diuinā cognitiōe3 q̄3 vbū quo pr̄ se d̄clarat q2 ē visibile carni.sicut 7 verbū voci.20.q2 nullū decet magis reducē hoīe3 ad filiationē adoptiuā q̄3 filiū naturale3.

De mō incarnatiōs. Cap. 7.

In cōi repatiōe oiu3 decens erat vt fieret ocursus triu3 de triplici hierarchia.s.diuina āgelica.7 humana.vñ i misterio icarnatōis fuit ocursus āgeli nūciātis 7 vgīs concipiētis.ac vbi dei carnē assumētis.Cū fili9 dei mittit in mūdū nō fit loci mutatio.s3 nē humane assūptio.q2 ipsius mitti est eē vbi pus fuit.s3 alit ibi eē q̄3 pus fuit.7 hec alteritas nō ē ex pte ei9 q ē cū sit imutabilis.s3 ex pte ei9 in quo est q2 vnit nr̄e carni vt nō sit imutatio ex pte sui.s3 ex pte nr̄i.Preterea imutatōe loci exigit nō eē vbi qs pus erat.s3 nec hoc est in filii missiōe.q2 post incarnatiō3 fuit in pr̄e sic sp Christus assumpsit nā nostrā qnq3 modis.s.misericorditer apo.ad titū.3.Secūdū suā misericordiam saluos nos fecit vtiliter.s.p salute nr̄a.ps.Opat9 ē salutē i medio terre.Sapiēter q2 assumpsit bonū nature reprobādo malum culpe. Isa.Butir 7 mel co. vt sci.re. ma.7 e. bonū.Fortiter q2 sic suscepit naturā humanā q nūq3 deposuit eā.q2 p9 morte3 vnita fuit diuinitas carni in sepulchro. 7 aie in iferno.mirabilit q2 cōiūcta sūt i carne sūmū 7 imū hoc ē de9 7 lim9. Uerbū caro factū ē qnq3 mōis .s.fm veritatē carnis. Isa.Uere lāgores nr̄os ipe tulit.Preter carnē.q2 pter cānis opatiōe3 Math.i.Qd in ea natū est de spū sācto est.Supra carne3.q2 meritis nostris nō exigētib9.Apo.ad Titū.3.Nō ex opib9 in.q̄ fe.n.Propter carnem.quia ad saluandum carnem 7 hoc quantum ad fideles efficaciter.s3 quātū ad oēs sufficienter. Math.i.Uocabis nomē eius Iesū ipe.n.saluū faciet populū suū.Cōtra carnē.q2 ad maiorē dānatiōe3 ifideliū .Jo. 15.Si ñ venisse3.7 locut9 eis ñ fuisse peccatū nō hērent.Op9 assūptiōis humāe nāe nō aiatio s3 incarnatio noiat. cū tñ a digniori res cūsueuerit noiari. hoc aūt est pter q̄ttuor rōnes.s.vt fiat expssior noiatio.7 vt pfūdior explicet dignatio misentis.7 q2 nobis magis nota est ps carnis.7 vt maior hūiliatio exprimatur eo q magis a deo distat caro q̄3 aia 7 q2 caro ē a pētib9 ppagata aia a deo creata.

De vnione 7 natura assūpta.Cap. 7.

Sicut i diuitate vna ē eētia 7 tres psone.ita i xpo ē ecōtra vna psona 7 tres eētie.s.deitas aia 7 caro.hoc ē eēnū nouū 7 antiquū.q2 deitas est eterna.s3 aia ē noua.q2 in assūptione carnis creata.caro vō ātiqua.q2 ab Adā ppagata.7 xps fm natura3 deitatis est genitus.fm aiam vero creatus. sed fm carnē nat9 poti9 fact9.Unio fuit triplex i xpo.s.deitatis ad aia3.7 ecōtra.7 deitatis ad carnē.7 ecōtra.7 aie ad carne3.7 ecōtra.Duc pme vniōes sp māsūt.tertia sepata fuit in morte.Unio ergo deitatis ad humanā nā3 nō ē i vnitate nature. sed psone.nō dico psone humāe.s3 diue hoc ē nō assumpte.s3 assumētis. nec per sone cuiusb3.s3 solius verbi. qm̄ impossibile est q natura diuina cōcurrat cū alia 44

sicut ps ad cõstitutionez tertii. vel q ipsa
transeat in aliã. vl' alia in ipam pp simpli
citatẽ ⁊ vnitatẽ ipsi⁹ pfectissimaz. pptere/
rea diuinitas ⁊ hũanitas ñ iueniũt in sym
vnitate nã sȝ psone ⁊ sic itelligit illȝ i sin
bolo Atthanasii. Nã sic aĩa rõalis ⁊ ca
ro vn⁹ ẽ hõ ita ds ⁊ hõ vn⁹ ẽ xps. ibi nã
qȝ ponit siĩitudo qͣtũ ad vnitatẽ psone
nõ nãe. q: caro ⁊ aĩa dñr in hoĩe qͣtum
ad ẽentiã. ⁊ pstituũt tñ vnã psonaȝ Ea
dẽ inter diuinitatẽ ⁊ hũanitatẽ xpi ẽ dĩa
⁊ tñ ẽ ibi vnitas i psona ⁊ q: diuina na/
tura i nullo supposito pt subsistinẽ pter qȝ
in ppria hypostasi. iõ vnio illa nõ põt eẽ
i ppria psona hoĩs sȝ dei. ⁊ ppterea de
us in vna psonaꝝ suaꝝ fecit seipȝ suppo
sitũ hũane nãe Vñ tm̃ est ibi vna psona
litas ⁊ vnitas psonalis. s. ex pte assumẽ/
tis. ad eẽ nãqȝ psone triplex exigit disti/
ctio. s. singularitatis. ⁊ nãlis incõicabili/
tas ad excellẽtia dignitatis. Propter pri
mũ nullũ vnibile ẽ psona Propter scdȝ
aĩa nõ ẽ psona Sȝ pp tertiũ xps sȝ q ẽ
hõ nõ ẽ psona Ex his patet que sint ve
ra vl' falsa inter has quattuor ppones.
Prima psona assũpsit psonã. scda nã as
sũpsit psona. Tertia nã assumpsit natu/
rã Quarta psona assũpsit nãm. Prime
due silr sũt false. Tertia vno mõ est falsa
alio mõ ẽ vera. Si. n. sumat natura put
ẽ cõis trib⁹ psonis sic ẽ falsa. Si vero su
mat natura put ẽ in psona filii sic ẽ vera
Quarta aũt ppositio simpliciter ẽ vera.
ad itelligẽtiã hoꝝ nota q tres fuerũt opi
niones de incarnatiõe xpi. Prima opio
dicebat q fili⁹ dei assumpsit hoĩeȝ. Se/
cũda dicebat q assumpsit humanã nãȝ
Tertia dicebat q assumpsit hominez vt
vestẽ. Prima opinio nõ tenet. q: ponit
q i xpo sũt due psone qd ẽ falsuȝ. Scda
cõis ẽ ⁊ vera q: ponit q xps ẽ vnũ solũ
lȝ sit aliqd sm q hõ. Item ponit q assu
mẽs nõ est assumptũ. Iteȝ q ille homo
diuina est essentia. ⁊ ecõtra. Itẽ q ois p
prietas filii dei inest ei. ⁊ econtra. Tertia
opinio tanq̃ heretica reprobat q: ponit
nõ esse i vna psona xpi duas naturas. ⁊
q due substãtie humane nãe. s. ⁊ diuine
nõ ptinẽt ad pluralitatẽ filii dei. Dicim⁹
ergo q tãta ẽ ibi vnio. vt qcqd dicit de fi
lio dei dicat de filio hoĩs ⁊ ecõtra. His
tñ exceptis in qbus exprimit vnio l' clau
dit negatio. s. vt fiat vocabulũ in quo ali
qua repugnãtia includit. sicut est vniri.
icarnari. assumi. assumere. in qb⁹ inclu/
dit respect⁹ vniõis vnius nãe ad alteraȝ
⁊ tũc nõ tenet pdicta regula. Similit nõ
tenet si in vocabulo includit negatio ali/
cuius cuius oppositũ alteri nõ cõpetit. si
cut icipere esse creari ⁊c. Nota q ppie
loquẽdo cõpositio ẽ cõpositoꝝ. cõiũctio.
est corpis ⁊ aĩe. vnio ẽ diuine nature ad
humanã. tñ ponit vnũ qñqȝ p reliquo.
Quinqȝ fuerũt stat⁹ pmi hominis. ⁊ de
quolibȝ statu recepit xps aliqd. prim⁹ ino
cẽtie de quo xps accepit pcti imunitateȝ
scds grẽ de quo accepit plenitudinẽ grẽ
terti⁹ culpe de quo accepit recõpẽsatõeȝ
pene quartus penie de quo accepit passi
onẽ doloris ⁊ tristitie. qnt⁹ glorie d quo
accepit plenã fruitõȝ. Corpus xpi sȝ Da
masce. formatũ fuit ex sanguine beate vir
ginis nõ ex carne Nã vere mris est sm
philo. materiã tm̃mõ ministrare sȝ dare
virtutẽ formatiuã q̃ actiue naturã seu ma
teriã format est pris ⁊ nõ mris. Cũ igit
beata virgo pprietatẽ vere matris hẽat
oȝ q materiã cõtulerit q̃ sm naturaȝ sit
materia. cõueniẽs humano corpi. ⁊ tñ in
tegritatẽ virginalẽ nõ polluat. Talis aũt
materia non est caro q: dicit philo. q id
qd ẽ ps actu nõ est mã gñatõis cũ nõ sit
i potẽtia totũ. Caro aũt ẽ ps actu. vñ nõ
est materia gñatiõis. Talis quoqȝ mate
ria nõ fuit semẽ femineũ. q: hoc puritati
vginis nõ cõueniebat. nec ẽt sm phm̃ ẽ
necessariuȝ ad gñatiõm q: alique mulie/
res cõcipiũt sine seminatiõe. Talis. er/
go materia fuit sanguis. q: ipse sȝ philo
sophũ est in nobis materia gñatõis. Qd
aũt dicit Apo. ad ro. primo. Qui scũs ẽ
ei ex seie. Dauid. inte ligẽdum est origi/
naliter nõ materialit. Uirtus aũt forma/
tiua in beata virgine nõ fuit ex patre cat

nali ſ; ex virtute altiſſimi.

De vtilitate incarnatiõis. Cap. 9.

Miſim⁹ ꝑ pctm̄ ꝓpriā excellētiā mētis inocētia; ac dei amicitiam. hec āt recupare oportuit ꝑ bñfici u; ſaluatoris. Excellētia;.n.recupare nõ potuim⁹ niſi ꝑ excellētiſſimũ recuꝑatorē q: ſi ꝑ aliquā merā creaturā reꝑati eſſe/ mus.tũc oporteret nos eē ſubiectos illi creature.inocētia.n reꝑari nõ poterat niſi ꝑ ſatiſfactorē ſufficiētiſſimũ q eēt de⁹ ⁊ hõ.de⁹ qde; q ꝓ hoīe ſatiſfacere poſſet hõ vͦo ꝺ gñe ade q peccauerat.ille nãq; ꝯgrue ſatiſfacit q põt ⁊ d; ſ; ñ põt niſi ꝺus nec d; niſi hõ.aīcitia ſilr̄ nõ poterat rformari niſi ꝑ mediatorē ꝯueniētiſſimũ q.ſ.vtriq; ꝑti cõſortis eēt.⁊ vtriq; parti aīc⁹.hoc vͦo xp̄o cõuenit qui ē deo patri filis ꝑ diuitatē ⁊ hoī lapſo ꝑ humanita/ tē.veīt ergo deus in icarnatiõe tãq̄ dñs ad ſuos vt eos corrigēt.tãq̄ magr̄ ad diſcipulos vt eos inſtrueret.tãq̄ medic⁹ ad egrotos vt eos ſanaret.ꝑ p̄ncipiu; oñdit deus potētiā.ꝑ ſcd; ſapīa; ꝑ tertiũ boītatē.q̄ttuor fruct⁹ incarnatõis poīt Ber. dicēs.Mãna de celo deſcēdit vt gaudeant eſuriētes.vinea celi botros erupit vt gaudeāt ſitiētes.oleũ effuſũ eſt vt gaudeant egrotātes.lapis ſine manib⁹ de mõte p̄ciſus eſt vt timeāt negligētes.xp̄o homini plures act⁹ ꝯueniũt nobis multu; ſaluti fieri ꝑꝑ qꝺ diuerſis reb⁹ naturalib⁹ ⁊ artificialib⁹ cõꝑat.⁊ ipſe nãq; xp̄s dr̄ caput noſtrũ ꝑꝑ ſenſũ ⁊ motũ ſpũalē quē ſuis mēbris influit.mediator q: ꝑticipat ꝓprietates diuine ⁊ humane nature.⁊ iõ inter deũ ⁊ nos efficaciter põt mediare.fundamētũ ꝑꝑ fidē q̄ in nobis illuminat intellectũ hoſtiũ ꝑꝑ charitate; q: ꝑficit affectũ.paſtor inq̄tũ incorporat nos ecclesie ꝑ ſacramētoꝝ ꝑticipatõ;.hoſtia q: ſoluit obligatiõe; ꝯtractā ꝑ pctm̄ originale ⁊ actuale. Sacerdos q: ipſe ſe rogat.ipſe ſe exaudit.ipe ſeruus ſe rogat dñm.⁊ ipſe deus exaudit ſe hominē via exēplo.vita in premio. Jte Ber. enumerāt q̄ttuor vtilitates aduētus domini dicēs.Venit medicus ad egrotos. redemptor ad vēditos.via ad errantes vita ad mortuos.Oſtēdũt adhuc multe vtilitates incarnatõis xp̄i.q: l; deus factus eſt hõ.vt fieret hõ deus.dñs fact⁹ eſt ſuus vt fieret ſuus dñs.deus de celo ad t̄ras deſcēdit vt hõ de terris ad celos aſcēderet.deus factus eſt filius hoīs.vt hõ fieret fili⁹ dei imortalis factus eſt mortalis vt mortales fierēt imortales diues innocēs factus eſt pauꝑ vt pauperes fierent diuites.obſcurata ē lux vt nos illuminaret.eſuriit panis vt nos reficeret. ſitiuit fons vt nos inebriaret.triſticia ē leticia vt nos letificaret.pauebat fiducia vt nos cõfortaret.laxata eſt via vt iter noſtrum ad celeſtia dirigeret.

De mirabilib⁹ incarnationem.domini. Cap. 10.

e Xcellebat incarnatio xp̄i noſtra; corruptionem in pluribus ꝑ que apparet ꝙ ibi natura ſua perdidit iura. Jnueniuntur.multa tã ex parte matris q̄; ex ꝑte ꝓlis.⁊ q̄; ex ꝑte modi. q̄ nõ ſũt ſm viā nãe.ſ; ſm potētiā virtutis infinite q̄ ſolius dei eſt. Mira igr̄ fuerũt in matre que ſm Ber. ſine pudore fecunda grauamine grauida.ſine dolore puerpera.ibi portauit ſtella ſolem. palmes vitem. riuus fontem. filia patrē creatura creatorem.fuit inq̄; mater patris.ac filia nati.fuit quoq; prole poſterior.cõtento minor. mater ⁊ virgo fuit.⁊ cũ deo filium cõmunē habuit.maledictionem legis euaſit vbi maledicte fuerunt virgines ⁊ cõiugate.Virgines quod q: nõ genuerunt cõiugate vero q: in dolore peꝑũt.S; vtrũq; beata virgo euaſit. q: v̄go genuit.⁊ dolore; nõ ſenſit.Aug. Speculu; nõ rumpit radius ſolis. ⁊ ita itegritatē virginis igreſſus.aut egreſſus dei viciare ñ potuit.Mirabilia quoq; fuerũt in ꝓle.q: i iſtãti fuit ibi ſanguis ſeꝑatio.cõſolidatio figuratio. animatio deificatio. Et ꝙ iſta nõ fuerũt ſucceſſiua patet ex ſcriptura Jere.Femina circundabit virum. Patet etiam ex virtute agēte ſpũs ſci cuius eſt ſubito oꝑari. q̄uis aũt

mēbra corꝑis xp̄i fuerūt in cōceptōe cō/
pleta atqʒ ꝑfecta vſqʒ ad aīe ſuſceptōeʒ
ipſoꝝ tñ mēbroꝝ diſtinctio ſc̄m Aug. taʒ
ꝑua ⁊ tenuis fuit ꝙ hūano viſui vix poſ
ſet ſubijci. qꝛ in tāto fuit minꝰ corpꝰ illō
q̄ʒ alius ꝯceptus cū formatᷣ q̄ʒtū augeri
poſſet in vtero infra. 46. dies. Vñ mira
culoſū fuit ꝙ in tā ꝑuo corꝑe recepta fuit
aīa. ſed hoc idō ſcm̄ fuit vt ꝯceptio xp̄i q̄ʒ
tuʒ ad tp̄s manēdi in vtero nō eēt nr̄i cō
ceptōi diſſimilis. Preterea ab inſtāti cō
ceptōis ſciuit oīa ēt ſc̄m ꝙ hō. Itē in frui
tione fuit ꝑfecta. aīa eiꝰ. vñ q̄ʒtuʒ ad hoc
nō ſolū fuit viator. ſʒ ēt ꝯꝑhēſor. Itē mū
dus fuit ab oī pctō. ⁊ plenꝰ oī gr̄a ⁊ v̄tu
te. Habuit quoqʒ pr̄eʒ in celis ⁊ mr̄eʒ i
terris. ſed pr̄eʒ ſine mr̄e. ⁊ mr̄eʒ ſine pr̄e
Itē ꝑ incarnatōeʒ ip̄e dn̄s factus ē ſcꝰ
Eternus factꝰ ē tꝑalis. imēſus factus eſt
ꝑuulus. fit ſumꝰ imus. incōꝑhēſibilis fit
localis. ſimplex fuit ꝯpoſitꝰ. Dicit Aug.
Videtᷣ inuiſibilis. palpatᷣ ipalpabil. imor
talis occiditᷣ. Itē Aug. Quis vnq̄ʒ exti/
mare poſſʒ vt portaretᷣ manibꝰ ſemieis
portatororbis. panis āgeloꝝ mādu caretᷣ
ſeu aleretᷣ. v̄tus celoꝝ īfirmaretᷣ. vita oī/
um moreretᷣ. Hic quoqʒ notādū eſt ꝙ
ſicut in diuinis ē trinitas ꝑſonaꝝ in vni/
tate eēntie. ita in xp̄o ē trinitas eēntiaꝝ ſeu
nārum in vnitate ꝑſone. qꝛ ſicꝫ in diuinis
ꝑ diuerſas ꝑſonas nō diſtinguitᷣ eē. ſic i
xp̄o ꝑ diuerſas nās nō diſtinguitᷣ ꝑſona
Deniqʒ xp̄i incarnatio fuit mirabilis ex
mō. qꝛ cū tres modi ꝓducēdi hoīeʒ ꝑceſ
ſiſſent. primꝰ vʒ nec de viro nec de mu/
liere. ſicut in adā. 2. de viro ſine muliere.
ſicut in eua. 3. de viro ⁊ muliere. ſicꝫ in oī
bus cōcupiſcibiliter natis. Ad cōplemen
tū decuit vniuerſi. q̄tū modū introducē
di vt. ſ. hō de muliere fieret ſine viro per
v̄tutē oꝑatoris. In cōceptōe ergo filij dī
ſimul ꝯcurrūt v̄tus īnata. īfuſa. increata
Virtꝰ īnata miaʒ miſtrauit. Virtꝰ infu/
ſa purificādo ad vnioneʒ v̄bi adaptauit.
adaptiōe dico ꝯgrue nature. Virtus in/
creata ſubito ꝓfecit qđ nā nō potuit niſi
ſucceſſiue.

De natiuitate dn̄i.

Caplm. II

Natiuitas xp̄i triplex ē. ſ. dīna. hūa
n na. ⁊ gratuita. p̄ma ē ex pr̄e. 2. ex
mr̄e. 3. fuit in mēte. De pr̄e naſci
tur eternaliter. de mr̄e tꝑalr. in mēte ſpi
ritualr. Et iſte tres natiuitates ſumitᷣ ſʒ
tres ſubās q̄ ſt̄ in xp̄o. ſ. ipſiꝰ dīnitas. ca
ro. ⁊ ſpūs. Nā ex pr̄e naſcitᷣ deꝰ. ex mr̄e
caro ex mēte naſcitᷣ ſpūs. ſ. ꝑ gr̄am. Ex
pr̄e naſcitᷣ ſꝑ. ex mr̄e naſcitᷣ ſemel in mē
te naſcitᷣ ſepe. Scđʒ natiuitatē diuinā xp̄ſ
hʒ pr̄eʒ ſine mr̄e. ſʒ humanā hʒ matreʒ
ſine pr̄e. ſc̄m gratuitā hʒ pr̄eʒ ⁊ mr̄eʒ ſʒ
illud. Qui fecerit volūtatē pr̄is mei ⁊c.
Math. 12. Has tres natiuitates repn̄tat
eccl̄ia i die natiuitatis eiꝰ p̄mā. ſ. dīnaʒ i
miſſa q̄ cātatᷣ i nocte. Eſt. n. nob hec na
tiuitas occulta. Iſa. Gn̄atōʒ eiꝰ qs enar
rabit. Scđaʒ in miſſa q̄ cātatᷣ in aurora
qꝛ natiuitas hūana ꝑtiʒ fuit occulta. ꝑtiʒ
manifeſta. Occulta ꝙ q̄ʒtū ad modū. qꝛ
natꝰ đ eſt v̄gine. ſʒ manifeſta q̄ʒtū ad ſcm̄
Tertiā. ſ. gratuitā in miſſa q̄ cātatᷣ in die
qꝛ natiuitas gratuita eſt māifeſta i q̄ xp̄s
ꝑ affectū cōcipitᷣ. ꝑ effectū naſcitᷣ. ꝑ ꝓfe/
ctū nutritᷣ. Iſa. A timore tuo cōcepimuſ
⁊ peꝑimꝰ ſpm̄ ſalutis. De dīna itaqʒ ge
neratōe hr̄. 1. li. ſʒ nūc de hūna ꝓſequen
dū ē. Nota itaqʒ ꝙ ſc̄m v̄ba apoſtoli vbi
ait Appuit gr̄a. d. ſ. n. o. ho. eru. nos ⁊c.
Natiuitas xp̄i fuit gr̄oſa. gl̄ioſa. cupioſa
fructuoſa. Gratioſa qꝛ appuit gr̄a. Glo
rioſa qꝛ ſaluatoris nr̄i dei. Copioſa qꝛ oī/
bꝰ hoibꝰ. Frutuoſa qꝛ erudiēs nos. Iſte
fructus natiuitatis xp̄i duplex eſt. ſ. reſpe
ctu tꝑis pn̄tis ⁊ futuri. Itē reſpectu tꝑis
pn̄tis duplex eſt fructus. primꝰ eſt decli
natio mali. ibi. ⁊ abnegātes īpietatē quo
ad malū qđ eſt ꝯtra fideʒ. ⁊ ſecularia de
ſideria quo ad malū qđ eſt ꝯtra bonos
mores. 2ꝰ fructus eſt oꝑatio boni. ibi. ſo
brie quo ad nos. iſte quo ad ꝓximum. ⁊
pie quo ad deum. Item reſpectu futuri
temporis duplex eſt fructus. primus eſt
ſpei in reſurrectione. ibi. expectans bea/
tam ſpem. ſecundus gaudij in glorifica/

tiōe.ibi.⁊ aduētū magni dei. Appꝑuit.n.
ī natiuitate xp̄i benignitas ⁊ hūanitas de
triplici latibulo.s.de sinu p̄ris in quo cela
bať.ð vmbra legis ī quo figurabať. de
vētre m̄ris in quo formabať. Jste nāqȝ
agnus soluit signacula libri signati. Nati
uitas xp̄i fuit hōesta vtiľ ⁊ iocūda. Quid
aūt vtili⁹ salute hois. Uocabis ingt nom̄
ei⁹ iesū q saluū faciet populū suū. certe a
formidine timoris. ab imanitate lāgoris
a detētiōe carceris. a subiugatiōe hostis
Quid honesti⁹ ꝑtu v̓gis. vbi v̓go ē que
gn̄at. de⁹ ē q gn̄ať. sp̄us scūs q opať in
gn̄atiōe. Quid iocūdi⁹ ortu dei ⁊ hois.
Gauisi qð q p̄cesserūt. vt abrahā q exul
tauit vt videret diē dn̄i. Jo.8. Itē q se/
quūť ga.i.d.sp. Ad phili.4. Itē q p̄ntes
erāt vt angeli decātātes. ⁊ pastores vi/
dētes. Jo. in vtero sentiētes. ⁊ symeon
āplexās. sȝ maxie v̓go ip̄ȝ gn̄ans. Luc.i.
Et ex spi.m.i.d.sa.m. Protulit ī natiui
tate nobis beata v̓go fructū q fuit semia
t⁹ in ꝯceptōe geminauit in natiuitate. col
lect⁹ in pānoꝝ inuolutiōe. ad donū allat⁹
in purificatiōe. flagellat⁹ in stipite. vētila
t⁹ in falsoꝝ testiū accusatōe. immolatus
in passiōe. purgat⁹ in resurrectiōe. come
diť in quotidiana eucharistie susceptiōe
⁊ ī celesti frutiōe. Beata itaqȝ v̓go ē ce
lū q̄ xp̄m rorauit. ip̄a nubes q̄ xp̄ȝ pluit
ip̄a terra q̄ xp̄m germinauit. ī natiuitate
dn̄i fuit btā v̓go terra ð cui⁹ limo forma
t⁹ ē vet⁹ adā. t̄ra ð q̄ orta ē v̓itas. t̄ra de
q̄ ort⁹ ē fruct⁹. terre sublimis. terra bōa
ī q̄ sem̄ cecidit. t̄ra fluēs lacte ⁊ melle ter
ra germinās herbā virētē. terra de qua
oriebať fōs irrigās vniuersā sup̄ficiē t̄re.

De circūcisiōe dn̄i. Cap. 12.

CIrcūcisionē accepit xp̄s multipli
ci rōe. p̄mo vt legē quā dedit aliis
⁊ ipse ꝯplere. 2. vt hūilitatē ondēret. ga
n. cerimonialib⁹ ad q̄ n̄ tenebať se subie
cit. ip̄e nāqȝ dn̄s legis fuit. 3. vt sanguinē
suū ꝓ nob̄ n̄ solū in etate virili. sȝ ēt in in
fātia fūderet. 4. vt circūcidēdos fore spi/
ritualiť ondēret. Quinto vt hereticos cō
fūderet q dixerūt eū n̄ veꝝ corp⁹. sȝ fan/
tasticuȝ hūisse. 6. vt iudeis satisfaceret q
scādalizati fuissēt si circūcisionēȝ nō acce/
pisset. 7. vt legē veterē approbaret que
vsqȝ ad ip̄ȝ obs̄uāda fuit. Legalia.n. s̄m
Aug. fuerūt an̄ passionē dn̄i mortua. sed
postq̄ȝ ꝑ mūdū claruit euāgeliū sepulta
Circūcidiť Jesus nō solū circūcisione le
gali. sȝ ēt circūcisiōe sp̄uali. Un̄ possum⁹
circūcisionē q̄druplicē assignaŕ. Primo
circūcidit eū p̄ŕ cultello pauꝑtatis ī nati
uitate. 2. circūciderūt eū ꝑentes ei⁹ octa
uo die cultello penalitatis. 3. circūciditur
in oī vita sua cultello humiliatis. 4. circū
ciderū eū iudei in passiōe cultello crucis.
hoc ꝑ milites pilati. Circūcidiť ēt Jesus
ī suis q̄druplr̄. Prio ꝑ detractores q au
ferūt amicos ⁊ famā. 2. ꝑ raptores q au
ferūt bona tꝑalia. 3. ꝑ hereticos q auferť
aīam. 4. ꝑ tyrānos q auferūt corp⁹. Cir
cūcisio n̄ra sp̄ualis duplex ē. Prima mē
tis in p̄ntia culpa. 2. corꝑis in futuro a pe
na. Prima significata est ꝑ circūcisionē
solēnē q̄ facta ē in Egypto. ⁊ hec triplex
est. s. icipiētiū a vitiis cultello iustitie. Itē
proficiētiū a supfluis cultello mie. Itē ꝑfe
ctoꝝ mūdialib⁹ curis cultello charitatis
ꝑfecte. 2. significata ē ꝑ circūcisionē factā ī
galgalis ī t̄ra ꝓmissiōis. q: ī octaua r̄sur
rectiōis ꝑ petrā xp̄ȝ circūcidimur ab oī
b⁹ miseriis. Ex quo pȝ qꝫ efficatior ē n̄ra
circūcisio sp̄ualis q̄ȝ iudeoꝝ carnalis. q:
illorū circūcisio lȝ pctm̄ originale tulerit.
tn̄ ianuā paradisi nō apꝑuit. sȝ nostra vtrū
qȝ fa it. In hac materia duo tāgūť. Pri
mū ē xp̄i humilitas ī circūcisiōe s̄ȝ eius
sublimitas in nois iposītiōe. Uocatū est
ingt nomē ei⁹ iesus Dignitas āt huius
nois multiplex ē. Est.n. ab eterno cōse/
cratū. vt dicit Ber. Ab antiqs p̄figuratū
.s. in. Josue. A ꝓphetis desideratū Jsa
Nomen tuū in desiderio aīe. A sāctis pa
tribus prophetatū Salomonis oracu/
lo. A deo nominatuȝ. Apo. ad philip. 3.
Dedit illi nomē ⁊c. Ab angelo ꝓnūcia/
tum. Luce primo. Sem̄ nomē eius. Ab
Apostolis magnificatum. Act. 5. Ibant
apostoli gaudētes ⁊c. A martyribus te/

stificatū qꝛ pro nomine passi sunt. A cōfessorib⁹ collaudatū. ps. Laudate pueri dn̄z ⁊c. A scis v̄ginib⁹ p̄gustatū. Cant. i. Oleū effusū nomē tuū. Jesus est mel i ore melos in aure. iubilus in corde. Ab oībus sanctis exaltatū. ps. Magnificate dn̄m mecū. ⁊ ex. n. e. in idip̄z. Petr⁹ actuū q̄rto. Nō est aliud nomē sub celo in quo oporteat nos saluos fieri. In hoc nomine iesus sūt qnqꝫ lr̄e q̄ possūt eē initia istaꝝ dictionū. Jocūditas merētiū. Eternitas viuētiū. Sanitas lāguētiū. Ubertas egētiū. Satietas esurētiū. Et hoc nomē Jesus xp̄o cōuenit tripliciter. Prio rōne nature. vt q ex diuina natura erat saluator auctoritate ex humana natura fieret saluator mysterio vt vendicaret sibi nomē saluatoris. 2. rōne decentie. qꝛ decuit vt ex re nomē h̄ēret. Uñ qꝛ saluat a peccato. a diabolo ⁊ ab inferno merito nomen habet illi benaficio congruens. 3. ratione efficacie. qꝛ xp̄s nos sua passione saluauit.

De baptismo dn̄i. Ca. 13.

In baptismo dn̄i notat̄ ip̄ius. humilitas. ⁊ nr̄a vtilitas. Ipsi⁹ humilitas notat̄ i q̄ttuor. Prio qa venit Jesus. s. auctor salutis. ⁊ nō idigēs salute. 2. qꝛ ad iordanē vbi creator elemētoꝝ subiecit se humili elemēto aque. 3. qꝛ ad hoiem. i. Joanē. scꝫ dn̄s ad s̄uū. rex ad scutiferū. sol ad luciferū. 4. vt baptizaret ab eo. s. fons a riuo. plenitudo a stila auctor baptismi a baptismi ministro. Utilitas nostra notat̄ i q̄ttuor q̄ circa xp̄z baptizatū euenerūt. Primo qꝛ cū xp̄s baptizat⁹ fuit ↄ̄festiꝫ ascēdit de aq̄ p qđ notat̄ i nob̄ gr̄e ifusio. hō. n. p baptismū liberat⁹ a culpa ad v̄tutē statiꝫ ascēdit. 2. aptū ē celū p qđ notat̄ p baptismū ascēdētis euolatio. 3. descendit sp̄us scūs corporali spē sicut colūba in ipsū. p qđ notatur ꝙ baptism⁹ facit hoiem templū sp̄us sancti. 4. vox p̄ris sancta est. Hic est filius me⁹ dilectus in quo notat̄ ꝙ p baptismū de filio ire fit filius gratie. In baptismo xp̄i notant̄ substātialia baptismi. nr̄i. s. baptizās ⁊ baptizandus. materia. forma. ⁊ intētio. Baptizās fuit Joannes in quo ministri sanctitas designat̄. Baptizād⁹ fuit xp̄s. nr̄z baptismū ↄ̄secrās. qꝛ tactu sue mūdissime carnis viꝫ regeneratiuā cōtulit aqs. Materia fuit aq̄ magis ↄ̄ueniēs ⁊ cōis ceteris liquorib⁹ ad baptismū exn̄s. Forma v̄o notat̄ p testimoniū trinitatis. Fuit eniꝫ ibi p̄r in voce. filius in carne. sp̄us scūs i colūbe spē. Intētio cōseqt̄ formā. Uoces. n. vt ait ph̄s signa sūt eaꝝ q̄ sūt i aīa passionū. Per vocē p̄ris q̄ auditaē ibaptismo xp̄i notāt̄ qnqꝫ dignitates ⁊ excellētie xp̄i Cū. n. dr̄ hic ē cōmēdat̄ xp̄s a v̄a eēntia qꝛ sol⁹ deus hꝫ veruꝫ esse. Omne ei esse a forma est deus aūt forma ē sine materia vt dicit Boetius. Cū dicit̄. filius. cōmēdatur xp̄s a similitudinis paterne cōueniētia. ex eo nāqꝫ dicit̄ filius qꝛ fit vt ille ꝑpter qđ filius dicitur imago patris potius ēt q̄ꝫ sp̄us scūs pp rōeꝫ quā habes li. p̄mo Cū dicit̄ meus cōmēdare a substātie indifferentia. dr̄. n. meus. i. mihi. substātialis. Cū dicit̄ dilectus ↄ̄mēdat̄ ab amoris beniuolētia. Ideo p̄r diligit filiū. ⁊ oīa q̄ hꝫ dedit in manu eius. Cū dr̄. in quo mihi cōplacui. cōmedat̄ a sp̄ali cōplacētia. Sꝫ nota ꝙ placitū est grata voluntas. vñ cōplacui. i. cū spiritu sancto in filio s̄ꝫ naturaꝫ assumptā quieui.

De plenitudine gr̄e xp̄i. Cap. 14.

Post hoc cōsiderādū est verbū incarnatū q̄ztū ad plenitudinē charismatū sp̄ualiū que sūt plenitudo gratie in affectu. plenitudo sapiētie in intellectu ac plenitudo meriti in ope ⁊ effectu. Circa p̄mū notāduꝫ est ꝙ in xp̄o a sui cōceptiōe fuit plenitudo gratie q̄ztuꝫ ad gratiā persone singularis. ⁊ q̄ztuꝫ ad gratiaꝫ capitis. ⁊ q̄ztum ad gratiā vnionis. ⁊ hec triplex gr̄a est eadeꝫ in essentia sꝫ differunt in effectu. Grā. n. p̄sone singularis ē grā habitualis quā habuit ↄ̄pletissime ⁊ plenissime xp̄s. excepta fide ⁊ spe q̄s virtutes nō habuit sed id qđ eis succedit in patria. qꝛ fidei succedit cogni

tio spei.spei vero succedit ꝯprehēsio rei.
Sciēdūz aūt ꝙ p̄dicta grā ꝑsone singu-
laris exuberat in xp̄o ita ꝙ influit in mē
bra corpis sui mystici sensuz ꝛ motū spi
ritualē.s₃ fontalē plenitudinē oīs gratie
in ipso habitātis dicit̄ grā capitis. vnde
nota ꝙ xp̄s s̄m vtrāq₃ naturā dicit̄ ca-
put ecclesie.q₂ nō solū inq₃tū deus.s₃ ēt ī
q₃tū hō influit sensū ꝛ motū sp̄ūs ꝛ gr̄e
in oēs q adherēt ei vl' ꝑ fidē rectā vl' ꝑ fi
dei sacrm̄. S₃ inq₃tū hō influit cā ꝑ mo
tū meriti. ꝛ illud meritū qđ nō ısoluz ex
ꝯgruo.s₃ ēt ꝯdigno meriti influit mēbris
gr̄az.ꝛ hoc habuit ex vniōe ad verbuz.
Ex p̄dictis collige ꝙ xp̄s inq₃tū hō dici
tur cap̄.ecclesie triplici rōe. ¶Primo ꝑꝑ ī
fluētiā gr̄e sicut dcm̄ est.2.ꝑꝑ cōformita
tē nature quā h₃ cap̄.ad mēbra q₂ l₃ xp̄s
excellat mēbra sua q₃tū ad naturā diui-
nitatis tn̄ cōformis ē illis in nā̄ humani-
tatis.3.dicit̄ cap̄.methaphorice. q₂ sicut
corp⁹ xp̄i verū ꝯstat ex purissimis mem
bris,ita corpus eius mysticū ex puris fi
delibus. Nā de plenitudine eius oēs ac-
cipiūt beneficiū gr̄e ꝛ sp̄ūs q ad eū acce-
dūt vel per fidem rectā ve . per fidei sa
cramētū. Alia rōne s̄m ꝙ homo dr̄ ca-
put.s.ꝓpter nature cōformitatē quā ca-
put habet ad totū corpus vt supra dcm̄
est. ¶Preterea s̄m ꝙ eadē gr̄a singularis
ꝑsone habilitauit humanā nā₃ xp̄i ad vni
onē verbi. vt v₃ digna cēt vniri tāte celsi
tudini. vocat̄ gr̄a vnionis per quaz xp̄s
nō tātū felicitate glorie. verū etiā adora-
tiōe latrie dignus fuit. Attamē inquātuz
est cōstructio trāsitiua.cum dicit̄ gr̄a vni
onis ē vnio humane nature ad diuinam
naturā q̄ gratis ꝛ sine meritis data ē hu
manitati xp̄i. Sicut eī differt gr̄a habitu
alis a grā persona.i. ꝛ a grā capitis . sic
vnio differt a grā habituali ꝓpter qđ dī
in Joāne ꝙ sp̄ūs scūs datus est ei nō ad
mēsuraz.qđ dupliciter exponit̄. ¶Primo
sic nō ad mensuraz.i.totaliter ꝛ nō ꝑticu
lariter. vt qcqd potuit deus ei de spiritu
sancto dare dedit ei. Secundo sic nō ad
mēsurā.i.super oēm portionez respectu
aliorū hoīum. De hoc qđ dicit ioānes
¶Plenū gratie ꝛ veritatis.nota ꝙ multi
pliciter distinguit̄ plenitudo. ¶Prima est
sufficiētie q̄ in quolibet iusto repit̄.scđa ē
copie q̄ fuit in apostolis ꝛ in Stephano
Actuū.7.Stephan⁹ aūt ple.grā ꝛ for.
tertia est vniuersalitatis que ē in ecclesia
cui nullū donuz deest .4.est excellētie.q̄
fuit in btā virgine que oēs scōs excede-
bat ī grā. Ecc.24. In me oīs grā. Luce
i.c. Aue gratia ple.5. supefluētie q̄ fuit ī
xp̄o. Joā.p̄mo. ¶Plenū gr̄e ꝛ veri. Cir
ca īnocētiā xp̄i hoc sciēdū est ꝙ habuit ī-
munitatē oīs culpe . ꝛ quātū ad actuz. ꝛ
quātū ad posse.q₂ nō peccauit nec pecca
re potuit nec peccatū originale a p̄re tra
xit.q₂ patrē nō habuit carnalē,nec a ma
tre habuit pctm̄ quā sp̄ūs scūs totaliter
a fomite liberauit.

De plenitudine sapie xp̄i. ca. 15.

s Jcut ī xp̄o fuit oīs plenitudo gr̄e
ita ꝛ oīs plenitudo sapīe. nō solū
quātū ad cognitiōez. verꝫ etiā q₃tum ad
mōs ꝛ differētias cognoscēdi q sunt qn
q₃. ¶Primus est cognititio sempiternalis
ex ꝑte diuinitatis. ꝛ hoc modo cognoscit
oīa simul.s.finita ꝛ infinita.q₂ apud deū
oīs infinitas est finita. Deus.n. videt mł
ta in vno.i.in se io. vnde nō differt qđ vi
det. ꝛ ꝑ quod videt q₂ videt se ꝑ se ꝛ in
se videt oīa.nō solū que fecit s₃ que face-
re pōt que sūt infinita. secūdus modus ē
cognitio sensualitatis ex parte carnis. ꝛ
iste modus est cognitio per experientiaz
qua xp̄s nō sensit omnia simul.q₂ sensus
nō est particeps rerū nisi ad presentiam
obiecti.tertius modus est spiritualis ex
parte mentis. ꝛ iste triplex fuit scilicet ꝑ
naturaz.ꝑ gratiā. ꝛ ꝑ gloriam. ¶Per na
turā est igitur tertius modus cognoscē-
di quo xp̄s cognouit omnia que spectāt
ad vniuersi constitutionez.sed longe ex-
cellentius q₃ adam etiā existens in nā̄ in
stituta.quartus mod⁹ ē ꝑ gr̄az hoc mō
xp̄s cognouit omnia que spactant ad hu
mani generis redēptionez.lōge tn̄ excel
lentius q₃ aliqs ꝓphetarū. vel ēt angelo

rum. Non solum enim habuit xp̄s sciaȝ
ꝑ habitū. vt Adā ⁊ angeli. sed etiā ꝑ ha
bitū infusum velut sancti ꝑ grām illumi
nati. cognitionē nō hūit ꝑ habitū acqsitū
q ꝑꝑ imꝑfectionē in xp̄o nō fuit. quintus
modus est ꝑ gloriā hoc modo cognouit
oīa xp̄s finita qȝ cognitōe actuali infinita
nō nisi cognitione habituali vl' excessiua
Aīa. n. xp̄i ꝑ gloriā ꝯprehensionis capie-
bat q̄cūqȝ capere pōt natura finita vnita
infinito. Sciēdū ergo ꝙ res dupliciꝛ hn̄t
cognosci in arte. s. vl' ab ipso artifice vel
ab alio artē ꝯtēplate. vtroqȝ mō cogno-
uit xp̄s res. Primo mō ꝑ naturā diuini
tatis. 2. mō ꝑ naturā ꝯphensionis. Pa-
tent ergo igiꝛ ex p̄missis qnqȝ dr̄e cogni
tōis que erant in xp̄o. Per primū enim
modū habuit cognitōeȝ. vt deus. ꝑ scd̄ȝ
vt hō. ꝑ tertiū vt viator. ꝑ q̄rtum vt illu
minator. ꝑ qntuȝ vt ꝯprehēsor. Xp̄s ꝯm
vtrāqȝ naturā dr̄ lux. qꝛ ꝯm diuinitateȝ
illuminat intus aīaȝ. ⁊ ꝯm humanitateȝ
informaꝛ exterius vitā. ⁊ hoc tripliciꝛ. s.
miraculis. p̄dicatiōib⁹. ⁊ exēplis. primū
est potētie. scd̄m sapiētie. tertiū bonitatis
Nota p̄terea ꝙ sciētia xp̄i hoīs limpidis
sima est inter scias creatas. qꝛ nihil habet
ꝯmixtū de suo ꝯtrario. vl' actu. vl' poten
tia. p̄sertiȝ cū nō possit aliqd ignorare ꝑꝑ
sui vnionē ad verbū. tn̄ qꝛ aīa xp̄i creatu
ra est. nō ē sciētia ei⁹ ita limpida sicut dei
q̄uis scit oīa sicut deus. Qd̄ dr̄ Jesus
ꝓficiebat sapiētia ⁊ etate corā deo ⁊ hoī
bus. nō est itel'igēdū ꝙ in se ꝓfecerit. qꝛ
ab instāti ꝯceptiōis sapia plenus fuit.
Sed potius in aliis q doctrina sua ⁊ exē
plo ꝓfecerūt ⁊ hoc corā deo. i. ad gloriā
dei ⁊ hoībus. i. ad vtilitatē hoīuȝ. Pro
ficiebat tn̄ Jesus ēt in se cognitione expe
rimētali ⁊ sensuali. qꝛ ꝯm Apo. didicit ex
his que passus est obedientiam.

De merito xp̄i. Cap. 16

s Simul fuit xp̄s viator ex ꝯprehen
sor ab instanti ꝯceptōis sue. Ex tē
eniȝ cepit mereri ⁊ frui. Meruit
aūt inquātū viator nō inquātū ꝯprehen
sor. Perfectio ⁊ plenitudo meriti christi
notaꝛ in istis. Primo quātū ad eū q me
rebaꝛ. qꝛ nō tm̄ hō sed ēt deus. 2. q̄tum
ad tp̄s quo merebaꝛ. qꝛ ab instāti ꝯce-
ptionis sue vsqȝ ad horā mortis. 3. q̄tum
ad id ꝑ qd̄ merebaꝛ. qꝛ ꝑ habitū ꝑfectis
sime charitatis. ⁊ ꝑ exercitiū ꝑfectissime
virtutis. 4. q̄tuȝ ad eū cui merebaꝛ qꝛ
nō tm̄ sibi. sed ēt nobis. Oībus. n. opib⁹
que ꝓcedebāt ex libero arbitrio meruit
sibi vitā eternā iam hita ⁊ nobis hn̄daȝ
5. q̄tum ad id qd̄ merebaꝛ nobis. qꝛ ve
niā. grāȝ ⁊ gl'iam. stolā quoqȝ carnis ⁊
aꝑtiōeȝ ianue celestis. Ante incarnationē
. n. xp̄i diabolus hūit manū attrahenteȝ
⁊ manū ipellētē. Attrahēteȝ dico potēꝛ
in culpā. Impellentē aūt sine obstaculo
ad limbū in penā. Sed xp̄s primā ma-
num suo merito debilitauit. scd̄aȝ v̄o pe
nitus amputauit. Igiꝛ in merito xp̄i ra
dicata sūt merita nr̄a siue satisfactoria pe
ne siue meritoria vite eterne. qꝛ nec ab of
fensa creatoris digni sumus absolui. nec
imēsitatē p̄mii q̄ de⁹ ē digni sumus asse-
qui nisi ꝑ meritū hoīs dei. 6. q̄tuȝ ad id
qd̄ merebaꝛ sibi. qꝛ lȝ nō mereret glori
ficatōeȝ mētis quā iā hēbat meruit tn̄ si-
bi ꝑ humilitatē passionis accelerationē re
surrectiōis glorificationeȝ sui nois. ⁊ di-
gnitatē iudiciarie ꝑtātis. sicut ait. Apo.
ad philip. 2. xp̄s factus est ꝓ nobis obe.
vs. ad mor. ⁊ seqtur ꝑꝑ qd̄ ⁊ deus exal.
il. quo ad primū. ⁊ dedit illi nomē ⁊c. q⁹
ad. 2. vt in noīe Jesu oē ge. s. ⁊c. quo ad
3. 7. q̄tuȝ ad modū quo merebaꝛ. Dici
tur. n. mereri qs tripliciter. s. de indebito
faciēdo debitū. vel de debito magis debi
tū vl' de debito vno mō faciēdo debituȝ
alio mō. Premissis duob⁹ modis me-
ruit nobis ⁊ nō sibi. qꝛ nō poterat face-
re sibi de idebito debitū. vl' d̄ debito ma
gis debitū cū a principio fuerit scissimus
nec in scitate potuerit ꝑficere. 3 vero mō
meruit sibi. qꝛ bonū glie qd̄ sibi fuit de-
bitū ꝑ grāȝ vnionis fecit sibi debitū alio
mō. s. ꝑ v̄tutē bone opatōis. meruit. n. si
bi vitā eternā iā hitaȝ sicut nobis hn̄daȝ

De voluntate christi. Cap. 17

.4.

v Olũtas in xp̄o duplex fuit.s.crea ta.⁊ increata de q̄ supra dcm̄ ē.ƺ creatas volũtas ei⁹ duplex fuit.s.rõis ⁊ sensualitatis. Adhuc volũtas rõnis du/ plex est.s.rõis.vt rõ est.⁊ rõis vt nã est volũtate rõis vt rõ est.ↄformauit se ī oī bus voluntati increate.sed volũtate rõis vt nã est ⁊ volũtate sensualitatis voluit aliqd ꝑpriũ.qd noluit volũtate rõis vt rõ est.s.nõ mori.⁊ hoc in iste volũtates nõ fuerũt sibi ↄtrarie.lƺ volita ↄtrarie fu erũt.qm̄ ſm volũtatē diuinã qd iustum erat voluit.sed volũtate rõis iuste ↄsensit ſm vo volũtatē carnis penã recusauit. ⁊ sic vnaquaqƺ volũtas qd suũ erat te/ nuit.s.volũtas dina iustitiã.volũtas rõis obediētiã volũtas carnis nãm .i.pene re cusatiōeƺ.Vñ pƺ qd aliqd velle est illicitũ rõi qd nõ est illicitũ sensualitati. sic fu it in xp̄o velle nõ mori.q̄uis volũtas nõ moriēdi fuerit cãliter a sensualitate . fuit tñ occasionaliter a rõe q: xp̄s sicut voluit fecit illud horribile venire in imagineƺ ⁊ estimatōeƺ quo facto nãliter mortē refu/ git.hoc ãt voluit pp nr̄aƺ instructōem.⁊ sic rõ ꝑ sensualitate aduocauit dicēs.Pr̄ si fieri põt transeat a me cal'x iste.⁊ hec petitio fuit tam sensualitatis q̄ rõis.Sƺ sensualitatis fuit tāq̄ affectãtis rõis autē tāq̄ ꝓponētis.⁊ hoc xp̄s fieri voluit ad triplicē instructionē nr̄am.p̄ma ē vt scia mus nõ esse pctm̄ aliqd velle ex sensuali tate.qd est ↄtrariũ volũtati dīe.2. est vt martires xp̄i nõ se desperēt si mortē hor reãt.cũ illã ēt filius dei horruit.3.ē vt di/ scamus discrete petere.s.supponēdo vo lũtatē nr̄aƺ volũtati dīe.⁊ hoc notat̃ in ↄditione apposita si fieri põt.⁊ ibi verũ tñ nõ sicut ego volo.

De defectibus quos xp̄s assumpsit. Caplm̄. 18

n On solũ xp̄s assumpsit hu manã nãm.sƺ ēt defectus circa nãƺ quos vƺ ip̄m decuit assumere vñ cũ pene sint excitatiue v̄tutis ꝑfecte ⁊ testificatiue hu mane nãe nõ simulate assumpsit penali/ tates tã corpales q̄ sp̄uales q̄ respiciunt nostram nãm in cōi sicut famē . sitimex abn̄tia alimēti . tristiciã ⁊ dolorē in pn̄/ tia nocumēti ⁊ hm̄oi.vt est calor frigus. lassitudo ⁊c. Nec oēs defectus corpales assũpsit.sicut sũt defectus egritudinum. multiformiũ.nec oēs sp̄uales sũt pctm̄ ignorãtia.rebellio carnis ad sp̄m. Pre terca q: nullus innocēs dƺ inuit⁹ penam sustinere.cũ hoc eēt ↄtra ordinē dīe iusti tie xp̄s sic penalitates suscepit vt tñ pati nõ possƺ iuite.q: passio sua nec fuit ↄtra ordinē dīe volũtatis.nec ↄtra ordinē rõis lƺ ↄ volũtatē sēsualitatis ⁊ carnis. Dici m⁹ ēt ꝙ xp̄s v̄e timuit ⁊ v̄e doluit.⁊ v̄e tristis fuit ꝑut ista notãt ꝑ passionē. Dif fert ãt ꝑ passio a passione.q: tũc affecu/ tio dr̄ ꝑ passio qñ aĩa sic afficit̃ ꝙ oculũ mētis neq̄quã turbat.sƺ passio mētē tur bat ⁊ facit a rectitudie vl' a ↄtēplatōe dei deuiare.⁊ tũc rõ ledit̃ ⁊ patit̃ vñ diffe rũt ista duo.sicut dispositio ⁊ habitus.

De passione xp̄i. Cap. 19

c Irca passionē dn̄i cōmēdamus ī ope patiētiã insupabilē.i mõ hu/ militatē admirabilē.in cã charita tē inestiabileƺ.Circa corpus nota ꝙ xp̄s sustinuit clauoꝝ asp̄itatē in tactu. In au ditu opprobrioꝝ cōfutationē. In gustu a ceti ⁊ fellis amaritudinē. In oculis lachri maꝝ effusiōƺ. In corde timorē. De mõ patiēdi tenēdũ est ꝙ xp̄s passus est pas/ sione gn̄ali.q: ſƺ oĩa mēbra corpis. Isa. 53. Vidimus eũ nõ hn̄teƺ sp̄ēƺ neqƺ de/ corē. Itē passionē acerba. Tre.i. O vos oēs q trãsitis p viã. fuit xp̄i passio maxi ma tũ rõne intētionis pp optimã dispõ nē ip̄si⁹ patiētis.tũ pp innocētiã eius tuƺ pp honoris ei⁹ excellētiã. Honorabil'.n. si cōfũdit̃ plus ledit̃ p̄cipue inter suos. Itē grauis fuit ei⁹ passio pp ip̄si⁹ v̄tuosi tatē.q: hõ vilis morte sua dolē nõ dƺ cũ turpitudo sua tũc finē capiat. Itē ꝑpter ignominiosam passionem que attēdit̃ in patibulo crucis q̄ fuit suppliciũ pessimo rũ.⁊ in cōsortio iniquoꝝ.s.latronuƺ cũ q bus erat dãnatus. Curat ãt xp̄s passiōe gn̄ali infectionē vl'eƺ passione acerba libi 48

dinē paſſione ignominioſa ſupbie ꝑſum
ptiōez. In cā paſſionis attēdit̄ charitas
maxia q̄ nos liberauit ab inferno veniā
dādo. q̄ renouauit grāz largiēdo q̄ celuz
apuit gloriā ꝯferēdo. Hec tria notāt̄ in
titulo crucis. Nā ꝑꝑ ꝑmū dr̄ ihesus. ꝑꝑ
2. dr̄ nazarenus. qđ interp̄tat̄ candidus
ꝑꝑ. 3. rex iudeoꝝ. Chriſtus ſanguinē ſuū
fudit qnqȝ vicibꝰ viuus ⁊ ſemel mortuꝰ
.ſ. in circūciſiōe. in orone. in coronatōe. ī
flagellatōe. ⁊ in crucifixione. in lāceatōe
ꝑ ꝑmū. docemur pctā abiicere. p. 2. mē
tis anguſtiā ꝓ ſalute nr̄a tener̄. p. 3. aīaz
nr̄am v̄tutibus ornare. p. 4. carnē nr̄az
domare. p. 5. mēbra nr̄a mādatis dei li
gare. p. 6. vulneratū cor amore dei hr̄e.
Poſtremo q: iſte paſſiōes nō attigebāt
dinaz nām. ſed humanā idō in morte xp̄i
fcā eſt diuiſio aīe a carne vt tn̄ ſalua eſſet
vnio tā carnis q̄z aīe ad dinitatē. Hoc ēt
ſciēdū eſt ꝙ xp̄s ſi paſſus nō fuiſſet. tn̄ ſe
nio defeciſſet q̄ꝝ rū ꝑtinebat ad ꝯditiōem
humane nature in ſe ꝯſiderate ſine vnio
ne. ſed in ꝑtāte nature vnite fuit. vl' ſic d
ficere. vl' nō deficere.

De effectu paſſionis chriſti.
Caplm. 20

(e) ffectus paſſiōis xp̄i multiplex eſt
ſicut pȝ in his qnqȝ v̄ſibus. Paſ
ſio debilitat ſpoliat iformat hono
rat. Excita inflāmat repat pacē dat ⁊ ar
mat. Sanat viuificat ducē dulcorat obū
brat. A culpa reuocat reſerat illuminat or
nat. paſſio debilitat v̄tutē demonū. Job
40. Quaſi in hamo capiet Leuiathan.
Spoliat infernū. Iſa. Uoca nomē eius
ſpolia detrahe. informat ꝑ exēpluz ꝑma
petri. 4. Chriſtus paſſus eſt ꝓ nobis vo
bis re. exēplū. vn̄ xp̄s eſt q̄ſi liber poſitꝰ
in pulpito crucis vt diſcamus obediētiā
patiētiā hūilitatē. ⁊ charitatē. Diſce aūt
qūo ſe hūit ſpālit̄ in capitulo qđ ſibi tene
bat̄. vn̄ Ber. Stetit Iheſus corā ꝑſide
inclinato capite. vultu placido. ſermone
raro voce ſubmiſſa. deflexis i terrā aſpe
ctibꝰ. paratꝰ ad opprobria. ⁊ ad verbe
ra ꝓmptus. Honorat imitatores ſuos

Heſter. Sic honorabit̄ quē rex voluerit
honorare. Excitat ad pugnā ſpūalē. ma
cha. 6. Oſtēderūt elephātibus ſāguinem
inflāmat ad diligēdū. Ber. Sup oīa te
mihi reddit amabilem bone Iheſu calix
quē bibiſti. opus redēptionis nr̄e repat
rūin angelicā. Ipē. n. xp̄s eſt lapis augu
laris q fecit vtraqȝ vnū. Pacē dat inter
deū ⁊ hoīez. ⁊ inter angelū ⁊ hoīem. ⁊
inter hoīem ⁊ hoīem. Ecc. In tp̄e iracū
die factus eſt recōciliatio. Armat contra
mūdū carnē ⁊ diabolū. vn̄ ſignat̄ ꝑ cly
peū quē leuauit Ioſue ꝯtra hayn. Sa
nat mētis vulnera. Nu. 21. Aſpiciētes in
ſerpētē eneū ſanabant̄. Uiuificat ſpūalit̄
Apo. ad ro. Cū eēmus mortui peccatis
cōm. ⁊c. Aug. mortuꝰ eſt vnicꝰ ne mane
ret vnicꝰ. Ducit ꝑ mare hꝰ mūdi. Exo.
4. De v̄ga Moyſi. Dulcorat. Exodi
de ligno miſſo in aq̄s Marath. Obum
brat. Cant. 2. Sub vmbra illius quē de
ſi. ſedi. A culpa reuocat. Iſa. 53. Attritꝰ
eſt ꝑꝑ ſcelera nr̄a. Reſat celū. Iſa. Da
bis clauē dauit i. crucē ſup humeꝝ eiꝰ il
lumiat. vn̄ crux eſt q̄ſi cādelabꝝ taberna
culi. Itē Thob. Illuminatꝰ ē ꝑ fel piſcis
Ornat vn̄ dixit beata Agnes. Et ſāguis
eius ornauit genas meas. Chriſtus paſ
ſione ſua vicit diabolū quē ligauit infer
nū. quē ſpoliauit. mortē quā ſupauit. mū
dū quē cōtēpſit ſuppliciū qđ ꝑtulit. celuz
qđ apuit. Paſſio xp̄i tollit. 7. vitia capi
talia. Tollit. n. ſupbiā capitis īclinatio ꝑ
quā videbat̄ fugere titulū crucis. in quo
ſcriptū erat rex iudeoꝝ. Inuidiā brachio
rum extēſio q̄ſi ad amplexū īuitās. Aua
ritiā multoꝝ errogatio q̄ in paſſione tra
didit. Ber. Diſce hō inquātuz debes di
ligere deū q nobis carnē ſuā in cibū. ſan
guinē in potū. aīaz in ꝑciuz. veſtē crucifi
xoribꝰ corpus diſcipulis. m̄rem. Ioāni
Accidiā feſtinatio ad paſſionē. Irā mol
lis rn̄ſio. Gulā fellis ⁊ aceti potatio. Lu
xuriaz lateris vulneratio. In redēptiōe
noſtra fuit gratia mirabilis. Primo ex
ꝑte motiui. q: charitas dei vidit ꝙ nec ꝑ
amicos. nec ꝑ precium poteramus nos

redimere. ꝓpterea fratrē nostrum se fe
cit nr̄az nāz assumēdo. vñ.ps̄. Redime
me dñe ꝛ miserere mei. q2 vnicus. i. nō
hñs amicos. ꝛ paup. i. nō hñs p̄ciuz sū
ego. 2. ex pte redimētis q cū liberare pos
set ex potētia fecit hoc potius ex mīa vt
ad amorē nos cōstringeret suū ꝛ iusticie
ipsius satisfaceret. 3. ex parti redēpti qui
opp̄mebatᷓ criminū s̄uitute ꝛ detiebatᷓ
i carcē. Sz ꝯtra primū magnū erat ꝙ fi
li9 s̄u9 vt s̄u9 fieret fieret liber. ꝯtra. s̄m
magnū fuit ꝙ dñs ad carcerē limbi de/
scēderet. vt seruus celū ascenderet. 4. ex
pte iusticie. q2 nulla iustitia dictabat vt in
nocēs puniretᷓ ꝓ reo. 5. ex pte excellētie
diuine. q2 mirū erat ꝙ impciabile pone/
bat sub precio vilis creature. 6. ex parte
p̄cii dati. Si. n. redimissz nos so'e adhuc
ad gr̄as teneremur. nūc āt redimit nos
aīa corpe ꝛ vita. vt nihil hoꝝ sibi subtra
heremus. Circa passionē dñi nota septez
suauitatis. s. inclinationē capitis ad oscu/
lū in signū nr̄e recōciliationis. Brachio/
rū extēsionē ad amplexuz in signuz rece/
ptōis in gr̄am de petō. Lateris apītōez
ꝓpter effusionē p̄cii nr̄e redēptiōis ꝛ ab
lutiōis. Exiuit. n. sanguis ꝛ aqua. Clauo
rū in manib9 ꝛ pedib9 infixiōem ꝓpter
memoriā nr̄e recordatōis. Isa. 49. Nū
qd obliuisci pōt mulier infātez suū. Cor
poris denudationē in exēplum nr̄e cōfes
sionis q̄ debz esse nuda. Crucis portatio
nē in exēplum nostre imitatiōis. Corone
spinee impositōez in figurā nr̄e glorifica
tiōis. De effectu passionis dñi ait Aug.
Per redēptoris nr̄i mortez de tenebris
ad lucē. de morte ad vitā. de corruptiōe
ad corruptōz. de exilio ad p̄r̄iaz. de luctu
ad gaudiū. de t̄ris ad celeste regnū voca
ti sum9. Itē dicᷓ ꝙ xp̄s fuit sacerdos p
quē recōciliati sumus. fuit templū i quo
recōciliati sumus. fuit deus cui recōcilia
ti sumus. xp̄s fuit mediator populi. iu/
daici ꝛ gētilis. ꝛ s̄z h9 dᷓ lapis āgularis
Item hoīum ꝛ angeloꝝ. ꝛ s̄m hoc dᷓ
pacificus. Itē di ꝛ hoīuz ꝛ s̄z hoc dᷓ re
dēptor. Bor. Quid vltra debuit facere ꝛ
nō fecit. Absuluit victuz. Illuminauit ce
cū. Reduxit erroneū. Recōciliauit reū.
Itē Aug. Ecce ꝓ ipso pietas flagellatur
ꝓ stulto sapiēs illuditᷓ. ꝓ mēdace veritas
negatᷓ ꝓ iniquo dānatᷓ iusticia. ꝓ crude
li misericordia affligitᷓ. ꝓ misero sinceri/
tas repletᷓ aceto. Dulcedo felle imbuitᷓ.
ꝓ mortuo vita moritᷓ. Christus ꝓ nr̄a in
firmitate medicinas accepit in se curauit
.n. nos p dietam qn̄ ieiunauit quadragi
ta diebus ꝛc. p sudorē qn̄ sudor ei9 fact9
est sicut gutte sanguis. p minutiōz qn̄ fu
it clauis ꝛ lancea vulneratus p potionē
qn̄ gustauit acetū cū felle mixtuz. p em/
plastrū qn̄ eius facies fuit sputis illita. p
electuariū qn̄ corpus ꝛ sanguinez dedit
in cena discipulis.

De cruce domini.

Caplm. 21

In cruce xp̄i notanᷓ hec. Suppli
ciū quo nullū mai9 Tre. i. O vos
oēs q trāsitis p viā ꝛc. Nullū maius di
co ex eo ꝙ passus est ip̄e iustus ꝓ iniustis
ex iniustis cāis. sub iniustis iudicibus ꝛ i
iustis penis. Opprobriū quo nullū vili9
Sapie. 3. Morte turpissima ꝯdēnemus
eū. Preciū quo nullū cōueniētius. q2 sic
p lignū venit culpa. sic ꝛ p lignū redem/
ptio. Mysteriū quo nullum ꝓfundius.
Eph. 3. Ut possitis cōp̄hendere cū oib9
scis ꝛc. ꝙ exposuit Aug. de cruce. Exē/
plū quo nullū p̄fectius. i. Petri. Christ9
passus est ꝓ nobis ꝛc. Crux multis reb9
cōpatᷓ. Ipsa est. n. clauis celi. Uectis ar/
che. Nauis maris. Arbor danielis. Pal
ma fructuū. Salomonis. Baculus. Ia/
cob quo trāsiuit iordanē. Speculū imi/
tatiōis. Scala ascēsionis. Hamus quo
Leuiathā capitᷓ. Torcular quo xp̄i san/
guis exprimitᷓ. Cithara qua demon sau
lis cōpescitᷓ. Paulus quo s̄pens eneus
suspēditᷓ. Thau quo frontes fidelium si
gnātᷓ. Candelabꝛ quo tabernaculū illu/
minatᷓ. Lignū aq̄s marath dulcorans.
Uirga moysi p mare rubꝛ pupulū. de
ducēs. Gladi9 ipiū Goliā decapitans.
Uexillū ad pugnā sp̄ualē colligens. Ca/

thedra discipulos xpi erudiēs. Equ⁹ dei amicos honorās. Clypeus Josue hay i pugnās. Ub misteria pfūda ptinēs altar Accipictissimā oblatōz recipiēs Septez vba xps in cruce ptulit. primū. Pater ignosce illis scōz. Hodie mecū eris i pa radiso. tertiū. Mulier ecce fili⁹ tu⁹. qrtū Sitio. qnqz Hely Hely Lamazabatani sextū. Pr i man⁹ tuas cōmēdo spiritū meū. septimū. Cōsumatū est p pmū do cemur iniurias dimittē. p scdm petētes exaudire. p tertiū pentes honorare. per qrtū. salutē nraz desiderare. p qntuz ad deū i necessitatib⁹ clamare. p sextū auxi liū nrz i deo ponē p septimū vitā nram sine debito psumare. Quattuor brachia crucis signāt qttuor vtutes qb⁹ extendi dz hō nr interior. Signat. n. ps superior charitatē. inferior humilitatē. A dextris obediētiā. A sinistris patiētiā. itē in qttu or brachiis crucis notāt bñficia crucis. Signat. n. ps supior iāue celestis aptōm iferior inferni destructōz. A dextris grē collatōz. A sinistris petōz remissionem. Quattuor ligna fuerūt i cruce sic dicit ma gr in historia. pes nāqz crucis de cedro. Stipes d cypsso. Trāsuersale d palma Tabula de oliua. Signat. n. cedr⁹ altitu dinē cōtēplatōis. Cypressus fama bone opinionis. Palma fructū iusticie. Oli ua lenitatē misicordie. De descensu xpi ad inferos. Cap. 22.

a Nima xpi p⁹ mortē descēdit ad ifernū. sine ad libū ad liberatōez eoz q xpi mēbra exñtes de hoc se culo trāsierūt. Diabolus. n. diiz man⁹ i eū extēdit in quo nihil iuris hēbat. meri to amisit in aliis ptātez. Alia cā qre xps ad inferos descēdit ē vt tāt⁹ eēt descēsus qūt⁹ eēt liberandoz casus pm⁹. n. hō sic in statera liberi arbitrii positus erat vt pos set ad vitā eternā ascēdere. vel ad mortē descēdere put vellet. Sz petō pacto sic altez brachiū statere p on⁹ culpe depssuz est. vt eēt in imo inferni. altez vero i sūmo celi. Nō aūt ascēderet depressum nisi descēderet brachiū aliud. Descendit ergo dominus vsqz ad infernū vt hoiez captiuū eleuaret vsqz ad celū. Tertia rō est qre xps descēdit ad infernū. s. vt sicut viuus fuerat lumē mūdi p psentiaz cor poralē. ita mortu⁹ eēt iferni lumē p dini tatis maiestatē. Quarta rō ē vt idez xps hoc exequeret p efficaciā qd passiōe sua meruerat fm sufficiētiā. Duo qppe me ruit p suā passionē. s. satisfactiōez ꝛ ianue aptiōz ꝛ id hec duo effecit i descēsu suo ad iferos. qr p satisfactionē soluta sūt iaz vincula captiuitatis. p aptiōz āt ianue fa cta est illustratio ipi⁹ carceris etiā fm lu cē exteriorez. Liberauit āt xps oēs illos q meriti sui capaces eē poterāt. sicut fuerūt sci patres q nō pp reatū psone. sz ppter reatū nē tm detinebant. Dānati āt hui⁹ meriti capaces nō sūt. neqz puuli i libo detēti. qr d corpe xpi nō sūt. nec p fidez nec p fidei sacrz. Dicēdū est ergo qp aīa xpi p triduū mortis sue cū scis prib⁹ in libo fuit. Ibidē fuit ꝛ latro cui dñs dixit Hodie mecū eris in padiso. qr noie pa radisi intelligit dei fruitio. qr pacta dei passiōe. tā ipe latro qz alii q erāt in limbo viderūt deū p eētiā. Ad quē aūt ifernū descēderit si scire volueris. nota qp ifern⁹ sumit dupliciter. s. p pena. ꝛ p loco pe ne fm pmū dr qp demones ifernū secū portāt sp. Itē put sumit p loco pene ifer n⁹ qdruplicit distinguit. Unū ē infernus dānatoz in quo ē pena sensus ꝛ dāni. ac tenebre interiores ꝛ exteriores. i. absen tia grē. iste sp hz luctū. Sup hūc locum ē purgatori⁹ i quo ē pena sensus ꝛ dāni ꝛ ad tps. ꝛ sūt ibi tenebre exteriores ꝛ ñ iteriores. qr hñt graz ꝛ lucē iteriorē q vi dēt se eē saluādos. Suprem⁹ locus inter hec ē limb⁹ scōz patrū vbi fuit pena dā ni ꝛ nō sensus. ꝛ fuerūt ibi tenebre exte riores. ꝛ nō tenebre priuationis grē. Ad hūc locū xps descēdit. ac suos inde libe rauit ꝛ sic infernū momordit. qr partem abstulit ꝛ partē reliqt. mortez vero quo ad electos penitus destruxit. sic dr Osee O mors ero mors tua. ero morsus tuus o inferne. in Osee. 13. Hic quoqz locus

nus. Abrae dicebat̄. q: Abrahā ibi fuit.
Sz nūc celū empireū ē sin⁹. Abrahae. q:
iā ē ibi Abrahā. A nullo ꝑdictoꝝ locoꝝ ē
trāsit⁹ ad aliū. nisi ꝙ oli a scđo fuit trāsi
tus ad q̄rtū hoc est a purgatorio ad lim
bū scōꝝ patrū. Ex iā ꝑdictis pꝫ q̄re cā/
tamus. Libera aīas oīuz fideliū defun/
ctoꝝ de penis īferni ⁊ de ꝓfundo lacu.
q: īfern⁹ ibi sumit̄ ꝓ purgatorio. sicut ⁊
ibi sumit̄ ꝓ limbo qn̄ dr̄ xp̄s ad inferos
descēdisse. Ex ꝑdictis collige ꝙ xp̄s mor
tuus corꝑe descēdit ad inferos in aīa. ⁊
surrexit in vtroqꝫ. Dicēdū est ꝙ xp̄s il/
lo triduo totus fuit in sepulchro. sꝫ nō to
tū. ⁊ totus fuit in īferno sꝫ nō totū. q: to
tus dicit ꝑsonā. totū vō dicit nām. Silr̄
dicēduꝫ ꝙ cū vnio aīe cū corꝑe faciat ho
minē xp̄s in illo triduo nō fuit homo. lꝫ
aīa ⁊ caro vnita eēnt cū verbo.

De resurrectione xp̄i. Cap. 23

Christus resurrexit t̄tia die a mor
c tuis resumendo corpus non tale
q̄le prius hūit. sed īpassibile ⁊ im
mortale. Caro. n. xp̄i q̄ in natiuitate flo/
ruit. in passiōe aruit. ꝑ gliaꝫ resurrectōis
refloruit. ⁊ renouata est vt aqle iuuētus.
tūc leo catulū suū suscitauit. ⁊ vt fenix re
uixit. tūc sicut dr̄ Jere. figulus ex codeꝫ
luto fracti vasis fecit vas aliud sicut pla
cuit in occulis eius. Tūc Jonas de ven
tre ceti illesus exiuit. tūc vestitū est cāde/
labrū auro. tūc suscitatū est tabernaculū
dauid qđ cecidit. tūc refulsit sol q prius
erat in nubilo. tūc viuificatū est granum
frumēti qđ cadēs i terrā mortuū fuerat
tūc ceruus resumpsit cornua. tūc Sāson
tulit portas cū postib⁹. tūc Joseph edu/
ctus de carcere tōdet̄ ⁊ cōstituitur dn̄s
egypti. tūc cōscissus sacc⁹ circūdat̄ leti/
cia. Dn̄s ꝓbauit resurrectōeꝫ suā eē ve
rā ꝑ angelos q nō mētiūtur. Mat. 28.
Rn̄dēs āt angelus dixit mulierib⁹. Itē
ꝑ inimicos quoꝝ validissimū est testimo
niū. Math. Ecce qdā de custodib⁹ ve/
nerūt in ciuitatē. ⁊ nūciauerūt ꝑncipib⁹
sacer. ⁊c. Itē ꝓbauit eā nō arte magica
factā. ⁊ hoc ꝑ comestionē. Itē nō eē fan
tastici corꝑis. ⁊ hoc ꝑ tactū. Item ꝓba/
uit in codē corꝑe quo passus est factā ⁊
hoc ꝑ ostensionē cicatricū. Itē ꝓbauit
eā fuisse in corꝑe glorificato vnito deitati
⁊ hoc ꝑ ingressuꝫ in domū ianuis clau/
sis. Itē probauit eā multis apparitōib⁹
Apparuit. n. ip̄a die resurrectōis quīqꝫ
ꝑmo marie magdalene. Jo. 21. Mulier
qd ploras. 2. mulierib⁹ redeūtib⁹ a mo
numēto. Mat. vl. 3. Petro. sed nō inue
nit̄ modus. 4. duob⁹ discipulis eūtibus
in emaus. Luc. vl. 5. discipulis ꝯgrega/
tis ꝑꝑ metū iudeoꝝ qn̄ Thomas nō fu
it cū eis. Jo. 20. Itē apparuit inter resur
rectionē ⁊ ascēsionē quīqꝫ. Prīo Tho
me cū aliis. Jo. 20. 2. discipulis piscātib⁹
ad mare tyberiadis. Jo. 21. 3. discipulis
in mōte thabor. Mat. vl. 4. in hierusalē
5. qn̄ comedit cū discipulis. Mat. ⁊ Lu
ce vlt. ⁊ Actuū. i. Multis de causis sur/
rexit dn̄s. s. vt scripturas īpleret. qn̄ eniꝫ
dn̄s dixit Ecce ascēdim⁹ hierosolymaꝫ
⁊c. Luc. 18. subiūxit ⁊ die tertia resurget
vt nos ad surgēdū spūalr̄ ꝓuocaret. q:
turpe ē vt sedeat fu⁹ qn̄ corā eo surgit
dn̄s vt futurā r̄surrectōꝫ i se ꝓbaret. vt
potētiā sue diuinitatis on̄deret. q: mortu
os suscitare nō est opus nāe. sed dei po/
tētie. Nō est enim regressus a priuatiōe
ad habitū. vt nos ad ꝯtemnēda terrena
ꝓ adipiscēda gloria aīaret. Surrexit xp̄s
velociter. q: tertia die. Nam sicut ianuis
clausis ad discipulos intrauit. ⁊ sicut sal/
ua v̄ginitate de vtero matris exiuit. sic
eū mortuū nec petra i qua iacuit. nec mi
lituꝫ custodia potuit retinere. integralit̄
q: in corꝑe ⁊ aīa. Socialit̄. q: multa cor
pora scōꝝ q dormierāt surrexerūt. Eter
naliter. Apo. ad ro. 6. Xp̄s resurgēs ex
mortuis iaꝫ nō morit̄ ⁊c. Silr̄ surgēdū
est nobis spūaliter sicut eis modis resur
gemus in die iudicii corporaliter. Resur
rectio xp̄i est cā ⁊ figura nr̄e resurrectio
nis spūalis. cā dico motiua. ⁊ hoc dr̄ q:
cā motiua est in cōpatione nostre. Duꝫ
eniꝫ ꝯsideramus gloriā resurrectōis xp̄i
mouemur ad surgēdum in nouitate vite

Jtē cā motiua est in cōsideratione dei pa
tris. qm̄ pr̄ dans resurrectionē filio mo
uet̄ ad dādā eādē gloriā fratribus suis.
sicut rex qñ facit filiuȝ suū militē mouet̄
amore filii vt cū eo faciat multos milites
Figura v̄o fuit. qꝛ sic̄ xp̄s surrexit in no/
uitate vite. ita ⁊ nos in nouitate vite am
bulemus. Jteȝ sicut diem resurrectionis
xp̄i precessit dies mortis in parasceue. ⁊
dies q̄etis in sabbato sequēti. ita ⁊ nr̄am
gloriosaȝ resurrectionem p̄cedit in nobis
mortificatio vitioꝝ. ⁊ quies cōtēplatōis
eternoꝝ. Nota ꝙ sicut duplex est mors
.s. aīe ꝑ culpam ⁊ corporis ꝑ extinctionē
ita duplex est resurrectio. s. aīe ꝑ gratiaȝ
⁊ corꝑis ꝑ gloriā. Et sicut aīe mors cau
sauit morē corporis sicut hētur. Geñ. 3.
ita ecōtra resurrectio anime causabit re
surrectionē corꝑis gloriosā. Sciēdūꝙ q
dam resusitāt̄ ficte sic̄ Samuel q. lȝ ve/
re. Sauli apparuerit vt. habet̄ .1. Re/
gum. 72. nō tñ v̄e resucitatus fuit. qdā
imꝑfecte sicut Lazarus iteruȝ moritur⁹
qdam ꝑfecte sicut xp̄s semꝑ victurus
Prima resuscitatio. significat cōuersio/
nē siue penitētiaȝ hypocritaꝝ. Scđa re/
cidiuātiū. Tertia ꝑseuerantiū.

De ascensione christi.

Caplm̄. 24

d Jfferētia est iter ascēsionē. ⁊ assū
ptionē. ⁊ euolationē qm̄ ascēsio ꝑ
tinet ad xp̄m. Assumptio ad beatā virgi
nē. Euolatio āt ad alios scōs. Et rō h⁹i
est qm̄ ascensio fit ꝓpria v̄tute ascēdētis
Assumptio āt v̄tute xp̄i assumentis qua
filius obsequit̄ matri. Euolatio vero fit
misterio angeloꝝ. Alia ē differētia qꝛ lo
cus euolātium est ẜm distinctionē choro
ruȝ. Locus vero assumpte virginis ē su
ꝑ choros angelorū. Locus xp̄i ascenden
tis est supra vl̄ vltra locuȝ assumpte vir
ginis. Circa ascēsiōeȝ xp̄i octo sūt ꝯside/
rāda q̄ circūstāt ascēsionē. ⁊ colligunt̄ ex
officio de ascensione. Primū est eleuat⁹
est videntibus discipulis vt desiderium
veniēdi ad ipsuȝ excitaret̄ in eis. ẜm est
ꝙ nubes suscepit eū ab oculis coꝝ. ꝑvm
bram nobis signat̄ ꝙ in hoc mortali cor
pore. Jhesuȝ in altū videre nō possum⁹
tertiū ꝙ eleuatis manibus ferebat in ce
lū. Eleuauit manus ꝓpter duo. s. vt su/
os pr̄i offerret. ⁊ vt inimicos manu al/
te retracta ꝑcuteret. 4. est ꝙ bñdixit eos
cōtra hostem muniret. ⁊ bonis celestib⁹
augeret. 5. est ꝙ ascendit in iubilatōe qđ
refert̄ ad vocē iocūditatis redēptoꝝ ascē
dentiū cū ipso q prius voce lachrimabili
in portis inferni clamauerūt. Aduenisti
desiderabilis quē expectabamus. 6. ē ꝙ
ascendit in uoce tube. qđ refert̄ ad sonū
p̄dicationis apostoloꝝ q sonus fuit eis i
iunctus dicētie dño. Euntes in mūdum
vniuersū p̄dicate euāgelium omni crea/
ture. Mat. vlt. Ex tūc. n. in oēm terraȝ
exiuit sonus eoꝝ. 7. est ꝙ ascendēs in al
tum captiuā duxit captiuitatē. i. captiuos
in captiuitate inferni quos secum victor
eduxit. 8. est ꝙ dedit dona hoībus quia
oīa bona nr̄a desursū sūt quo xp̄s ascen
dit. Hoꝝ prima duo hn̄t̄ ex epistola. sȝ
tertiū ⁊ q̄rtum euāgelii. Luce vlt. qntuȝ
⁊ sextū ex p̄s. septimū ⁊ octauū ex epi/
stola pauli ad eph. 4. Ascēdit xp̄s egres
sus ad celū multipliciter. s. tāq̄ȝ ver⁹ obe
diens cōpleta obediētia quo ad pr̄em tā
q̄ȝ bonus mediator facta pace ⁊ ꝯcordia
quo ad hoīes tāq̄ȝ strenu⁹ ꝓpugnator
ꝯtra demones. Ascendit xp̄s plibus de
causis. s. ad ꝯcscēduȝ post labores qbus
fatigatus fuit triginta trib⁹ annis nobis
seruiēs ad intercedēdū ꝓ amicis ꝓ qbus
vtiliter laborauit. Ber. Securū accessuȝ
habes o hō ad deū vbi hēs filiū media/
torē. ⁊ mr̄eȝ mediatricē. Filius oñdit pr̄i
latus ⁊ vulnera. Mater oñdit filio pect⁹
⁊ vbera. ibi nulla pōt esse repulsa. vbi
tot occurrūt amoris insignia. Christus
ergo optim⁹ aduocat⁹ ē q tot hȝ liguas
ꝓ nobis loquētes quot ꝓ nobis vlnera
accepit. Ad cōq̄rendū de inimicis ꝓ qb⁹
vires suas inutiliter expēdit. Jsa. Jn va
cuū laboraui. Jtē ascēdit xp̄s vt nobis lo
cū ꝑpet. Jo. 16. Uado vobis parare lo/
cum. vt fiduciā hoc ipsuȝ sꝑandi nobis

42

tribueret vt in corporalē possessionē eter ne hēditatis nos mitteret. Jo.13. Si.n. nō abiero paraclytus non ve. ad vos. Ut desideriū nr̄z pᵒ se traheret. Cañt. Trahe me post te. Ut viā nobis ad celū ostenderet. qz sicut dixit Lucas. Eduxit dn̄s prius discipulos suos foras ciuitatē in Bethaniā vt ipa eductione cognosce rēt hic nō hr̄e manentē ciuitatē. Qui āt in bethania eduxit eos prius q̄ interp̄tat̄ domus obediētie signat q̄ p bonū obe diētie trāsituri eēnt ad celestia. Post hᵒ transire fecit eos in mōtez oliuaꝝ. vt per mōtez intelligat̄ eminētia spūs in ɔtēpla tione p oliuas āt pinguissimi pectoris de uotio. Ulterius vō post ista nō restat ni si saltus aīe in celuz. Exaltatus fuit xp̄s tripl'r. s. i t̄ra p vite meritū. sup terrā p crucis suspēdiū. sup celos p ascēsiōis in bilū. Ascēsio xp̄i fuit āgelis mirabil'. Isa. 63. Quis est iste q venit d̄ edon tictis ve stibus de bostra. demonibᵒ terribilis. i. Reg. 8. Nō fuit tm̄ gaudiū heri ⁊ nudi us tertius. Heb. nobis. Hec s̄t v̄ba phi listinoꝝ qn̄ vociferebāt̄ filii Israel. dum adduceret̄ archa federis de sylo i castra vt p eā hērent diuinū adiutoriū in p̄lio. Hoibus salutaris sicut apparet supra ex multiplici ascēsiōe xp̄i. Ascēdit xp̄s mul tipliciter. s. potēter. qz eleuatis manibus ferebat̄ in celū. Patēter. qz vidētibᵒ illis eleuatus est. Gaudēter qz ascēdit in iubi latione. Decēt. qz cū duabᵒ turmis re gredieba t̄. s. hoīuz ⁊ angeloꝝ. Nō āt di co q̄ ibi fuerit angeli in adiutoriū neces sitatis. sed in obsequiū dignitatis. Hoies quoqz illos dico quos de inferis libera uit ⁊ q post resurrectionē mortui sūt de numero saluādoꝝ. nec purgatorio vlte rius indigētes. Clemēter qz bn̄dixit eis. Xp̄s nō statim post resurrectionē celuz ascēdit triplici rōe. Prima qz differēda erat ascēsio vt multipliciter p̄baret̄ re surrectio vt d̄r Actu. i. In multis argu mētis appens eis p dies. 4.2. est vt pa tientiā nr̄am informaret q̄ mercedē de bemus equanimiter expectar̄. sicut agri cola nō statiz post seminatōez metit. sed fructuū maturitatē expectat. 3. pp disci puloꝝ cōsolatōez. vt dicit glosa. Act. i. si cut. 40. fuerūt hore mortis xp̄i. ita. 40. diebᵒ cū eis cōuersatᵒ est post resurre ctionē. qz cōsolatio dīna excedit tristiciā humanā. Nota q̄ xp̄o ɔuenit descēdere de celo tm̄modo f̄m dinaz nāz. qz deᵒ illuc venire d̄r vbi sp̄āli affectu appet. sz ascēdere p̄prie ei cōuenit f̄m humanam nāz. qz f̄m illā solūmodo mutat locum nō f̄m diuinam naturam.

De ascēsu xp̄i ad dexterā.

Capitulum. 25

Ascēdens xp̄s in celū sedet ad de xterā dei p̄ris oīpotētis. Duo in telligūt̄ p dexterā. Primū ē eq̄li tas maiestatis ad quā xp̄s sedet f̄m di uinitatē. De hac dexꝰa logt̄ Apo. dicēs Talē hēmus pōtificē q ɔsedet in dexte ra maiestatis i excelsis. 2. ē q̄ p dexteraz itelligūt̄ potiora bona glorie in qbᵒ xp̄s sedet f̄m hūanitatē qm̄ collatū ē ei a d̄o gcqd cōferri potuit. ⁊ lz ab istāti ɔcepti onis xp̄s accepit bona gr̄e ⁊ glie in aīa eadē tn̄ bona fuerūt in ascēsiōe manife sta. ⁊ in loci cōgruētia cōpleta. De hac dextera d̄r ad colo. 3. Que sursuz s̄t q̄ri te vbi xp̄s est in dextera dei sedēs. vbi di cit glo. q̄ sursū vbi sedet xp̄s sūt potiora bona gr̄e ⁊ glie. Dicimᵒ ergo q̄ ascēsio xp̄i fuit tā ad locū q̄z ad dignitatē. Inq̄z tuz q̄ fuit ad locū sic ascēdit sp oēs celos vsqz ad dignissimū locū celi ēpirei. siue ad altissimā eiᵒ p̄tē eo q̄ nobilissimo eiᵒ corpi xp̄i ɔgruit locᵒ talis. Nō ē tn̄ d̄d q̄ corpᵒ suū sit obligatū ad locū illū sed locᵒ ille sit ibi f̄z ɔgruētiaz deputatus in q̄tuz āt ascēsio fuit ad dignitatē sic sedet ad dexterā p̄ris. nō tn̄ qᵒ ad situ q p̄ri n̄ cōuenit. sed quo ad excellētiā duplicē si cut dictū est. qz p dexterā intelligit̄ eq̄li tas maiestatis que cōpetit xp̄o f̄m diui nitatē. vel perfectio premii que sibi com petit f̄m humanitatē. Pretereūdū quo qz nō est q̄ credimus xp̄m ad dexteraz dei patris sedentez. Stephanus āt vidit 51

·Q uintus· libellus·

eũ stãtẽ a dextris dei.q: nos credim⁹ cũ regnãtẽ ꝛ gescẽtẽ qd̃ notat in sessiõe.ſʒ stephanus in tribulatiõe positus habuit ꝓpugnatorẽ ꝛ susceptorẽ. vñ vidit eum stãtẽ. Merito xp̃s dr̃ sedẽ a dexterã dĩ. Sedẽ qd̃ q: laborauit.p̃s. In labo.sui a iu.mea. Ad dexterã aũt.q: diu fuit i sini stra aduersitatis.p̃s Afflict⁹ suʒ ꝛ hu.sũ ni. Dei q: post abiectionẽ merito dʒ ꝯse q gloriã.q: q se humiliat exaltabit̃.

Explicit liber q̃rtus.

Incipiũt capitula libri qnti i genere.

Expliciũt capitula. Incipit liber qntus.

De v̄tutib⁹ ꝛ origine gr̃e. Cap. 1.

q Uemadmodũ de celis de⁹ nõ descẽdit ꝑ ẽẽntiã suã icõ mutabilẽ ſʒ ꝑ influẽtiam ab ipso manatẽ.ita nec sp̃us rõ nalis eleuat̃ supra se ꝑ situʒ localem.ſʒ per habitũ deiformẽ. Uñ ne cesse est sp̃ui rõnali si debet esse dignus eterne btĩtudis q̄ pticeps fiat influentie bonitatis diuine.

a O bonū grē nō pōt qs p se veni
re cū hoc nō sit ſm limites natu/
re.ſ3 ſm influētiā largitatis diuine.Si/
cut.n.creatura pro sua defectibilitate suo
principio semp eget.vt sit in esse nature.
sic idē principiū pro sua bonitate influeſ
nō cessat creature rōnali vitā spūalez.vt
bñ sit ei in eē grē quā nō pōt habere sine
deo largitore.Uerūtñ in excusabilis est
hō si grām gratū faciētē nō recipit.quia
grā gratis data sp pīsto est liberū arbitri
uz excitare ⁊ ꝯmouere.cuius ē huic am
monitiōi cōsentire.⁊ hoc ē qđ in se ē fa/
cere.quo facto pōt hō ad grām gratum
faciētē se pparare.Quāuis enī3 grā ha
beat dei dono efficiēte.nt tñ sine libero
arbitrio cōsentiēte.q: sicut ait Aug.Qui
creauit te sinñ te nō saluabit te sine te.Itē
grā gratū faciēs a trib⁹ē ſ3 al'r ⁊ al'r.Est
n.a dō efficiēte.a grā gratis data libe⁊ ar
bitriū excitāte ⁊ mouēte.⁊ a libero arbi
trio ꝯsentiēte.Quāuis enī libe⁊ arbitriū
nō possit grām efficere in hoīe.pōt tñ se
ad hoc habilitare ⁊ ppare vt hēat.Sicut
aliqs nō pōt illuminare domuz.pōt tñ
apire fenestrā quo facto sol itrat ⁊ domū
illuminat.Qđ autez dico de libero arbi
trio cōsentiēte intelligo de adultis.q: i p
uulis fides pentū ⁊ sacrm ecclesie.⁊ me
ritū xpi sufficit.⁊ excusat eos ipotētia sui
Sciēdū etiā q habilitatio sine ppatio ad
grā3 triplex est.s.efficiēs.formalis.⁊ ma
terialis.Prima ē a deo.scđa a grā gra/
tis data.tertia a nobis.Ala nāq3 hēt fa/
cultatē ⁊ instinctū cognoscēdi ⁊ diligēdi
deū ex nā.ſ3 nō h3 cognitiō3 veritatis ⁊
ordinē dilectiōis nisi ex grā.Ad opa bo/
na tria nos incitāt.ſm lex nature q̄ scrip
ta ē in corde hoīs dicēs.Que vultis.vt
faciāt vobis hoīes ⁊c.Rō q̄ dicit ea eē
delectabilia vtilia.⁊ hōesta.Gratia que
dicit seruiēdū eē deo.q: sūme bon⁹ sub/
ueniēdū proximo.q: dei filius.q: imago
dei q: in beatitudine soci⁹.Gratia nō da
tur ei q se nō habilitat ad grām ⁊ đ hoc
multa habes exēpla.s.in illo qui ad lāgiē
tez manū nō extēdit.q: deus q̄t ūin se ē
dat oībus affluēter.In illo q ꝯtra lumē
oculos claudit cū deus facit oriri solē suū
sup bonos ⁊ malos.In illo q fontē repe
riēs fundū vasis sursū erigit.q: de⁹ sicut
ait Aug.ingenti liberalitate ac libertatis
vbertate repleuit oēs creaturas p captu
ea⁊.In illo q domū suā cingit spinis ne
ingrediat̄ amicus Ipse vero deus p stat
ad ostiū ⁊ pulsat.In illo q cantabruz ⁊
zizaniā nō extirpat de agro suo ppt̄ qđ
fruct⁹ pficere nō pñt.in illo q ligna igni
subtrahit.q: tūc ignis deficit.in illo q ad
sumēdū cibū negligit os apire.q: tal'dz
merito fame mori In illo qui tpe pugne
arma piicit.q: talis sepe capit̄ ⁊ vulne/
rat̄.in illo q mouere negligit remos tpe
tēpestatis.q: talis submergit̄.In illo qui
exñs in egritudine medico contradicit.
Grā nobis pcedit a deo sicut radi⁹ a so
le sicut germē a radice.sicut mel a flore.
sicut riuus a fonte.sicut imago ab artifi/
ce.ſ3 exēplar interius ⁊ facturā exterius

De distinctiōe grā⁊. Cap. 3

g Ratia dr̄ triplex.Primo gñalit̄
⁊ sic grā ē adiutoriū diuinū creatu
re gratis ipēsu3.⁊ indifferēter ad q̄cūq3
actū.q: sine huiusmōi adiutorio grē ni/
hil possum⁹ facere.imo nec in esse dura
re scđo dr̄ grā spāliter.⁊ talis grā dicit̄
gratis data.s..donū quo se hō preparat
ad suscipiēdū donū spirit⁹ sancti.Huius
.n.grē ē reuocare libe⁊ arbitriū a malo.
⁊ excitare ad bonuz sine qua nullus facit
sufficiēter quātū in se est vt ppāret se ad
salutē.3.dr̄ grā ppie.s.donū datū diui
nit⁹ad merēdū qđ qđ ē donū grā gratū
faciēs appellat̄.Sine ista grā nullus pt
mereri.nec in bono pficere.nec ad gliā3
puenire.Ista grā triplex inuenit̄ ⁊ innuit̄
ex verbis apostoli vbi ait.Grā dei sum
id qđ sū.ecce pima.⁊ grā ei⁹ i me vacua
nō fuit.ecce scđa.ſ3 grā eius sp i me ma
net ecce tertia.Preter pdicta dr̄ grā gra
tias dans.vt est deus.Itē gratia gratie
signū vt est pphetia⁊ ptās faciendi mi/
racula.Gratia gratū faciens distinguit̄

ĩ oꝑantē. ⁊ cooꝑantē. Gratia oꝑans dĩ
ꝓueniēs. ⁊ incipiēs. ac liberās. q̃z pctm̃
expellit. Gr̃a cooperās dr̃ subsequēs ⁊
ꝑficiēs ac diuinās. q̃z liberꝝ arbitriũ ad/
iuuat. ⁊ ei coopat̃ in merito. Multiplr̃
distinguit̃ bonũ. ē. n. bonũ ꝑ eēntiam. ⁊
hoc est deꝰ Unñ nemo bonꝰ nisi solꝰ deꝰ
Est ⁊ bonũ ꝑ ꝑticipationē. ⁊ illõ distin/
guit̃ in bonũ nature. Unñ Aug. Oē qd̃ ē
inquãtũ est bonũ ē Geñ. 2. Uidit deus
cũcta q̃ fecerat. ⁊ erant valde bona. Itē
est bonũ in gñe. hoc est bonũ ĩ obiecto si
cut est elemosyna. Nã ibi est actꝰ in de/
bita materia ēt si dedit forma substãtiaꝝ
Itē ē bonũ ex circũstãtia. hoc ē qñ bonũ
ex gñe vestit̃ debitis circũstãtiis sicut est
dare elemosynã indigenti tꝑe debito ex
cõpassiõe. ⁊ huiusmõi. Itē est bonũ vir
tutis. ⁊ hoc ē qñ addit̃ opi ꝑfectio ex ꝑ/
te oꝑãtis q̃ ē ꝑ habitũ mētis bñ cõstitu/
te. Itē ē bonũ meritoriũ. hoc est qñ addi
tur opi ipsi debiti finis intētio suꝑ motuꝫ
naturalē. Itē ē bonũ gr̃e vt ē ipse habitꝰ
gratũ deo faciēs. Itē ē bonũ glorie vt bo
nũ remuneratiõis eterne.

De effectu gr̃e. Ca. 4.

Effectꝰ gr̃e ē qd̃ excitat liberũ arbi
triũ ad bñ cogitãdũ. ⁊ sanat ipm̃
mutãdo affectuꝫ ipm̃qꝫ roborat
ꝑducēdo ad actũ. Itē gr̃a hoiem deo re
cõciliat. a pctõ quoqꝫ liberat. ⁊ penam
eternã in tꝑalē cõmutat. Itē gr̃a oꝑa no
stra meritoria facit. ⁊ bona ꝑ pctm̃ amis
sa restituit atqꝫ stabulũ in palatiũ cõuer
tit Itē per gr̃am efficit̃ aĩa spõsa xp̃i filia
regis eterni. ⁊ tēplum spũs sancti. Item
gr̃a ipam aĩam purgat illuminat ⁊ ꝑficit
Itē gratia mentem eleuat deo assimilat.
⁊ spirituali solatio cibat. Nota ꝙ quã/
uis virtus gratuita simul insit aĩe cũ gr̃a
nõ tñ hꝫ effectũ suũ tã cito sicut gr̃a qm̃
effectꝰ gr̃e est facere gratũ deo. ⁊ facere
dignũ vita eterna. ⁊ hic effectus statim
inest puero post baptismũ. Uirtutis aũt
effectus est elicere actum meritorium ꝺ
potētia. ⁊ hic effectus nõ statiꝫ inest pu/
ero post baptismuꝫ. hoc autē nõ est ꝑꝑ
defectũ virtutis. sed ꝑꝑ ĩpotētiaꝫ nature
agētos. Puer. n. nõ ē aptus ad actꝰ vo
lũtarios. Unñ sciēdũ ꝙ triplex est ꝑfectio
prima ē gr̃e ⁊ causat gratuitũ. scd̃a ē vir
tutis. ⁊ causat bonũ actuꝫ. tertia ē operis
virtutis. ⁊ cãt meritũ prima ꝑfectio ꝑfi/
cit aĩam. scd̃a perficit aĩe potētias. tertia
perficit ipsos actus.

De v̾tutibus ⁊ primo ⁊ quid sit virtus.
Capl'm. 5.

Nunc de v̾tutibꝰ ē agēdũ ⁊ p̃mo
qd sit virtus. Uirtꝰ est vt ait Au.
bona q̃litas mētis q̃ bñ viuit̃ qua
nullus male vtit̃. quã solus deus ĩ hoie
oꝑat̃. Hec diffinitio dat̃ in cõꝑatiõe ad
agētē. Itē Aug. Uirtꝰ est habitus mētis
bñ institute. hec dat̃ in cõꝑatiõe ad bo/
nũ in quo est. Iteꝫ phũs. Uirtꝰ ē habitꝰ
volũtarius imediate cõsistēs quo ad nos
terminata rõne ꝓut sapiēs determina/
bit. Hec dat̃ in cõparatiõe ad actum in
quē est Itē phũs. Uirtus est dispositio
ꝑfecti ad optimũ. hec dat̃ fm̃ cõparatio
nē ad finē. Itē Isi. Uirtus ē animi habi
tus. nature decus. vite rõ. moꝝ pietas.
cultus diuinitatis. honor hominis eter/
ne btitudinis meritum. hec dat̃ in cõꝑõ
ne ad effectũ. Diffinitio Aug. sic exponi
tur. Uirtus est bona qualitas. hic ponit̃
qualitas ꝓ gñe. bona vero ad dr̃iaꝫ ma
larũ qualitatũ aĩe. Dicit̃ quoqꝫ bõa qm̃
a bono deo dat̃. ⁊ bonos tm̃ in habitat.
⁊ bonos facit ⁊ ad bonũ ꝑducit. mentis
ponit̃ ad dr̃iaꝫ q̃litatũ q̃ sunt in corꝑe. q̃
bene viuit̃. ponit̃ ad dr̃iaꝫ qualitatũ qui
bꝰ recte intelligit̃. sicut ē sciētia. qua nul
lus male vtit̃. ponit̃ ad dr̃aꝫ q̃litatuꝫ q/
bus bene ⁊ male vti possumꝰ. quã solꝰ
deus oꝑat̃ in hoie. ponit̃ ad dr̃iaꝫ v̾tutũ
cardinaliũ q̃ hñtur ꝑ acqsitionem. Circa
aliaꝫ diffinitiõeꝫ Aug. notãduꝫ est ꝙ ibi
ponit̃ habitꝰ mentis bñ institute. ⁊ hoc
ad silitudinē regni. qd̃ tũc bñ istituit̃ qñ
recte cõsulit̃ ⁊ bñ imꝑatur. ⁊ iuste obe/
dit̃. Eodē mõ bñ instituta est mēs si ra/
tio recte cõsulit. si volũtas bñ imꝑat. si sē
sualitas debito mõ obtēꝑat. Ethimolo/

gia ṽtutis hec ē. Uirtus.n.dr̃ quasi vis intus. ⁊ hec vis cōsistit in aggressiōe ar duoꝝ in tolerātia aduersoꝝ ⁊ in abstinē tia placitoꝝ. Item dr̃ virtus quasi viro⁊ nitēs. Itē dr̃ virtus quasi viruȝ tuens. Itē dr̃ virtus quasi viribꝰ nitēs. Itē dr̃ virtus quasi viri statꝰ.

De ꝑfectiōe virturū. Cap. 6.

c Um virtus in medio cōsistat ſm phm̄.illud mediū ē in tribus.s.in agēdis.i.intra supra ⁊ citra modū Apo. Rōnale obsequȝ vestrū. Ro.12. In hēn dis.s.inter suꝑfluū ⁊ īdigētiā. ꝓuer. Di uitias ⁊ pauꝑtates ne dederis mihi. In sustinēdis.s.inter eleuari in ꝓsꝑis ⁊ deii ci in aduersis. vñ illud. Nō declinetis a dextris neqȝ a sinistris. Multiplex ē ꝑ fectio.s.sufficiētie.hāc hñt oēs existentes in charitate. Ordis.huiꝰ ꝓpriū est ſuare cōtinētiā. Religiōis.huius ꝓpriū ē renū ciare oibꝰ. Prelatiōis ad hāc ꝑtinet po nere aīaȝ ꝓ omibꝰ suis. Securitatis.hu ius ꝓpriū ē habere morte͂ in desiderio. ⁊ vitā in patiētia Ad primā ꝑfectionē tene tur quilibet.ad vltimā vero nullus tene tur. Sȝ ad tres medias tenent̃ aliq ex vo to.ex officio ⁊c. Uirtus cōꝑat̃ multis re bꝰ.s. Auro. Ecc. Auꝝ ꝓbat fornax The sauro abscōdito. Math. Simile ē re.ce lo.the.abscondito. Gēmis. Ecc. Quasi vas auri so.or.o.la.ꝑci. Armis.secundo rubrica.i. Quō ceciderūt fortes i ꝑlio. ⁊ ꝑierūt ar.bei. Arboribꝰ. Math.7. Ois arbor bona fru.bo.f. De hoc Ugo. de scō victore. Arbor sapie ꝑ timoreȝ semia tur.ꝑ grāȝ irrigat̃.ꝑ fideȝ radicat̃.ꝑ de uotōeȝ germinat.ꝑ desideriū crescit.per charitatē roborat̃.ꝑ spē viret.ꝑ circūspe ctōem frōdet.ꝑ disciplinā floret ꝑ doctri nā fructificat.ꝑ patiētiā maturescit. per mortē carpit̃. Itē virtus cōꝑat̃ floribꝰ Cant.2. Fulcite me floribus. Fontibus. Cant.4. Fōs hortoꝝ puteus aquaꝝ. Se mitis. ꝓuer. Uie eius vie pulchre. ⁊ oēs semite eius pacifice. Uestibꝰ. ꝑs. Astitit regina a dex.t.i ve.de au. Stellis. Ba ruch.tertio. Stelle āt dederūt lumen in custodiis suis. Pigmētis. Cant. Que est ista q̄ ascēdit per desertū sicut vir.fu.ex aro.myr.⁊ vni.pul.pig. Cibariis. vnde dñs i euāgelio. Io.quarto. Meꝰ cibus ē vt fa.vo.eius q mi.me. Aliis. ꝑs. Quis dabit mihi pēnas sicut co. Tres sūt bo ne cōditiōes virtutis q̄ sunt tentationis remotio.actuuȝ multiplicatio ⁊ in bono delectatio.primū ipsaȝ virtutē firmat in radice.scōm quasi floribꝰ decorat.tertiū sapore fructuū delectat. Simili̾ dicēduȝ est ꝙ ad cōsumationē virtutū quattuor ista cōcurrūt.s.dispositio ꝑparās.habi tus informās oꝑatio probans. primum coronans.

De equalitate virtutū. Cap. 7.

v Irtutes omnes in eodem homie sunt aqualesſ.licet inter se sint di stincte per proprias excellentias. ⁊ hec equalitas in multis ꝯtingit. Equa les nāqȝ sunt virtutes. Primo quātuȝ ad essentiā.q: omnis virtus simplex est scōo quantum ad equalem radicationeȝ in aīa ſm ꝙ ipsis est. tertio quātū ad re latiōeȝ ad eūdē finē.q: oēs ꝓpter deum operāt̃.q̄to quātū ad equalem effectuȝ q: equaliter faciūt dignū vita eterna. qn to q̄ȝtū ad eq̄lē facilitatē ad actꝰ suos q̄ȝ tū i ipsis ē nisi īpediāt̃. Sic ṽtutes eq̄les sūt ꝑdictis mōis ita ieq̄les sūt aliis mōis ꝑmo q̄ȝtū ad vsū.q: sūt sicut arma. Sȝ sicut miles n̄ pugnat eq̄liter cū oibꝰ gnī bꝰ armoꝝ sic ē ō ṽtutibꝰ. ſo q̄ȝtū ad au ctoritatē.q: ſȝ hoc maior ē oibꝰ charitas Et q̄libȝ virtꝰ ꝑt eē maior alia ſȝ aliquā ꝑrogatiuā quā hȝ ſȝ aliquē effectū. Sciē dū ē ꝙ eadē virtꝰ nō est equalis sibi sꝑ. Crescūt.n. virtutes multis modis.s. q̄ȝ tū ad itēsionē. quātū ad radicatōeȝ. q̄ȝtū ad potētiā ṽtutis. q̄ȝtū ad maiorē exꝑssi one die silitudis. ⁊ q̄ȝtū ad diuturnioreȝ ꝑmanētiā. Preterea crescēte vna virtu te crescūt oēs. ⁊ hēs exēplū i cythara i q̄ si dȝ eē debita ꝓportio sonoꝝ necesse est vt qñ vna chorda tēdit̃.et oēs alie tēdāt̃ ne i armonia fiat dissonātia. Q̄r aūt po ſeat aliqs vsu vniꝰ ṽtutis potiusq̄ȝ altiꝰ int

te sūt rōes. pma ē q2 deo sic. plꝫ q dator est virtutis scda est nā cōplonis q̄ magis est cōsona opibus vnius vtutis q̄ȝ alterius. tertia est visitatio. q2 exercitauit se qs magis circa vnā virtutē q̄ȝ circa aliā 4. est q2 minus ipugnat̃ a vitio ꝯtrario illi vtuti. 5. est q2 maiorē hȝ discretionē in opibus vnius vtutis q̄ȝ alterius. Que libet. n. vtus hȝ suas ꝓprias rōes. 6. est difficultas status. q2 cū de nouo qs conuertit̃ lȝ hēat maiorē charitatē q̄ȝ alius q diu fuit in charitate. nō tn̄ est ita bene expeditus ad bn̄ agendū sicut ille pp reliquas pcōꝝ que adhuc inherēt. Magnitudini sciētie rn̄dere dȝ magnitudo virtutis. ⁊ hoc multiplici rōe. s. rōne exempli diui. Jo. i. Plenū grē ⁊ vitatis. Luce vlt. Potens in opere ⁊ smone. Act. i. Cepit Jhesus fe. ⁊ do. rōne exēpli angelici q q̄ȝto plus cognoscūt tāto plus diligūt. rōe exēpli humani. Mat. 5. Qui aūt fecerit ⁊ do. hic ma. vo. ⁊c. rōe exēpli naturalis. qm̄ lux ⁊ calor in sole ꝓportionant̃. rō obligatōis. Luc. 12. Suus sciens vo. do. s. ⁊ nō fa. plagis va. multis.

De connexione virtutum. Capitulum. 8

Connexe sunt sibi vtutes ⁊ coordinate. ita vt q vnā hȝ. habȝ ⁊ oēs. Prima rō est largitas dei dantis. q2 nō dat vnā sine alia. 2. rō ē q2 sicut vnū mēbruȝ indiget alio sic est in vtutibus. 3. rō est. q2 sicut in cythara si defuerit vna corda nō erit armonia pfecta. ita nec in aīa erit spūalis melodia nisi adsint oēs virtutes. 4. rō ē. q2 ꝯtra singula vicia sunt alique vtutes. Vn̄ oportet oēs vtutes hēre vt oīa vitia ipugnētur. 5. rō est. q2 sicut stelle supsunt in speris suis. ita ⁊ vtutes in aīe sede eē debent. 6. rō est. q2 aīa est sicut vas so. ornatū oi lapide pcioso. i. vtutibus. 7. rō est. q2 aīa ē sicut ortus nobilis cui nō est decor vtutis. 8. q2 aīa ē sicut apotheca cui deesse nō. dȝ ois virtualis medicina. Ea que de cōnexiōe virtutū dcā sūt intelligi debēt de virtutib9 gratuitis q̄ oēs quo ad habitus sūt connexe sicut quo ad actus meritorios sūt eq̄les Et lȝ siles sint vtutes. tn̄ aliq̄ dn̄r mres vtutū. nō q habitus vtutis generet habituȝ vtutū. sed mot9 motū sic dicit Ber. Jccirco inquit parit cognitōeȝ cognitio. amorem amor. frequētiā frequētia. familiaritatem familiaritas. fiduciā fiducia. ipetratio ipetratōeȝ. Sm hūc modū q̄ttuor dn̄r esse mres vtutū. s. fides origine. q2 ex motibus fidei surgūt mot9 aliaꝝ vtutū. Charitas educatōe. Prudētia regimie. Humilitas cōsuatōe. Vita vo nō sūt cōnexa sicut vtutes. rō hmōi est. q2 vitia sūt in nobis ex opib9 nr̄is q̄ filia nō sr̄. Virtutes āt theologice nō i sr̄ nobis p acqsitionē. sed p infusionē. Alia rō est. q2 vitia sūt opposita ad inuicē. sicut auaritia ⁊ ꝓdigalitas qd̄ nō est in virtutibus.

De comēdatione virtutum. Capitulum. 9

Virtus cōmēdabilis est. Primo a cā efficiēte q̄ est deus. Jpsaȝ. n. vt ait Aug. solus deus in hoīeȝ opat̃. 2. a cā māli in qua est. q2 nō nisi in bonos inhabitat. Non est sicut de bonis nālibus ⁊ fortuitis. q2 talia pluit de9 sup iustos ⁊ iniustos. 3. a cā formali. q2 est decor spūalis ps. Ois gloria ei9 filie regis abintus ⁊c. 4. a cā finali. Aug. Premiū vtutis ē ipe q vtutē dedit. Virtus ē bona multipl̄r. Prio i se. q2 sic ait Aug. Virt9 ē bōa q̄litas mētis. Nā bōa possessio ē q̄ ppinq̄ ē ciuitati. hoc āt ē intra ciuitatē q2 in aīa. 2 in cōpatiōe. Hebr. 13. Optimuȝ est grā stabilire cor. 3. in opatione. q2 bonū facit hoīs opus qd̄ nō esseȝ meritoriū nisi ex vtute pcederet. Gre. Nihil hȝ viriditatis ramus boni opis nisi manserit in radice charitatis. 4. in cōmutatiōe. q2 de lupo facit agnum. ⁊ tenebras cōuertit i lucē. Malū. n. culpe in bonū grē cōmutat. 5 in distinctione. q2 p virtutes distinguūt̃ filii dei a filiis diaboli. Jo. 13. Jn hoc cognoscent omnes q discipuli. m. e. si di. ha. ad inuicem. 6. in exemplificatione. q2 oēs sancti studebt virtutibus. Unde commendamus in Abel innocentiam

Jn abꝛahã obediẽtiã. Jn Moyse mãsu
etudinẽ. Jn Dauid humilitatez. ⁊ sic de
aliis. Laudabilis ẽ virtus ꝓpter multa
Quia magne dignitatis. Xp̃m .n. docto
rẽ habuit. vñ Math. ii. Discite a me. qꝛ
mitis suz ⁊ humilis coꝛde. Quia magne
sublimitatis. Tullius. Virtus vna ẽ al.
desi. radicibꝰ. Qꝛ magne iocũditatis. p̃s.
Ecce q̃z bo. ⁊ q̃z io. Qꝛ magne r̃tributiõ
nis p̃s. Jn custo. illis re. mul. Qꝛ magne
vtilitatis. Boetiꝰ. Nũq̃z siñ pẽa st vitia ⁊
nũq̃z sine p̃mio sũt virtutes. Qꝛ magne
securitatis. Tullius. hoc donũ sapie ẽ vt
oĩa tua in te posita eẽ dicas. Cõmẽdabili
us ẽ studiũ v̓tutis studio scie rõe exẽpli.
qꝛ sancti hoc feceɼt. ratione auctoꝛitatis.
Apo. Nõ in s̃mõe ẽ regnũ dei. sz in v̓tu
te. p̃ma coꝛi. 3. rõe effectꝰ. qꝛ virtꝰ pctm̃
expellit. sciẽtia nõ. rõe oꝛiginis. qa virtus
a d̃o infundit̃. sciẽtia ꝑ studiũ acq̃rit̃ rõe
finis. qꝛ finis virtutis est gloꝛia ⁊ nõ sciẽ
tia. rõe obiecti. qꝛ virtutis obiectũ est bo
nũ. scie vero nõ rõe materie in qua ẽ. qꝛ
virtus nõ nisi in filiis dei scia. nõ sꝑ. rõe
securitatis. qꝛ securiꝰ est eẽ bonuz q̃z esse
ꝑhm̃. rõe honestatis. qꝛ maioꝛ gloꝛia est
seq̃ deũ q̃z Aristotelẽ. rõne vitãdi mali.
qꝛ primi parẽtes si extẽdissent ita manuz
vite sicut ad lignũ sciẽtie ñ incurrissẽt. tot
mala in se ⁊ in posteris sicut incurrerũt.

De effectu virtutũ. Cap. 10.

V Jrtutis gaudiũ p̃cellit gaudium
mũdi. s. in duratõe. ꝓuer. 15. Se
cura mẽs q̃si iuge gaudiũ. hypocrite ad
instar pũcti. Job. 20. Jn puritate cõsciẽ
tie. sic mũdius regescit̃ in floꝛibꝰ q̃z i lu-
to. Jn dignitate. Glo. ad. gala. Elatio
animi de his q̃ digna sunt gaudiũ mũdi
de indignis est. Jn salubꝛitate. Sap̃. Ni
hil vtilius in vita hoĩs. econtra gaudi-
um mũdi. ꝓuer. 14. Extrema gaudii lu
ctus occupat. Jn libertate. Ad gala. 4.
Qua libertate xp̃s nos liberauit. Pec-
catoꝛ aũt ligatus est. ꝓuer. 5. Jniquitates
sue capiũt ipsũ ⁊ funibus peccatoꝝ suoꝝ
constringit̃. Jn diuina p̃ñialitate. Aug.
tale bonũ est deus vt nemini eũ deseren
ti bene sit. sz nota cõtrariũ in malis. Vir
tus operat̃ mira multiplex. i. s. in celo cui
vim facit. Unde Math. ii. Regnũ celoꝝ
vi patit̃ ⁊ vi. ra. il. Jn mũdo qꝛ custodit
hominez ne cõburat̃ igne cõcupiscẽtie. ⁊
ne mergat̃ in aq̃s voluptatis. ne ingnet̃
luto incõtinẽtie ⁊ ne laceret̃ spinis auari
tie. Jn coꝛde hũano. qꝛ vulneratuz sanat
⁊ ingnatũ mũdat. moꝛtuũ viuificat exce
catũ illumina. in iferno. qꝛ ignis infernal̃
ñ p̃t icẽdẽ v̓tuosũ sic̃ nec i ignis materia
lis salamãdra. Virtꝰ rõnabilẽ illumiñat
ad cognitiõez v̓i. cõcupiscibilẽ excitat ad
amoꝛẽ boni. irascibilẽ cõfoꝛtat ad detesta
tiõez mali Jtẽ deo assimilat. qꝛ p̃ri ꝑ vir
tutis vigoꝛẽ filio ꝑ virtutis splẽdoꝛẽ spi
ritui scõ ꝑ charitatis feruoꝛẽ Angelis cõ
foꝛmat. Hiero. in carne eniz p̃ter carnez
viuere nature ẽ angelice nõ hũane. mẽtẽ
iocũdat. oꝛnat. subleuat. honoꝛat. sanat.
viuificat. cibat. ditat. mũdat Jtẽ virtꝰ ma
la pꝛeterita expellit. p̃ñtia impugnat. i fu
turis p̃munit. Jtẽ virtus mẽtẽ bene isti-
tuit. dilectum deo hominẽ efficit. fructuz
tã pꝛemii q̃z meriti adducit tꝑalia discre
te disponit. opa q̃ in se indifferẽtia sũt bo
na facit. Sicut ea que dicta sunt declarãt
nobis effectus virtutũ gñales. ita sunt sin
gularũ virtutũ effectꝰ aliq̃ spãles. Sicut
est ꝙ humilitas deo subicit. p̃ñia reducit
iustitia deducit. obediẽtia cõducit patien
tia ꝑducit ꝑseuerãtia introducit. puritas
iungit. charitas deo vnit. De merito vir
tutum. Cap. 11.

Merituz est boni opis efficacia ad
obtinendum illud quod nõ habe
tur vel ad habendum iustius q̃d
habet̃. Unde per merituz de nõ debito
fit debitũ ⁊ ip̃z debitũ fit magis debitũ
Sicut rex dat equũ quẽ miles nõ meru
it. sz ꝑ vsũ eq̃ meret̃ eũdem equũ iaz da
tum. Triplex distinguitur meritũ. s. con
grui digni ⁊ cõdigni. Meritum cõgrui
est per quod disponitur subiectũ vt pos
sit recipere gratiam s̃m rõnez diuine iu-
stitie. Jstud vocat̃ dispositio materie. s.
dum quis facit quod in se est Meritũ di

grẽ dicit idoneitatem operantis ad asse-
quendum illud quod meretur. Meritũ
cõdigni dicit eq̃litatẽ meriti ad remune
ratiõez. Dico aũt eq̃litatẽ nõ arithmetr
cã sed geometricã.i.nõ q̃ztitatis.sed pro
portionis. Et hoc pz q2 de⁹ semp̱ remu
nerat supra meritũ sicut punit citra cõdi
gnũ. Vñ nõ ẽ inter meritũ ⁊ p̃miũ equa
lis quãtitas sz ꝓportio.q2 apud deũ nõ ẽ
iustitia cõmutatiua.cũ nulli debeat aliqd
sed distributiua. Vocat̃ autez iustitia cõ
mutatiua iustitia fori qua dat̃ vn⁹ panis
pro vno denario vel vlna pãni ꝓ solido
Justitia vero distributiua est principiuz
qua dona distribuũt̃ ſm ꝓportionez ad
merita ⁊ ista est apud deũ. vñ apostolus
vnusqsqz ꝓpriã mercedẽ accipit ſm suũ
laborẽ. Dicẽdũ ergo ꝙ nullus meret̃ si-
bi primã grãm.s.merito digni ⁊ condi-
gni.sz tñmõ merito cõgrui. Similit̃ exi
stẽs in charitate nõ põt alteri mereri pri
mã gratiam merito cõdigni.sed merito
digni.⁊ merito cõgrui ¶ Põt aũt existẽs
in grã mereri sibi augmẽtũ gratie ex cõ-
digno.⁊ per dñs merito digni.⁊ merito
cõgrui ꝓut superius exposita sũt. ¶ Pre-
fati tres modi merẽdi gñaliter habẽtur.
vñ si alii inueniũtur ad eosdez tres redu
ci poterũt. Cum ergo dr̃ ꝙ beata virgo
meruit portare xp̃m.intelligẽdũ est cõpa
ratiue.i.q2 ipsa potius debuit portare q̃z
alia. vel põt intelligi de merito cõdigni.
Jtẽ mali dicũtur mereri tp̱alia q2 nullũ
bonũ irremuneratũ sicut malũ nulluz i-
punitũ.sz hoc dicitur improprie. q2 op̱a
in mortali facta nõ sunt directe bona.cũ
nõ sint informata charitate.tamẽ q2 talia
opera aliqd boni habẽt.dñs interpretat̃
ea vt bona.⁊ aliquid dat ꝓ eis. Jtẽ pec-
cator quãdoqz meret̃ occasionaliter quia
pauperes obtinẽt bona interdũ benefa-
ctorib⁹ suis quarũ p̃cũ.occasio sunt ele-
mosyne. Jtẽ satis improprie sumit̃ me-
ritum. vbi dicit̃. Felix culpa que talez ac
tñ meruit habẽ redẽptorẽ. Jbi.n.ponit̃
meruit pro exigebat.

De habitatiõe virtutũ. Cap. 12

q Vãvis null⁹ sibi mereat̃ primaz
grãm ſm ꝙ dictũ ẽ.põt tñ pecca
tor se habilitare ad grãz faciẽdo qd̃ in se
ẽ.q2 nulli taliũ grã denegat̃. Hoc ãt nõ
ẽ ex merito digni vl' cõdigni.sed cõgrui
Hec vero ꝯgruitas multo magis est ex
p̱te dei gratiã cõferẽtis q̃z ex p̱te hois se
ad gratiã habilitãtis.q2 in p̃paratione ad
grãz ⁊ infusione gratie hz se aĩa ad mo-
dũ materie.ipse vero deus vt primũ mo
uẽs ⁊ efficiẽs. Alia rõne pz ꝙ huiusmõi
cõgruitas est magis a deo q̃z ab hoie.q2
habilitatio q̃ est ex p̱te hois solũmõ dat
locũ diuine misericordie vt salua iustitia
possit alicui conferri grã.q2 iniuria fieret
diuie iustitie si tali daret̃ gratia ĩ quo eẽt
obex.i.volũtas peccãdi. Sufficiẽs igitur
habilitatio ad grãz est.si hõ facit qd̃ in se
est. Facere aũt qd̃ in se est tria cõplectit̃
.s. vt hõ actũ peccãdi ⁊ voluntatẽ peccã
di deserat ⁊ conetur in bonũ ꝓut est sibi
possibile. Nota ꝙ oẽ meritũ vel de meri
tum acquirit̃ in hac vita. Vñ nõ facere
bonũ.sz facere bñ laudabile ẽ. Nõ.n. v-
bis.sed aduerbiis meremur. Vñ v. Jn
vite meritis presũt aduerbia verbis.

De opib⁹ meritoriis. Ca. 13.

o ¶ Pera meritoria totaliter sũt a grã
⁊ totaliter sũt a libero arbitrio .sz
principaliter a grã.q2 grã cõp̱at̃ ad libe
rũ arbitriũ sicut sessor ad equũ quẽ diri-
git.ita grã dirigit liberũ arbitriũ in exer
citio virtutũ. ¶ Per nos.n.malũ facẽ pos
sum⁹.sz nõ bonũ Ad efficaciaz merendi
tria valẽt. ¶ Primũ est difficultas op̱is qd̃
pz in martirio. Secũdum promptitudo
volũtatis .Apo. Hilarẽ.n.da.di.deus.
Tertiũ est magnitudo charitatis ipsa.n.
est pondus sanctuarii ſm ꝙ oĩa que erãt
in templo ponderabãtur. Ad hoc ꝙ ali-
qd̃ opus sit meritoriũ tria requirũtur.
primũ est ꝙ ip̃m opus fiat in charitate.
q2 op̱a que fiũt extra charitatez mortua
sũt.sicut carbo extinct⁹.sz ꝙ fiat ex cha
ritate. multa eniz fiũt in charitate que nõ
sunt meritoria ex eo ꝙ nõ fiũt ex charita
te.i.quia nõ referũt̃ ad finẽ debitũ. terti

num q̄ idem opus sit referibile. hoc ideo dico q: mala nō possunt bona intentiōe fieri aliogn sequeret̄ absurditas q̄ idem opus esset meritoriū ꝛ demeritoriū. At tēdunt̄ āt tria in merito ex pte hominis .s. subiectū. hoc est aīa. Item liberū arbitriū Itē intentio finis. his tribus rn̄dent tria ex pte dei. s. gratia virtus. charitas. ꝛ grā qdem reddit subiūn deo gratū. virt⁹ aūt habilitat liberū arbitriū. charitas vo dirigit intentionem in debitū finē. dicit. n. aug. q̄ meritū cōsistit penes liberū arbitriū occasionaliter hoc dicit q: liberum arbitriū facit ad meritum sed nō sufficit penes v̄tutē formaliter hoc dicit q: ex virtute tāq̄ ex forma ꝓcedit motus. ꝛ elicitur de potentia penes virtutū motū eēntialiter. hoc dicit quia motus essentialiter est meritū. penes gratiam efficaciter. hoc dicit. q: sine grā nullus mot⁹ est meritorius. penes op⁹ istrumētaliter hoc dicit. q: opus exterius ē cā istrūalis ipsius meriti. Nota gn̄aliter q̄ n̄ meremur sin̄ grā neq̄ passionib⁹ ī q̄tū passiōes. neq̄ motib⁹ nature. Dicit. n. phūs. Nā neq̄ boni neq̄ mali sumus neq̄ iuiti Aug. Nemo inuitus benefacit ēt si bonū ē qd̄ facit neq̄ libero arbitrio ligato. Quisq̄s enī nō h̄z vsū rōnis. ꝛ liberi arbitrii nō meret̄ vel d̄meret̄ sicut sūt ifantes. dormientes. insani ꝛ aīalia bruta.

De fine actionis. Cap. 14.

QUia meritū vl' demeritū circa finē actionū attēdit̄. iō nota regulas de hac mā. Ex fine d̄r act⁹ bon⁹ vl' malus. mal⁹ actus nō fit ex fine bon⁹ Una intētio multos act⁹ informat. Uñ si aliq̄s itēdit vnū solidū dare ꝓ deo ita q̄ quotidie det vnū denariū. si q̄nq̄ obliuiscit̄. ꝛ nō refert in deū dationē hui⁹ denari. tn̄ datio ē meritoria pp̄ ip̄a₃ intētionē p̄mā finē sub fine pōt quis ponere. verbi grā Aliq̄s intēdit ire ad forū. ꝛ hoc intēdit vt emat medicinas. ꝛ ad hoc emit eas vt curet̄ ab infirmitate. ad hoc curari deside ra. vt melius deo seruiat. In isto vltimo p̄cedētes voluntates oēs sunt meritorie pp̄ vltimā. fin. n. vltimū finē oēs p̄cedētes volūtates iudicāt̄ bone vl' male. maxime qn̄ priores act⁹ sūt idifferētes. Diuersi fines nō sūt faciēdi quox̄ vn⁹ nō sit ad alium referibilis. verbi grā. Aliq̄s intēdit ire ad vnā domū vt luxurietur. ad hoc vult luxuriari vt sanior sit ad h̄ vult eē san⁹ vt seruiat deo Iste finis vltimus illā volūtatē vltimā q̄ est luxuriari n̄ ifor mat. s₃ poti⁹ ecōtra illa volūtas istā intentiōe₃ deformat. q: vna intētio ꝑuersa plures deprauat volūtates. Nota q̄ actio corporalis potest referri ad finē tp̄alē. dūmmō referat̄ postmodum ad deum Actio aūt spiritualis vt p̄dixi nō pōt referri ad finē tp̄alem. etiā si illud temporale referat̄ ad deum. Et hoc est qd̄ dicit Aug. Debemus mādūcare vt euāgelizemus. non euangelizare vt manducemus. Si autē in actionibus finis proximus ponatur deus. ꝛ finis vltimus aliquod tp̄ale malū est. Bene aūt licet constituere duos fines. s. tp̄alē ꝛ eternū. ita tn̄ q̄ eternus sit finis vltimus.

Quid mereamur. Cap. 15.

OPera bona sūt meritoria triū. s. vite eterne augmēti grē. ꝛ remissionis pene. Primū rn̄det radici operis .s. caritati. ꝛ hoc ē p̄mū substantiale vite eterne. p̄miū vo accidētale rn̄det opi. sic ꝛ augmētū grē. q: opib⁹ excellētibus ꝛ suprogatiōis meremur magis augmētū grē q̄ aliis opib⁹. Remissio āt pene rn̄det penalitati opis q: opa q̄ magis sunt penalia magis sūt meritoria remissionis pene. Est enī regula in theologia q̄ pe nepena resolutoria ē. Nota igit̄ q̄ l₃ tota vis merēdi vitā eternā ꝛ ēt alia consistat i charitate. nō tn̄ tot⁹ effectus. q: effectus merēdi ꝯsistit in magnitudie opis sicut p₃ i merito remissiōis pene. qd̄ n̄ solū cōsistit i caritate. s₃ ēt in opib⁹ penalib⁹. ꝛ huiusmōi exēplū hēm⁹ i xp̄o q me ruit nob apriōe₃ ianue padisi effectu hoc āt meritū nō erat ex sola charitate. sed in charitate ꝛ excellētia opis. i. i sua passiōe Sciēdū ē q̄ de premio subāli meret̄ hō

tm̄ per vnum actum q̄tum p mille ma
nente eadem radice ⁊ nō crescēte. Valēt
tn̄ opera hmōi ad multa alia. vn̄ v̄. Jo
cūdat mētem. virtutes stabilit. meritum
auget. s. meritum accidētalis p̄mi. Pec
cata remittit q̄tum ad penā que dimissa
fuerunt quo ad reatum p grām. Debilitat
fomitē remouet accidiā. excitat hoiem i
assueffactiōe boni atq3 repellit tentatōes
diaboli. Nota q primā grāz nullus pec
cator pōt meri pprie ⁊ hoc multiplici rō
ne. Prima q2 talis nō h3 radicem merē
di. s. grām. 2. pter status indignitatem
q2 peccator nō est dignus pane quo ve-
scit. 3. q2 nullius hois op9 placet deo ni
si placeat ipse pri9. Unde prius respexit
deus ad Abel q̄3 ad munera eius. vt dr̄
Gen̄. 4. 4. q2 naturaliter antecedit cā su
um effectū. ⁊ grā cū sit cā meriti p̄cedit
meritū. Ipsa. n. fm Aug. volūtatē nr̄az
p̄uenit vt velimus. ⁊ assequit̄ ne frustra
velimus. Grā sicut supra dictū est p bo
num vsum eius ⁊ merito cōdigni me-
ret̄ augeri in via vt aucta mereat̄ pfici
in pr̄ia. ⁊ hoc a deo cuius est grām īfun
dere. augere ⁊ pficere fm cooptionē vo
lūtatis nostre. Nā sicut de9 est ipsi9 grē
fundale p̄ncipiu3 infūdendi sic ipse solus
est principiū augēdi p modū influentis
grā vero p modū meriti ⁊ dignitatis.
Sed liberū arbitriū p modū coopantis
sicut liberū arbitriū p grām meret̄ me
rito ɔdigni augmētū grē in statu vie. sic
ēt meret̄ merito cōdigni ipsius ɔplemē
tū in statu pr̄ie. Quare āt mereamur ex
cōdigno vitā eternā multe sūt cāe. p̄ma
est efficatia doni spūs sancti coopantis i
merito. scda vittias dei pmittētis. Ter-
tia p suasibilitas liberi arbitrii ɔsentiētis
⁊ finaliter pseuerātis. Quarta difficultas
status merēdi. Quinta dignitas xp̄i capi
tis nostri interueniētis qd̄ glorificari d3 i
mēbris suis. Sexta liberalitas dei tribuē
tis quē nō decet pua reddere. Septima
est obsequiū fideliter sibi obtemperātis.
Octaua nobilitas operis qd̄ ex charitate
pcedit. qd̄ tātum pōderat̄ in ɔspectu iu

dicis q̄tum amor ex quo pcedit. ⁊ ideo
nō pōt sufficiēter nisi a sūmo bono remu
nerari. Opera que nō fiūt in charitate. i.
cū pctō l3 nō valeāt ad vitā eternā. valēt
tn̄ ad alia multa. vn̄ ver. Aptat. s. cor ad
suceptionē grē. minuit. s. penā que debe
ret̄ si nō fieret illud opus nō illā que iam
debet̄. Et dat bona terre. s. tp̄alia. occu-
pat. s. ne sit hō interim ociosus vl̄ operi
malo deditus. Assuescit. s. ad bn̄ operan
dū. delectat. s. mētem. mitigat. s. fomite3.
arcet. s. fluxū peccati. Ultimo sciēdu3 q
nullum malū impunitū. ⁊ nullum bonū
irremuneratum.

De diffinitionibus ⁊ differētiis virtutū
Caplm. 16

V Irtutes fm Macrobiū dn̄r qn̄
q3 policite qn̄q3 purgator est. qn̄
q3 purgati animi. qn̄q3 exēplares. Pri-
mas docet salomon i pu̇erbiis. Scdas
in eccliastica. Tertias i cāticis. Quartas
in deo legimus. Policite naq3 dn̄r fm
q regūt vitaz humanā quo ad opera ex
teriora ⁊ fm q pugnāt ɔtra vitia. Pur
gatorie dn̄r fm q iam sūt in victoria vi
tiorum ⁊ respiciūt ptiz interiora ptim exte-
riora. purgati animi dn̄r qn̄ deuictis ia3
vitiis possessor virtutū qescit raro insur
gētibus primis motib9. Exēplares dn̄r
q̄ in mente diuina ɔsistūt. Nā idee vir-
tutū in deo sūt ⁊ ipse rerum oīum est exem
plar. Aristotiles diuidit virtutes intelle
ctuales ⁊ ɔsuetudinales. Intellectuales
diuidit in sophiā. i. sapientiā. ⁊ intelligen
tiā. ⁊ fronesym. i. prudētiā spūs. Et hec
tria ordināt nos ad deū. q2 sophia regit
affectū. intelligētia intellectū. sed fronesys
vtrūq3 prudētia eni3 spūs regit cogita-
tiones ⁊ affectōes. Uirtutes vero ɔsue
tudinales diuidit in honestatē. ⁊ liberali
tatē. Hec duo ordināt nos ad hoiem. q2
honestas ordinat hoiem. quo ad seipsu3
liberalitas quo ad pximū. Itē philoso-
phia moralis diuidit̄ in ethicā. hicono-
micā. ⁊ politicā. Harum prima mores quo
ad ipsu3 hoie3. siue quo ad seipsu3 īstruit
scda familiā disponit tertia vrbes ⁊ re-

gr̄a gubernat ⁊ regit. Circa v̓tutes hoc tenēdū est ꝙ cū sit vna gr̄a gratificās animā. septē tñ sūt v̓tutes qb⁹ humana vita regit̃. Tres q̄ȝ theologice. ⁊ q̄ttuoꝛ cardinales. ⁊ lȝ he v̓tutes sint gratuite ꝑ informātē gr̄aȝ. pñt tñ fieri informes ꝑ culpā. ⁊ iterū informari ꝑ pn̄iaȝ adueniēte gr̄a q̄ est habituū v̓tus. oꝛigo finis et forma. Nā cū hītus aliaꝝ v̓tutū hñt̃ sine gr̄a ⁊ caritate in qbus cōsistit vita virtutū dr̄ informes. Cū aūt gr̄a suꝑuenerit. tūc formant̃ ⁊ decoꝛātur ⁊ deo fiunt acceptabiles. Vñ v̓tutes informes sūt sicut coloꝛes ⁊ tenebras. ⁊ sicut carbones extīcti. ⁊ sic̄ rami aridi. ⁊ sicut ale moꝛtui ⁊ sicut aurū obscuratū ⁊ sicut gēme cōuerse in scilices. Ecōtra v̓tutes formate sicut coloꝛes sīt in luce visibiles qdā aspectu cōplacētes. ⁊ sicut carbones ardētes ⁊ sicut rami virētes. ⁊ sicut ale viuētes ac valētes. ⁊ sicut aurū fulgētes. ⁊ sicut gemme vas aurū decoꝛentes. Dr̄ia est inter v̓tutes ⁊ p̄cepta. ⁊ dona ⁊ fructus ⁊ beatitudines. q: v̓tutes potentias disponūt. p̄cepta oꝑa respiciunt. dona v̓tutibus ꝑfectionē addūt fructus spiritui sicut gustui sapoꝛē spūalem apponūt beatitudines ipsis v̓tutibus statū. siue vie. siue pr̄ie cōtingūt. Alia est dr̄ia. q: v̓tutibus bñ oꝑamur. donis expedite btitudie ꝑfcē oꝑamur. sȝ fructib⁹ fruimur deo

De dr̄a v̓tutū cardinaliū ⁊ theologicaꝝ Caplm 17

d Differētia v̓tutum theologicaꝝ ⁊ cardinaliuȝ hec est. q: theologice mouet ad finē. sed cardinales mouēt ad ea q̄ sīt ad finē. Alia dr̄a ē q: theologicaꝝ virtutū finis ⁊ obiectū est ip̄e deus. ⁊ nō obiectū ꝓpꝛie. Itē v̓tutes theologice habent̃ ꝑ infusionē. cardinales v̓o ꝑ acqsitioneȝ. Itē theologice mouēt ad oꝑa ex rationibus sumptis a iure diuino. sȝ cardinales a iure naturali. Iteȝ v̓tutes theologice attendūtur quātū ad actus interiores. cardinales v̓o ad oꝑa exterioꝛa. Itē theologice nō hñtur sine donis. cardinales vero hr̄i pñt sine donis. Item theologice sunt discretiue actuum in deū. cardinales vero in ꝓximum. Itē in theologicis sic est ꝙ habitus gñat actus. sed in cardinalibus est ecōtra. q: actus sibi gñat habitus. vñ phūs. Quales inquit sunt actus tales sunt habitus.

De virtutibus theologicis in genere. Caplm. 18

a Anima q̄tum ad suꝑioꝛē ꝑtem in qua cōsistit imago trinitas rectificari hȝ ꝑ tres v̓tutes theologicas. vñ sicut imago creaturis consistit in trinitate habituū cū vnitate gr̄e. sic ꝑ hos tres habitus v̓tutū aīa fert̃ in sūmaȝ trinitateȝ ſm tria appꝛopꝛiata trib⁹ ꝑsōnis. ita ꝙ fides dirigit in sūme veꝝ credēdo ⁊ assētiēdo. Spes v̓o in sūme arduuȝ innitendo ⁊ expectādo charitas aūt in sūme bonū desiderādo ⁊ amādo. Virtutes theologice differūt inter se multipliciter. pꝛio ſm actus ꝓpꝛios. Nā fides facit deo assentire. spes in deo cōfidere. charitas facit deum amare. Scd̄o differūt rōe subiecti. q: fides in rōnabili. spes in irascibili. charitas in cōcupiscibili. sed ambe sūt in volūtate q̄ ꝑꝑ sil̄itudinē actuum accepit noīa haꝝ potētiaꝝ. Tertio differunt rōne subiecti. Nā fides est circa verum. spes circa arduū. caritas circa bonum. Quarto rōne effectus. Nā fides in pñti deū seqtur. spes in celū comitat̃. caritas perēnit̃ amplexat̃. Quinto differūt rōe finis. q: ꝑ fidē cognoscit̃ deus vt veritas ꝑ spem hr̄ vt eternitas. ꝑ caritatem diligitur vt bonitas.

De fidei vtilitate. Cap. 19

f Fides est suba sꝑandaꝝ reꝝ argumētū nō apparētū ſm Apo. In hac diffinitōe fides dr̄ suba. i. fundamētū subas edificio spūali q̄ȝ est gr̄a ⁊ gloꝛia. Ipsa nāqȝ fides facit aliqualit̃ res sꝑerādas in nobis subsistere ꝑ gr̄aȝ ⁊ faciet tādem ꝑ gloꝛiā q: ipa est pꝛim⁹ hītus v̓tutū. pꝛimus dico nō tꝑe. sed nā. Reꝝ sꝑerādaꝝ dr̄ q: fides ꝑ assensuȝ facit in nobis subsistere res sꝑerādas. Argumētū dr̄. i. arguens mētem. q: fides i

clinat intellectũ ad credēduz id ꝙ nō ap
paret. ⁊ ꝓꝑ hoc dr̄ potius argumētũ q̃z
cōclusio. q: fides ꝓbat de nō apparētibꝰ
ꝙ sit ⁊ nō ꝓbat. Nō apparētũ dr̄ ꝙ fi
des sua v̄tute ⁊ luce manifestat ea q̃ nō
apparēt tã p̄terita q̃z p̄ñtia. ⁊ q̃z futura.
Preterita qdē. q: ſm Apostolũ fide in
telligimus aptata esse secula. Pñtia v̄o
sicut ait Aug. demus deo aliqd posse. et
nos intelligere nō posse. Futura aũt q: ꝑ
fidē credimus resurrectōez mortuoꝝ ⁊
hmōi. Fides dr̄ multipliciter. s. hītus in/
formatus charitate illuminās mētez ad
credēduz. Act. 15. Fides purificās corda
eoꝝ. Eq̃litas informis. Ja. 20. Fides si/
ne opibus mor. est. Motus fidei. Aug.
Fides est credere ꝙ nō vides. Facilitas
credēdi. Math. 8. Nō inueni tātã fidez
in israel. Deuotio fidei. Mat. Mulier
magna est fides tua. Articulus fidei. Vñ
i symbolo atthanasii. Hec ē fides catho
lica vt credamus ⁊ cōfiteamur. Sicut
in aliq̃ scia q̃daz sũt añcedentia vt suppo
sitōes q̃dã v̄o ꝯsequētia vt cōclusiones
q̃dam q̃si media vt p̄positōes ꝓbantes
Ita in doctrina fidei q̃dam sūt ibi admōz
suppositionũ vt v̄lia añcedentia articu/
los. s. ꝙ scriptura sit ꝯdita ⁊ exposita in
spiratōe spũs sancti. ⁊ ꝙ v̄a sīt q̃ loqtur
dñs in scriptura. ⁊ ꝑ scōs suos. ⁊ hmōi
q̃dã ad modũ ꝯclusionũ. vt ea q̃ ad mo
res ꝑtinēt. s. fornicatōz eē mortale pctm̄
⁊ hmōi q̃dã ad modũ p̄positionũ vt ar
ticuli fidei. Et nota ꝙ fides est q̃i media
inter opinionē ⁊ sciaz q: opinio se hz ad
vnã ꝑtē ꝯtraditōis cũ formidine alterius
ꝑtis ⁊ sine cāe cognitōe. Scia v̄o se hz
ad aliã ꝑtē ꝯtradictōis sine formidine r̄li
q̃. ⁊ cũ cāe cognitōe ac ꝑ media necessa/
ria vñ scia ē necessarioꝝ. ⁊ ita pz ꝙ fides
ꝑticipat cũ vtraqz. Ad fidei ꝑfectionē se
ptem ꝑtinēt. p̄mũ est ꝙ sit prime v̄itati
innexa sicut fides Moysi q se negauit fi
lie pharaonis magis eligēs affligi cũ po
pulo dei q̃z tꝑalis pcti hr̄e iocũditatē. 2.
est ꝙ sit caritate formata. sicut Magda/
lena quã fides saluã fecit. ⁊ cui dimissa sīt
pctã multa. qm̄ dilexit multũ. 3. est ꝙ sit
deuotōe feruida sicut illius mulieris cui
dixit dñs. O mulier magna est fides tua
4. ꝙ sit bonis opibus ꝓbata. sicut fides
Cornelii. 5. ꝙ sit fortitudine roborata. si
cut fides Stephani. Laurētii. ⁊ aliorum
martyrũ. q ꝑ fidem fortes facti sũt i bel
lo. 6. ꝙ sit obedientia decorata sicut fides
Abrahe. 7. ꝙ sit humilitate subiecta. sic̄
fides beate virginis que ait. Ecce ancilla
dñi. Nota ꝙ fides magis innitit̄ aucto/
tati q̃z rōni. q: ſm Gre. Fides nō hz me
ritum cui humana rō ꝑhibet experimē
tũ intellige sufficiens. q̃zuis. n. fides rōi/
bus firmet̄. tñ nec talibus. nec experimē
to sensibili dz quis credere cōtra fidem
sicut pz in eucharistia vbi ⁊ visus. ⁊ gu/
stus. ⁊ tactus dicit esse panē ⁊ vinuz. sz
fides dicit esse corpus et sanguinē dñi no
stri Jhesu xp̄i. vñ Aug. Q̄d intelligimꝰ
debemus rōni. qđ credimus debemus
auctī. ꝙ opinamur debemꝰ errori. No
ta ꝙ duplex est cognitio de deo. s. nālis
⁊ accñtalis. Naturalis cognitio duplex
est. s. añ pctm̄ q̃ hō cognoscebat aperte
deũ in creaturis. ⁊ post pctm̄. ⁊ hoc est
ꝑ speculũ i enigmate. Accidētal' cognitio
triplex est. p̄ma est acq̃sita ꝑ rōes nāles
quã habuerũt phi. ⁊ hec dr̄ scia. 2. est q̃
hr̄ testimoniis scripturaꝝ ⁊ miraculorũ
⁊ hec cognitio dr̄ fides informis. 3. est q̃
hr̄ ꝑ infusionē gr̄e gratũ facientis. ⁊ hec
dr̄ fides formata. ⁊ ꝑ talē cognitionē as/
sentit aīa prime v̄itali ꝓꝑ se ⁊ supra oia.
Unde ea adueniēte pereũt oēs alie cogni
tiones accidētales ad minus quo ad ac/
tũ. Cũ. n. alie cognitiones veniunt in ani
ma tũc fides tanq̃z velocior p̄occupat mo
tus oium. Cum fides sit de non apparē
tibus ⁊ difficile sit occulta credere duo
sũt necessaria ad hoc vt firmiter credat̄
primũ est illustratio veritatis aīas eleuās
2. est rectificatio autoritatis instruētis ani
mã. quoꝝ primũ est ꝑ fidem. 2. est ꝑ scri
pturã auctenticam. ⁊ ꝑ spm̄ scm̄ editam
Auctoritas ergo p̄bet fulcimētũ fidei ⁊ fi
des assentit auctoritati. vtrũqz vero per.

christū est. ꝓpter qḋ ⁊ splēdor ⁊ verbū dr̄: q: mētē ꝑ fidē illuminat. ⁊ veritatem ꝑ doctrinā ondit. Hoc quoqȝ sciendū est ꝙ vna est fides tm̄. tā in ꝓteritis q̄ȝ in pn̄tibus ⁊ futuris. lȝ magis clara sit i eis ⁊ explicita q sequūtur xp̄m q̄ȝ in eis q ꝓcesserunt eius aduentū. sicut nouū testm̄ clarius est q̄ȝ vetus. Qḋ .n. nos credim⁹ esse factū antiq pr̄es credebāt esse futur̄ exceptis istis q̄ adhuc restant cōplēda. sicut est resurrectio mortuorum. ⁊ iudicium extremuȝ. ⁊ remuneratio bonor̄ ⁊ punitio reproborum.

De effectu fidei.

Capl'm. 20

Fides multa bona facit. s. hoīem saluat. Unde dictū est Magdalene. Fides tua te saluā fecit. Mentē purgat. Act. 15. Fides purificās corda corū. Cōtra mūdū pugnat. Heb. 11. Sācti ꝑ fideȝ. 6. re. Postulata impetrat. Unde illud. O mulier magna est fides tua. fiat sic petisti. Perseuerātiā dat. Apo. Tu aūt in fide stas. Tēpalia ōtēnit. Hebr̄. 11. Fide moyses grādis effectus est negauit se filium esse filie pharaonis. Justificat. Ro. 4. Credidit abrahā deo. ⁊ re. est ei ad iu. Beatificat. Jo. 20. Q: vidisti me Tho. credidisti. b. q nō vi. ⁊ cre. Super fundamētū fidei qdam edificāt aurū cōtemplationis. q: q cōtemplātur sine fide q̄si videnť videre solē sine oculis. qdam argētum predicationis. q: q ꝑdicat sine fide nō loquitur cū q s̄m deum est fidelem s̄monē. qdam lapides preciosos bonor̄ operuȝ. q: q bene oꝑatur sine fide ē sicut q facit structurā suꝑ arenā. Item alii edificant ligna. s. amorē ardentiorem tꝑalium. alii fenū. s. sumū delectationū carnaliū. alii stipulā. s. ociosor̄ verbor̄ ⁊ oper̄ infirmor̄. Isti qdā saluanť merito fūdamēti. sic tn̄ qnasi ꝑ ignē purgatorii exureť edificiū nō idoneū tāto fundamento. Fides hȝ quosdam effectus eēntiales ⁊ principales vt facē filios dignos vita eterna ⁊ facere similes deo. ⁊ purgare aīaȝ a tenebris pc̄ti siue infidelitatis. Isti effectus sūt a deo. Alios hȝ effectus volūtarios ⁊ secūdarios. vt est credere ⁊ dirigere opera aliarum virtutuȝ ⁊ imperaꝛ oībus suo modo. Et isti effectus a libero arbitrio sunt.

De articulis fidei.

Capl'm. 21

Si respectus habeatur ad eos qui symbolum ediderunt tunc articuli sunt duodecim ad numerum duodecim apostolor̄. Si aūt cōsideremus q̄ radicaliter sūt credēda. tūc articuli sť. 14. quor̄. 7. spectant ad diuinitatem ⁊ septem ad xp̄i humanitatē. ⁊ hec signata sūt in. 7. stellis. ⁊ in. 7. cādelabris aureis in quor̄ medio filius hoīs ambulabat. Sūt ergo septē articuli fidei q ꝑtinēt ad diuinitatē. primus est credere vnum eē deū q ibi notať. Credo in deū. Secūdus est patrē esse deū. ibi Patrē oīpotenteȝ. tertius est filiū esse deū ibi. Et in Jhesū xp̄m filium eius. q̄rtus est spm̄ scm̄ esse deū. ibi Credo in spm̄ scm̄. Sic pȝ ꝙ ꝑdicti q̄ttuor articuli sť de vnitate diuine eēntie ⁊ trinitate ꝑsonar̄. qntus est credere remissionem peccator̄ his qui sunt in ecclesia. ibi Sanctā ecclesiā ca. s. c. re. pec. sextus est mortuor̄ resurrectionem septimus est credere bonor̄ remunerationem sub quo cōprehendiť ⁊ malor̄ punitio. ibi. Uitam eternam. Et isti tres articuli ad diuinitatē ꝑtinent. q: virtute diuinitatis fit peccator̄ remissio que est anime viuificatio ⁊ corporuȝ resurrectio atqȝ corporis ⁊ anime simul glorificatio Alii septem sunt qui pertinent ad humanitatem xp̄i. Primus est credere filium dei esse conceptum de spiritu sancto. ibi. Qui conceptus est de spirito sancto. secundus est filium dei natum ex Maria virgine. ibi. Ex Maria virgine. terti⁹ filium dei pro nobis mortuuȝ in cruce. ibi Passus sub pōtio pilato crucifixus mortuus ⁊ sepultus. quartus est filium dei descendisse ad inferos secundum animā ibi. Descendit ad inferna. qntus ē filiū dei surrexisse a mortuis. ibi. tertia die re 57

fiur.amoꝛ.ſextus ē eūdē aſcēdiſſe ad pr̄is equalitatē.ibi aſcēdit ad ce.ſe. ad dex.d. p.o.7.ē filiū dei iudicaturꝫ viuos ⁊ moꝛtuos.ſiue bonos.ſiue malos. ibi. Inde vē.ē iu.vi.⁊ moꝛ.Iſti.14. articuli colliguntᷣ ex ſymbolo quē apoſtoli ediderūt Articulū ꝑmū ⁊ ſcd̄ꝫ d̄ diuinitate poſuit petrꝰ.3.Andreas,Bartholomeꝰ.4.5. Symō.Tadeus.6.7.Matthias.Iteꝫ ꝑmū articulū de humanitate xp̄i poſuit Jacobꝰ maioꝛ ſcd̄m ⁊ tertiū. Joannes q̄rtū Thomas.qntū.Mattheus ſextū Jacobꝰ minoꝛ.ſeptimū philippꝰ. Tria ſūt ſymbola.ꝑmū apoſtoloꝝ.2. nicennu cōcilii.3.Atthanaſii.ꝑmū factū ē ad fidei inſtructiōꝫ.Scd̄m ad fidei explanatiōeꝫ Tertiū ad fidei defenſionē.Nota ꝙ aliud ē credē deum.⁊ aliud eſt credere in deū ⁊ aliud credē deo.Q̄ñ credē deū ē credere ip̄m eē.Credē āt in deū ē credēdo ip̄ꝫ amare.⁊ credēdo in deum ire ac mēbris eius in coꝛpoꝛari.Credē v̄o deo eſt credere verbis eius.

De ſpe. Cap. 22.

s Pes eſt certa expectatio future beatitudinis ex dei gr̄a ⁊ meritis ꝓpriis ꝓueniēs.In hac diffinitione nō ſumitᷣ certitudo rōnis in q̄ plene vni ꝑti cōſentitᷣ.ſed certitudo opinionis qua vni parti quia rōne ꝓbari videtur. nec tñ oino ſed cū foꝛmidine. Huius āt expectatōis cā pꝛincipaliſ ē gr̄a dei ⁊ nō noſtra merita.q꞉ oꝑa nr̄a nō ſūt meritoria niſi ex dei gr̄a.Sine meritis tñ ſꝑare aliqd nō ē ſpes ſicut ait Grego.ſꝫ p̄ſum ptio.In p̄dicta diffinitiōe diffinitᷣ motꝰ ſpei ⁊ nō virtus.ſꝫ virtꝰ ſpei diffinitᷣ ſic Spes ē audacia mētis de lārgitate dei accepta h̄ndi vitā eternam ꝑ bona merita Inter fidem ⁊ ſpē tal'ē differētia. Fides n.eſt de p̄teritis.⁊ futuris.Spes aūt de futuris tm̄.Fides de bonis tā ſibi q̄ꝫ aliiſ ē. Spes āt de bonis ſibi tm̄.Cōueniūt tñ in hoc ꝙ tā fides q̄ꝫ ſpes eſt de inuiſibilibꝰ.Certitudo ſpei oꝛitᷣ ex tribꝰ.ſ.ex diuina largitate.ex abūdātia meritoꝝ.⁊ ex p̄guſtatiōe eternoꝝ.Nota ꝙ ſpes pꝛo ut eſt viatoꝝ ſic eſt cū certitudine opinionis vt dictū eſt Spes aūt illorū qui ſunt in purgatoꝛio.⁊ q fuerūt i limbo eſt cuꝫ certitudine ſciētie ⁊ nō opinionis. vt ē illa viatoꝝ.Vñ declinat aliquo mō a ſpe ꝓpꝛie dicta.Spes vero que fuit i Stephano qñ vidit celū.aꝑtū ⁊ que fuit in paulo qñ dixit.ſcio cui credidi ⁊c.⁊ que fuit in Adā ante pctm̄ fuit cū certitudine viſionis tñ ſatis debilioꝛis q̄ꝫ in celo. Unde ſpes ſic ſūpta adhuc ē minus ꝓpꝛie dicta Ex his patet ꝙ in patria non ē ſpes pꝛemii.q꞉ beatitudo ē omniū bonoꝝ ſimul tota poſſeſſio.Vñ ibi nihil futuruꝫ ē qd̄ ſperetᷣ.Et lꝫ ſanctis adhuc ſit futura reſurrectio coꝛpoꝝ ꝭm rē.tñ p̄ñs ē ꝭm cognitiōeꝫ.Spes āt ſic futuꝝ reſpicit ꝙ ꝓ uat tā p̄ñtiā rei q̄ꝫ cognitiōis ꝓut ſpes ꝓ pꝛie ſumitᷣ.Duplex ē ſpes.ſ. ſuffragii ⁊ auctoꝛitatis ꝓpꝛie.Pꝛima poſita eſt in ſanctis.2.i ſolo deo.⁊ hec triplex ē.ſ.venie.p̄s.In te dñe ſperaui nō cōfundar i eternuꝫ Gr̄e.p̄s.Sperātes āt in domino miſericoꝛdia circūdabit Gloꝛie.ꝓuerbi.Qui ſperat in deo ſaluabitᷣ.Effectus ſpei multiplex ē.a tribulatiōe liberat.p̄ſ. In te ſperauerūt patres noſtri. ſperauerūt ⁊ liberaſti eos.exēplū de Suſana ⁊ Daniele.Cōfoꝛtat.2.Macha.7.Pereuntes ſeptē filios ſub vnius diei tꝑe cōſpiciēs mr̄ bono aio ferebat ꝑꝑ ſpē quā in deū hēbat.Mēteꝫ eleuat.Iſa.4.Qui ſperāt in do.muta foꝛti.aſſumēt pennas ⁊c.Saluat.p̄s.Qui ſaluos facit ſperantes in ſe.Tēpoꝛalia miniſtrat.p̄s. Oculi omniū in te.ſpe.d.⁊c.Spes cōꝑatᷣ multis rebꝰ.dr̄ eni galea.i.Theſa.5. Induti galeā ſalutis.anchoꝛa.hebr̄.6.Qui cōfugimus ad tenendum pꝛopoſitam ſpē quam ſicut anchoꝛam habemus anime tutam ac firmam.medicina.p̄s.Sperāſ in do.nō confirmaboꝛ.Gēma. ꝓuerb. 17.Gemma gratiſſima expectatio pꝛeſtolantis.Solatium hebr̄.6. foꝛtiſſimuꝫ ſolatiū habeamus qui cō fugimus ad tenendam pꝛopoſitam nobis ſpem.Clauis.Glo.ſuper illud.p̄ſ.Sperat e i dño

a sunt
ymbola.

·f·l·

p spē intrat ad illud videndū qđ credit. lignū vite.sapie. Si corā hoib⁹ tormēta passi sīt spes illoꝝ imortalitate plena est.

De charitate. Caplm. 33

c Haritas fm Apo. sic diffinit .i. Thimo.i. Charitas est finis precepti de corde puro ꝛ cōsciā bona ꝛ fide nō ficta. Et sumit finis ꝯsumationis .q: charitas est ꝯsumatio sine pfectio oīs pcepti. Pōt et dici finis terminationis oīum pceptoꝝ.q: oīa opa que sūt in precepto tendūt ad charitatē vt magis ac magis hēatur. De corde puro.dixit glo. Et sumit hic intellectus p actu itelligēdi f3 quē causat motus charitatis Quāto.n.qs magis intelligit tāto magis diligit.nisi alias ipediat. Et hic ista ppositio.de.denotat cām efficiētem.ꝛ cōsciā bona.i.spe.q: q purā cōsciam h3 secure sperat.ꝛ fide ñ ficta.i.simulata. ꝛ nō fragili.sed inter aduersa forti. psper in libro de vita cōtēplatiua describit charitatem sic. Charitas est vt mihi vr recta voluntas ab oib⁹ terrenis pñtibus ac futuris porsus auersa. Juncta deo inseparabiliter ꝛ vnita igne quodā spūs sci a quo est.ꝛ ad quē refertur incēsa ingetamēti oīs extranea corrūpi nescia nulli vitio mutabilitatis obnoxia sup oīa que carnaliter diligūt excelsa.affectionū oīum potentissima.diuine cōtemplationis auida. Jn oibus semp inuicta.sūma actionū bonarū salus morū.finis celestiū pceptoꝝ.mors criminū vita vtutū.vtus pugnantium. palma victoꝝ.sanctaꝝ mentiū arma. cā meritoꝝ bonoꝝ.premiū pfectoꝝ. sine q nullus deo placuit cū nullus vnq̄ peccare potuit.fructuosa i penitētib⁹.leta in pficiētib⁹.gl'iosa i pseuerātib⁹.victoriosa i martirib⁹.opo̅sa i oib⁹.oio fidelib⁹ex q qcqđ est boni opis viuit. Charitas autē q̄tum ad actu3 diffinit quattuor mōis. Primo sic in.3.libro sniāꝝ. Charitas ē dilectio qua diligit deus pp se.ꝛ proxim⁹ pp deum.ꝛ in deo.2.sic. Quid est charitas nisi vita copulās amātem cū amato .3.sic fm Aug.charitas est vtus qua videre deū ꝛ pfrui desideramus.4. sic f3 Aug. Charitas ē vtus q animi nri rectissima affectio est Maꝝ diffinitionū pma dat in cōparatione ad deū.2.in cōparatōe ad eius possessorē.3.in cōparatōe dilecti ad dilectum.

De dria inter charitatem ꝛ alios mores Caplm. 24

a Mor triplex est.s.naturalis gratuitus ꝛ vitiosus amor gratuitus est laudabilis.q: vtus est ꝛ h3 principalem finē.s.bonū incōmutabile. Hic diuidit in amicitia ꝛ ꝯcupiscētia3.fm amicitiā diligit qs deū purissime nō respiciens vtilitatē suā.sed bonitatē amati.hoc mō plus diligit homo deū q̄ seipsū. fm vo cōcupiscētiā diligit qs deū.q: remunerationē in eo expetat. Amor nālis nec laudabilis est nec vituperabilis.ꝛ h3 finem indigentiā vl' vtilitatē ppriā. Jste silr diuidit in amiciā ꝛ cōcupiscētia3. fm amicitiā diligimus hoc amore nos ꝛ nostrā pfectionē ꝛ nr̃a3 ꝯfuatō3. ꝛ magis ea q̄ sūt plus necessaria. vt caput p quo totū corpus exponimus.hic cōis est nobis ꝛ brutis.fm cōcupiscētia3 vero diligimus deum.q: necessitati nostre vel subuenit vl' subuenerit.q: hoc amore nō diligitur res pp se.sed pp vsu3 eius.vñ hoc amore plus se diligit hō nālit q̄ deū. Amor vitiosus vitupabilis est.q: petm̄ est ꝛ h3 finē voluptatē siue delectationē in creatura hic diuidit in amicitiā ꝛ cōcupiscentiam. fm amicitiā diligimus hoc amore delectationē creature pp se q̄uis i nobis nō hēatur. fm ꝯcupiscētiam vero diligimus voluptatē creature pp nos. Amor itez multiplex est.s. nālis erga se. pius erga parētes.iocūdus erga socios. iust⁹ erga amicos. violētus erga inimicos. sanctus erga deum. Jtē dria est inter amorem dilectionē.ꝛ charitatē.q: amor proprie est nature.ꝛ dr amor quasi aiorum vnio.q: ꝯgetat appetitū in re amata. Dilectio est amor proximi ꝛ dicitur dilectio quasi duo ligans. sociat enim amantem cū amato in amore. vt se mutuo diligāt 58

Charitas est amor in deū hec amicū de
terminat. ⁊ indicat oībus cariorē. vñ dr̄
caritas q̄si cara vnitas vl̄ caꝝ deo faciēs
Alia est dr̄ia inter ꝑdicta q: amam⁹ deū
ꝑꝑ se diligim⁹ eū sup oīa ꝑꝑ sua bñficia
q: dilectio est diuersoꝝ electio. charitas
vtrūq3 ꝯplectit̄ .s. sup oīa ⁊ ꝑꝑ se. Dili
gere deū in hoc differt a dilectōe ꝓximi
q: diligere deū est velle ei bonū qd̄ h3 .s.
ꝙ sit oīpotens. ⁊ sūme bonus ⁊ hm̄ōi.
Itē diligere deu3 est velle precepta eius
uare cū intētione fruēdi eo. Itē diligere
deū ē eū velle possidē ⁊ ab ipso posside
ri. Itē diligere deū est volūtatē dei volū
tati sue in oībus ꝑferre. Diligere vō ꝓxi
mū est velle sibi bonum nō ꝑ eēntiam
sed ꝑ grāz. Itē diligere ꝓximū est idem
velle. ⁊ idē nolle in bono. Itē diligere ꝓ
ximū est successū bonū ei optar̄ ⁊ q̄rere
Itē diligere ꝓximū est velle ei qd̄ sibi.
Est iteꝝ dr̄ia interlectionē dei ⁊ ꝓximi
q: deū diligim⁹ in se ⁊ ꝑꝑ se. ꝓximū vō
diligim⁹ in deo ⁊ ꝑꝑ deū. Qñq3 dicim⁹
duplicē eē caritatē .s. dei ⁊ ꝓximi. hec du
plicitas nō intelligit̄ quātū ad hitus. sed
q̄tū ad act⁹ q: vno hitu caritatis diligit̄
de⁹ ⁊ ꝓxim⁹. Caritas qñq3 dicit hitu3
Ro. 5. Caritas dei diffusa est in cordib⁹
nr̄is. qñq3 dicit motū. Can. 2. Ordinauit
in me caritatē. qñq3 signu3. Vñ Io. 15.
Maiorē caritatē nemo h3 .i. mai⁹ signū
caritatis. qñq3 tertiā ꝑsonā i trinitate. t.
Io. 4. Deus caritas est. ⁊ sic sumit̄ ꝑso
nal̄r. qñq3 sumit̄ eēntialit̄. ⁊ tota trinitas
dr̄ caritas. qñq3 sumit̄ ꝓ feruore carita
tis. Vñ luce. 7. Dimissa sūt peccata mul
ta qm̄ dilexit multum.

De effectu caritatis. Cap. 25

Charitas pctm̄ expellit vñ de ma
gdalena dr̄ dimissa sūt ei peccata
multa qm̄ dilexit multū. Lege3
custodit. Ro. 13. Qui diligit ꝓximū suū
legē īpleuit. Deū hoī iūgit .i. Io. 4. Qui
manet in deo manet. ⁊ deus in eo. Mē
tem v̄tutibus ornat .i. Cor. 13. caritas pa
tiens est. benigna est ⁊c. ꝑfectionē addu
cit. Apo. adhuc excellētiorē viā vobis de
monstro. Gloriā tribuit. Io. Si qs dili
git me ⁊c. ⁊ seqtur adueniem⁹ ⁊ māsio
nē apud eū faciemus. Dilectionē dei di
gnū facit. Io. 16. Si q̄s diligit me dili
git̄ a p̄re meo Charitas cordib⁹ effundit̄
cū ad ꝓximū dilatat̄. Effūdit̄ ꝑ ꝑdicati
onē ⁊ ꝑ oꝑa misericordie. infūdit̄ ꝑ illu3
nationē grē. Suꝑifundit̄ ꝑ oꝑa ꝑfectōis
⁊ supererogatōis. ꝑ caritatē venit de⁹
ad hoīes in incarnatōe3 ⁊ in hoīes i grē
collatōe. ꝑ ipsa3 caritatē currūt hoēs ad
deū bona oꝑatōne. ⁊ ꝑueniūt ad eu3 in
glorificatōe. Amoris ē penetrare. q: inti
ma cordis penetrat. Cant. 2. Vulnerata
caritate ego sum. lāguidū facere ⁊ hoc ꝑ
desideriū eēndi cū amato Cant. 5. nūcie
tis dilecto meo. q: amore langueo. In
ebriare. q: sic tēdit in amatū ꝙ sui ipsius
⁊ oīu3 reꝝ ꝑter ip3 obliuiscit̄. Cant. 5.
Comedite amici mei ⁊ bibite. ⁊ inebria
mini carissimi. liq̄scer̄ q: cor i dina dulce
dine sic resoluit̄ ꝙ appetēs cū appetibili
mirabili amicitia vnit̄ Cant. 5. Anima
mea liquefacta est vt dilectus loqt̄ mihi
amor h3 vim diffusiuā in bona oꝑatiōe
vnitiuā in ꝓximi dilectione. trāsformati
uā. in iustificatione. Itē aliter hoc oñdit̄
ꝙ h3 vi3 diffusiuā vt p3 i creatiōe. vniti
uam vt patet in xp̄i incarnatione trāsfor
matiuā vt in glorificatōe. Quibus reb⁹
charitas assimiletur. Caplm̄. 26

Charitas est bonoꝝ principiū q:
a deo. bonoꝝ mediū. q: ꝑ ip̄m deū
bonoꝝ finis. q: ꝑꝑ deū. Charitas dr̄ bo
ne oꝑatiōis ꝑcipiū. q: mouet ad id gre.
Charitas oꝑat̄ si ē. Dicit̄ ēt mediu3. q:
oꝑa iformat. dr̄ quoq3 finis. q: oꝑa diri
git ⁊ ad d̄bitū finē ꝓducit. Quō charitas
dicat̄ finis. sciēdū ē ꝙ triplex est finis .s.
ꝯpositōis. ꝯsumatōis ⁊ t̄minatōis. Primo
charitas ē finis pctōꝝ q: ea ꝯsumit. 2. mō
mō ē finis ꝑceptoꝝ. q: ea ꝑficit. 3. mō tā
vita eterna q̄3 ipse deus est finis nr̄i labo
ris. sed vita eterna finis est quo quiescitur
sed deus terminus in quo quiescit̄. Chari
tas dr̄ forma v̄tutū multipliciter. Primo
q: mouet oēs v̄tutes ad exteriora oꝑa ꝑ

que ꝑficiũtur virtutes ⁊ merẽtur augeri. Scđo q: oẽs v̾tutes mouẽt̃ ad finez charitatis. s. ad bonũ. Charitas. n. h3 bonũ ꝓ fine ⁊ obiecto. Alie v̾tutes hñt bonũ. nõ ꝓ obiecto. sed ꝓ fine tm̃. ⁊ ille finis v̾tutũ ꝑfectionẽ denotat. Tertio charitas auget v̾tutũ delectationẽ. ⁊ tollit fastidiũ. ⁊ alleuiat onera pp ipsius desideriũ. Quarto q: cõponit aĩam ⁊ ꝑficit nõ qdem inesse nature. sed inesse gratuito ⁊ meritorio. Charitas multis rebus dr̃ similis q: cõparat̃ auro qđ fornax tribulationis ꝓbat Aurore quam seqtur dies eternitatis. Arche Noe in qua qui nõ fuit inuctus periit. Arbori bonos fructus ꝓferenti. Ale ad celestia subleuanti Glutini aĩam deo ꝯiungẽti. Claui celuz apperiẽti. corone mẽtẽ decorãti. capiti sẽsum ⁊ motũ influenti. Charitas. n. influit sensuz. i. rõem merẽdi aliis v̾tutibus ⁊ motũ. i. affectũ mouẽdi meritorie mẽtez deo illuminantẽ. Ebori thronũ deo exhibenti. firmamẽto aq̃s voluptatis ab aquis eternitatis diuidẽti. fonti mẽtem irrigãti. Gẽme aĩam ornãti. Gladio flãmeo ꝑadisũ custodiẽti. Igni affectũ accẽdenti. Iugo suauiter ꝑmenti. Mãne de celo descẽdẽti. Rose rubẽti. Radice humorẽ gr̃e quẽ a sũmo trahit ad v̾tutes trãsmittẽti vt sic nutriãtur ⁊ cõfictur in bono. Soli fulgẽti. Thesauro latẽti. Vinculo oẽs rõnes diligẽdi in dilecto colligãti. Vino inebriãti. Vesti pctõꝝ turpitudinem cooperienti. Unguento vulnera letalia curãti.

De excellentia charitatis.

Caplm 27

c Haritas excellit alias virtutes in multis. p⁹ in dei ꝯformitate. 2. in spãli dignitate. Ricardus. Charitas ẽ regina virtutũ. 3. in speciositate q: est planeta veneris. ⁊ aĩe pulchritudo. q: sicut pulchritudo exterioris hoĩs est ex decẽti mẽbroꝝ ordinatione ⁊ venustate coloris sic pulchritudo aĩe est ex decenti ordinatione actuũ ⁊ hitu venusto. hoc facit caritas in aĩa cui⁹ actus ordinatus est ⁊ venustus hitus. Quinto in supportatione laboris. Aug. Oĩa grauia ⁊ inmania leuia facit amor. Sexto in vigorositate. Cant. 8. fortis est vt mors dilectio. Septimo in vtilitate. Aug. Habe charitatẽ ⁊ fac quod vis. Octauo in delectatione q: charitas ꝑm actũ suũ facit delectare ĩ deo nõ solũ in patria sed ẽt in via.

De signis dilectionis.

Caplm. 28

s Igna dilectionis sũt hec q: amic⁹ amicũ libẽter audit. libenter đ ipso loqtur. Sepe de ipo cogitat sine tedio sibi obsequit̃. corpus ⁊ res ꝓ illo exponit. Offensam cauet offensuz placat. Cõgaudet ꝓsperitati. cõdolet aduersitati. Gaudet de sua pñtia. dolet de sua absentia. diligit ⁊ odit hoc qđ ille. conat̃ ei placere. timet displicẽ. Trahit alios ad eius amicitiã. Munera ab eo data ñ alienat. cõsiliis suis acqescit petit ab eo fiducialit̃. Qualiter possit qs vtrũ habeat charitatẽ. Nota ꝙ quidã sciũt se nõ habere caritatẽ q vt sunt in actu peccãdi vl' in ꝓposito. Quidã dubitant se habere caritatẽ q: rõnes hñt ꝓ vtraq3 ꝑte. vt sunt q incipiunt facere qđ in se est. Quidã putãt se habere caritatem. sicut q multa bona fecerũt ⁊ diu abstinuerũt a peccato. adhuc tñ sustinẽt motus tẽtationis. ⁊ imaginant̃ turpia. Quidã experiũtur se habere charitatẽ. vt illi q gustant diuinam dulcedinẽ in quibus fomes fere extinct⁹ est. ⁊ quasi semꝑ vl' bona faciũt vl' affectãt. Quidam certi sũt se hr̃e caritatem vt quibus deus reuelauit. q̃lis fuit paulus cui dominus dixit. sufficit gr̃a mea.

De gradibus amoris.

Caplm. 29

Gradus amoris sunt isti. primus est cum diligo me ꝓpter me. iste amor est bonus. Secundus est cum diligo deum propter me. hic est mercenarius. sed tunc est bonus si principalis finis est deus. Tertius est cum diligo deum propter se. i. quia bonus. Hic est valde bonus. q: amor vno tm̃

oculo. i. dextero respicit deũ. Quart⁹ est cũ diligo me ꝓpter deũ. hic est optimus q: i tali amore nihil est qd̃ querat homo de suo ẽt in seipso. ſ3 que dei sũt. Super oĩa diligẽd⁹ est deus. q: cũ ipse sit principiũ ⁊ hoc ipso est sũmũ. ⁊ hoc ipso ꝙ sũmũ est sũme bonũ est ⁊ hoc ipso ꝙ summe bonũ est. sũme beatũ est. ⁊ hoc ipso ꝙ sũme beatu3 ẽ sũme beatificũ ẽ. ⁊ hoc ipso ẽ sũme fruẽdus. ⁊ hoc ipso est summe ꝑ amorẽ ei inherẽdũ. ⁊ in eo. tãq3 in fine qescẽdũ. Tria gñaliter diligũt. s. vtile. delectabile. ⁊ honestũ. Propter pͥmũ diligẽda ẽ tribulatio. q: vtilis. Propter tertiũ diligẽda ẽ virt⁹. q: honesta. S3 ꝓpter scd̃m diligẽd⁹ ẽ deus. q: delectabil' imo ꝓꝓ hec oĩa diligẽdus est deus. quia ip3 diligẽ ẽ vtile delectabile ⁊ honestu3.

Gradus amoris vel charitatis in qbus tollit pctm̃ sũt isti. primo tollit pctm̃ mortale. nõ quãtũ ad habitũ. ſ3 quãtũ ad actũ liberat enĩ3 a pctõ mortali ſ3 nõ a potestate cadẽdi i illud. 2. mõ tollit pctm̃ quãtũ ad actũ ⁊ quãtũ ad habitũ. ſ3 neutro mõ veniale. sicut p3 in aliqb⁹ sanctificatis 3. mõ caritas tollit pctm̃ vtroq3 modo. ⁊ veniali quãtũ ad actũ. ſ3 ñ quo ad habitũ talis fuit in beata virgine ante cõceptionẽ xp̃i. 4. mõ tollit vtrunq3 vtroq3 modo. sic fuit i beata virgine in cõceptione xp̃i ⁊ post tũc enim fuit i ipsa sublatus fomes peccãdi totaliter. 5. mõ tollit vtrũq3 vtroq3 mõ. ⁊ insup oẽm miseriam ⁊ hoc fiet i patria. Perfecta ẽ charitas qñ ẽ habitu magna motu interiori directa. ope exteriori solicita. radice stabilita. feruore discreta. dulcedine cõsolatoria. Diligit deus toto corde. i. intellectu sine errore. tota aĩa. i. volũtate sine ꝯtrarietate. tota mẽte. i. memoria sine obliuiõe.

De ordine caritatis. Cap. 30

Ordo caritatis ẽm Aug. est diligere pͥmo qd̃ supra nos ẽ. i. deu3 deide qd̃ nos sum⁹. post hoc qd̃ iuxta nos est. i. prim⁹. vltimo qd̃ intra nos est. i. corpus nr̃m ꝓpriũ. In eodem gradu cõtineri d3 corpus xp̃i. q: vtrũq3 tenet rõnẽ iferioris boni respectu spirit⁹ nr̃i. ẽm Ambro. diligẽdus est pͥmo de⁹ scd̃o parẽtes. deinde filii. postea domestici. vltimo inimici. ſ3 hoc de exhibitiõe qdã itelligũt. Aliqs diligit magis ab altero multiplr. s. maiori affectu sic sup oĩa diligẽdus ẽ deus sed inter hoĩes magis diligẽdi sũt parẽtes q̃3 filii. deinde cõsanguinei ẽm gradus cognationis. Maiori affectu diligẽdi sũt filii q̃3 parẽtes. ſ3 eque ptinẽtib⁹ prius succurẽdũ ẽ magis indigẽti. Ad grãz magis diligẽdi sũt qui se magis ad grã3 ꝓparãt ⁊ habilitãt ad gloriã. ⁊ sic diligẽdi sũt ẽm gradus pticipãdi bonũ grẽ. Nota ꝙ idẽ ordo dilectiõis ẽ nature ⁊ grẽ. hoc excepto ꝙ dilectione naturali hõ se magis diligit q̃3 deu3. sed ecõtra est in dilectõe gratuita. Preterea sciẽdũ ẽ ꝙ ide3 est ordo charitatis q ẽm Aug. est i via. erit ẽt i patria q: cũ gloria pficiat naturã qcqd nõ erit impfectiõis in nã manebit in gloria.

De dilectione primi. Cap. 31.

Mutuo se debẽt hoĩes diligere q: oẽs mẽbra vni⁹ corpis mystici xp̃i. q: vno spũ scõ viuificãt spiritualit. ⁊ vniũt. q: vnã fidẽ hñt. q: vnu3 baptisma receperũt. q: vnũ patrẽ hñt ⁊ dñm. q: ad vnũ regnũ tẽdũt. Dilectiõ3 primi suadet ius nature. Mat. 7. Oĩa quecũq3 vultis vt faciãt vobis hoĩes. ⁊ vos facite illis. Ius scripture. Mat. 22. Diliges primũ tuũ sicut teipm. Exemplũ creature. q: omne simile diligit sibi simile. Melius est diligẽ q̃3 diligi q̃druplici rõe. primo q: ꝙ diligim⁹ scim⁹. ſ3 ꝙ diligamur nescim⁹ ſ3 credim⁹. 2. q: diligẽ ꝓprie v̄tutis est. ſ3 diligi aliene. tertio q: cũ diligim⁹ alios nobis obligam⁹ cũ vo diligimur aliis obligamur. 4. q: cu3 diligim⁹ meremur nob cũ ãt diligimur alii merẽt sibi. Per dilectõ3 primi efficimur imitatores xp̃i. Jo. 17. Hoc ẽ pceptũ meũ vt di. iu. si. di. vos. Discipuli saluatoris. Jo. In hoc cognoscẽt oẽs ꝙ discipuli mei estis ⁊c. Speculatores dei. i. Jo. 2. Qui diligit fratem suũ in lumine

ꝯmanet ⁊ videt deũ. Societas fraterna
vtilis ẽ rõne subleuatiõi. Eccle. 4. Ue
soli. q: ceciderit nõ hꝫ subleuãtẽ. Rõne
cõsolatiõis. ps̃. Ecce q̃ꝫ bonũ ⁊ q̃ꝫ iocũ-
dũ. Rõne exhortatiõis. Seneca. Sem-
per ante oculos tuos ponẽdus ẽ aliquis
cuius exẽplo ꝓficias. q: nisi ad regulam
praua ñ corriges. ꝓuerbi. A modica sin
tila auggetᷣ ignis.

De dilectõe inimicoꝝ. Capl'm. 32.

Circa dilectionẽ inimicoꝝ nota ꝙ
alia ẽ dilectio affectꝰ. ⁊ alia effectꝰ
Dilectio affectꝰ duplex ẽ q: alia ẽ inocẽtie
⁊ alia bñficẽtie. Dilectiõe inocẽtie tene-
mur diligẽ inimicos. q: ñ ꝺbemꝰ eis apta
re malũ inquãtũ malũ. sꝫ inquãtũ ẽ eis
expediẽs vł reipu. Affectus dilectionis
bñficẽtie ẽ. s. pricipalis ⁊ secũdarius. Af
fectus ꝑncipalis ẽ velle ⁊ optare inimi-
cis bona spũalia. sicut ẽ grã ⁊ gloria. hoc
modo tenemur ꝑ affectũ diligẽ inimicos
Affectꝰ aũt dilectiõis secũdarius ẽ opta
te inimicis bona tꝑalia. hoc mõ nõ tene
mur sꝑ diligere inimicos. q: nõ sꝑ expe
dit eis bona tꝑalia. Eodẽ mõ distinguẽ-
dũ ẽ de dilectiõe effectꝰ q est similitᷣ ino
cẽtie ⁊ bñficẽtie. ꝑmo mõ tenemur oẽs
diligẽ inimicos. q: tenemur eis nõ iferre
mala nisi ꝓpter bonum ꝑsone republice
Scðo mõ distinguẽda ẽ dilectio bñficen
tie. q: si est beneficium spirituale ad sa-
lutẽ necessarium. tũc tenemur. illud ini
micis ipẽdere. sicut orare ꝓ. eis. nõ qdeꝫ
i spãli. sed in generali. ita. s. vt nõ excluda
mus eos ab orõnibꝰ cõibꝰ. Si vero est
bñficiũ tꝑale ad hoc nõ tenemur nisi i ca
su necessitatis. Nota tñ esse duplicẽ ini-
micũ. s. ꝑsone nr̃e ⁊ ecclesie Igr̃ inimico
ꝑsone bñ faciẽte ꝑfectiõis ẽ. nisi iq̃ꝫtũ sibi
vel alteri beneficiũ nociuũ esset. q: in tali
casu beneficiũ subtrahẽ vtile ẽ. Inimico
ãt ecclesie bñficiũ subtrahẽ ꝑfectius est ⁊
melius. nisi inquãtũ ꝑ bñficiũ speratᷣ re
cõciliãdꝰ ecclesie. Ex ꝓdictis pꝫ ꝙ opta-
re bona tꝑalia inimicis ecclesie iꝑfectio-
nis ẽ nisi ꝑ accidẽs. s. qñ credũtᷣ per hoc
cõuertendi. Inimico vero ꝑsone optare
bona tꝑalia ꝑfectionis est nisi ꝑ accidẽs
. s. quãdo putantᷣ ei vel aliĩ nociua. Nota
ꝙ lꝫ amicũ diligere sit magis debitũ. tñ
diligere inimicũ magis est meritoriuꝫ re
missionis pene. ⁊ alia multã valet. Pri-
mo quia magis accedit ad ꝑfectionẽ vir
tutis. Maioris ꝑfectiõis vel maior vir-
tus est. quia magis gratuitũ est. Secun
do q: motus caritatis ad inimicũ magis
meritorius est remissiõis pene. ⁊ hoc rõ
ne difficultatis licet in amicum sit magis
meritorius vite eterne rõne intentionis.
Amor eniꝫ naturalis feruẽtiorẽ facit mo
tũ caritatis sicut dispositio materialis cõ
fert forme. Tertio q: inimicũ diligẽ ex-
pressus signũ caritatis est. q: ꝯtra motũ
nature est. vñ valde difficile est. nisi adsit
grã ꝑ quam vincatᷣ natura. Nota ꝙ ille
cui iniuria facta ẽ nõ debet recõciliationẽ
petere. siue q̃rere ex debito necessitatis.
sꝫ si facit cõplet debitũ ꝑfectiõis. vñ dicit
Chriso. ꝙ talis debet recõciliationẽ que
rere. vt duplicẽ gloriã ꝯsequatᷣ. Unã q:
iniuriã passus alterã q: prior rogauit.

De virtutibꝰ cardinalibus. Capl'm. 33.

Per vtutes cardinales aĩa rectifi-
catᷣ i suis virtutibꝰ. Nã prudẽtia
rectificat rõnalẽ. Fortitudo irasci
bilẽ. Tẽꝑãtia cõcupiscibilẽ. Iustitia vo
rectificat oẽs vires ꝓut nã iustitie cõpre
hẽdit nõ solũ spãleꝫ iustitiã q̃ est i cõmu
tationibꝰ vł distributiõibꝰ sꝫ etiã legalẽ
que oĩs vtus ꝓut eius actꝰ ꝑtinet ad de
bitũ obediẽtie ꝑceptoꝝ. Ipsa eñi iustitia
gñalis cõprehẽdit virtutes ordinãtes ad
ꝓximũ. vt ẽ eqtas. ⁊ liberalitas. ⁊ ordi-
nãtes ad se ipm. sicut ẽ innocẽtia. ⁊ peni
tẽtia. ⁊ ordinãtes ad deũ sicut est latria.
pietas. ⁊ obediẽtia. Propter hoc iusti-
tia dicitᷣ circuire oẽs virtutes. ⁊ ꝙ non
tñ est virtus. specialis. sed etiam gene-
ralis cõprehẽdẽs totius anime rectitudi
nem cũ ipsa dicatur rectitudo volũtatis
Item per virtutes cardinales instruitur
homo in operibus ⁊ contra vitia arma
tur. Primum fit dupliciter. q: instruitᷣ

quo ad se p prudētiā. ⁊ quo ad ꝓximū p
iustitiā. Scd̄m ēt sit duplr. q: hō arma
tur in ꝓsperis p tēpantiā ⁊ ī aduersis
p fortitudinē. Itē dicit Aug. q̄ prudētia
est in eligēdis. fortitudo in tolerādis. tē/
perātia i vtēdis. iustitia in distribuēdis.
Itē dicit q̄ prudētia est in p̄cauēdis insi
dis. iustitia in subueniēdo miseriis. forti
tudo i pferēdis molestis tēpantia in coer
cēdis delectatiōib⁹ prauis. Aug. ait i mn
sica sua q̄ succedit prudētie. cōtemplatio
fortitudini firmitas adherentie. tēpantie
mēsura delectationis. iustitie debita ordi
natio ad deū ꝓximū. Iste q̄ttuor virtu/
tes appellātur cardinales. q: sicut hostiū
vertit̄ in cardine. sic in his vertit̄ ⁊ regi
tur vita hoīs. Vocant̄ etiā politice. quia
ordinat̄ in his vita ciuilis. Dicunt̄ ēt hu
mane. q: humano studio acqrūt̄ nisi di
uinitus īfundant̄. Appellant̄ ēt ꝯsuetudi
nales. q: nō ex vno actu. sꝫ ex ꝯsuetudi/
ne nascūtur. vel q: honestas humana se
magis exercitat in istis. sicut scōꝝ deuo
tio se magis exercitat in virtutib⁹ theo/
logicis. Nota q̄ prudētie ē scīr qd possit
temperātie est nō p̄sumere qd̄ nō possit
iustitie ē velle in oibus qd̄ equū. sit forti
tudinis est velle plus q̄ꝫ possit. Iste vir/
tutes hn̄t suos gradus pfectōis sꝫ quos
aliter possidēt. incipiētes aliter ꝓficiētes
alr̄ pfecti. Dn̄r ēt virtutes politice qn̄/
qꝫ s̄m q̄ regūt vitā hoīs quo ad opera
exteriora. ⁊ prout pugnāt cōtra vitia. ⁊
hoc mō sūt icipiētiū. Purgatorie dn̄r
sꝫ iā sē i vie oria vitioꝝ. ⁊ ꝯsistūt ptinet
ītra pti extra. ⁊ sic sūt ꝓficiētiū. Dn̄r ēt
purgati animi s̄m q̄ iaꝫ deuictis vitiis
qescit hō ita q̄ raro primi motus insur/
gūt. ⁊ hoc mō ptinēt ad pfectos. Exem
plares dn̄r ꝓut sūt in mēte diuina. Naꝫ
sicut oium rerū deus exemplar est ita ⁊
idee v̄tutū in ip̄o cōsistūt.

De prudētia. Cap. 33.

Prudētia s̄m q̄ est virtus politi
ca est vt ait Macrobius ad rōis
normā que cogitat q̄ agit vniuer
sa dirigere. ac nihil preter rectū velle vl̄
facere. Prudētia vero s̄m q̄ est virtus
purgatoria est vt ideꝫ ait ⁊ mūdū ⁊ oia
que in mūdo sūt diuoꝝ cōtemplatione
despicere. ⁊ oēꝫ aīe cognitōꝫ i sola diua
erigere. Prudētia aūt ꝓut est virt⁹ pur
gati animi. est sola diuina noscē. ⁊ ea tā/
q̄ꝫ nihil aliud sit itueri. Prudentia sane
exēplaris est ipsa mēs diuina. cui oia nu
da sūt ⁊ apta. Partes prudētie sꝫ Tul/
liū sūt. Intelligētia. ꝓuidētia. Memoria
Intelligētia v̄o est p quā animus ꝓspi/
cit ea que sūt. ꝓuidētia aūt virtus est vt
idē ait p quā videt̄ aliqd futuruꝫ anteq̄ꝫ
sit. Memoria s̄m eundē est p quā repit
qs ea que fuerūt. Nota duplex est iudi/
ciū rōnis discretiuū. s. ⁊ diffinitiuū. Iu/
diciū discretiuuꝫ ē quo rō iudicat aliqd
esse faciendū vel nō faciendū. Circa tale
iudiciuꝫ ē scia ⁊ nō virtus. Iudiciū v̄o
diffinitiuū ē q⁹ rō iperat aliqd fieri. l̄ nō
fieri ⁊ circa istud ē virt⁹. Vn̄ i p̄io iudi
cio se hꝫ scia ad oꝑationes bonas vt con
siliarius. In scd̄o vero iudicio se hꝫ vir/
tus vt iperator. prudentia hꝫ regere cete
ras virtutes in actib⁹ suis s̄m oēs ptes
phie moralis. que sunt ethica. siue mona
stica. hyconomica ⁊ politica. q̄rū prima
mores quo ad se ipsū īstruit. 2. familiaꝫ
disponit. 3. vrbes ⁊ regna regit. Triplex
ē prudentia. p̄ia ē cordis. ⁊ hec ē in dis/
positione p̄n̄tium ⁊ recognitōe preteri/
torū. ⁊ p̄uisione futuroꝝ. Deutrono. 32.
Utinā saperent. s. p̄terita ⁊ intelligerent
. s. p̄n̄tia ac nouissima ꝓuiderent. s. futu/
ra. Scd̄a ē oris. ⁊ ē hec in moderatione
s̄monū. ꝓuer. Qui moderat̄ labiu sua
prudentissimus est. p̄s. pone dn̄e custo/
diā ori meo. 3. ē op̄is. ⁊ hoc ꝯsistit vt ait
Tullius in fuga mali ⁊ electōe boni. p̄s.
Declia a malo ⁊ fac bonū. Nota q̄ alia
ē prudentia mūdana. alia hūana. alia di
uina. prima ē in tēpalibus acqren dis. 2.
incōmō carnis. 3. in obseqis diuinis. Of/
ficiū prudentie ē act⁹ aliaꝝ virtutū diri/
gere sicut supra dctū ē. Ber. discretio nō
tā virtus q̄ꝫ auriga virtutū ē. Nole falle
re nec falli vt dicit Seneca ē res s̄m ve/

ritatem extimare. Idem T Hic p rōnem recte viues. si diuina prius estimes. si di gnitatē rex nō ē opinione multoꝝ. sed ex earū natura constituas. Nobis ꝯmissa ad dei gloriā ⁊ ꝓximi edificationē dispē sare. Luce qs putas ē fidelis seruꝰ ⁊ pru dens ⁊c̄. Mutabilitatē fugere. Seneca Scito te in qbusdā ꝑseuerare debere q2 cepisti. q̄dā nec incipere.

¶ De temperātia.

Cap. .35.

Temperātia ꝭm Macrobiū ꝓut ē virtꝰ politica est nihil appetere penitēdū in nullo lege moderatio nis excedere sub iugo rōnis cupiditatez domare. Tempantia ꝓut ē virtus pur gatoria ē oīa relinquere inq̄tum natura patit̄. q̄ corpis vsus requirit. Tēperan tia ꝓut ē virtus purgati aī ē terrenas cu piditates nō solū reprimere. ſ3 penitꝰ ob liuisci. Tēperātia ꝓut ē virtꝰ exēplaris. ē quedā i se perpetua intētione couersio ptes tempantie ꝭm Tul. sūt cōtinentia. Clemētia. ⁊ modestia. Cōtinentia ſ3 eū dē Tul. ē virtus p quā cupiditas cōsi lii gubernatione regit̄. Clemētia ē p quā motꝰ aī in odiū alicuius cōcitati cōitate vel hylaritate cōtinēt̄ seu retinent̄. Mo destia ē virtꝰ p quā pudor honestus pa rat ⁊ stabilē auctoritatē cōpat. Spēs tē perātie sūt. Sobrietas. Cōtinētia ⁊ mo destia. prima cōsistit circa gustum i quo ponit modū sobrietas. scd̄a ē circa tactū q̄tū ad vim generatiuā. q2 ibi ponit mo dū castitas. Habet. n. hō vehementē ap petitū cōseruādi se in esse indiuidui p nu tritiuā. ⁊ cōseruādi se in esse spei p gene ratiuā. Isti aūt appetitꝰ restringūt̄ p so brietatem ⁊ cōtinētiā. Tertia i dictis ⁊ factis. Factū aūt ꝓut hic accipit̄ pertinet ad tres sensus ⁊ circa ꝓprias coꝝ mate rias. s. visum auditū. olfatū. ptinet etiā3 hoc factū ad tactū. nō qdem qui ē in ge neratiua. sed ad alios quoꝝ organa sunt manus ad pcutiendū vel capiendū ⁊ pe des ad ambulādū. In oībus istis mo dū ponit modestia. Dignitas tempantie in hoc ē q2 animam decorat. q2 sicut I na turis forma decētior est materia sic ⁊ in moribꝰ plus cōmendat̄ modus q̄3 ipsa actio. ꝓpter hoc tempantia cōpat̄ soli q medius planetarū est. ⁊ decentior inter omnes. Meritū cumulat. q2 medium te nuet̄ bti. Vñ dr̄ q2 verbis nō meremur sed aduerbiis. i. nō eo q2 aliquid facimꝰ sed in eo q2 bñ facimꝰ. Istud p3 in illa vi dua q̄ obtulit duo minuta. ⁊ magis cō mendata ē q̄3 qui magna miserūt in ga zophilatio. Vitiosos appetitꝰ refrenat si cut supra dcm̄ ē. vnde cōpat̄ freno. ⁊ re mori. ⁊ lime que supfluū tollit rubiginis de ferro. Actōes tempat ꝭm q2 aposto lus instruit dicens. Rōnale obsequium vestrū. Mediū seruat. Ber. Tene me dium si nō vis pdere modū. De hoc me dio dr̄. Medio tutissimꝰ ibis. Istud me diū voluit dñs nos tenere qñ fecit nō de capite. vel de pede mulierē. sed de costa Et qñ fecit hoīem ptim corpalem. ⁊ ptī spūalem. vt dignitate nature esset sub na tura angelica. ⁊ sup corpoream. xp̄o assi milat q stetit i medio discipuloꝝ. sedit in medio doctoꝝ. suspensus ē in medio la tronū. locatus est in medio duorum ani malium. visus est a Joanne in apoca. i medio candelabrorum aureorum. Na turam conseruat. quia natura in mediis delectatur. ⁊ per extremā corrumpitur. Unde philosophus. Excellentia sensato rum corrumpit sensus. Ferculis eternis cibat. Unde temperantia comparatur li gno vite quod erat in medio paradisi.

De fortitudine.

Cap. 36

Fortitudo ꝭm Macrobium pro ut est virtus politica. est animum supra metum periculi agere nihil q3 nisi turpia timere tolerare fortiter ad uersa vel prospera. Fortitudinis purga torie est animo non terreri a corpore re cedente nec altitudinem abhorrere. For titudinis pargati animi est passiōes igno rare. nō metuere vt nesciat irasci. ⁊ nihil cupiat inhonestū. Fortitudis exēplaris ē

esse imutabilē.qꝛ sp idem est. nec aliqn̄ mutatˀ. ¶Partes fortitudinis ꝭ Tulliū sunt quattuoꝛ. Magnificentia fiducia. ¶Patientia.⁊ ¶Perseuerātia. Magnificētia ꝭm eūdem est magnaꝝ ⁊ excelsaꝝ rerū cū ampla q̄dam animi ꝓpositione cogitatio atqꝫ ministratio. Fiduciaꝫ est vtus p quā in magnis ⁊ honestis rebus multuꝫ in se aīus ex spe certa fiducie collocatˀ. ¶Patientia est honestatis ⁊ vtilitatis cā reruꝫ arduarū atqꝫ difficiliū volūtaria ⁊ diuturna ꝑpessio. ¶Perseuerātia est virtus in rōne bn̄ cōsiderata stabilis ⁊ ꝑpetua ꝑmāsio. Multi sunt effectus fortitudinis. ¶Primus est qꝛ de hostibus triumphat. Mat.4. Uir fortissimus. Scd̄us qꝛ hoi sua bona cōseruat Luce. Cū fortis armatus ⁊c. Tertiꝰ qꝛ durat. puer. Manus fortis diuitias parat. Quartus qꝛ regnū celoꝝ expugnat. Mat. regnū celoꝝ vim patiˀ. Quintus qꝛ ornat ꝓuer. Fortitudo ⁊ decoꝛ indumentū eius. Sextus qꝛ in extremis asse curat. ꝓuer. Leo fortissimꝰ bestiaꝝ a nullius pauet occursu. Septima qꝛ remunerationeꝫ expectat. ꝓuer. Mulierē fortē qs inueniet ⁊c. Fortitudo cōsistit in qnqꝫ.s.in aggressione arduoꝝ.p̄s. Uiriliˀ agite ⁊ cōfortetˀ coꝛ vestrū. In cōtemptu terrenoꝝ. Hebꝛe. Moyses negauit se esse filiuꝫ ¶Pharaonis. ⁊c. In sustinētia tribulationū. Cant. fortus est vt moꝛs dilectio. In resistentia tentationū. Apo. ¶Nō coronabiˀ nisi q legitime certauerit In impugnatione vitioꝝ. Job. Malitia est vita hois sup terrā. Multa iuuāt fortitudinē. ¶Primū ē exhortatio prudētū Un̄ legitur de Juda Machabeo. ꝙ armauit socios nō clypei vl' haste munitione, sed ꝭmonibus optimis.2. exēplum robstoꝝ. Un̄ legiˀ de Eleazaro ꝙ elegit fortiter moꝛi ꝓ p̄rnis legibus. exēplū vtutis ⁊ fortitudinis posteris relinquens 3.exercitatio i pugnis. vn̄ legiˀ in Josue ꝙ dn̄s n̄ dleuit hostes filioꝝ Jsrael stati oēs.ꝫ religt aliquos vt hērent ꝯsuetudinē p̄liādi.4.est spes remuneratōis.2.paralip. Cōfortetˀ manus vr̄e. ⁊ nō dissoluātur ē.n.merces opi vestro.5.hostiū debilitas. Hre. Debilis est hostis q nō pt vincere nisi volētē.6.oronis adiutoriuꝫ. Exo. Cū eleuaret manus Moyses vincebāt filii israel.7.armoꝝ sp̄ualiū appatꝰ vn̄ Sāson vincebat philisteos i mādibula asini.i. tēpātia ⁊ simplicitate.8.memoria dn̄ice passionis qd̄ signatū ē i dauid q ꝯtra Goliā venit i bacculo ⁊ fūda 9.cibꝰ sp̄ualis.p̄s. ¶Panis coꝛ hois confirmat.3.Reg. Ambuluit Helyas i foꝛtitudine cibi illiꝰ ⁊c. vn̄ ⁊ petrus potatꝰ sp̄ū sci gr̄a ꝯfortatus est dicēs. Oꝫ deo obedire magis q̄ȝ hoibꝰ. Jdē vo Apo. ante talem ꝯfortationem dixit. Nescio hominem hunc.

De iusticia politica.

Capl'm. 37

Iusticie politice ꝭm macrobiū est ꝭuare vnicuiqꝫ qd̄ suū ē. Justicie purgatoꝛie ꝭm eūdē est ad vnā cuiusqꝫ ꝓpositi viā vniuscuiusqꝫ vtutis offin̄ cōseruare. Justicie āt purgati animi est ita cū supna mente sociari vt seruet cū ea fedus ꝑpetuū imitādo. Justicie exēplaris ē ꝙ penni lege sēpiterna opis sui ꝯtinuatōe nō flectiˀ. ¶Partes iusticie ꝭ Tulliū sūt sex.s.religio. pietas. gr̄a vīdicatio. obseruātia vitas. Religio ꝭm eundē Tulliū est vtus q̄ supioꝛis cuiusdā nāe quaꝫ dīnaꝫ vocāt curā cerimoniāqꝫ affert. pietas est p quā cōiunctis sanguie beniuolētie offīū ⁊ beniuolēs tribuiˀ cultꝰ. Gr̄a est in q̄ amicitiaꝝ ⁊ officioꝝ alterius memoria.⁊ remunerādi volūtas cōtinetˀ. Uindicatio est p quā vis ⁊ iniuria. ⁊ oē qd̄ obscurū est defendēdo atqꝫ vlciscendo ꝓpulsatˀ. Obseruātia est vtus p quā hoīes aliq̄ dignitate āncedētes cultu quodā ⁊ honoꝛe dignantˀ. Ueritas est vtus p quā imitatˀ ea que sunt. aut fuerūt. aut futura dicuntur. ¶Nota ꝙ iusticia nō taꝫ est virtus specialis q̄ȝ generalis vt habes supra de vtutibus cardinalibꝰ in genere. Justicia vt dicitur in libro sapientie est perpetua multiplici ratione. ꝑma

qꝛ ꝑpetuat aīaȝ stabiliēdo eā in debito lo
co.s.sub dō ⁊ supra corporales creaturas
2. qꝛ manebit in pr̄ia ꝓm essentiā ⁊ vsuȝ
Alie aūt virtutes cardinales ⁊ si maneant
in pr̄ia ꝓm eēntiā.nō tn̄ ꝓm oēȝ visum.
Tēꝑantia.n̄.nō refrenabit mot⁹ illicitos
prudētia n̄ canebit ab insidiis . Fortitudo
nō aggrediet̄ terribilia. Justitia ꝑuertit̄
tripliciter.s.amore persone.vel pecunie.
Jsa. Ue h̄ q iustificatis impiū ꝓ munere
Timore. Euāgeliuȝ. Nolite timere eos
q occidunt corpus. Rācore. Jdē sciēs ꝙ
ꝑ inuidiam tradidissent euȝ. Plura mo
uent ad rectitudinē iustitie primū ē recti/
tudo humani corpis.qꝛ incedēs valde in
recto corꝑe currū habere aiuȝ.scdȝ ē na
turalis iuclinatio.qꝛ vt ait Aug. Justitia
est in corde hois naturaliter.tertiuȝ quia
bruta animalia docent multa q̄ pertinēt
ad iustitiā vt est inocētia.cōcordia. ⁊ hō
4.est scriptura Ecc. Usq; ad mortē cer
ta ꝓ iustitia. Effect⁹ iustitie ē quia beati
ficat. Math.5. Beati q esuriūt ⁊ sitiunt
iustitiā.petrus. Si qd patimini propter
iustitiā b ti.quia exaltat. Ecc. Qui opat̄
iusticiaȝ exaltabat̄.qa appetitū cōcupi/
scentie refrenat. Jsa. Erit iustitia cingu/
lum lūborū eius qꝛ locū deo ꝑparat.p̄s.
Justitia ⁊ iudiciū ꝑparatio sedis tue.qꝛ
a morte eterna liberat.puer. Justicia ve
ro liberabit a morte. Qꝛ coronat. Thi/
mo. Reposita est mihi corona iusticie.
Qꝛ remunerat.p̄s. Retribuet mihi do
minus ꝓm iusticiam meā. Justicia cōsi/
stit in fide Apo. Credidit Abrahā deo ⁊
reputatū est ei ad iusticiā. Jtem in orōne
p̄s. Clamauerūt iusti.⁊ do.ex.e. Jn scā
meditatiōe. Ecc. Beati vir.q ī sapientia
morabit̄.⁊ in iustitia meditabit̄. Jn hu/
miliatiōe. Math. Sic decet nos iplere
oēȝ iustitiā. Glo. Perfecta iustitia ē sub
dere se minori. Jn eruditione.prouer.
Semināti iusticiaȝ merces fidelis.

De donis in cōi. Capl̄. 38.

Licet oēs habit⁹ dati diuinit⁹ pos/
sint dici general'r dona dei. Spā
liter tn̄ ⁊ appropriate septeȝ sunt
donā spūs scī q̄ ꝑ ordinē Jsa. vndecim
enumerat a sūmo icipiēs vsȝ ad vltimū
descēdēdo. Septē igit̄ sūt dona multi/
plici rōe.primo vt ꝑ hec septē expellant̄
vitia septē.s. vt timor expellat supbiam
Pietas inuidiā. Sciētia irā q̄ est quasi q̄
dā isania. Fortitudo accidiā. Cōsiliū aua
ritiā.itellectus gulā. Sapientia luxuriaȝ
2.dñr eē septē dona ꝑꝑ expediēdas vires
naturales. Nā irascibilis indiget expedi
ri tā in prosperis ꝙ; aduersis.in ꝓsperis
qdeȝ timorē.in aduersis aūt ꝑ fortitudinē
Cōcupiscibilis idiget expediri quātū ad
affectū respectu ꝓximi.qd fit ꝑ pietateȝ
⁊ quātū ad effectū respectu dei qd fit ꝑ
gustū sapie. Rōnalis vero indiget expe
diri in veritatis speculatiōe.qd fit ꝑ do/
nū intellectus.⁊ in veri electiōe.qd fit ꝑ
cōsiliū.atq; in electi executiōe.quod fit ꝑ
sciam.ꝑ hāc.n.cōuersamur ī medio na
tiōis praue ⁊ ꝑuerse.3.dñr esse septē do
na ꝑꝑ regimen actiue.⁊ cōtēplatiue vite
Cōtemplatiua si qdeȝ tria dona dȝ hr̄e
.s.timorem ad reuerentiā maiestatis. Jn
tellectū ad intelligentiā veritatis. Sapiē
tiam ad gustū bonitatis. Actiua vero hȝ
pietatem ad agēdū.fortitudinē ad susti/
nendū.sciam ad discretiōeȝ pietatis. cō
siliū ad discretōeȝ fortitudinis. Pluri/
ma ergo dona sūt ad itellectū spectantia
qꝛ lux cognitōis multū valet ad recte vi
uēdū. Propter eādē cām fit donoꝝ ob/
uiatio. vbi quasi sꝑ adiungit̄ vnuȝ direc/
tiuū cū alio.qd spectat ad actiōem vel
passionem. Uñ Grego. super Ezechi.
dicit ꝙ sum⁹ ꝑ sapiaȝ maturi.ꝑ intelle/
ctū ꝓuidi.ꝑ cōsiliū cauti.ꝑ fortitudinem
aiosi.ꝑ scientiā discreti.ꝑ pietatē miseri/
cordes ꝑ timorē humiles.

Capl'm. 39.

De timore in cōi.

Timor ē vt ait Aug. fuga mali. Spe
cies timoris sūt sex.prim⁹ ē natu
ralis quo qlibȝ nāl'r timet nocumētum
nature. Jste nō est meritorius neq; de/
meritorius.qꝛ nō subiacet libero arbi/
trio.⁊ dr̄ naturalis nō a natura institu/

tã. ſʒ deſtituta. qꝛ iſte timoꝛ ē ꝑ peccato
primoꝝ parẽtũ īflictus. hoc timore xp̃s
naturaliter moꝛi timuit. Secũdus eſt ti/
moꝛ humanus quo qs nimis timet pel/
li ſue. Iſte timoꝛ naſcit̃ ex nimio amore
p̃ntis vite. ⁊ ē qñqȝ moꝛtalis actus eiuſ
.i. cũ prius qs peccaret moꝛtalit̃ q̃ȝ amit
teret vitã ſuã. qñqȝ eſt venialis. vt cum
quis faceret p̃us pctm̃ veniale. q̃ȝ ꝑmit/
teret ſe occidi. Tertius eſt timoꝛ mũda/
nus quo qs nimis ſuis reb⁹ inhereret Hic
naſcit̃ ex nimio amoꝛe rerũ tꝑaliũ. ⁊ eſt
qñqȝ moꝛtalis qñqȝ venialis penitus eo
dē mõ quo dictũ ē de humano. Quart⁹
eſt timoꝛ ſuilis quo qs timet peccare pri
cipaliter ꝑꝑ penã. Quintus eſt timoꝛ ini
tialis quo timet qs penã ⁊ dei offenſam
Unde q̃ſi duos hȝ oculos. vnũ ad penã
aliũ ad deũ. ⁊ hic ē principalioꝛ. Sextus
eſt timoꝛ filialis quo qs timet offẽſaȝ dei
vel ſeꝑationē a deo. Numerus p̃dctoꝝ
timoꝝ ſic accipit̃. Aliqs timoꝛ eſt a ſpiri/
tu ſcõ ⁊ cũ ſpũ ſcõ. ſicut timoꝛ initialis ⁊
filialis aliqs a ſpũ ſcõ. ē ⁊ nõ cũ ſpũ ſcõ ē
ſicut timoꝛ ſuilis. Aliqs ē cũ ſpũ ſcõ. ⁊ ñ
a ſpũ ſcõ. ſicut timoꝛ naturalis. Aliquis
nec a ſpũ ſancto. nec cũ ſpũ ſcõ. ſic timoꝛ
humanus ⁊ mũdanus. quos nec ſpirit⁹
ſci gr̃a ſecũ cõpatit̃. nec ꝑ ſpm̃ ſcm̃ dan/
tur. Eſt adhuc alius timoꝛ reuerẽtie q ſo
lus īter timoꝛes erit ī p̃ria. ſicut dicit p̃s.
Timoꝛ dñi ſcũs ꝑmanet ī ſeculũ ſeculi.
Reuerẽtia vero eſt reſilitio a cõſiderata
magnitudine dei in ꝓpriã ꝑuitateȝ. Ti/
moꝛ dñi multa bona facit. Primo qa ex
pellit pctm̃. prouer. Timoꝛ dñi expellit
pctm̃ Sapientiã gignit. Ecc. p̃mo. Qui
timet nihil negligit. Mẽtē ſtabilit. ꝓuer.
Niſi ī timoꝛe dñi tenueris te inſtant̃ cito
ſubuertet̃ dom⁹ tua. Sp̃ualit̃ ditat p̃s.
Nõ eſt īopia timẽtib⁹ eũ. Bona oꝑa cu
mulat. Ecc. Qui timet deũ faciet bona.
Coꝛ delectat. Ecc. Timoꝛ dñi delectat
coꝛ. Uitaȝ ꝓlogat. Ecc. Timoꝛ dñi ap/
ponit vitã. Deuotionē irrigat. Ecc. Ti/
moꝛ dñi fons vite. Eternaliter remune/
rat. Ecc. Timẽti deũ bñ erit in extremiſ

De timoꝛe ſuili. Capi 40

Timoꝛ ſuilis donũ ſp̃us ſci ē. nõ
tñ ē cũ ſpũ ſcõ. ſicut auroꝛa cũ ſo
le eſt. Timoꝛ ſuilis ſpũi ſcõ locũ
p̃parat. vt eũ ſicut ſeta filũ introducat.
Seta filũ introducẽdo ip̃m p̃cedit. nõ tñ
cũ ipſo ꝑmanet. ſicut ait Aug. Timoꝛ ſ/
uilis ē bonũ quo nemo bñ vtit̃. qꝛ lȝ ha/
bitus timoꝛis ſuilis bonus ſit ī ſe ſm ꝙ
donũ ſp̃us ſci eſt. tñ ei⁹ act⁹ qñqȝ pctm̃
ē Timoꝛ itaqȝ ſuilis duo facit. Primũ
ē ꝙ p̃parat viã charitati. Scðȝ eſt ꝙ tra
hit a pctõ metu pene tm̃. Rõe primi bo
n⁹ eſt. ſȝ rõe ſecũdi diſtiguit̃. Uñ notan
dũ ē ꝙ vſus timoꝛis ſuiliſ duplex ē. ſ. cũ
qs vtit̃ eſſẽtia habitus tm̃. vel cũ qs vti/
tur ſuilitate. Primo mõ vſus eius bo/
n⁹ eſt. Nã ille ē abhoꝛreri penas eternaſ
qð bonũ ē. cũ ſit ẽt ī timoꝛe initiali. Se/
cũdo mõ vſus ei⁹ malus eſt qꝛ vſus ei⁹
eſt vitare malũ ex coactiõe ꝑ penã. cuiuſ
tñ affect⁹ habet̃ in volũtate ⁊ ſeqneret̃
effect⁹ ſi ſparet̃ īpunitas. vt ait Aug. Et
intelligit̃ dictũ eius q ait ꝙ timoꝛ ſuilis
bonus eſt. nõ tñ q timet ſeruiliter bene
agit. qꝛ agere bonũ ē ex volũtate ſci. ſed
agere bñ. i. meritoꝛie ē ex volũtate agen/
tis q agit ex virtute charitatis ⁊ gratie.
De timoꝛe initiali.

Caplm. 41.

Timor initialis ideo ſic dcm̃ ē. qꝛ
eſt icipiẽtiũ p̃mo penitere. Unde
iſa. Dñe a timoꝛe tuo cõcepimus
⁊ ꝑpim⁹ ſpũm ſalutis Qui adhuc ſunt
in anguſtia ꝑ peccato qð cõmiſerũt. ſed
anguſtia hec foꝛas mittit̃ quãdo cõſciẽ/
tia ſerenatur ad plenum. qꝛ ꝑfecta chari/
tas foras mittit timoꝛem initialeȝ inquã
tum habet oculum ad penã. Timoꝛ eniȝ
initialis hȝ duos oculos. vnũ ad gloꝛiã q
eſt ei eẽntialis. alterũ ad penã q ē ei acci/
dẽtalis. ſȝ timoꝛi ſuili eẽntialis Preterea
timoꝛ initialis abſtinet a pctõ veniali ꝓ
pter penã purgatoꝛii ī quo caſu põt cõ/
uenire cũ ꝑfecto q ẽt timet penã purga/
toꝛii inq̃ȝtũ eſt dilatiua gloꝛie. ſiue ſeꝑati/
ua ad tp̃s. Duplex eſt amoꝛ. ſ. filial' quo

deũ diligim⁹ ꝑpter se tm̃ ⁊ mercenari⁹ quo nõ diligim⁹ principaliter. ꝫ scđario habito respectu ad mercedē. Huic duplici amori rñdet duplex timor.s. initialis ⁊ filialis. Nã filialis timor rñdet amori filiali. initialis vero respondet amori mercenario.

De timore filiali.

Caplm. 42.

Timor filialis ꝓprie timet offēdere deũ qui ⁊ si ꝑꝑ pctm̃ nõ separet̃ a deo. tñ a pctõ abstineret nec ipꝫ offēderet ⁊ in hoc timor sepatiõis filial' differt ab initiali q ꝓprie est timor sepatiõis. qui ꝓpter cõsciētiã peccati timet separi a deo Timor vero filialis tãtũ modo timet offēdere deũ. Alia ē dr̃ia q: timor initialis est ĩpfectorꝫ. ꝫ filialis ꝑfectorꝫ. 3. ē dr̃ia q: cũ i tiore pene sint duo.s. punctio ⁊ cautela. ipsa pũctio ꝑtinet ad timorē initialeꝫ talis. n. pũctio ē ex cõscia peccati de quo nescit an sit dimissũ. Cautela vero ꝑtinet ad timorē filialē. sicut. n. ꝑfect⁹ cauet peccatũ quo ad deũ offēdit ita ꝑ ꝯñs cauet penã. ꝫ tñ ꝑ accñs. Timor etiaꝫ filialis dicit̃ sanctus ⁊ castus.

De dono pietatis. Cap. 43.

Donũ pietatis ĩ tribus cõsistit.s. in cultu dei in veneratiõe sacre scripture ⁊ in ꝓximi honore Cultus dei cõsistit i ꝓfessiõe diue maiestatis. ⁊ hoc ē theosobia. Ueneratio sacre scripture cõsistit in hoc vt ei firmiter credat̃. vt sollicite custodiat̃ ⁊ fideliter dispēsetur. Honor ꝓximi ꝯsistit in reuerētia supiorꝫ ĩ ꝯformitate eq̃liũ. ⁊ i subuētiõe iferiorꝫ.

De dono scie.

Caplm. 44.

Sciētie donũ similē actũ hꝫ cũ prudētia. q: ē virt⁹ politica. ꝫ differt ĩ rõe agēdi. Prudētia. n. ꝓcedit ex principiis iuris nãlis. Scie võ donũ ex principiis fidei. Proprius actus scie doni ē docere recte ꝯuersari i medio natiõis ꝑue ⁊ ꝑuerse. Ad' qđ regrũt̃ tria Primũ ē ꝙ hēat rões qb⁹ se defēdat ab ĩpugnãtib⁹ fidē suã. Scđꝫ ē ꝙ a malo abstineat Tertiũ ꝙ bñ ⁊ prudēt̃ tpalia ãministret Preterea scie doni ē dirigē opa ad normã rõis ⁊ ad cõfirmitatē dei. Itē ꝑ scie donũ scit̃ ne sub spē boni malum lateat. Itē donũ scie regit pietatē ꝑꝑ qđ ēt hec duo cõbinant̃. Itē ꝑ donuꝫ scie scit hõ qd sit. ⁊ a quo sit. ⁊ ad qd sit. Scie donũ ē scia faciēdorꝫ ⁊ iõ rõe scie ꝯsistit i cognitõe ꝫ ꝙ̃ ñ ē vt⁹ ꝫ rõe faciēdorꝫ ꝯsistit in opatiõe. ⁊ ꝭm hoc est virtus.

De dono ꝯsilii. Caplm. 45.

Consiliũ sumit̃ trib⁹ modis. qñqꝫ dr̃ cõsiliũ deliberatio de reb⁹ valētib⁹ ad finē ad quē tēdim⁹. ⁊ tale cõsilium ꝑtinet ad prudētiam. vel idem est ꝙ prudentia. quandoqꝫ dicitur consiliũ ꝑsuasio rerꝫ excellētiũ ad q̃s nõ tenemur ꝭm qđ dr̃ hoc eē cõsiliũ. Si vis ꝑfectus eē. vade ⁊ vende ⁊c. qñqꝫ dicitur consilium prudētia exercitatiua cõtemplatiuorũ ⁊ actiuorũ donorum. ⁊ deliberatio de operibus arduis. siue teneamur ad ea. siue nõ. ⁊ ꝭm hoc similit̃ cõsiliũ donũ. Nota ꝙ sicut ad scientie donuꝫ ꝑtinet reprobare malum ⁊ eligere bonũ. ita ꝑtinet ad cõsiliũ cauere pericula que sunt in hoc exilio. Iteꝫ sicut scientie donũ hꝫ regere pietatē ita donũ cõsilii habet regē fortitudinē In h aũt differũt cõsiliũ ⁊ scia. q: scia ē circa bonuꝫ ⁊ malũ. ꝫ cõsiliũ est circa difficile ⁊ arduũ

De dono sapiē ⁊ intellectus.

Caplm. 46.

Sapiētia ⁊ intellectus differũt. q: sapia ē cognitio dei absolute intellect⁹ võ collatiue.s. in ꝯpatiõe ad creaturas. Itē alia dr̃ia. q: intellectu cognoscit̃ deus ꝑ illuminatiõeꝫ de auditis in scriptura. sapientia autem cognoscit̃ experimēto Item per itellicetum deum cognoscimus. per sapientiam dulcedinē eius gustamus. Unde sapientia dicitur quasi sapore virtutum condita scientia. Item sicut dicit Gre. per intellectuꝫ sumus ꝓuidi per sapientiaꝫ maturi.

De beatitudinibus in genere.

Cap. 47.

b Eatitudies sut septē ꝑm distinctio
nes graduum q̄uis sint octo ꝑm
essentiā q̄s saluator enumerat in
sermone de mōte.s.pauptas spūs.miti
tas luctus esuries iusticie misericordia.
mūditia cordis.pax quaꝝ beatitudinuꝫ
numerus accipitur ꝑm integritatē perfe
ctionis.Requirunt ad integritatē pfectio
nis tria.s.recessus a malo. ꝓcessus i bo
no.⁊ pfectus status in optimo.Sane āt
omne malum ꝓcedit ex tumore supbie.
aut ex rācore malitie.aut ex langore cōcu
piscētie.Contra hec tria sunt tres beati
tudines.s.pauptas spūs cōtra malū tu
moris.mittas cōtra malū rācoris. luct⁹
cōtra malū libidinis.Item pfectus attē
dit ꝑm mutationē que est ꝑm duas vias
dñi.s.misericordiā.⁊ veritatē. de qbus
in ps.Uniuerse vie dñi ⁊ vitas.Itē ꝑm
has duas vias sumūt due beatitudines
.s.esuries iusticie.⁊ affectus misericordie
preterea status in optimo atēditur duo
bus modis .s.in limpida cognitōe ⁊ trā
quilla affectione.⁊ ꝑꝫ hoc sumūtur due
vltime beatitudines.s. mundicia cordis
ad deū vidēdum ⁊ pax mētis ad pfecte
fruendū.p has septē beatitudines exclu
dunt septē capitalia vitia.pauptas spūs
excludit supbiā. Māsuetudo irā.Luct⁹
inuidiā.qm̄ qui luget ꝓ peccatis alioꝝ
nō inuidet illis.Esuries iusticie accidiaꝫ
Misericordia auaritiā. Mūditia cordis
gulā.q: cordis mūditia nō fuit vētri ad
modū bruti aīalis.Pax ex cludit luxuri
am. q: gustato spū desipit oīs caro.Et
sicut in enumeratōe donoꝝ est ordo arti
ficialis quo primo ponūtur digniora. ita
in beatitudinibus est ordo naturalis vbi
digniores ponūtur vltimo.

De prima beatitudine. Cap. 48

p Auptas spūs ponit hic ꝓ absti
nētia ab amore mūdi.i. ab amo
re carnaliū voluptatū ⁊ delitiaꝝ
ac ꝓprie excellētie.Hec tria cōplectitur
amor mūdi.Unde dr̄ sup Lucā. Pau
peres sūt qui nō querūt illecebrosa. Su
per Mat. Ore.Pauperes spū sūt hu
miles ⁊ timentes deum.Alia glosa dicit
ꝙ pauperes sūt qui nihil habent ⁊ om
nia possident.

De secunda beatitudine.
Caplm. 49

m Itis est sicut dicit Arist.q nec pa
tit.nec deducit. Est aūt mititas
eadem cū mansuetudine.habet enim in
glo.super Math.quā māsuetus est qui
nullam amaritudinē sentit ex quo pꝫ ꝙ
māsuetudo est idem qd̄ patientia aliquo
modo differūt tñ māsuetudo. ⁊ patiētia
qm̄ patiētia est in sustinētia molestiarum
corporalium. mansuetudo in sustinentia
contumeliarum.

De tertia. Cap. 50

l Uctus est lugere ꝓ peccato ⁊ ip
sum odire ita ꝙ insurgamus ad
destructionem ipsius.Lugere āt
de malo.vt fugiamus ipsuꝫ. inquātum
auertit ab amico.sic lugere est solius cha
ritatis.Lugere aūt de quolibet malo spe
ciali est cuiuslibet virtutis.Quelibet eniꝫ
virtus luget de suo contrario.

De quarta. Cap. 51

e Suries iusticie est vehemēs desi
deriū iusticie siue sūmi boni. Esu
ries aliarū virtutum cardinaliuꝫ
q: ꝑ iniustitiā imediate ꝯiūgimur deo ꝙ
nō fit ꝑ alias virtutes cardinales . Iusti
tia enim ꝓut hic sumit ꝯprehendit fideꝫ
speꝫ.caritatē.q̄ imediate ꝯiūgūt nos dō

De quinta. Cap. 53

m Isericordia est ꝑ quam ꝓ terre
nis celestia meremur Opera mie
sūt.14.s.septem corpalia.⁊ septē
spūlia.Corporalia sūt hec.Uisitatio infir
moꝝ.potatio sitientiū.redēptio captiuo
ruꝫ.vestio nudoꝝ.collectio pegrinoꝝ. se
pultura mortuoꝝ.Prima sex ð istis ha
bemus in euāgelio.septimam de thob.
Opera spūalia sūt hec.delinquēti igno
scere.peccātem corripere.ignorātem do
cere.titubanti consulere.mestuꝫ cōsolaꝛ
pro salute proximi exorare.iniurias susti
nere.Et hoc vltimum propterea dicitur
opus mie.q: respōsio mollis ⁊ humilis

frangit iram. ⁊ hoc piuм est. s. furorem irati mitigare.

De sexta. Cap. 53

Undítia cordis ē q̄ clarificat cor ⁊ mūdat ad vidēdū deū. ⁊ ardētissime diligēdū. Accipit āt munditia cordis hic nō p̄ virtute sed pro statu quodā qui est purgati animi.

De septima. Cap. 54

Ax est status v̄tutis in quo est delectatio in deo sine cōtraditōe carnis mūdi ⁊ diaboli. vl' si aliqua ē in efficax est. Unū pz q̄ pax status animi purgatissimi. Pacificis āt magis attribuit esse filios dei q̄3 aliis. q2 lz misericordia maxime assimilet hoīe3 deo q̄tu3 ad opera exteriora. tn̄ q̄tu3 ad interiora magis assimilat pax.

De octaua. Cap. 55

Ctaua beatitudo est de q̄ dr̄ beati q̄ p̄secutionē patiūtur pp iustitiā. q2 ipsorum est regnū celorum. Hec v̄tus. s. sustinētia p̄secutionū pp iustitia3 ānexa est paci. Cū. n. pacific⁹ sit absq3 cōtradictione carnis mūdi ⁊ diaboli. pz q̄ idē paratus est superare tētatōe3 mortis p̄ xp̄o in eodē gradu est cū pace. pp hoc dicimus q̄ octo sūt beatitudines quātū ad eēntiā. sed tm̄ septē q̄tū ad distinctionē graduū. qm̄ sup pacē nō ē v̄tus alia. Dicit. n. Aug. Pax ē finis ⁊ p̄sumatio oīu3 v̄tutum. Octaua beatitudo dr̄ redire ad caput duobus modis. p̄mo q2 idē p̄miū sibi p̄mittit q̄d p̄mittit btitudini .s. regnū celorum. Scd̄o q2 oēs p̄bāt a prima vsq3 ad vltimā vtrū vere sint. Unū Gre. Qualis vnusq̄sq3 apud se lateat. illata cōtumelia p̄bat. Ex his dictis colligit q̄ hītus v̄tutu3 cardinaliū principaliter disponūt ad exercitium actiue hītus vero donorum disponūt ad actus contemplatiue. hītus v̄o beatitudinū disponunt ad p̄fectionem vtriusq3.

De sensibus sp̄ualibus. Cap. 56

Ex sensus sp̄uales p̄cipit aīa sp̄ualia. q2 videt sponsi sui pulchritudinē sub rōe splendoris. Audit amenissimā armoniā sub rōe verbi. Gustat sūmā dulcedinē sub rōne sapīe cōprehēdentis vtrunq3. s. verbu3 ⁊ splendorem. Odorat sūmā fragrātiā sub rōe verbi inspirati. Tāgit sūmā suauitatē sub rōe v̄bi incarnati. ⁊ inter nos corpaliter habitās. reddētis se nobis palpabilē ⁊ osculabilē p ardētissimā caritatē. Ex p̄dictis pz q̄ sensus sp̄uales dn̄r p̄ceptōes mētales circa v̄itate3 p̄tēplandā. que q̄dā p̄tēplatio incipit a sensu. ⁊ p̄uenit ad imaginationē. ⁊ de imaginatiōe ad rōem. ⁊ d̄ rōe ad intellectū. ⁊ de intellectu ad intelligētiam. ⁊ de intelligentia ad sapiētiā. siue noticiā excessiuam que incipit hic in via et consumatur in gloria.

De fructibus sp̄ualibus. Ca 57

Ructus duodeci3 sp̄uales n̄ dn̄r noui hītus. sed status p̄solationu3 qbus p̄solatur sp̄us iustorum ⁊ iste delectatōes p̄sequētur opa p̄fectas. Sūt āt isti fructus. caritas. gaudiu3. pax patiētia. longaminitas bonitas benignitas māsuetudo. fides modestia. continentia. castitas.

De dulia ⁊ latria. Cap. 58

Atria est s̄uitus ⁊ reuerentia deo exhibita. vñ si creature honor d̄o debitus est idolatria. Latria cōprehēdit q̄nq3. s. fidē sapiētiā. reuerentiā. sacrificiū. ⁊ orōnē. prima duo sunt cordis. alia duo sūt opis. vltimū est oris. Dulia debet creature inq̄tum est imago dei. Unū dulia est honor q debet scīs. Unū d̄ beata v̄gine sciēdum est q̄ inq̄tū est p̄sona sancta debet ei dulia. s3 inq̄tu3 mr̄ dei debet ei ipdulia. i. supior dulia. Sana si p̄sona cui debet ei reuerētia q̄ cōsistit in obediētia mādatorum. ⁊ in exhibitione honorum. Si aūt est p̄sona simplex. debet ei reuerentia tm̄ q̄ cōsistit in exhibitione honorum. Ipdulia debetur creatura excellenti sicut est caro xp̄i. beata v̄go crux xp̄i. Unde sciendū est q̄ vere lignu3 crucis xp̄i in quo pependit si nō figurata signo crucifixi debet iperdulia. q2 ē istrm̄ nostre redemptionis. Crucibus āt factis

sequātū sūt lignū. sine res tales nihil de
beť. sȝ crucib⁹ factis i lignū xp̄i crucifixi
edebeť latria. Imaginib⁹ aūt eadē debe
tur adoratio q̄ debeť ⁊ illis quoꝝ sūt ima
gines. nō inq̄ztum res facte adorātur. sȝ
illos quoꝝ sūt imagines adoramus.

De preceptis in genere. Cap. 59

P Receptum est iperiū faciēdi ali
qd. vl' nō faciēdi. Preceptoꝝ alia
sūt affirmatiua. vt honora patrē. alia ne
gatiua. vt nō occideś. Precepta affirma
tiua stricte sumēdo dr̄i p̄cepta. sed ne
gatiua dr̄r ꝓhibitiones. p̄cepta affirma
tiua obligāt sp̄. sed nō ad sp̄. Sed nega
tiua obligāt sp̄. ⁊ ad sp̄. Precepta deca
logi p̄nt dici data ⁊ inata. p̄mo mō tm̄
ptinēt ad populū israeliticū. 2. mō ad oēś
⁊ obligāt. q: qcqd cōtinet decalogus ex
plicite. hoc ptinet lex nāe q̄ scripta est in
corde cuiuslibet iplicite. Istud. n. p̄ceptū
legis nāe. s. qd tibi non vis fieri. aliis ne
feceris. includit hec p̄cepta. nō occides
nō furtū facies. ⁊ hmōi q̄ decalogus po
nit explicite. Quedā p̄cepta tradunť im
paratiue. s. illa q̄ sunt affirmatiua. q̄dam
indicatiue. s. negatiua. ⁊ hoc iō. q: diffici
lius est facere bonū q̄ȝ declinare malum
plures. n. faciendo bonū reqrūtur circū
stātie. In qbusdā p̄ceptis ꝓhibeť actus
⁊ affectus. vt pȝ in his nō mecaberis. n̄
cōcupisces rē p̄ximi tui. q: apetitus ē ni
mis inordinatus ad illa. In qbusdā solū
mō ꝓhibētur actus vt cū dr̄ nō occideś
Hoc dico s̄m formā tradēdi. nō p̄ virtu
tē intelligendi. q: oia p̄cepta negatiua co
ercent manum ⁊ aīm. Multis modis
ligamur. s. lege nature. vt est diligē deuȝ
sup̄ oīa. ⁊ nulli facere quod nobis fieri
nolumus. Preceptis diuinis vt liga
bať Adam preceptis sibi datiś. ⁊ Judei
suis. Uoto. q: s̄m Aug. vouere est volū
tatis. sed reddere ē necessitatis. Unde q
busdam cōsilia ēt precepta sūt sicut reli
giosis q vouerūt talia decretis patrū. vt
est ieiunare aliquas vigilias. ⁊ hmōi. Cō
suetudine s̄m q̄ in Francia p̄mogenit⁹
succedit in regno. Mādatis p̄latoꝝ. Un̄
sup̄ cathedrā Moysi ⁊c. Cōsciā q: s̄m
Aug. Quicqd fit cōtra cōsciam edificat
ad gehēnaȝ. Numerus p̄ceptoꝝ sumit̄
sic. q: q̄dam ordinant nos ad deū. q̄daȝ
ad p̄ximū. Qd deus isinuare voluit qn̄
in duabus tabulis legē dedit. In prima
tabula sūt tria precepta q̄ ptinēt ad deū
Primū ptinet ad p̄rem. q: est de diui
na vnitate. Scd̄m ad dei filiū. q: est d̄ sa
ramēti veritate. Terti ū ad sp̄m scm̄. q:
est de sp̄uali vocatōe. In scd̄a tabula sūt
septeȝ precepta ad p̄rimum spectātia.
Primū est de exhibēdis bonis. vt est il
lud. Honora p̄rem tuū ⁊c. Reliqua sex
sunt de cauēdis malis q̄ inferri p̄nt cor
de. vel op̄e vel ore. Opere ledimus p̄xi
mū tripliciter ꝓpter qd dātur tria prece
pta. Primū est nō occides. Scd̄m nō
mecaberis. Tertiū nō furtū facies. Ore
quoqȝ ledimus p̄rimum. ⁊ cōtra hoc
illud. nō dices cōtra p̄rimum tuū falsū
testimoniū. Corde ledimus p̄ximū du
pliciter. Quādoqȝ respectu rei irrationa
lis. de hoc dr̄. Nō cōcupisces vxorē p̄
ximi tui.

De primo precepto.

Capl'm. 60

PRimū preceptum tres hȝ clausu
las. Prima est nō habebis deoś
alienos corā me. Ubi ꝓhibemur adora
re creaturas sp̄uales. s. angelos. Scd̄a ē
Nō facies tibi sculptile. hoc est imagies
fictas. que naturalis sūt rep̄ntatiue. Ter
tia est neqȝ oēm silitudinem. s. imagineȝ
rei naturalis. ⁊ sequiť q̄ ē in celo de sup̄
vt solis ⁊ lune. ⁊ q̄ i tra deorsū. vt hois
bouis. ⁊ similium. Neqȝ eoꝝ que sūt in
aquis sub terra. i. piscium. nō adorabis
ea. s. actu exteriori. neqȝ colles. i. affectu i
teriori. Ex his pȝ q̄ nō reprehendūtur
xp̄iani q faciūt imagines nō qdē ad ado
randū. sed ad memorādū. Honor aūt q
exhibeť sanctis nō est latrie. sed dulie.
Scd̄m rem allegoricā. Prima clausula
huius p̄cepti ośdit iudeos ⁊ saracenos
esse idolatras qui deos hn̄t alienos. Ju
dei qdem Messiam. Saraceni Mau

gmeth. Cōtra scđam clausulam. s. nō fa
cies tibi sculptile faciūt heretici pessimi q
nō credūt de deo nisi quod imaginatio-
ne sua fantasia cōfingunt. Contra tertiaȝ
faciūt mali christiani. q: superbi colūt si-
militudinē eorum que sunt super terraȝ
scilȝ honores diligūtq; platuras. Auari
colūt similitudinem eorum que sūt in ter
ra. s. pecuniam ⁊ diuitias. Voluptuosus
colit similitudinem eoꝝ que sunt in aqs
idest delitias voluptatis.

De secundo precepto.

Capl'm. 61

S Ecundum est. Nō assumes no-
men dei tui in vanū. Hic ꝓhibe
tur iuramētum quod sit sine causa ⁊ per
iurium. Vterq; enim peccat. s. pro nihi
lo iurans. ⁊ falso iurans assumit nomen
in vanum q: primus sine causa nominat
summam veritatē. scđs aūt noīatam cō
tēnit. Tribus modis quis peccat in piu
rio. vel iurando cōtra cōsciētiam. vel iu-
rando illicitum. vel veniendo cōtra iura
mētum. preterea sciendum est ꝙ iura-
menta que quis ex certa sciētia facit vel
sonant in blasphemiam vt qū quis iurat
per corpus dei ⁊ similia vel sonāt irreue
rentiam. sicut qū iurat ꝑ vulnera xp̄i sūt
pctm̄ mortale vel graue etiam si verum
est ꝙ iurat. Istud preceptum nō solū in
telligit̄ s̄m ꝑdictam rōnem lr̄alem. sed
s̄m intētionem moralem. Assumit̄ enim
nomē dei in vanū multipliciter. s. corde
ore. ⁊ opere. Corde sicut mali qui tm̄ no
mine sine re dr̄ir xp̄iani. q lȝ sacr̄m rece-
perūt baptismi. tm̄ rem sacramēti nō ha
bent idest gr̄am. Ore scilȝ mala iuratōe
voti trāsgressione. ꝑdicatōe facta vana i
tentione ⁊ indeuota or̄one de qua dicit̄
populus hic labiis me honorat ⁊c. Ope
s̄m ꝙ hypocrite nomē dei assumūt in si
mulatōe opis exterioris non in puritate
cordis. Vn̄ summūt in vanum. q: rece-
perūt mercedem suam.

De tertio ꝑcepto. Cap. 62

T Ertiū est. Memēto vt dieȝ sab
bati sanctifices. nō facies oē opus
in eo. In hoc precepto quoddā est mor-
tale. vt vacatio que ad deū est orādo co-
lendo. meditando. quoddam cerimonia
le vt assignatio diei septimi qui signat tē
pore cessationē peccati. Allegorice quietem
corporis xp̄i in sepulchro. Anagorice requi
em eternam in celo. Istud ergo ꝑceptuȝ
pōt tripliciter accipi. primo gn̄aliter vt
cessemus a vitiis. 2. spālīter vt cessemus
ab operibus corporalibus que īpediūt va
cationem ad deū. 3. spālissime. vt est i vi
ris cōtemplatiuis qui ab oibus mūda-
nis se seperant vt totaliter deo vacent. ꝑ
ma vacatio est necessaria. 2. debita. 3. per
fecta. Secūdum ergo ꝙ sabbatum dici
tur requies siue vacatio ad deuȝ. sic dies
dominica potest dici dies sabbati. ⁊ que
libet dies statuta ad venerationem diui-
nam in quibus cessandum est ab opere
seruili. i. a peccato ⁊ ab opere impediēte
vacationem ad deum. Opera enīȝ serui
lia determinantur ab ecclesia. vt opera
mechanica. que sunt agricultura. merca
tum. placita exercita.

De quarto precepto.

Capl'm. 63

Q Uartum est. Honora patrem tu
um ⁊ matrem tuam. Huic prece
pto additur promissio. s. vt sis lō
geuus super terram. quia iustum est vt
conseruatio vite aliene mereatur conser
uationem vite ꝓprie. pater dicit̄ in hoc
mandato. qui est principium per genera
tionem quo ad esse nature vt pater car-
nalis. vel qui est principium ꝑ ministeriuȝ
regenerationis. quo ad esse gr̄e. vt pater
spiritualis. Sumitur alio modo pater n̄
secundum rationem propriam. sed secū
dum rationē persone qui dicitur pater
etate vel pro rege qui dicitur pater de-
fensione. Honor hic intelligitur dupl ici-
ter. scilicet exhibitio corporalis in susten-
tatione. ⁊ spiritualis in reuerentia ⁊ obe
dientia. Sed in obediētia diuersificat̄ s̄m
diuersitatē patrum. q: patri spūali debe
mus obedire in spiritualibus. s. prelato.
seculari. s. regi in tēporalibus reipublice. 65

patri carnali in dispositōe rei familiaris.
De quinto p̄cepto.
Capl'in. 64.

q Uintū ē. Nō occides. Hic expli cite p̄hibet' homicidiū. s; implicite oīs mot⁹ ire cōtra p̄ximū. siue ille sit tm̄ cordis. vt ira. siue oris. vt cōtumelia. siue opis vt p̄cussio citra mortē vel depilatio. p̄hibet' hic oīs occisio iniusta que fit tripliciter. s. ex cā. vt in illo q occidit' sine culpa. vel ex ordine. vt cū ille q nō ē minister legis occidit. vel ex aīo vt qn̄ minister legis occidit nō amore iustitie s; libidine vindicte. Distinguit' hōicidii gen⁹ dupliciť. s. vez qd dr corp̄ale ⁊ iterp̄tatū qd dr sp̄ūale hōicidiū sp̄ūale fit duob⁹ modis. Uno mō omittēdo vt cū qs videt aliū in extrema necessitate. ⁊ nō subuenit ei. interp̄tatiue dr eū occidisse. Alio mō fit cōmittēdo. ⁊ hoc qn̄q; corde. s. odiēdo. i. Jo. 20. Qui odit fratrē suū homicida est. qn̄q; ore. s. detrahēdo q: ille cui detrahit' occidit' i p̄scia illius q audit detractorē in q̄ prius viuebat p bonā famā. qn̄q; ope. s. malo exēplo alicui occasionē ruine p̄stādo. ⁊ tūc iterp̄tatiue dicitur illū occidisse.

De sexto. Cap. 65.

s Extū ē. Nō mechaberis. In hoc p̄cepto vt dicit Aug. p̄hibetur oīs illicit⁹ cōcubit⁹ ⁊ oīs illegitim⁹ vsus eoz mēbroz. De hac mā q̄ref supra libro tertio i capitulo de luxuria. ⁊ capitulo sequēti.

De septimo p̄cepto. Cap. 66

s Eptimū ē. Nō furtū facies. Hic fm Aug. p̄hibet' oīs cōtractatio rei aliene ex cupiditate. Contractatio rei aliene pōt fieri licite trib⁹ modis. Pr̄io qn̄ fit nō ex cupiditate. s; ex obediētia. sicut fecerūt filii Jsrahel auferendo vasa egyptioz. Scd̄o qn̄ fit ex cautela. vt si aliqs furet' gladiū furiosi. ne sibi vl' aliis noceat. Tertio qn̄ fit ex necessitate. vt cum aliqs esuriēs ad mortē furat' panē. qa in necessitate sūt oia cōmunia.

De octauo p̄cepto. Cap. 67.

o Ctauū est. Nō loq̄ris cōtra p̄ximū tuū falsū testimoniū. Hic p̄hibet' oē gen⁹ mēdacii. sicut dicit Aug. qd determinat' p tres dr̄ias. Est. n. mēdaciū p̄niciosū qd nocet. officiosum qd p̄dest. iocosū qd delectat. Includit' in hoc p̄cepto taciturnitas veritatis tpe necessitatis. tn̄ cā ⁊ opportunitas facit ipsā taciturnitatē veritatis esse licitā.

De nono ⁊ decimo.
Capl'z. 68.

n Onū ⁊ decimū p̄ceptū ē. Nō p̄cupisces rez p̄ximi tui nec desiderabis vxorē ei⁹. nō seruū. nō ancillā nō bouē. nec asinū. nec oia q̄ illi⁹ st̄ Duo p̄hibet' hic. s. cōcupiscētia carnis i vxore p̄ximi. ⁊ cōcupiscētia oculoz in re aliena. Nā ad hec duo maxime inclinat' nā corrupta. Ad vnū pp cōseruatiōez sui in esse indiuidui. Ad alteꝝ pp cōseruatiōez sui in esse sp̄ēi. Hic nō p̄hibet' appetitus q est ex corruptiōe fomitis vl' ad delectatiōnē sensualitatis. q: ipolē est q ille cōcupiscētie nō sint i nobis. s; p̄hibet' habitus q est ex cōsensu rōnis. q̄uis istud p̄ceptū ad duo tm̄ determinet'. tn̄ videt' ibi vniuersaliter omnis cōcupiscētia male voluntatis.

De cōsiliis in gn̄e. Cap. 69.

c Onsiliū p̄nt diuidit' cōtra preceptū ē p̄suasio melioris bōi ad qd nō tenemur. Cōsilia in m̄ltis differūt a p̄ceptis. Primo q: ad p̄cepta tenemur ad cōsilia v̄o nō. q: p̄cepta seruare ē necessitatis. cōsilia v̄o volūtatis. Jtē lex vet⁹ dat p̄cepta. euāgelia v̄o cōsilia superaddūt. Jtē cōsiliū p̄tinet ad perfectos p̄ceptū ad p̄ficiēdos. s; p̄missio ad imp̄fectos. p̄hibitio v̄o ad p̄uersos. Jtez p̄cepta sepant nos ab illicitis. cōsilia v̄o a cōcessi. Jtem p precepta declinamus peccatū. s; p cōsilia occasiōes pc̄ti. Jtē p p̄cepta maxime negatiua penā fugim⁹. s; p cōsilia merita cumulamus. Jtē cōsilia seruata afferūt p̄miū. nō seruata nō adducunt. suppliciū. Jtē ad precepta cōstringimur ex debito. sed ad cōsilia nō nisi ex

volũtate. Item cõsiliũ p votum fit p̃ce-
ptũ. sicut ait Aug. Uouere est volũtatis
sed reddere est necessitatis. Itẽ melius ẽ
esse deuotũ in minoribus q̃z in maiorib9
indeuotum inueniri. Uñ melius est nu-
da precepta seruare cũ deuotiõe q̃z se ad
cõsilia obligare ⁊ in his negligẽtẽ esse.
Nota q in lege mosayca fuerũt iudicia
cerimonialia ⁊ moralia. Lex aũt euãgeli
ca iudicia tẽperat ptem auferendo figu-
ras euacuat rerum v̄itatem exhibẽdo p̃
cepta cõsumat adiiciẽdo. adiicit aũt tria.
scilz instructionẽ documẽtoꝝ. promissio-
nẽ p̃mioꝝ. ⁊ pfectionẽ cõsilioꝝ. Et iõ dr̃
lex mosayca ab euãgelica differre. q: illa
figurarũ est. hec v̄itatis. illa pene hec grẽ
illa lr̃alis. hec spũalis illa occidens. hec vi
uificãs. illa timoris. hec amoris illa s̃uitu
tis. hec libr̃tatis. illa oneris. hec honoris.
De consiliis euangelicis.

Caplm. 70

C Onsilia que xp̃s adiecit p̃ceptis sũt
ista. Primũ est pauptas que cõ
sistit in abdicatione ppzietatis. vñ Luc.
Lucas. 14. Qui nõ renũciauerit oibus que pos
Matthe. sidet nõ põt meus esse discipulu. math.
19. Ois q reliquerit domũ vl' frẽs ⁊c. p
pter nomen meũ centuplum accipiet. et
vitã eternam possidebit. De hoc Hier.
Monachus hñs oboluz nõ valet obolũ
2. est obediente. vñ illud sup cathedram
mo. se. scri. ⁊ pha. q̃ di. fa. ⁊c̃. Math. vl
Matthe. timo Si qs vult post me venire ab. se-
met. ⁊ tol. ⁊c. Sciendũ aũt q duplex ẽ
obediẽtia. s. pfecta q̃ se extendit ad oia q̃
nõ sũt ɔtra deũ l' ɔ regulã q̃z q̃s pfessus
est. ⁊ que dispensationi p̃lati nõ subdit.
De hac obediẽtia Ber. Perfecta obe-
diẽtia legẽ nescit terminus nõ artat non
cõtinet pfessiõis angustia. Ad hanc nul
lus tenet debito necessitatis. sed solũ pfe
ctionis. sicut tenemur semp imitari chari
smata meliora. Alia est obedientia perfe
cta. tñ sufficiens ad salutem qua qs obe
dit tñ in his que seruare pmisit. vel in
illis q̃ in his implicite continentur. sicut
sunt illa sine quibus religionis pfectio nõ
seruat. vt recipere officia. ⁊ hmõi. ⁊ ta-
lis obediẽtia necessitatis est. Cuz ergo di
cit beatus benedictus in regula q si p̃la
tus p̃cipiat aliquid impossibile tentandũ
est facere. loqtur de obedientia pfecta q̃z
obseruat subditus iõ his ad que nõ obli
gatur ad prelati p̃ceptuz. cõsilii est ⁊ ma
gne pfectiõis. ⁊ nõ necessitatis. sed si ser
uat ad simpl cẽ ãmonitionẽ tale qd ẽ ma
ioris pfectionis. Tertiuz ẽ castitas de q̃ de Castitate
dicit. Sunt eunuchi qui se castrauerunt
propter regnum celoꝝ. Ad illud perti-
net illud. Math. Audistis q: dictum est
antiquis. Non mechaberis. Ego autez
dico vobis qui viderit mulierez ad con
cupi. eam ⁊c̃. Hic ostendit q nõ solum
cõsensus est dãnabilis ad opus mechati
onis. sed etiam consensus ad delectãdũ
Nota q cõcupiscere ex subito motu ve
niale est. sed concupiscere ex deliberatio
ne perficiẽdi mortale est. predicta tria cõ
silia sũt spũalia ⁊ substãtialia oĩs pfecte
religionis. q: suos obseruatores elõgant
a malo. nõ solũ quãtũ ad culpã. sed etiã
quãtum ad causam. oẽ nãqz maluz orit
ex triplici radice. s. ex cõcupiscentia car-
nis. ex cõcupiscentia oculorum ⁊ ex sup
bia vite. Predicta tria cõsilia pfecte nos
elongant ab radice triplici. Quartuz cõ
silium est charitatis. Math. diligite ini- de charitate
micos ve. istud quantũ ad dilectionẽ affe
ctus est preceptũ. sed quãtum ad dilecti
onem effectus est cõsiliuz q: inimico vel
le gratiã ⁊ gloriaz est necessitatis. sed oñ
deret ei signa beniuolentie est pfectiõis
⁊ cõsilii vñ ad hoc oẽs nõ tenent. Sane
negare homini signa familiaritatis quã
do veniã petit vel necessitas exposcit. vi
dicta est. vel qñ se ille qui hostis erat ad
familiaritatẽ ingerit si habeat presũptio
q nõ simulate vl' irrisorie faciat. tũc dili
gendus ⁊ inter amicos cõputãdus. Sz
q aliquis vltro se ad familiaritatẽ inimi-
co ingerat. hoc pfectionis est. Uñ q ali-
qs iniuriam passus reconciliationẽ que-
rat ⁊ amicitiam non est debitum necessi
tatis sine quo nõ est salus. sed est pfectio 66

nis ⁊ ꝯsilii quo magnū expectat̃ p̄miuȝ
Quintū est mãsuetudinis. Math. si qs
te ꝑcusserit in vnã maxillã. p̄be ei aliam
hoc sic intelligitur. paratus sis aliã susti-
nere patiēter ⁊ istud cõsilium est pacien
tie respectu lesionis corporis. Sȝ ad idē
ꝑtinet illud qd est pacientie respectu ab-
lationis rerꝫ. sicut est illud. Qui vult tecū
cõtendere in iudicio. ⁊ tunicã tollere. re-
linque ei ⁊ palliū. Nota ꝙ contingit sua
repetere corã iudice fideli dupliciter. aut
cum cõtētione ⁊ fraude. aut cū charitate
¶Primū nulli lȝ. Scdm vo lȝ infirmis
⁊ impfectis. pfectis aūt nõ. Vñ nõ repe
tere cõsilium est infirmis. pfectis vero p̄
ceptū. Illis aūt q renūciauerūt ꝓprieta
ti nõ licet repetere sua. vt sua. sed vt con
gregationis. ⁊ nec ꝓpter se. sed pp cõe
bonū. Sextū est misericordie ⁊ suprroga
tionis. vt illud omni petēti te tribue ⁊ il
lud. Si vis pfectus eē. vade ⁊ vēde oia
⁊c. Nota ꝙ dare supfluū est necessitatis
in necessitate extrema. sȝ dare qbus ege-
mus cõsilii. Aug. melius est minus eger̃
q̄ȝ plus habere. Qđ aūt dicit dñs. Oia
quecunqȝ vultis vt faciãt vobis hoies.
vos eadē facite illis. sic intelligēdū. Que
cūqȝ vultis rõabiliter ⁊ dictãte charita-
te. vt faciant vobis ⁊c. Vñ si peteremus
rem aliquã ⁊ nõ videremus illud eē rõ
nabile. nõ vellemus iã rõnabiliter dari
nobis. Septimū cõsiliū est đ simplicita-
te verborꝫ. vt ibi. sit sermo vr̃ ē est. nõ nõ
Cuiꝰ sensus est si affirmatio vel negatio
est in ore sit ⁊ in corde. Et ad hoc cõsiliū
reducit̃ illud. Audistis q2 dictū ē antiqs
nõ piurabis. Ego aūt dico vobis nõ iu
rare oino. Nota ꝙ iurare q̄ȝtum ad in-
firmitatē ptinet pmissionis est. Nõ iura
re aūt q̄ȝtum ad pfectionem ptinet cõsilii
est. ¶Prohibȝ dñs iurare p creaturas. s.
ꝑ celū. vl' terrã. vl' capillū. pp idolatriaȝ
ne. s. credamus aliqd numinis esse i illis
fiunt tñ iuramēta p euãgelium ⁊ cruces
. i. p eū cui sūt dedicata. Octauū est đ vi
tãda occasione pcti. Vñ dr̃. Si oculus tu
us scãdalizat te erue eum ⁊ ꝓice abs te
fȝ Aug. nullū mēbrorꝫ erui ꝑcipit̃ ad lit
terã. sȝ occasio a peccãdi. ¶Põt. n. occasio
eē ex aspectu. ⁊ tūc oculꝰ scãdalizat. Vñ
põt esse occasio ex ꝯtactu ⁊ tunc manus
scãdalizat. ¶Põt insup esse occasio ex alio
⁊ a cõsiliario. q̄ dr̃ oculus. vel ab adiuto
re q dr̃ manus. ⁊ est dextera q̄ est adiu-
tor in spūalibus. sinistra in tpalibus. hu-
iusmodi. n. si scãdalizant abiciēdi sunt. q2
occasiones peccãdi sūt abiiciēde. Nonū
cõsiliū ē de rectitudine intentõis ac finis
vñ dr̃. Attēdite ne iusticiã vr̃am faciatis
corã hoibus ⁊c̃. Item illud. Nesciat sini
stra tua qd faciat dextera tua. Itē sic luce
ant opa vr̃a corã hoibꝰ vt glorificent pa
trem vestrū ⁊c. De his nota ꝙ cõtingit
cõstituere duos fines. s. tpale ⁊ eternum
sed si eternus finis est vltimus. hoc bene
licet. Actio aūt spūalis vl' predicatio non
põt referri ad finē tpalē. ita qđ illud tpa-
le referat̃ ad deū. q2 nõ sūt faciēda mala
vt veniat bona. Et qđ dicit Aug. Nõ de
bemus euãgelizare vt mãducemus. sed
mãducare vt euãgelizemus. Nota ꝙ te
nemur illos actus referre ad deum quo
rū hēmus dñiuȝ ex ipso rõnis. vt ē mã-
ducare. cogitare. eligere. ⁊ silia. sȝ nõ tene
mur actꝰ referre iobediētes rõi. vt ē nu
tritiua respiratiua. ⁊ hmõi. Decimū cõ
silium est de cõformitate opis ad doctri
nã vt ibi. Alligant onera grauia ⁊ impor
tabilia digito ãt suo nolūt ea mouere ⁊c.
Ad idē hypocrita eiice prius trabē đ ocu
lo tuo ⁊c. Nota ꝙ in p̄dicatione asserit̃
aliqñ tentio generalit̃. s. de his q̄ ptinent
ad statum salutis aliqñ asserit̃ tentio fm
statum pfectiõis. vtpote religionis. ¶Pri
mo mõ tenet̃ p̄dicator facere qđ dicit cū
asserit ad hoc oēs teneri. Scđo modo ñ
tenet̃ nisi pfectionē illã ipse nouerit. Vtrꝫ
aūt malus pecet p̄dicãdo. distiguitur. q2
existens in pctõ notorio peccat qñ predi-
cat. siue ex necessitate officiū hoc faciat. si-
ue ex volūtate. q2 scãdalizat. Existēs aūt
in peccato occulto si p̄dicat. ⁊ nõ studet
ex dicto suo cõpūgi adhuc videt̃ peccar̃
q2 videt̃ cõtēnere. Undecimū ꝯsiliuȝ est

· sextus · libellus ·

de vitāda sollicitudine vt ibi. Nolite so-
liciti esse ⁊c. ⁊ ibi. Nolite cogitare d̄ cra
stino. Sciēdum ꝙ triplex est sollicitudo.
Prima ē laudabilis. vt ē ꝓuidētie spūa
lis. Unde apo. ad corinth. Qui sine vxo
re est sollicitus est. que dei sunt quō pla-
ceat deo. Itē ad Ro. d̄ p̄latis. Qui p̄est
in sollicitudine. Scd̄a est tolerabilis. ⁊ est
sollicitudo cure tp̄alis quo ad corp⁹. Lu
ce. Martha mar. sol. es. ⁊ tur. erga plu.
Tertia est vitup̄abilis. ⁊ ista est superflue
thesaurizationis quo ad auaritiā. Ecc.
Peccatori āt dedit d̄s afflictōez pessimā
vt addat ⁊ ɔgreget. ⁊ hec vanitas ⁊ cas
sa sollicitudo mentis. Sollicitudo prima
p̄cipit̄. scd̄a tolerat̄. tertia ꝓhibet̄. Duo
decimū est fraterne correctiōis. vt ibi. Si
peccauerit in te frater tuus ⁊c. Nota ꝙ
fratrē corripe qn̄q3 cōsiliū ē. vt qn̄ corri-
pit̄ sup venialib⁹ qn̄q3 ē corripe ē p̄ceptū
nō ad vt corripe de mortalib⁹. ⁊ isto⁹ so
oēs p̄tinet ⁊ obligat semꝑ. q2 ꝓ loco ⁊ tē
pore. s. qn̄ vacat. ⁊ videt ꝙ vtilis est cor
rectio. Sciēdu3 est ꝙ triplex est correctio
. s. amoris. timoris. ⁊ pudoris. Hūc ordi
nem fraterne correctōis docet dn̄s i euā
gelio. Primo. n. innuit fratrē reuocādū
esse amore cū iubet eū singulariter corri-
pere dicēs. Corripe eum inter te ⁊ ipsu3
solū. Sed si hoc nō valet docet eū esse re
uocandū timore vbi ait. Si te nō audie-
rit adhibe vnu3 vel duos tecū. ⁊ si hoc
nō valuerit docet eum esse reuocandum
pudore. vbi dic̄. Si nec illos audierit dic
ecclesie. Si aūt eccliam nō audierit sit ti
bi sicut ethnicus ⁊ publicanus. i. excōica
ri d3. ⁊ sic euitari. Sane p̄dictus ordo
fraterne correctionis intelligit̄ tm̄ de cri
minalibus. q2 d̄ culpis cōibus solēt clau
stra es se in suis capitulis accusare. nō p̄-
missa tamen admonitione. Uerūtm̄ accu
sans alium caueat diligēter. ne hoc faciat
ad diffamandū. sed ad corrigendū. qm̄
si quis ex deliberatione contrarium face
ret mortaliter peccaret.

Explicit liber quintus.

Incipiunt capitula libri sexti.

Expliciunt capitula.

Incipit liber sextus.

De medicina sacramento⁊. Cap. 1

Elestis medicus humani
generis repatiuus tali mō
sanauit egrotū sic̄ opportūe
ɔpetebat egrotāti ⁊ egritudi
ni ⁊ occasiōi egrotādi ⁊ ip-

ns egritudinis curatiōi. Egrotus igitur ē homo Morb⁹ āt originalis est culpa. Origo istius culpe lȝ principaliter fuerit ex cōsensu rōnis occasionē tñ sūpsit. ex sensib⁹ carnis. Ad hoc ergo ꝙ medicina rñdeat morbo oportuit ꝙ nō tm̄ eēt spiritualis. sed aliqd haberet de sensibilib⁹ signis. vt sicut sensibilia fuerūt aīe occasio labendi. ita esset ei occasio resurgēdi. Et ꝓpter hoc medicina nr̄i vulneris cōsistit in ecclesiasticis sacramētis.

De diffinitionib⁹ sacri. Cap. 2.

Sacramētū ē vt ait Aug. inuisibilis grē visibilis forma. Hec diffinitio gn̄alis ē. Et cōuenit sacramētis tā noue q̄ȝ veteris legis. qȝ taȝ illa q̄ȝ ista sunt ex similitudine representatiua. ⁊ ex institutiōe significatiua. Sciendū. n. ꝙ eadē diffinitio cōuenit sacramētis noue legis. sed sic supplēda ē ita vt eius similitudinē gerat. ⁊ cā existat. qȝ nō solū ex similitudine repn̄tāt. vel ex institutione signāt. sȝ ex virtute diuina scificāt. ⁊ gr̄aȝ cōferūt. ꝑ quā aīa curat ab infirmitatib⁹ vitioꝝ. ⁊ hoc est qd̄ insinuat Au. i alia diffinitiōe dicēs. Sacramētuȝ est illud in quo sub tegumēto reꝝ visibiliuȝ diuina virtus secretius opat. Est ⁊ tertia diffinitio Ugo. de scō vic. qui ait. Sacr̄m est materiale elemētū extrinsecus oculis suppositū ex institutiōe significās. ex similitudine repn̄tans. ex sanctificatiōe aliquam gr̄aȝ cōferens inuisibilē. Tria tāguntur hic q̄ sunt de rōne sacramēti stricte ⁊ ꝓprie sumpti. Primū ē naturalis similitudo ex qua hȝ aptitudineȝ significādi. Secūdū ē actualis institutio ex qua hȝ ordinē determinatū respectu hui⁹ significati Tertiū est sp̄ualis sanctificatio ex q̄ hȝ virtutē efficiēdi illud significatū.

De sacramētis noue legis.

Capl'm. 3.

Sacramēta legis grē xp̄us instituit tanq̄ȝ noue lator in qua vocans ad p̄mia dedit p̄cepta. istituit sacra. Christus. n. vbū p̄ris cū sit sūme veritatis. ⁊ bonitatis. ⁊ sūme virtutis rōne summe bonitatis ꝓmisit p̄mia beatificātia rōne veritatis dedit p̄cepta dirigētia. rōe virtutis instituit sacra adiuuātia. vt ꝑ sacra reparetur virtus ad implēda p̄cepta. ⁊ ꝑ p̄cepta pueniat ad p̄mia. Instituit. aūt sacra i vbis ⁊ elemētis. vt ait Aug. Accedit vbū ad elm̄. ⁊ fit sacrȝ. ⁊ ē ēt elemētū ꝓ mā ⁊ forma vboꝝ ꝓ forma. Ad hoc vero istituta sūt sacramēta ē i verbis ⁊ elemētis. vt haberēt euidētiā significādi. ⁊ efficaciā sanctificādi. qȝ dū elemēta oculis. ⁊ verba auribus se offerūt. q sūt duo sensus p̄cipue cognoscitiui dāt euidētiaȝ significationis. Deīde vba sanctificāt elemēta. vt plenior fiat humane creatiōis efficatia. Instituit aūt de⁹ sacra diuersimode. q̄dā. n. sūt ante aduētū suū. vt matrimoniū ⁊ penitētia. Sȝ hec duo ꝯfirmauit ⁊ cōsumauit i lege euāgelica. dū penitētiā p̄dicauit. ⁊ nuptiis iterfuit. Alia qnq̄ȝ sacramēta xp̄s initiauit. Cōfirmatōeȝ qdem puulis manū iponēdo. Unctionē vō discipulos ad curādū mittēdo q infirmos inungebāt oleo. sicut dicit in Math. Baptismū vero suscipiēdo. deinde formā dādo. Ordinē aūt ꝑtātē ligādi. ⁊ soluēdi tribuēdo. ⁊ cōficiēdo sacr̄m altaris. Eucharistiā ante opando cōparando se grano sinapis. ⁊ cōficiēdo ac dādo discipulis iminēte passione sacr̄m corpis ⁊ sāguinis sui. Instituta sūt ēt sacra multiplici de causa. primo ꝓpter humilitatē qua homo querit salutē inferiorib⁹ se. Secūdo ꝓpter eruditiōem qua hō ꝑ visibilia ad cognoscēda iuisibilia rapiat. Tertio ꝓpter exercitationē qua hō noxiā declinet occupatiōeȝ ⁊ ocium. Quarto ꝓpter cōgruitatē medici ad medicinā. qȝ cū medicus sit deus. ⁊ hō congruēter cōtinere medicina dȝ aliqd diuinū. s. iuisibilē gr̄aȝ ⁊ aliqd humanū. s. visibilem gratie formā. Quinto est cōgruitas ex pte infirmi qȝ cū infirm⁹ sit homo ex corpe ⁊ spiritu sp̄ūs aūt i corpe nō bn̄ capiat sp̄ualia nisi i corporalib⁹ cōgruū fuit dare medicamēta spiritualia in reb⁹ corpalibus sicut pilule i nebula dātur. Sexto ꝓpter aug

mentionē meriti. multū. n. valet ad meritū qn̄ deo credit in his vbi rō humana nō pōt dare experimētū. Patet ergo ex p̄dictis que sit sacramētoꝝ cā efficiens que diuina istitutio. que formalis q: gr̄e sanctificatio. que finalis. q: humane isfirmitatis curatio.

De effectu sacramētoꝝ. Capitulum. 4.

Effectus sacramētorum noue legis multiplex ē. p̄mo a petō mūdant Secūdo in bono ꝯseruāt. Tertio corpi xp̄i mystico icorporāt. Quarto iustificāt Quinto ad futurā vitā preparāt. Sexto erudiēdo illuminat. Septimo a malo p̄seruāt. ista patēt in septē sacramētis p ordinē. Nā primū opatur baptism⁹. Secūdū cōfirmatio. ⁊ sic de aliis. Sacramēta dicunt vasa gr̄e. ⁊ cā. nō ꝙ in eis gr̄a substātialiter cōtineat. vel causaliter efficiatur. cū i sola anima habeat collocari. ⁊ a solo deo isundi. s; q: in illis. ⁊ p illa gr̄a curationis a sūmo medico xp̄o oȝ hauriri. licet nō alligauerit potētiā suā in sacramētis. quin ⁊ per alias vias gr̄aȝ cōferre valeat quādo vult. Sacr̄a sp̄ habēt significatiōem veritatis. sed nō sp̄ efficaciā curatōis. nō pp defectū ex pte sui s; ex p te suscipiētis. q: gratia nulli datur repugnāti gratie fonti. Unde ⁊ sacramēta nō sāctificāt. nisi accedētes digne ⁊ absq; oi fictione. Aliquādo vero virtute sacramētorum fit de attrito cōtritus. ita ꝙ defectus dignitatis. vel preparatiōis ex parte suscipiētis suppleat virtute diuina i sacramētis cōtēta. dūmō nō accedat sciēs i mortali petō vel i ꝓposito peccādi. Unū sciēdū ꝙ qdā suscipiūt sacramētū tm̄ vt ficte accedētes. qdā rē tm̄. vt qui p cōtriōeȝ ⁊ fidei deuotiōeȝ recipiūt gratiam añ q̄ȝ veniāt ad sacramēta. quidaȝ ⁊ sacramētū ⁊ rē suscipiūt. vt digne accedētes. Sacramētū dr̄ a sacrādo. ⁊ hoc pōt intelligi tripliciter. aut sanctitatem efficiendo tātum aut sāctitatem signādo tātum. aut sāctitatem signādo ⁊ efficiēdo simul. Primo nō cōuenit ratio sacramēti rebus signatis per sacramēta tam veteris q̄ȝ noue legis. Secūdo mō ꝯuenit signis veteris legis. Tertio mō ꝯuenit sacramētis noue legis. Huiusmōi exemplum habem⁹ i naturis q: medicina dr̄ sanare efficiendo tm̄. sed sudor sanat signādo tatum. exercitatio sanat efficiēdo ⁊ signādo. Quinq; sunt que hn̄t iustificare animā sed diuersimode. Deus. n. iustificat auctoritate. gr̄a iustificat formaliter expellendo morbū spiritualē. Impletio mandatorum iustificat vt dicta. Sacramenta vero tāq̄ȝ vasa medicinalia i quib⁹ cōfertur gr̄a. Sacerdos autem ministerio. Exemplū hoꝝ habem⁹ in curatōe morbi corporalis Deus eniȝ sanat corpus auctoritate. medicina effectiue. dicta cōseruatiōe vas medicine cōtentiue. Un̄ dicitur vulgariter piscis iste sanauit me. medicus vō sanat vt minister.

De numero sacr̄oꝝ. Cap. 5.

Sacramenta noue legis sūt septeȝ s̄m septeȝ diuersitates hominum in ecclesia. Primū est itrātiuȝ vt baptism⁹. Scōm est pugnātiū. vt cōfirmatio Tertiū vires resumētiū. vt eucharistia. Quartū resurgētiū vt penitentia. Quintū exeūtiū vt extrema vnctio. Sextū ministrātiū. vt ordo. Septimū nouos milites itroducētiū vt m̄rimoniuȝ. Sacramēta figurata sūt in septē sigillis. quibus fuit veteris testamēti pagina sigillata q̄ agnus q hȝ clauē dauid q claudit ⁊ nemo apit reserauit. Itē i septē tubis q bus angeli cecinerūt Iteȝ in septeȝ stellis quas habebat similis filio hois in dextra sua Itē in septē panib⁹ qb⁹ dn̄s turbā satiauit. Itē i septeȝ oculis sup vnū lapideȝ. Iteȝ in septeȝ lucernis tabernaculi supp̄apositis cādelabro. Iteȝ i septem lotionib⁹ Naaman. Sacramēta sunt septē q̄ disponūt ad septē virtutes habendas. Nā baptism⁹ ē sacramētū fidei. Cōfirmat o spei. Eucharistia caritatis Penitētia iustitie. Extrema vnctio pseuerātie. que est fortitudinis cōplemētū. Ordo prudētie. matrimoniū temperantie. Alia

Quid sit Ba
tismus,
est sacr
68

etiā rō numeri sacramentoꝝ ē q ordināť cōtra triplicē culpā. ⁊ cōtra quadruplicē penā. Vñ baptism⁹ ordinať cōtra peccatū originale. penitentia cōtra mortale. Extrema vnctio ꝯtra veniale. Ordo contra ignorātiā. Eucharistia cōtra malitiā Cōfirmatio cōtra īpotētiā. Matrimonium cōtra cōcupiscētiā quā tēperat ⁊ excusat. Alia adhuc rō numeri q꞉ sacrā sūt causa sanatiua morbi spūalis ad modū corpaliū. Medicina vō corpalis quadruplex ē. curatiua cōseruatiua p̄seruatiua. ⁊ melioratiua. Simili mō sacramēta curāt Baptism⁹ curat simul ⁊ totalr. Penitētia vō curat paulatī q̄ztū ad penā cuiuscūqꝫ pene hō debitor sit. Extrema vnctio curat a morb leuiorib⁹. s. a venialib⁹ sicut baptism⁹ ⁊ penia curāt a letalibus sic ergo p̄dicta tria sacrā sūt quasi medicina cūratiua. Confirmatio est medicina cōseruatiua sanitatis spūalis in qua dať spūs scūs ad robur ⁊ cōseruatiōēꝫ gratie date in baptismo. Matrimonīū ē medicina p̄seruatiua. Ordo ē medicina melioratiua ī quo augmētať gr̄a. Eucharistia hec oīa simul facit. Curat eniꝫ venialia. que sūt occasio ruine maioris. cōseruat eniꝫ gr̄a inuētā ī homine ⁊ augmentat. sic q꞉ meliorat. ⁊ nihilominus a pctō preseruat.

De potestate dispēsatiōis sacramētorū. Cap. 6.

Potestates dispēsatiōis sacroꝝ regulariter spectāt ad gen⁹ humanū. In oīb⁹ sacramētis dispēsandis necessaria ē dispēsatiōis intētio q̄ qs ītēdit facere qđ xp̄s īstituit ad humanaꝫ salutē. Vł saltē facere qđ facit ecclesia in quo claudiť ī gn̄ali intētio p̄dicta. q꞉ ipsa ecclesia sicut sacrā a xp̄o accepit sic ad fideliū salutē dispēsat. Rursū q꞉ ordo dignitatis exigit vt inferiora maiorib⁹ submittanť. Quedā respiciūt excellētiam dignitatis. vt sacr̄m cōfirmatiōis ⁊ ordinis vñ cōfirmatio ⁊ ordo cōferunť ab ep̄is Quedā respiciūt indigētiā necessitatis. vt baptism⁹ ⁊ matrimoniū. quoꝝ vnū regenerat. alteꝝ generat. ⁊ hoꝝ dispēsatio ēt psonis inferiorib⁹ cōcediť. maxime ī articulo necessitatis qđ dico rōe baptismi. Quedā aūt sacrā sūt quasi media vt eucharistia. pn̄ia. ⁊ extrema vnctio. Et istorū dispēsatio ad solos ꝑtinet sacerdotes qui sūt quasi in medio inter ep̄os ⁊ minores psonas cōstituti. Sacrā dispēsari pn̄t a bonis ⁊ malis. a fidelib⁹ ⁊ īfidelibus intra ecclesiā ⁊ extra q꞉ si despensari posset tm̄ a bonis nullus esset cert⁹ de susceptiōe sacrī. cū nullus sit certus đ bonitate ministri. sicut nec de propria. ⁊ ita oporteret iterari. ⁊ malitia vnius p̄iudicaret aliene saluti. Iccirco dispēsatio sacramēti cōmittiť hoī. nō rōne sanctitatis q̄ variať. sꝫ rōne auctoritatis diuine que semꝑ manet quātū est de se. Sciēduꝫ āť ꝙ in sacris q̄dā sūt substātialia. quedam vero sacralia. Quātuꝫ ad substātialia nō plus valet opatio boni ministri q̄ꝫ mali quia deus ibi operať vt actor. homo vero vt minister Sꝫ in sacramētalibus sicut sūt orōnes plus pōt valere operatio boni q̄ꝫ mali. hoc est autē per accidēs. nō p se. i. quātū ad alios effectus accidentalibus. nō quātū ad essētiales. quāuis apđ hereticos sint sacrā vera nō tñ recipientib⁹ vtilia. nisi ad ecclesie vnitatē redeant. Unde. Aug. ecclesia cōparata paradiso iudicat posse baptismū hoīes recipere sꝫ salutē nō tenere. Illā ⁊ flumina de paradisi fonte largiter mānauerūt. nō tamē ī Mesopotamia. nec ī egypto quo illa flumina peruenerūt est felicitas vite que đ paradiso cōmemorať.

De triplici statu fidelium. Caplm. 7.

Triplex est status fideliū ī acie ecclesiastice hierachie. s. fidei genite fidei roborate. ⁊ fidei multiplicate per primū fit distinctio fideliū ab īcredulis in baptismo. p s̄m fit distinctio fortiuꝫ ab infirmis. ⁊ hoc in cōfirmatione. per tertiū fit distinctio clericoruꝫ a laycis per sacramētum ordinis. Hinc est ꝙ hec tria sacramēta caracteres imprimūt quos ī

delebiliter ĩpressos semꝑ distinguũt. vñ nullatenus iterari possunt. Caracter ergo baptismalis est icipiẽtiũ. Cõfirmationis vero ꝓficiẽtiũ. ſ3 ordinis ꝑfectorum. ¶Predicta triplex distinctio fit ad similitudinẽ distĩctiõis alicuiꝰ exercitus. ꝑma ẽ cõis. ſ. totus exercitus ab alio exercitu ⁊ hec fit principaliter ꝑ baptismuz. 2. est spãlis. ſ. militũ a popularibꝰ. hec autẽ fit ꝑ cõfirmationẽ. Tertia est specialissima. ſ. ducũ militum ab viriſq3 ⁊ hec fit per sacramentum ordinis. ¶Preterea q2 caracter est signũ distinctum spũale ⁊ indelebile ideo nõ cõfert̃ i sacramẽtis que solẽt iterari. sicut est pñia. matrimonium ⁊ huiusmõi. ¶Notãduz ergo ꝙ caracter baptismalis est oĩum caracterũ aliorum fundamentuz. Et ideo illo nõ habito nõ possent ceteri ĩprimi. ac per hoc oportet denuo fieri vt illi caracteres habeãt̃ vnde si quis ordinat̃ nõ baptizatꝰ nihil ꝓrsus agit̃. Q3uis tria sacr̃a vt dictũ est ꝑꝑ caracteris ĩpressionez nõ iterant̃ tñ quasi cõe est hoc omnibꝰ sacr̃is nõ iterari circa eãdẽ ꝑsonã ⁊ mã3. ⁊ ex eadẽ causa. ⁊ hoc est ideo ne fiat cõtumelia sacramẽto Ex hoc eni3 credi posset ꝙ sacramẽta ꝑius dispensata essent inefficacia ⁊ inepta l3 q̃dã ex necessitate ⁊ aliis causis iterari possint. Quedã sũt de sacramẽtoꝝ subã q̃dam de cõgruentia. Si ea q̃ sũt de substãtia omittant̃ euacuant̃ sacramenta. ⁊ sunt iterãda. Omissio vero illoꝝ que sũt de cõgruẽtia nõ euacuat sacramẽta.

De institutiõe sacramẽtoꝝ. Caplm. 8.

a In initio instituta sũt sacramẽta ad curationẽ hoĩum. ⁊ semꝑ cũ morbo cucurrerũt In lege enim nature fuerũt oblatiões. sacrificia ⁊ decimationes. In lege aũt scripta introducta ẽ circũcisio. ⁊ adiuncta ẽ. expiatio atq3 superaddita oblationũ ⁊ sacrificiorũ multiformis distinctio. In lege ãt noua statuta sũt sacramẽta numero pauciora. vtilitate potiora virtute efficaciora. preeminẽtia digniora. atq3 significatione euidẽtiora. in quibus est impletio simul ⁊ euacuatio oĩu3 predictorum. sicut Vgo de sancto victo. ¶Primi temporis sacramẽta fuerũt sicut vmbra Medii tẽporis sicut imago. siue figura. postremi vo tẽporis. ſ. gratie sicut corpus qd̃ intra se veritatẽ cõtinet ⁊ gratiam quã significatiõe representãt ⁊ principaliter cõferũt ⁊ ꝓmittunt. ¶Predicta patent q2 eiusdẽ mundationis similitudo est in oblatiõe legis nature sed occulte inuenit̃. In circũcisione vero euidẽtius aliquantulũ exprimit̃. ꝑ baptismũ aũt manifestius declarat̃. Ite3 sacramẽta veteris legis nutriebãt paruulos exercebant ꝑfectos. ⁊ duros onerando domabant. S3 sacramẽta noue legis cõferunt que vetera de lõginquo mõstrabãt. Vñ priora sacramẽta ꝑparauerũt ⁊ perduxerũt ad noua sicut via ad terminũ. sicut figura ad veritatẽ. Itẽ sacramẽta noue legis efficiũt qd̃ figurãt ſ3 hoc nõ faciũt sacramẽta veteris legis. Est ⁊ alia differentia ꝙ cõe ẽ oibꝰ sacramẽtis. q2 cõsistũt in rebus sensibilibꝰ inuisibilẽ tñ gratiã significãtibus. ſ3 spãle ẽ sacramẽtis noue legis ꝙ cõsistãt i vbis ⁊ i rebꝰ. Itẽ sacr̃a noue legis iustificãt. ⁊ q3tũ ad opus opatũ. ⁊ quãtũ ad opus operãs. sed sacr̃a veteris legis solũ q3tũ ad opus operãs q2 nõ valebant faciẽtibus. nisi quãtũ illoꝝ charitas ⁊ deuotio fidei extẽdebat. Hoc intelligit̃ de circuncisione q̃ cũ nõ fuerit in lege data nequaq3 inter legalia cõputatur q2 ipsa in ꝑuulis tollebat originale. ⁊ gratia3 cõferebat qd̃ nõ faciebãt legalia. Itẽ legalia fuerũt ſ3 Aug. ante passionẽ dñi viua. ⁊ stati pꝰ passiõ3 mortua ⁊ postq3 claruit veritas euãgelii fuerũt oia sepulta. Nostra vo sacr̃a vsq3 ad fine3 semꝑ ĩ suo vigore manebũt.

De baptismo. Caplm. 9.

b Baptismus est ianua oĩum sacramẽtorum. q2 nulli cõfertur in ecclesia aliud sacr̃m ante ipsu3. De substantia baptismi sunt quinq3. ¶Primu3 expressio forme vocalis a deo ĩstitute q̃ ẽ hec. Ego te baptizo. In noĩe pr̃is

⁊ filii ⁊ spūs sancti absq͡ȝ missione. additione dictionis. vl' p̄posteratiōe ordinis vl' cōmutatōe nois. his. n. quattuor modis forma verboꝝ violatur. s. omissione additiōe trāspositione cōmutatōe. i. si ponit' loco patris ⁊ filii ⁊ spūs sancti nomē potētis sapiētis ⁊ benigni. q: in quocūq͡ȝ idiomate baptizetur nō debent poni appropriata trib⁹ psonis. sed exp̄ssa noia psonarū. Similiter baptizato nō dȝ dici imergo vl' intingo. Secūduȝ est ablutio p elementū aque cuiuslibet. vl' maris. vl' fontis vel fluminis. siue frigide ul' calide in toto corpore faciēda. vl' saltēȝ in digniori parte. s. in capite. Tertiuȝ est ꝙ imersio ista fiat ab vno. ⁊ in eodeȝ tēpore qñ forma verboꝝ exprimit' ita quod vnus puerum imergat. ⁊ alius verba pferat Quartum est intentio. vel specialis. vel generalis. Specialis aūt intentio ē vt ille baptizādus mūdetur. Generalis aūt est facere illud qđ facit ecclesia. Intētio quoq͡ȝ illius requiritur q est baptizādus si ē adultus q: inuiti baptizātur nō recipiūt sacr̄m. Quintum est fides ipsius baptizandi. q: in adultis requeritur fides propria. sed in paruulis aliena. q: paruuli in fine ecclesie baptizāt'. Baptism⁹ merito fit in aqua. ⁊ nō in alio liquore. q: homo cum per peccatū primi parentis incurrerit inmunditiam. ignorantiam ⁊ cōcupiscētiam per baptismum ab his tribus liberatur. Et hoc notatur in pprietatibus aque scilicet puritate. perspicacitate. ⁊ frigiditate. Nam baptismalis aqua sua puritate nos mūdat. sua perspicacitate illuminat. atq͡ȝ sua frigiditate ab estu cōcupiscentie nos tēperat. Item baptismus fit in aqua ne queȝ inopia excusaret. ⁊ ne propter defectum salutis periculum homines incurrerent si in alio aliquo liquore fieret. ⁊ vt inueniatur apud oēs cōis baptismi materie. Triplex est baptism⁹ scilicet fluminis. flāminis. ⁊ sanguinis. Inter hos talis est differentia. q: baptismus flumis a tota pena liberat ⁊ a culpa. ⁊ gratiam in habitu infundit. ⁊ caracterem imprimit. Baptismus flāminis delet culpam nō semel tantum. sed pluries ⁊ hȝ gratiam in vsu in quo consistit meritum. Baptismus sanguinis liberat ab omni tentatione. ⁊ cōfert statim premium. q: proprium est martyrum stati euolare. Ex his patet quis sit melior inter hos baptismos. q: se habent vt excedentia ⁊ excessa. In baptismo quoddaȝ est sacr̄ȝ tm̄ vt ablutio exterior. quoddā est res tm̄. vt gr̄aȝ interior. quoddā res ⁊ sacramentum vt caracter. Octo sunt de solemnitate babtismi que nō sunt de subā. vñ ver. Sal. oleū. chrisma. cereus chrismale salina. Flatus virtutem baptismatis ista figurāt. Hec cum primis nō mutant esse. sed ornant. In quattuor locis iungitur baptizandus scilicet in fronte. vt fidem publice protestetur. In vertice vt agenda ab eo subtilius intelligant' Inter scapulas vt iugum christi suauius portetur. In pectore vt dulci corde deus diligatur. Baptismus fuit institutus materialiter quādo Christus baptizatus fuit. formaliter quādo dixit. Ite docete oēs gētes ⁊c. finaliter qñ dixit Nicodemo. nisi qui renatus fuerit ⁊c. effectiue quando xp̄s passus est. Effectus baptismi duplex est. Ad alia sacramēta preparat. q: baptismus est intrātium. A peccato mūdat qđ signatum est in mari rubro. vbi submersi sunt. Egyptii. sed filii israel exierūt securi. Nota ꝙ in baptismo deletur originalis peccati macula. fomes nō tollitur. sed remittitur. penam relaxat. Unde pueri induuntur veste candida. Rationalem illuminat. Unde ponitur sal in ore. Concupiscibilem ad bonum inflammat. Unde datur candela puero. Irascibilem cōfortat. Unde israel dicit Amalech post transitum maris rubri. Innocentiam tribuit. quod figuratum est per columbam que sedit super Ihesum baptizatum. Caracterem imprimit hoc signatur per mare vitreum in Apocalip.

Fomitē mittigat qđ figurat aque frigidi-
tas. Cōionem ecclesie ꝓstat. sicut Jere-
mie circūcisio. quāuis sanctificat⁹ fuerit
in vtero. A satisfactiōe exteriori liberat.
q: nō reqrit gemitū neq; plāctū intelli-
ge exteriorē. nā exterior reqrit in adulto
.s. cōtritio. potestatē diaboli minuit. qđ
signat exsufflatio. ianuā celi aperit qđ si-
gnatū est ꝙ xp̄o baptizato aperti sūt celi
Et notādū ꝙ passio xp̄i aperuit ianuam
celi ꝑ cām meritoriā ⁊ satisfactoriā gr̄a-
lē. Baptismus aūt apit per cām efficiētē
singularē. Os ad laudādum ⁊ aures ad
audiēdū aperit. Vn̄ ponit saliua i ore ⁊
aure pueri. Templū xp̄i efficit. Vn̄ dici-
tur baptizato. Exi imūde spūs ⁊ da locū
spūi scō. Laudabilē corā deo reddit. Vn̄
balsamus est in crismate. Solēt pueri ba-
ptizādi vsq; ad pascha ⁊ pētecosten. nisi
vrgeat necessitas. vl' timeat periculū re-
seruari ad signādū ꝙ in baptismo fit re-
surrectio spūalis ⁊ ꝙ gr̄a spūs sancti da-
tur. Baptismus xp̄i. ⁊ Joannis cōueni-
unt in materia. ⁊ i mō mergēdi. s; diffe-
rūt i forma. q: baptism⁹ Joānis trade-
bat in noīe vēturi. Differūt etiā i effectu
q: baptism⁹ xp̄i viuificat. Joānis aūt nō
Jtē in fine ꝙ baptismus Joānis ad ba-
ptismū xp̄i inuitabat.

De cathecismo ⁊ exorcismo.

Caplm. 10.

Cathecism⁹ ⁊ exorcism⁹ tāq; ꝓpa-
ratorii ꝓmittūt baptismo. vt i ip-
so gr̄a efficatius opet. Trib⁹ de
causis cathecism⁹ institut⁹ est ꝓmo ꝑꝑ i-
structionē de articulis omnibus ad fidei
susceptionē. scđo ꝑꝑ respōsionē ad fidei
ꝑfectū. tertio ꝑꝑ respōsionē ad fidei obs-
uātiā. Quia vero adult⁹ pctm̄ ꝓpriū h;
reqrunt hec ab eo. ⁊ ꝓ se rn̄dere potest
reqrunt hec ab eo ꝑ vicariū. q ꝓ ip̄o rn̄-
det de fidei obseruātia. Exorcism⁹ ideo
institutus est vt baptizādo diaboli po-
testas repellatur. Nā ꝑꝑ peccatum ho-
minis diabolus in homine potestatem
accepit. ⁊ etiam in illa que veniūt in vsu;
hominis. Unde tam adulti q; paruuli
exorcizari debēt ad expulsionē diabolice
potestatis.

De cōfirmatiōe.

Caplm. 11.

Confirmatio sacr̄m ē pugnātium
de cui⁹ sub̄a sex sūt. Duo ex ꝑte
sacramenti in se. s. mā chrismatis
⁊ forma verboꝝ q̄ talis ē s̄m morē ma-
gis cōmunē. Signo te signo crucis cōfir-
mo te chrismate salutis. Jn noīe patris
⁊ filii ⁊ spūs sancti. Duo ex ꝑte ministri
.s. dignitas pōtificalis. ⁊ intētio debita.
Duo ex ꝑte suscipiētis. s. frons in quo d;
fieri chrismatio. ⁊ ꝙ cōfirmādus sit ba-
ptizatus. Unctio chrismatis triplex fit in
trib⁹ sacramētis. quoꝝ diuersitas ex fi-
ne accipit. Jn baptismo fit in vertice ad
signādū fidei susceptionē. q: vertex ē lo-
cus cellule rōnalis. Jn cōfirmatiōe fit in
frōte ad significādū audaciā cōfessionis
cuius ipedimētū ē timor ⁊ verecūdia q̄
spūaliter manifestat in ipalore vel rubore
frōtis ex ꝓpinquitate cellule imaginalis
Jn ordine fit i manib⁹ ad significandu;
potestatē cōsecrādi dn̄ici corpus sacr̄m.
Huius sacr̄i multiplex ē vtilitas. q: gr̄a;
datā in baptismo cōfirmat. ps. Cōfirma
hoc de⁹ qđ opatus es in no. s. in baptis-
mo. Ad militiā spūalē preparat. Vn̄ ↄfir-
mādi tāq; pugiles pugnaturi inungunt
ne ab inimicis de facili terreātur. Et q:
oēs xp̄iani debēt eē in bello xp̄i ꝓpt hoc
oēs debēt sacr̄m hoc accipe vt facili⁹ pos-
sint ↄtra mūdū carnē ⁊ diabolū pugna-
re. Ad cōfessionē cōstātē noīs xp̄i anima
quē d; verū deū ⁊ verū hoīem cōfiterit
Primo vt cōfiteamur eū s̄m diuinam
naturā pr̄i ⁊ spūi scō equalē. 2. vt cōfite-
amur eū s̄m humanā naturā crucis ꝑtu-
lisse suppliciū. Primū apparet in forma
verboꝝ in trinitatis expssione. Secūdu;
claret in frōte crucis signatiōe. Intus ⁊
extra nos ornat spūali decore. Intus q-
dē ꝑ cōscientie puritatē. s; extra ꝑ odorē
bone fame. Et hec duo signant in chris-
mate qđ cōstitit ex oleo ꝓpter primū. ⁊
ex balsamo propter secūdum. Jn bonis

rgēdis. ⁊ malis sustinēdis. roborat. Da
tur enim ibi spūs sanctus ad robur. Ani
mā qdē ꝑ impssionē caracteris ꝯtra pu/
sillaminitatis vitiū. Corpus vero ꝑ cly/
peū crucis cōtra insultus demonū Au/
daciā pstat cōtra timorē i cōfessiōe nois
xp̄i. ⁊ in cōsignatiōe frōtis q̄ ē locus ve/
recūdine. ¶ Post pugnā coronat. qḋ no/
tat̄ in vitta q̄ circa caput ligat̄ cōfirma/
ti. Quedā sūt circa cōfirmatiōez que nō
sūt de esse sacramēti. sed de bn̄ eē q̄ sunt
hec. Quia ieiunis ⁊ a ieiuno det̄. ꝙ ꝑ ali
quē ep̄o presentet̄. q ēt patruus efficitur.
ꝙ mitra circa caput circunligetur. ¶ Per
istud sacr̄z fiūt fideles plene xp̄iani. pleni
tudinē dico copie q tātū in baptismo ple
ni facti sūt plenitudine sufficiētie. Sacra/
mēta se habēt in dignitate. vt excedētia ⁊
excessa. Nā eucharistia preeminet in eē.
Baptism⁹ i effectu Matrimoniū i my
sterio q: signat cōiunctionē xp̄i ⁊ ecclesie
Cōfirmatio in dignitate ministri. q: n̄ cō
fert̄ nisi ab ep̄is. ¶ Penitētia i petōꝝ re
missiōe. ⁊ sic de aliis sacramētis.

De eucharistia.

Caplm. i2.

Eucharistia ē sacr̄m caritatis tā di
uine q̄z nostre. q: deus in hoc sa/
cramēto signū magne dilectionis
nobis ostēdit ⁊ nostre dilectiōis affectuz
ꝑ idē sacramētū spūaliter erga se iflāma
nit. De substantia huius sacramēti sunt
quattuor. p̄mū est ꝙ cōsecrās eucharisti
am sit sacerdos. Secundū species panis
⁊ vini. Tertiū intētio cōsecrātis. Quar/
tū ē forma verboꝝ vz. Hoc est enim cor
pus meū. Et ista ē sup calicē. Hic est. n.
calix ⁊c. Ad plenius intelligēdū ista nota
circa intētionē ꝙ aliud est intētio aliud at
tētio. q: intētio semꝑ ē necessaria. vl' spā
lis vl' generalis. sicut dictū est de baptis
mo. Attētio autē nō est de substātia. sicut
qn̄ mēs rapitur in ꝓlatione verboꝝ ad
alia. qḋ qn̄qz contingit ex infirmitate. qn̄
qz ex negligētia vel incuria. ⁊ tūc ē pec/
catum. Sciēdū preterea ꝙ nō solū req/
ritur intentio cōsecrātis. sed etiam inten/
tio istud sacramētū instituentis. Un̄ n̄ si ali
qs sacerdos staret in foro ⁊ super oēs pa
nes formā verboꝝ ꝓferret. ēt cū intenti
one cōsecrādi nō fieret ibi trāsubstātia
tio ⁊ hoc nō eēt ꝑ defectū virtutis v̇boꝝ
cū vna vice sacerdos possit cūsecrare tot
hostias quot toti mūdo sufficerēt si eēnt
necessarie ecclesie. sed ꝓꝑ defectū intētio
nis illius. q hoc sacr̄m instituit q nō intē/
dit ꝙ cū tali ludibrio vl' stulticia fieret cō
secratio. sz ꝓ vtilitate vel necessitate eccle
sie gn̄alis vel particularis. Circa quoqz
formā verboꝝ sciēdū ꝙ cū dr̄. hoc ē enī
corpus meū. ista ꝯiunctio eniz nō ē de sub
stātia forme. sz de bn̄ esse ipsius. Unde
omitti nō dz. Aliud nāqz ē forma neces/
saria sine q̄ nō pōt trāslatio fieri. aliud ē
forma debita sine qua nō dz fieri. Eodē
mō dicēdū ē de spēb⁹ panis ⁊ vini. Un̄
nota ꝙ materia eucharistie. alia ē necessa
saria. alia ē debita. Materia necessaria ē
ꝙ eucharistia panis sit frumētin⁹. q: sine
illo nō pōt fieri cōfectio. Sz materia de/
bita est ꝙ panis ille sit azim⁹. q: lz in fer/
mētato pōt cōfici. tn̄ hoc nō dz fieri du/
plici de cā p̄ma est ꝙ panis azimus cō/
uenit institutiōi. Xp̄s eniz dedit discipul̄
corpus suū cōfectū id tali materia. scdō
est ꝙ talis panis cōuenit etiā significato.
Xp̄s eniz sine oi fermēto pcti fuit. Simi/
liter dicendū est de mā calicis q: alia est
mā necessaria. alia debita Materia ne/
cessaria calicis ē vinū. q: sanguis xp̄i nō
pōt in alia materia cōfici q̄z i vino. Mā
v̇o debita est ꝙ aq̄ vino misceat̄. ⁊ hoc
duplici rōne. ¶ Prima q: tal materia cō
uenit institutiōi Xp̄s eniz sanguinē suum
sub tali spē dedit. Scđa q: talis mā ꝯue
nit ēt significato. q: ecclesia q̄ per aquā si
gnat̄. xp̄o ꝑ fidē ⁊ caritatē iungit̄. Sciē/
dum ꝙ in aceto ⁊ agresta nō cōficit̄. q:
acetū nō ē vinū. sz fuit. sic ⁊ agresta nō ē
vinū. sed erit. In cōfectiōe sanguinis taz
modicū aque dz āmisceri vino ꝙ absor/
beri possit ab illo alioqn ipedit̄ cōsecra/
tio. s. si vinū ab aqua vincitur istud desi
gnat̄. q: cuz nos ad xp̄z cōuertimur nō

ipse in nos. sed nos in ipm mutamur. q: corpori suo mystico icorpamur. Si vna gutta vini imponit᷑ ex aliqua negligētia sanguini nō pp hoc desinit esse sanguis. nec pp̄ter āmixtiōez vinū in sanguinem mutat᷑. sz vtraqz spēs in sua natura permanet. Sed si de vino multū ponitur ad vnā guttā sanguinis. sicut qn̄qz fit i ablutiōe tūc ibi desinit eē sanguis. q: spēs illi⁹ gutte sub q̄ ē sāguis absorbet᷑ a multo vino adiūcto. Circa eucharistiā ē quoddaz sacramētum tm̄ vt species panis ⁊ vini quoddam ē ibi res tm̄ vt corp⁹ xp̄i mysticū. quoddā est ibi res ⁊ sacrm̄ vt corpus xp̄i verū qd̄ traxit de virgīe. istud. n. est res primi ⁊ sacrm̄ secundi. Sub vtraqz spē totus xp̄s est indiuisus. s. corp⁹ ⁊ anima ⁊ deus ac p vtrobiqz ē vnum ⁊ simplicissimum sacrm̄. Sub specie nāqz panis ē corpus xp̄i p cōuersionē. ⁊ sāguinis p cōnexionē. ⁊ aīa p coiūctionē. ⁊ diuinitas p vnionē. Isti enim quattuor nō possunt diuidi nec ab inuicē sapari. eodē mō dicēdū est de sanguīe. Preterea xp̄s totus est i tota specie. sic q ē i q̄libet pte eius siue sit ītegra illa spēs siue diuisa. ac p hoc nō est ibi vt circūscriptus vel occupās locū. vł h̄ns sitū vel pceptibilis p aliquē sensū corporeū. Exēplū huius habem⁹ in speculo qd̄ si diuidat᷑ i multas ptes in q̄libet apparet imago. q̄ pri⁹ apparebat i integro. Idē exēplū est de sermone. quē multis recito. q: qlibet auditor recipit illū totuz. Vn̄ qūuis sermo sit vnicus in pferente. tot⁹ tm̄ est i quolibet audiēte. Hostia frāgit᷑ in tres ptes pp̄t multas rōnes. Primo pp tres psonas diuinas i vna eēntia. sic p tres ptes i diuisione hostie. vn⁹ tm̄ est xp̄s. Scd̄o pp tres stat⁹ ecclesie. s. militātiū triūphātiū ⁊ in purgatorio existētiū. Tertio pp tres status xp̄i in quib⁹ fuit. s. mortalis. mortuus ⁊ imortalis. Quarto pp tres aptiones in corpe xp̄i tpe passionis. s. manuuz pedū. ⁊ lateris. Quinto pp tres subas i xp̄o. s. diuinitatis. aīe. ⁊ corporis. Sacramentū corpis xp̄i figuratuz ē multipliciť. s. in oblatiōe melchisadech in qua figurate habemus formā exteriorē sacramēti. ⁊ primum effectū. s. refectionez ibi. n. pcessit figura spūalis in pane ⁊ vino. Itē eucharistia est refectio spūalis vite in re. Itē i māna vbi figurat᷑ effectus glorie. Item i agno paschali in quo figurabat᷑ liberatio a suitute egyptiaca. Itez noster agnus est signum liberationis a diabolo. Item in diuersis sacrificiis de quibus habetur in leuitico quibus figurabatur oblatio passionis xp̄i vbi fuit hostia ad reconciliationē. ⁊ victima quo ad satisfactionem pro peccatis nostris. ⁊ holocaustū quo ad totius corpis sui lesionem Itez in oblatiōe māne de quo legitur libro Judic. p quā figurabat᷑ in quo debet fieri oblatio ⁊ sup quē. q: in fide iesu xp̄i q p petraz designat᷑. Item in figura ionathe mellita vbi figurabat᷑ qs offerre debeat p fauū eniz mellis designatur deuotio offerentis. Figura sanguinis xp̄i fuit vinum ad designādum deuotionem Cañ. Introduxit me rex in cellā vinariā Item aqua ad significandū ablutōz. Vn̄ illud. Vidi aquā egredientem ⁊c. Item sanguis ad designādum redemptionem Heb. Sine sanguinis effusione non fit remissio.

De dignitate eucharistie.

Capl'm. 13.

Dignitas ⁊ excellentia huius sacramēti apparet in multis. pmo q: sicut dictum est tam ante legez q̄z in lege fuit prefiguratum. Secūdo q: a prophetis pnūciatum. ps. Panē angelorum mā. homo pontur hic pteritū p futuro prophetali certitudine. Tertio q: a xp̄o institutum. ⁊ hoc dupliciter. s. verbo ⁊ facto. Verbo vt patet Jo. Ego sum inquit panis viuus quid de ce. de. facto. Math. Accipite ⁊ comedite. hoc est corpus meum. Quarto quia ab apostolis seruatū Cor. Cōueniētib⁹ vobis in vnū ⁊ cetera. Quinto quia a sūmis pōtificib⁹ solēnizatū q ordinauerūt cantuz ⁊

ōiones. locus ⁊ tp̄s vestimēta ⁊ vasa di
uersa. q̄ oīa sunt ad decorē huius sacr̄i.
Maxima dignitas apparet in hoc sacr̄o
q: cū xp̄s cōstet ex trib⁹ substātiis. s. dei
tate. aīa ⁊ corpe. Ipsa siquidem deitas ex
cellit oīa p̄s. Magnus dn̄s ⁊ lau. ni. Itē
aīa eius p̄cellit oēs aīas cū sit plena gr̄a
⁊ virtute. i. pfectissima. in affectiua ⁊ co-
gnitiua. Itē corpus eius excellit oīa cor-
pora qd̄ d̄ sanctificato corpe beatissime v̄
ginis fuit sumptū ⁊ diuinitati vnitum er
go in xp̄o nobilissimū qd̄ est ī celo ⁊ no
bilissimum in terra vnita sunt.

De mirabilibus q̄ fiunt in eucharistia.
Caplm̄. 14

Mirabilia sunt in hoc sacr̄o. p̄mū
est qd̄ est ibi corpus xp̄i in tāta q̄
titate sicut fuit in cruce. ⁊ sic iā in celo nec
tn̄ excedit terminos illius forme. 2. q: ibi
sunt accidētia sine subiecto. 3. q: ibi panis
ita cōuertitur in corpore xp̄i q̄ nō fit ma
teria corpis xp̄i. nec anihilat̄. 4. q: idem
corpus nō auget̄ ex multaꝝ sumptōe. 5.
q: idem corpus in pluribus locis est sub
oībus hostiis cōsecratis. 6. q̄ qn̄ diuidi
tur hostia nō diuidit̄ corpus. sed sub q̄-
libet pte totus est xp̄s. 7. q̄ qn̄ tenet̄ ho
stia in manibus ⁊ vr̄ oculis corpus xp̄i
nec tangit̄ nec vr̄. sed hec tm̄modo circa
spēs sunt. 8. q: cū desinūt iste forme. tūc
etiā desinit eē ibi corpus ⁊ sanguis xp̄i.
9. q̄ cū nō sit ibi panis vl̄ vinū tn̄ acci-
dētia eūdē effectū hn̄t vt prius. s. satiare.
inebriare ⁊ hmōi. Nota q̄ deo cōuenit
esse vbiq3 simpliciter ⁊ pprie. Creature
cōuenit esse in vno tm̄ loco. Corpus vō
xp̄i medio modo se h3. Cū. n. sit creatura
nō d3 equari creatori in hoc q̄ sit vbiq3
Cū vō vnitū sit deitati d3 in hoc excelle
re alia corpora vt simul ⁊ semel possit eē
in pluribus locis sub isto v3 sacr̄o. In sa
cramēto eucharistie qddā est fm nām.
vt hoc q̄ ibi accidentia sūt in loco termi
nato. Quoddā est ibi sup naturam s3 nō
sup intellectū. vt hoc q̄ ibi sūt accidētia
sine subiecto. Quoddā est ibi supra nām
⁊ intellectū. vt qd̄ ibi xp̄s est totus ⁊ tan
tus q̄tus fuit in cruce. nec tn̄ excedit ter
minos illius parue forme. De mirabili
trāsubstatiatiōe. Nota q̄ triplex est mu
tatio. Una est artificialis. vt qn̄ fit vtrum
de cineribus. Alia est nāl̄is ⁊ hec duplex
. s. substātialis ⁊ accidētalis est qm̄ idem
subm̄ manet sub diuersis accidentibus
sibi inuicē succedentibus. Substātialis ē
qn̄ eade3 materia manet sub diuersis for
mis subāl̄ibus. sicut p3 in transmutatiōe
elementoꝝ ādinuicem. 3. est mutatio spi
ritualis. vt qn̄ nec materia. nec subm̄ ma
net. sed tm̄ accidentia sine subiecto ⁊ tal̄
mutatio est in transubstātiatione corpis
xp̄i. In reꝝ mutatiōe pōt notari triplex
difficultas. vl̄ ex pte t̄mini a q°. vl̄ ex p
te terminis ad quem. vl̄ ex pte distantie
terminoꝝ adinuicē. Primo modo crea
atio est mirabilior omnibus mutationi-
bus que est d̄ non ente simpliciter. secūdo
modo cōsecratio corporis xp̄i est mirabi
lior oībus. q necest ens in actu prius exi
stens. tertio modo incarnatio xp̄i est mi
rabilior quacunq3 mutatione. q: ibi est
vnio infinite substantie ad infinitū. Mū
dus distinguit q̄druplicem cōmutatio-
nē substātialem. prima est nō ente in ens
⁊ hec dr̄ gn̄atio. 2. est ab ente in n̄ ens
vt corrupto. 3. est ab ente in ens qd̄ mō
nō est. sed iam erit vt pductio. q̄rta est
ab ente in ens iam existens. ⁊ est talis cō
uersio panis in corpus xp̄i. hec mutatio
nō h3 silitudinem in natura. sed altera-
quasi cōtraria. q: hic mutat̄ substantia
vna in aliam manent tn̄ eadē accidentia
Sed in alteratōe ecōuerso ē q: ibi mutā
tur accidētia ⁊ manet eadē subā. sic̄ p3 i
corpalib⁹ qn̄ fit īcorpalib⁹ de albo nigrū
⁊ spūalibus qn̄ fit de iusto ipius vel de
ignorante sciens. Nota q̄ hec p̄positio
de multipliciter sumit̄. qn̄q3 notat cām
efficientem. vt cum dicitur xp̄s cōcept⁹
est de spiritu sancto. quādoq3 materia3
vt cū dicit̄ xp̄s natus est de virgine. quā
doq3 identitatem substātie. vt cū dicit̄
xp̄s natus de patre. qn̄q3 transubstātia-
tionē vl̄ cōuersionē vt cū dicit̄ corpus

Chꝛisti sit de pane. qn̄q; oꝛdinē vt cū di
citur creatura esse de nihilo.

De dignitate in suscipiētib⁹ corpus xp̄i.
Caplm. 15

d Igne suscipiēs corpus xp̄i bonuꝫ
multipliciter cōseqtur. Primū ē
ꝯm⁹ xp̄i. Math. Hoc facite in meā cō/
memoꝛationē. s. dilectiōis liberatiōis. ⁊
imitationis. Iteꝫ viuificatio interioꝛ. qꝛ
aliqn̄ ꝑ virtutē huius sacri fit de attrito
cōtritus. Vn̄. Gen̄. lignū vite comestū
vitā p̄stabit. sic ꝑ gratiā purgamur illu/
minamur. ꝑficimur. reficimur. ⁊ viuifi
camur. Et bn̄ reddit vita ꝑ cibū ꝑ quē
⁊ moꝛs intrauit. Itē corꝑi xp̄i mystico i
coꝛꝑamur. Vn̄ dictū Augu. Nō tu me
mutabis in te. sed tu mutaberis in me.
istud nō intelligit de vnione coꝛꝑis my
stici de nouo faciēda sed de augenda. nō
eniꝫ vnit dissimilia. Itē spūalis refectio
p̄s. In loco pascue ⁊c. Deus. n. nō tm̄ i
stituit sacr̄m qd̄ nos in esse gr̄e genera/
ret. vt baptismū vl' qd̄ genitos roboꝛa/
ret. vt ꝯfirmatiōeꝫ. Verū ēt qd̄ nutriret
vt eucharistiā. ꝑꝑ qd̄ hec tria sacr̄a dan
tur oībus q ad fidē accedūt. Itē deuotio
nis augmētatio. p̄s. Impiguasti in oleo
caput meū. Nutrimētū. n. qd̄ hic datur
nobis quantū ad esse gratuitū in tribus
attēdit. s. in cōtinuatōe deuotōis ad deū
⁊ dilectionis ad ꝓximū. ⁊ dulcedinis in
tra metip̄m. Itē fomitis mitigatio. p̄s.
Sup aquā refectōis ⁊c. qꝛ sicut aqua re
frigerat sic ⁊ istud sacr̄m furoꝛē ꝯcupiscē
tie mitigat. Itē collo gr̄e. Exo. Descen/
dēte māna descēdebat ꝑiter ⁊ ros. Iteꝫ
virtutū reboꝛatio. p̄s. Panis coꝛ hois
cōfirmet. Item pctōꝝ remissio. qꝛ ꝑ mi
xtū cibū sp̄ fit reꝑatio deperditi. Vn̄ qn̄
dr̄ in oꝛone dn̄ica panē nostrū quo. da
nobis hodie. statim seqtur ⁊ di. no. de.
nostra. istud intelligit de venialibus tm̄
qꝛ sic alimētū nāle ꝓdest viuēti ⁊ n̄ moꝛ
tuo. sic alimētū sp̄ale. Itē cōtra diabo/
lū armatio. p̄s. Parasti in ꝯspectu meo
mē. adu. oēs. ⁊c. Itē spei eleuatio. Unde
Apo. Qūo cū illo nō oīa nobis donauit

Itē amoꝛis excitatio. Ber. Disce xp̄iane
quātū debes diligere xp̄m q dedit nobis
carnē suā in cibuꝫ sanguinē in potū. aīaꝫ
in p̄eciū aquā lateris in lauacrū. Iteꝫ fi/
dei cōmendatio. qꝛ in hoc sacro fides ele
uat sup naturā. supꝛa sensuꝫ. ⁊ supꝛa in/
tellectū. Apo. Captiuātes oēm intellectū
in subsequiū xp̄i. Itē angelica cōuiuatio
p̄s. Panē an. mā. hō. Itē regni celestis
collō. Io. 6. Qui māducat meam car. ⁊
bi. me. san. hꝫ vitā eternā. Itē spūalis di
lectatio. Sapie. panem de celo p̄sti. eos
oē dele. in se hn̄tem ⁊c. Itē intellectus il
luminatio. i. Reg. Gustauit Jonathas
de melle. ⁊ illuminati sūt oculi eius. De
effectu eucharistie dicit Ber. Coꝛp⁹ xp̄i
est egris medicina. ꝑegrinātibus vita d̄
biles cōfoꝛtat valentes dilectat. languo/
rē sanat. sanitatē seruat. ꝑ hoc fit homo
māsuetioꝛ ad coꝛꝛeptionē. patiētioꝛ ad la
boꝛē. ardētioꝛ ad amoꝛē. sagacioꝛ ad cau
telā. ad obediētiā ꝓmptioꝛ. ad gr̄aruꝫ ac
tiones deuotioꝛ. Sicut recete cōicantib⁹
multa bona ꝓueniūt. vt dictū est. sic idi/
gne sumētibus coꝛpus xp̄i multa mala
occurrūt. Nullius. n. opus placet deo ni
si placeat ipse pꝛius. Indigna. n. cōio pec
catis hoiem illaqueat. dānationē p̄parat
ꝓximū scādalizat. mēteꝫ excecat. tētatio/
ni subiugat. deū iritat. vitā tꝑalem bꝛeui
at. gratuitis spoliat. De his ꝑ oꝛdinē dr̄
in p̄s. Fiat inquit mēsa eoꝝ coꝛā ipsis in
laqueū. ecce pꝛimū. ⁊ in retributōꝫ. ecce
2. in scādalū. ecce. 3. obscurētur oculi eoꝝ
ne videāt. ecce. 4. ⁊ doꝛsum eoꝝ sp̄ i cur
ua. ecce. 5. effunde sup eos irā tuā. ecce
6. fiat habitatio eoꝝ deserta. ecce. 7. in ta
bernaculis eoꝝ nō sit q inhitet. ecce. 8.

De modis sumēdi eucharistiam.
Caplm. 16

c Oꝛpus xp̄i quattuoꝛ modis sumi
tur. Quidā accipiunt illud spūali
ter tm̄. vt qui accipiunt rem sacri. i. gr̄a
⁊ nō ipsuꝫ sacr̄m coꝛpoꝛis xp̄i. De hoc
modo sumēdi dicit Aug. Crede ⁊ man/
ducasti. i. coꝛpoꝛi xp̄i mystico incoꝛpoꝛa/
tus es. Quidā sacramētaliter tm̄ cōican

tes in mortali peccato.q: lz deus sit vtro
biq3 per eentiam.nõ tñ p grãm.Quidã
spũaliter ⁊ sacr̃aliter.vt q accipiũt rem
⁊ sacr̃z.i.cõicãtes in grã.Quidã neutro
modo.vt qui nec rẽ nec sacr̃m accipiunt
vt heretici q nihil pficiũt.Primi nõ mã
ducates.mãducant.scdi mãducantes nõ
mãducãt.tertii mãducãtes mãducãt.q̃r
ti nõ mãducãtes nõ mãducãt.Circa cõi
onez cõmittit̃ pctm̃ tribus modis.Pri
mo cũ qs statuto tpe cõionem dimittit.
Jo.6.Nisi mandu.car.fi.ho.⁊c.Scdo
cũ qs suo tpe male accedit.Apo.Qui ãt
sumit indigne indiciũ sibi mãducat ⁊ bi
bit.Tertio cũ post cõionez a peccatis ñ
se custodit.⁊ iste triplex malũ incurrit.
Primo q: xp̃m quẽ suscepit ignominio
se a se expellit ⁊ turpius eiicit̃.quã nõ ad
mittit̃ hospes.2.q: talis quodãmodo simi
tudinẽ inde gerit.q post cũ xp̃o cenauit
xp̃m tradidit.Sic ⁊ absalon frẽm ad cõ
uiuiuz vocauit ⁊ postea occidit.3.q: ordi
nẽ honestatis puertit.Ueturo eniz reue
rẽtiaz exhibet ⁊ pñti nullã.Uñ similis ẽ
filiis q cũ ramis oliuax obuiauerũt xp̃o.⁊
postmodũ crucifixerũt.Qualiter ãt ad
cõionez accedẽdũ sit discere possimus in
esu agni pascalis.Comedebãt.n.iudei ac
cinctis.renibus.⁊ calciatis pedib9.bac
culos hñtes in manibus cũ lacticis acre
stibus.⁊ panibus azimis festinãter.per
primũ significat̃ puritas castitatis.Luc.
Sint lũbi vestri pcincti ⁊ lucerne.⁊c.p
2.affectus deuotiõis.Cañ.Quã pulchra
es in calciamẽtis.p.3.memoria dñice pas
sionis Geñ.In bacculo meo trãsiui ior
danẽ istũ.p.4.amaritudo cõtritiõis.ps
Cibauit nos pane lachrimax.p.5.prom
ptitudo bone volũtatis ⁊ opationis.pro
uer.Uidisti hoiez velocẽ in opibus suis
corã regibus stabit.Item quales debeãt
esse cõicãtes ondit̃ur in vestibus sacerdo
talib9.Requirũtur.n.ista iudiciũ discre
tiõis.mũditia castitatis.mortificatio car
nis.cõstãtia fortitudinis.pseuerãtia lon
ganimitatis.pfectio charitatis.primũ no
at̃ in superhumerale.2.in alba.3.in cinctu
ra.4.in fauore siue manipulo q portatur
in brachio sicut clipeus.5.in stola.6.i ca
sula.Corpus xp̃i sumit̃ velatũ accidenti
bus multiplici rõe.primo pp meritũ q̃s
tũ ad bonos.q: fm Greg.fides nõ hz
meritũ cui humana rõ p̄stat expimentũ
2.pp idignitatẽ.quo ad malos.Exẽpluz
de bethsamitibus q pcussi sũt cũ archaz
dñi il uiserũt.3.pp imbecilitatẽ quãtũ ad
oẽs.Nõ.n.possemus videre claritatem
corporis xp̃i glorificati.Exemplũ d Moy
se in cuius facie nõ poterãt intẽdere filii
israel qñ resplẽduit.4.pp vitandũ hor
rorẽ crudelitatis qui fieret si xp̃i carnẽ dẽ
tibus attractarem9.Tres sũt cause quare
laicis nõ dat̃ istud sacr̃m sub duplici spẽ
prima est q: possent creder̃ q totus xp̃s
nõ est sub vtraq3.2.pp piculuz.q: de fa
cili posset effundi sanguis.3.vt vitas rñ
deat vmbre.q: in lege nõ bibebãt etiam
offerentes de libamine.

De abstinentia a cõione.

Caplm. 17

a Bstinent qdam a cõione pp cul
pã ppriam ⁊ aliq sine culpa mor
tali.sed pp sacr̃i reuerẽtiã. sicut q sentiũt
se minus mũdos mẽte vl̃ carne. vel ẽt i
deuotos ⁊ isti bñfaciũt.dũmodo possint
iuste ⁊ sine aliox scãdalo superdere.Uñ
vbi nõ instat necessitas cõsulẽdũ est tali
bus vt de cõione expectẽt quousq3 pati
⁊ deuoti ac circũspecti possint accedere
Nulla tñ necessitas dz cõpellere vt ali
qs in peto mortali existens sciẽter cõicet.
Petm̃ facit idigne cõione tribus modis
aut in habitu vt qñ qs accedit nõ cõtritus
de peccato pterito ẽt cõfessus.Aut in ac
tu.vt qñ qs imutat formã sacr̃i.⁊ irreue
renter ipsũ tractat.Aut i pposito.vt qñ
hz volũtatẽ peccãdi in futuro.Propter
reuerẽtiã sacr̃i fit ẽt exclusio a cõione tri
pliciter.Primo pp reuerẽtiaz sacr̃i exte
rioris sic excludit pollutio ⁊ imũditia cor
poralis.Scdo pp reuerẽtiam rei cõtẽte
sub formis.sic excludit defect9 iudicii rõ
nis.vt in pueris ⁊ in amẽtibus. Tertio
pp reuerẽtiam rei signate.i.vnitatis cor

.6.

poris mystici. sic excludit vinculū interdicti vl' suspensiōis vl' excōicationis ēt iniuste. Sic igit' pp solā reuerētiaʒ sine oī culpa excludūtur multa a cōione. hoc pmo pʒ in pueris q tñ si sūt ppe etatē adultaʒ .s.10. vl'.12. annoꝝ ꝛ apparēt in eis signa reuerētie ꝛ discretionis pñt sumere. al's nō. Ideʒ pʒ in furiosis q excludunt' sine culpa q tñ cōicare pñt. qñ hñt lucida interualla. Itē cū qs hʒ lutuosas manus. lʒ huius nō sit culpa. tñ p sola reuerētia nō dʒ tractare corpus xpi. Tria genera hoium excludebant' in lege ab esu agni .s. in circūcisi q significant accedentes irreuerēter ad cōioneʒ. Legit' libro Reg. q pcussus est Oza. q tetigit archaʒ dñi. Itē alienigene. hi significāt infideles d quibus Gene. fera pessima deuorauit filiū meū. Itē imūdi qui significāt hñtes peccatū mortale. Vñ Isa. Mūdamini qui fertis vasa dñi. vñ v̄sus. Indigne sumis si sumis irreuerēter. vel nō chatolice vel hñs mortale scienter. Qui nō cōicat suo tpe multa mala incurrit. Primo q: talis multiplici vtilitate pnat' de q̄ supra dī d effectu eucharistie. Si.n. Raab saluata est. q: suscepit nūcios dñi multo magis q xpm suscipit. 2. q: cōstitutiōeʒ ecclesie trāsgredit'. statiʒ.n. ecclesia q q nō cōicat in pasca viuēs ab ingressu ecclesie arceat'. ꝛ moriēs careat ecclesiastica sepultura. Tertio q: maledictionē incurrit p uer. Vhe soli ꝛc. Sed hñ solus est q xpʒ nō hʒ. Quarto q: vices dño nō repēdit Aug. Verecūdū est illi hospiciū denegare q solet oēm pulsanteʒ admittere. Quito q: vires spūales perdit. Quilibet enīʒ q est sine mortali est mēbruʒ corporis mystici. Mēbrū aūt dʒ sustentari alimento corporis xpi veri. Aliogn effici' aridum sicut corporeū mēbꝝ ad qd nō transmittit' corporalis cibi nutrimētum.

De officio misse. Cap. m. 18

P Rerogatiuas plurimas hʒ missa pmo q: celebrat' a ieiunis. Scdo q: tñ in ecclesia ꝛ super altare. nisi qñqʒ pter necessitatem fit in alio loco honesto. Tertio q: oportet celebrantē esse sacerdotē. Quarto q: oʒ eum indui sacris vestibus. Quinto q: fit in die tm̄ ꝛ nō d nocte nisi in natiuitate domini. Sexto q: celebratur accenso lumine. etiam si sol luceret super terraʒ. Septimo quia ibi sonant verba dominica angelica ꝛ humana. Diuina quidam cum dicitur. vel cātatur pater noster. ꝛ euangelia. Angelica vero quando dicit' Gloria i excelsis deo ꝛc. Humana autem vt in collectis ꝛ huiusmodi. Octauo q: ibi audiunt' idiomata nobilissima .s. hebraicū. vt sabaoth ꝛ osanna. grecū vt kyrieleison. latinum in aliis. Nono q: missa tam plena mysteriis sicut celum stellis. ꝛ empireum angelis. Decimo q: sacerdos in solemnibus ecclesiis habent in missa sua plures ministros diaconum subdiaconum ꝛ accolitos. Undecimo q: angelis ibi existentibus in sufficientes sumus in presentia tāte maiestatis esse scholares. Duodecimo q: ibi est dominus celi ꝛ terre. Officium misse moraliter exponitur ita. Introitus significat inchoationem boni ꝛ duplicatur. quia in nostra inceptione debemus declinare a malo ꝛ facere bonum. quia kyrieleison. quod nouem vicibus variatur significat innocationem misericordie dei qua noueʒ modis indigemur primo tribus modis quantum ad peccatorum remissionem que committimus corde ore ꝛ opere. Secundis tribus modis q̄ tum ad gratie collationem fidei spei ꝛ caritatis. 3. tribus modis quantum ad glorificationem qua gaudebimus in deo super nos. de nobis ipsis. ꝛ iuxta nos de proximis. Gloria in excelsis deo significat gratiarum actionem. collecta deuotaʒ orationem. Epistola ꝛ euangelium noue ꝛ veteris legis obseruationeʒ. Graduale ꝛ alleluia vite actiue ꝛ contemplatiue perfectionem. Offerenda cōtribulati spiritus sacrificium. Secreta significat statum vie. Prefactio statum patria. Sanctus exaltationem angelorum presentiū. Canon transitum membroꝝ in corpus

xp̄i mysticū. Per nr̄ filiationē significat p grām. Agn⁹ dei liberatiōez p miām ⁊ triplicat᷑ vt liberemur a malis p̄teritis p̄ntibus ⁊ futuris. Cōio significat boni opis cōsumatiōez. Circa q̄dā alia q̄ sūt i missa nota significatiōz allegoricā. Intelligim⁹ eniz p altare crucē. p calicē sepulchꝛū. p patenā lapidē suppositū. p corpale syndonē in q̄ corp⁹ dn̄i fuit inuolutū. Nota etiā q̄ oēs misse sūt eque bone quātū ad op⁹ opatū. Una tn̄ ē melioꝛ altera quātū ad opus opans. Un̄ meli⁹ est audire missaz boni sacerdotis q̄z mali. Sicut i mēsa corporali eūdē cibū iocūdius sumim⁹ a mūdo ministro q̄z ab i mūdo. Nota q̄ piculū ē si celebrās missā vel manus tremulas. vel caducū morbū hz. aut delir⁹. aut idiota ē. Un̄ talibus ē iniūgēdū q̄ abstineāt a missa. Itē qn̄ aliqs ē celebraturus missaz bis nō dz sumere ablutionez i missa priori. q2 ad missā secūdā accederet nō ieiunus.

De negligētiis q̄ fiūt in missa. Cap. 19.

Si p negligētiaz euenerit q̄ plecto canonē nec vinū nec aq̄ reperiat᷑ i calice. statiz pfundi debet vtrūq3. ⁊ sacerdos iterabit cōsecratiōz ab illo loco. Simili mō ⁊ pficiet vsq3 ad finem ita tn̄ vt dimittat duas cruces q̄ fieri singulariter sup hostiā cōsueuerūt. Ul᷑ melius pōt dici q̄ aliā hostiā sumat. ⁊ canonez a principio icipiat. Qd̄ si de simplici vino vl᷑ aq̄ fiat ꝯsecratio. vinū reputabit᷑ p sacro. sz aq̄ nō. Si quid de sāguine ceciderit sup corporale vl᷑ palā altaris vel sup albā l᷑ casulā ꝓ illa rescidat᷑ ⁊ i loco reliquiaꝝ reseruet᷑ p̄us extracto sacro q̄z tū poterit ⁊ sūpto. Si n̄ abluat᷑ ⁊ sumat᷑ ablutio. Si vō sup terrā lapidē vl᷑ ligny ceciderit. ligēdus radēdus ⁊ extergēdus est locus ille. ⁊ puluis in sacro loco reponēdus. Porro si in ipsum sanguinē musca vel aranea ceciderit vl᷑ aliqd tale qd̄ vix sine vomitu vl᷑ mortis piculo sumi pōt. pfundat᷑ ⁊ lauet᷑ q̄z cautius potest i calice ⁊ ablutiōz sumat sacerdos. sz musca siue aranea sup piscinā cremetur. Quod si corpus siue de corpore xp̄i super palam altaris ceciderit vel sup vestimentū nō icidat᷑. sz vino abluat᷑ ⁊ a ministro sumat᷑. Sz si infirm⁹ corp⁹ dn̄i reiiciat susciplat᷑ ꝓut diligētius pōt. ⁊ sumat᷑ a sacerdote vel ab aliquo puero discreto ⁊ mūdo. si eger nō pōt illud resumere.

De penitētia. Cap. 20.

Penitētia ē vt ait Ambro. p̄terita mala plāgere ⁊ plāgēda iterū nō cōmittere. Itē Gre. Pn̄ia ē añ acta pctā flere. ⁊ iteꝝ flēda nō cōmittere Pn̄ia diffinit᷑ p duplicē actū. vnū qui ē respectu p̄teriti. s. p̄terita plāgē. alterū respectu futuri. s. plāgada nō cōmittere. primus act⁹ ē i re. secūd⁹ i ꝓposito. Penitētia duplex ē. q̄dā iterioꝛ tantū. ⁊ hec est de iure naturali. quedaz exterioꝛ q̄ fit ad arbitriū hois. prima nō ē sacramētū pro p̄te. 2. vō sacr̄m ē. Nō eni penitētia p se suscepta. dr̄ ꝓprie sacr̄m eccle. cuz talis ēt añ baptismū possit fieri. sz pn̄ia iniuncta p mīstros ecclesie sacr̄m ē. Notādu3 quoq3 ē fugē p peccatis ꝓpriis ē actus penitētie q̄ est virtus iustitie. sz lugere p peccatis alienis siue malis est alteri⁹ virtutis. s. misericoꝛdie. Lugere vō p bonis eternis ē act⁹ tertie beatitudinis. de q̄ dr̄ Beati q lugēt. ⁊c. De duratiōe penitentie sciēdū q̄ exterioꝛē nō opoꝛtet esse ppetuā sed de interioꝛi distinguit᷑. Est enim penitētia iterioꝛ s̄m habitū. ⁊ hec dz esse ppetua. Alia est s̄m actū ⁊ hāc nō opoꝛtet esse ppetuam. Semper eniz tenet᷑ qs ad interioꝛem pn̄iaz habitualē q̄ vellet ⁊ vult de cetero nō peccare. Sz exterioꝛez pn̄iaz n̄ sp̄ tenet᷑. Itē ali⁹ ē doloꝛ rōalis q ē pcti detestatio. a'l⁹ sensualis q ē passio ⁊ prim⁹ doloꝛ sp̄ dz cē i pn̄ia. scd̄s nō ē de necessitate. Itē q̄zuis hō n̄ sit cert⁹ de pcti remissiōe. tn̄ n̄ oz pp h̄ pn̄iaz exterioꝛē ē ppetuā q2 nō exigit᷑ i talib⁹ certitudo sciē. sz sufficit scia cōiecture ꝓbabilis vt ē qn̄ hō fecit ꝓbabilit᷑ qd̄ debebat. dolēdo cōfitēdo. satisfaciēdo. emēdādo. Cū in oī sacro noue legis sit aliq̄ mā visibilis elementū q̄ est signū ⁊ cā grē sic etiā

i sacro pnie deb3 esse. sed tūc materia sen sibilis large sumit̄ p omni re. siue res il la sit exterior suba. siue actio humana. Vñ fm hoc in pnia put est sacrm sunt res ⁊ verba. verba qdem in cōfessiōe ⁊ absolutione sūt. res aūt est ipsa actio hu/ mana. Ad intelligēdū ista plenius nota q sicut in medicinis corporalibus qdā cō sistunt in sola passione curati. vt est sectio vulneris. qdam vero in actione. vt est ex ercitatio corpis. Ita in sacris qdam cōsi stunt in passione eius q sanctificat̄ ⁊ nō in actione nisi p accidēs. vt baptismus. cōfirmatio. eucharistia. extrema vnctio ordo. Quedā vo cōsistunt in actu eius q sanctificat̄. vt pnia ⁊ mrimoniū. In p̄ mis ergo q̄ sine actu nostro opant̄ requi ritur exterior materia q̄ significat ⁊ cām ⁊ rē sacri. In aliis vo ipse actus noster ē p materia sensibili. Similiter ex p̄dictis patere pōt q quoddā est in hoc sacr3 cā tm̄. vt actus penitētis exterior qddā est res tm̄ vt remissio pctōr. quoddā res ⁊ sacrm vt cōtritio interior.

De qualitate pnie. Cap. 21

Est pnie qdā vera. Augu. Pnia vera est penitēda nō cōmittere ⁊ cōmissa deflere. Quedā est falsa Isido. Irrisor est ⁊ nō penitēs q adhuc agit qd peniteat. Quedā est coacta. ps. Cōuersus sū i erūna mea ⁊c. Quedā est sera. Aug. Si tūc penites qn̄ peccare nō potes. peta dimiserūt te nō tu illa. Que/ dā iniqua. Math. Judas pnia ductus ⁊c. Queda3 desperata. Sapien. Pre an gustia spūs gemētes dicētes intra se pe/ nitētiā agentes. Quedā sancta ⁊ merito ria. Ber. O felix penitētiū humilitas. O cōfitētiū bona spes q̄ facile vincis in vin cibile3. q̄ cito tremabūdū iudicē cōuer/ tis in pussimū prēm. Deb3 pnia eē ama ra. Hiere. Planctum vnigeniti fac tibi. Volūtaria. Aug. cū gaudio d3 facere im mortalis futurus quecūq3 faceret hō p differenda morte moriturus. Perfecta. Aug. Nulla pnia sera dūmodo va. Ac/ celerata pucr. Ne tardes querti ad dn̄.

Perseuerans. Cañ. Laui pedes meos qūo inquinabo illos. Fortis Hiero. Lic3 i limine iaceat pr. l3 mater vbera qbus te nutrierat ondat p calcatū pge prēm ⁊c. Ite3 pnia d3 esse refectio spūalis cū xpo semp victuro. nō cū lazaro ite3 moritu/ ro. Pnia d3 eē pmpta ⁊ nō dilata. Vt illud. Expectaui vt faceret vuas ⁊c. pri/ mo. s. ne infructuosi simus. Unde Isa. Expectaui vt fa. v. facit aūt spi. Scdo q2 ad magna vocamur. gen. Ego ero mer ces magna. Tertio ne ab eternis nuptiis excludamur sicut factū est fatuis vgini/ bus q̄ differebāt se pparare. 4. ne ab hosti bus ipediamus sicut fi ii israel a pharao ne ne egrederētur de egypto. 5. q2 relin quere petm̄ ēt penis opellimur. Greg. Cōtēnendus eēt mūdus ēt si reb⁹ pspe ris abūdaret. At cū tot aduersitatibus aīum pulsat. cū tot calamitatibus igemi nat. qd aliud q̄ vt nō amet̄ clamat. 6. ne blāde seducamur sicut auis p fistula3 au cupis. ⁊ sicut piscis p escā in hāmo. ⁊ si cut vrsus p mel. 7. ne morte pueniamur Gre. Nihil certius morte ⁊c. 8. ne osue tudie teneamur sic arbor d facili nō euel lit̄ cu3 bn̄ radicat̄. Jere. nūqd ethyops pōt mutare pellē suā ⁊c. Ad agēda3 pe/ nitētiā mouēt qttuor de qbus Ber. Ni mis durū est cor qd nō emoliūt bn̄ficia nec terrēt supplicia. nec aliciūt promissa nec castigāt flagella. Impedimēta pnie sūt hec. s. Pusillanimitas aggrediēdi ta les sūt sicut equus vmbraticus q truco vl̄ vmbra terret̄. Pudor ofitendi. sed si cut ait Aug. Verecūdia magna pars pe nitētie est. Honor satisfaciēdi. sed otradi cit Apost. Hoc momētaneu3 ⁊ leue tri/ bulat cor. Delectatio peccādi. sed tpale est qd delectat eternu3 qd cruciat. Spes diu viuendi. sed dn̄s dicit q securis ad ra. ar. po. est. Desperatio grām obtinen di. sed otradicit Ezech. Quacūq3 ho/ ra ingemuerit peccator. Timor recidiuā di Aug. Qn̄ cecidi erexit me qn̄ steti te/ nuit me. qn̄ iui duxit me. Ita loquitur d deo. Exemplū delinquendi. sed stultus 74

qui videt aliquē cadentē in foueā si nō sit in eodē loco cautior. Cōsuetudo peccādi sicut balaā cōsuetus mōstris nō curauit q asina loquerer. Cōfidentia de dei misericordia q qñ penituerit ipsuz recipiet sed hoc est peccare in spm scm. Grego. Misericordiā dei debemus saltē erubescere si iustitiā nolumus formidare.

De effectus penitentie. Cap. 22

P Er pniam absoluit homo a petō restituit ecclie. recōciliat xpo. donis spūaliter ditat. de filio diaboli filius dei efficit. paradisus dei apitur. Hec est q angelos letificat. ipūi iustificat. amissa bona reuocat. vitā eternā donat penaz eternā vitat. Itē pniaz est secūda tabula post naufragiū. ad quā peccator pōt recurrere dū viuit in statu vite pñtis. qñcūq3 τ quotiēscūq3 diuinā misericordiā voluerit implorare. Duplex est naufragiū. s. peccati originalis τ actualis. sed de primo liberamur p tabulā baptismi q ꝟtutis efficaciā accepit a tabula crucis xpi. De scdo aūt liberamur p tabulā pnie quā dina clemētiā ꝓuidit hoi q: p petō actuali nō pōt iterū baptizari Nota q a reatu peti liberamur p grām a sequelis āt petōꝝ p penitētiā τ ptes penitentie. a miseria ꝟo p gloriā. Itez nota qualr opa mortificata viuificāt. q: lz verū sit q a priuatione ad hītuz nō sit regressus i vita nāli. nō tñ ē verū i vita morali. Nā a ꝑuatōe ad hītū volūtari⁹ ē regressus. s. a morte culpe ad vitā grē. Vñ dicēdū est q sicut petā actualia trāseūt actu τ remanēt reatu. ita bona opa transeunt actu. τ remanēt merito. Scdm āt q manent dñr mortificari vl viuificari. Bona igit opa q̄diu cōiuncta sūt radici merendi. s. charitati dñr viuere. qñ ab illa sepant dñr mori. qñ reuertūtur dñr viuificari. q: reddeūt ad statum sue origi nis. vz grē charitatis. τ q: valent ad maiorem rectificationem charitatis.

De partibus penitentie. Ca. 23

P Artes pnie integrales sūt tres. s. Cōtritio. Cōfessio. τ Satisfactio. q̄uis enim cōplemētum peti possit esse i actu solū τ oris τ cordis solū vl triū sit tñ ad pfectōez pnie exigit hoꝝ triuz aggregatio. Licet ad esse simplr sufficiat cōtritio in actu. τ cōfessio τ satisfactio in ꝓposito. Nō. n. in his q hñt eē successiuū exigit q ptes integrales sint simul. sz exigit hoc in toto q hz esse pmanens. Qd aūt sint tres ptes penitentie sic oñditur. Pnia. n. est quoddā spōtaneuz iudiciuz in quo cōtritio est quasi q̄daz citatio vbi segtur rei añ iudicē spōtanea ɔfessio. Deinde segtur p iudicē imposite emēde solutio. Sed in hoc differt iudiciū fori a iudicio poli. q: ibi cōfessus in iure ɔdēnat τ hic absoluit. Alia est ptium istaꝝ sufficiētia. q: oē petm̄ cōmittit corde ore vel ope. iustū ē. vt p ɔtrariū curet. s. vt peccator culpā aīo detestet. ꝟbo exprimat. τ facto puniat. Itez p petm̄ offendit hō deū eccliaz τ seipsuz. sed p ɔtritionē recōciliat deo p cōfessionē ecclie. τ p satisfactionē sibi. Itē iste tres pnie ptes sūt diete qbus itur ad terram ꝓmissionis. de qbus dr Exo. Ibimus viā triū dieꝝ. Itē iste tres ptes significāt tres mortuos moraliter quos dñs suscitauit. qm̄ p cōtritio nē suscitat puella in domo p cōfessionez iuuenis in porta. p satisfactionē Lazarus in sepulchro.

De contritione. Cap. 24

C Ontritio ē dolor volūtarie p peccatis assūptus cū ꝓposito cōfitendi τ satisfaciēdi. hec diffinitio magistralis est. τ ponit ibi dolor p gñe. volūtarie assumptus ponit ad drīam doloris naturalis. qui nō est meritorius. pro peccatis. ponit ibi mā doloris ad drīam doloris inuidie q est in bono alieno. Sic ergo diffinit cōtritio ꝓut est actus virtutis. sed ꝓut est pars sacri penitētie oz q aliqd in ɔpatione ad alias ptes addat. τ ideo ponit cū ꝓposito cōfitēdi τ satisfaciēdi. Nota q cor dr durū qñ diuīe inspirationi se tāgēti. nō cedit. sed obuiat in affectu peccati demorando. Frāgi ꝟo dr qñ incipit a ꝓposito peccādi resipiscere.

lʒ nō̃ dūʒ totaliter ɔuertatᷣ. Cōuerti vero
dr̄ qñ vōlūtas ꝑfecte ab effectu peccādi
resilit. In contritione duplex est dolor.
Unus ē volūtatis q nō est aliud q̄ʒ pcti
displicētia. Alius est sensualis. primus est
de ēētia ɔtritionis ⁊ de hoc dolore itelli
gitᷣ illud. Mic. Luctū vnigeniti fac tibi.
q: hoc ex rōne dʒ magis velle nūq̄ʒ pec
casse q̄ʒ vnigenitū viuere. Scd̄s vero do
lor nō reqritᷣ de necessitate ɔtritionis. ſʒ
de ꝑfectiōe q: talis dolor non est in nr̄a
ptāte. Nota ēt ꝙ ɔtritio pōt tm̄ intēdi ꝙ
nō solū culpa. sed ēt tota pena dimittitur
hoc pōt fieri dupl'r. Uno mō ex pte cha
ritatis q̄ displicētiaʒ causat pcti. q: qñqʒ
ɔtingit tm̄ charitatē intendi in actu ꝙ cō
tritio inde sequēs merebitᷣ absolutioneʒ
ab omni pena vt in magdalena. Alio mō
fit istud ex pte doloris sensualis quē vo/
luntas in cōtritione excitat. q: ille dolor q̄
dam pena est q̄ tm̄ pōt intendi ꝙ sufficit
ad delectionē culpe ⁊ pene. Nota ꝙ do
lor cōtritionis sensibilis vl' sensualis tri/
plex est. deficiēs. sufficiēs. ⁊ ꝑeminens.
primus trahit ad infernū. scd̄s ad pur/
gatoriū. tertius ad ꝑadisuʒ. ⁊ est sil'e de
scia que repitᷣ in electis. q: scia deficiens
repellit ad dignitatē. sufficiēs tolleratᷣ. su
ꝑeminēs merito coronatᷣ. Dr̄ia q̄daʒ est
iter attritōeʒ ⁊ ɔtritōʒ. sicᷣ iter formale ⁊
formatū qd̄ ⁊ dr̄ de fide isformi ⁊ forma
ta. Utrū aūt attritio fiat ɔtritio distiguē
dū est. q: cōtritio dr̄ cū gr̄a tritio. hec āt
pōt esse dupliciter. Uno mō est cōicati/
ua. q: gr̄a associatᷣ motui exñti in aia. ⁊
illaʒ informat q̄uis nō eliciat. Alio mō
ꝑ cām ita ꝙ motus a gr̄a eliciatᷣ. primo
mō attritio fit ɔtritio. q: actus simplex
manēs in aia formatᷣ adueniēte gr̄a sicut
color adueniente. Luc. Scd̄o modo im
possibile est ꝙ attritio fiat cōtritio. Sed
si q̄ritᷣ q̄ʒdiu qs de pctō dolerᷣ dēat. Re
spon. sicut dicit Aug. de sancto vic. De
us qñ absoluit a vinculo pcti hoiem col
ligat cū vinculo detestationis ꝑꝑetue. sed
detestatio peccati q̄daʒ est in hitu ad quā
semꝑ tenetᷣ hō. ēt post ꝑfectam pcti re/
missionē de qua dicit Aug. Loquens de
penitēte. Semꝑ doleat ⁊ de dolore gau/
deat. ⁊ nō semꝑ doluisse doleat. Alia de
testatio est in actu. ad hāc hō nō tenetᷣ sꝑ
Sciēdū aūt ꝙ beati ⁊ dānati ⁊ hi q sunt
in purgatorio nō hn̄t ɔtritionē ꝓprie cꝰ
rō est. q: in cōtritione ꝓprie sūpta sᷣt tria
.s. dolor. ⁊ effectus satisfactiōis. in beatisᷣ
aūt nō est dolor. in dānatis v̄o nō ē gr̄a
⁊ hi q sᷣt in purgatorio nō merētur.

De confessione.

Capl'm. 25

c Onfessio est vt ait Aug. ꝑ quam
morbus latens spe venie apitur.
Cōfessio sacr̄alis que est ps pn̄ie
cōueniēter describitᷣ ꝑ maʒ q̄ est pctm̄.
⁊ ꝑ actum q est apire. ⁊ ꝑ finē q̄ est spes
venie. Duplex cōfessio. q̄dā est mentalis
q̄ deo fit. ⁊ hec ē de iure nāli. q̄dā ē voca
lis q̄ fit hoi. ⁊ hec nō est de iure nāli. sed
euāgelico. igitᷣ añ incarnationē xp̄i suffi/
ciebat cōfessio mētalis. q: deus nōdum
erat hō. ſʒ postq̄ʒ fcūs est hō dʒ cōfessio
fieri hoi vicario xp̄i. In hoc. n. ꝙ mini/
stris sacr̄oꝝ xp̄s dedit ptāteʒ ligādi atqʒ
soluēdi insinuauit ɔfessione eis tāq̄ʒ iudi
cibus fieri debere. sic ergo xp̄s instituit
cōfessionē tacite. sed apostoli ꝓmulgaue
rūt eā expsse. Ja. cōfitemini alterutrum
pctā vr̄a. Quāuis igitᷣ in cōtritiōe remit
tatᷣ pctm̄ cōiter. tm̄ cōfessio vocalis ē ne/
cessaria in re qñ hētᷣ opportunitas. vl' in
ꝓposito articulus necessitatis eā excludit
⁊ nō ɔtemptus religiōis. Et ista necessi
tas ɔfitēdi pꝰ ɔtritōʒ nō ē in tali casu ꝑꝑ
necessitatē remedii. cū pctm̄ iā sit dimis
sū ſʒ ꝑꝑ obligatōeʒ ꝑcepti. Cōfessio. n. ⁊
satisfactio necīa ē nō solū ꝑꝑ recōciliatōʒ
in iudicio dei. ſʒ ēt i iudicio eccl'ie. Quas
circūstātias teneamur cōfiteri. Nota ꝙ
circūstātiaꝝ q̄dam sunt trahētes in aliud
genꝰ pcti vt coire cū muliere ɔiugata. ⁊
has tenetᷣ hō ɔfiteri. Quedam sunt ag/
grauātes in eadē specie. ⁊ haꝝ quedā sᷣt
non aggrauantes notabiliter sicut scīa ⁊
hmōi. has nō tenetᷣ quis cōfiteri. q: sn̄t
q̄si venialia pctā. Quedam sūt aggrauā

tes notabiliter. ⁊ has fm quosdã tenet hõ cõfiteri. No.n.sufficit illi q accepit cẽ tũ marchas de alieno.dicere ego accepi alienũ.cũ hoc posset verificari si accepis set vnũ denariũ.fm alios cõius.sz nõ tu tius opinãtes nõ oz.Circũstãtie aggra uãtes pctũ notãt his versib⁹.Aggrauat ordo locus mora cã scia tps Lucta pusil la.modus genus.⁊ stat⁹ altus. Cõditio numerus.etas ⁊ scandala sexus.Quam uis pctã alicuius nota sint sacerdoti.tñ oz ea cõfiteri.quia nõ sunt ei nota vt iudici. Quãdiu possit qs differre cõfessioz due sũt opiniões.Quidã.n.dicũt q peccator tenet cõfiteri stati hita opportunitate suf ficiẽti.Alii cõius dicũt q cũ cõfessio sit i ter pcepta affirmatiua nõ obligat nisi pro loco ⁊ tpe.Ecclesia ãt determinat in de cretis q ois hõ cõfiteat semel i anno.qz hz tũc qlibz de necessitate cõicare.In ca sib⁹ aũt quattuor tenet qs añ hoc tps cõ fiteri.Unus est rõne sacramẽti. qñ vult cõicare vl celebrare. Alius rõne piculi. vt si ẽ i piculo mortis.Tertius ẽ rõe cõ sciẽtie.v si dictat sibi ɔscia q statiz tenea tur.Quart⁹ ẽ rõne dubii.vt si nõ spat il lo ãno hre cõfessorẽ quẽ mõ hz.vl si hz casuz papalẽ.⁊ mõ hz copiã ɔfessoris seu pniarii dñi pape.Si querat vtrũ ɔfes sio facta in pctõ mortali valeat.dicẽduz ẽ q cõfessio i remediũ ⁊ in pceptũ.iquãtũ est in remediũ nõ valeat in mortali facta tñ absoluit hõ a pcepto.sicut ficte baptis mũ suscipiẽs nõ recipit nisi sacramẽtũ ⁊ nõ rẽ sacri.Utrũ cõfessio sit iterãda.No ta q regulariter null⁹ tenet cõfessionem bona fide fcãm iterare amplius.Sũt tñ quattuor casus i qb⁹ tenet qs iterare cõ fessionẽ.quor duo sũt pp cõfessorẽ.Pri m⁹ si deficit cõfessori clauis potẽtie.eo q nõ hz ptãtẽ ab illo pctõ absoluere.Secũ d⁹est si deficit sibi clauis sciẽ.qz nescit di scernere.Tertius ẽ si cõfitẽs dimidiauit cõfessionẽ.oz.n.q vni fiat cõfessio inte gre oium q̃ habent in memoria Si ve ro alique exciderũt a memoria nõ ideo dz reputari cõfessio dimidiata.4.ẽ si cõ tẽpsit seu neglexit ⁊ oblitus ẽ satisfactioz nã si sciret ⁊ adimplere vellet nõ oporte ret cõfessionẽ iterare. Si vero aliqs ca dat in pctũ postq̃ bona fide fecit cõfessi onẽ questio est vtrum teneatur confessio nez prius fcãm iterare. ⁊ ẽ opinio q nõ in spẽ sed in genere.licet aliter dicãt qdã Nota q cõfessio facta p nũciũ l p episto lã.licet sit quoddã bonũ ⁊ meritoriũ.tñ inquãtuz ẽ ps sacramẽti penitẽtie nõ põt sic fieri.qz determinatã hz materiã.s.ac tus fmonis quo cõscia hois manifestari cõsueuit.Unde sine necessitate nõ licet ta liter.In necessitate põt defectus per eq polentem actum suppleri.

De q̃litate ⁊ effectu cõfessionis. Cap. 26.

Qualis debeat eẽ cõfessio notatur his versib⁹.Sit simplex humilis cõfessio pura fidelis.Uera freq̃ns nuda discreta libẽs verecũda.Integra se creta lachrymabilis accelerata. fortis ⁊ accusãs.⁊ sit parer parata.Ad multa va let cõfessio A morte liberat.qz sicut cõfes sus in foro cõtentioso dãnat.sic in spũali liberat.Uulnera mẽtis sanat.Hie.Uul nus nõ itellectũ tardi⁹ sanat.Deuz hõi manifestat.Ang.Si nollẽ cõfiteri nõ me tibi abscõderẽ.sz te mihi.Paradisũ apit Aug.O breue verbũ peccaui.qd aperit portas padisi.Exẽplũ i latrone.Pecca ta tegit.Uñ qdã glo.Si hõ detegit.de⁹ tegit.Misericordiã diuã emollit.Glosa sup illud Delictũ meũ cognituz ti.fe.Si hõ agnoscit deus ignoscit.Aiũz iocundat ps.In voce exultatõis ⁊ ɔfessi son⁹epu. Intercessores multiplicat.Sacerdotes. n.p suis cõfessis orãt.Cõsciẽtiaz mũdat Aug.Cõfitendo fit hõ de fedo pulcher. fed⁹ diaboli rũpit.Sicut cũ aliqs secre tum alterius detegit.Deo hominẽ cõiũ git Au.Quid pprius auribus dei q̃ cõfi tẽs cor.⁊ vita q̃ est ex fide.In via salutis dirigit.puer.Qui abscondit scelera sua nõ dirigetur.⁊ cõtrario ⁊c.Peccatum delet.ps.Dixi cõfitebor aduersum me ⁊c.Satisfactionem supplet.Glo.super Math.Iubemur ɔfiteri peccata nostra

vt erubescētiam patiamur ꝑ pena. Ma lum precauet. exemplum de dente putri do qui extrahit ne alii cōputrescāt.

Cui debeat fieri cōfessio. Cap. 27.

Generaliter teneas ꝙ cōfessio debet fieri sacerdoti habenti claues que sūt sciētia discernēdi ⁊ potestas ligādi atq; solnēdi. Sciēdū aūt ꝙ sicut baptism⁹ est sacrm necessitatis. ita ⁊ pnia. Vñ sicut baptism⁹ duplicē hȝ ministrū vnū cui cōpetit baptizare ex offō .s. sacerdotē. alium cui cōmittit dispēsatio baptisimi rōne necessitatis. Ita ⁊ minister penitētie duplex ē. Unus est cui cō fessio fit officio sicut sacerdos. Alius qui audiēdo cōfessionē vicem supplet pōt sacerdotis i necessitate vt est laicus. Dicūt tñ aliq ꝙ cum deest copia sacerdotis nō oȝ cōfiteri laico. sȝ sufficit soli deo. Quāuis oēs sacerdotes claues habeant. nō tamē pñt oēs ligare ⁊ soluere. sicut excōicati suspēsi heretici ⁊ dānati. Hoc autez nō ē ꝑpter defectū ordinis. sȝ q: nō hñt materiā. s. subditos q auferūt ab eis cū excōicant. Pñt tñ tales baptizare. quia hoc est sacrm necessitatis. Pñt ēt tales eucharistiā cōsecrare. q: hoc substantialiter adheret ordini. Dicēdum ēt ꝙ null⁹ pōt absoluere cōfitētē nisi ꝓprius sacerdos. Proprius vero sacerdos dicit sex modis. Primo mō est pastor eccl'ie vt papa eps ⁊ curat⁹ quilibȝ i suis casibus 2. ꝑ determinatōeȝ supioris vt vicarii. 3. ꝑ priuilegium quibusdā idultum. 4. per sniam ꝓpꝛii sacerdotis dū tñ licētietur ei vir discretus ⁊ honest⁹ ⁊ vere sacerdos 5. ꝑpter necessitatē. q: instāte mortis articulo quilibȝ sacerdos pōt absoluere. Et pegrini absoluūt ab his apud quos sūt 6. ꝑpter defectū sui sacerdotis. qñ ē idiota vł pditor cōfessionis. vel quādo solet mulieres confitentes procari tūc. n. si ñ inuenit aliquē q auctoritatez habeat efficit ei sacerdos ꝓprius nō quilibet sed discretus ⁊ honestus ⁊ notus vł ex ordine vł ex persona.

De sigillo cōfessionis.

Capitulū. 28.

Que gerūt exterius i sacramētis sūt signa. rerū que interi⁹ cōtingūt. ⁊ iō confessio qua qs sacerdoti se subiicit signū est supioritatis q̄s quis deo subiicit. Deus aūt pctm̄ illi⁹ q se ꝑ pniaȝ subiicit tegit. Vñ oȝ de necessitate sacri ꝙ sacerdos celet cōfessionē. Sūt ⁊ alie huius celatiōis vtilitates. q: ꝑ hoc homines magis ad cōfessionē attrahūt ⁊ simpliciꝰ petā cōfitenter. Sacerdos aūt nō oȝ tm̄ celare pctm̄ qđ in cōfessiōe recipit. sȝ ēt oīa alia signa ꝑ que posset peccator vel pctm̄ cōprehēdi. Pōt aūt penitēs facere vt illud qđ sacerdos ꝑpter cōfessionem sibi factā sciebat vt deus. sciat ēt vt homo Et hoc facit dum licētiat eum ad dicēdū ⁊ si dicit nō frāgit sigillū confessionis. Si autem querat vtrū id qđ scit sacerdos ꝑ cōfessionem. ⁊ scit alio modo possit reuelare. sup hoc diuerse sūt opiniones. Sed hec est verior. q: siue sacerdos sciat illud peccatū ante cōfessionez sibi factam siue post. nō tenetur celare q̄tuȝ ad id quod scit vt homo. Nota ꝙ iste modus dicen dico tibi in cōfessione nō claudit tale dictum sigillo cōfessionis q̄a non seruat ibi modus cōfessionis. vel ordo.

De satisfactione. Cap. 29.

Sicut i bellis ⁊ cōtrouersiis restituta amicitia. nō statiȝ restituit debitū illati damni. Ita post remissionē culpe in cōfessiōe seu cōtritione remanet debitum pene satisfactorie. Iūgit sacerdos quedā ad satisfactiōis fūdamētū sicut abstinere a petō ⁊ restituē ablatū. Quedaȝ ad satisfactōis expeditiōeȝ vt ē vitare cōsortia maloꝝ. Quedā iniūgit ad substātiā satisfactionis. vt ē ieiunare vigilare dare elemosinā peregrinari ⁊ huiusmōi opera penalia. Quedā inūgit ad satisfactiōis pfectionē ⁊ securitatē. vt sūt opa supero gatiōis. Satisfactio oȝ rñdere culpe t tribꝰ. s. in numero. ps. Lauabo ꝑ singulas noctes ⁊c. In pōdere. Aug. Libēter debet facere imortalis futurus quecūq; faceret ꝑ differēda morte moriturus. In

mēsura. S. Tāto tpe dʒ qs ī pnīa esse quāto fuit in culpa. Ista tria reqrunť in penitētia scdm conuenientiam nō ṗm ne/cessitatem.

De singulis ptib⁹ satisfactiōis in cōi.

Cap. 30.

S Atisfactiōis q̄dā sūt ptes princi/pales. s. Orō Jeiuniū ꝛ elemosina Quedā vero secundarie q̄ ad has reducūť. vt vigilie peregrinatiōes disci/pline Dicēdū ergo ꝙ oīa carnē affligētia reducūť ad ieiuniuʒ. oīa opa vō spūalia ad orōneʒ. oīa aūt opa mīe ad elemosy/nā. Sufficiētia ptuū principaliū pōt acci/pi respectu termini a quo ē mot⁹ satisfa/ctōis. q: p ieiuniū reuocamur a cōcupis/cētia carnis. p orōnē a superbia vite. per elemosynaʒ a cōcupiscētia oculoꝝ. Alio mō sumiť ista sufficientia ex pte termini ad quē fit satisfactio. q: p ieiuniū ordinať hō in seipso p elemosynā ad ꝓximū per orōnē ad deum. Tertio mō sumitur hec sufficiētia ex pte materie de q̄ fit. Per ele mosynā. n. fit satisfactio de bonis substā/tie exterioris. p ieiuniū de bonis corpis p orōnē de bonis mētis. Quarto mō sumi tur hec sufficiētia ex pte modoꝝ satisfaciē di fit. n. satisfactio tribus modis. vl' per punitōʒ vl' p redēptionē. vl' p supplica/tiōeʒ. Primū facim⁹ ieiunādo. scdʒ ele mosynas dan. tertiū orādo. Quīto sumi tur hec sufficiētia ex pte effectus. Per sa tisfactionē. n. tria magna bona nobis ꝓue niūt. s. īpetratio grē. remissio pene expur gatio reliqaꝝ culpe. Ad primū videť va lere elemosyna ꝓpter multiplicitatē iter cessoꝝ. Ad ṡm ieiuniū. Ad tertiuʒ oratio

De ptib⁹ satisfactiōis.

Capitulum. 31.

E Lemosyna dupl'r pōt accipi. aut itētiōe subleuādi necessitatē ꝓximi ꝛ sic ē opus mīe. aut intētiōe recōpēsan/di ꝓ debito offense dine. ꝛ sic ē opus iu/stitie. Vnū primo mō ꝓpꝛie ptinet ad me ritū vite. 2. mō ad meritū dimissiōis pe/ne. q: elemosyna sic data ꝓpꝛie ē satisfa/ctoria. De ieiunio quoqʒ sciēdū ē ꝙ icar ne duo sūt. vnū natura que dʒ sustētari. ꝛ aliud vitiū qđ dʒ domari. Jeiuniū er/go qđ naturā ſuat ꝛ vitiū domat bonuʒ ē. aliud vō nō. Orō duplicit̄ hʒ fieri aut ꝓ impetratiōe bonoꝝ. ꝛ sic est ps vel opus cōtēplatiōis. aut ꝓ remissione ma loꝝ. ꝛ sic ē ꝓpꝛie ps satisfactiōis.

De iustificatiōe impii.

Capitulū. 32.

I Ustificatio ipii ē motus ab iniusti cia ad iusticiā. In iustificatiōe im pii q̄ttuoꝛ reqrūtur. s. mot⁹ liberi arbitrii. contritio. infusio grē. ꝛ remissio culpe. Moꝝ ṗma duo sꝫ ex ptesuscipiētis alia vō ex pte agētis. Predicta q̄ttuoꝛ sꝫ si l'tpe nō natura. Prioritas aūt n ē po/sterioritas que ṗm ordinē ꝛ ē reduciť ali quo mō ad ordinē cause ꝛ causati. Inter ista videť hic ordo c̄ᷓlitatis esse. Taliter n. mot⁹ liberi arbitrii prioꝛ aliis trib⁹ est q: reqriť cōsensus volūtatis in hui⁹ mu tatiōe. Volūtas ꝛ liberū arbitriū sumū tur hic ꝓ eodē. Preterea mot⁹ iste ap/pellať mot⁹ liberū arbitrii. Iste vō mo tus q p liberū arbitriū cōsentit deo vt ṗ mo motori vocať mot⁹ fidei. q: hʒ aliqd cognitiōis ꝛ aliqd affectionis. sicut fides Dicamus ergo ꝙ motus liberi arbitrii siue fidei in deū c̄ᷓliter est prioꝛ q̄ʒ motus quo de petō qs cōuertiť. q: sicut i gene/ratiōe pcti prioꝛ est cōuersio q̄ʒ auersio. cū cōuersio causet auersionē. ita i eius de structione prioꝛ ē cōuersio ad deū p li/berū arbitriū q̄ʒ auersio a creatura p cō trionē de peccato. Qđ enim primū ē i cō positione vltimum est in resolutiōe. Isti vero duo motus. liberi arbitrii ꝛ cōtriti onis sunt priores q̄ʒ grā infundať. q: sūt causa ṗparatoria vt grā deť. Quāuis. n. deus sine vlla ṗparatiōe posset ipiū iusti ficare. tñ reqriť ṗparatio ex pte nrā. qrū sicut reqriť ṗparatio ex pte materie i na turali mutatiōe ad recipiēdā formā. Ita imutatiōe volūtaria. ꝛ hoc nō ē ex ipotē tia agētis sʒ suscipiētis. Alia rō ē q: i iu/stis catone petōꝛis sit introductio vni⁹ foꝛ me ꝛ expulsio ꝯtrarie. iō reqrūtur ṗdcā

duo.s.motus liberi arbitrii disponēs ad
grē susceptiōez.⁊ ꝯtritio.i.discessio a pec
cato disponēs ad culpe expulsionē. Grā
prius īfundit̄ q̄z culpa remittat̄. sicut in
ītroductiōe forme prior est forma que ex
pellit a ꝑte agētis q̄z illa q̄ expellēda ē re/
moueri possit. Qualiter aūt iustificatio fi
at in īstāti vel successiue.nota distictiōem
¶Pōt iustificatio dupl'r accipi sicut ⁊ ge/
neratio. Uno mō vt dicat motū ad iusti/
ciam cū termino eiusdē.⁊ sic fit successi/
ue qñ succedit successiua ꝑpatio Alio mō
pōt accipi solūmō mutatione sine motu.
hoc modo fit iustificatio in īstanti.⁊ hoc
triplici rōe. ¶Prima q: fit virtute infinita
⁊ simplici q̄ īmediate opat̄.2.est q: fit in
subo simplici.s.i mēte.3.ē q: ipsa forma
q̄ expellit̄.s.culpa nō pōr vel ꝓpior ē q̄z
q̄ introducit̄.s.grā q̄ oīo simplex ē.⁊ d
illō qō dicit Aug.q: maius est iustificar̄
ipiū q̄z creare celū ⁊ terrā. dicēdū mai⁹
ē q̄ztū ad illud qō fit.q: meli⁹ est.sed nō
quo ad modū faciēdi. Quāuis eniz ī iu/
stificatōe ipii sit resistētia forma.s.ꝯtrarii
ad ꝯtrariū.nō tñ ibi resistētia effectiua q̄
aliqd resistat agēti.s.deo.cuius virtuti ni
hil resistere pōt. In iustificatōe ipii aliqd
ex parte dei.⁊ aliqd ex ꝑte petōris ⁊ ali/
quid ex parte ecclesie. Ex ꝑte dei duo st
.s.misericordia que reatū indulget.⁊ iu
stitia que emēdā aliquantulam exigit vel
hic vel ī purgatorio.hec significat̄ ꝑ bi/
nos discipulos quos misit dñs in oēz lo
cū quo erat ipse venturus.tūc qdē corpa
liter.nūc aūt ꝑ grām spūaliter. Ex parte
peccatoris sunt ēt duo.s.amor ⁊ dolor.⁊
hi sūt due molle qb⁹ petm̄ ꝯteritur.qa
ꝭm legē nō debēt diabol in pignore ob
ligari. Ex parte ecclesie silr sūt duo. pri/
mū est meritū ⁊ ꝑpipue xp̄i qō est inexti
mabile ⁊ alioꝝ scōrum q fecērt opa mu
ta superogationis.que oīa sub ptāte cla/
uiū sūt posita. vt quod minus est in vno
mēbro ecclesie cūpenset̄ in alio. Uñ si ali
quis nō est mēbrum ecclesie nō influit in
ipsū meritū ꝑdictuz. Scōm ē indulgētia
quā dat ecclesia ꝑ papā ⁊ ep̄os.tñ vt ipa

idulgētia tm̄ valeat q̄ztū sonat exigit̄ au
ctoritas.⁊ cā.s.cōis vtilitas ex parte dā
tis.exigit̄ etiā fides formata ⁊ obediētia
ex parte recipiētis.hoc est vt soluat illud
propter quod datur.

De pnīa venialiū. Capl'm. 33.

Penitētia ē remediū īstitutū ad ex
piandū peccatuz cui debet̄ pena
sensibilis que cū debeat̄ petō nō
solū mortali sz ēt veniali pz ꝙ pñia est re
mediū ꝯtra vtrūqz.q: nō ē simpl'r ꝺ ve
nialib⁹ sz ꝺ mortalib⁹.q: pnīa ītroducta
ē ad recōciliādū amicitiā vel animā quā
mortale petm̄ tollit. Licet igit̄ nō sit ꝺ ve
nialibus simpl'r pnīa.tñ est per accñs.⁊
hoc ē trib⁹ modis ¶Primo rōe dubii. vt
qñ credunt̄ esse mortalia.2.rōne statuti.
vt qñ hō ꝗ tenet̄ cōfiteri semel in āno ñ
hz nisi venialia.3.rōne ꝑiculi vt qñ veni
alis delectatio ad hoc ꝓducta ē ꝙ nisi hō
se auertat ab ea trahit in mortale. Sz de
remissione venialis peti sciēdū ꝙ in.duo
bus casib⁹ nō remittit̄. ¶Prim⁹ ē si talis
hēat petm̄ mortale qm̄ sine mortali nūq̄z
dimittit̄ veniale.lz econtra possit fieri.s.
ꝙ mortale dimittat̄ sine veniali. Cū eniz
petm̄ mortale tollat caritatez q̄ vniuersa
delicta opit cōstat ꝙ exñti ī petō mortali
nullū veniale remittit̄. Scōs ē qñ volū
tas fixa manet in affectu alicui⁹ peti de/
terminati venial'tm̄ qm̄ illud tolli nō pt
⁊ hoc multiplici rōe. ¶Pria ē qm̄ oē pec
catū remissiōe idiget quo ad duo.s.quo
ad culpā ⁊ quo ad penā.sz nō pōt eē.2.
rmissio siñ ꝑma.q: q̄zdiu hō culpā hz ꝺ
bitor ē pene. Culpa āt cōsistit ī deordina
tōe volūtatis. Uñ volūtas sic manēs ꝑ/
tinax reordinari ñ pt. Aliogn duo oppo
sita sil'cēnt ī eodē. Alia rō ē q: manēte cā
ñ pt tolli effect⁹ sz volūtas iordinata ad ali
qd ē cā venial' peti. vñ manēte volūtate fi
xa ī illo nō remittit̄ ip̄z petm̄ vēiale. Sciē
dū ēt ꝙ vnū petm̄ veniale bñ pt dimitti si
ne alio q: petm̄ mortale qō maioris ē ad
herētie pt ēt remitti sine veniali. Alia rō ē
q: petm̄ mortale ita deo displicet ꝙ facit
ēt ip̄z petōrē deo displicē. Sz veniale ꝺo

displicet cũ inordinatũ sit. tñ nõ facit pec
cãtẽ deo displicere. q: p illud non priuat
grã sed obnubilat. inq̃ʒtuʒ eius ꝓcessus
ad exteriora ĩpedit. ⁊ pp hoc vnũ venia
le nõ ĩpedit qn aliud remitti possit. 3. rõ
est q: venialia nõ hñt ꝯnexionẽ ad inuicẽ
nec a pte auersionis. q: nõ auertũt a sũ
mo bono. nec a pte cõuersiõis. ⁊ iõ vnũ
dimitti põt sine alio. Nõ ẽ ãt sic de mor
talibus vbi nõ dimittit vnũ sine alio. q:
cõnexionẽ hñt adinuicẽ ex pte auersionis
Quodlibet mortale auertit a deo. lʒ non
hẽat cõnexionẽ a pte auersionis. Ex p̃di
ctis colligit qd vnũ mortale nõ remittit
sine alio. ⁊ qd vnũ veniale põt remitti si
ne alio veniali. Itẽ mortale remittit ve
niali. sed nõ veniale sine mortali. cui⁹ du
plex est rõ. Pria est. q: mortale ⁊ venia
le se hñt sicut hitus ⁊ dispositio. sed abla
to hitu põt manere dispositio ⁊ ecõuer
so. Scda rõ est. q: mortale opponit cha
ritati. veniale aũt feruori eius. sed subla
ta charitate tollit feruor ⁊ nõ ecõuerso.

Propter quid dimittit pctm̃ veniale. Caplm. 33

D pctĩ venialis remissionẽ nõ exi
git nouus charitatis hitus. sʒ suf
ficit nouus mot⁹. q: pctm̃ nõ tollebat vir
tutis hitũ. sʒ ĩpediebat ei⁹ actũ. Nota ẽt
q pctm̃ veniale nõ dimittit sine cõtritio
ne cui⁹ hec ẽ rõ. q: q̃diu volũtas in ali
quo veniali fixa manet nũq̃ dimittit sed
volũtatẽ ab eo auertere qd qs prius vo
lebat est displicere ei qd voluit. talis autẽ
displicẽtia dolor cõtritiõis dĩ. Sed scien
dũ q cõtritio põt accipi tripliciter. s. actu
vl hitu vl medio mõ. Cõtritio in hitu
nõ sufficit ad pcti venialis remissionẽ. q:
tũc qcũqʒ pnie vtutis hituʒ hẽret nõ pos
set. hẽre veniale pctm̃. ⁊ sic veniale pctm̃
nõ posset ẽẽ cũ grã. Cõtritio quoqʒ in ac
tu nõ sp reqrit. q: sequeret q pctm̃ qd
qs in memoria nõ hʒ remitti ñ possʒ pp
hoc reqrit ꝯtritio medio mõ. s. vt pctm̃
displiceat actualr vl explicite vl ĩplicite.
Dico ãt ĩplicite q: talis actus nõ sufficit.
q: displiceret explicite pctm̃ veniale si co
gnitio ferret ad illud. Nota ẽt q tã fer
uẽs põt ẽẽ motus charitatis ĩ deũ q oĩa
pctã venialia ꝯsumit ẽt sine actuali cogi
tatõe ĩpoꝝ. q: qñ qs feruẽt ĩ deũ fert di
splicet ei qcqd a deo retardat. ⁊ ita lʒ ex
plicite. d pctõ veniali nõ cogitet. tñ in illo
motu ꝯterit ĩplicite displicẽtia pcĩ venia
lis. vl vnius vl oĩum. Sciẽdũ est q ĩ cõ
tritione de venialib⁹ nõ exigit ꝓpositũ
nõ peccandi venialr. sicut in ꝯtritõne de
mortali exigit. sed sufficit q displiceat et
pctm̃ ꝑteritũ. ⁊ infirmitatas qua ad pec
catũ veniale inclinat. q̃uis imunis ab eo
esse nõ possit. ita tñ q volũtas nõ mane
at fixa in vno veniali. q: illud sic retẽtum
nõ dimitteret in cõtritõe gñali nec ĩ spãli
⁊ hec est rõ. q: pctã mortalia sũt in ptãte
nr̃a vt vitẽt nõ solũ singula. sed ẽt oĩa.
Uenialia võ ⁊ si singula vitari pñt. nõ tñ
oĩa q ex infirmitate ꝯtigit nature. Mul
ta sunt p que tollũtur peccata venialia q̃
per tria ꝯprehendunt. primo sunt oĩa il
la que gratiam conferũt vt oĩa sacra ec
clesie. 2. sunt illa qbus impedimẽta feruo
ris ⁊ gratie tollunt. sicut est aqua bene
dicta que virtuteʒ inimici reprimit. ⁊ epi
scopalis benedictio ⁊ allia sacralia. 3. est
exercitum humilitatis ex parte nostra. si
cut est confessio peccatoꝝ. oratio domini
calis. elemosyna. ieiunium. ⁊ huiusmõi
Et horum est ratio. q: cum venialia di
mittant per feruorem charitatis que im
plicite vel explicite cõtinet omnia illa que
nata sunt de se feruorem charitatis excita
re dicuntur veniali peccata dimittere. ta
lia vero sunt omnia que predicta sunt.
Unde cum fm quantitatem feruoris sit
quantitas remissiones. patet q prout p
enumerata maior vel minor excitator fer
uor qui implicite vel explicite contritionẽ
continet plura vel pauciora venialia di
mittunt. nõ tñ semp omnia.

De extrema vnctione Caplm. 35

Ediator dei ⁊ hoĩum nõ solũ vo
cat Ihesus inquãtum hʒ saluare
sed etiã xp̃s inquãtum hʒ vnctõis
graʒ in alios diffũdere qd significatum

fuit i rege David q trib⁹ vicib⁹ vnctus fuit. primo i domo pr̄is sui i signū regni futuri hoc significat vnctionē i baptismo 2. in ebrō sup iudā. ⁊ postea multa mala hūit. hoc significat vnctiōꝫ in ɔfirmatōe 3. iteꝝ in ebrō sup oēꝫ israel. p⁹ hāc i pace regnauit. hoc significat vnctionē i extremis. De suba hui⁹ sacr̄i sūt qnqꝫ. primū est ꝙ vnctionē faciens sit sacerdos. Secūdā ē intentio debita. Tertiū ē mā debita. s. oleū infirmoꝝ. Quartū est forma v̄boꝝ. hoc. s. ꝑ istā vnctionē ⁊c. quā formā dn̄e dꝫ inūgēs. Quintū est loc⁹ inungēd⁹. q: fit ad oculos ad aures ad nares ad os ad lūbos. ⁊ ad man⁹. In hoc sacr̄o forma v̄borū est deprecatiua. quia istud sacr̄m vr̄ valē ꝑ or̄onē ecclesie ⁊ ꝑ modū suffragii. Dat̄ eniꝫ ad effectū quē hō ꝑ ꝓpria opa posset cōseq si eēt sanus. Vn̄ nota ꝙ in aliquo sacr̄o v̄boꝝ forma nō ē in sola or̄one nisi in isto. Dixit enim Jacob⁹. Indicat p̄sbyteros vt orēt super eū. In qbusdā sacr̄is in sola enūciatione v̄boꝝ ē virt⁹ sicut i baptismo. Ait. n. dn̄s Ite baptizātes eos nō faciēs mētionē d̄ or̄one. In aliquo sacr̄o s̄ꝫ quosdā consistit forma in or̄one ⁊ enūciatiōe. vt in sacr̄o pn̄ie. Cōsueuer̄t. n. ɔfessores primo orare dicētes absolutionē ⁊ remissionēꝫ ⁊c. ⁊ postea dicere. Absoluo te. Cū. n. in pc̄tō offendat̄ de⁹ ⁊ ecclesia ɔtra p̄mūꝫ merito fit or̄o. ⁊ ɔtra s̄ꝫ absolutio. Istō sacr̄m nō dat̄ nisi adultis q pc̄tā venialia vident̄ hr̄e. ɔtra q̄ istitutū ē nec dat̄ aliis q̄ꝫ infirmis in piculo mortis ɔstitutis. Sanis aūt nō dat̄ hoc sacr̄m. q: hn̄t remediū penitētie paratū. nec dat̄ nisi postulātib⁹ q deuotiōe sursū erigūt̄. Sꝫ si sepe infirmat̄ qs ad morteꝫ sepe inūgi. sed in vna infirmitate nō dꝫ qs bis inungi nisi eadē infirmitas vltra ānū ꝓtrahatur. ita ꝙ in vno āno ꝑꝑ eandeꝫ infirmitateꝫ nemo bis inūgit̄. Effect⁹ huius sacr̄i multiplex est. Prim⁹ est sanitas duplex. Una ē p̄ncipalis. s. liberatio ab infirmitate spirituali q̄ cōtrahit̄ ꝑ peccatoꝝ veniā qb⁹ aīa efficit̄ debilis ad exequenduꝫ actum gr̄e ⁊ glorie. Alia est sanitas q̄ est q̄si signū prioris sanitatis. s. sanitas corꝑalis. ⁊ hoc est verū qn̄ sanitas corꝑalis expedit sanitati spūali. Tūc eniꝫ istud sacr̄m causat vtrūqꝫ in suscipiētib⁹ digne Interdū. n. vtilis est sanitas corꝑalis. s. ad meritū glorie cumulādū. Ualet etiā ad d̄uotioneꝫ excitādā ⁊ ad velociorē trāsitum. In hoc sacr̄o sicut i ceteris tria sr̄. Unuꝫ est sacr̄m tm̄. s. exterior vnctio. Aliud est res tm̄. s. effect⁹ duplicis sanitatis. vt dictū est. Tertiū est sacr̄m ⁊ res. s. q̄dā vnctio spūalis interior. s. mentis iocunditas ⁊ solatium.

De sacr̄o ordinis.

Capitulum. 36.

q Uinqꝫ sacr̄a de qb⁹ dictū est ꝑtinent ad statū ꝑsone. Sꝫ duo d̄ quibus dicēdū est ꝑtinēt ad cōeꝫ statū ecclesie. q: ordo ꝑtinet ad generatiōeꝫ spūaleꝫ. mr̄imoniuꝫ v̄o ad generatiōem carnaleꝫ. Ordineꝫ p̄cedit prima tonsura. q: i oi trāsitu de statu ad statū cōueniens̄ iterponit̄ aliq̄ dispositio media. Unde i trāsitu a statu laicoꝝ ad statū ministrorū dei cōuenient̄ prima tōsura interponit̄. Fit etiā i hac tōsura aliquoꝝ capilloꝝ resecatio in modū corone. q: i ministerium illius assumit̄ cui s̄uire regnare est. Est itaqꝫ duplex signū distinctū in ordinatis. s. exterius. tonsura. ⁊ interius caracter. Ad eē aūt ordinis tōsura nō p̄exigit̄. sed ad bn̄ esse. q: dispositio cōgruitatis ē ipa tōsura ad ordineꝫ nō necessitatis. Hugo de scō Uic. ordinē sic describit. Ordo est signaculū quoddā in quo ptās spiritualis tradit̄ ordinatis ⁊ offm̄. Hic nota ꝙ sicut i nālib⁹ dedit deus suꝑiora corꝑa in regimē inferioꝝ. sic ⁊ i spūalib⁹ quosdā posuit suꝑiores quosdaꝫ īferiores. vt illi potestateꝫ habeāt suꝑ istos. sicut sūt clerici q p̄sūt i spūalib⁹. ⁊ principes ac iudices seculares i tꝑalib⁹. De suba hui⁹ sacr̄i sr̄ sex p̄mū ē ptās ordinātis. q: oꝫ vt sit ep̄s. 2. est mā. s. vnctio in sacerdotib⁹ ⁊ tact⁹ illoꝝ que tāgenda sūt i aliis. 3. est forma verborū. 4. est sexus virilis. quia

mulier nō recipit caracterē ordinis. 5. ē
intētio recta. 6. ē ꝙ ordinādus sit baptiza
tus. q: baptismꝰ est ianua omniū sacro-
rū. Quoddā. est hic sacramētū tm̄ vt visi
bile signū quo ptās tradi ostēdit. Quod
dā ē res tātū. s. grā que cōfert digne re-
cipiēti. Quoddā est res ⁊ sacramētuꝫ vt
caracter. Septē sūt ordines. s. hostiarius
lector exorcista. accolitus. subdiaconꝰ dia
conꝰ. ⁊ p̄sbyter q omniū ordinū est ꝑfe-
ctissimꝰ ⁊ terminꝰ aliorū. Alii sunt quasi
septē gradus qbus ascēdit ad tronū solu
tiōis. Actꝰ hostiarioꝝ est custodire locuꝫ
cōſuatiōis sacramētoꝝ ab excōmunica
tis. Actus lectorū est legere prophetias.
Actus exorcistaꝝ est arcere demones ne
dominēt in corꝑe nōdū baptizati. s. ꝑ cō
iurati ōes. Actus accolitorū est designare
lumē euāgelii in lumine corꝑali. Actꝰ sub
diaconorū est accipere oblatiōes ab offe
rētibꝰ easqꝫ offerre diacono. legere auteꝫ
epistolas nō est actꝰ eorū ꝑncipalis· sed
cōsequēs. Actꝰ diaconorū est ordinare
hostias in altari. Legere aūt euāgeliū vł
p̄dicare est actꝰ cōsequēs. Actus p̄sbyte
roꝝ ē ꝯsecrare corpus ⁊ sanguinē xp̄i. ⁊
ē actus ꝑncipalis. aliꝰ ē ꝯn̄s. s. ligare ⁊
soluere ꝑ quē actū corpus mysticuꝫ. p̄pa
rat. vt sit aptū ⁊ idoneū ad ꝑceptiōꝫ cor
poris xp̄i veri. In quolibet ordine cara-
cter ip̄mit. sꝫ qñ sit nūc dicēdū ē. Ho-
stiariis qdeꝫ caracter ip̄mit qñ dat eis
clauis ⁊ dr̄ sic. Agite tāq̄ʒ rōeꝫ deo red-
dituri de rebꝰ q̄ clauibꝰ istis recluduntur
Lectoribꝰ caracter ip̄mit cū ep̄s porri
git eis librū cū debita forma verborum.
Exorcistis vero cū dat eis librū exorcis-
moꝝ cū forma verboꝝ. Accolitis āt i v̄-
bis q̄ dic ep̄s cū dat eis cādelabre. Sub
diaconis ip̄mit qñ ep̄s cū forma verbo
rū dat eis calicē vacuū ⁊ cetera vasa quo
rū vsus ē in cōfectiōe eucharistie. Diaco
nis ⁊ p̄sbyteris ip̄mit qñ ep̄s imponit
manū capiti cū verbis ad hoc statutis. p̄
dictos ordines xp̄s exercuit. hostiariatuꝫ
qñ emētes ⁊ vēdētes d̄ tēplo eiecit. Lecto
ratū cū i medio senioꝝ librū Isaie apiēs
legit in eo. Exorcistatuꝫ qñ demoniacos
sanauit. Accolitatū qñ dixit ego sum lux
mūdi. Subdiaconatū qñ lintheo se p̄cin
xit. ⁊ pedes lauit discipuloꝝ. Diaconatū
qñ i cena corpꝰ ⁊ sanguinē suū ministra
uit discipulis. ⁊ dormiētes apostolos ex
citauit. Presbyteratuꝫ qñ se i ara crucis
optulit. ⁊ qñ in cena panē ⁊ vinū i corpꝰ
⁊ sanguinē suū cōuertit.

De qualitate ordinādoꝝ.

Capłm. 37.

Qualitas ordinādoꝝ cōsistit i duo
bꝰ. s. faciēdis ⁊ euitādis. Faciēda
sūt hec. Sit i moribꝰ pudicꝰ. In
habitu honestꝰ. Cibo ⁊ potu tēꝑatus.
Cōpetenter q̄ꝫuis nō emineāt litteratus.
Māsuetus ⁊ modestus. Tōsurā dese-
rat clericalē. Hospitalis Doctor i p̄dica
tiōe. Residētiā faciat in ecclesia sua vł bn̄
ficio Corrector vitiorū ꝑ virgā discipline
Exēplū prebeat bone vite vł fame. Uni
cū sufficiat bn̄ficiū habēs curā aiarum.
Bonus sit gubernator familie. De neces
sitate clericis vitāda sūt hec. Omne cri-
mē mortalis pcī. Nō litigiosus. Nō cu
pidus. Nō lusor. Nō negociator. Non
exerceat venatōes clamosas. Nō sit in-
cōtinēs. nec mulieribꝰ coihabitet. Non
sit i cōmessatōibꝰ ⁊ tabernis ⁊ fabulis.
Nō itersit spectaculis nisi honestis. Nō
imisceat se negociis secularibꝰ. Nō dꝫ in
tēdere histrionibꝰ ⁊ ioculatoribꝰ. Tab-
nas nō dꝫ itrare nisi i itinere. Horas nō
dꝫ negligere. Iustū iudiciū nō dꝫ vēdere
Sacrā ecclesiastica gratis dare. Si quis
ep̄us. Nō sit excōicatꝰ vel suspensus vł
irregularis. Nō apostata. nō sit symoni
acus i ordine vł bn̄ficio nō solēniter pe-
nitēs. Ante ordīs susceptōeꝫ se q sꝫ ꝑ ꝯfes
sionē p̄pet. In pctō mortali nō accedat
Primā tōsurā nō negligat. Nullus or-
dinet nisi examinatio p̄cedat. Nō accipi
antur simul ordines minores cū subdia-
conatu. nec etiam duo sacri ordines sil'.
sꝫ gradatiꝫ. Nec ꝑ saltū accipiat qs ordi
nē nec ab alieno ep̄o sꝫ a suo. nec ꝯtra ep̄i
ꝓhibitiōeꝫ ⁊ sine titulo nec furtiue. Mis

sā in qua ordinatur totalr̄ audiat. Tāgat
omnia que sunt tangenda. Unusquisq3
in susceptione sui ordinis non accedat ni
si licentiatus ⁊ presentatus. Jeiunus a ie
iunio accipiat ordines. Non recipiantur
nec ꝯferant ordines nisi temporibus ab
ecclesia īstitutis. Mͣlta sūt q̄ īpediūt ꝓmo
uēdū ēt sine culpa. lʒ nō sine cā. Nō. n. d̄
bet ꝓmoueri ignot⁹ nec bigam⁹ nec neo
phit⁹ nec corpe viciat⁹ nec d̄ illegitimo to
ro nat⁹ nec seruus nec obligat⁹ ad rōci-
nia. qm̄ repellūt ab ordinib⁹. Ex p̄dictis
pʒ ꝙ dignitas clericalis siue ordines nō
cōferūt a quolʒ nec cuilibet nec in quolʒ
loco nec quolibet tempore nec qualibet
hora. sed misse.

Cap. 28.

De sacro matrimonio.

Matrimoniū ē ꝯiūctio maris ⁊ fe-
mie īdiuiduā vite cōsuetudinē re
tinēs. Mr̄imoniū p sponsalia initi
atur. p cōsensū aīoꝝ expssuʒ p verba de
pn̄ti ratificat. p carnalē copulā cōsumat
⁊ pficit. Ad hoc autē sciēdū nota ꝙ du-
plex ē pfectio. Prima ē. i eē simplr̄. 2. in
esse cōpleto. sicut patet ī puero in quo est
pfectio q̄tuʒ ad esse omnis simpliciter
sed non est in eo perfectio quantum ad
essecompletum secundum quantitatem
⁊ opatiōʒ hoīs. Eodē mō dicēdū est de
mr̄imonio ī quo duplex ē pfectio. prima
ē q̄ fac̄ mr̄imoniū. s. cōsēsus aīoꝝ p vba
d̄ pn̄ti expssus. ⁊ ad hāc n̄ exigit copula
carnalis. 2. ē q̄ mr̄imoniū cōsumat ⁊ ad
hāc exigit̄ carnal̄ copula. Bonū mr̄imo
nii triplex ē. s. fides. vt neuter alieno tho-
ro maculet̄. Proles vt ad cultū dei nu-
triat̄. Sacr̄ʒ vt nō dissoluat̄. Licet. n. ec
clesia possit pp īpedimēta mr̄imonii di-
uortiuʒ facere. nunq̄ʒ tamen pōt nec de-
bet mr̄imoniū qd̄ legitime celebratū est
dissoluere. q: quos deus cōiunxit homo
nō pōt q̄tūcūqʒ auctoritatis sit separe.
soluit̄ aūt mr̄imoniū p mortē. Sciēdum
ꝙ duplex ē cōiūctio in mr̄imonio. ⁊ du-
plex ē mors corrn̄dēs illi. Est. n. cōiūctio
spūalis p cōsensū aīoꝝ q̄ soluit̄ p mortē
spūalē qua hō morit̄ imūdo p religiōis
igressuʒ. Alia est cōiūctio carnalis p cō-
mixtiōʒ sexuū q̄ soluit̄ p mortē corpaleʒ
Est āt cā mr̄imonii q̄druplex. s. efficiens
vt cōsensus animoꝝ p vba de pn̄ti expssus.
Materialis. vt ipse psone legitime.
formalis vt bn̄dictio. ānuli subarratio.
⁊ huiusmōi. finalis duplex ē vna p̄nci-
palis. s. ꝓlis ꝓcreatio ⁊ fornicationis eui
tatio. q: mr̄imoniū nō solū i offm̄. sed in
remediū īstitutū fuit. lʒ fuerit p̄mo soluʒ
i offm̄. Alia est scd̄aria ⁊ illa est mltiplex
Un̄ versus. Hostes cōciliat. ⁊ eo discer
nitur. heres. Bis ligat alma notat. ius
trāsfert auget honorem. Quadruplex di
stinguit̄ mr̄imonium. Primū ē carnale
inter virū ⁊ mulierē. Scd̄m est morale
inter deū ⁊ aīam. Tertiū ē allegoricum
īter xp̄m ⁊ ecclesiā. 4. anagogicū. iter d̄
um. ⁊ aīaʒ ī ecclesia triūphāti p cōiūctio
nem glorie. Pōt qs̄ accedere ad vxoreʒ
suā quattuor de causis. s. cā ꝓlis. cā red
dēdi debitū causa vitāde icōtinētie. Istis
tribus modis nō ē peccatuʒ. 4. pōt fieri
cā explēde libidinis. ⁊ hoc mō pctm̄ ē ve
niale vl̄ mortale s̄m ꝙ libido est venia-
lis vel mortalis. Fit autem peccatum in
cōiugali coitu quinqʒ modis. Unde ver
sus. Quinqʒ modis peccat vxore mari-
tus abutens. Tempore. mēte loco. cōdi
tiōe. mō. Nota ꝙ vxor dimissa propter
fornicatiōeʒ recōciliat̄ viro multis mo-
dis. Unde versus. vltimo mechat̄ reti-
net nec conciliat̄. Absens prostituit. ius
fraus reuocant mulierē. Tria sunt orna
menta sponse scilicet anulus ī digito. mo
nile in pectore. cor na in capite. Primū
significat operis puritatem. quia in ma-
nu est opus. Secūdum significat affect⁹
sinceritatem. quia in pecto re est affectus
Tertium contemplationis claritateʒ q͡a
in capite. est perspicacitas intellectus
Multis de causis beata virgo fuit de-
sponsata viro. Primo vt designaret ec
clesiā desponsata xp̄o. Scd̄o vt Joseph
testis eēt itegerrime castitatis ei⁹. Ter-
tio vt p Joseph origo ei⁹ ondēret̄. q: p

·Septimus· libellus·

viros genealogia texit. Quarto ne infamaret si gn̄aret nō hñs maritū. Quinto ne velut in cōtinēs dānaret. q: de tribu erat sacerdotali. ⁊ tales cōburebātur alie adultere lapidabātur. Sexto vt virgo viri solatio sustentaret. Septio vt ꝑtus diabolo cellaretur. Octauo ne iudei xp̄m tāq̄ȝ illegitimū iuste ꝑsequi viderētur. Nono ne legi que cōmendat matrimoniū cōtrariari dn̄s videret. Notandum ꝙ duodeciȝ sūt īpedimēta mr̄imonii. vn̄ v̄sus. Error ꝯditio. votū cognatio crimē. Cultus disꝑitas. ius ordo ligamen honestas. Si sis affinis. si forte coire nequibis. Hec sociāda vetāt cōiugia iūcta retardant.

Explicit liber sextus.

Incipipiunt capitula libri septimi.

Expliciunt capitula.

Incipit liber septimus.

De fine mundi. Cap. 1

Finale iudiciū q̄dā sūt an̄cedentia q̄dā cōcomitātia. q̄dā sequētia. An̄cedentia iudicium tria sūt. s. pena purgatorii. Ecclesie suffragia. ⁊ ꝑsecutio antixp̄i. Cōcomitātia duo sūt. s. ꝯfragratio mūdi. ⁊ resurrectio corpoꝝ. Cōsequentia duo sūt. s. pena infernalis ⁊ gloria celestis de qbus ꝑ ordinē est dicendum.

De gloria sanctoꝝ. Cap. 2

Vnūqdq̄ȝ tāto ꝑfectius est quāto magis ꝯiūgit eēndi p̄ncipio. Hō āt q ꝑfectū eē expectat. duplicem hȝ finē vltimū. Unū extrinsecū q ē beatitudo creata q̄ nos in p̄ria beatificabit formaliter. Aliū hȝ finē intrinsecū q ē beatitudo increata que nos beatificabit effectiue. s. ip̄m deū. p̄ma. s. beatitudo increata est tanq̄ȝ finis i quo sperat. Secūda v̄o. s. increata tanq̄ȝ finis in quo qescit. Alio mō iudicabāt phi de beatitudine. sȝ male. Dicebāt eniȝ stoyci beatitudinē i v̄tute animi cōsistere. ꝑhipatetici aūt in cognitiōe veritatis. Epicurii v̄o in voluptate. Nos aūt dicim⁹ duplicē eē beatitudinē sicut dictū ē. Deus eniȝ remunerat suos ẜm merita. Apo. Unusqsq̄ȝ ꝓpriam mercedē accipiet ẜm suū laborē. Et ꝑꝑ merita Jo. i. Gr̄a pro gr̄a. Mat. Ite ⁊ vos in vineā meaȝ ⁊c. Et supra merita Un̄ illud mēsurā bonā. ⁊ co. ⁊c.

De purgatorio Cap. 2

Purgatorius ignis corꝑalis est ꝑ quē tm̄mō sp̄us iustoꝝ q i hac vita nō ipleuerīt pn̄iaȝ neq̄ȝ satisfactōȝ cōdignā affligūt. Hi q sūt i purgatorio speȝ hn̄t euasiōis. q: sciūt se nō eē i inferno. ⁊ tn̄ ꝑꝑ penaꝝ magnitudinē hoc aliqn̄ nō aduertūt. Multe rōes. q: oȝ eē purgatoriū. Pria ē q: ẜȝ Aug. tria sūt gn̄a hoīuȝ Quidā sūt valde mali qb⁹ nō ꝓsūt ecclesie suffragia. Quidā valde boni qbus nō sūt necia. Quidā nec valde mali nec valde boni q hn̄t venialia. ⁊ his debet

pena purgatorii. Scd'a est q: sicut sūma
bonitas nō patit' q' donum remaneat ir
remuneratū. ita sūma iusticia nō patitur
q' malū remaneat īpunitum. Tertia est
q: diuine lucis tanta est dignitas q' eā so
li mūdi oculi cernere pñt. Vñ oz q' gli-
bet veniat ad mūditiam baptismalē añ
q̄3 cōspectui diuino pñtet'. Quarta ē q:
culpa est offensiua diuine maiestatis ꝛ
damnosa ecclesie. ꝛ deformatio in nobis
imaginis diuine. Sed offensa reqrit pu-
nitionem. dānuz requirit satisfactionē. ꝛ
deformatio expurgationē ꝓꝓ qd necesse
est q' petō rñdeat pena vel hic vel alibi.
Quinta est q' ꝯtraria cōtrariis curātur
s3 petiū orit' ex delectatōe. vñ oz ꝑ pena
deleri. 6. est q: nulli oz negligētia suffra-
gari. sed si nō puniret' talis videret' i fu
turo cōmoduz reportare de negligentia
pnie dilate. Septima est q: iustū est vt
spūs q cōtēpto sūmo subiecit se infimo.
i. petō subiiciat' postea inferioribus. i. pe
nis. Nota q' aīe postq̄3 fuerit in igne suf
ficienter purgate stati3 euolant ad glīam
ꝛ hoc p3 multiplici rōne. Primo q: pꝰ
purgationē nulla remanet ad gloriā dissi
militudo in aīa. Vñ merito illi oz iungi.
2. q: ianua celi illis semꝑ ē aperta q nul-
lū hñt obstaculū. 3. q: necesse est illos spi
ritus in quibus est charitas sursum ele-
uans ꝛ nihil retardās sursum eleuari ad
gloriam. 4. q: cū deus sit ꝓnior ad mise
rendū q̄3 ad puniēdum merito oz pur-
gatos cōiungere glorie. quos purgādos
subiecit pene. 5. q: nō punit deus bis in
idipsum. Vñ cū iste sufficienter satisfece
rit in penis ignium nō amplius oz puni
ri in dilatōe p̄mioꝝ. 5. q: post purgatōz
nō oz talis esse in purgatorio neq3 in lim
bo neq3 in iferno. q: nō ē de numero dā
natoꝝ. ergo oz eē in celo. q: post morte3
nō sūt alia receptacula animaꝝ. 7. quia
efficacior est charitas q̄3 iniquitas. sed
iniqtas stati ducit ad supplicia. ergo cha
ritas statim ducit ad p̄miu3. 8. q: cessan
te īpedimēto corꝑa grauia ferūt' deorsū
ꝛ leuia sursu3. sic ꝛ maloꝝ spūs remoto
carnis onere statim ferūt' ad locum sup
plicioꝝ ꝓꝓ peccati grauitatē. Spūs vo
bonoꝝ si nō sit īpedimētū alicuiꝰ culpe
vl' pene dbite stati ferūt' ad locū p̄mioꝝ

De accerbitate purgatorii. Cap. 3

In purgatorio duplex est pena.
Una est dāni de carētia diuine vi
sionis. Alia sensus de afflictione
ignis. ꝛ quātū ad vtrūq3. minima pena
purgatorii maior ē maxima mūdi. Istd
p3 de pena dāni. q: affectus de quo desi
derat sūmu3 bonū post hāc vitā ab om
nibꝰ scis intēsior est q̄3 aliqs affectus rei
tēporalis in ista vita maxime cū tp̄s bñ
di aduenerit. id carētia eius molestius to
lerat'. Istud ēt p3 de pena sensus. q: cū
dolor ñ sit eēntialr' ipsa lesio. s3 lesiōis sē
sus tāto magis dolet aīa quāto magis sē
tit sensitiuū aliqd. Id ab igne i ip̄a agēte
maxime affligit'. Rō accerbitatis pene
purgatorii. hec ē. q: cū deꝰ magis q̄rat
emēda3 q̄3 penā. plus ponderat in pnia
v̄tute3 bñ volūtatis q̄3 penā afflictioīnis
Vñ plus pōderat deus medicā penam
volūtariā i pñti. q̄3 multo maiorē nō ita
volūtariā i futuro. Sicut plus valet mo
dicū auri q̄3 multū plūbū. Vñ oz qd ibi
deficit in volūtate. hic suppleāt in acerbi
tate. De igne q purgat aīas dupliciter ē
loquēdū. vl' q̄3tū ad id qd mediate aīas
affligit ꝛ sic est corporeus. vl' q̄3tu3 ad id
qd ꝓxime affligit ꝛ imediate. sic est icor
poreus. Primo modo dr' ignis v̄e. scdo
mō silitudinarie. sicut leo verus. ꝛ pictꝰ
Utrūq3 tāgit Gre. qñ dicit. In eo ar-
dēt dum ardorē vident. Ille āt ignis cor
poreus dupliciter pōt cōsiderari. Prio
vt est instr̄m nature. sic agere pōt in cor
pore ꝛ nō in aīa. Secūdo ꝓut est instr̄3
diuine iusticie. sic agit in aīam ip̄imēdo
illi speciem suā ꝑ quā affligitur. q: violē
ter illa specie informatur. sicut enim ani-
ma s̄m ordinē nature vnitur corpori. vt
instituat vitam. sic merito s̄m ordinem
iustitie vnitur igni a quo suscepit penam
Nota q' demones nō puniūt aīas i pur
gatorio. sed illic eas adducūt vl' ēt assistūt

vt cōiter dr. Ex pmissione dei demones in hac vita qñq3 bonos affligūt. sed hec est rō q2 in pñti dat pugna inter demonē & hoiez q demon h3 in eo ptāte exercitii. sed post hāc vitā nō est sic. Unde & aer iste caliginosus est assignatus demonibus magis pp exercitiū q̄ pp supplicium. De locis penalib9 vbi sint & quot regre supra lib. 4. ca. de descensu xp̄i ad inferos. Sciēdu3 tñ de loco purgatōis q dupl'r assignat. aut fm lege3 cōem. & sic est in vno loco in pte inferi circa limbū patrū. Aut fm dispēsationē spāle3. & sic purgāt aie aliqñ i locis diuersis i qb9 peccauerūt. Hoc aūt fit pp aliquam suā reuelationē p suffragia eo2 qbus apparent in illis locis. vl' ēt pp aliquā edificationē viuētiū. Ille ignis plus vl' minus cruciat fm q plus vl' minus qsq3 cōbustibilis secū tulit. Oportet. n. prius q̄ facies dei videat q ligna fenū stipulam. i. maiora minima mediocria & venialia totaliter p crematōe3 cōsumant. Predicta vō ignis diuersitatis nō est ex diuersitate ignis ardentis. seu agentis. sed subiecti pacientis. Sicut sub eodē sole vnus plus estuat alter minus. vt dicit. G. Necesse est aūt dicit Aug. q tm duret dolor q̄tu3 heserat amor. Tāto. n. qsq3 torq̄bitur diutius q̄to affectus venialibus adherebat fortius.

De suffragiis ecclesie.

Caplm. 4

s Icut ptinet ad diuine iustitie seueritatē pp venialia puniri eos. ita ptinet ad bonitatē diuine mie eosdem p suffragia eleuari. Prosunt ergo suffragia defūctis nō ad meritū vite eterne sed ad solutōe3 pene. & hoc vl' ad pena2 mitigationē vl' celeriorē liberatōe3. Sūt āt q̄ttuor modi suffragio2 generales ad quos oēs alii reducūtur. s. orō ieiunium. elmosyna. & sacr3 altaris quo2 numer9 sic accipit. qm̄ defūcti a pena absolui psit duobus modis. s. p viā grē. & p viā iustitie. p viā grē dupl'r. Primo p intercessione3 publicā. capitis q̄ est in oblatōe sacramēti altaris. Scdo p intercessionē q̄si priuatā mēbro2. s. p orōnes iusto2. Sil'r p viā iusticie dupl'r. primo p modū redēptōis pene. s. elemosynarū largitiōe3. 2. p modū solutōis pene. s. ieiunio2 afflictione. Si āt q̄ritur qñ icipiat valere defūcto id qd̄ p se fieri mādauit dicēdum q opus opans. i. meritū auctoris statī3 pse quit mortuū d̄ bōis q̄ p̄cepit fieri p aia sua. Sed nō opus opatu3. i. fructus ipsi9 opis vsq3 quo fiāt. q2 p̄mū valet ex merito absoluto. sed secundu3 ex merito cōditionali.

Quorum suffragia prosunt.

Caplm. 5

a D hoc q valeāt suffragia requirit aliqd ex pte agētis. & aliqd ex pte mortui recipiētis. Ex pte agentis. requirit q sit in charitate & q intentōe3 suā dirigat ad il'os qbus vult vt opa sua pficiāt. Distinguedū ē tñ q suffragia per malū pñt fiari dupl'r. vl' vt p auctorē. & sic nō psunt nisi forte p accñs. s. inq̄tu3 p elemosynas mali hois excitātur boni pauperes ad orādū p defunctis. vel per ministrū. & hoc dupliciter. q2 vl' faciens est vt minister publicus dei & eccl'ie sicut qñ sacerdos malus celebrat missam vel agit exequias mortuo2 & talia sp psunt. q2 malitia ministri nō nocet opi boni auctoris. sicut p3 in dño iusto dāte elemosynā p malū si vō facit ea vt minister priuate psone exñtis tñ i charitate siue defūcti siue alterius ēt talia psunt. q2 opus illud l3 sit mortuū quo ad ministrū. nō tñ quo ad auctorē. Si vō malus minister facit aliq̄ de mādato eius q nō est in charitate nō psunt. Aliqd ēt exigit ex pte accipientis ad hoc q suffragia psint illi. Primū est q ipse sit in charitate. Unde nō valet his q sunt in iferno. q2 sūt a corpor xp̄i mystico sepati. Uñ nulla spūalis influētia pueni ad eos. sicut influētia corporalis nō valet mēbris a corpore amputatis. Scdm est indigētia. Uñ nō valent beatis q2 nō sūt amplius in via. sed i termino nec pñt ad altiora ascēdere. sed po

tius ecõuerso illorum suffragia psunt nobis. Utrũq3 est in his qui sũt in purgatoriis .s.charitas et indigentia. Uñ sicut potest homo satisfacere p altero viuente q p se nõ valet. ita põt etiã p defuncto. Nota q suffragia psũt defunctis. sed magis et minus p diuersitate meritorum et mortuorum. vel p qualitate viuorum q magis sollicitant p aliquibus q̃3 pro aliis. Illa enĩ3 suffragia q̃ spãliter fiunt p aliqbus plus valẽt illis q̃3 aliis. l3 ẽt aliis quodãmodo cõicẽtur. Suffragia vo que cõiter p defuncto fiũt q̃suis p modulo suo oibus psint illis tñ amplius q dum essent in via magis meruerũt vt sibi pdessent. Quãuis aũt vt dictũ est suffragia nõ psint illis q sunt in celo. nec illis q sũt in inferno tñ aliquo modo psunt. Uñ nota q valẽt illis qui sunt in purgatorio p modu3 purgationis. valent saluatis in celo p modũ coniunctionis. q2 multiplicatio saluãdorum augmentat gloriã accidẽtalem. Ualẽt et dãnatis in inferno p modum diminutionis. quãto enim plures saluantur p meritũ ecclesie tãto pauciores dãnabunt et ita minor erit pena p subtractionẽ cõsortii illorum. Ualent etiam impiis facientib9 per modũ meriti. Qđ paruulis defũctis celebrant misse mortuorum. hoc non fit p pter illorum indigentiam cu3 statim euolent ad gloriam. sed propter gratiarum actione3. Utrum indulgentie valeant defunctis.

Capl'm. 6

p Apales indulgentie psunt defunctis i purgatorio. qđ p3 q2 crux aliqñ dat p duabus vl' trib9 vel quattuor vel decẽ aĩabus. In ecclesia enim est thesaurus meritorum tam xpi q̃3 pfectorum de quo solus papa qui h3 claues huius thesauri p necessitate ecclesie põt accipere et dispẽsare. Alii aũt sicut epi nõ habent in his ptãtẽ gñale3. sed limitatã. et nõ nisi p sũmi põtificis dispẽsationem. Dicendu3 ergo q papa pprie nõ absoluit defũctos a pena. sed quasi pro eis de cõi thesauro ecclesie soluit. sicut aliter creditor liberat debitorem a debito dum eum absoluit et aliter amicus debitoris dum pro eo debitum soluit. sed viuentes vtroq3 modo absoluit papa. Illi aũt quibus dat indulgentia nõ possunt eam vlterius dare nec viuis nec defunctis. et hoc duplici rõne. Primo q2 indulgentia non est donum collatiuum gratie. sed priuatiuum pene. priuatio cum nihil sit aliis communicari nõ potest. Secũdo quia dare indulgẽtiã est auctoritatis et iurisdictionis quam nõ habent laici ex eo q indulgentias ab aliis recipiunt. Uñ nõ possunt defunctis impendere indulgentiam per auctoritatem sed solum boni operis sui suffragiũ per charitatem papa põt vtrũq3.

De aduentu antixpi.

Capl'm. 7

a Nateq3 dominus veniat ad iudicium regni romani fiet destructio Nam sicut dicit Glosa sup Apochalipsi3. Prius erit dissensio ab vtroq3 imperio qua completa aderit antixps hic ex parentum seminibus concipietur Sed post conceptum descendet spiritus malignus in matris vterum cuius virtute et operatione deinceps puer nascetur aletur. adolescet. propter quod et filius perditionis vocabitur. Nascetur autem in babylonia de tribu dan. sicut dicit glosa super Apo. Post hoc veniet in hierusalem. et circundet se. dicens iudeis se eẽ Christum illis permissum. Unde plebs iudea specialiter ei adherebit. sicut dicit haymo super Apo. donec Enoc et Helya predicantibus qui ex illis saluandi fuerint ad Christum reuertantur. Angelus bonus deputabitur primo antichristo ad custodiam. sed quando ita obstinabitur in peccato q dicet se esse deum et extollet sup omne id quod dicitur deus. aut colitur sicut dicit Apostolus. tũc primo diseret eum angelus ex toto. nec habebit eum postmodum ad protectionem. sed ad accusationem.

De vita antechristi.

Capl'm. 8

Antixp̄s erit luxuriosus ⁊ cōcupi
a scibilis feminarū. vt habet̄ Dañ.
2. In aperto aūt p̱ hypocrisim si
mulabit sanctitatē vt facili⁹ decipere pos
sit. Cor suū p̱ superbiam magnificabit.
Dañ. 8. Et cōtra principē principū cō/
surget. i. cōtra deū. Et vt dicē glosa super
Dañ. 8. In tātā elenabit̄ sup̱biaz. vt le/
ges ⁊ cerimonia mutare conabit̄. ⁊ cur
sū tēporuz. Tāte quoqz p̄sumptiōis erit
ꝙ nō putabit se a deo puniēduz. propter
hoc qa iudiciuz differtur. p̄s. Auferunt̄
iudicia tua a fa. eius. Erit ēt blasphem⁹.
sicut in Apoc. 12. dr̄. Vñ dañ. 2. Aduer/
sus deū deoꝝ loquet̄. Itē ad maiorē dei
cōtumeliā faciet imaginez suā adorari ⁊
oēs suo caractere signari in manu dexte
ra ⁊ frontib⁹ suis. sicut habet̄ in Apoc.
Cōfitēbit̄. n. se verū filiū dei. ⁊ filiū ho/
minis. ita vt in tēplo dei sedeat tāq̄ȝ ipse
sit de⁹ ⁊. se faciet adorari. Iudei nāqz tē/
plū qd̄ romani destruxerūt reedificabūt
Affirmabit ante se nullū fuisse xp̄m. Dr̄
i glo. ad thesalonicēses. 2. ꝙ sicut in xp̄o
diuinitatis plenitudo habitat. ita ⁊ in an
tixp̄o plenitudo oīs iniq̄tatis. q: in ipso
erit caput oium maloꝝ. i. diabol⁹.

De modis q̄bus decipiet.

Capitulum. 9.

Erito cōpat̄ antixp̄s i Geñ. cre
rasti q̄ ē s̄pens cornutus. q: q̄ttu/
or cornib⁹ armabit̄. s. calida p̱suasione.
miraculoꝝ operatiōe. donoꝝ largitione.
⁊ tormētoꝝ exhibitione. Primus ergo
modus subuertēdi hoies erit calā p̱sua/
sio. Predicabit. n. legem nouā prauam
⁊ legē xp̄i p̱ posse destruet. Predicato/
res. n. sui discurrēt p̱ vniuersas p̱tes mū
di. Impedient quoqz apostoli antixp̄i ne
scriptura s̄m veritatē exponat̄ catholicis
doctoribus vl' a fidelibus audiat̄. ip̄i aūt
bonos se simulabūt. ⁊ tñ mala suadebūt
Secūdus modus subuertēdi erit p̱ falsa
miracula. q: p̱ artem magicaz faciet illa.
Unde glo. sup̱ Apoc. 13. Magica arte fa
ciet statuā loqui ⁊ futura p̄dicere. Faciet
sicut dr̄ Apoca. 13. Ignez de celo descen
dere in terrā. Glo. i. malignū spiritū faci
et sup̱ suos descēdere vt loquātur variis
linguis. Sp̄us. n. malignus descendet in
eos i cōspectu hominū. sicut sp̄us sanct⁹
descendit i apostolos xp̄i. Vñ iactabunt
se eē instiores apostolis xp̄i q̄ sp̄m accepe
rūt in cōclaui. Itē p̱ artē magicā simula
bit se mortuū ⁊ ferret̄ a demonib⁹ i ae/
ra quasi ascēderit in celū. ⁊ sic putabitur
ab hoibus resurrexisse qui prius mortu
us per triduū putabat̄. ⁊ tūc mirabunt̄
populi ⁊ adorabūt atqz laudabūt eum.
Ecclesia. n. nō faciet tunc miracula. De
hoc mō decipiēdi dicit p̄s. Insidiat̄ i ab
scōdito q̄si leo in spelūca sua. Glosa. Re
cte antixp̄s cōparat̄ leoni existēti in spelun
ca. q: i eo vis ⁊ dolus operat̄. vis. n. per
leonē. dolus p̱ spelūcā intelligit̄. Greg.
Pensem⁹ que erit humane mēti illa ten
tatio qñ pius martyr ⁊ corpus tormētis
subiiciet. ⁊ tñ tortor ante eius oculos mi/
racula faciet. Sicut. n. antixp̄s finget se a
mortuis resurgere. ita quoqz finget se ad
celuz ascendere. Apoc. 13. Et plaga mor
ti eius curata est. Glo. Arte magica ascē
det antixp̄s in aera ferētib⁹ eū demoni/
bus. Faciet arbores cito florere ⁊ aresce/
re. mare turbari. naturas in diuersas fi/
guras mutari. mortuos etiaz in cōspectu
hoium suscitabit. Tertio decipiet p̱ mu/
nera. Ipse nāqz antixp̄s iueniet thesau/
ros absconditos p̱ quos ad sequēdū se i
clinabit plurimos. Ditabit ei bonis diui
tes huius seculi. ⁊ tūc eoꝝ falsā securitatē
ad decipiēdū eos ondet. Qarto cōpellet
per minas ⁊ tormēta quos aliter vincere
nō poterit. Tāta vero sicut ait dominus
tūc erit tribulatio vt in errorem ducant̄
si fieri pōt ēt electi. ⁊ hoc innuit̄ in Apoc.
vbi dicitur. Pedes eius similes aurical
cho. sicut in camino ardēti. Per pedes
vltima xp̄i mēbra. Per caminū verore
mēs tribulatio designat̄. Exibebit. eniz
cuncta que in precedētibus martyribus
impleta sunt genera tormētorum sed i il/
lis regionibus tūc fideles maxime sūt ve
xādi ⁊ vehemētius vbi dñs fuit crucifi/

xus. Et dicit haymo sup Apoc. Illa temtatio nō ꝑ ptes. sed simul totū examinabit mūdum. Soluētur. n. demones qui modo ligati sūt. nec pñt nocere quātum vellēt. Fideles illo tpe non p̄dicabunt' qꝛ tāq̄ȝ excōicati habebunt tunc boni. nec vēdetur eis nec emet ab eis. nisi habeāt caracterem. i. signū aliqđ ad lrām. vt ad hertes sibi cognoscātur. ⁊ alii iterficiant Aut nomē bestie. i. cōfessionem oris. aut numerū nois eius. i. multiplicationē operum. vt habet in apoc. Sicut. n. antixp̄s erit crudelioꝛ oibus ꝑsecutoꝛibus. ita sci tunc tpis foꝛtioꝛes erūt omnibus retro martyribus.

De sequētibus antixp̄m. Cap. io

p Redictis q̄ttuoꝛ modis antixp̄s multos ad se trahet. Vñ Apoc. iz Cauda eius trahebat tertiā ptem stellaꝝ. ⁊ misit eas i terrā. Trahet āt malos ꝑ mūera bonos ꝑ toꝛmēta. simplices ꝑ p̄dicationeȝ ⁊ miracula. qui. n. sancti ⁊ iusti credebātur adherebūt ei ꝓ suo arbitrio voluntatis. Habebit secuȝ malos ⁊ maleficos. reges quoqȝ pꝛicipes. Vñ Apoc. iȝ. Vidi de mari bestiā ascendētē Glo. i. antixp̄m hñtem capita septē. i. p̄ncipes vniuersos ⁊ coꝛnua decē. i. eos qui impugnant decalogū. Nota igit̄ ꝙ antixp̄s veniet in benignitate ⁊ miraculoꝛuȝ opatione. ⁊ tūc a iudeis suscipietur ꝗ ei spāliter adherebūt ad quoꝝ cōuersioneȝ veniet Helyas ⁊ Enoc. ⁊ antixp̄s tunc in aptam ꝑsecutionem cōsurget.

De Gog ⁊ Magog. Cap. II

d E gog ⁊ magog. dicūt qdam ꝙ sūt decē tribu intra mōtes caspios clause nō ita tñ qn exire possēt si ꝑmitterent. sed si ꝑmittūtur a regina amazonū sub cuius regno ⁊ dictione viuūt. Has dicūt iudei i fine exituras ⁊ vēturas in hierusalē ⁊ cū suo messia ecclias destructuras. Alii dicūt ꝙ ꝑ gog ⁊ magog. intelligit̄ exercit9 antixp̄i ꝗ in fine seculi veniet expugnare ecclesiā. ꝑ Gog fm glo. illi ⁊ ꝑ quos latenter diabolus ꝑsequetur fideles designāt. Per magog illi quos apte ecclesia oppꝛimet. vel ideo ꝗ tempoꝛe antixp̄i pꝛius occulte ⁊ post modū aperte ecclesiā persequerētur. Secūdū Aug. gog. refert ad gētes magog ad diabolū. qꝛ gog interpꝛetat̄ occultatio. ⁊ magog. deiectio.

De Helya ⁊ Enoch.

Caplm. iz

i Nter occultū aduentū antixp̄i ꝗ ē ꝑ natiuitatē ⁊ manifestum ei9 aduētum qui est ꝑ pꝛedicationem ⁊ aptem persecutionē. veniēt Helyas ⁊ Enoch ⁊ conuertēt sicut dr̄ Malechie vltimo coꝛda pr̄um in filios glo. qui suscipient fideȝ quā illi habuerūt. vñ ⁊ xp̄iani ⁊ iudei pariter tūc in xp̄i religione consentient. De eoꝝ pꝛedicatione ⁊ scā conuersatione dr̄ Apoc. ii. Dabo duobus testibus meis. s. Helye ⁊ Enoch. ⁊ ꝓphetabunt. i. pꝛedicabūt. 1 2 4 6. i. tribus annis sicut ipse xp̄s p̄dicauit amicti saccis. Glo. pꝛedicātes pniam exemplū ostendentes hi due oliue ⁊ duo candelebꝛa. Glo. i. lumē dantes aliis. Tandem antixp̄s occidet eos in hierusalam. ⁊ iacebūt coꝛpoꝛa eoꝛum in plateis tribus dieb9 ⁊ tribus noctibus cū dimidio. qꝛ nullus audebit coꝛpoꝛa eoꝝ sepelire pꝛopter metū antixp̄i. Occisoꝛes aūt eorum erunt valde leti pꝛopter moꝛtem eoꝝ. Post dies tres ⁊ dimidium resurgent. ⁊ eoꝛū occisoꝛes audiēt vocē talē Helyas. ⁊ Enoch ascendite huc. ⁊ ascendent in celum i nube. antixp̄s regnabit post moꝛtem illoꝝ quindecim diebus.

De duratione huius ꝑsecutionis.

Caplm. iȝ

r Egnabit antixp̄s sicut dicit glo. sup Apoc. tribus annis cū dimidio. Unde Dañ. ii. Iurabit angelus ꝑ viuentem in eternum ꝙ in tp̄s. s. vnius anni ⁊ tpa. i. duoꝝ annoꝝ. ⁊ dimidium tpis. i. dimidiū anni. Glo. Hoc spacio dicit̄ duratura desolatio antixp̄i. Nisi aūt vt dicit̄ in Math. breuiati fuerūt dies illi nō fuisset salua ois caro. Qꝛ enīȝ ⁊ superbos ⁊ infirmos dicit aspicit

deus dies quos similit malos intulit mi sericordit breuiādos. Dicit glo. sup ma the. Hec tribulatio q̄to ceteris grauior tanto breuitate moderatior.

De morte antichristi.

Capl'm. 14

p Otestate sua dn̄s occidet antixp̄z sicut dicit glo. sup Apo. siue per se siue p Michaelem. Occidet aūt in mō te oliueti in papilione ⁊ in solio suo in lo co vl' circa quē dn̄s ascendit in celuz. In terfecto antixpo nō statim veniet dn̄s ad iudicium. sed ɓm glo. sup Dan. cōceden tur. 45. dies. in refrigeriū sanctoꝝ ⁊ ad cōuersionē ⁊ pniam subuersoꝝ. Quātū aūt spaciū sit inter illos. 45. dies ⁊ finez mūdi nemo scit. Ministri vero antixpi post illius gaudebūt ducentes vxores ⁊ dicētes. lz princeps noster mortuus sit ha bemus tn̄ ptātem pacem ⁊ securitatem cū talia dixerint repentinus ei supueniet interitus. Iudei v̄o tūc cōuertētur ad fi dē. Sancta ecclesia vsqz ad finē pacifica ta quiescet. q: ex tūc fraudulentia ⁊ seuicia diaboli penitus vbiqz deficiet.

De cōflagratione mundi.

Capl'm. 15

Gnis p maximus p̄cedet faciez iudicis q virtute diuina nō solum ignis q est in spera sua sed omnes ignes q in terra ⁊ sup terrā sūt ɔcurrēt ad mū di cōflagrationē. Ignis aūt iste habebit offm̄ quattuor igniū. s. ignis infernalis re probos puniēdo. ⁊ ignis purgatorii bo nos a venialibus purgādo. ⁊ ignis terre stris vegetabilia ⁊ sensibilia ɔsumēdo. ⁊ oium hiūm corpora incremādo. ⁊ ignis elemētalis elemēta subtiliando. ⁊ ad ino uātionē disponēdo. Per illū igit' ignem ita facies terre exuret' q̄ figura mūdi pi bit. sicu toliz factū fuit p diluuiū. Et me rito pmum dei iudiciū fuit p aquā cōtra ardorē luxurie q tunc viguit. Ultimū v̄o p ignem erit ɔtra torporē charitatis que tūc quasi senescēte mūdo refrigescet. Isti us ignis actio erit successiua. hēbit enim initium mediū ⁊ finē. Primo nāqz iudi cis aduentū ɔuenient ⁊ quasi simul fiet p illuz purgatio iustoꝝ ⁊ punitio malorūz ⁊ cineratio corpoꝝ cū cōsūptione terre nascentiū sicut dictū est. Quo facto statiz rit resurrectio corpoꝝ cū aduētu iudicis e ad iudiciū. ⁊ tūc inflāmabit' totus mū dus p circuitū. Terminato v̄o iudicio to ta caliditas illius ignis exequet' sniam iu dicis. Inuoluet eni peccatores ⁊ trahet i infernū. Et ita pz q̄ ignis ille aduentū iu dicis precedet ⁊ comitabit' ⁊ sequet'. p⁹ predicta fiet mūdi innouatio. Sed inter purgatōz ⁊ inouationē multiplex ē dr̄a Primo q: purgatio erit qualitatū pena lium detractio. sed innouatio erit pulchri oris forme inductio. Sec̄do q: purgatio ē elemētoꝝ ab impuritate quā hn̄t ex ɔmi ctione ad puritatez mutatio. Innouatio vero est a statu veteri in statum nouū cō mutatio. ⁊ hoc est. p cessationem a motu In celis eniz pp immixtionē nulla ipu ritas est. sed imp̄fectio motus. Un̄ non erit in eis purgatio p ignem sed a motu cessatio. Ita aūt purgabūtur elemēta q̄ precidet' ab igne vis cōbustibilis ab aere obscuritas. ab aqua glatialis frigiditas. a terra v̄o grauitas ⁊ opacitas.

De resurrectione generali.

Capl'm. 16

d Eus. n. sicut potentissimus est in cōditione naturarū. ita est clemē tissimus in collatione grārum. ⁊ iustissimus in retributōe stipēdioꝝ. Ois igit' homo q̄cūqz i aia simul ⁊ i corpore meruit vl' demeruit puniet' vel premia bit' in vtroqz. Un̄ in eisdē ip̄z oportet re surger'. Ad vocē āt tube resurgēt mortui sicut dicit Apo. Duplex aūt intelligit' il la vox. ɓm aūt quosdā vox tube est im periū xp̄i resurgere impantis. ɓm alios vox tube est manifesta xp̄i appitio. Un̄ Gre. Tubā sonare nihil aliud est q̄z mū do dei filiū mōstrare. Resurgent. n. oēs nulla in eis exn̄te dr̄a q̄tum ad ordinez tpis. sed magna quātum ad ordinem di gnitatis. Nā mali resurgēt deformes ⁊ passibiles. In bonis natura saluabit' ⁊ vi

tia retrahentur. Omnes vero tam mali q̄3 boni resurgent integri corpore debita statura s̄m etatē plenitudinis xp̄i. Resurrectio igitur tria corrigit in natura .s. defectum sicut in pueris. ⁊ inutilitatis sicut in diminuta natura membrorum super fluum vnguiū criniū ⁊ hmōi errores sic in mōstruositatē membrorum. Resurgent quoq3 corpora eadē natura q̄ prius erāt ⁊ eodē numero ex eodē puluere in quem reducta fuerant ita q̄ in quascunq3 oras vel sinus puluis ille dispersus fuerit. ad candē aiam redeat que ipsu3 prius vt viueret ⁊ cresceret animauit. Nec solū surgent corpora q̄ntum membra principalia sed ēt saluis capillis ⁊ ceteris membris que faciunt ad decorem. Resurgent etiā hoīes q̄ntum ad esse ⁊ q̄ntum ad integrum esse. ⁊ resurget vnoquodq3 corpus ī optimo suo esse. Et q2 duplex est mors.s. anime p culpā. ⁊ corporis p penam. duplex est resurrectio.s. aiam p grattiam ⁊ corporis p gloriam. In resurrectione cōcurrēt quatruor cause.s. efficiens.i. ipse deus materialis.s. pulueres formalis.s. ꝯiunctio corporis ⁊ aīe. finalis.s. vt recipiat vnusq̄sq3 ꝓut gessit siue bonū siue malum. Resurgent tunc homines velociter. integraliter. socialiter. eternaliter. Et erit ista resurrectio iusta quantu3 ad deum. perfecta quantum ad resurgētes miraculosam quantum ad ipsam resurrectionem.

De iudicio extremo.

Capl'm. 57

Post resurrectionē statim erit iudicium. Ipsu3 vero iudiciū p̄cedet trina citatio. Prima fuit p prophetas. Unde i llud vocaui ⁊ renuistis. Scd̄a p apostolos ⁊ p̄dicatores. Luc. Misit seruos suos hora cene ⁊c. Tertia erit p vltimam vocem tube ⁊ hec citatio erit preceptoria s̄m Ricardum. Triplex est iudicium. primū est vniforme hoc est iudicium p̄ntis ecclesie que non iudicat nisi de sola qualitate retributionis in genere .s. q̄ bona bonis. ⁊ malis mala reddant' sed numerum ⁊ quantitatem retributionis nescit. Scd̄m dicit' multiforme.s. q̄d quilibet expitur in morte accipiendo sententiā de oībus bonis ⁊ malis que gessit sed nō oīa bona vel mala statim recipit q2 recipit in aīa tm̄. ⁊ nō in corpore. 3. d'oiforme.s. vltimum iudicium qn̄ recipit vnusquisq3 s̄m numerum ⁊ quātitatē siue bona siue mala in corpore ⁊ in anima. Ultimum iudicium est horribile ex omni parte q2 supra est iudex austerus. subtus. patens infernus. intus cōsciētia remordens. extra mundus ardēs. a dextris peccata accusantia. a sinistris demonia terrentia. cōtra illos boni angeli in infernu3 ꝓpellētes ⁊ oēs sancti iudicis sententiam approbantes. oēs mali cū bonis peccata dānatorum cognoscentes. De qualitate iudicii nota q̄ erit horribile. Luce. Uirtutes celorum mouebunt'. Intolerabile. Job. Quis mihi tribuat vt in inferno ꝓtegas me ⁊c. Ineuitabile. Apostolus Oēs nos oportet ma. ante. tribu. xp̄i. Inopinabile. q2 dies dn̄i sicut fur. ita in no. ve. Inexorabile. puer. Qui obturat aures suas ⁊c. Erubescibile. Apostolus. Quē fructum. ha. tunc in illis in quibus eru. Predicta v̄o erubescētia erit ī duobus. primo in veniēdo ad iudiciū. q2 mali cū hēant corpora ponderosa o3 eos illuc portari ab angelis sicut Abacuc portatus fuit ad lacū leonū in babylone3. 2. stando coram iudice. q2 peccata eorum oībus hominibus erunt manifesta. Unū illud. Reuellabo pudēda tua in facie ⁊c. Locus iudicii erit in valle. Josaphat. ⁊ hoc multiplici rōne. Primo q2 locu3 iudicii o3 esse cōem. ⁊ ille hmōi est. cū sit q̄si medius nostre hitationis locus. 2. q2 debet esse publicus est famosissimus pp opa nostre redēptiōis que ibidem gesta sunt. 3. competit locus ille ratione negocii. quia tractandum est ibi opus misericordie ⁊ iustitie. Mons autem oliueti qui est apud illam vallem designat misericordiā. Josaphat q̄d interpretat' iudicium designat iustitiam.

De iudicantibus.

Capitulū. 18.

Non solū ſm poteſtatē diuinā. ſed in forma humana xp̄s iudicabit. q: in iuriſditiōe ordinaria iudicabit. vt deus cū tota trinitate. ſ3 in iuriſditione delegata iudicabit vt hō. Un̄ nota ꝙ quinq3 ſūt modi iudicādi. Primus modus ē prime auctoritatis quo iudicabit tota trinitas. Sc̄ds modus eſt ſubauctoritatis quo iudicabit xp̄s vt hō. Terti⁹ eſt acceſſorie dignitatis quo iudicabūt apoſtoli ⁊ viri pfecti q cū iudice emīnēti⁹ reſidebūt. tāq3 melius ſciētes leges ⁊ cōſuetudines regni dei. qb⁹ iplendis ⁊ ſciendis opa dederūt. Quartus ē approbationis quo iudicabūt oēs ſancti ⁊ ēt angeli. Quintus modus iudicādi ē culpā iudicādorū manifeſtare. ſic etiā mali iudicabūt. Judicādo xp̄s habebit duos actus oppoſitos. vnu3 paſſiue ⁊ aliū actiue. Primus vero ē infirmitatis ⁊ ali⁹ poteſtatis. Jn primo aūt aduentu xp̄s venit ad iudiciū paſſiue. Jn. 2. veniet ad iudiciū actiue. Jn pmo venit in forma infirma. Jn ſecūdo apparebit i forma glorioſa. Hinc ē ꝙ xp̄m videbūt iuſti in iudicio tā in natura diuinitatis q̄ humanitatis. a malis autē nullo mō videri poterit in forma diuinitatis. ⁊ hoc duplici rōne Primo pp defectū diſpoſitiōis in ipſo vidēte. q: natura ſin̄ gratia nō ſufficit ad dei viſionē. Sc̄do propter dementiā delectatiōis que ē in diuinitatis viſiōe. quia videre dn̄m ſm Jo. vita eterna ē q̄ n̄ poteſt cōicare reprobis. Ex p̄dictis patet ꝙ xp̄s apparebit blādus iuſtis. ⁊ terribilis iniuſt̄is ſicut dicit Gre. Q̄d figuratum eſt in colūna nubis i die ⁊ ignis i nocte. Uidebūt mali humanitatē xp̄i. vt timeant. ⁊ nō diuinitatē vt gaudeāt. Boni āt vtrāq3 xp̄i nāā videbūt. Stigmata quoq3 xp̄s mōſtrabit. ⁊ inſignia paſſiōis ci⁹. ſ. crucē3 clauos ⁊c. Sedebit aūt xp̄s in eminētiori loco cū ſanctis. mali vō ſubt⁹ in terra quā dilexerūt. tūc xp̄s iudicium exercebit. tum q: vere ſcit merita ſingulorum in quo ſūt oēs theſauri ſapiētie ⁊ ſcientie dei abſcōditi. tū q: nō eſt reus ſit per aliquo illoꝝ de qbus iudicabit. Non eni3 fecit peccatū nec inuentus eſt dolus in ore eius. ⁊ hec duo precipue decent iudicem.

De iudicandis.

Capitulū. 19.

Ordines q̄ttuor in iudicio erunt. Quidā. n. iudicabūt ⁊ dānabūt vt quoꝝ merita dānabilia pmixta ſūt aliquibus bonis. ſicut illorū q habuerūt fidē ſine operib⁹. Quidā iudicabunt ⁊ ſaluabunt vt quorū merita bona pmixta ſūt aliqbus venialib⁹ malis. Quidā nō iudicabūt ⁊ damnabunt. vt quoꝝ mala merita oīno ipmixta ſūt bonis vt q caruerunt fundamēto fidei. Quidā vero nō iudicabūt. ſ3 iudicabūt ⁊ ſalnabūt. vt quoꝝ merita bona ipermixta ſūt malis ſicut pfectorū paupum chriſti. De qb⁹. Math. 19. Uos q reliqſtis oīa ⁊ ſe. e. me. ⁊c. De predictis quattuor ordinib⁹. nota ꝙ oēs iudicabūt iudicio retributiōis ſed nō iudicio dānatiōis. Jnfideles enim q: nō fuerunt ciues ciuitatis dei tāq3 hoſtes ſine vlla meritorū diſcuſſione ⁊ audientia punīet. Juſti vero non iudicabūtur vt eoꝝ merita de nouo dēſcutiāt an bona vel mala ſint. ſ3 vt bonorū p̄eminētia oībus manifeſtet ⁊ vt cōtra malos appareat iuſta ſnīa dānatiōis Due ſnīe ferent in iudicio vna ꝓ bonis alia cōtra malos. Snīa ꝓ bonis ꝯtinet. 7. clauſulas. prima ē a malis vocatio ibi venite. 2. eſt bn̄dictio. ibi. bn̄dicti. 3. ē pr̄na dilectio. ibi. pr̄is mei. 4. ē remuneratiōis retributio. ibi. pcipite. 5. ē regni aſſignatio. ibi. regnu3. 6. ē glorie pparatio. ibi. q̄d vobis patū ē. 7. ē eterna p̄deſtinatio. ibi. ab origine mūdi. Jtē ſnīa ꝯtra malos cōtinet in ip̄a ſex clauſulas. pma a deo ſepationem cū dr̄. ite. 2. dei maledictiō3. ibi. maledicti. 3. icarceratiō3em per hāc ꝓpoſitiōe3 i. deſignatā. 4. pene acerbitatē. ibi. ignē. 5. liberatiōis deſperationē ibi. eterni. 6. demonū aſſociatione3. ibi. q paratꝰ eſt diabolo ⁊ angelis eius.

De inouatiõe mũdi.

Caplm. 20.

t Erminato iudicio statiz erit ĩno/
uatio mũdi q̃ nõ cõplebit ꝙdiu
pctõr ẽ i mũdo.i.quousq3 detrudat i i/
fernũ. Sicut.n.ille maxim⁹ ignis ẽlemẽ
ta purgabit cũ hẽat ỽtutẽ expulsiuã for/
me extranee. sic mũdũ ĩnouabit cũ hẽat
virtutẽ subtiliatiuã. Mundum aũt ĩno/
uari.i.pulchriorẽ formã accipe debẽ oñ/
dit multiplici rõne. pͥmo q: sicut dignuz
fuit ꝙ elemẽta purgarent ꝑ eo ꝙ ĩfecta
erãt ꝓꝓ pctm̃ hoĩs. ita dignũ ẽ vt mũd⁹
ĩnouet ꝓꝓ glorificatiõez hoĩs.2.vt crea/
ture remunerẽt ꝑ labore quo homini s
uierũt.3.vt totus mũdus ꝑut ẽ polez cõ
formet hoi glorificato.4.q: mũd⁹ fact⁹
est vt hõ ꝑ speculũ creature nũc deũ co/
gnoscat quem i sua nã videre nõ potuit
Vñ in futurũ oz speculũ meliorari ⁊ pur
gari ut in pulchritudine creaturaꝝ ampli
us refulgeat spẽs creatoris. hoc autez nõ
erit ad necessitatẽ qu deus alr videri nõ
possit sicut mõ. s3 ad iocũditatẽ vt.s.de/
lectatiõi visiõis ĩtellectualis addat dele/
ctatio visionis sẽsualis. Orbes celestes ⁊
sydera ꝓꝓ ĩpermixtiõez ⁊ nullã hñt ĩm
puritatẽ sic elemẽta. s3 tm̃mõ motus im
ꝑfectiõz ⁊ iõ inouabũt. s3 nõ purgabũt
Innouatio ỽo in illis duo reqrit.s.mot⁹
cessatiõez ⁊ celeritatẽ splẽdoris ampliorẽ
qñ stabit sol i oriẽte. ⁊ luna i occidẽte vbi
creati sũt. hui⁹ dicti hec ẽ rõ. q: corpora
supiora facta sũt ad vsũ hoĩs dupliciter.
Uno mõ ꝓꝓ necessitatẽ corꝑis.s.statum
gñatiõis ⁊ corruptiõis. ⁊ ideo cessante il
lo cessabit motus. Alio mõ ꝓꝓ delectatio
nẽ i pulchritudine creature ⁊ ꝓꝓ cogniti
onẽ i illis. iõ lux illorũ nõ cessabit s3 auge
bit. Circa elemẽta nota ꝙ terra erit sicut
cristallus ⁊ cõplanabit. Aer erit clarior
nec habebit ĩpressiões q̃s mõ h3. q: nõ
erũt nubes neq3 venti neq3 pluuie neq3
ros neq3 nix neq3 tonitrua neq3 fulgura
Ignis etiã ⁊ aqua sũt puriores ⁊ mane
bũt nõ solũ sm̃ subaz. sed sm̃ suas q̃lita
tes q̃s habebũt quãtũ ad habitũ s3 non

quãtũ ad vsũ. q: in his duob⁹ elemẽtis
cũ magis vigeãt q̃litates actiue.s. frigidi
tas in aq̃. ⁊ caliditas i igne magis sunt
gñatiõis ⁊ corruptiõis pricipiũ. ⁊ talis ef
fectus illorum nõ erit ampli⁹. ⁊ ꝓꝓ hoc
dicũt iterire. Uel sm̃ aliquos dr̃ hec
duo elemẽta iterire. q: dñs tũc itercidet
i illis iste Basilio sup ps. Uox dñi iterci
dẽtis flãmã ignis. ita ꝙ calidũ vstiuum
⁊ frigidũ glaciale tẽdẽt inferi⁹. ꝑspicuuz
ãt i aqua ⁊ lux i igne manebũt. q: de oĩ/
b⁹ elemẽtis ignobile tẽdet deorsuz. sicut
grossũ terrenũ ⁊ opacũ ac tenebrosuz ⁊
huiusmõi. Patet ergo ꝙ celum ⁊ terra
trãsibũt quãtũ ad formã s3 nõ quãtuz ad
subaz. Patet ex p̃dictis terminari trãs/
mutatiões elemẽtoꝝ ⁊ gñatiões aialium
⁊ plãtaꝝ. q: cãe istoꝝ cessabũt. ⁊ ꝓꝓ ista
dicũ elemẽta iterire nõ quãtũ ad subam
s3 quãtũ ad actiõz ⁊ passiõez. ⁊ corpora
celestia habita gete ⁊ lumie clariori dicũ
tur renouari. Uerũtñ illa que sicut dic/
ctum est saluabunt i homine q similitu/
dinem h3 cũ omni gñe creature. ꝓꝓ etiaz
hoĩs ĩnouatiõz ⁊ glorificatiõez pñt dici
oĩa renouari.

De penis inferni.

Caplm. 21.

Icut p3 diña potẽtia i creãdo. di
uina sapiẽtia in gubernãdo. diui/
na clemẽta i remunerãdo. sic pa/
tebit diuina iustitia ⁊ puniẽdo. Dignum
est eniz vt nõ remaneat dedec⁹ culpe si/
ne decore iustitie. Licet aũt pctm̃ sit trã/
sitoriũ. tñ erit pena ꝑpetua multiplici rõ
ne p̃ma q: peccauit i suo eterno. iõ punie
tur i eterno dei. 2. q: mã ignis ĩfernalis
ẽ eterna. sic ⁊ pctĩ macula iõ ⁊ pena. 3.
q: pctm̃ ẽ cõtra illũ q ẽ ĩfinitus. vñ ⁊ pe
na d3 et esse infinita. nõ qõ acerbitate sed
duratiõe. 4. q: hõ ꝑ pctm̃ ꝑimitit se bo/
nũ qõ posset esse eternũ. ⁊ iõ merito in/
currit malũ. 5. q: mala volũtas repro/
borũ eterna ẽ vellẽt.n.i pctõ si possent ꝑ
petuo delectari. ⁊ iõ ꝑpetuo debẽt puni
ri. 6. q: i ĩfinitũ errat cũ i iudicio p̃ponit
finitũ ĩfinito. silr cõcupiscibilis i appeten

do ⁊ irascibilis in adherēdo. vñ ⁊ meri-
to pena erit īfinita. 7. qꝛ dānatꝰ de pctō
ꝑpetrato nūq̄ȝ hēbit verā pniaȝ. iō deus
nūq̄ȝ mutabit punitiōis illiꝰ sniam. 8. est
qꝛ pctm̄ a vita ꝑpetua separat. s. a deo. iō
mortē ꝑpetuā pctōꝛ īcurrit. ¶Post rōnes
īducant̄ exēpla de eadē materia. Uide-
mus eniȝ ꝙ emptio momētanea dat ius
possidēdi ꝑpetuū. Itē vulneratio momē-
tanea dat mortē ꝑpetuā. Itē casus ī foue-
am tꝑalis q̄nq̄ȝ ē detētio ꝑpetua. Itē cri-
mē lese maiestatis tꝑale seruitꝰ ē ꝑpetua
Itē plaga tꝑalis ē liuoꝛ ꝑpetuus. Qm̄ in
pctō ē delectatō cū ꝯtēptu dei merito p̄ci-
pitat̄ pctōꝛ ī locū infimū ⁊ despectuȝ. ⁊
maxime a statu glorie dei elōgatū. s. infer-
nū. vt a despectis rebus puniat̄. s. a feci-
bꝰ corporū mūdanoꝝ. qꝛ ī nouatiōe mū-
di qcqd ē ignobile ī mūdo ad locū pc̄aꝝ
ꝯfluet. ⁊ ibi horrorē carceris mltiplicabit

De diuersitate penarū. Cap. 22.

c Um ī dānatis sit diuersitas pctō-
rū erit ⁊ diuersitas penaꝝ. Unde
cum in pctō sit auersio a creatore
⁊ ꝯuersio ad bonū cōmutabile. ⁊ deordi-
natio volūtatis cōtra dictamē rōnis. me-
rito pena variabit̄ ꝓpter ista. Uñ ꝓpter
auersionē erit carētia visiōis diuine sȝ ꝑꝑ
cōuersionē erit pena mālis incendii. ꝑꝑ
deordinatiōeȝ volūtatis erit pena vlis. q̄
ꝯsistit in afflictōe varia. acerba. ⁊ eterna
Ignis infernalis nō oēs eq̄liter cruciabit
sȝ ab eodē igne alii plus. alii minꝰ torque-
būt̄. ſm ꝙ plus ⁊ minus peccauerunt.
Sicut ab eodē igne aliter vrit̄ palea ⁊ ali-
ter lignū. Q̄uis aūt ignis ille sit corpore-
us nec possit agere in spm̄. ipm calefaciē-
do. agit tñ in ipm vt instr̄m diue iusticie
ipm ledēdo. ⁊ ille doloꝛ ē maximꝰ tū ꝑꝑ
potētiā diuine manꝰ ipȝ ignē mouētis. tū
ꝑꝑ sensibilitatē patiētis. tū ꝑꝑ īmediatio-
nē ꝯiūctionis. Infernus ē locus tenebro-
sus cū sit locꝰ iustitie. Lumē āt cū sit dele-
ctabile. cñ ingerit tristitiā ꝑ accidēs q̄nq̄ȝ
. s. iq̄ȝtū ōndit aliqd triste. Uñ in īferno ē
aliqd obscuri luminis quo vidē possint vñ
doleāt ⁊ nō vñ letēt̄ dānati. Reprobi vi-
dēt vsq̄ȝ ad diē iudicii glorīā beatoruȝ in
vli ñ ī ꝑticulari. qꝛ vidēt eos ī magna gl̄a
sȝ ñ clar̄ ī q̄li. De hꝰi visione āt nō letāt̄
sȝ tristant̄. tū ꝑꝑ inuidiā aliene felicitatis.
tū ꝑꝑ carētiā proprie beatitudinis. ¶Post
iustū ⁊ vltimū iudicium hoc eis subtra-
het̄ in pena eorū. cū videbūt ēt hoc aspe-
ctu indignos se reputari. In dānatis erit
fletus spūalis. s. doloꝛ interioꝛ. ⁊ nō fletꝰ
corꝑalis q ē cū re solōe lachrymaꝝ. quia
cessante motu celi nulla iā erit generatio
vl̄ corruptio. tñ erūt ibi illa q̄ nō st̄ corꝑa-
liter inspiciēda. s. ꝯprehēsio cerebri ⁊ for-
matio faciei ⁊ huiusmōi. Uermis quem
dñs in Isa. cōmiat̄ nequaq̄ȝ materialis
ē. qꝛ nullum aīal p̄ter hoiem remanebit.
Erit āt ibi v̄mis ꝯscie rodēs aīam ⁊ nō
corpus. In sūmo loco sola ē leticia In lo-
co infimo sola ē tristitia. In medio hoc ē
ī mūdo hec sūt mō ꝑmixta. ¶Post diem
iudicū tria loca tm̄modo erunt habitata
. s. celū. infernus. ⁊ limbus. Quot sūt lo-
ca penaꝝ Regre in ī li. 4. de descēsu xp̄i
ad inferos. Octo gn̄a penaꝝ in lege scri-
psit Tullius. s. dānū. vincula. verba. tali-
onē. ignominiā. exiliū. mortē. ſuitutem.
Hec oīa pn̄t penis infernalibus adapta-
ri. p̄mū pȝ qꝛ dānati amiserūt deū. ⁊ oīa
bona tā gr̄e q̄ȝ glorie. nō solū in re. sȝ ēt ī
spe. Isa. Nō remanebit testa vt hauriat̄
paꝝ aq̄ de fouea. s. diuine mīe. aut depor-
tet̄ igniculus de īcēdio. s. caritatis. qꝛ ſȝ
Iere. finita est estas. cūsumata est mes-
sis. De secūdo Ligatis manibꝰ ⁊ pedi-
bꝰ ⁊c. De. 3. ꝓuer. Matei ꝑcutiētes im-
piorū corporibꝰ. De. 4. Apoc. 18. Quā-
tū glorificauit se ⁊ in delitiis fuit tantum
date ei tormētū ⁊ luctū. De. 5. Isa. Oēs
facies cōbuste erūt. immotā ignominio-
suȝ erit corpus pctōris ꝙ aīa resumens
ipȝ stupebit. qñ tā terribile id videbit. ⁊
vellet habere tale sicut fuit. qñ comestuȝ
erat a vermibus. De. 6. Mat. Proiici-
te eū in tene. ex. De. 7. G. ibi mors sēꝑ
viuit. ⁊ hec sicut dicit̄. i. Apoc. erit mors
secūda. De. 8. Tre. ꝓnūciaruȝ priceps
facta est sub tributo. Nota ꝙ dānati sub
tributo penarū sꝑ seruiēt. ⁊ tñ nūq̄ȝ ꝑsol-
uēt. Ex predictis collige ꝙ erit ibi caloꝛ
ignis. stridoꝛ. tenebre. fumꝰ lachryme. in-
teriores aspectus demonū. clamoꝛ ipro-

ꝑñ.ariditas sitis.fetoꝛ sulphuris.vermis
ↄſcie.vicula.carcer.tioꝛ.doloꝛ pudoꝛ.i-
uidia.rācoꝛ.carētia visionis dīne ablatio
spei oīs salutis. Ipsū ēt eē qđ oīs cetera
appetit erit eis pena.qꝛ q̄rēt oēs moꝛtez
⁊ nō inueniēt.ibi erit sic ait. Dio.ꝑtua fā
tasia.demōes ↄcupiscētia.⁊ furoꝛ irasci-
bilis.

De dotib⁹ ī cōi. Cap. 24.

DOs i patria ē id qđ īmediate aīaȝ
deo cōiūgit.vt ē visio.dilectio.⁊
cōpꝛehēsio.Sūt eniȝ dona q̄dam
pr̄ie sicut ē sapiētia ⁊ intellectus q̄ lȝ deo
aīaȝ ↄiūgāt nō tñ sine habitu medio ⁊ ꝓ
pter hoc nō dicūť dotes ſȝ anime p̄mia
tiōes: Dotes eniȝ nō appellanť dona q̄
libet que dāť aīe in traductiōe sui in glo
riam.ſȝ dona pꝛecipua per q̄ ad actū vi-
te gloꝛiose disponiť.sic̄ i pn̄ti ñ appellať.
ꝓpꝛie dos qđcūq̄ȝ donū datuȝ sponse i
sua traductōe ſȝ donū p̄cipuū de quo su
ſtērari dēat. Dotes sūt duplices.q̄dā.n.
sť a ꝑte aīe.qb⁹ deo tāq̄ȝ p̄ncipio vite sue
siñ hītu medio ↄiūgiť.⁊ ꝑ q̄s traduciť
i āplex⁹ spōsi indissolubiles ⁊ frutiōes.
Quedā v̄o dotes sūt ex ꝑte coꝛꝑis qbus
ip̄ȝ coꝛp⁹ subiiciť aīe tāq̄ȝ p̄ncipio vite ne
ꝑ ip̄ȝ aīa ab actu gloꝛie retardeť. Notan
dū ēt ꝙ dotes aīe sūt de p̄mio subali·do
tes āt coꝛꝑis ð p̄mio accñtali. Christ⁹ do
tes ñ hȝ.qꝛ spōsus ē dos āt possessio spō
se ē q̄ vsū eiusdē hēbit p⁹ moꝛtē viri. Si
milr̄ nec āgeli dñr hr̄e dotes.qꝛ cū i nu
ptiis sit ↄsensus aioꝝ ⁊ vnio nārū ſȝ nō
est i āgelis.lȝ principiū hēant. Vñ angeli
nō ꝓsit dici spōse.vt hō.ergo nec dotes
ꝓpꝛie hēbūt. Spōsis carnalr̄ danť tria
.ſ.dos.donatio ꝑꝑ nuptias ⁊ parafrena
lia. Dos āt ē donatio facta sponse ex ꝑte
pr̄is.⁊ hoc ad vsū spōsi ꝑꝑ onera matri
monii.ſȝ ad possessionez spōse. In diuis
āt deus pr̄ dat spōse dotē ad possidēdū
spōsū xp̄ȝ ad gloꝛiā ⁊ honoꝛē ⁊ ñ ad vsū
qꝛ bonoꝝ nr̄oꝝ ñ eget. Donatio āt ꝓpť
nuptias ē q̄ a spōso dať spōse.⁊ hoc erit
in futuro gaudiū qđ hēbit aīa in vision
xp̄i hoīs. Parafrenalia ē qđ hȝ spōsa ꝑ
ter dotē sic̄ sť munera q̄ dāť sibi ab ami-
cis ⁊ huiusmōi. Istđ erit i pr̄ia ꝑ gaudiū
qđ habebit aīa de societate beatoꝝ ⁊ de
cōgratulatiōe felicitatis eoꝛū.

De dotib⁹ aīe in gn̄ali. Cap. 25.

DOtes aīe sť tres.ſ.cognitio.dile-
ctio.⁊ ↄphēsio.siue tētio.q̄ a qbus-
dā appellať cōꝑhēsio.a qbusdaȝ
v̄o fruitio. Haꝝ dotiū numer⁹ mltiplr̄
accipiť.p̄mo ex ꝑte v̄tutū theologicaꝝ qꝛ
cognitio succedit fidei.dilectio caritati cō
ꝑhēsio āt spei. Accipiť alio mō ex ꝑte po
tētiaꝝ aīe. Cognitio āt p̄t appropꝛiari in
telligētie.dilectio volūtati.ↄpꝛehēsio me-
moꝛie. Appropꝛiāť ēt a qbusdā aliis tri-
b⁹ potētiis.ſ.rōnali.cōcupiscibili.⁊ ira-
scibili. Pn̄t ēt p̄dicte dotes accipi ſȝ tria
q̄ trib⁹ ꝑsonis appropꝛiāť.ita vt cōpꝛe-
hēsio respiciat pr̄is potētiā. Cognitio filii
sapiētiā.⁊ dilectio bonitatē spūs sci. Cir-
ca istas dotes nota ꝙ cognitio rei vise i se
ponit pn̄tiaȝ.ↄphēsio ponit rei cōtingen
tiā.dilectio ponit amantis ad rem ama-
tā colligātiā.

De dotib⁹ aīe i spāli.ca.26.

PRima dos aīe ē cognitio q̄ dīna
eēntia videbiť tota ab oib⁹.ſȝ nō
totalr̄ ꝓut ē īfinita. Videbiť tamē
dīna eēntia limpidi⁹ ab vno q̄ȝ ab alio.⁊
iste defect⁹ erit ex ꝑte vidētis nō visi.qꝛ
idē erit visū. Btitudo nāq̄ȝ ↄsistit i ꝑfe-
cta oꝑatiōe potētie altissime.ſ. ītelligētie.
⁊ circa obiectū altissimū.ſ.deuȝ. Ex ꝑte
igiť obiecti cū sit vnū simplicissimū nul-
la p̄t eē diuersitas.ſȝ ex ꝑte potētie. Nā i
quātū vna potētia magis ē ꝑfecta lumie
glr̄e q̄ȝ alťa.tāto ꝑfecti⁹ oꝑabiť circa vnū
⁊ idē subm̄.siue obiectū.sic̄ idē sol diuer
simode a diuerſ aspiciť vl̄ eadē lr̄a a di
uerſ legētib⁹.ſȝ ꝙ ocl's ē magis vl̄ mi
n⁹ disposit⁹.trib⁹ mōis cognosciť aliqd
qđ ē.vl̄ sic̄ ē.vl̄ qd ē.pꝛio mō cognosciť
de⁹ i via ēt a mal.2.mō videbiť i pr̄ia a
bōis.vñ Jo.i.sites ei erim⁹.qm̄ videbi
m⁹ eū sicuti ē.i.suā maiestatē.claritatē ⁊
bōitatē.3.mō nec a bonis videbiť nec a
mal' nec i via nec i pr̄ia.qꝛ finitū nūq̄ȝ vi
debit īfinitū.videbim⁹ tñ deū i se ⁊ deū
i nob.⁊ nos i đo. Cognoscē āt deū i sua
eēntia ē visio mēidia.cogno.v̄o creatu.i
v̄bo ē vi.matu.ſȝ cogno.creatuāȝ i se h̄ ē
i ꝓp̄o gn̄e appellať visio vesꝑtia.videbit
vn⁹ q̄sȝ cogitatōes alti⁹ ꝓut vl't ipse cogi

tans manifestat. Vñ. G. Vniuscuiusqꝫ
mentẽ ab alterius oculis corpulẽtia nõ
abscõdet. Videbũt itaqꝫ iusti deum vt
gaudeant. videbũt gloriã scõꝝ vt ꝯgau-
deant. videbũt quoqꝫ penas reproboꝝ
vt de euasione pꝉiculoꝝ grãs agant. Ad
scḋm quãr deus sine medio videat no
ta ꝙ triplex est mediũ. s. differẽs. obnu
bilãs ⁊ disponens. Sine medio igit dif-
ferẽte videbit deus. qꝛ dei visio nõ est ꝑ
distantiã. sed ꝑ pñtiã cũ ipse sit eẽntialit
vbiqꝫ videbit sine medio. obnubilante
qꝛ tollet speculũ ⁊ enygma que ambo
sunt in via. Cum. n. visus noster in pñti
nõ posset ꝓpter debilitatẽ in tam excellẽ
tem lucẽ figi. necesse est hr̃e mediũ. s. spe
culũ creature. qꝛ vero infinita est distãtia
inter speculũ ⁊ rẽ visam. ꝓpter hoc ob-
scure relucet sibi siĺitudo. vñ videmus i
enygmate. i. obscure. Videbit quoqꝫ si
ne medio siĺitudinarii. qꝛ ds cognoscit i
seipso ⁊ nõ ꝑ aliquã abstractã siĺitudinẽ
alias creatura esset terminus ⁊ deus nõ
esset vere finis oĩuꝫ. Nõ aũt videbit de
us sine medio disponẽte quod est grã ⁊
gloria. Oportet. n. ꝓpõnẽ esse inter vidẽ
tem ⁊ visuꝫ. hec aũt dispositio est ex ꝑte
vidẽtis ⁊ nõ rei vise. Sciendũ ꝙ multi
plex est mediũ. ¶ Primũ est pcti Isa. pec
cata vr̃a diuiserũt inter vos ⁊ deũ vr̃m
istud est mediũ ipioꝝ. Scḋm est mediũ
creature. Apo. Inuisibilia dei a creatura
mũdi ꝑ ea que facta sunt cognosci possũt
hoc est mediũ phoꝝ. Tertiuꝫ est figure
Apo. Oĩa in figura ꝯtingebãt illis. hoc ẽ
mediũ ꝓphetaꝝ ⁊ pr̃iarchaꝝ. Quartuꝫ
est medium scripture. ps. Declaratio
smonũ tuoꝝ illu. ⁊ intelli. dat par. hoc ẽ
mediũ theologoꝝ. Quintũ est mediũ fi-
dei. Apoc. Esto fidelis vsqꝫ ad mor. ⁊c.
hoc est mediũ fideliũ quo tanq̃ in enyg
mate vident deũ. Scḋa dos aĩe est dile
ctio. sed inter dilectionẽ ⁊ virtutẽ dr̃a est
duplex. Vna est sm hitum. qꝛ virtus ẽ
ꝓprie id qḋ trãsitur ad statũ grẽ ad sta-
tum glorie. Dos aũt est id qḋ supra me
ritum dat in traductione sponse. Alia ẽ
differentia penes obiectum vtrobiqꝫ sit
nõ tñ sm ꝙ deus. sed erit obiectũ virtu
tis inq̃ntum est sũma bonitas. obiectum
aũt dotis est inq̃ntum est ipsa aĩa vnibil
in vnũ spũ. Nota ꝙ fides ⁊ spes sꝫ rẽ
euacuabit in patria. Charitas nec sꝫ rẽ
nec sm actũ euacuabit. sed solũ sm mo
dum. qꝛ imꝑfectio eius tollet. Dicit aũt
Aug. ꝙ fidei succedit spes quã videbi-
mus. Spei vero succedit beatitudo ad
quã ꝑueniri sumus. sꝫ charitati nihil suc
cedit. qꝛ potius augebit. Tertia dos aĩe
est ꝯprehensio q̃ est tentio visi ⁊ amati.
vel tentio veri ⁊ boni ⁊ primi. ⁊ istud ve
rum est ꝯprehendere sumit ꝑ attingere
⁊ nõ ꝑ circũplecti diuinã imẽsitatem.

De dotibus corporis in generali.
Capl'm. 27

V Naqueqꝫ ps ꝑfectius se hꝫ i suo
toto q̃ se. Vñ nũc sicut aĩa a cor-
pore corruptibili seperata perfe-
ctius habet esse q̃ ei cõiuncta. sic in futu
ro recõiuncta corpori in corruptibili ꝑfe
ctius habebit esse q̃ modo. maxime cuꝫ
nõ impediat. tũc a corpore sicut modo.
quin potius ꝺ glorificatõe corpis habebit
tũc gaudiũ. Dotis corporis sũt quattuor
quarũ numerus sic habet. Nã ad hoc
ꝙ corpus sit perfecte subiectum anime
nec impediat eam in operibus glorie q̃t
tuor requiruntur. quorum duo ꝑtinent
ad sensum. alia duo pertinent ad motuꝫ
quo ad sensum requiritur ꝙ sit recepti-
bile faciliter specierum sensibiliuꝫ ad qḋ
disponit charitas. Alterum vt non sit re
ceptibile passionum ignobiliuꝫ ad quod
disponit impassibilitas. quo ad motum
etiam duo requiruntur. Unum est vt
per contrariam inclinationem non resi-
stat suo motori. ad quod disponit agilitas
Aliud vt corpora per que mouetur non
resistant ei. ad quod disponit subtilitas.
Alia differentia talis est. quia in homine
est quadruplex compositio. ¶ Prima est
qualitatum contrariarum. hec compo-
sitio tunc erit perfecta. quando quali-
tates ita equabuntur. vt nulla sit pugna

vnius cõtra aliã. ⁊ hec faciet impaſſibili tas. Secũda cõpoſitio ẽ materie cũ for- ma. hec aũt cõpoſitio tunc erit ꝑfecta. qñ materia vincet a forma. penes hãc ꝑfecti onem ſumit̃ ſubtilitas. Tertia cõpoſitio ẽ corꝑis organizati cum aĩa. ꝑfectio iſtius cõpoſitiõis eſt ꝙ oĩa organa ſine ĩpedi- mẽto ſint mobilia ab aĩa. penes hãc ꝑfe ctiõez ſumit̃ agilitas. Quarta cõpoſitio ẽ corporis cũ ſpiritib⁹ lucidis. qb⁹ moue tur corpus ab aĩa. ⁊ huic ꝑfectiõi ſm ꝑ- fectũ ſtatũ rñdet claritas. Tertio ſumit̃ ꝑdictarũ dotiũ numerus ſm ꝓprietateſ q̃ ſũt in elemẽtis. Nã penes ãque tran- ſparẽtiã ſumit̃ claritas. penes terre ſoli- ditatẽ ſumit̃ ĩpaſſibilitas. penes tenuita- tẽ ignis ſumit̃ ſubtilitas. penes mobilita tẽ aeris ſumit̃ agilitas. Quarto ſumunt̃ iſte dotes ſm quattuor defect⁹ quos hꝫ corpus humanũ a quattuor elemẽtis de qbus cõponit̃. Hꝫ eñi corpus humanũ ab igne calamitatẽ ⁊ inde nigredinem. a terra groſſitiẽ. ab aere paſſibilitatem. ab aq̃ frigiditatẽ. ⁊ ĩde tarditatẽ. Sꝫ iſti tol- lunt̃ ꝑ quattuor dotes corꝑis q̃s xp̃s aſ- ſumpſit añ paſſionẽ ſuaꝫ ſicut Hugo de ſcõ vic. dicit. Claritatẽ in trãſfiguratiõe Agilitatẽ qñ ſupra mare ãbulauit. Supti litatẽ in natiuitate. q: ſalua virginali inte gritate mr̃is natus fuit. Impaſſibilitatẽ quãdo in cena corpus ſuũ mãducãdum diſcipulis dedit qđ intelligẽdũ ẽ ſꝫ actuꝫ nõ ſm habitũ. q: aliter derogaret̃ diui- nis miraculis.

De dotib⁹ corporis in ſpãli.

Caplm. 28.

P Rima dos corꝑis ẽ claritas. Sed nota ꝙ dicit̃ aliqd clarũ dupliciť aut q: ꝑuiũ ⁊ ſic dicit̃ vitrũ clarũ aut q: lucidũ. ⁊ ſic dr̃ ſtella clara. Corp⁹ aũt glorificatũ ⁊ erit ꝑuiũ ⁊ lucidum. vñ vtroqꝫ mõ erũt corꝑa clara. Duo enim ſunt que nũc cauſãt obſcuritatẽ in huma no corꝑe. Vnũ eſt materie ĩpuritas. Alte rũ luminis paucitas. Tũc vero tolletur vtraqꝫ. ſ. illa ĩpura denſitas. ⁊ obſcuri- tas q̃ ex modicitate luminis eſt. ⁊ ideo erũt corꝑa clariſſima. Nota ꝙ corꝑa glo rificata ſepties erũt tũc clariora q̃ꝫ ſol ſit mõ. ſicut dñs ait. q: iuſti fulgebũt ſicut ſol. Iſa. Erit lux lune ſicut lux ſol. ⁊ lux ſolis ſeptẽpliciter ſicut lux ſeptẽ dierum. Sciẽdũ quoqꝫ ꝙ corꝑa ſcõꝝ nõ equalr̃ erũt clara. q: melior anima habebit cor pus lucidius. Vnde lꝫ corpus xp̄i ſupra modũ excedat claritatẽ alioꝝ. tñ in cõpa ratiõe ſanctorũ põt claritas ei⁹ aſſimila ri claritati ſolis. ſm id Vobis timẽtibus nomẽ meũ oriet̃ ſol iuſticie. i. xp̃s Clari tas ſanctorũ põt reſpectu chriſti cõpara ri claritati ſtellarũ. Vnde Apo. Stella a ſtella differt in claritate. hoc eſt ꝙ ſancti plus vel minus lucent ſm differẽtiã me ritorũ. Claritas vero pueroꝝ q poſt ba- ptiſmũ moriũt̃ anteq̃ꝫ veniãt ad annos diſcretionis cõꝑari põt lumi lune. q: ſi- cut luna nõ hꝫ lumẽ a ſe. ſed a ſole. ita iſti nõ hñt gloriã ex merito ꝓprio ſꝫ ex me rito xp̄i. Baptiſmus. n. ex paſſiõe xp̄i hꝫ efficaciã. 2. dos corꝑis ẽ ĩpaſſibilitas que reſultat ex virtute aĩe corpus ſuũ poten- ter ꝯtinẽtis. ita vt a nullo exteriore agẽte valeat imutari. Preterea q̃uis corpora ſcõꝝ ſint cõpoſita ex cõtrariis. illa tñ cõ- trarietas erit ad omnimodã equalitateꝫ ⁊ cõcordiã redacta. Dixerũt qdã ꝙ im- paſſibilitas ſcõꝝ corpoꝝ reſultabit ex na tura q̃nti corꝑis. i. q̃nte eſſentie. Sed hoc nõ eſt veꝝ. q: nihil de q̃nto corꝑe venit ĩ cõpoſitione materialiũ corpoꝝ inferiorũ Differẽtia eſt inter impaſſibilitatẽ corpo rũ ſanctorũ ⁊ ade in ſtatu inocẽtie ⁊ pue roꝝ. q: impaſſibilitas ſcõꝝ erit nõ poſſe pati. Impaſſibilitas Ade fuit poſſe non pati. Impaſſibilitas pueroruꝫ erit nihil pati. ⁊ hoc nõ ẽ ex potẽtia reſiſtẽdi leſio- ni extrinſece quã nõ habebũt. ſꝫ ex ordi- ne diuine miſericordie q̃ nõ ꝑmittit aliqd eis adhiberi per qđ poſſint ledi. Ex quo patet ꝙ ſi tales pueri ponerent̃. ad igneꝫ poſt reſurrectionem lederentur ab eo ni- ſi obſtaret diuina miſericordia. Secus ẽ de corporibus glorificatis q̃ ſi ẽt ponerẽ- tur in inferno nõ ſentirẽt aliquã leſioneꝫ

Suptilitas est tertia dos que aufert grossitiē corpis tātā ex materialitate elementi ⁊ ex ꝯpositiōe elemētaliū qualitatū. Nota ꝙ duplex ē subtilitas. Una. s. ex raritate ptiū stātiū nō ꝓpinque sꝫ ex tali subtilitate efficit corpus facile diuisibile q̄ nō erit in corpib⁹ glorificatis. Alia est ex pfecta victoria forme sup materiā ⁊ hui⁹ subtilitas est vnite sube. sicut dr celū subtile. hoc mō erūt corpa sanctoꝝ subtilia. Et ē sciēdū ꝙ duo corpora nō glorificata non pñt eē simul in eodeꝫ loco. sicut nec duo glorificata. Alioqn sequeret ꝙ in vno corpore glorificato eēt potētia intrandi ptes alteri⁹ corpis. in alio vo eēt ipotētia resistēdi Corpus vero glorificatū pōt esse silēcū corpe glorioso. ſm dictū antiquorum qd tñ nec fides hꝫ nec auctoritas ⁊ ratio cōtradicit. hñt tñ aliqd apparētie pro se. Nā sicut i corpib⁹ nō gloriosis ipa grossities ipedit ne duo corpa possint eē i eodē loco q: vnum alteri resistit. ita grossities ista p glorie subtilitatē tollet adeo ꝙ corpus nō gloriosū nō possit resistere glorioso. ita ꝙ corpa gloriosa penetrabunt alia corpa nō ea diuidēdo. sꝫ subitrando manēte distictiōe diuisionū vtriusqꝫ corpis Quarta dos corpis est agilitas q̄ tāta erit sicut dicit Aug. ꝙ ptinus vbi vole spūs ibi erit corpus. Uerūtñ sicut melior anima corpus habebit lucidius. ita ⁊ agili⁹ ita tñ ꝙ volūtas sanctoꝝ erit cōiūcta omnino rōni. Unñ volūtas eorū nūq̄ꝫ appetet qd nō dꝫ. Sed volūtas aie melioris vo let rōnabiliter citi⁹ moueri corpus suū q̄ꝫ alterius. ⁊ spūs minoris glorie nō volet corpus suū tā cito moueri sicut alterius. Unde pꝫ ꝙ i oīb⁹ verificabit dictū Au. ꝙ vbi volet spūs ptinus erit corp⁹ Quare mō corpa sunt tarda ⁊ tūc agilia. hec ē rō. q: nūc i corpore duplex ē motor. s. natura elemēti pdominās q̄ mouet ad mediū locū. ⁊ volūtas aie q̄ mouet indifferenter ad quēlibet locū. Nūc autē corpa tarda sūt ex ꝯtraria inclinatiōe nature ad volūtatē. q: terra pdominās naturaliter deorsum trahit. In futuro autem natura erit totaliter subiecta volūtati. vnde ⁊ tūc corpus mouebit ad impiū spūs.

De aureolis in gñe.

Capl'm. 29.

a Ureola ē mētis spāle gaudiū veniēs ex ope pcellēti ⁊ priuilegiato. Sciēdū aūt ꝙ sicut ex gaudio premii eēntialis qd est aurea redūdat in corpore qdā decor q ē in gloria corpis ita ex aureole gaudio resultat aliqd in corpe. vt sic aureola principaliter sit i mēte sed per quādā ai redūdantiā fulget etiā in carne. Sciēdū tñ ꝙ decor cicatricū q i martyrū corpibus appebit. nō pōt dici aureola. q: martyres aliq cicatrices nō hēbunt vtpote q submersi sūt vel q famis inedia vl' squalore carceris interēpti. ⁊ isti tñ aureolā hēbunt. Tribus gñib⁹ boium debet aureola. qd pꝫ multiplici rōe. Primo ex operib⁹ excellētib⁹ triū aie potentiaꝝ Excellētissimū aūt opus ꝯcupiscibilis est obſuatio castitatis virginalis. Excellētissimū vo opus rōnalis est pdicatio veritatis. Excellētissimū opus irascibilis ē perpessio mortis. Unñ pꝫ ꝙ virginibus pdicatorib⁹ ⁊ martyrib⁹ debet aureola 2. pꝫ ex hostib⁹ quos p pugnas magnificas vincim⁹ q sūt mūd⁹ caro demonia Martyres. n. vincūt mūdum. Uirgines carnē. Predicatores diabolū quē nō solū de se. sꝫ ēt de cordib⁹ alienis expellūt. Tertio pꝫ id p victoriā triplicū passionū Sūt. n. passiones inate illate ⁊ in cordib⁹ alienis inflicte. sꝫ passiones innatas supe rat virginitas illatas martyres. illas aūt q̄ sūt in cordib⁹ alienis pdicatores. Quarto distinguunt aureole ſm ꝙ agimus ea qb⁹ xpo nobilissime cōformamur. Ipse fuit doctor veritatē manifestādo. Martyr a mūdo passionē sustinendo. Uirgo puritatē seruādo. Quinto sumunt aureole ſm purificatiōem in veteri testō. tria nāqꝫ hēbāt aureolas. s. altare incēsi arca federis. ⁊ mēsa ꝓpositiōis pma significat aureolaꝫ martyꝝ q corpa sua sup altare passionis imolauerūt. Scda significat aureolā virginū. q: sicut archa federis fa

ſt íntus ⁊ extra auro decoꝛāta. ita virgini
tas mētē ⁊ coꝛpis decoꝛat ⁊ oꝛnat. Ter/
tia ſignificat aureolā ꝑdicatoꝛū qui ſūt in
mēſa ꝓpoſitiōis miſtrātes panē doctrine
Aureola diminutiue dicit̄. ⁊ hoc i cōpa
ratione ad aureā. Vñ notā ꝙ inter aure/
am ⁊ aureolā. ⁊ palmam dr̄ia ē. Aurea
eniꝫ ꝑmiū eſt ſubſtātiale. qḋ metaphoꝛi
ce dicit̄ coꝛona. tū ex ꝑte meriti. qꝛ nō re
ſpōdet generi opis. ſed radici charitatis
tū etiā ex ꝑte ꝑmii. qa ꝑ hoc efficit̄ hō ꝑ/
ticeps diuinitatis. ⁊ ꝑ ꝯſ͞s regie ꝑtātis.
tū ēt rōne perfectiōis qḋ ſignificat figu/
ra circularis Aureola dicit̄ premiū acci/
dētāle. nō tamen quodlibet ꝑminꝫ acci/
dentale ſed illud qḋ rñdet operi excellētie
⁊ priuilegiato. ſ. virginitati martyrio. ⁊
ꝑdicatōi Palma ē ꝑmiū accñale qḋ nec
radici nec opi debet̄ ſꝫ volūtati. Tale ꝑ
miū habuit ſcūs martinꝰ ex eo ꝙ marty
riū deſiderauit lꝫ opus nō fuerit ſubſecu
tū. Vñ de ipſo cātat̄. Quā ⁊ ſi gladiꝰ ꝑ
ſecutoꝛis. ſ. aīam nō abſtulit tñ palmam
martyrii nō amiſit. Hec aūt palma nec
aurea nec aureola dꝫ dici.

De aureolis in ſpecie.

Capl̄m. 30.

Aureola ꝑma debet̄ martyribꝰ ī q
bus ꝑfectiſſima victoꝛia ē de ipu/
gnatiōe exteriori. ⁊ hec ꝑfectio victoꝛie
ꝯſiderat̄ ex duobꝰ. ꝑmo ex magnitudie
paſſiōes qa iter oēs paſſiōes illatas exte
riꝰ moꝛſ ſuꝑmū tenet locū. Et ꝑterea do
loꝛ tactꝰ oībꝰ aliis doloꝛibꝰ ꝑeminet. ⁊ iō
i h̄ gloꝛioſioꝛ victoꝛia ē. Scḋo ꝯſiderat̄
ex cā pugne q̄ ipſe xp̄s eſt. Martyrē. n.
nō facit pena ſꝫ cā. i. moꝛs ꝑꝑ xp̄m ſuſce
ꝑta. Sciēduꝫ ꝙ martyrio nō debetur
premiuꝫ ſm ꝙ ab exteriori infligit̄. ſed
ſꝫ hoc ꝙ volūtarie ꝓ xp̄i nōie ſuſtinetur
qa nō meremur niſi ꝑ ea que ſūt in no/
bis. ⁊ nō per ea que ſūt extra nos. ſicut
nec demeremur niſi ꝑ ea que ſunt intra
nos. Quanto āt id qḋ quis ſuſtinet vo/
luntarie difficilius eſt voluntati ſuſtinere
tāto volūtas que ꝑꝑ xp̄m id ſuſtinet oñ/
ditur firmius in xp̄o fixa. ⁊ ideo excellē/
tius ei ꝑmiū debet̄. Aureolā ſecūda de/
bet̄ virginibꝰ ꝓpter ſingularē victoriaꝫ
quā de carne obtinēt cūtra quotidie bel/
lū gerit̄. Quāuis āt ⁊ vidue pugnēt con
tra carnē ꝑfectius tñ virgines qꝛ nobiliſ/
ſimū genꝰ victorie ē nunq̄ꝫ hoſti ceſſiſſe.
Illis virginibꝰ tm̄mō debet̄ aureola q
vel q̄ habuerūt ꝓpoſitū ſuādi virginita
tē. q̄ꝫuis hoc ꝓpoſitū ſit interruptū inte
gritate tñ carnis manente. dūmō in fine
vite inueniat̄ ad ꝓpoſitū rediiſſe. qꝛ vir/
ginitas mentis reꝑari pōt. ſed nō virgi
nitas carnis. Si aliq̄ ſit virgo ⁊ ſi ꝓpoſi
tū nō hūit ꝑpetuo ſeruādi virginitatem
nō eſt tñ dubiū qn hitura ſit ſpūale gau
diū ḋ icoꝛruptōe carnis ſuꝑ eēntiale gau
diū. ſicut ēt innocentes de hoc gaudebūt
quia immunes a peccato fuerunt q̄ꝫuis
peccati oppoꝛtunitē nō habuerūt. Nota
ꝙ aliqua pōt coꝛrūpi carne. nec tamē au
reolā amittit ſicut illa q̄ violenter oppri/
mit̄. Vñ Lucia ſancta dixit. Si inuitaꝫ
me corrūpas merceſ mihi duplicabitur
ad coronā. qḋ nō eſt intelligēdū de au/
reola duplicata. ſꝫ qꝛ duplex ꝑmiū repoꝛ
tabit. Vnū ꝓ integritate ſuata. Aliud ꝓ
iniuria quā paſſa eſt. Inſuper ſciendum
eſt ꝙ virginibꝰ debet̄ fructꝰ cēteſimꝰ. ⁊
hoc qꝛ celeſtē vitā dicūt q̄ ſignificat̄ ꝑ cē
tū. qꝛ numerꝰ ille de leua trāſit ad dexte
rā. Viduis debet̄ fructus ſexageſimus
quia tales exercere ſe debent in operibꝰ
miſericoꝛdie que ſignantur per ſexagin/
ta. Coniugatis autē debetur fructus tri
geſimus. quia talibus ſufficit implere de
calogum in fide trinitatis. Ex ductu. n.
ternarii in denariuꝫ fiunt triginta. Aureo
la tertia eſt predicatoꝛum. quia ꝑfectiſſi
ma victoꝛia cōtra diabolū obtinet̄. quan
do diabolo impugnāti nō cedit. ſed etiā
ipſum de regno eius expellit. ⁊ nō ſoluꝫ
a ſe ſed etiam ab aliis. Nec eſt dicenduꝫ
vt qdam voluerūt ꝙ aureola a ꝑdicato/
ribus debeatur tantūmodo illis quibus
cōpetit ꝑdicare ex officio ⁊ docere. ſed q
buſcūqꝫ exercētibꝰ licite actū iſtū. Prela
tis āt ñ ḋbet̄ h̄ aureola q̄ꝫuis hēant offiū

predicandi nisi actu pdicēt. q2 aureola nō debet habitui. sed actui pugne. fm illud apostoli. Nō corōabit nisi q le. cer. Predicare ⁊ docere cum sit actus misericordie inter spirituales elemosynas cōputat.

De enumeratione celestium gaudiorū. Capl'm 31

Ultimo celoꝝ gaudia sub epilogo enumeremus nō qdē singula generū. sed gnā singuloꝝ. tot. n. sūt gaudia pticularia q̄ qlibet hꝫ in se vel in aliis. ꝙ ea solius dei noticia comprehendit. ⁊ illi quos sūma sapiētia voluerit ea scire. Tātū nāqꝫ gaudebit qsqꝫ d̄ bono alterius qūtū de bono pprio. ꝙ tn̄ nō ē itelligēdū de intētione gaudii. sed de numero gaudioꝝ. Tot igit sunt gaudia ibi ꝙ oēs arithmetrici huius mūdi nō possent ea numerare. nec geometrici mensurare. nec grāmatici dialetici ⁊ rhetorici explicare. q2 nec ocul' vidit. nec au. audi. ⁊c. Gaudebūt sci supra se de dei visione ⁊ infra se de craturarū pulchritudine. intra se d̄ corporis glorificatione. extra se de angeloꝝ ⁊ hoīum associatione. Deus oēs sensus spūales ineffabili delectatione reficiet cū ipse sit futurus obiectum oīum sensū spūaliū. Erit nāqꝫ deus speculum visui cythara auditui. vl' gustui balsamū olfatui. flos tactui. Ibi erit cādor lucis estiualis. amenitas vernalis abūdantia autumnalis. requies hyemalis. Ibi teste Aug. fulget qd̄ nō capit locus. sonat qd̄ nō capit tps. olet. qd̄ non spergit flatus. sapit qd̄ nō minuit edacitas. nō erit qd̄ diuellat satietas. Itē Aug. Ibi deus videbit sine fine. sine fastidio amabit. sine fatigatione laudabitur. Ibi videretur stultitia sapientia salomonis. Ibi esset deformitas pulchritudo absalonis. Ibi esset tarditas velocitas asaelis. Ibi iudicaret ifirmitas fortitudo sansonis. Ibi eēt mortalitas longa vita matusalē. Ibi esset paupertas regnū augusti. Ibi fm Augu. nihil obest nihil deest. affluit. nihil defluit. nihil est extra qd̄ nihil intra qd̄ fastidiatur Ibi fm Ber. erit rōni plenitudo deus. lux volūtati. multitudo pacis. memorie cōtinuatio eternitatis. Itē Augu. de corporis ⁊ aīa misera vita. O caro illā vitā amplecti d̄buisti vbi vita sine morte. vbi iuēt' sine senectute. vbi lux sine tenebris. vbi gaudiū sine tristitia. vbi pax sine discordia. vbi volūtas sine turbatiōe. vbi rgnū sine mutatōe. Ber. Merces scōꝝ tam magna est ꝙ nō pōt mēsurari tam multa ꝙ nō pōt numerari. tam cupiosa ꝙ non potest finiri. tam preciosa ꝙ non potest estimari. Itē Augu. Illud quod pmittit deus fide nō capit. spe nō attingitur. caritate nō cōprehendit. desideria ⁊ vota trāscendit. acquiri pōt. estimari nō pōt. Ibi carmina nō desunt. pmia nō deficiūt. ibi nihil qd̄ amabit deerit. ibi nihil desiderabit qd̄ nō adsit. illa beatitudo sicut ait Aug. in duobus cōsistit. s. in necessaria pñtia oīs boni. ⁊ in necessaria absētia oīs mali. Itē Aug. O vita vitalis dulcis ⁊ amabilis ⁊ semp memorabil. vbi sūma securitas. vbi secura trāqllitas. vbi tranquilla iocūditas. vbi iocunda fallicitas. vbi felix eternitas. vbi eterna beatitudo. vbi beata certitudo. vbi certa visio ⁊ sine fine laudatio. Ibi affluentia diuitiaꝝ influentia delitiaꝝ ⁊ cōfluētia bonorum. Deniqꝫ de gaudiis celestib' repleat nos dei filius qui cum patre ⁊ spiritu sancto viuit ⁊ regnat deus. Amen.

Explicit compendium theologice veritatis. Jpressum Venetiis per Symonē alias beuilaqua Papieñ. 1492. die 10 Octobris.

Registrum.
a b c d e f g h i k l
Omnes sunt quaterni.